BIBLIOTHECA

PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHEID

ERSTER BAND

I—VI. HEFT UMFASSEND

WIEN

AUS DER K. K. HOF- UND STAATSDRUCKEREI

IN COMMISSION BEI CARL GEROLD'S SOHN,

BUCHHÄNDLER DER KAISERLICHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

1870

Vorrede.

Die *Bibliotheca patrum Latinorum Italica* verdankt ihre Entstehung dem mir von der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften zu Theil gewordenen Auftrag, für die von derselben vorbereitete neue Ausgabe der lateinischen Kirchenschriftsteller der ersten sieben Jahrhunderte die italienischen Bibliotheken zu untersuchen und über die Resultate meiner Nachforschungen von Zeit zu Zeit Bericht zu erstatten. Die *Bibliotheca* wird daher ein kritisches Inventar der wichtigern patristischen Handschriften Italiens nach den einzelnen Bibliotheken geordnet enthalten. Was die Aufeinanderfolge der Bibliotheken betrifft, so ist dieselbe, da kein wesentlicher Nachtheil dadurch entsteht, lediglich durch äussere Umstände bestimmt.

Schon gleich zu Anfang der Untersuchung kam ich zu der Einsicht, dass bei der überaus grossen Anzahl alter Handschriften dieser Art von einer genaueren Beschreibung der diesseits des ersten Jahrtausends unserer Zeitrechnung liegenden keine Rede sein kann. Demgemäss werden die Inventare der einzelnen Bibliotheken nur diejenigen Handschriften vollständig enthalten, welche älter sind als das eilfte Jahrhundert: bei den jüngeren werde ich dagegen ein eklektisches Verfahren beobachten. Indess behalte ich mir vor, am Schlusse des Ganzen ein genaues Verzeichniss derjenigen unter ihnen zu geben, welche Schriften enthalten, die nicht durch ältere Handschriften in Italien vertreten sind. An demselben Orte werde ich die Homiliarien, Lectiona-

rien und Martyrologien, welche meistens schon durch ihr Alter von dem eigentlichen Inventar ausgeschlossen werden, einer besonderen Besprechung unterziehen.

Mein ursprünglicher Plan war, den einzelnen Theilen des Verzeichnisses mit Benutzung der wichtigen Anhaltspuncte, welche die Handschriften selbst an die Hand geben, eine Geschichte der betreffenden Bibliotheken vorzusetzen. Aber ich machte bald die Erfahrung, dass sich die Geschichte einer Bibliothek nicht schreiben lässt, ohne die aller zu kennen, da die jetzigen Bestände derselben nur Trümmer der zum Theil in verschiedene Bibliotheken zerstreuten älteren Sammlungen sind. Diese Erwägung brachte mich zu dem Entschlusse, erst nach Vollendung des Inventars über die Entstehung und die Schicksale der Bibliotheken Italiens zu berichten. Ich hoffe, damit für die Geschichte der Überlieferung nicht bloss des kirchlichen, sondern auch des klassischen Alterthums, so weit es die lateinischen Schriftdenkmäler betrifft, und zugleich für die Culturgeschichte der Übergangszeit aus dem Alterthum in's Mittelalter einen nicht unerheblichen Beitrag zu liefern.

I.

Die Capitularbibliothek in Verona.

Von der Bibliothek des Veroneser Domcapitels ist in der Bibliothek selbst ein handschriftlicher Katalog vorhanden, der aus sehr unvollständigen Aufzeichnungen Maffei's gegen Ende des vorigen Jahrhunderts durch den damaligen Bibliothekar Masotti zusammengestellt worden ist. Was derselbe Brauchbares enthält, ist schon von Maffei selbst veröffentlicht worden, namentlich in dem Anhange zu seiner Istoria teologica. Einen neuen Katalog beabsichtigt der jetzige Bibliothekar Mgr. GB. Carlo Cte Giuliari. Ich halte es für meine Pflicht, demselben an dieser Stelle öffentlich meinen Dank für die über alles Lob erhabene Liberalität auszusprechen, mit welcher derselbe mir die ungehinderte Benutzung der seiner Obhut anvertrauten Schätze gestattet hat.

Ambrosii *hexaemeron.*

XXVII. 25 membr. fol. 2 col. foliorum 138. saec. X—XI.

f. 1 Incipit tracta|tus sc̄i ambrosii | ep̄i exaemeron 1) | Tantumne opinionis ad|sumpsisse homines . ut aliqui —

f. 13b sęculorum . amen . expliĉ dies prim' | incipit dies secundus . | Diem primum ul' potius | unum . maneat —

f. 19 et 2) cibo potuq . curentur corpora ne | animis epulantib : fragilitas carnis; | de nocturno quoq . ieiunio conquęratur . | explicit dies

1) XIV 123. Die Citate ohne Angabe der Ausgabe beziehen sich auf die Migne'sche.
2) ut

secundus. | incipit de firmamīto cęli dies .III^us | Dies tertius nob̄ hodie in sermone | nascitur [1]. —

f. 32^b a sęculis et nunc [2] sēper . et in om̄a scl'a sęculoꝝ amen ||
f. 33 expliē dies tertius. | Incipit dies quartus. | Qui uindemiā | colligunt [3]. uasa | prius quibus uinum infundit | mundare consueī [4].

f. 42^b Cadunt enim umbrę | maiores de montib : Cum̄ minuit ūbra cumulatur | expł dies quartus . || f. 43 ex libro beati ābrosii examer̄ . | quinto . de eodē die [5]. | Vestita | diuersis terra germinib ; | uirebat om̄es . cęlum q̄q . | sole & luna geminis uulgus [6]. —

f. 67^b gra|tulemur qđ fact' ē nob̄ uesp & fiat [7] | mane dies sextus (ut quintus) | Expl dies quintus || f. 68 explicit dies quintus | Incipit dies sextus . | Sextus iste est dies quo | mundanę creaturę origo | concluditur. Ideo [8] etiā | sermones [9] nr̄i —

f. 91 Ipse enim requieuit . qui fe|cit . Cui est honor . et | gloria perpetua a se|culis . nunc et [10] semper . et | in omnia sęcula sęculorum ; | amen . explicit . de rerum | principiis . | Summa et inconprehensibilis | naturam . uirtus . uitaq ; bea|ta lux inaccessibilis ueram | singularis & una sapientia . | ueritas incommutabilis . scā | incomparabilis et ęterna | —

f. 96^b Talium | dš m̄s pręces numquam spernes . | Si ut prome exorent ipse in|spiraueris . quia aeternitate | perenni uiuis et regnas cuncta | per sęcula et in omnibus | sęculis . AMEN ; [11] | Apparitio [12] scōrum Iacobi apostoli et primi archi|episcoporum atque | sacerdotum . Simonis . | et Zacharię consulibus . | et flaūi . et sergii . atque ne|criniani gloriosissimis . procurante romanorum prouin|ciam . Constantino augusto | et hyerosolimitanę ciuitatis | sacerdotii principatum te|nente cirillo . | admirabilē et tremendam rem aliquā | facta est ;

---

1) nascatur
2) nunc et
3) colligit
4) consueuit
5) Kein Excerpt, wie man nach dieser Überschrift vermuthen sollte.
6) uultus
7) nobis uespere dies quintus; fiat
8) et ideo
9) sermonis
10) honor, gloria, perpetuitas a saeculis, et nunc
11) *Precatio praeparans ad missam* (Ambros. opp. app. p. 492).
12) Unedirt?

prę medio enim | montis sc̄i olineti . et pinnę | templi . spelunca . antrum . | sistebat maxima —

f. 98 reposuit corpora | sc̄orum inibi sub altarium | mense magio . uigesimna die | quinta . In gl̄a dī patris . et filii . | et sp̄s sc̄i ; qui uiuit et regnat | modo et semper . et ⁎ per | ⁎⁎⁎⁎⁎⁎ infinita sęcula . | sęculorum ; AMEN ; ||

f. 98ᵇ enthält eine *rotula*, von ethisch-mystischer Bedeutung, über ZωH und ΘΑΝΑΤΟϹ mit griechischen Beischriften.

f. 99 IN NOM̄ DĪ PATRIS . | ET FILII . ET SP̄S SC̄I ∴ | CŌMEMORATIO | GENESEOS [1]) :· | POPULUS | isr̄l audito decalogo | ab ore dn̄i . rogauit | moysen ut non ipse | dn̄s eis loqueretur . sed per | moysen qui supra per media torem daret precepta . qui hunc | sermonē audiens ad utilitatem plebis . legem scripserat . non so|lū a decalogo incipiens . sed & iā | ab exordio mundi recapitulans . | —

f. 138ᵇ Effundetur sanguis & | ei' uita peribit . Ad imaginē dī . xp̄s | imago patris . ꝓ nobis homo fact' ē [2]) . ||

AUGUSTINUS [3]) *de agone christiano; de fide et symbolo.*

XXXIII. 31. membr. 4. foliorum 70. saec. VIII—IX.

f. 1 Inc̄p liber aureli agustini | de agone xp̄iano [4]) | Corona uictoriae non promittitur | nisi certantibus. | In diuinis autem | scripturis —

---

[1]) Weitläufiger Commentar zur Genesis, in welchem Ambrosius, Origines, Augustinus und Isidorus citirt werden.

[2]) Die Erklärung bricht beim neunten Capitel der Genesis ab. Unter der letzten Zeile steht von gleichzeitiger Hand: *finit hic.*

[3]) Bei der genaueren Untersuchung der Veroneser Handschriften Augustins ergab sich mir, dass die Augustinische Vulgata sich näher als die der anderen scriptores ecclesiastici an die handschriftliche Überlieferung anschliesst, und dass der Apparat, den die Benedictiner unter dem Text verzeichnet haben, keine wesentliche Bereicherung durch neue Vergleichungen erfahren wird. Letzteres hat ohne Zweifel seinen Grund darin, dass die Benedictiner an den fast ausschliesslich benutzten französischen Handschriften einen durch sein Alter und seine Vortrefflichkeit ausgezeichneten Apparat besassen. Bei der neuen Textesrecension wird es sich daher vor Allem darum handeln, die unmethodisch den verschiedensten, sehr häufig nicht näher bezeichneten Handschriften entnommenen Varianten durch Beschränkung auf die ältesten Handschriften zu vereinfachen und auf bestimmte Autoritäten zurückzuführen, so wie die allzu oft von den Benedictinern unter den Text gestellte echte Überlieferung in ihre Rechte einzusetzen.

[4]) XL 289 (VI 245 ed. Venet.)

f. 39[b] sarcina eius laeuis . corona uictoriae | mereamus [1]) . expl . liber . aureli a gustini de agone xpiano . || f. 40 Incp. eiusdem de fide (*manus antiqua addidit:* uel symbulo) [2]) . | Quoniam scriptum est & aposto|licae disciplinae robustissima | auctoritate —

f. 68[b] caro | enim nostra utiq' ex terra est [3]) | philo͡sophitissę [4]) discordiae & tu 'qui|dem quantum tibi modereris . | quantum[que] teneas aculeos indig || f. 69 nationis tuae . ne reddas maledictum | pro maledicto satis in tuis litteris | eminet . —

f. 70[b] dum cogito inter uos | quibus ds̃ hoc ipsud quod [5]) quod [6]) scriptum | est absorta [7]) est mors in uictoria [8]) ubi | est mors aculeus tuus ubi est mors | contentio tua hoc [9]) fides . quae paucis | uerbis tenenda in symbulo nobellis [10]) | xpianis datur . quae pauca uerba fidelibus nota sunt ut credendo subiun gantur [11]) dõ subiugati recte uiuant | & intellegant [12]) | expl . liber secundus de fide . ||

Nach Maffei wurde diese Handschrift dem Veroneser Vescovat vom Bischof Bonincontro von Verona durch Testament vom Jahre 1298 geschenkt.

AUGUSTINUS *de civitate dei.*

XXVIII. 26. membr. fol. foliorum 248. saec. VII. Durch Feuchtigkeit beschädigt.

f. 1 enthält von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts folgenden Index: Beat' aug̃. de c̃itate dei . l'. vi . uid'lȝ | . xi . xii . xiii . xiiii . xv . xvi . |

f. 1[b] — 6 enthalten von einer Hand des zehnten Jahrhunderts die Capitelangaben der betreffenden Bücher:

---

1) leuis, coronam uictoriae mereamur.
2) l. c. 181 (l. c. 151)
3) l. c. 196 (l. c. 164 B)
4) Hier unterbricht den Text ein Fragment eines Briefes von Augustinus an Hieronymus. XXII 912 (I 726 D Vall.)
5) l. c. 913 (l. c. 727 D)
6) XL 196 (VI 164 E ed. Venet.)
7) absorpta
8) uictoriam
9) haec est
10) symbolo nouellis
11) subiugentur
12) recte uiuant, recte uiuendo cor mundent. corde mundato quod credunt intellegant.

f. 1b ıncp. capitula. lib. xi. deciuitatedi | i de ea parte operis | qua duarum ciuitatum id est | cęlestis adque [1]) terrenae initia et fines incipient [2]) demonstrari ; | ii. —

f. 6 xxviii. de qualitate duarum ciuitatum terrenae atque | caelestis. , ||

f. 6b leer.

f. 7 Ciuitatem [3]) dī dicimus cuius ea scrib|tura testis est quae non fortuitis mo|tibus animorum sed plane summe dis|positione prouidentie super omnes | omnium gentium litteras omnia sibi ge|nera ingeniorum humanorum diuina | excellens auctoritate sibi [4]) subiecit. —

f. 43 hunc quo|que librum aliquando claudamus | Augustini episcopi | catholici de ciuitate dī | contra paganos | liber. xi. explicit | Incip. lib. xii. | feliciter || f. 43b Antequam de institutione hominis | dicam —

f. 74b gratia nec crudelis | potest esse iustitia | exp. lib xii. Aureli Augustini | incip. liber xiii || f. 75 Expeditis de nostri saeculi exor|tu et de initio generis humani | difficillimis quaestionib. nunc iā rerum ordo de|poscit —

f. 104b cō|modiore dispositione (disputatione *corr. ead. man.*) differtur [5]). Aureli Augustini | contra paganos | de ciuitate dei | liber xiii exp. | incip. lib. xiiii. || f. 105 Diximus iam superiorib. [6]) libris ad | humanum genus non solum natu|rae —

f. 143b uerum et [7]) angelorum ut sit dš. omnia | in omnib. | exp. liber xiiii. | contra paganos | incip. lib. xv. || f. 144 de felicitate paradissi uel de ipso pa|radisso et de uita ibi primorum ho|minum —

f. 192 dm̄ post dilluuium et deinceps | in rebus consequentibus requi|ratur. | Aureli Augustini | contra paganos | liber. xv. exp. | incip. lib. xvj || f. 192b Post dilluuium procurrentis | sanctae uestigia ciuitatis utrū | continuata sint an intercurrē|tibus impietatis interrupta tempo|ribus ita [8]) nullus hominum —

---

[1]) ac

[2]) incipiunt

[3]) XLI 315

[4]) sibi *om.*

[5]) differatur

[6]) in superioribus

[7]) etiam

[8]) ita ut

f. 246ᵇ turture et columba figuratum est | sacramentum [1]) Aurel Augustini de ciuitate dei | contra paganos liber xvi exp. ||

f. 247 u. 248 enthalten Nichts ausser einigen werthlosen Schreibereien von einer Hand des eilften Jahrhunderts.

XXIX. 27. membr. fol. foliorum 110. saec. X—XI.

Diese Handschrift enthält von derselben Schrift Augustins das dreizehnte, vierzehnte, fünfzehnte und einen Theil des sechszehnten Buches. Anfang und Ende der Handschrift fehlt. Da vorn sechs Quaternionen fehlen, so scheint sie wie die vorhergehende auch das eilfte und zwölfte Buch umfasst zu haben.

Augustinus *de concordia evangelistarum* (Excerpt).

LXVII. 64. membr. 8. fol. 89. saec. X.

| ex uirginali utero carnem adsumen|do homo fieri uoluiss& [2]) —

f. 12 actio in secula sempiterna o beata trinitas | Fides. eiusdem. | Credimus sc̄am trinita|tem id est patrem —

f. 14 beatitudo et gloria | Item eiusdem | Desiderantissimo filio fredegiso al|binus salutem. placuit prudentiae | —

f. 32 Lorica Ladcini sapientis [3]) | Suffragare trinitatis unitas. unitatis miserere trinitas | —

f. 32ᵇ ut extingues maligni iacula ut sim sanus in futura saecula ||

f. 33 [4]) Factum est autem in diebus illis in quibus iohañ | conceptus et natus est; Exiit edictum a cesare. aug̃. | —

f. 43 in amore dĩ usq; in finem hic saluus erit;

Nach einer Besprechung des Epiphanientages folgen Excerpte aus Verschiedenen (einmal steht Isidor̃ am Rande) über Bibelstellen, namentlich zu Matthäus, Lucas und zur Apostelgeschichte.

f. 82 Sc̄i augustini ex lib̃ | de concordia euangelis|tarum [5]). | Siquis autem uelit unam narracionem ex omni|bus que de xp̄i natiuitate & infantia uel pueritia in | utriusque narratione —

f. 89 infantes sicut matheus narrat occidit ||

---

[1]) l. c. 523.

[2]) Alcuinus de trinitate III 14. Die fünf ersten Quaternionen fehlen.

[3]) Von anderer Hand als das Vorhergehende.

[4]) Alcuini comm. in evang. Lucae c. 2. Mit f. 33 beginnt eine neue Quaternionenzählung.

[5]) Vergl. XXXVIII 1041.

AUGUSTINI *epistolae.*

CCVIII. 204. chart. fol. saec. XV.

Neben Vielem Andern, dessen Aufzählung ohne Nutzen ist, enthält diese Handschrift mehr als fünfzig Briefe des Augustinus, die alle unedirt, aber auch alle von Anfang bis zu Ende gefälscht sind. Im Folgenden gebe ich den ersten ganz, von den übrigen die Adressen:

Epistola bti Augustini epi ad Petrum diaconum. Vtrũ mali in inferno peccabunt. Dilecto filio Petro. Augustinus eps salutẽ. Questionẽ aut dubitationem tuam nuper Dorotheum frẽȝ transmisisti. Vtrũ mali in inferno peccabunt et ꝑ eandem rõem suscipe. Noueris q' nec bonis uoluntas nec malis facultas peccandi esse poterit. Sed dices. de bonis mihi constat. sed de malis non. cũ semꝑ uoluntatẽ malã habeant. Dico q' eorum uoluntas mala non est eis ad pccm sed ad suppliciũ habere poterunt. propter eorum uoluntatem malam. Ideo pccm non putatur. q' ꝑ pcca quis semꝑ maiorẽ penã meretur habere. ideo eorum mala uoluntas ad pccm non ĩputat. Nã sic illi qui cũ x° regnãt. nullã in se malam uoluntatem habent. Ita illi qui damnati sunt cũ diabolo et angelis eius nullam requiem et bonam uoluntatem habere poterunt[1]).

Ad eundem Petrum. Marcellum. Bonifacium comitem *(bis)*. Euodium. Anceletum. Cornelium philosophum. Perpetuam sororem suam. Neptarium. Marsilianum. Ciceronem militem. Cirillum. Fabianum militem. Nepotianum comitem. Theofranum ph'm. Membrianum socium. Bonifacium comitem. Cirillum p̄sbrm. Fabianum. Brissinam. Valentinum. Paulinum. Cancianum militem. Sellenẽtianam. Aurelianum comitem. Valentinum Lixarium p̄sbrm. Desiderium epm. Basilicam uirginem. Dorotheum. Concinam uiduam. Neptarium. Donatum p̄sbrm. Anastaxium. Aurelianum. Desiderium p̄sbrm. Cornelium. Julianum comitem. Iponenses. responsio ad b'tum Augustinum ꝑ clerum petentem ueniam de commissis iniuste praesumentium. Aug. ad Cornelium ph'um (wo Avicenna citirt wird!). Grisarium militem. Aurelium p̄sbrm. Ricardum epm. Seuerinum. Marcellam. Donatum. Seuerinum. Macedonium. Neptarium. Donatum. Macedonium. epistola Macedonii ad Augustinum de sui commendatione. Aug. ad Neptarium.

---

1) Offenbar das Machwerk eines Scholastikers. Von derselben Art sind die übrigen.

AUGUSTINUS *in evangelium Joannis.*

XXXVI. 34. membr. fol. 2 col. foliorum 315. saec. X initio.

f. 2 lib maioris ecce ueron.

f. 3 Incipiunt capitu la super Johm. | I Ab eo quod scriptum est. in prin cipio erat uerbum. usque & tenebre eam non conprehenderunt —

f. 4ᵇ LIIII ab eo quod ait ihs qui credit | f. 5 in me. non credit in me. sed in eum | qui misit me. Usque ad id quod ait sed qui misit me pater. ipse mihi | mandatum dedit quid dicam | et quid loquar.

f. 6 explici unt ca pitula super Johm in nōm dni. [1]) ab eo quod scriptum est | in principio erat uer bum: usque [2]) et tene bre eam non conpre henderunt. || f. 6ᵇ Intu entes [3]) quo-modo [4]) audiuimus ex lec tione apostolica. ~ quod animalis homo non percipit ⁎ ⁎ [5]) quę sunt sps di. ~

f. 12 Beati mundi [6]) corde quia [7]) ipsi | dm̄ uidebunt; | explicit oml J. Incipit omelia [8]) II | Bonum est frs | ut textum diuinarum | —

f. 315ᵇ ad hoc enim & ipse dns [9]) supbe impietatis inri sit: in eorum qui in illum cre || [10])

Die Handschrift ist äusserst nachlässig geschrieben: ich führe nur eine Eigenthümlichkeit derselben an. Als achtzehnter Sermo wird folgender bezeichnet: Nec auribus nec cordibus uestris. Reparant tamen audientis effectum. & quodammodo commemorata innouant nos. Nec pigent ea quae nota sunt audire — nam neque saciaberis ut uelis discedere. ~ neque aliquid deerit. ut quasi inopiam patiaris; (Aug. V 688 Mign. sermo 125).

---

1) XXXV 1379 (III, 2. 289)

2) *In illud Joannis,* In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum, *etc. usque ad id,* Et tenebrae eam non comprehenderunt.

3) Intuens

4) quod modo

5) ea

6) mundo

7) quoniam

8) In den Ausgaben *tractatus.* Im Folgenden werden in der Handschrift die einzelnen Stücke als *sermones* bezeichnet.

9) dns crucem suam. ubi eum dementia superbae

10) l. c. 1780 (l. c. 649 A).

Dann folgt der in den Ausgaben als achtzehnter bezeichnete als neunzehnter; der zwanzigste hat folgenden Titel: Itẽ sermo aꝉi de eadem lectione; der einundzwanzigste wird als zwanzigster bezeichnet; zuletzt folgt der neunzehnte als einundzwanzigster.

Augustinus *de psalmis.*

XXX. 28. membr. fol. 2 col. foliorum 95. saec. X.

f. 1 dicant [1]) in gentibus [2]) ubi est | ds̃ eorum, Quia inuisibi|lem dm̃ colimus.

f. 3ᵇ Qui transmutauerunt [3]) || f. 4 & pusillis montibus et | collibus [4]) —

f. 4ᵇ Sed nos qui uiui|mus benedicimus dn̄m | ex hoc [5]) & usque in sclm. | expꝉ tractatus | de psalmo cxiii | incp̃ tractatus de || f. 5 psalmo cxiiii. | Dilexi qm̃ exaudi& dn̄s uocem | orationis [6]) meę | Cant& hoc ani|ma quae peregrinatur | a dn̄o. Cantet hoc ouis | illa quae errauerat — f. 6ᵇ et iterum miser&ur quia [7]) || f. 7 exagitant [8]) quasi | iustum & insultant | quasi de ipsa iusti|tia. Magnus [9]) apos|tolus. in coelũ uolasti | quomodo helias —

f. 15 moribus | uestris. & nũquã | delebitur. | Explicit tracta|tus de psalmo | xciii. | incip̃ tractatus | de psalmo xciiii || f. 15ᵇ Ego uellẽ ffrs | ut patrẽ nr̃m | potius audiremus | Sed & hoc bonũ est ut patri oboediamus —

f. 27ᵇ quia uerum est quod | non repell& (repellit *corr.*) [10]) dn̄s plebem suam || f. 28 Incip̃ tract̃ de ps̃ xcv. | Dominus et | frater me|us Seuerus | adhuc dif|fert lętitiam | nostram —

---

[1]) De psalmo CXIII sermo 2 zu Anfang. XXXVII 1481.

[2]) gentes

[3]) l. c. 1484 (c. 4). Zwischen fol. 3 und fol. 4 fehlen zwei Blätter.

[4]) l. c 1486 (c. 11).

[5]) hoc nunc

[6]) deprecationis

[7]) l. c. 1488 (c. 5). Die sechs ersten Blätter gehören offenbar einem in das neunte Jahrhundert zu setzenden Codex an, dessen dritten Quaternio sie mit den beiden ausgefallenen Blättern bildeten.

[8]) De psalmo XCIII c. 21 l. c. 1209. Vorher sind sechs Quaternionen ausgefallen.

[9]) Magnus, inquiunt

[10]) repellet

f. 37 iudica uit [1]) orbē terrarū inęqui tate . & populos in uerita te sua ; | explicit tractatus | de psalmo . xcv | incip̄ tract̄ de ps̄ xcvi | Magna specta|cula ds̄ prę|bet cordi | xp̄iano . —

f. 53[b] habeas iocunditatem | neque illic inuenias ; | explicit tractatus de psalmo | . xcvi . || f. 54 incipit tract̄ de ps̄ | xcvii | Cantare [2]) dn̄o | canticum no uum . nouus ho mo nouit . uetus | non nouit ; Uetus homo | est uetus uita —

f. 59 ue niat . Corrige te ut non | ores contra te . amen . | explicit tractatus | de psalmo . xcvii . | Fratres notum [3]) | iam debet cari|tati ur̄ae . tam|quā —

f. 73 di|ligit . & quib; donauit | ut ab eis diligatur ; | explicit tractatus | de psalmo . xcviii . incip̄ trac̄ de ps̄ xcviii *(sic)* | Psalmum fr̄s | cum cantare|tur audistis . | breuis est . nec obscurus —

f. 84 ecce ego | uobiscum [4]) usque ad [5]) | consumationē saeculi ; | explicit . trāc . de ps̄ xcuiii . | incip̄ tract̄ de ps̄ . c . | Psalmus iste | centesimus | quod habet | in primo uersu | hoc in toto eius corpo | (re *add. m. s. XIV*) quaerere debemus ; | —

f. 95[b] iu|dicium ; Ipse facturus . | qui uiuit & regnat in|saecula saeculorum | amen [6]) ||

XXX. 29. membr. fol. 2 col. foliorum 160 saec. X.

f. 1 Breuis [7]) psalm' | est & ualde uti lis quem modo nobis cantatū | audiuimus [8]) —

f. 11 pacem cum loquimur [9]) | eis debellant [10]) nos gratis . | expl de psalmo cxviii. | incip̄ de psalmo cxx. | Secundus est iste | psalmus eorum | quorum titulus | est . canticum gra|diuum [11]) . plures —

---

1) indicabit
2) Cantate
3) notum esse
4) uobiscum sum
5) in
6) Ipse — amen *om.*
7) XXXVII 1596: de psalmo CXVIIII.
8) Unten auf derselben Seite von späterer Hand: ꝑ sācto Jachobo de la tōba Yoꝛ. Dasselbe steht auf dem letzten Blatte.
9) loqueremur
10) debellabant
11) graduum

f. 24[b] martyres sine labore | hic sunt nobiscũ amen | explicit de psalmo cxx . | incipit de psalmo . | centesimo . xxi. | Sicut amor inmund; | inflammat animam ad [1]) terre|na concupiscenda | & peritura sectanda ; | periturã uocat —

f. 37 carpite | manducate bibite | conualescite currite | adprehendite amen || f. 37[b] expl̃ psalmus cxxi | incip̃ psalmus cxxii | Ascendentis cantica | ex ordine cum sc̃i|tate ur̃a conside|randa suscepi . ascen | dentis & amantis . & | ideo ascendentis quia | amantis . Omnis amor | aut discendit aut ascen|dit [2]) —

f. 48[b] siciunt | iustitiã qm̃ ipsi satu|rabuntur ; amen | expl̃ de psalmo . | centesimo . xxii . | incipit de psalmo | centesimo xxiii . | Bene iam nostis | fratres km̃i | canticum gradiuũ [3]) | esse canticum ascen|sionis nr̃ae ; —

f. 59 inimicus ubi | se occult& ad decipi|endos fideles; amen; | exp̃ de psalmo . cxxiii . | incip̃ de psalmo . cxxiii . | Psalmus iste per | tinens ad numerũ | canticorum graduũ | de quo titulo in aliis | iam multa diximus | & repetere —

f. 67[b] simus ih̃l | & amplectamur pacẽ . | Quia hyerusalem || f. 68 uisio pacis est [4]) & nos ih̃l | & pax super ih̃l amen | explicit de psalmo | centesimo xxiiii . | incipit de psalmo | centesimo xxv | Sicut iam meministis | ex ordine nobis trac|tantibus . iste psal|mus est centesimus | uigesimus quintus . | qui inter illos psalmos | est quorum titulus est [5]) | canticum graduum ; —

f. 80 & proficiamus ut p|ueniamus amen; | explicit psãl cxxv | incip̃ de psãl cxxvi | Inter omnia cantica | quibus est titulus | canticum graduum . | iste psalmus —

f. 90[b] nec [6]) audaces fuerimus | promissores orate | pro nobis amen | explicit de psalmo | centesimo uicesimo | sexto . incipit de | psalmo centesimo | uicesimo septimo || f. 91 Sicut dicit aposto|lus [7]) spiritalib; spiri|talia [8]) —

---

[1]) et ad

[2]) aut ascendit aut descendit

[3]) graduum

[4]) Jerusalem est uisio pacis

[5]) est titulus

[6]) ne

[7]) apostolus, fratres charissimi,

[8]) spiritualibus spiritualia

f. 104 uiuen|do . & pasc& [1]) in aeternū nobis uiuere donando . | expl de psāl cxxvii | incp̄ de psalmo cxxviii . | Psalmus quem canta uimus breuis est . | Sed sicut scriptum —

f. 112 sponsi nolunt | esse adulterae [2]) sponsę | expł de psał cxxviii [amen | incp̄ de psalmo cxxviiii | Qm̄ uos non solum | oculis corporis . sed | &iam corde uigi|lare praesumimus . | intellegenter nos can|tare opport& . —

f. 121 & ipse re|demit [3]) isł ex [4]) omnibus iniquitatibus eius . amen . | exp̄l psalmus cxxviiij | Incp̄ psalmus cxxx | In isto psalmo commen|datur nob̄ humilitas | serui dī& fidelis —

f. 135 hoc [5]) | ergo quomodo intel|legendum est . quousq; | ueniamus ad a&erni|tatem [6]). Iam spes | non erit sed ipsa res erit | exp̄l psāl cxxx | incp̄ psalmus cxxxi | Justum quidem erat | km̄i ut fratrem | potius audiremus | collegam —

f. 150[b] clari|tas carnis ut flos fęni; amen | exp̄l de psalmo cxxxi | Incip̄ de p̄sl cxxxii | Psalmus breuis est | & [7]) ualde notus . | sed [8]) ualde nominatus . | Ecce quam bonū | & quam iucundum (iocundum *corr. m. al.*) | habitare fratres | in unum . Ita sonus est | dulcis iste [9]). —

f. 159 sur|sum cor [10]). & nemo te an|gustauit in coelo . et | ideo bene sequitur | alius psalmus | Ecce nunc benedi|cite dm̄m . omnes | serui dn̄i . qui statis | f. 159[b] in domo dn̄i in atriis do|mus dī nostri quare | addidit in atriis . atria —

f. 160[b] Plu|ralis numerus fratres | sed singularis habitan|tes [11]) in unum . Ideo bene|dicat te dn̄s ex sion . qui [12]) ||

---

[1]) pascet nos

[2]) adulteri

[3]) redimet

[4]) ab

[5]) hic

[6]) aeternitatem, speremus in Dominum Deum; quia cum uenerimus ad aeternitatem

[7]) sed

[8]) et

[9]) iste dulcis est

[10]) sursum corda. Sursum cor habe

[11]) habitare

[12]) l. c. 1738 am Schluss der Erklärung von ps. CXXXIII. Zwei Blätter fehlen am letzten Quaternio.

Augustinus *de psalmis* (Excerpte).

X. 8. membr. 8. foliorum 153. saec. VIII.

f. 1 Lectio | beati | Augustini | de exposi|tione psal|mi nonage|simi quod | in scã qua|dragensi|ma legendum est [1]. | Psalmus iste est de quo —

f. 4 discite tole|rare omnes molesti|as huius saeculi ut | spes vestra sit in dño dõ uestro amen . | expl. lectio prima . | Lectio beati Augus | tini de expositione | psalmi . vii . | dñe ds̃ meus . in te speraui —

f. 7ᵇ su|per pauca fuisti fide|lis super multa te | constituam intra | in gaudium dñi tui . | expl . || f. 8. lectio secunda . | Lectio beati Augus | tini de expositione | psalmi xxxii . | diligit misericordi|am et iudicium in|tendite —

f. 11ᵇ alius est iudican|di alius petendi locus | quia diligit misericor|diam et iudicium : mi|sericordia dñi ple|na est terra . | Lect̃ . tertia | Lect̃ . beati Agustini | de exposit̃ . psalmi | xxxvi . | Tota die miseritur *(corr. m. 2)* | et fenerat et semen | eius in benedictio|ne erit . fenerator | quidem dicitur qui | —

f. 14ᵇ uenite benedicti pa|tris mei percipite reg|num quod uobis paratũ | est ab origine mundi | expl̃ . | Lect̃ . quarta . | Lectio beati Augustini | de expõsit̃ : psalmi . xl . | Beatus qui intelliget (intellegit *m. 2*) | super eginum *(corr. m. 2)* et paupe|rem . die mala —

f. 17ᵇ ut ante tribunal dñi | laudem consequamur | et uitam aeternam ac|cipere mereamur . Expł . Lect̃ : quinta : | Lect̃ : beati Augus|tini de exposit̃ . psal|mi . xlv . ds̃ noster refugium | et uirtus . adiutor | in tribulationibus —

f. 20 ut et ipse donet | nobis delicta nostra : | Expł : || f. 20ᵇ Lectio sexta | Lectio beati Agus|tini . de expositione | psalmi : xlviii : | sicut oues in infer|no positae mors . pas|tor est eis —

f. 22ᵇ cum xp̃s apparuerit | uita uestra . tunc et uos | cum illo apparebitis | in gloria . Expł . | Lectio septima | Lectio beati Agus|tini de expositione | psalmi quinquagisimi *(sic)* . || f. 23 Miserere mei ds̃

[1]) Diese und die meisten der folgenden *lectiones* beruhen auf Excerpten aus den Commentaren Augustin's zu den Psalmen. Diesem Hauptbestandtheile der Handschrift sind Excerpte aus anderen Schriften Augustin's, so wie aus den *sermones* des Chrysostomus und Ambrosius, die ebenfalls zu *lectiones* zurecht gemacht sind, beigefügt.

se|cundum magnam mise|ricordiam tuam : | psalmus iste sicut | cau'us facit eos —

f. 25[b] ide|o peto ut ignoscas . quia | ego peccatum meum | agnosco . Expł . | Lectio octaua . | Lectio beati Agustini | de expositionem *(sic)* psal|mi quinquagisimi . | Quoniam iniquita|tem meam ego agnos|co et delictum meum | coram me est —

f. 28[b] age pęnitentiam et dic | iniquitatem meam ego | agnosco et peccatum | meum coram me est | semper . Expł . | Lectio nona . | Lectio beati Agustini | de expos̃ . psalmi quin|quagisimi . | Ecce enim ueritatem | dilexisti incerta | et occulta sapien|tiae duae manifes|tasti mihi —

f. 31 audire mereamur | a dño in diem iudicii . qui|a ecce demissum (dimissum *m.* 2) est | peccatum uestrum . | Expł . | Lectio decima . | Lectio beati Agustini | de expos̃ . psalmi . sexa|gisimi primi : | Nolite sperare in i|niquitate et in ra|pinis . nolite con|cupiscere : uana est | enim iniquitas —

f. 33[b] non in his quae | habetis spem punatis *(corr. m. 2)* | sed spes uestra sit in | dño dõ uestro . Expł . | Lectio . undecima . | Lectio beati Agustini | de expos̃ . psalmi quin|quagisimi . quinti : | In me sunt ds̃ uota quae | reddam laudes tibi : et a|libi uouite *(sic)* et reddite | dño dõ uestro quid uoue|atis —

f. 37 ut et hic in lumi|ne fidei et ibi in lumine | speciei tamquam in lu|mine uiuentium in cons|pectu dnĩ placeamus : | Lectio duodecima | Lectio beati Agustini | de expos̃ . psalmi quin|quagisimi septimi : | Si uere utique iustitiam | loquimini recta iudi|cate filii hominum : non | sit iustitia labiorum | ff̃ . —

f. 39[b] si enim uere | iustitiam loquimini | recta iudicate fili | hominum . | Lectio tertia decima . | Lect̃ . beati Agustini . de | expos̃ . psalmi . sexagisimi | sexti . ||

f. 40 ds̃ misereatur nobis | et benedicat nos : ff̃ . di|lectissimi cum bene|dicit nos dñs .

f. 42 perte|nuit *(corr m. 2)* ad misericordiam | tuam non punire pecca|torem . sed iustificare | et pium facere . | Lectio quarta decima . | Lectio beati agustini de ex|pos̃ . psalmi sexagisimi sexti. | Terra dedit fructum | suum benedicat nos | ds̃ uideamus fratres : ||

f. 44[b] et uos | nouiscum *(corr. m. 2.)* ab omni tem|tatione saluatos . in|regno suo cognoscere | et coronare dignetur . | Lectio quinta decima . | Lect̃ . beati Agustini de | expos̃ . psalmi nonagisimi . | Qui

habitat in adiuto|rium (adiutorio *m.* 2) altissimi et | in protectione dĩ cae|li commorabitur : quis | est qui habitat —

f. 48 ut sis securus ne | incedas in laqueos | uenantium . | Lectio sexta decima : | Lect̃ . beati Agustini de ex|pos̃ . psalmi nonagisimi . | Quoniam in me sperauit | et liberabo eum . pro|tigam eum . qm̃m cogno|ui —

f. 51[b] ubi enim fuerit thesau|rus tuus ibi erit et cor | tuum. | Lectio septima decima || f. 52 Lectio beati Agustini de ex|pos̃ . psalmi . nonagisimi primi : | Bonum est confiteri dñõ | et psallere nomini dñi | altissimi : ff̃ . in utraque | re bona est confessio : —

f. 55 et ui|tam aeternam ꝑcipere (*corr. m. 2*) | in futuro cum scĩs coronas | ualeamus || f. 55[b] Lectio octauadecima | Lect̃ . beati Agustini de ex|pos̃ . psalmi septuagisimi : | Ds̃ inte speraui . dñe non | confundar . in aeternum . | iam confusus sum . uel non | inaeternum : quomodo e|nim non est confusus . cui |dicitur —

f. 58[b] mortuus erat et re|uixit : perierat et in|uentus est . | Lectio nona decima . | Lect̃ . beati Agustini de | expos̃ . psalmi nonagisi | mi octaui : | Confiteantur no|mini tuo magno | qm̃m terribile et scm̃ | est : ipsum nomen tu|um terribile et scm̃ | est : sic praedicatur | crucifixus . —

f. 62 omnia facientis cir|ca eos quos diligit : et | quibus donauit . ut ab | eis diligatur : | Lectio uicesima | Lectio beati Johanni Crysostomi (*in mg. m.* 2: de elymosina) Vigilare nos | iubet dñs | et orare : ne | ueniamus in temp|tationem : O anima | quae mecum audis et | legis —

f. 66[b] non quia non pec|castis . sed quia pecca|ta uestra elemosynis | redemistis . | Lectio beati Johanni Crysostomi : | Ait enim dñs per | esaiam prophe|tam : si uideris nudum | uesti : || —

f. 70 ambu|late cum lucem habe|tis ne tenebrae uos | conpraehendant . | Lectio beati Agustini . | Dñs nr̃ ihs xps cla|mat peresaiam | prophetam dicens : | nolo mortem orientis (*sic*) | tantum reuertatur | et uiuat : || —

f. 74 et in die salutis | adiu͞aui te : et iterum . | ecce nunc tempus ac|ceptabile ecce nunc | dies salutis : | Incp̃ . sermo . de uerso . | Confitemini dñõ | qm̃m bonus qm̃m in | saeculum mam̃ (= *misericordiam*) | eius : remedia purgan|di facinoris spõ (*corr. m. 2*) scõ ins|truente addiscimus : || —

f. 76[b] fidelis est enim | ꝑꝑk̃ . et iustus dñs nr̃ . | ihs xps . qui demit|tat (dimittat *m.* 2) nobis peccata nos|tra et mundet nos . ab |

omni iniquitatem *(m. eras.)* | Lectio beati Ambrosii | Retenet *(corr. m. 2)* scitas ues|tra . ꝑꝑk : quod iuda || f. 77 scarioth . propria . sen| tentia . condemnatus . | ad fariseos dominici : | sanguinis . mercidem *(corr. m. 2)* | reportauerit . et actus | paenitentia refude|rit . uinditionis *(sic)* praetium : | —

f. 80 huius gratia | sepulturae quae et pu|rificat peccatorem | et uiuificat morientem : || f. 80[b] Lectio beati Ambrosii : | sicut legimus ffkki : | omnes discipuli in | passione saluatoris | trepedauerunt *(corr. m. 2)* omnis *(corr. m. 2)* | enim . pene cum tradere|tur reliquerunt : —

f. 84 et qui prius se ipsum | non rexit alios post|modum regendos ac|cepit : | Lectio . beati Agustini | Discite . ffk . qm̃ | crux xp̃i feriae sunt s|piritales : antea nam|que crux nomen condem|nationis erat || —

f. 90 estote | namque ait similes patri | uestro qui est incaelis . ut | et caelorum regna posse|dere *(sic)* mereamur : ꝑ xp̃m | dn̄m ñ . qui est benedictus | per inmortalia saecu|la saeculorum . | Lectio beati Agustini | de exposĩ. psalmi . sexa|gisimi . tertii : | Quia exacuerunt ut | gladium linguas suas | intenderunt arcum | rem amaram : hoc et | alius psalmus dicit : Fi|li hominum —

f. 93 prae|dicauit regnum caelorum | ut a morte liberaret | animas eorum || f. 93[b] Lectio beati Agustini | Debemus dilectis|simi ff̃ sensum sc̃i | euangeliste diligen|ter adtendere ubi | ait : haec ergo sciens | ih̄s surgit a cena et | ponit uestimenta sua | —

f. 97 fidelis est et iustus | qui demittat nobis | peccata nostra et | mundet nos ab om|ni iniquitate ✠ filiciter | dõ gratias . xp̃o . | semper eiusque | filiio : simulque eius sc̃o sp̃o . | Incipiunt . e|pistulae can|nonicae : hoc | est prima : be|ati . iacobi . a|postoli : | —

Es folgen die beiden Briefe des Petrus, die drei Briefe des Johannes und zuletzt der Brief des Judas.

f. 136[b] saecula saeculorum . | amen . dõ gratias . | Expliciunt epistulae Cano|nicae . Iacobi . I . Petri . II . | Johannis . III . Iudae . I . | et fiunt . insimul . | no . merum : vii : | Incp̄t epistula beati | Leonis papae : urbis | Rumae ad Flauiano : de he || f. 137 rese Eytychianorum . [1]) | Dilectissimo fra|tri Flauiano | Leolictis *(corr. m. 2)* dilecti| onis tuae litteris | quas miramur fuisse tam | —

---

[1]) LIV 755.

f. 151 adfuturum | diuinitatis auxilium : ut | his [1]) qui errauerat dam|nata sensus sui praui|tatem saluetur [2]) . || f. 151ᵇ Explt . epistula Be . | Leonis papae urbis | Rumae . ad flauianum . | Incpt oratio Sci | Cypriani [3]) . | Dne sce pater agios ds [4]) | ad te leuabi *(corr. m. 2)* animam me|am [5]) . ds [6]) meus quis enim | maior est [7]) tibi semper [8]) | gratias et laudes referam [9]) —

f. 156ᵇ digneris me | liberare ab igne et poe|na perenni . Cui est ho|nor et gloria . imperium | et potestas nunc et | per . omnia saecula sae|culorum . amen [10]) . | Expl . oratio sci . | cypriani . ||

f. 157 + Lata . de sca anima | uel eius . uirtutibus | Per auditum credit | per desiderium quaerit | p sapientiam inuenit | p orationem petit | per gratiam accepit | p humilitatem custodit | —

fol. 158 dispensatio cum equa|litatem sustinen|tia sine odio absti|nentia cum te . do grat . | + peccator et indignus | homo scripsit me in | via peregrinationis | suae . multa enim flagel|la circumuenerunt eum | sed tu dne pius et mise|recors miserire *(sic)* illius | animae per cuius manum | ultimi scriptoris ego | paruolus liber magnum | thesaurum sum reconditus . ||

f. 158ᵇ Capitula . huius . libri | Beati Agustini lectionis | xxiiii . beati Joh . Chrysost . ii . | Sermo de uerso . i . beati Am|brosii . ii . epist . cann . vii . | beati Leonis pap . epist . i . | oratio sci . Cypriani de sca | anima omnes in unum sunt xxxviii . | Karissime qui legis peto | te per ipsum qui pias mauit | nos ut oris pro me indig|no peccatore et ultimo scriptore si habeas partem cum dno saluatore : sicut nauigantibus suauis est portus sic et scriptori nouissimus uersus qui nescit

[1]) is

[2]) prauitate saluetur. Deus te incolumem custodiat, frater charissime. Data idibus Junii, Asturio et Protogene uiris clarissimis consulibus.

[3]) IV 905

[4]) Deus hagie

[5]) ad — meam *om.*

[6]) et hagie deus

[7]) maior te

[8]) *om.*

[9]) referam

[10]) perenni, et ab omni tormento quod parasti iniquis: per bonum et benedictum Jesum Christum Saluatorem nostrum, per quem tibi laus, honor, uirtus, gloria, in saecula saeculorum, Amen.

litteras scribere se nullum putat esse laborem quia quod tris digiti scribunt totos corpus laborant ||

Hier brechen die Stossseufzer des armen Schreibers ab: das letzte Blatt fehlt. Auch das erste (Titelblatt) ist verloren gegangen.

CANONES *et acta conciliorum pontificumque epistolae.*

LVII. 55. [1]) membr. 4. fol. 110. saec. XI.

f. 1 Synodus ephesena cum epistolis suis | in hoc corpore continetur . |

I Caelestini papae epistula prima ad cyrillũ | episcopum alexandriae ante collectionẽ | synodi in epheso contra Nestorium |

II Eiusdem caelestini papae ante synodũ epistu|la ad nestoriũ ep̃m constantinopolitanũ |

III Epistula nestorii ad caelestinũ papam | ante synodum . |

IIII Eiusdem nestorii secunda epistula ad eun|dem papam ante synodum . |

V Epistula caelestini papae pbr̃is diaconibus | clericis & plebi consistentibus constantino|polim ante synodum . |

VI Epistula papae Caelestini ad iohannẽ antio|chenũ iuuenalem hyerosolymitanũ rufũ | thessallonicensem & flauianũ filippensẽ | per orientẽ aparibus ante syndum . |

VII Epistula papae cęlestini ad synodũ apud ephe|sum collectam contra nestorium . |

VIII Commonitorium papae caelestini episcopi | & pbr̃i euntibus ad orientem .

VIIII Epistula papae caelestini ad theodosium aug̃ de collegenda synodo . |

X Epistula papae caelestini ad cyrillum ep̃m ||

f. 1ᵇ alexandrinum de recipiendis eis qui damnato | errore maluerunt resipisci |

XI Exemplaria gestorum quae acta sunt in sc̃a syno|do ephesena m&ropoli de recta fide . |

XII Praeceptum theodosii imp̃s de colligenda syno|do ad cyrillum ep̃m quod in eadem synodo est | relectum

---

[1]) Vergl. über diese Handschrift Maffei in dem Anhang zu seiner Istoria teologica, S. 70; Ballerin. de antiq. collection. et collector. canonum. pars II. c. 11, 1. 1. LVI 159.

xiii Epistula sc̄i cyrilli ad nestoriū in synodo relecta |
xiiii Item epistula sc̄i cyrilli ad memoratū nestoriū | in supradicta sc̄a synodo relecta |
xv Epistula nestorii ad sc̄m cyrillū in synodo relecta |
xvi Item epistula caelestini papae ad nestorium | in synodo relecta |
xvii Epistula sc̄i cyrilli cum duodecim capitulis ad | nestorium in synodo relecta . |
xviii Epistula caprioli chartaginensis ep̄i in synodis relecta |
xviiii Symbolum proditum a carisio pb̄ro compositum | ab hȩreticis & in memorata synodo condempnatū . |
xx Acta excommunicationis ep̄i iohannis antiocheni | & episcoporum qui cum eo fuerunt |
xxi Relatio sc̄ae synodi ephesenae ad theodosiū imp̄m | de excōmunicatione ioh̄is & qui cum eo fuerunt . |
xxii Relatio sc̄ae synodi ephesenae ad sc̄m caelestinū | papā urbis romae . significans quae gesta sunt | in ipsa ephesena synodo ||
[xxiii [1]) Epistola sc̄i caelestini papȩ ad theodosium iuniorem aug̃ . post synodum .
xxiiii Epł̄a caelestini pāp maximiano ep̄o c̄stantiñ p' synodū .
xxv Epistola caelestini papȩ clero et plebi constantinopolim constitutȩ post synodum .
xxvi Epistola sc̄e memoriae papȩ caelestini post dampnacionē nestorii ad sc̄am synodū hephesenam scripta .
xxvii Exemplar sacrȩ epistolȩ per aristolaum tribunum et notarium ad iohannem ep̄m antiochiae de pace et adunatione ecclesiarum .
xxviii Epistola iohannis ep̃i antiochiȩ ad cyrillum de pace .
xxviiii Incipit epistola sc̃i cyrilli ad iohannem antiochenum .
xxx Epistola sc̃i xysti ep̃i cyrillo alexandrino post pacem factam inter cyrillum et iohannem .]

f. 2 dogmatis extiterunt exempla iam uiceris uere tibi euange|lium potest testimonium conuenire quod dicitur . pastor | —

f. 5ᵇ respiciam . ~ cui honoris aliquid seruem . quando agitur [2]) ||
f. 6 tas non recipit . aut prestari permittit indutias . | —

---

[1]) Hier fehlt ein Blatt: der Index ist von einer Hand dieses oder des vorigen Jahrhunderts ergänzt. Im Obigen ist er nach den Titeln im Text selbst wieder hergestellt.

[2]) Ein Blatt fehlt.

f. 109 audiuit | dat xv . Kal octobriū Theodosio xiii et maximo cons Explic sca synodus ephesena cum epistolis | ad se pertinentibus . In nomine dni . incipit concilium domni stephani | In nomine patris . & filii & sps sci . Regnante uno & eadem sca trinitate cum eodem patre | & sps sco per infinita oma saecula mense aprile . die duodecima indiccione septima [1]; —

f. 110ᵇ absolui gradiendum scilic& partibus spoliatus in eum qui uocatur saluatoris dni nri ihū xpi ||

LVIII. 56. [2]) membr. 4. 2 col. foliorum 312. saec. X. Zu Anfang und am Ende durch Feuchtigkeit sehr beschädigt.

f. 2ᵇ ///// m manu propria flauiani archiepi | constantinopolitani datū ab eo poscenti impi

ii Epistola Leonis archiepi romae ad eutychen

iii Epistola petri epi rauennensis ad eutychen pbrm

iiii Epistola scissimi archiepi romae leonis ad flauianum archiepm constantinopolitanum

v Epistola flauiani archiepi constantinopolitani ad leonem archiepm romę

vi Epistola scissimi archiepi romae leonis ad faustum pbrm .

vii Epistola encyclia siue synodica scissimi archiepi romae leonis ad flauianum archiepm constantinopolitanū cum istis epistolis ob hoc ordine suo posita non est quia in gestis sci et uniuersalis concilii calcedonensis tertiae actionis inserta est .

viii Epistola flauiani archiepi constantinopolitani scripta ad eundē epm senioris romae leonem .

viiii Epistola scissimi archiepi romae leonis ad iulianum epm cohensē

x Epistola scissimi archiepi romae leonis ad faustum marchianum //// et reliquos archimandritas

xi Epistola scissimi archiepi romae leonis ad imprm theodosium

xii Epistola leonis archiepi romani ad pulcheriā augustam

xiii Epistola scissimi archiepi romae leonis scripta ad secundum concilium ///// nū contra eutychem quae perducta quidem est occulta ///// opter quod non fuerit concessa publicari epis adposcoꝝ .

---

[1]) Nach dieser Handschrift herausgegeben von Gaet. Cenni. Rom. 1735.

[2]) Vergl. über diese Handschrift Maffei in dem Anhang zu seiner Istoria teologica S. 72; besonders aber Ballerin. praef. in epist. S. Leonis magni. LIV 565 ff.

xiiii Epistola s̄cissimi archiep̄i romae leonis ad imp̄m̄ theodosium qua rogauit speciale concilium in italia fieri & in nullo alio loco quod contraria sit canonibus secunda synodus ephesena .

xv Epistola alia s̄cissimi archiep̄i romae leonis & sc̄ae synodi ad imp̄rm theodosiū culpans ephesenum concilium .

xvi Epistola leonis archiep̄i . & sc̄i concilii quod romae collectū est ad pulcheriā aūg .

xvii Epistola hilari diac̄ romani ad pulcheriā augustam ||

f. 3 xviii Epistola gallę placidiae augustae ad pulcheriā agūstam

xviiii Sacrae litterae diuinae memoriae ualentiniani & placidiae & eudoxiae augustae ad theodosiū principem ut iuberet in partibus Italiae concilium celebrari .

xx Epistola gallae placidiae ad theodosiū imp̄m .

xxi Epistola licinię eudoxiae augustę ad theodosiū .

xxii Rescriptum theodosii ad ualentinianū augustum

xxiii Epistola theodosii rescriptā ad gallā placidiam .

xxiiii Epistola theodosii ad eudoxiā augustā

xxv Epistola s̄cissimi archiep̄i romae leonis & eius sc̄i concilii ad clericos & honoratos . & omnē populum constantinopolitanum

xxvi Epistola s̄cissimi archiep̄i romae leonis ad archimandritas constantinopolitanos

xxvii Epistola ualentiniani & martiani ad archiep̄m romae leonem

xxviii Alia epistola piissimi imp̄is martiani ad archiep̄m romae leonem

xxviiii Epistola pulcheriae augustę ad eundē s̄cissimū archiep̄m̄ romae leonem . Quae significat rēū [1]) anatholium constantinopolī errore relicto ep̄m confirmatum subscriptione maxime epistolę eius dogmaticę ad sc̄m̄ flauianum directę cuius flauiani &iā corpus significat suae sedi p̱ductū & in apostoloꝝ basilicā depositum . & alia qua&enor sacrorū apicum eius demonstrant .

xxx Sacrę litterae missae ad ualentiniano . et martiano ubique ad religiosos ep̄os . Quatenus omnes in nicea conuenirent

xxxi Itē aliae sacrae similiter litterae eorundē piissimoꝝ imp̄oꝝ ad dō amantissimos ep̄os .

xxxii Sacrae item litterae missae ad synodum in nicea a ualentiniano et martiano

---

[1]) = reuerendum

xxxiii Item sacrae litterae missae a piissima & xpianissima augusta pulcheria ad consularem bythiniae stratigiũ ut curã haberet circa disciplinã synodi perhibendã antequã placer& de nicea ad calchedonã mutari concilium

xxxiiii Sacrae litterae missae sc̄o concilio quod nicea conuenerunt || f. 3ᵇ ut deberet calchedona migrare

xxxv Exemplar imperialium litterarum quae niceae missae sunt sc̄o concilio ; dum adhuc piissimus imp̄ in tracia resider& ut deber& indifferenter calchedonam migrare ||

f. 4 Principium . | Rescriptum de fide factũ | manu propria flauiani archiepi —

f. 125ᵇ data x kł oct̄b heraclea || f. 126 Incipit eiusdem | magnę synodi | actio prima . | Consulatu domni (n̄ri *add. m. al.*) —

f. 143ᵇ notariorum dixit. Completũ ẽ. | Explicit prima cognitio | calchedonensis concilii | cum pace | Incipit secunda | Consulatu domni n̄ri —

f. 158 mancipentur ; expł | Incp̄ tertia cog|nitio concilii calchedonen̄ . | Consulatu piissimi & xpianissimi imp̄is n̄ri marciani | —

f. 161ᵇ tum prouideat ueritatis . | Expl̄ actio tertia | Incp̄ quarta cog|nitio eiusdem sinodi | Consulatu domni nostri | —

f. 209ᵇ a sc̄a synodo formula dabitur; | Explicit actio quarta | calchedonensis synodi || f. 210 Incipit quinta | Consulatu domni n̄ri | —

f. 215ᵇ manifesta fient diuino uertici; | Expł actio quinta . | Incp̄ sexta sc̄i cal|chedonensis concilii | Consulatu domni n̄ri . | —

f. 232 causa noscitur continer ///////// | Explicit | Incp̄t actio itẽ septima | in aliis exemplaribus | octaua . calchedonensis concilii | Consulatu domni n̄ri | —

f. 234ᵇ concordiam ; Legi . legimus . Legi : | Expl̄ actio : octaua | Incip̄ nona | Consulatu domni n̄ri | —

f. 237 manifestam; | Explicit actio nona . | Incp̄t decima | ui . kalendas nouembris | —

f. 253 legi legimus legi | Explicit actio decima | synodi suprafa //// | Incipit act̄ undecima || f. 253ᵇ Consulatu domni n̄ri | —

f. 259 disponatur; | Explicit actio undecima | Incipit duodecima | Similiter tertio kalendas | nouembrium eodem consu|latu

f. 261 causa lęsionis fuerunt restitu&ᵓ; | Explicit actio duodecima | Incip̄ tertia decima | Consulatu domni n̄ri mar | —

f. 264 Quae dixisti conscriptu /////////// | Explicit actio tertia | decima | Incipit quarta decima | Consulatu domni n̄ri | —

f. 275^b con|cilio firma consistant; | Explicit actio quar|tadecima sc̃i calce|doneñs concilii . | Incipit actio quin|tadecima || f. 276 De canonibus unius | cuiusque concilii | I. Quod non oporteat epm̃ aut | —

f. 280 Expliciunt canones ////// | calchedonensis /////////// | Bonifatius pbr̃ scaẽ ///////////////// |nae statui et subscripsi | Et ceteri epĩ diuersarum prouincia|rum subscripserunt. | Incipit actio sex /// | decima eademq . ul ////// | eiusdem sc̃a ///////// uene rande ///////// || f. 280 Consulatu domni nr̃i mar | —

f. 287^b adprobauit; Explc̃t | Incipit allocutio seu re|sponsio sc̃i et universalis | calchedonensis concilii habita apud | —

f. 295 firmitatem & consonantiam; | Explicit | Incipit leges religiosi prin|cipis marciani quas bea|tissimus leo papa in suis confirmauit epistolos *(corr.)* | de prohibitis u. s. w. Es folgen drei Edicte I. Imperatores u. s. w. Tandem aliquando . II. Idem Augusti u. s. w. Uenerabilem . III. Gloria nunquam —

f. 299 sporacio ũ c̃ & qui fuer /////////////////////// | Incp̃ rescriptum beatis|simi papę leonis ad rela|tionem sc̃i calcedonensis | concilii . | In quo cuncta —

f. 300 opilione uiro clarissimo constantinopł | Expłc | Interpretatio legis theo|dosii iunioris imp̃r | quam pro eutyche —

f. 301 Schluss (unleserlich). || f. 301^b leer || f. 302 [1]) Incip̃ epistola fidei ca|tholicae in defensione | trium capitulorum [2]) | Mouet quosdam & re|quirunt quae sit | trium capitulorum | causa pro qua uniuer|sa totum pene per or|bem diffusa [3]) scandali|zantur xpĩ membra . | —

f. 311^b Schluss. Incip̃ sermo resurrec|tionis dñi [4]) . || Post laborem noctis pie u. s. w.

---

1) Von f. 302 an ist von den Blättern nur ein Drittel mehr vorhanden, von den letzten noch weniger.

2) Facundus ed. Sirmond (opera varia II 599 ed. Venet. 1728). LXVII 867.

3) *om.*

4) Aug. sermo 228 (Opp. Aug. Mig. V 1101).

LIX. 57.[1]) membr. 4. foliorum 255. saec. VIII.

f. 1 patre [2]) aut spū sc̄o naturaliter —

f. 2[b] abun|demus ut audiamus ab apostolo gratia || f. 3 dn̄i ihū xp̄i et dilectio d̄i : et communica|tio sp̄s sc̄i cum omnibus uobis amen exp̄ | ÷ Incipit sc̄i athanasi de symbolo *(in mg.* xxiii *m. al.)* | Una fides sed non in omnibus fidei una | censura est —

f. 7 doctri|na constituit amen exp̄ . | Inc̄ fides sc̄i athanasi *(in mg.* xxiiii *m. al.)* | Pater ds̄ . filius ds̄ . sp̄s sc̄s ds̄ . et tres | —

f. 10 illi quisquam ds̄ in caelo sursum et in | terra deorsum | Item de uariis generibus lebrarum *(*xxv *wie oben)* | Uae uobis qui primam fidem baptismi | —

f. 11[b] ho|mo desierit esse quod iam pridem fuerit | anathema illi | Exp̄ libellus sc̄i Athanasi contra omnes hereses (xxvi *w. o.*) | f. 12 Inc̄ epistula sc̄i Cyrilli ep̄i Alexandriae ad euop|tium ep̄m ad ea quae a theodorito ep̄o cyrri dicta | sunt contra xii anathemata | Cyrillus reuerentissimo et desiderantis|simo fratri et consacerdoti euoptio in | ihū xp̄o salutem legi quae a tua sc̄itate | —

f. 13[b] instantem po|tius exequimur intentionem . | Exp̄ . epistula sc̄i cyrilli ad euoptium ep̄m | (xxvii) Inc̄ praefatio sc̄i cyrilli ep̄i alexandrini in in|terpraetatione; xii capitulorum in epistu|la ad nestorium scriptam | Aperta sunt omnia intellectum habentib) | et rectam scientiam inuenientibus si|cut scriptum est —

f. 15 non ineffeca|ci utilitate legentibus | Exp̄ praefatio sc̄i cyrilli | Inc̄ sc̄i theodoriti ep̄i cyrri ciuitatis ad (xxviii) | sc̄m iohannem ep̄m antiochenum epistu|la in qua ostendit se scripsisse contra xii | capitula beati Cyrilli ÷ Valde dolui dum anathemata legissem | —

f. 16[b] intellectus fiat dogma clara probatio | Exp̄ epistula sc̄i theodoriti ep̄i (xxviiii) Inc̄ anathemismus primus sc̄i quirilli (xxviiii) | Si quis non confitetur dn̄ esse secundū | —

ibid. anathema sit | Contradictio sci theodoriti | f. 17 Nos autem quicumq) doctrinas euan|gelicas sequimur —

---

[1]) Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 72 ff.

[2]) 'Capita viginti et unum abscissa sunt (es fehlen sieben Quaternionen)... vicesimi secundi non nisi pars superest. Dialogus est inter Catholicum hominem et haereticum; ad spurios illos qui S. Athanasio olim tribuebantur accedit.' Maffei a. a. O.

f. 18^{b} ad conceptam serui formam | Interpraetatio sc̃i quirilli | Beati patres qui per tempora in nicae|nam conuenerunt | —

f. 19^{b} et ideo dĩ genetricem sc̃am uirginem | It̃ obpositio sc̃i quirilli | Multum ualde clamauimus aduersus | —

f. 22^{b} obiur|gares sermones | Anathematismus sc̃i quirilli secundus | Si quis — Repraehensio a sc̃o facta theodorito | Unum quidem —

f. 23^{b} Interpraetatio secundi anathematismi | sc̃i quirilli | Sc̃s scribit paulus —

f. 24^{b} Oppositio sc̃i quirilli | Ecce rursus u. s. w.

f. 71 gratis ac|cepistis gratis date | Beati Gregorii ep̃i in epistula ad filyppenses | hoc sapiatur inquid in uobis quod et in xp̃o | —

f. 71^{b} respuit manus | Beati basilii ep̃i caesareae cappadociae | Non enim totum caelum et terra et | —

f. 72 inpassibilitatem donaret | Beati athanasii ep̃i alexandrini | Et uidebatur quia non phantasia sed | —

f. 72^{b} inuocamus | Sufficiunt — in saecula amen | Expliciunt sc̃issimi cyrilli ep̃i alexan|driae capitula seu explanationes adq | obpositiones contra ea quae a beato | theodorito cyrri ciuitatis ep̃o dicta | sunt aduersus anathemata eiusdem dõ gratias || f. 73 Inc̃ adlocutio beatissimi pauli quae prae (xxx) | sente quirillo in alexandria facta est | perquam beatissimus iohannis ad sc̃ae | memoriae quirillum unitiuam | de pace direxit epistulam | ✠ Docens duas naturas in xp̃o et non | unam debere praedicari et inpas|sibilem credi eius dĩtatem et sc̃arum | scripturarum diuidi uoces pridem | ad uestram loquentes intentiosius | caritatem minime ponere finem | nostro sermoni uoluimus conpres|sio enim nostrorum fratrum nos de s|camate pepulit

f. 76^{b} saeculorũ amen . Exp̃ | (xxxi) Inc̃ beati quirilli adlocutio quam in eccle|sia fecit . post adlocutionem beati pauli | emeseni ubi dicta eius adfirmat | Beatus propheta esaias in xp̃o doctorũ | eloquentias praedicans dicit . aurite | —

f. 77^{b} na|turam et singularem personam Exp̃ | (xxxii) Inc̃ epistula sc̃issimi theodoriti ep̃i cyrri | ad dioscorum alexandrinum post pri|mam ante secundam ephesenam | ✠ Domino meo uere dõ amantissimo archiep̃o dioscoro theodoritus in dñõ gaudere | Magnam consolationem ferñt his qi calumni|am patiuntur scripturae diuinae narrationes | —

f. 81^{b} Omnes cum tua sc̃itate in xp̃o fratres | ego et qui mecum sunt salutamus Exp̃ || (xxxiii) f. 82 Incipiunt testimonia sc̃orum patrum quae in sy|nodo confirmata sunt de actione prima | Petri sc̃issimi

et martyris alexandriae | ex libro de diuinitate quoniam et ue|re gratia et ueritas per ihm̄ xp̄m facta | est —

f. 82[b] Sc̄i athanasii ep̄i alexandriae de libro | contra arrianos | — f. 83[b] Item eiusdem ex epistula ad epictetum | — f. 84 Ex epistula sc̄i iuliani ep̄i romani ad prosdociū | f. 84[b] Ex epistula felicis ep̄i romani et mar|tyris ad maximianum ep̄m et clericū | alexandriae de incarnatione uerbi set fide *(sic)* | — *ibid.* Sc̄i theophili ep̄i alexandrini quinta fe|ria paschę — f. 85 Item eiusdem (sci theophili *sup. scr.*) ex paschali epistula — f. 85[b] Sc̄i cypriani ep̄i et martyris ex libro de elemosyna | — *ibid.* Sc̄i ambrosi mediolanensis de libro | ad gratianum u. s. w.

f. 89[b] Item attici ep̄i constantinopolitani || f. 90 conuersationis fieret legeslator | et princeps | ✝ Incipiunt testimonia (xxxiiii) sc̄o|rum patrum qui duas naturas | in xp̄o confessi sunt consubstan|tialem patri dm̄ uerbum etiam no|bis secundum carnem ex maria con|substantialem ueraciter adserentes | Sc̄i basilii ex his q̄ae contra sunomium scribsit| Ego enim in hoc quod in forma dī est | — *ibid.* Beati ambrosi ex his quae scribsit ad gra|tianum imperatorem | —

f. 92[b] Sc̄i phannis de explanatione euange|lii secundum mattheum | —

ibid. sua nostris clementer adiungens | Exp̄ testimonia patrum ex allocu|tione sc̄i calchedonensis concilii || f. 93 Inc̄ de incarnatione et passione uel (xxxv) re|surrectione dn̄i n̄i ihū xp̄i sc̄i augustini [1]); | Una substantia est sc̄ae trinitatis | —

f. 96 saeculorū | Inc̄ definitio sanctae synodi calchedo (xxxvi) | nensis sescentorum (amen *sup. scr.*) xxx episcoporū | Sequentes igitur sc̄os patres unum eun|demq ; —

f. 96[b] pa|trum nobis symbolum tradidit | Incipiunt exempla catholica beatissi|morum patrum de incarnatione dn̄i | et saluatoris nostri ihū xp̄i quae in sc̄a | et uenerabili calchedonensi synodo | confirmata sunt aduersum nestoria|nos et eutychianos adq; hereticos | (xxxvii) Inc̄ testimonium sc̄i hilarii confessoris et | episcopi pictauiensis de duabus in xp̄o naturis ; | de fide in libro secundo ad locum | humani generis causa dī filius natus | —

f. 104 Item beatissimi basilii episcopi et con|fessoris cappadociae de duab) naturis | in una dn̄i nostri ihū xp̄ī persona in|ter cetera et ad locum | —

---

[1]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 391.

f. 104ᵇ inlusa . emaginibus extimentur et reliqua | (xxxviii) Item beatissimi augustini epĩ et con|fessoris hypponi regiensium de dua|bus naturis in una dñi ñi ihũ xp̃i perso|na ad dardanum inter citera | Nolite itaque dubitare ibi nunc esse | —

f. 105 Item eiusdem in expositione euangelii secundum iohannen inter citera | Quid igitur eritice cum xp̃s sit dš et | homo —

ibid. Item eiusdem in eodem loco infra | Agnoscamus igitur geminam substan|tiam —

f. 105ᵇ Item eiusdem in omelia de eo loco euan|gelio ubi dicit dñs manducatum nouum do | uobis ut diligatis inuicem et citera [1]) Accipit a nobis quod uile est dedit nobis | —

f. 106 Item eiusdem de omelia psalmi graduũ | cxxx inter citera [2]) homo autem infirmus et carne inuolu|tus —

f. 107ᵇ aequalem patri et cetera Eiusdem ad locum ex libro quem | ad laurentium fecit de fide spem et caritatẽ | quem etiam in encheridion uoluit uo|citari [3]) : haec est gratia per ihm̃ xp̃m dñm | —

f. 110 Item eiusdem de tractatu baptismatis [4]) | ad locum + dei euangelica lectione ubi | dictum est Nemo scendit in caelum nisi qui descendit de caelo filius hominis | qui est in caelo . in terra erat et in cae|lo esse dicebat —

f. 111ᵇ Item eiusdem ad locum de libro primo | de praedestinatione sc̃orum [5]) | Fit ab initio fidei suae homo quicumqꝫ | christianus —

f. 113 Item eiusdem de praedestinatione | sanctorum in libro secundo ad locum [6]) | Nullum est autem inlustrius praedes|tinationis exemplum —

f. 114ᵇ Item eiusdem ex libro xxi de ciuita|te dĩ inter cetera et ad locum | hii sunt filii dĩ quodquod spũ dĩ agun|tur —

f. 115 Item eiusdem beatissimi ex tractatu | de tribus modis in dm̃ xp̃m dictum in | basilica restituta dixit pridiae idš decembꝶ | Psalmus iste ut xp̃ianis omnibus notũ | est —

---

[1]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 393.
[2]) Augustinus ed. Venet. IV 1461 sqq.
[3]) l. c. VI 153. 209.
[4]) l. c. V 1181.
[5]) l. c. X 810. 840.
[6]) l. c. 851. 858.

f. 115ᵇ et post non pauca | ex eodem tractatu subinnexit idem | beatissimus ecclesiasticus doctor | quae diuina et incorporea sunt ubiq̃e | —

f. 117ᵇ Item eiusdem de symbolo et d̃itate et om|nipotentia patris [1]) ÷ ostendimus | fratres dilectissimi ut uestra certe di|lectio recordatur —

f. 119ᵇ Item eiusdem de dn̄o nostro ihū xp̄o [2]) | de dn̄o nostro ihū xp̄o quod absque ini || f. 120 tio sit cum patre —

f. 124 Item eiusdem sc̄i augustini de symbo lo omelia sexta de spū sc̄o quod eiusdē | substantiae atque d̃itatis cuius est | pater et filius ordinem symboli [3]) | fratres dilectissimi in quo totius fidei | nostrae sacramenta consistunt nobis | —

f. 127 Item eiusdem de incarnatione dictū [4]) | in natale dn̄i nostri et saluatoris ihū xp̄i amen | —

f. 129ᵇ saeculorum . amen | (xxxviiii) Item euisdem omelia de eo quod neofi|tis ex oleo sc̄o aures a sacerdotibus et | nares inliniantur [5]) | Omnes quidem d̃i sermo fratres karissimi | —

f. 134 spū sc̄o | Item eiusdem de mysterio et sc̃itate (xl) | baptismatis [6]) | Promisimus primo tractatu nos de om|nibus quae per ministerio nostrum et | xp̃i gratia consecuti estis

f. 139 saeculorum amen | Item eiusdem dehunctio capitis et (xli) | de pedibus labandis [7]) ; hucusque de mys|teriis locuti sumus quae uel ante bap|tismati sacramentum uel in ipso bap|tismate celebrantur | Nunc uero de his acturi sumus quae | iam de baptizatis s̃ca institutione | complentur —

f. 142ᵇ saeculorum amen | (xlii) Item eiusdem ubi post baptismum | spes paenitentiae concessa est | Quam nullus neglegere neque tarda|re debebit [8]) —

f. 146 saeculorum amen | Item eiusdem de paenitentia ad quam (xliii) | se omnis xp̄ianus si post baptismum | deliquerit pro animae suae

---

[1]) l. c. V app. 390
[2]) l. c. 391
[3]) l. c. 393
[4]) l. c. 216
[5]) l. c. VI app. 288
[6]) l. c. 289.
[7]) l. c. 291
[8]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 385

remedio | conuertat [1]) | Optauile erat fratres karissimi conti|nua corporis salute gaudere et nullis neque morborum uitiis corrumpi | neque uulneribus sauciari | —

f. 149ᵇ saeculorum amen | (XLIIII) Item eiusdem de resurrectione car|nis et uiuorum et mortuorum iudicii [2]) . xp̄ianorum fides | fratres dilectissimi hic aput dm̄ mag|na atque praetiosa est quia praesen|tia despiciens futura desiderat —

f. 152 non resurgunt exp̄ | (XLV) Inc̄ epistula leonis papae ad flauianū | epm̄ constantinopolitanae ecclesiae | Dilectissimo fratri flauiano leo | Lecti dilectionis tuae litteris quas | —

f. 162ᵇ saluetur | data idus iunias tertio et protogene ū ū c̄ c̄ | Exp epistula leonis papae ad flauianum | archiepm̄ constantinopolitanum | (XLVI) Innocentius . rufo eusebio eustasio clau|dio . maximo . eugenio . gerontio iohanni . | et marciano epis machedoni|bus et dacie in dn̄o salutem | Magna me gratulatio habuit cum post tot dis|crimina totius ut ita dixerim mundi uitalis —

f. 169ᵇ pariter in perpetuum conexaltetur in dn̄o | data idus decembris . plautio constantio ū c̄ consule ||

f. 170 ✠ Inc̄ actio octaua sci synodi calchedonensis de sc̄o theo (XLVII) | dorito | Consulatu domni nostri marciani p̄ p̄ ū ī augusti | —

f. 174 tempus est omnes ser|uare concordia Legi Legimus Legi | Exp̄ actio octaua | Inc̄ actio nona (XLVIII) | Consulatu domni nostri marciani ppūi | —

f. 178ᵇ sc̄a sy|nodus efficient manifesta | (XLVIIII) Exp̄ actio nona inc̄ actio decima | ✠ Similiter quintu kalendar̄ nouembriu~ | eodem consolatu in eadem sc̄issima ec|clesia sc̄e martyris euphymiae | Residentibus hisdem magnificentissi|mis iudicibus —

f. 209ᵇ fortitudi|nem retinebunt dō gratias amen | Exp̄ actio reui epi ibae decima || f. 210 ✠ Leo ep̄s ; rustico ep̄o narbonensi (L) | Subditis responsionibus et ad eiusdem consulta | respondentis epistulae fraternitatis tuae | —

f. 211ᵇ nec decretis sc̄o|rum patrum inueniatur aduersum . | (LI) Incipiunt inquisitiones de praesbyteris uel diacones | quis episcopus

---

[1]) l. c. 387.

[2]) l. c. 389. Die andere Veroneser Handschrift (LXXVII 74), welche Ang. Mai für diesen Band der Patrum nova bibliotheca benutzt hat, ist ein Homiliar des vierzehnten Jahrhunderts.

esse mentit . l. sunt et de his q̀os | clericos ordinarunt nulla ratione sinit ut inter episcopos habeantur —

f. 215ᵇ xviii de his qui paruuli baptizati sunt — non opor|tet amitti Explicit | f. 216 ÷ Incipiunt canonis ecclesiae seu statuta (lii) | concilii nicaeni in quo fuerunt epi cccxviii | Cum conuenisset scm̄ et magnum conciliū nicaeam statuta sunt ab eis haec quae | infra scribta sunt et placuit ut om|nia quae statuta sunt ad episcopum | urbis romae siluestrem mitterentur Facta est autem synodus nicaea bytiniae | consolatu constantini augusti et licini . | —

f. 230 qui persecutionem patitur non reci|pi etiam larga ueniuolentia et huma|nitas est ei exhibenda | Finiunt decreta concilii nicaeni | ÷ Inc̄ fidei expositio memorati conci|lii quod factum est aput nicaeam me|tropoli byttyniae paulino et iu|liano consulibus xiii kalend iulias quod est aput grecos xviiii . dies mensis eorum | aẽciu . desii anno alexandris esse ses|centesimo xxxvi Credimus in unum dm̄ patrem omni|potentem —

f. 230ᵇ haec est fi|des quam exposuerunt patres | primum quidem aduersus arrium | —

f. 231 inquisitionem de here|sibus habuerit Explicit | Inc̄ nomina episcoporū et prouinciaru~ | Osius episcopus ciuitatis gordouensis pro|uinciae hispaniae —

f. 234 theofilus gut|thiae . barhoricathmus bosphori | Exp̄ concilium nicaenum | Inc̄ . concilium siue synodus aput ancyra~ | (liii) Isti quidem canones seu regulae priores sunt nicaenis sed ideo canones | priores scribuntur propter auc|toritatem magni et sc̄i concilii aput | nicaeam habiti conuenerunt au|tem in synodum memoratam ancy|ram ciuitatis hii qui infra scribserunt | marcellus —

f. 240 secun|dum canones constitutos | (liiii) | Exp̄ concilium ancyritanum | inc̄ concilium nouecaesariensis | et isti quidem canones secundi sunt | eorum qui in ancyra et caesaria expo | f. 240ᵇ siti sunt , nicaenis uero priores inueniuntur | Inc̄ concilium nouacaesariense | Presbyter si uxorem duxerit ab ordi|ne —

f. 242 liber actuum apostolorum Exp̄ | f. 242ᵇ (lv) Incipiunt canones gangrenses | et hii ipsi canones qui infra scribti sunt | post nicaenos expositi sunt | Dominis honorabilibus consacerdotibus | in armenia constitutis . | —

f. 247 pre|ceptis in ecclesia fieri exoptamus | Exp̄ concilium gangrensem | (lvi) | ÷ Inc̄ concilium antyochenum Sancta et pacatissima

synodus in unu~ | congregata his qui per singulas | prouincias sunt unanimibus in | dn̄o salutem | Gratia et ueritas ihū xp̄i dn̄i et | saluatoris nostri scām anthiocena~ | ecclesiam —

f. 249b nisi a suo fuerit receptus episcopus aut [1] ||

f. 250 prouinciae episcopis . quodsi nullum in | —

f. 254 agapius . et agapius . magnus . eneas | paulus consensimus | Exp̄ concilium antiochenum (LVII) | Incipiunt regulae siue definitiones | secundum laodiciam (laudiciam *corr. m. al.*) phrygiae pacatianae | Sc̄a synodus secundum laodiciam phry|giae pacatianae conuocata ex diuer|sis prouinciis asiae regulas exposuit | ecclesiasticas . sicut infra scribtum est . | De eo quod oportet secundum eccle|siasticum canonem —

f. 255b ex diuersis uersibus et sensibus libri unū ||

LX. 58. [2]) membr. 8. foliorum 126. saec. VIII.

f. 1 XLVIII Ut de alieno monasterio receptos | nec ꝓpositos monasteri nec clericos liceat | —

f. 2 CVIII Epistula totius concilii africani ad papam celes|tinum urbis romane ep̄m recitata sunt etiam in | ista synodo diuersa concilia uniuerse prouincie | africe transactis temporib' aurelii cartha|genensis ep̄s . celebrata; | Expliciunt capitula | de concilio quod ypponi regio factum est | gloriosissimo imp̄r . theodosio aug . īī et habundan|tio ū ū; cons; octauus id; ottubris (is *ex* iis) ypponi (yppone *corr.*) regio in secretario basilica pacis et cetera : gesta huius con|cilii —

f. 34 CVIII : In̄c epistula concilii africani ad p̄p . celestinū | urbis rome^epm^ : domino dilectissimo et honorauili *(corr.)* —

f. 35 uel multis aliis intercu|rentib' inpedimentis aduci non potuerunt; | Expliciunt canones diuer|sorum conciliorum africa|ne prouincie numerum cen tum octo || f. 35b *Von einer Hand des zwölften Jahrh.* :

Conciliū sacrū uenerandi culmina iuris
Condidit et nob congrua frena dedit
Ut bene fundatus iusto moderamine posset

---

1) Ein Blatt fehlt.

2) Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 75 ff.: Ballerin. l. c. pars II. 9. LVI 144.

Intemerata gerens clericus ordo geri
Pontifices summi ueterũ p̄cepta sequentes
Planius haec monitis exposuere suis
Hinc fidis ñrae se pandit semita et oms̃
Errorũ dãpnant dogmata scã uias
Quisq; dĩ famulus fuerit xp̄iq; sacerdos
Hoc sale conditus dulcia mella fluent.

Nob qdã e consortio frũ nrõꝝ orientales testati | sunt se uidisse conciliũ nicenũ . habens potiorẽ | quattuor euangłoꝝ magnitudinẽ . continens in se sessiones ep̄oꝝ et introductiones : iudiciaq; | querimoniaꝝ atq; definiciones . et constituti ones . nec ñ et subscriptiones eoꝝ . |

Versus de synodis per ordinẽ dispositis |
Primus apłica canon docum̃ta ministrat
Nicnaq; secundus habet saluberrima dicta
Tertiu' ancyrana tenet moderamina uitae
Cultricemq; sanat cordis neocesara quartus
Pontifices cagren quinto coluere boatu
Antiochã celebrat sextus sermonib' urbẽ
Septima felices sensit laudocia patres
Te quoq; constantipolis octauus honorat
Scribitur et nono ius calcedona coruscum
Eximia decimus dat consiliamina sardis
Extulit undecimus clara cartagine scripta
Vltimus angłico te p̱sonat africa sistro.

f. 36 *leer* || f. 36[b] *Von einer Hand des zehnten Jahrh.:*

Dalmaciane iugi cesar quẽ terra triumpho —
Secula perpetua dent tibi cuncta melos;

f. 37 [1]) *Oben am Rande von einer Hand des zwölften Jahrh.:* (= *m. 2 im Folgenden*) [2]): Facta ẽ aut̃ haec synodus apud niceã bithineae . consulatu constantini augusti et licinii xııı kł iuliarũ quae ẽ apud grecos octaua decima die m̃sis eoꝝ . secđm alexandrinos DCXXXII . & placuit ut haec oñа mitterent ad ep̄m urƀ romae siluestrũ. | ÷ Synodus nicena sub alexandro episcopo alexandrie imp constantino Multa igitur seditione facta beato alexandro . cum | —

---

[1]) Von hier an beginnt eine neue Quaternionenzählung.

[2]) Im Übrigen bleibt dieselbe Hand wie im Vorhergehenden. Der ganze Codex ist von der zweiten Hand durchcorrigirt, die hie und da auch grössere Zusätze gemacht hat.

f. 37ᵇ similiter. et aui tus . et uincentius pr̄b . urbis romae dixerunt et | subscripserunt; | Incp̄ canon primus synodi nicene ubi | qui se ipsos castrauerunt ad ordinatio nem uenire non licere: | —

f. 42 orare debet∗∗(debere *m. 2*). *Von der zweiten Hand am Rande noch vier Canones hinzugefügt:* ne seruus aut conditionalis clericus ordinetur — ut pbr̄ ante trigesimū aetatis suae annū non ordinetur — ut pbri diac̄ & subdiac̄ aut colibet clerici n̄ pgant inconsulto ep̄o suo — de ordine clericoꝝ et uita . | *Am Schluss:* Expli : decreta niceni concilii . | Incp̄ concilium neocesarriense; | Et isti quidem canones secundi sunt eorum | qui in ancyra et cesareę expossiti sunt: | nicenis uero priores inueniuntur —

f. 43ᵇ auc toritas erit∴Expliciunt; | (liber actuum apostoloꝝ in forma *sup. scr.*) Exempli synodi habitae rome | ep̄or . xciii : ex rescripto imperiali: | Damasus ualerianus . uitalianus . aut fidius pae anius uictor —

f. 46ᵇ confidimus: Expl' | haec // expossitio ep̄la uel // synodi romanę habite | —

f. 47 quorum subscripsio in authentico | odie in archiuis romane ecclesię tentur: | Expl' synodus romana et antiochensis; | Incipiunt conciliù gangragenses; | Et ipsi quidam canones qui infra scripti sunt post | —

f. 50ᵇ in ecclesia fieri exoptamus: Expl': concil̄; gꝝgense; | Incp̄; sc̄a : synodus secundum laudiciam: | Prygiae pacatianę conuocata —

f. 54ᵇ ad ebreos . apocalypsis iohannis | Hic concludi debet canon ecclesiasticus: Exp. | Incip statuta siue definitiones synod : | constantinopolitani . episcor̄ : cl : quando | ordinatus est . beatus netarius: | ·i· Non spernendam esse fidē patrum trecentorū | —

f. 55ᵇ uel ab eo gesta sunt inritum (*corr. m. 2*) fieri. Explicit | Incp̄ synodus it canones anquiritani | Uitalis —

f. 59 penitentię redigantur secundum canones constitutos . | Incp : synodus calchedonensis (*add. m. alt.* a sexcentis xxx ep̄is edita) | Sc̄a ac magna uniuersalis synodus quę secundum dī | —

f. 60. precedentem quidem trecentoꝝ xviii . scoꝝ patrum fidem es se inlibatam | Incp̄ : statuta sc̄a synodus chalchedonensis | Piissimus noster imp' : constantinopolitanę : pp̄; | — discedat synodo: Definitiones ecclesiasticę pronuntiate a sc̄a et uniuersali synodo quę calchedonę congregata est: || f. 60ᵇ Acta septime cognitionis calchedonensis | —

f. 64ᵇ si uero laci anathematizentur: Expliē : statuta calced; | Incipiunt concilii : hiponiensis: | Breuiata et quaedam eorum in con-

cilio carthaginiense cum byzacenis epis . conlata et diligentius pertractata erunt; niceni concilii prophessio fidei recitata est; | —

f. 68^{b} de quib• consulendum statuimus relic tis et agnitis subscripsi ceteri similiter: Explicit concilium iponiense; Incip conciliũ carthaginiense Agricola et eustathio ũũ . c͠c . cō͠n ic͠ iunius carthagi ne in secretario basilicae fausti; — | f. 69 paginis inserenda; | I Placuit uniuerso concilio ut qui excommunica tus fuerit —

f. 70 x . Item placuit ut agri uel quęcumq. predia eccłę | — firmauerunt . aurelius . simplicius augustinus et ceteri: De ordinandis ep͠is ÷ (*in mg. m. 2:* ÷ Aurelius ep͠s dix͠. Qd ad haec dic͠ sanctitas ũra. ~ Ab uniuersis — ab hoc cetu separauit.) Sc͠a et magna synodus p di͠ gratiam ecclesiae alexandrię dilectissimis ff͠b• p egyptum li biam et pentapolim, aput niceam ciuitatem col lecti . —

f. 71^{b} preses ipse refert, ut potest dn͠s ac socius actitaR: Tunc temporis ingerebantur molestię : imp͠p syno dum conuocare ut insidiarentur paulo ep͠o constan tinupolitano p sugestionem eusebii . acacii; theo dori ualentis . stephani et sociorum ipsorum | et congregata est synodus consolat' constan tini et constantini aput sardicam; Explicit; dō gratias: amen; Incip: sci͠: canonum: apostolorum: I: De ordinatione episcoporum: — VIII: Quo tenpere pascha celebretur || f. 72 ÷ Incipiunt: capitula: antiocheni concilii numero XXV: | I De his qui contraria gerunt . his qui regulariter | —

f. 72^{b} XXV: Ut ep͠s dispensande res ecclesiasticas habeat potestat͠e : Incipiunt : regule expositi : damnatio ineneiniis: I De his qui contraria gerunt his qui (que *m. 2*) regulariter de | —

f. 78^{b} et hos opor tet corrigi sc͠a synoduo id quod condecet adpbante. Explicit textus canonum concilii Antiocheni || f. 79 *Über der Zeile von der zweiten Hand:* Incip canōn Sardicen͠s Sancta synodus congregata est sardice et (*corr.* ex) di uersis prouinciis de partib' orientis . thebaidis | —

f. 79^{b} hos omnes anathematizat sc͠a catholica ecclesia : De pascha autem scribsimus ũb xxx annos qm͠ xxx annos fecit dn͠s nr͠ in carne sup terram : —

f. 80^{b} definitiones aput sardicam : Dilectissimo fratri iulio osius et pro et ptogenes : meminimus —

f. 88 et dñi saluatoris nostri p missione hac dilectio ne unum ualeant esse. De ep͠s q ciuitates mutaueR (*m. 2.*) I: Ossius ep͠s dixit, quanto magis mala consuetudo | —

f. 94[b] Omnes responde|runt decet et placet nobis hec sententia | Itē [1]) eiu'dē canonis sc̄dm aliā translationē cap̄i numero . xi . | De ep̄is laicā etiā cōmunionē pri|uandis . q̄ ciuitates mutauerint. | Osius ep̄s dixit. Non min' mala consue|tudo —

f. 98 Osiu' ep̄s dix̄ Sugge|rente frē & coep̄o nr̄o olipio | etiam haec placuit ut si ali|quis ui ppessus ē. —

f. 98[b] & prouinciae illius | sac̄dos . his decretis sic̄ sup scriptū | ē . conse& . ss. | Leonis p̄p alexandro ep̄. | Illud dilectionem tuam conuenit p̄cauere | — ñ resultant. Dat . III . Id . iuñ . Opili|one . uc̄ . cons̄ . || f. 99 Forte p arruptos decreui currere calles | Rursus ad ęthereum deuexi lumina sidus — Dedicat & pulchro decernens om̄ia cultu *etc.* ||

f. 99[b] Epistula | Athanasius presbyteris et diaconib' omni|bus ecclesię scę apud alexandriam et pare|ambulam : catholice dilectissimis . fratrib' | salutem : hęc scribentes oportet —

f. 112 gessit episcopatum : post quem timotheum f suus suscepit episcopatum | ann' III . post hunc theophilus ex diacono est | ep̄s ordinatus : Explicit | Item synbolus sc̄ae synodi sardici | Abrenuntio satanę et omnib' operib' eius et om|ni pompae eius — uitā ęternam amen. Expli . | f. 112[b] Epistula : constantini : de synodo nicena | Constantinus pius catholicae orthodoxorum | ecclesię per alexandriam : Gaudete ff dd ; | —

f. 113[b] ñb tribuit caritatem ds̄ uos conseruet ff : | Explicit : epistula : constantini | Uictor constantinus magnus pius ep̄is perque | loca populis : Maliuolus et inpius arrius | — *ibid.* huic damnum est mors mox | etenim conprehensus in hoc capitalem | penam subibit p : Explicit : | Initium : epistulae : episcoporum : || f. 114 Isychius pachurnius theodorus phyleas mele|tio —

f. 115[b] et salubre terminum confirmare studetur ; | Fine epistule episcoporum ; | hanc epistulam postquam suscepit et legit : | et nec rescripsit — *ibid.* sepa || f. 116 rauit eos et ordinauit | ipse duos ; unum in | carcere et alio in me|tallo ; | Initium : epistule dni petri | epi alexandriae : | His agnitis beatus petrus cum multa patien|tia populo scripsit alexandrino epis|tulam hoc modo : — *ibid.* uiris et uideam que sunt que cogitauit | ualete ; Explicit inlustrō *(sic)* uiroꝝ | Incipit : definitio : dogmatum | ecclesiasticorum dni || f. 116[b] gennadi pr̄b mas siliensis [2]). *Von der zweiten Hand ist dieser Titel durchgestrichen*

---

[1]) Das Folgende bis 99[b] von der zweiten Hand.

[2]) XLII 1213 —

und an die Stelle gesetzt: beatissimi augustini | episcopi | ı Credimus unū esse dm̄ patrē | et filium et spm̄ et spm̄ *(sic)* scm̄ | patrem eo quod habeat filium [1]); | filium eo quod habeat patrem [2]); spm scm̄ eo | quod sit ex patre cum [3]) filio : pater ergo ⁓ [4]) | principium deitatis. ob hoc quia de nullo (ob — nullo *von zweiter Hand durchstrichen und übergeschrieben* sed sine ullo om̄ino principio) | non quia prior filio fuit uel spū sc̄o [5]); *von der zweiten Hand diese Zeile durchgestrichen* —

f. 126[b] mobilitate praeuaricatricis naturę [6]); |

✠ HEC DE ⁝ MENDOSIS EXEMPLARIBVS TRANS
TVLI TANDEM ET QVEDAM QVIDEM QVA
////NON VT VOLVIT ⁝ [7]) TAMEN POTVI RE
CORREXIT QVEDAM AVTEM TAC
TO PRETERMISI REI [8]) DNI AR
BITRIO DERELINQVENS ⁝
QVI LEGIS ⁝ ORE PROME PEC [9])
CATORE ⁝ SIT DM ABEAS RED EM [10])
AILIMVS OMNIVM DIA PTORE
THEODOSIVS INDIGNVS
CONVS FECIT [11]) ⁝ ||

---

[1]) filium habeat — [2]) patrem habeat — [3]) et — [4]) *om.*

[5]) deitatis: qui sicut nunquam fuit non Deus, ita numquam fuit non pater:

[6]) Die beiden letzten Capitel fehlen. Wie sehr diese Handschrift von der Ausgabe abweicht, zeigt der Schluss des 21. Capitels, wo diese hat: Initium ergo salutis nostrae Deo miserante habemus; ut acquiescamus salutiferae inspirationi, nostrae potestatis est; ut adipiscamur quod acquiescendo admonitioni cupimus, divini est muneris; ut non labamur ab indepto salutis munere, sollicitudinis nostrae est et coelestis pariter adiutorii; ut labamur, potestatis nostrae est et ignauiae. Die Handschrift dagegen gibt: Sicut | ergo initium salutis n̄ae sequax (sequac̄e *corr. m. 2*) ēē diuinę in|spirationis̄ libere confitemur, ita ut non | labamur a bono uel naturę uel muneris | sollicitudinis nr̄e est. et cęlestis pariter adiutorii; ut labamur potestatis nrę est | et ignanię. Im Anfange hat die zweite Hand darüber geschrieben: dō miserante inspirante habere nos credimus. ita arbitriū naturae nr̄ae.

[7]) Ballerin. l. c. 147 ergänzen und verbessern richtig: quidem quamuis non ut uolui.

[8]) Entweder *rem in* oder *reuerendi*. Falsch Ballerin. l. c., die nur RE lasen, *reliqua.*

[9]) Ballerin. l. c. *ore......*

[10]) d. h. *si Deum habeas redemptorem.* Ballerin. l. c.: *sit d n abeas red.....*

[11]) Richtig bei Ballerin l. c. so ergänzt: *humillimus omnium diaconorum Theodosius indignus diaconus fecit.*

LXI. 59 [1]) membr. 4. foliorum 76. saec. VIII — IX.

f. 1[b] Incipiunt capitula scorum omnium | conciliorum qua a beatis patribus | statuta sunt sibe epistolarum de|cretalium quae a pontificibus sibe apostolicis ueris decreta sunt breuiter collecta atque conscripta: | i Excerpta conciliorum a sco dono | martino epo calliciae tulta: —

f. 2[b] xliii ex concilio urbico sub illaro papa | xliiii idem capitolatio epistolarũ | decritalium sententiae tantum | i ex epistola beati clementis ad iacobum | —

f. 3[b] xxx ex epistola leonis pape ad aleonium | ex epistola heronimi ad patroclum | de gradibus clerecorum | Excerpta de cannonibus senten|ciae tantum ex lebro | bracarense martini epi Galliciae | de diuersa concilia | i ut populus non elegat epm nisi sa|cerdotes —

f. 10 De libro conplutens | i ex concillo nicheneo uel aliis conciliis | quis se absiderit nullatinus acci|piatur in clero qui ab aliis recipiatur |

f. 16 iii De epistola innocentii pape | ex concilio nicino | i quis se absciderit non ingrediatur in clero | —

f. 17 iiii Ex concilio arelatensi (20 Canones)

f. 18 v Ex concilio antiritano (18 C.)

f. 19 vi Ex concilio nouecesariae (12 C.)

f. 19[b] vii Ex concilio cancrense (19 C.)

f. 20[b] vii *(sic)* Ex concilio laudia aprigiae (63 C.)

f. 25 viii *(sic)* Ex concilio constantinopolitano (5 C.)

f. 23[b] x Ex concilio effeseno (12 C.)

f. 25[b] xi Ex concilio calcedonense (27 C.)

f. 27 xii Ex concilio antioceno (24 C.)

f. 28[b] xiii Ex concilio ualentino | sub die iii id iulias gratiano et quitio consolibus | (4 C.)

f. 29 xiiii Ex concilio regiense | sub die xiiii kl decembris theodosiũ | augs xvii festo uero calsolibus | (6 C.)

ibid. xv Ex concilio aruasico | vii d nouembris | (27 C.)

f. 30[b] xvi Ex concilio uasense | sub die id nouem diocoro consolibus | (5 C.)

---

[1]) Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 78 f. Ballerin. l. c. pars IV. c. 4, 1 ff. LVI 286 ff.

f. 31^b xvii Ex concilio aurelianense | (27 C.)

f. 33 xviii Ex concilio arelatense | (36 C.)

f. 34^b Ex inodo cartaginense | africe hono vii et theodosio vii consolib' | (103 C.)

f. 41^b xx Ex inodo cartaginis | sub die iduū agustarum consolatu cerani | (71 C.)

f. 44 xxi Ex concilio agatense | (46 C.)

f. 47 xxiiii Ex concilio arelatense | (1 C.)

ibid. Ex concilio arelatense (terraconense *corr. post. m.*) | (11 C.)

f. 47^b xxvi Ex concilio geronense (gerundense *corr. m. post.*) | (8 C.)

f. 48 xxvii Ex concilio toletano thyudi | (3 C.)

ibid. xxviii Ex enodo helardense | (15 C.)

f. 49 xxviiii Ex concilio ualense | (5 C.)

ibid. xxx Ex concilio eliuerritano | (69 C.)

f. 52 xxxi Ex enodo tolletano | era ccccxxxviii (23 C.)

f. 54 xxxii Ex concilio bracarense | (22 C.)

f. 55 xxxiii Item senodos bracarense | (10 C.)

f. 55^b xxxiiii Ex concilio tolletano | (22 C.)

f. 56^b xxxv Ex concilio cesaragustano | (7 C.)

f. 57 xxxvi Ex concilio aruennes | (22 C.)

f. 58 xxxvii Ex concilio cesaragustano | (4 C.)

ibid. xxxviii Ex enodo taurinantiū | x k̄l octobris (4 C.)

ibid. xxxviiii Ex concilio narbonense | (15 C.)

f. 59^b xl Ex enodo teleptense | (6 C.)

f. 60 xli Ex concilio bascinonense | (10 C.)

ibid. xlii Ex enodo ostense | (1 C.)

f. 60^b xliii Ex concilio orbico sub helaro papa | (5 C.)

ibid. i Ex epistola beati clementi ad iacobō | Ep̃s inreprinsibilis (4 C.)

f. 61 ii Ex preceptionē cuius supra | sacramenta cū omni (5 C.)

ibid. iii Ex epistola sirici pape ad eumeriū epm | ex arrio uenientes (5 C.)

f. 61^b iiii Ex epistola innocenti pape | ad exuperium ep̃m | pr̃b diaconus incontinentis deponatur | (5 C.)

f. 62 Itē ex epistola innocenti ad uniuersis ep̃is | ep̃s in alienā eccl̃a ep̃m non ordinit | (4 C.)

ibid. vii Item innocenti ad uectoriū ep̃m | sine metropolitano (7 C.)

f. 62^{b} VIIII Item innocenti ad eps duo qui | ante baptismo oxorè habuet et post | (1 C.)

ibid. VIIII Item innocenti ad decentium | ordo minsae (8 C.)

f. 63 XI Itẽ innocenti ad aureliũ epm | facilẽ non inponat

ibid. XI Ex epistola zusimi pape | ad sicium epm | si non fuerit

ibid. XII Ex epistola | bonifati pape | ad elariũ epm || in una prouincia

63^{b} XIIII Ex epistola celestini pape | ad aduienses eps | I. sacerdotis docti sint (6 C.)

ibid. VIII Itẽ caelestini epistola ab | epos per apoliae calabria constitutus |

ibid. XV Ex epistola pape leonis ad | anastasium epm tessalonicinse | (5 C.)

f. 64 XVI Item eiusdẽ pape leonis | ad hericanos epos

ibid. XVII Item eiusdẽ pape ad rusticũ | epm narbonense | (15 C.)

f. 64^{b} XVIII Item eius leonis ad sicilliese epos |

ibid. XVIIII Itẽ eiusdẽ pape leonis || ad nicetam epos

f. 65 XX Eiusdem leonis ad uniuersus eps |

ibid. XXI Eiusdẽ leonis ad theodoro epm | (3 C.)

ibid. XXII Eiusdẽ leonis ad leonẽ epo |

f. 65^{b} XXII Eiusdẽ leonis per cãpania sam|num epm

ibid. XX^{III} Leo dioscoro (2 C.)

ibid. XXV Leo eps turibio epo (11 C.)

f. 66 XXVI Ex epistola gelasi pape pupli|cania epi (19 C.)

f. 66^{b} XXVII Ex epistola eiusdẽ pape | ad sicelensis eps | (2 C.)

ibid. XXVIII Ex epistola felicis pape | ad sicilenses eps | (4 C.)

f. 67 XXVIIII Ex epistola uigilii pape ad pro|futurum epm bracarense | (4 C.)

ibid. XXX Ex epistola felicis ad sitiensis eps. | (6 C.)

f. 67^{b} XXXI Ex epistola sirici pape deum | meriũ epm (8 C.)

ibid. XXXIII Ex epistola leonis pape | ad balconium | *Es folgt Nichts.*

ibid. XXXIII Ex epistola geronimi | ad patruglum epm de gradib: clericorũ | (7 C.)

f. 68^{b} ***** gregorii pape urb. romae | (4 C.) —

ibid. XXXVI In tertia tamen propin|quitate non fecit *(corr. m. 2)* oxorem | alterius accipere post obitũ eius | dõ gratias | qui lege ore pro me peccatore sic | habeat dõ adiuture ||

f. 69 De ordinationib . episco porum . cān . apōs . titl . I · | epes . a duobus . aut tribus epis | ordinetur . con . niceno . tit . III . | De his qui ad episcopatum in prouinciis —

f. 69[b] Conc . antioceno . tit . XVIIII . | Epēs . praeter sinodum —

f. 70 Conc . laudic . tit . XII . Ut epci | iudicio metropolitanorum

ibid. Conc . cartag . tit . XIIII . | Aurelius epcs dixit .

f. 70[b] Item conc . cartag . tit . XVI |

f. 71[b] Item de hoc ipso qot | epci debeant adici .

ibid. Conc . eodem . tit . XVII . | Sed illud est statuendum ut |

f. 72[b] De ordinatione prbi . diaci . | uel citerorum . in cān . apos . tit . II . Pbr ab uno epco ordinetur —

ibid. Ex de creto papae sirici . tit . VIII . | Dicimus etiam licenter —

f. 73[b] Ex decretis papae innocenti . tit | XXXII. Ita sane ut in eos tempora | —

f. 74 Item de eorum conuersatione qui | ab infantia dō se uobent . ex decre|to papae sirici . tit . VIIII . quicu ~ | q. itaq . se ecclesiis uobit

f. 74[b] Ex decreto zosimi . tit . III . haec | autem singulis gradib. ob|seruanda sunt tempora.

f. 75[b] Item de grande bis . ex decreta papae syrici . tit . X . | qui uero iam aetatem grandeb. | melioris propositi conuersati|one prouocatus. —

f. 76 Ex decreta papae celistini tit . XVI . | Ordinatos uero quosdam ff cīni epcos . | —

f. 76[b] difficilius imple|atur.

LXII. 60. [1]) membr. fol. foliorum 107. saec. VIII — IX.

f. 2—3 *von einer Hand des zehnten Jahrh.:*

f. 2 Sci hyeronimi pbri in expositiō eūglii sup math [2]) . | Dico aū uob quia quicumq; dimiserit uxorē suā nisi ob forni|cationē

— *ibid.* cum enim essem⁊ liberi . uoluntate [3]) nos sub|iecimus seruituti , | Sci ambrosii epi mediolanensis in exposi|tione epistola *(corr. m. post.)* pauli apostoli ad corinthios | prima [4]) . | f. 2[b] his autē qui matrimonio iuncti sunt precipio non ego sed dni | —

[1]) Palimpsest des codex Justiniani. Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 77 ff. Ballerin. l. c. pars IV. c. 3. 5. LVI 284.

[2]) XXVI 135 (VII 143).

[3]) uoluntarie

[4]) ?

— *ibid.* quia non ita lege constringitur uir sicut mulier | Ex decreto sci gregorii papae iunioris | cap . viii Si quis de propria cognatione ul quam cogna|tus habuit duxerit in uxorem anathema sit et respđ oms · iii · | anathema sit —

f. 3ᵇ xvii Si quis ex clericis laxa uerit comã anathema sit & res pđ oms . iii . anathema sit ||

f. 4ᵇ Domino uere sco semperque beato pontifici | liberino cresconius xpi famulorum exiguus | aeterñ in dno nostro salt : . | Uestri sacerdotii . inconparabile decus .

f. 5ᵇ Incip capitula | i De ordinatione epi in cannonibus apostolorum titulo primo | concl . niceno . titl . iiii . concl . anthioc . titl . xviii . —

f. 14ᵇ ccc. Ut episcopi et clerici non ordinentur nisi omnes suos fecerint xpienos *(corr.)* . concl carthag . titl . iii . | Expl . capitulare . | cannonicorum . | *Von einer Hand des zehnten Jahrh. hinzugefügt:* conc . bracarense qui contumax canonũ | — missa tenere ñ potest . ||

f. 15 i De ordinationibus episum | in cannonibus apostol . tit primo | Epis adu ////////////////////// is ordinetur . | —

f. 99 *Mit ccxciii beginnt eine Hand des neunten Jahrh.*

f. 103 Ut epi et clerici non ordinent nisi oms | suos fecerint xpianos . coñ affricañ . tit iij . | Ut epi & pbri . et diac non ordinent prius quã | oms qui sunt in domo eoꝵ xpianos catholicos|que fecerint ; || f. 103ᵇ Incip epistl sci aug ad auxilium | epm pro causa iniustę excõmuni|cationis ¹). | Domino dilectissimo et uene|rabili fratri . et consacerdoti | auxilio augustinus in dno salutem | Vir spectabilis filius ns comes classicianus | grauiter apud me litteris questus est qđ | —

f. 105ᵇ & laetificet iuuentutem tuam . non | contempnentes senectutem meam. | Item epistola . esp . ad eundem classi|cianum ²) . qui excommunicatus fuerat | Ego propter eos qui pro peccato unius animę | —

non agit pperam || f. 106 Item in libro de summo bono . | Secundum catholicam fidem —

ibid. Item in libro tertio de baptismo | Pax ecclę dimittit —

ibid. Item . esp . de sermone dni in monte | Temerarium iudicium

ibid. Item epistola esp ad cler . hippns | Quid enim obest homini

ibid. Item eusp . contra secundinũ manicheum | Senti de augustino

ibid. Esp in expositione psalmi . xxxv | Et si ad tempus damnaris

f. 106ᵇ Item in psalmo . cii | Quis iniustus est —

¹) ed Venet. II. 878.

²) l. c. 879.

ibid. Ex sermone sci iohannis crissostomi. Qui semetipsum non nocet . si ab omnib: noceat' —

ibid. Item ex libro . III . sci hieronimi in matheo euangelista . ubi dicit . qua ligaueritis super terram . et cetera. Istum locum epi & pbri non intellegentes aliquid | —

ibid. It in salomone Sicut aues in contrarium uolant . & passer

ibid. Item ibi . | Anima

ibid. It ibi . Est confusio —

ibid. It in deuteronomio || f. 107 Conduxit contra te | —

ibid. Item in libro ad ualentinu . abbm . sci augus tini de correctione et gratia Ipsa quaedam natio nominat' quã facit episcopale iudiciũ | —

Sic affici debem. caritatis affectum . ut omnes uelimus saluos fieri . amen

LXIII. 61 [1]) membr. 8. foliorum 98. saec. XI.

f. 1 — 15 Excerpte aus Augustinus, Gregorius und Cassiodorius.

f. 16 Incip consti et fides niceni concilii Facto ẽ autem haec sinodus apud niceam bithiniae consulatu constan tini aug et lucini . XIII . Kalendarum iuliarum . et placuit eis ut haec omnia mitterentur ad epm urbis rome siluestrum. Credimus — I de clericis qui se absciderunt castrauertuer̃t Im Ganzen 55 Canones, von denen der letzte gegen Pelagius (!) gerichtet ist: dann folgen f. 20ᵇ. 21 Canones des concil . Sardicense, f. 22. 24 Canones des conc . Ancyrit. , f. 23. 15 Canones des conc. Neocaesariense, f. 23ᵇ. 20 Canones des conc. Gangrense, f. 24. 30 Canones des conc. Antiocenũ, f. 25ᵇ. 59 Canones des conc. Laudicia, f. 27. Excerpte aus Gregorius und Leo, f. 27ᵇ Explic laudicense. Incip . canoñ: constantinopolitanum (3 C.) f. 28. 27 Canones des conc. calcidonense, f. 29. 98 Canones des conc. Cartaginense, f. 31. Expliciunt africana concilia . | aurelius ad celestinũ papam Auf diesen Brief folgen Decrete der Päpste Innocentius, Cälestinus und Leo.

f. 33 De concilio in urbe romana sub damaso papa edito | Post has oms pphaeticas et euangelicas atque apostolicas | scripturas —

f. 36ᵇ esse damnata; Explicit conciliũ . sub damaso papa. Incipit alt sub eugenio I Nullus eps aliusq; sacerdos p muneribus (38 C.) |

---

[1]) Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 79 f.

f. 38 dignę penitentiae submittatur . ut sacerdos loci considerauit. | Indiccione xII. imperante adargasto eiusq. filio | nicifero . zacharias t̃ beatissimus . papa in c̃cilio dicit Non est silendum fratres quod in germaniae partibus . ita | — licentiam illis dedisset . in quarta se copulari generatione . | —

f. 38ᵇ ut ab alio ep̄o aut pb̄ro subpleantur missarū solemnia (14 Canones) | Reuerentissimo in xp̄o fratri ac filio alithgario ep̄o . ebo . | indignus ep̄s salutem. Non dubito tuae ignotū ee̅ caritati . | —

f. 39 Dn̄o et uenerabili . patri in xp̄o eboni archiep̄o halitgarius minim⁹ | xp̄i famulus salutem. Postquam uenerandę pater directas | —

f. 39ᵇ Incipit . prefatio . de penitentis . utilitate . | Quamuis originalia . in baptismatis munere gr̄a mediatoris . | —

f. 42 quintus de ordinibus clericorum . et de regulis si deuiauerint ipsorum | sextus quoque ponitur libellus de penitentia qui non est ex | labore nr̄ae excerptionis sed adsumptus de scrinio romanę —

f. 72 Explicit liber quintus feliciter et d̄o gr̄s amen | Dann folgt eine Sammlung von Decreten (kap̄. xI. Ex sinodo mediolanensi facta per dōn letū) und Excerpten aus Kirchenvätern.

f. 92ᵇ Bede pbr̄ de remediis peccatorum . | De remediis peccatorum paucissima haec quę secuntur |

f. 97ᵇ Satisfactio . l̃ . humiliatio . siue humilis petitio . ut locū suū siue ordinē ||

LXIV. 62. [1]) membr. 4. foliorum 103. saec. XI.

f. 1 ꝓphecie [2]) hui⁹ . auferet d̄s partē eius de libro uite | —

f. 20 modis ōmib; exoramus . | ipso auxiliante . cui ē laus . honor & uirtus | & gloria cū d̄o patre in unitate sp̄s s̄ci ꝑ int|minabilia scł͞a scł͞oꝝ am̄ . Discipuli | dicta Clementis Romane ęcclę p̄sulis . | Beati petri princeps apostolorum . cap̄ . I | De uasis sacris ita agendū ē . altaris palla | —

Folgen f. 23ᵇ dicta Anacleti, f. 25 Euaristi, f. 25ᵇ Alexandri, f. 26 Telesfori, f. 27 Ygini, *ibid.* Pii, f. 28 Eleutheri, *ibid.* Zepherini, f. 29ᵇ Calisti, f. 30ᵇ Pontiani, f. 31 Fabiani, f. 33 Cornelii, *ibid.* Lucii,

---

[1]) Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 82.

[2]) Unter dem Titel *Invectiva in Romam pro Formoso papa* findet sich dies Fragment nach dieser Handschrift herausgegeben in *Anastasius* von Blanchini IV p. LXIX. Wie viel fehlt, lässt sich nicht angeben.

f. 34 Stephani, f. 36 Dionisii, f. 36ᵇ Felicis, f. 38 Euticii, *ibid.* Gaii, f. 39 Marcellini, f. 41 Eusebii, f. 43 Meleiadis, *ibid.* Julii, f. 45 Felicis, f. 47 Damasi.

f. 49ᵇ Ex ccilio urbico . Si qd eps contra canones ordinauerit | successori illius liceat canonib; dãpnare . ex epła innocentis pape . | liceat accusare homicidã . —

f. 50 Exẽplar priuilegii . qd dõnus anastasius | pp̃ . concessit . ragẽbto scę uercell' eccłę . epo . | Anastasius eps seruus seruoꝝ dĩ | reuerentissimo & scissimo . Ragiberto | scẽ uercell' ęccłę epõ dieb; uite tue | tantũmodo. Si pastores ouiũ sole geluq; | ꝑ gregis sui custodia die ac nocte ferre | contẽpnitis —

f. 52ᵇ Bene uale. q̃. III. id̃ feb̃. ꝑ manũ | theophilacti sacellarii scę sec apłicę | Anno dõ ꝑpt̃ pontificat̃ domni anestasii | sũmi pontifici & unĩsali iunioris pp̃ | in sacratissima sede beati petri apłi . | Ind̃ vx.

f. 53ᵇ *Excerpte aus den* canones apłoꝝ *und aus der* epistola Sixti pp̃.

f. 56 Incipiunt capitula concordiae canonũ | ·I· De ordinatione epi . ĩ canonib; apłoꝝ . titł ·I· |

f. 60 De ordine congregatio|nis canonicorum |

f. 74 Impr̃ ualerianus libri noni | codicili. capłł . | Si quis famusũ libellũ siue in domo . siue in publico uł in quocũq; loco | —

f. 74ᵇ pena plectet̃ . huiusmodi aut̃ libelli alte|rius opinionẽ non ledat . —

f. 100 Scĩ damasi . et epłe gregorii papae . | Greca elemta literarũ numeros eciã exprimere nullus qui uł tenuiter | greci sermonis noticiã hab& ignorat . Ne igit̃ in faciendis epłis canonicis quas | mos latinus formatas appellat aliqua | fraus —

f. 100ᵇ addat p̃terea separatim ĩ epła eciã nona|gentariũ & nonũ numeros q sedm | greca elemta significant̃ ⲁⲙⲏⲛ . ||

f. 101ᵇ ⲁ A . alfa : ·I· mia . | —

f. 102ᵇ xx iocosi . ||

Cassiodorii *complexiones.*

XXXIX. 37. membr. 4. foliorum 110. saec. VII.

f. 1 + incipit praefatio *(oben am Rande)* | Breues [1]) apostolorum quos nos pro prie complexiones possumus appellare | summatim dicendo

[1]) LXX 1319. Zuerst von Maffei nach dieser Handschrift, die bis jetzt die einzige geblieben ist. (Florenz 1721) herausgegeben.

diuersa conplectun|tur — ex|ponendum textum in xp̄ı nomine | ueniamus || f. 1b *leer* ||

f. 2 Cassiodorii [1]) Senatoris | iam dn̄o prestante con|uersi explicit prefatio | incipiunt com|plexiones | in epistu|lis A|pos|tolo|ru|m || f. 2b *oben am Rande:* + sancti pauli ad romanos | Paulus seruus xp̄ı ihū uocatus apostolus | —

f. 12 dn̄i ea qua coepit predicationis uirtute concludens . | ad corinthios prima | ı paulus uocatus apostolos xp̄ı ihū per uo|luntatem dı̄ et reliqua . cum susthene fra|re suo salutat —

f. 20 et epistulam presentem solita benedic || f. 20b tione concludens | ad corinthios secunda | ı. paulus apostolus ihū xp̄i per uoluntatem dı̄ | et cetera . cum timotheo fratre scribit | ecclesiae dı̄ —

f. 26 populo solita pietate concedens | ad galatas | ı paulus apostolus non ab hominibus neque | per homine sed [2]) per ihm̄ xp̄m et dm̄ patrem |

f. 28 sima benedictione concludens | ad efesios | ı paulus apostolus ihū xp̄i per uoluntate ∾ | dı̄ et sequentia —

f. 30 salutationis caritate concludens | ad philippenses | ı paulus et timotheus serui ihū xp̄ı omni|bus sc̄is in xp̄o ihū qui sunt philippis . salutat | —

f. 33 pariter et salutis [3]) | ad tessallonicenses prima | ı paulus et silbanus et timotheus eccle|siae tessalonicensium —

f. 34b praesens eius religatur (relegatur *corr.*) epistula | ad thessallonicenses secunda | ı paulus et siluanus et timotheus eccle|siae thessallonicenses | —

f. 35 determinans | ad colossenses | ı paulus apostolus xp̄ı ihū per uolontate ∾ | dı̄ et reliqua ad colossenses scribit cu∾ | —

f. 37 hanc in laodicensium ecclesia esse relegenda ∾ | ad timotheum prima | ı paulus apostolus xp̄ı ihū secundum impe|rium dı̄ saluatoris nostri et xp̄ı ihū dn̄i . et|cetera . —

f. 38b contentio|nis [4]) inprobas uitare non desinat || f. 39 ad timo-

---

[1]) Diese und keine andere Namensform erkennt die Handschrift an. Maffei hat wohl mit Recht in der Vorrede S. XXXXV ff. auf die Autorität eines solchen Zeugen hin den Namen *Cassiodorius* als den richtigen bezeichnet.

[2]) *homines* Maffei, welcher hinzufügt: Vulg. *hominem*. An dieser Stelle ist die Verschiedenheit von der Vulgata mindestens unsicher.

[3]) salutans

[4]) contentiones

theum secunda ı paulus apostolus xp̄ı ihū per uoluntatem dī et reliqua . secundum promissione [1]) uitae dicit | —

f. 40. commonuit . ad titum ı paulus seruus dī apostolus autem xp̄ı | ihū et cetera. —

benedic tione concludere [2]) | ad philimonem | paulus apostolus uinctus ihū xp̄ı et timo|theus frater et reliqua. —

f. 41ᵇ salutationis quorundam dicta subiungens | ad hebreos | f. 42 ı . multi|fariae multisque modis olim dš | locutus est patrib̄ in profetis de filio | suo . queri —

f. 47ᵇ caritate commemorat || f. 48 expliciunt complexiones | epistularum beati apos|toli pauli . incipiunt complexiones cañnica|rum epistularum | septem . id est bati apostoli petri duas iohannis''' iude unam et iacobi ɟ | f. 48ᵇ *oben am Rande:* petri apostoli ad gentes | ı . petrus apostolus ihū xp̄ı electis adue nis et reliqua sanctissimae regulae —

f. 53ᵇ be nedictionis attribuens qui in xp̄o || f. 54 dn̄o permanebant | eiusdem ad gentes secunda | ı . simon petrus seruus et apostolus | ihū xp̄i his qui equalem sortiti sunt | fidem simon —

f. 57ᵇ profici|ant ut bonis semper meritis augeantur Johannis ad Parthos | ī quod erat ab initio quod audiuimus quod | uidimus oculis nostris certissimam fidem | facit —

f. 61 mendaciis inludantur | inc̄ eiusdem secunda ı iohannes senioʳ electe dn̄e et filiis eius et | quod sequitur. —

f. 61ᵇ iterum fine concludens eiusdem ııı ı. senior gaio dilectissimo quem ego diligo | in ueritate et reliqua. —

f. 62 carissima salutatione concludens . iudae ȷ̄. iudas ihū xp̄ı seruus frater autem iacobi | in dn̄o patre et sequentia. —

f. 63ᵇ omnia saecula saeculorum | inc̄ epistula iacobi ad dispersos | ī. iacobus ihū xp̄ı seruus duodecim tribus qui [3]) | sunt in dispersione salutem iacobus | —

f. 66ᵇ suorum uincla dissoluit ÷ | exp̄ . epistularum ∅ | ÷ cannicarum *(sic)*. lib̄ . ·ı· ∅ | f. 67 *oben am Rande:* inc̄ prologus de complexionib . actuū apostolorū et apocalypsi iohannes lucas unus euangelistarum qui doctrina [4]) | . dn̄i caelesti . ueritate conscribsit actus —

---

[1]) promissionem

[2]) concludens

[3]) tribubus quae

[4]) doctrinam

orthodoxus et
f. 67[b] quod diligens lector inquirit | expl praefatio inc liber . II | complexionum actuum aposto|lorum et apocalypsis sci iohannes (iohannis *corr.*) | cassiodorii senatoris iam dno praes|tante conuersi . incipiunt comple|xiones in actus apostolorum et apo|calypsi || f. 68 *oben am Rande*: actum apostolorum | primum quidem sermone feci de omnibus | ·I· o theofile quae coepit ihs facere et docere | et cetera . —

f. 95 sol|uebat uincula peccatorum | expl . actus apostolorum || f. 95[b] *leer* || f. 96 incp . apocalypsis sci iohannis (*oben am Rande*) | apocalypsis ihu xpi quam dedit | illis [1]) ds palam facere seruis suis . et cetera. | —

f. 110[b] repetitione testetur . amen . | Cassiodorii Senatoris iam dno prestan|te conuersi | explicue|runt co|plexio|nes in | epistu|lis A|pos|to|lo|ru|m | et apocalypsis ||

Der Abdruck dieser Handschrift von Maffei lässt mehr zu wünschen übrig, als man erwarten sollte. Eine ziemliche Anzahl von Nachträgen und Verbesserungen ergibt sich bei einer neuen Vergleichung der Handschrift. Ich gebe im Folgenden einige Proben [2]).

Ad Romanos . 4 inuenit] incurrit; 7 dicens] adiciens; 9 augmentum. Cum] augmenta . nam.

Ad Corinthios prima 3 glorietur in re] glorietur in se; 9 cum] cur.

Ad Corinthios secunda 1 et eis] et eos; 8 corrumpitur] corrūpitur confunditur se; 11 enumeratione] remuneratione *aus* anumeratione; 13 oriatur] ordeatur.

Ad Galatas 1 istis] ipsis; 3 quam gentiles] adque gentiles.

Ad Efesios 3 sed nunc] sed cum; adeo] ado *d. h.* a Deo.

Ad Philippenses 5 qui ulterius] quod ulterius.

Ad Colossenses 3 Sancti praecedentes in figura] scos precedentes qui in figura; 5 prosit] possit.

Ad Timotheum prima 1 regeneratum] uentre generatum.

Ad Titum 1 solum illi] soli illi.

Ad Hebraeos 1 velavit] caelauit; 2 Abrahae adsumpta humanitas] abrahae quod est adsumta (*sic*) humanitas; 15 primitiua] primitia.

Petri prima 1 gratia et pax Domini] gratiae pace dni; 3 eam] eum; 4 et humana mens] et ne humana mens; festinare] festinaret; 7 ipsas] ipsa~; illam] illas; 8 eminenter] imminenter.

---

[1]) illi

[2]) Zuweilen beruht die Abweichung darauf, dass Maffei stillschweigend emendirt hat.

Petri secunda 2 pietatemque donata] pietatemque donata est

Jacobi ad dispersos 2 tanquam forma] tamquam fena; posita] reposita; 8 visus noster] risus noster.

Acta Apostolorum 2 conuenerant] conuenerunt 9 concita] concitata 13 retruserant] retruserunt 14 poterit dissipari] praeualet dissipari 16 increduli] increduli in dī *d. h.* in dei [1]) 29 dixit. Exsequitur] intuens in eum dixit. Exsequitur 40 orantes] adorantes 48 eodem modo] eodem modo uehemens 71 senioribus,..... milite... *(wegen des von der Tinte zerfressenen Papiers schwer zu lesen)*] SENIORIBUS RE *(sic)* RETULITEIS; quali causa] quali causa faciente.

Apocalypsis 6 Tyathir] tyathira; Thyathir] tyatyr^{ae}; promittens] compromittens 11 Patre, quia] parte qua: sigillo vidit] signaculo uidit 17 graduatio] gratulatio 18 aditura narratur] habitura narratur 21 bonosque] botrysque 27 amatam . . . .] amatam lugeant et 28 passionis: procedebat] passionis de cuius ore procedebat.

CLEMENTIS *recognitiones.*

XXXVII. 35. membr. 4. 2 col. foliorum 265 saec. VIII.

fol. 1 simili [2]) oleo perung& | ut et ipsorum lux | luceat . et spū sc̄o | repleti immorta|litate donentur —

f. 1^b quo|modo primus homo | perungui potuit [3]) ||

f. 2 uenerat [4]) et credi | ei qui expectabatur —

f. 15^b si|bique ipsi quietem | dedit . explicit liber | primus historiae | sancti Clementis . | incipit eiusdem | liber II . || f. 16 Cum autem dies quae | ad disceptandum | cum Simone —

f. 58^b quieuit | similiter autem & | nos omnes . erat | enim ^{iam} nox . | explicit . liber II | historiarum sc̄i | clementis ep̄ . urbis . ||

f. 59 *in der Mitte*: incipit eiusdem | . sancti Clementis | . hostiriarum *(sic)* | liber III |

f. 59^b *von einer Hand des zehnten Jahrh.:* ORDO DE SEPTEM GRADIBUS IN QUIB; xp̄s | ASCENDIT | I. Ostiarius fuit . quando pcutiebat portas

---

[1]) Ohne Zweifel verderbt aus *Judaei*

[2]) I 45 (ed. Cotel. I 497). Die drei ersten Quaternionen und von dem vierten sieben Blätter sind verloren gegangen.

[3]) l. c. 47. (l. c. 498). Ein Blatt fehlt.

[4]) l. c. 50. (l. c. ibid.)

inferni . | — vii . Eps fuit quando aeleuauit manus suas & | benedixit discipulos suos. | de officiis vii graduũ. Ostiarium oportet ꝑcutere cymbalũ & aperire aecclesiã & sacrarium & | — Epm̃ oportet iudicare interpretare *(sic)* & consecrare consummare ordinare offerre & baptizare ||

f. 60 Interea petrus gallo|rum cantibus sur|gens —

f. 99 fidelibus uiris cae|sarea proficisci|mur . | explicit liber | tertius . incipit | quartus . || f. 99[b] incipit liber . iiii . || f. 100 Profecti caesarea | ut tripolim perge|remus —

f. 119 uespe|re facto ingres|sus cubiculum qui|euit | explicit | liber iiii~ | incipit liber u . || f. 119[b] *leer* || f. 120 Sequenti autem die | paulo citius quã | solebat —

f. 141 hos|pitium cum ipso suis | quisque locis requie|uimus . | explicit liber | . u . | incipit liber ui . || f. 141[b] *leer* || f. 142 Ubi ^uero^ rarescentibus | tenebris primum di|es coepit proferre | crepusculum —

f. 150[b] aput tri|polim anthiociam | proficiscimur | explc̃ amen || *unter der Zeile von späterer Hand:* Expł . lib̃ . vi . || f. 151 Egressi tandem etiã | tripolim foenicis | urbem primam in | hortosiade haut | procul a tripolim —

f. 169[b] dixisset | uespere facto requi|euimus . amen | explc . liber uii . | incipit liber . uiii . || *Der übrige Theil der Seite enthält von einer Hand des achten oder neunten Jahrh. den Anfang des Buches Daniel:* ✠ Lec̃ danielis . proꝑ̃ cum cantico | Anno tertio Ioachim regis Iuda | — cadentes adorate | statuam auream . ||

f. 170 Postera autem | die petrus mane | adsumptis fratribus meis —

f. 207[b] hospitium cibo et | quiete solito utimur | amen | explicit liber | uiii [1]) | incipit uiiii || f. 208 Sequenti die petrus | una nobiscum matu|re —

f. 230[b] redditisque | laudibus dõ . suis | singuli requieui|mus locis amen | explicit liber | uiiii | incipit . x . || f. 231 . 231[b] *enthalten von derselben Hand (s. oben f.* 169[b]*) aus demselben Buch Daniel Folgendes:* Et non cessabant qui inmise|rant eos ministri regis suc|cendere fornacem — Neq enim erit ds̃ alius q̃ possit | ita saluare (3, 46 — 96 *mit Auslassung von* 50 — 90) || f. 232 Mane autem exorto | ego clemens et ni|ceta adque aqui|la —

---

[1]) Varianten zu VIII 15: alcmaeon — contrariaetates — inmensitatem — partes non sint — geometre — idaeas — aquam heraclitus ignem diogenes aerem parmenides terram — inconpellabile.

f. 259' ne et ser mo nobilis patia tur iniuiram et in iuriae suae reum [1])

f. 260 dš facere malū . | uerum dicis . nec | fecit sed qui ab eo creati sunt [2]) —

f. 265ᵇ si uero etiam punitus fue rit a caesare ut luctum maximū habeant filii sui qui me derelicto con fugerunt ad petrū [3]) |

Facundus Hermianensis *ad Justinianum in defensionem trium capitulorum, contra Mucianum Scholasticum.*

LIII. 51. membr. 4. foliorum 301. saec. VIII. Der Codex ist im Anfang an den untern Seitenrändern etwas beschädigt.

f. 1 *Oben am Rande:* Inc̄ praefatio Cum [4]) in praeiudicium scī concilii calchedonensis inpugnatores eius acephali per quosdam subri | perent ut epistola ibae edissini (edesseni *corr.*) ep̄i quam ad se | delatam memorata synodus catholicam iudicauit | —

f. 1ᵇ tractata sunt | Explicit praefatio. Inc̄p. lib̄. primus scī facundi ep̄i hermianensis ecclesiae prouinciae africanae | Confessionem fidei tuae [5]) clementissime imp̄r magni | —

f. 26ᵇ capax ////////enta [6]) esse patrum auctoritate dignatur || f. 27 Explicit lib̄ primus beatissimi facundi ep̄i | ad imperatorem inc̄ liber secundus eiusdem ad eundem | Quoniam integritatem fidei quae mihi reli|giosae *(corr.)* princeps —

f. 47ᵇ praesumpto res excipiunt [7]) tanto grauiorem quanto pluri | oribus offuerunt Explicit liber . II . inc. tertius eiusdem | ad eundem | Exigit a nobis operis cura suscepti ut quod su periore libro demonstrare coepimus —

f. 71 qm̄ satis non est ad con tentionem quod abundat ad fidem. Facundi ep̄i liber tertius explicit inc̄p eiusd lib. quartus | Ut nouerint aduersarii quanta sit efficacia ue|ritatis —

---

[1]) X 47 (l. c. 591). Ein Blatt fehlt.
[2]) l. c. 49 (l. c. 592).
[3]) l. c. 59 (l. c. 594).
[4]) LXVII 527
[5]) tuae fidei
[6]) nec contenta
[7]) excipient

f. 90 per suos seminauere fautores ////////// | beati facundi hermionensis *(sic)* ecclesiae | ep̄i liber quartus explicit. Inc̄. eiusdem liber .v. | Intende nunc auguste quam manifesta et mul|tiplici ratione hoc etiam demonstretur — ·

f. 113b diuisione ultimo loco nos promisimus ostensuros | Facundi uenerabilis hermīnensis | ecclesiae liber quintus explicit | Incipit eiusdem liber sextus . | Age nunc illud etiam quod superest probare | incipimus —

f. 138b ueritas nec ipsa sententia quam uituperat | ueritas | Beati facundi hermianensis ep̄i | africani liber sextus explicit | Inc̄ eiusdem liber septimus | Non ignoro quod imperitis | reꝝ aestimatorib; —

f. 163b libro terminum damus ut intentio legentis ab alio | innouetur exordio | Expl̄ lib̄. vii beati facundi hermianensis ep̄i | Incipit lib̄. octauus eiusdem ad eundem || f. 164 Accipe serenissime imp̄r quantis adhuc tes|timoniis sc̄oꝝ et uenerabilium patꝝ synodus | calchedonensis.

f. 189 patrib; et ecclesia in qua theodorus mansit | non potest improbare | Expl̄ lib̄. octauus beati facundi ep̄i || f. 189b Incipit eiusdem liber nonus | Promissionis memores competenti loco iam pro | feramus [1]) de theodori scribtis non pauca —

f. 212b sub hoc [2]) specie pietatis mordeant. | Exp̄c. facundi uenerabilis ep̄i ecclesiae | hermianensis africae lb̄ viiii ex̄p. | Incipit liber decimus | Si quid mihi creditur imperator multum doleo || —

f. 237b oboedien*tiae quam dō debemus | Expl̄ liber decimus | Incipit eiusdem undecim̄. | Multa sunt equidem dicta quib; calumnias | eutychianoꝝ —

f. 263 libro aliquanta dicemus | Explicit liber undecimus | Incipit eiusdem liber duodec̄ | Defensio magnae synodi chalcedonensis quam | criminantur acephali —

f. 288b uidentur | enim per hoc condemnationem suam nisi q̃an | tocius auferatur futuro iudicio reseruasse | cuius et inretractabilis erit sententia et sine | fine perpetuum quod sententiam fuerit con|secutum | Expliciunt libri numero xii. | sc̄ae m̄m [3]) facundi ep̄i hermianē|sis eccl. ad iustinianum imp̄ in | defensionem trium capituloꝝ | Incp̄ lib̄ eiusdem beatiss̄ facundi | contra mucianum | scholasticū | Oportuerat [4]) uene-

---

[1]) proponamus

[2]) hac

[3]) *d. h.* memoriae

[4]) l. c. 853

rabilis *(sic)* filii ut qualecumq hoc opus a uobis impositum uestris ex more no minib dedicarem. —

f. 300 pro qua scripti sint [1]) non requirunt. Expl. liber beati facundi epi contra mocianum

In dem Venetianer Abdruck der Sirmondschen Ausgabe des Facundus (Sirmondi opera varia II 297 ff. Venet. 1728) hat Blanchini Verbesserungen nach dieser Handschrift nachgetragen, namentlich eine Reihe von Lücken, die durch Homöoteleuta entstanden waren, ausgefüllt. Übersehen hat er indess folgende Stellen: 448^c [2]) bene optimeque recipimus si autem sensu^m et significationem eiusdem nominis non recipimus multum erramus; 450^c temeritatis ac profanationis esse dicatur illa capitula non intellecta culpasse qnm nō iam cyrilli sed ephesenae synodi fuerant consequenter eiusdem temeritatis ac profanationis esse dicetur.

Ich füge noch einige Angaben hinzu, die die Nachträge Blanchini's theils rectificiren theils vervollständigen: 305^b Zeile 19 dant] dicunt; 305^d et hae tres unum sunt sed hoc potius ait tres sunt q̃ testificantur in terra sp̄s aqua et sanguis hi tres unum sunt quid; 452^e beati Cyrilli approbatores; 447^d Iba apud plures excusauerit] ibas ep̄s excusauerit; 449^a sicut diuina hac] sicut diuinae scribturae hac; 450^c Zeile 41 ad auctoritatem] auctoritati.

Gregorii Magni [3]) *dialogi.*

XLVI. 44. membr. 8. foliorum 150. saec. VIII.

f. 1 quoque [4]) magistri palliū ferens adque ad iordannē —

f. 31 grḡ uelli [5]) ti bi in laudibus redemptoris de uiri uenerabilis benedicti miraculis aliqua narrare sed ad haec exempla [6])

---

[1]) scripta sunt.

[2]) Ich citire nach der Venetianer Ausgabe, die bei diesen Aufzeichnungen zu Grunde gelegt war: da dieselbe mir gegenwärtig nicht zu Gebote steht, so kann ich das Citat nicht nach Migne modificiren.

[3]) Von dem Texte des Gregorius Magnus gilt, so weit ich die Sache bis jetzt übersehe, im Grossen und Ganzen dasselbe, was oben bei Augustin (S. 5, A. 3) bemerkt wurde.

[4]) Dialog. I 2. LXXVII 161^c. Der erste Quaternio fehlt.

[5]) uellem

[6]) explenda

hodiernũ tempus | uideo non posse sufficere libriusque [1]) | hoc loquimur [2]) si aliud exordium sumamus [3]) FI|NE dõ gratias explicit liber primus | Inc̃. liber secundus de uita uenerabilis Benedicti. || f. 31ᵇ I De capisterio fracto et consolidato [4]) — f. 32 XXXVIII De insana muliere per eius specũ [5]) sanata || f. 32ᵇ Fuit [6]) uir uitae uenerabilis gratia Benedictus et nomine ab ipso pue|ritiae suae [7]) tempore corregens [8]) | senile —

f. 71 PETR placit quod dicis GREG | aliquanto [9]) iam locutionem [10]) cessandũ est | ut si ad aliorum miracula narranda [11]) tendimus | loquendi uires interim re [12])silentium reparemus, [13]) | dõ gratias | expł liber secundus | inc̃ liber tertius | f. 71ᵇ I De Paulino nolane ciuitatis [14]) epõ | — f. 72 XXXVIII De uisione redempti ferentini [15]) ciuit̃ epõ || f. 72ᵇ Dum [16]) uicinis ualde patribus intendo | maiora [17]) facta reliqueram ita ut paulini | miraculum nilane orbis epõ [18]) —

f. 104ᵇ ante te quidem ego moriturus sum [19]) || f. 105 morte [20]) illius deliberasse eos cernerit [21]) |

f. 109 GREG Laboriosũ ualde | hoc est opus [22]) et maximae occupato [23]) adq; ab alia ten|denti sed si sunt quib) prodesse ualeant [24]) uoluntate | mea [25]) procul dubio postpono utilitate [26]) proximorum et in | quantum dõ largiente ualuero quod anima post carne [27]) | uiuat subsequenti hoc quarto uolumine demonstrabo | explicit liber tertius incipit | quartus dõ gratias. || f. 109ᵇ I Quod aeterna [28]) spiritalia ideo a carnalib) minus credantur | quia ea quae audiunt ꝑ experimentũ minus [29]) nouerunt | —

f. 110 LX De relaxandis culpis alienis ut nos|tra [30]) relaxentur || f. 110ᵇ Postquam de paradisi gaudii [31]) culpa exe|gente pulsus [32]) est primus humani ge|neris parens in huius exilii adq; ca|ritatis [33]) quã patimur aerumna uenit [34]) | quia peccando extra semitipso [35]) fusus | illa [36]) —

---

[1]) Liberius itaque — [2]) haec loquemur — [3]) l. c. 216.
[4]) De capisterii fracti reparatione. — [5]) in eius specu — [6]) LXVI 126.
[7]) suae pueritiae — [8]) gerens — [9]) aliquantum — [10]) a locutione
[11]) enarranda — [12]) per — [13]) l. c. 204. — [14]) urbis — [15]) Ferentinae
[16]) LXXVII 216. — [17]) maiorum — [18]) nolánae urbis episcopi
[19]) l. c. 276ᵇ. Es fehlen zwei Quaternionen. — [20]) mortem l. c. 309ᵇ.
[21]) cerneret — [22]) opus est — [23]) occupato animo — [24]) valeat
[25]) voluntatem meam — [26]) utilitati — [27]) carnem — [28]) aeterna ac
[29]) minime — [30]) nostrae nobis — [31]) gaudiis — [32]) expulsus
[33]) caecitatis atque exsilii — [34]) uenit aerumnam — [35]) semetipsum
[36]) iam illa

f. 150b si ante | morte dō hostiam ipsi fueremus [1]) amen | + explicit dialigorum Libros iiii | Beati gregorii papae orbis romae feliciter ||

Gregorii Magni *homiliae in evangelia.*

XLVIII. 46. membr. fol. 2 col. foliorum 238. saec. XI.

f. 1 Hinc theochos sacre uer satur sermo mariae | hyeronimus prudens quae condidit ille sacerdos. Qualitor haec claros assũp|ta petiuit olimpos Ex cuius merito mun dus uirtutibus om̃is | Et superi gaudent miran dum iure ministri. Optata pariter ꝑ quã | meruere salutem. Incipit Sermo beati hyeronimi pb̃ri. ~ De | assuptione Sc̃ae Mariae | Ad Paulã & eustochiũ. Cogitis [2]) me o pau|la et eu|stochium . | immo ca|ritas xp̃i | me compellit. —

f. 21b apparuit in fine | scl̃i . cũ ipso et uos ap|pareatis in gl̃a . am̃ . || f. 22 Ep̃la pape | gg̃ . ad ep̃m tau|remenitanũ. | Reue|rentissimo [3]) et | sanctissimo | fr̃i secundi|no aep̃o. | Grego|rius seruus seruorum dĩ . inter sacra missarum | sollẽpnia ex his quae | diebus certis in hac et|enĩ [4]) legi —

f. 22b emendatae sunt cerci ores fiant . explicit | ep̃la Beati gregorii . pp. Incipiunt capitula. | Lec̃ sc̃i eũg sc̃dm matħm. | i In ill̃ tp̃r. Ambulans iħs secus mare galileae . uidit | duos fr̃s. Sc̃dm Lucã | — f. 23b xl In ill̃ tpr. Dix̃ iħs dis̃ ss̃ | Simile ẽ regnũ celoꝝ | — [5])

---

[1]) mortem Deo ipsi hostia fuerimus. l. c. 429. — [2]) XXX 122

[3]) LXXVI 1075 — [4]) ecclesia

[5]) Die Ordnung der Homilien ist von der in der Ausgabe verschieden: I = 5. II = 1. III = 6. IV = 7. V = 8. VI = 10. VII = 19. VIII = 2. VIIII = 15. X = 16. XI = 18. XII = 21. XIII = 23. XIV = 24. XV = 25. XVI = 22. XVII = 26. XVIII = 14. XVIIII = 29. XX = 30. XXI = 28. XXII = 40. XXIII = 36. XXIIII = 39. XXV = 34. XXVI = 33. XXVII = 38. XXVIII = 20. XXVIIII = 31. XXX = 17. XXXI = 4. XXXII = 27. XXXIII = 3. XXXIIII = 35. XXXV = 37. XXXVI = 32. XXXVII = 9. XXXVIII = 13. XXXIX = 11. XL = 12. Den Anfang macht f. 24 eine Homilie, die nicht zu Gregor's Werk gehört: In uig̃ S. Andreae apl̃i. | Lec̃ sc̃i evg̃ sedm̃ | Joħm. In ill̃ tp̃r. | stabat ioħs et ex disci|pulis ei duo. Et respi|ciens iħm ambulantẽ dixit. Ecce agnus dĩ | Vtique Oml̃ ł ei'dẽ | iste singulariter agnus . | non sicut discipl̃i . | qui et ipsi dicti sunt agni . | u. s. w. Dasselbe gilt von der Homilie, welche zwischen XXV. und XXXVI. eingeschoben ist: f. 137 FR. IIII. In IIII tp̃ra septb̃. | Lec̃ sc̃i aevg̃ sedm̃ marcv̄. | In ill̃ tpr. Respondens | unus de turba dixit | ad iħm. Magister attuli filium ad te u. s. w. | Notandum Omel̃ Lec̃ ei'dẽ | autem qđ semper loca rebus con-

f. 222b ut ad inferni | claustra se raperent [1]). || f. 223 [2]) Dom̃ Palmae. Lec̃ s̃ | evḡ scd̃m matheum. | In illo tp̃r. Dixit | ih̃s discipłis suis. | Scitis quia post bi|duũ pasca fiet. Et | reliqua. Omeł ł ei'dẽ. | Legimus dnm̃ ante sex dies pascę ue|nisse hyerosolimam | cũ frequentia tur|baꝝ. & cũ ramis pal|maꝝ. —

f. 238b Barrabas aũt ꝑpter | seditionẽ. et homici|diũ. sicut lucas testatur | conclusus tenebatur in ||

Gregorii Magni *moralia*.

XL. 38. membr. 4 foliorum 340. saec. VIII — IX.

f. 1 Qui [3]) nimirum uias dñi fortibus et non dissolutis gressibus seqũn|tur —

f. 28 frango temptationis in corde | expł liber xxviii incipit liber xxviiij: | dñs dš noster ih̃s xp̃s | in eo quod uirtus et sapientia | dĩ est.

f. 65 ignarus qũr haec pateris nescis | explicit liber: xxviiii incipit xxx: | beatus iob talia utrum|ne fuerit [4]) dño interroga~|te —

f. 113b tanto | in illo robustius stat; | explicit liber | trecesimus | incipit liber xxxi || f. 114 in paradyso sano homi|ni diabolus inuidens superbiae —

f. 171b singulariter summus est se humiliter subdat | exp̃l lĩb xxxi incipit xxxii | sc̃i uiri quo apud dm̃ al|tius uirtutum dignitate proficiunt | eo subtilius indignos se esse depraehendunt; quia dum | proximi lucis [5]) fiunt. ~ quicquid eos in sę ipsis latebat inueniunt | et tanto magis foras [6]) —

f. 211 hu|milis sine termino super caelos regnet; | explicit liber xxxii | incipit liber trecisimus *(corr. m. post.)* tertius | antiquo hosti qui sub | uehemoth nomine diuina [7]) uoce —

---

gruunt. | In monte dñs orat. transformatur. discipłis | archana suae maiestatis | aperit. In inferiora de|scendens turbae occursu excipitur. miseroꝝ fletu | pulsatur u. s. w.

[1]) l. c. II 22 c. Der Schluss fehlt. Mit f. 223 beginnt ein neuer Quaternio.

[2]) Auch diese Homilie gehört dem Werke Gregor's nicht an.

[3]) Gregorii Magni moralia lib. 28, 3 LXXVI 453. Ein Quaternio fehlt zu Anfang. In der Handschrift werden keine Capitel unterschieden.

[4]) fecerit — [5]) luci — [6]) foris — [7]) dominica

f. 266ᵇ sine cessa|tione conuertat .~ flamma [1]) quippe suggestionum . extinguit | citius unda lacrimarum ; | explicit liber ////////// incepit. xxxiiii f. 267 Quia ex hoc mundo | corpus gerimus uniuersitatis | terminum ex ea quae [2]) nos sumus parte pensemus —

f. 305 prin|cipaliter humilitatem tuentur | incipit liber xxxv | Quia iste ultimus huius operis liber est et locis difficilioribus —

f. 325ᵇ se studuit ad grauiora praeparare [3]) ||

f. 326 nocuis [4]) mentibus ornamentum semper oboedientiae iungitur | —

f. 340 orationis autem atque expositionis uirtute con|lata lector meus in reconpensatione me superat si cum | per me uerba audit [5]) pro me lacrimas reddat. ||

Diese Handschrift enthält den Palimpsest des Virgil und Livius. Die Schonung, mit welcher die Collatoren diese Handschrift behandelt haben, verdient um so grössere Anerkennung, als ihnen durch die Behandlung der Palimpseste des Gaius und des Codex Justinians nicht das beste Beispiel gegeben war.

Gregorii Magni *regula pastoralis.*

XLII. 40. membr. 8 foliorum 154. saec. VIII — IX.

f. 1 quod [6]) ergo laudabiliter alter | appetiit . hoc laudabiliter alter | expauit.

f. 10 in eo qualiter | uiuere debeat demonstremus . | xii Tantum debet actionem | populi actio transcendere —

f. 49ᵇ ac si aperte dicat ut por| **ũ arcã [7]) . mora nulla [8]) praepediat | * ectes [9]) a circulis numquã recedant . | * xiii quia igitur quales [10]) debeat | esse [11]) pastor ostendimus nunc qua|liter doceat demonstremus . ut enim longe ante nos reuerendae memoriae gregorius nazonzenus [12]) | —

f. 74ᵇ et duplicitatibus inuoluta dissoluit [13]) || f. 75 multiloquis [14]) uacantes — f. 78ᵇ sine metu culpa cumulatur [15]) || f. 79 menime [16])

---

1) flammam — 2) qua — 3) l. c. 767ᵈ. Lücke. — 4) l. c. 768ᵃ.
5) accipit — 6) LXXVII 20ᶜ. Es fehlen zwei Quaternionen.
7) ut ad portandam arcam — 8) nulla mora — 9) uectes — 10) qualis
11) esse debeat — 12) Nazianzenus — 13) l. c. 66ᵇ. Es fehlen vier Blätter.
14) 73ᵃ. — 15) 76ᵃ. — 16) 71ᶜ.

(corr. m. 2) recipit sed laeni hi ///////// | sanguine mollescit . XXXVIII ammonendi sunt a///////// | nimis taciti — f. 80[b] ad contra ammonendi sunt [1]) || f. 81 saepe [2]) enim [3]) mansueti dissolu ///////// | turpiscunt [4]) taedio —

f. 153 punienda [5]) denun|tient; et antequam uerba exortatio|nis insonent omne quod locuturi sunt | operibus inclament [6]) . | LXV. Sed quia saepe dum praedicatio | modis congruentibus ubertim fundi|tur apud semedipsos inde ostensione [7]) | sui

f. 154[b] unde ezechiel profeta | quotiens ad contemplanda caelestia [8]) ||

XLIII. 41. membr. 8. foliorum 130. saec. IX.

f. 1[b] Incip̄ omelia de aduentu dn̄i | Propitiante [9]) diuinitate fr̄s dil̄mi iā adueniunt | dies —

f. 3 ut cum dies iuditii uenerit: non cum impiis & peccato|ribus puniantur sed cum iustis & misericordibus | peruenire ad aeterna premia mereantur. | Prestante dn̄o n̄ro ih̄u xp̄o qui cum patre & sp̄u sc̄o | uiuit & regnat in secula seculorum amen || f. 5[b] incipiunt capitula | regulae libri pastoralis [10]) gre|gorii papae urbis romae | I Ne uenire inperiti ad magisterium audeant. | —

f. 7[b] LXIII Peractis rite omnibus qualiter predicatur a [11]) se|metipsum redeat ne hunc uel uita uel predi|catio extollat . | expliciunt capitula | in nomine summi dī ih̄u xp̄ı | gregorii papae urbis romae | *Von späterer Hand*: incipit liber primus pastoralis cure . editus a beato gregorio | p̄p . urbis rome ad beatum Joh̄em Rauen̄atem | episcopu; | Capl̄m . primum. || f. 8 Pastoralis curae | me pondera fugere deli|tescendo uoluisse benigna | frater carissime atque humillima [12]) | intentione reprehendis —

f. 8[b] locutionis n̄rae ianu|a repellantur . | Capl̄; · I · Ne uenire imperiti ad magisterium audeant | Nulla ars doceri pręsumitur.

f. 21 in eo qualiter uiuere debeat | demonstremus . | his qui ad regimen ordinate prouenerit [13]) | qualē se in ipso regimine debet [14]) exhibere . | XII Tantū debet actionē populi actio transcendere —

---

[1]) 73[a]. — [2]) 76[a]. — [3]) ergo — [4]) dissolutionis torpescunt
[5]) punienda sunt — [6]) clament — [7]) semetipsum de ostensione — [8]) l. c. 126[a].
[9]) Max. Taur. hom. (Maximi Taur. opera. Rom. 1784. App. p. 17)
[10]) LXXVII 13. — [11]) Qualiter praedicator omnibus rite peractis ad
[12]) humili — [13]) peruenerit — [14]) debeat

f. 23 uiuentia in sinu propriae sponsionis portant hinc diuina uoce . in exodo [1]) . & dextrum accipit & reparatum [2]) . ut non solū sit ei' operatio utilis . | —

f. 49[b] ac si aperte dicat ut ad portandum *(corr. m. al.)* [3]) arcam mora nulla [4]) ꝓpediat . uectes a circulis numquam recedant, | XXIII. Quanta debet esse diuersitas in arte praedicationis | Quia igitur qualis debeat esse [5]) pastor ostendimus nunc qualiter doceat demonstremus. Ut enim lon ge ante nos reuerendae memoriae gregorius nazazēus [6])

f. 126[b] sunt punienda [7]) denuncient; Et antequā locuturi [8]) sunt operibus clament . LXV . Peractis rite omnibus qualiter p̄dicator [9]) . ad sem&ipsum redeat ne hunc uita [10]) uel pre dicatio extollat. Sed quia saepe dum pre dicatio modis congruentibus ubertim fun ditur apud sem&ipsum inde [11]) ostensione | sui

f. 128[b] orationib. (orationis tue *m. 2*) me tuae (tuae *delevit m. 2*) [12]) tabula sustine . ut quia pondus proprium deprimit tui me (mem& *m. 2*) meriti manus [13]) leuet; *von anderer Hand hinzugefügt* Expli|cit: liber pasto ralis b̄ti Gre gorii p̊pe ur bis Rome | Romae |

f. 129 Incipit de ortu et obitu prophetarum et apostolorum [14]) . | I Esaias in hierusalem. Nobili genere na|tus ibique prophetauit sub manese (manasse *corr.*) rege. Sects | in duas partes occubuit . sepultus est sub quer cū rogel iuxta transitum aquarum quas olim ezechias rex iacto obstrūit *(corr. m. 2)* puluere; | —

f. 130[b] XXII heliseus . ex abel mauth de terra ruben | cum nasceretur . uitula aurea mag no boatu clamabit *(corr.)* in galgalis ita scilicet ut in hierusalem boatus ip|se audiretur . dixitq; sacerdos prę scius futurorum proph&a inquit in hierusalem hodie nascitur, qui | cuncta scuptilia destruet mortuus ẽ igitur heliseus & in samaria sepultus est: |

XLIV. 42. membr. fol. foliorum 178. saec. X.

f. 1[b] Incipiunt capi tula regulae libri pastoralis [15]) | Gregorii papae urbis Romae. | I Ne uenire inperiti ad magisteriū audeant, —

---

[1]) in exodo *om.* Nach diesen Worten ist eine Lücke, indem der Abschreiber von 27[b] plötzlich nach 28[c] abspringt. — [2]) separatum — [3]) portandam
[4]) nulla mora — [5]) esse debeat — [6]) Nazianzenus — [7]) punienda sunt
[8]) uerba exhortationis insonent omne quod locuturi
[9]) Qualiter praedicator omnibus rite peractis — [10]) uel uita — [11]) de
[12]) orationis tuae me — [13]) tui meriti manus me — [14]) ?
[15]) LXXVII 13. Das erste Blatt fehlt.

f. 46 LXV peractis rite omnib; qualiter praedicator [1]) (*ex* ur) ad semetipsum redeaṅt ne | hunc uel uita uel praedicatio extollat | expliciunt capitula | In nomine sum̄i | dī ihū xp̄i incipit liber regulae | pastoralis Gregorii papae urbis | Romae scriptus ad iohm̄ epm̄ . || f. 5 Pastoralis curae | me pondera fugere delitis|cendo uoluisse benigna frater carissime atq: humillima [2]) intentione | reprehendis. —

f. 5^{b} locu|tionis nr̄ae ianua repellantur | I Ne uenire imperiti ad magisteri|um audeant | Nulla ars doceri praesumitur —

f. 22^{b} in eo qualiter uiuere debeat | demonstremus; | XII. Is qui ad regimen ordinate perue|nerit qualem se in ipso regimine de|bet [3]) exibere | Tantum deb& actionem populi actio trans|cendere —

f. 55^{b} ac si apte dicat: Vt ad portandum [4]) arcam mora nulla [5]) prepediat .~ uectes a circulis numquam recedant [6]); || f. 56 quem [7]) quia commoueri [8]) in ipsa contume|liarum iaculatione non potuit —

f. 141 sunt | punienda [9]) denuntient, & antequā uerba exhortationis insonent | omne quod locuturi sunt operibus clament; | LXV Peractis rite omnibus | qualiter praedicator [10]) ad sem&|ipsum redeat ne hunc uel uita | uel praedicatio extollat | Sed quia sepe dum predicatio modis || f. 141^{b} congruentibus ubertim funditur, apud semetipsum inde [11]) ostensione sui

f. 144^{b} orationibus | me tuae [12]) tabula sustine ut quia | pondus proprium depremit *(corr. m. 2)* tui meriti manus leu& [13]) (eleu& *m. 2*);

---

[1]) Qualiter praedicator omnibus rite peractis — [2]) humili — [3]) debeat
[4]) portandam — [5]) nulla mora — [6]) l. c. 50^{b}.
[7]) l. c. 62^{b}. Es fehlen zwei Quaternionen. Ausserdem hat die Handschrift noch mehrere Lücken, so wie Blattversetzungen: f. 124^{b} non exequen|do deminuunt (107^{b}) || 125 (109^{c}) tias meas dn̄o. & tu remisisti impieta|tem cordis mei — 126^{b} quicquid sibi de innocentia (111^{a}) || 127 (108^{b}) paulum dicitur; Si nosmetipsos diiudi|caremus. — 127^{b} utrum delectatione tantum (108^{d}) || 128 (111^{d}) humilitatis (humilis *die Ausgabe*) uitae; hine enim scriptū ē; | — 128^{b} priuata sufficiat rursumque (112^{c}) || 129 (113^{a}) mine non sit absoluta; — 136^{b} exsiccetur. Cuius quo plus (118^{c}) || 137 (122^{b}) uoce. ad occultos singulorum motus — 137^{b} eodemq: tempore.~ et langori (123^{a}) || 138 *die drei ersten Zeilen ausradirt, dann* (119^{b}) frigidus uero est qui consummanda | — 138^{b} sine aeterno teste quo (quod *die Ausgabe*) latenter (119^{d}) || 139 (123^{c}) contra uiuentem crescat ne eum | *u. s. w.*
[8]) commouere — [9]) punienda sunt —
[10]) Qualiter praedicator omnibus rite peractis
[11]) de — [12]) orationis tuae me — [13]) me leuet

Folgen Excerpte aus den Moralia; f. 146 aus den Briefen Gregor's (opus excerptum ex codice epistolarum beati papae Gregoř): Johanni subdiacono Rauennati, Sabiniano epo Jadertino, Columbo numidie, Eulogio epo Alexandrino, Januario epo Caralis, Januario epo Sardis, Suagrio, Aregio epo Franciis, Suagrio epo Augustoduno, Caredo regi Uuisigotharum, Constantino epo Mediolanensis, Maximiano epo Salonitano, Palladio pbro demoniesyna, Leontio exconsuli, Venantio Syracusano, Eulogio epo Alexandrino, Cyriaco patriarchae Constantinopolitano, uniuersis epis in Galliis, Fortunato epo Neapolim, Martiano epo Rauennati, Joh epo Scyllitano, Cononi abb. Galliarum. mon. Liberiensis, Joh sub Rauennati; f. 166 aus den Dialogen Gregor's; f. 169[b] aus Hieronymus Commentar zum Titusbrief (ex opuscolis Sci hyeronimi pbri); f. 175 aus Prosper (Prosperi | Ille autem cui dispensatio uerbi | commissa est &iam si scae uiuat . | & tamen perdite uiuentes arguere | aut erubescat . aut m&uat . cum | omnibus qui eo tacente perierunt | periit — f. 177 animi malignitatem non increpo); f. 177 aus Isidor (ex opuscolis Ysidori | Non sunt promouendi ad regimen | eccłę qui adhuc uiciis subiacent. — f. 177[b] forma c&eris in malum existunt ||; f. 178[b] macht den Beschluss eine Besprechung des Unterschiedes zwischen libido und liuido: Int . libinem & liuidinem . Libido p . B . cupiditas est animi. Liuido per . u . liuor est corporis — libeat alienum pudorem ||.

Die drei Handschriften (XLII . XLIII . XLIV .) enthalten den liber regulae pastoralis des Gregorius mehr oder minder vollständig. Alle stimmen in der äusseren Einrichtung überein: sie kennen die Eintheilung in vier partes nicht, sondern die Capitelzählung geht durch das ganze Buch, so dass das erste Capitel des zweiten Theiles als zwölftes Capitel gezählt wird. Ferner schliesst in allen das zehnte Capitel mit pro culpis aliorum. Das elfte beginnt hinc etenim (23[d]); in den beiden ersten (im dritten fehlt die Partie) hört Capitel 23 auf mit breuitate pandamus (51[c]); das 24. beginnt Aliter igitur ammonendi sunt uiri adque aliter feminae; das 25. Aliter iuuenes adque aliter senes; das 26. Aliter inopes adque aliter locupletes; das 27. = III, 3 u. s. w. In allen endlich wird, wo die h. Schrift citirt wird, das in der Ausgabe nicht angegebene betreffende Buch genannt; z. B.: cap. 11 (l. c. 23[d]) hinc etenim superna uoce in leuitico ad moysen dicitur. Was endlich die Übereinstimmung in einzelnen Lesarten betrifft, so tritt dieselbe schon in der Angabe der Varianten zu den Anfängen und Schlüssen deutlich hervor.

Gregorius Magnus *Excerpte.*

XLV. 43. membr. fol. foliorum 186. saec. X.

f. 1 [1]) Excerpte aus der regula pastoralis; f. 49 aus den Briefen (Item eiusdem ex codice epistolarum): Sabiniano epo Jadertino, Aregio epo, Caredo regi UUisigotharum, Leoni exconsuli, Cononi abbati Galliarum; f. 53 aus den Moralia; f. 155 aus den Homilien über Ezechiel (ex libro omeliarum eiusdem papae Gregorii in Ezechihelē prophetam); f. 178—186[b] aus den Homilien über die Evangelien.

Gregorii Magni *vita.*

XLVII. 45. membr. 4. foliorum 160. saec. XI.

f. 1 somnium tricesimumq; diem [2]) —

f. 17[b] respirabo [3]) ut quae specialiter de pontificio | eius dicenda sunt in libello alio suffragante dño referantř: | explicit liber primus. uitae beati | gregorii romani pontificis . || f. 18 i Ubi gregorius seruum seruorum di se scribens medio|cribus uestibus amicitur [4]). | — f. 19 lx. Quale de eo somnium heremita cognouerit . | expliciunt cap̃ libri secundi | incipit . textus eiusdem . | Age iam nunc qm̃ athletae xp̃i gregorii —

f. 52[b] quę sequutura sunt . auxiliante dño | tertius prosequatur . | explicit lib̃ secundus uitae beati gr̃e . r̃ . p̃ . | incipiunt capitula libri tertii . | . i . Quibus gregorius studiis commissam sibi regebat ecclãm. | — f. 53[b] lx. Qđ gregorius pestẽ uniuersalis nominis . a totius eccłę | uniuersitate reppulerit [5]) . | expliciunt capitula libri t̃tii uitae beati gregorii . r̃ . p̃ . | incip̃ . textus eiusdem . cap̃ . i | Talibus uenerabilis papa gregorius . cõmissã sibi diuinit' ecclãm studiis —

---

[1]) Die beiden ersten Quaternionen fehlen.

[2]) S. Gregorii magni vita a Joanne Diacono scripta. I. 16. LXXV 69. Es fehlt der erste Quaternio und von dem zweiten das erste Blatt.

[3]) respiro

[4]) Gregorius seruum seruorum Dei se scribens mediocribus uestimentis amicitur.

[5]) Gregorius pestem uniuersalis nominis a totius ecclesiae uniuersitate repulit.

f. 93[b] apud omnipotentem dm̄ custodirent | suum . explicit liber tertius uitae beati | gregorii . romani pontificis . || f. 94 . I . De temperantia gregorii : | f. 96[b] · c · De uisione [1]) scriptoris qui ab ęmulo terreri potuit & a beato gregorio meruit consolari . | expliciunt capitula libri quarti uite beat̃ gregorii | romani pontificis | incipit textus eiusdem | Hic [2]) est gregorii refutatione [3]) nominis uniuersalis plena | rationis. —

f. 160 minime denegasse cognoscear . | explicit . lib̄ . quartus | uitae beati gregorii . rōm̄ . | pontificis dō gr̄as . amen ||

Hieronymi [4]) *commentarius in Ecclesiasten.*

XXI. 19. membr. fol. foliorum 125. saec. X.

f. 1 Parabolae [5]) Salomonis fili Dauid regis Israhel | Parabolae grece latine dicuntur similitudines; quod huic libro | —

f. 70[b] a quo ut laudari mereamur in futuro concedit . | ipse propicius nos eū dignis in p̄senti uita conlaudare seruiciis . Amen . | Incipit tractatus beati Hieronimi pr̃bi in ecclesiasten [6]) . | Memini me ante hoc ferme quinquenniū cum adhuc romae essē & eccle|siasten sc̄ae blesillae leger̃e —

f. 116 quā ab eo dispositas [7]) & dicta sensẽr . Siue in hac partē . siue in illā | Ue quippe his qui dicunt malū bonū . & bonū malū . |

---

[1]) diuisione — [2]) Haec — [3]) de refutatione

[4]) Hieronymus ist weniger begünstigt gewesen als Augustinus. Trotzdem dass die Benedictinerausgabe durch Vallarsi und seine Mitarbeiter eine oft gerühmte Revision erfuhr, so ist doch der Text des Hieronymus am meisten verwahrlost, und die handschriftliche Überlieferung nur sehr unvollständig bekannt. Vallarsi hatte keine Ursache, sich über die Benedictiner (Martianaeus) zu erheben, da auf Schritt und Tritt bei der Nachvergleichung der von ihm benutzten Veroneser Handschriften, unter denen einige von dem grössten Werthe sind, stets neue Beweise seiner Fahrlässigkeit und Flüchtigkeit sich ergeben. Obgleich durch die Vortrefflichkeit der Veroneser Handschriften zu der neuen Ausgabe veranlasst, hat er doch den Schatz, welcher in denselben verborgen liegt, nur zum geringsten Theile gehoben.

[5]) Bedae comm. in Proverbia ed. Colon. IV 634.

[6]) XXIII 1009 (III 381 Vall.)

[7]) disposita sunt

Dann folgt eine grammatische Bemerkung:

Aspicere aspicimus ante nos
Respicere respicimus retro
Suspicere suspicimus sursum
Dispicere dispicimus deorsum
Inspicere inspicimus introrsum
Conspicere conspicimus circūquaq.
Prospicere prospicimus longe

Ferner steht noch auf derselben Seite folgendes Gedicht:

Tercio in flore mundus adhuc dum pubesceret | in decore iuuentutis sclm pulcresceret adq . | ꝑle suꝑ oms latos caeli cardines germinando pul|lularet umana feliciter . natus ~ homo in mundo | patriarcha nobilis . abraam dī amicus puer fide|lissimus —

& in lacū recluserunt innocentem puerum ||

f. 116ᵇ Locutus [1]) est ad nos sermo dī & depromptus est ad exortationē nrām . dicente | scriptura . Accipite disciplinā in domo disciplinae . Disciplina adiscen|do dicta est. —

f. 120ᵇ in fame & siti . | micas de msa desiderantis. Mala mors. auersanda mors., finem [2]) ||

f. 121 tunc [3]) enī ipse erit iudex causae tuae . qui modo testis ē uitae tuae | Clamauimus et laudauimus conponamus causā nrām . Qui testis est | —

f. 125ᵇ uxores ure ostendunt uob fieri posse qđ ñ multis facere & dicitis fieri | ñ posse ~ sed forte dicis ideo illa facilius facere posse qa multa /////// ||

Hieronymi *commentarii in Joel et in Micheam.*

XIX. 17. membr. 8. foliorum 102. saec. IX — X.

f. 1 excoctis [4]) sordibus peccatorum purum aurum | remaneat —

f. 4ᵇ suꝑ omnia tabernacula Jacob | Explicit in iohel propheta beati hieronimi | presbyteri | ad paulam scā ||

---

[1]) Augustini sermo de disciplina christiana. XL 669 (VI 581 ed. Venet. 1731).
[2]) l. c. 677 (l. c. 589ᵈ). — [3]) ?
[4]) Comm. in Joel. XXV 985 (VI 213ᶜ). Es fehlen die fünf ersten Quaternionen und die Hälfte des sechsten.

f. 5 Incip̄ explanatio in Michea pro|pheta [1]). Micheas in quem nunc commentarios dicta|re cupio —

f. 5[b] a parentibus inponuntur; | Uerbum igitur [2]) dn̄i quod factū est | ad micheam morasthithen . in dieb: | Joatham achaz [3]) ezechię —

f. 46 sed arguet condemnatos; | Expl̄ in Micheam liber ı | Incipit liber ıı . | Semper inuidis respondemus quia non cessat | inuidia & librorum nostrorum exordia ma|lorum [4]) —

f. 46[b] ropalo [5]) contun|dere prophetali | Et tu turris gregis nebulosa filiae sion —

f. 100[b] aegyptias extru|at ciuitates . | Expl̄. explanationes | in Michea proph̄ ||

f. 101. 101[b]. 102 *enthalten zwei Briefe des Ratherius, Bischofs von Verona* [6]): f. 101 ego [7]) aū ad flagella parat' culparū scilic& mearū ñ insciū de te quid ~~inf~~ (*sic*) iudex | *etc.* f. 101[b] Imp&itori [8]) uehem̄tissimo. M . uicentino . R . ueroñ ep̄s uehem̄tissi|me — f. 102 ꝑmittit facere lupū . & hoc ad tui : (magis) quā mei credito dāpnū . ||

Hieronymi *commentarii in Jonam, in Zachariam et in Malachiam.*

XX. 18. membr. 8 mai. foliorum 122. saec. X.

f. 1 quod [9]) nunc creatoris iram suo tumore testatur, statimq; | historicus —

f. 16 et gaudere [10]) oporte|bat . qa hic fr̄ tuus mortuus fuerat [11]) et reuixit . perierat & inuentus est [12]).

f. 16[b] *leer.*

f. 17 Beati Hyeronimi p̄bri explanatio | in zachariam prophetam ad exuperium | tolosanum ep̄m [13]) . | Incp̄ liber primus . | Vltimo iam autumni tempore frater | n̄r filius tuus sisinnius —

---

[1]) l. c. 1151 (l. c. 431). — [2]) *om.* — [3]) Achaz et

[4]) aemulorum. — [5]) ῥοπάλῳ

[6]) Nach Maffei Autographa. Die Schrift macht allerdings den Eindruck eines ersten Entwurfs.

[7]) S. 555. — [8]) S. 551.

[9]) Comm. in Jonam. XXV 1128 (VI 401[b]). Es fehlt ein Quaternio.

[10]) gaudere te — [11]) erat

[12]) l. c. 1151 (l. c. 429[c]). Der Schluss fehlt in der Handschrift. Ferner sind die Worte *oportebat — est* von einer Hand des eilften Jahrhunderts hinzugesetzt. Darauf bleiben auf derselben Seite noch drei Zeilen leer.

[13]) l. c. 1415 (l. c. 775)

f. 41[b] excelso | diabolus ostendens sibi tradita gloriatus sit. ||

f. 42 Incp lib secundus | Ab oscuris ad obscuriora transimus & cum moyse —

f. 69[b] ambulauit enoch & placuit dō | & translatus est. || f. 70 Incp lib tertius | Urguet me frater Sisinnius incompta et in|polita transmittere. —

f. 99 quem de domo dni [1]) adserunt auferendum ||

f. 100 In malachiam prophetam ad Mineruium [2]) | et alexandrum. Liber unus | Vltimum duodecim prophetarum Mala|chi interpretari uolumus. cuius nomen septuaginta | transtulerunt angelus eius dicentis [3]).

f. 122[b] Judaei & iudaizantes her&ici ante ΗΛΙΜ ΜΕ | ΝΟΝ [4]) suum heliam putant esse uenturum & restiturum (*sic*) | omnia unde et xpo in euangelio proponitur quaestio | quid quod pharisei dicunt quod helias uenturus ē. quib; | ille respondit. helias quidem uenisse [5]) creditis iam | uenit in heliam [6]) iohannem intellegens; *eine neuere Hand hat* expl *hinzugefügt.* ||

Hieronymi *epistolae et polemica.*

XV. 13. membr. 4. foliorum 127. saec. VIII. [7])

f. 1[b] *und* 2 *enthalten folgenden Index:*

✠ in hoc codice continentur epistul: id sunt

I. Pammachii et oceani ad hieronimū prbm:

II. hieronimi prbi: ad quosupra; epist;

III. hieronimi aduersus heluiduē de uirginitate scāe mariae

---

[1]) Dei — [2]) l. c. 1541 (l. c. 939). — [3]) dicentes

[4]) ἠλειμμένον — [5]) veniet, et si — [6]) Elia

[7]) Es ist dies der berühmte Palimpsest des Gaius. Leider ist man bei Anwendung der Reagentien mit zu geringer Schonung zu Werke gegangen. Noch jetzt kann man den grössten Theil des Palimpsestes, wo die richtigen chemischen Mittel nicht zu stark angewandt wurden, ohne grosse Mühe lesen. Aber gerade an Stellen, bei denen nichts gelesen werden konnte, ist auch der darüber stehende Text des Hieronymus völlig ausgelöscht. Bekanntlich ist in einer Partie der Handschrift ein doppelter Palimpsest enthalten, indem vor der endgiltigen Einrichtung der Handschrift auf dem Palimpsest des Gaius Hieronymiana eingetragen wurden. Da dieselben derselben Zeit angehören wie die letzte Schrift, und in dieser wiederholt sind, so hielt ich es für eine undankbare Mühe, für jetzt eine Vergleichung derselben anzustellen.

IIII. it. hieronimi . p̃r ad Rufinũ p̃rb romanae ecclesiae (*manus saec. XI. add.:* de iudiciis salomonis)

v. hieronimi p̃rb ad paulũ senem

vi. hieronimi p̃rb ad cromatiũ et ad alios

vii. hieroñ. in esaia adbreuiatio de capitulis paucis

viii. hieroñ. ad uigilantiũ p̃rm de origene

viiii. hieroñ. ad iulianũ diaconẽ aquiligensẽ;

x. it. hieroñ. ad iulianũ exortaturiam . .

xi. hieroñ. ad rufino de bonoso monacho

xii. hieroñ. ad castricianũ de caecitate oculorum.

xiii. hieroñ. ad heliodorũ epytaphiũ nepotiani.

xiiii. hieronimi ad antoniũ monachum

xv. hier̃. ad marcũ p̃rm. calcedonensem

xvi. hier̃. ad ripariũ p̃rbm.

xvii. hier̃. ad uitalem p̃rbm.

xviii. hier. de paenitentia

xviiii. chromatiei et eliodori ad hieronimũ p̃rbm

xx. hieroñ. ad cromatio et heliodoro ep̃si

xxi. hieroñ. ad papa damaso

xxii. hieroñ. ad rufinũ

xxiii. epistule anastasi ep̃i romanae ad iohannẽ ep̃m

xxiiii. praefatio rufini librorum quos grego transtulit in latinum :~

f. 2. xxv. hieroñ. ad heliodoro exortaturium

xxvi. hieroñ. ad euangelũ p̃rm de ordine ecclesiae (sacerdotali *corr. m.* 2)

xxvii. hieroñ. ad exsuperantiũ de paenitentia

xxviii. hieroñ. ad minetruũ et alexandrũ de diefũ cillima (*sic*)

xxviiii. hieroñ. ad marcellam de . v . noui testamenti

xxx. hieroñ. *der übrige Theil dieser Zeile unleserlich.*

xxxi. sc̃i ambrosi ad flacella regina

xxxii. sc̃i gregorii papae de moralibus

f. 2b Pammachius [1]) et oceanus hieroni|mo p̃rbo salutẽ: Sc̃s aliquis ex | fratrib; schidas [2]) ad nos cuiusdã detu|lit quae origenis nomine [3]) uolumen quod | περιαρχων . scribitur [4]) —

---

[1]) XXII 743 (I 517 Vall.) — [2]) schedulas
[3]) *om.* — [4]) inscribitur

f. 3 dissimulaueris consensisse [1]) uidearis: exp; epist : | pammachi; et oceani ad scm: hieronimũ; presbiterũ : | incpt eiusdem ad quos supra . | hieronimus [2]) pammachio et oceano frabs | salutẽ: schidulae quas misistis hono|rifica me adfecere contumelia . sic in|genium praedicantes ut fidei tollerent uerita|tem et quia eadem alexandriae romae [3]) et in toto | paene orbe boni homines super meo nomine | iactare consuerunt [4]) —

f. 12 eloquii uenustatem . | expl: epistula; scĩ hieronimi: praeb. : | ad pammachium; et oceanum . || f. 12[b] Incpt : eius : dem : aduersus : heluidium .·. | de uirgenitate: scãe: mariae:· | Nuper [5]) rogatus a fratrib; ut aduer|sus libellũ cuiusdam eluidii —

f. 31 serb) dnĩ pariter | experiatur et mater regonnoui [7]) hieronimus beth|leem meum tractatum . siue inpugnatio hieronimis | scholastici aduersum heluidiũ scãe mariae uirginis | matris dnĩ nĩ ihu xpı calumniatorem . | expl' epistula hieronimi aduersus hel|uidium de perpetua uirginitate mariae | Incpt eiusdẽ ad rufino prbo romano de iudicio salomonis | Multum [7]) in utramq : partem | crebro fama mentitur —

f. 34 dictaui . uulnus sustinuerim: exp. ad rufinum | pbm incp ad paulum senem . | Humanae [8]) uitae breuitas damnatio dilec|torum [9]) —

f. 35[b] adflauerit | nauigabunt . expc : ad paulum senem | incp ad cromatium et ad alium | Non [10]) debet carta diuidere quos —

f. 38 amor ordinem nescit. expc ad iobinum | eusebiũ chromatium . incp [11]) in esaia; par|uula adbreuiatio de capitulis paucis . | Unus liber est duodecim profe|tarum et quod solent facere —

f 42 indicat. srahel uero | hoc est anima uidens dm̃ me cognoscere noluit | expc: de aesaia : pauca: capitula | incp : scĩ : (= *supra scripti*) : scĩ : ad uigilantium: prbm : | : de origene : | Justum [12]) quidem fuerat nequaquam —

f. 45 ut audias . ut [13]) taceas . ut intellegas et sic loquaris : | explt amen || f. 45[b] incp ad iulianum diac aquilensem | Antiquus [14]) sermo est . mendaces faciunt ut nec | uera [15]) dicentibus —

---

[1]) consentire — [2]) l. c. 744 (l. c. 518) — [3]) et Alexandriae et Romae
[4]) consueuerunt — [5]) XXIII 183 (II 205 Vall.)
[6]) *d. h.* recognoui. Diese Subscriptio fehlt bei Vallarsi.
[7]) XXII 682 (I 445 Vall.) — [8]) l. c. 343 (l. c. 22)
[9]) delictorum — [10]) l. c. 338 (l. c. 17) — [11]) XXIV 937 (IV 1131). Von Vallarsi zuerst nach dieser Handschrift herausgegeben.
[12]) XXII 602 (I 345 Vall.). — [13]) et — [14]) l. c. 337 (l. c. 16). — [15]) sibi uera

f. 46 crebris reddas sermonib; laetiorē . | expl̄t : Amen . | Itē eiusdē sc̄i ad iulianū exortaturiam Filius [1]) meus frater tuus auxonius [2]) in ipso iam pro fectionis articulo cum mihi praesentiam sui | tarde dedisset cito [3]) abstulisset. atq; in puncto | temporis salue pariter ualeque dixisset . uacuū se redire arbitratus est nisi mearum ad te aliquid [4]) | nugarum tumultuario sermone portaret . iam | dimisso [5]) sinthemate —

52 molestiam [6]) susti net et sit tibi tanti dux femina facti . exp̄. ad iulian̄ incp̄: alia sc̄i rufino: de Bonoso: monacho: | Plus [7]) dn̄m [8]) tribuere quam —

f. 55 uera nunquam fuit [9]): expl̄t : | Incp̄t ad castricianū [10]) de caecitate oculorum Sc̄s filius meus heraclius diaconus mihi | rettulit quod cupiditatem [11]) nostri Cissam us que [12]) uenisses: —

f. 56[b] magnitudine | fōneris ampliatam [13]) . expl . ad castricianum; incp̄t hieronimi ad heliodorū epitaphium nepotiani | Grandes [14]) materias ingenia parua non sufferunt et in ipso cona tu ultra uires ausa succumbunt quan toqꝫ maius fuerit quod dicendum est | tanto magis obruetur [15]) qui magnitu dinem rerum [16]) uerbis —

f. 68[b] numquam loqui [17]) desinamus . | expt; epitaphium . , nepotiani . || f. 69 incp̄; ad antonium; monach̄: | Dn̄s [18]) noster humilitatis —

f. 69[b] conseruo sermonem conseruus inpertias [19]) . expc̄ ad antoni um: monaci: incp̄ ad marcū prbm̄ calcidone | Decreueram [20]) quidem utendū mihi —

f. 71 hic sumus | plurimū salutamus . expc̄ . ad marcū pbm: | incp̄t ad riparium prbm ss̄i sc̄i de | reliquiis sc̄orum reuerendis et pro

---

[1]) l. c. 960 (l. c. 785). — [2]) Ausonius — [3]) et cito [4]) aliquid ad te

[5]) demisso. — [6]) molestias — [7]) l. c. 332 (l. c. 9).

[8]) Deum. Im Folgenden (l. c. 333) hat statt *Alexandrinus monachus* die Handschrift *Alexandrinus Dei famulus*. Gleich darauf fehlt in ihr *iamdudum*.

[9]) fuit. Vale in Christo.

[10]) Castrutium. l. c. 651 (l. c. 406)

[11]) cupiditate

[12]) Wie grundfalsch die handschriftlichen Angaben Vallarsi's häufig sind, davon hat man in der Anmerkung zu dieser Stelle ein Beispiel.

[13]) duplicari — [14]) l. c. 589 (l. c. 329). —

[15]) obruitur — [16]) rei — [17]) loqui nunquam — [18]) l. c. 345 (l. c. 25)

[19]) impertias. Vale in Domino.

[20]) l. c. 359 (l. c. 42).

uigilan^tio | Acceptis [1]) primum litteris tuis non | respondere superbiae est respon|dere temeritatis . de his [2]) enim —

f. 74 fructum bonũ exciditur [3]) et | in ignẽ mittitur [4]) . expc̃ ad ripariũ | incp̃: eiusdem ad uitalem prbm prbm *(sic)* | quomodo salamon et achaz undecim annorum | genuisse dicantur | zenon [5]) nauclerus per quem —

f. 77 desiderium missa suscipito [6]) explc̃ . scĩ hieronimi: ad uitalem: prbm . | incp̃; ssĩ; scĩ; de paenitentia | Paenitentia [7]) desperatae salutis | remedium esse nemo quis nesci|at: dilectissimi in dño haec quae | mortuum —

f. 78^b consortia promeruit . expc̃ . amen . | incp̃: cromati: et eliodori: ss̃o: scõ: | dño scõ fratri hieronimo presbitero cromatius et heliodorus . | episcopi in dño aeternã salutem . | cum [8]) religiosissimus augustus the|odosius —

f. 79 scam̃ industriã melius et perfectius dĩ mar|tyrib; exhiberi. Rescriptũ ssĩ scĩ: | Dominis scĩs cromatio et heliodoro | episcopis hieronimus presbiter | constat [9]) dñm ñm omni die martiꝝ | suorum triumfos recipere —

f. 80 in caelesti glo|ria fecit esse sublimes: expc̃: amen: | Incipit alia ssĩ scĩ beato papae damaso | Domino [10]) meo uere domino monarcite|q; ecclesiarũ totius orbis tenentis | papae damaso epscõ hieronimus | desiderii mei ardor tandẽ acce|pit remediũ —

f. 81^b *Die letzten Worte zerstört.* expc̃t amen . || f. 82 incp̃ ad Rufinum scĩ hier̃ | diu [11]) te Romae moratum sermo proprius | indicauit nec dubito spiritaliũ parentũ | ad patriam reuotum (ca) desiderium [12]) —

f. 83 mei simi || f. 83^b les [13]) inuenias qui possint figuratis laudibus | delectari: explicit . incipit; | epistula [14]) anastasii romanae urbis episcopi ad | iohannem episcopum hierosolimarum su|per nomine rufini: | Probatae quidem affectionis est haec | ut [15]) de sacerdote sacerdos —

f. 84^b nescire [16]) cu|piamus ipse denique uiderit ubi possit absolui: | explecit || f. 85 Incp̃t praefatio rufini librorum periarcon | quos de grego transtulit in latinum | Scio [17]) quam plurimus [18]) fratrum scien-|tiae —

---

[1]) l. c. 906 (l. c. 719). — [2]) iis — [3]) excidetur — [4]) mittetur.
[5]) l. c. 673 (l. c. 433) — [6]) suscipe — [7]) Unedirt? — [8]) XX 373
[9]) XI 473 — [10]) Unedirt? — [11]) XXII 735 (I 507 Vall.). — [12]) desiderio
[13]) similes mei — [14]) XXI 627 (II 577 Vall.) — [15]) ut laudabiliter
[16]) nec scire — [17]) l. c. 733 (l. c. 506). — [18]) plurimos

f. 87 legentibus generet . expl . apologia [1]) quam | pro se misit rufinus ad anatasium | Romanae | urbis episcopum . audiui quosdam cum apud beatitudinem tuam —

f. 90 in uidiam solam generant et liuorem: explicit: | incpt eiusdem ad heliodorum exortatur | quanto [2]) studio et amore [3]) contenderī | ut pariter —

f. 97ᵇ contin gat quis [4]) nunc labor durus est . explt | incp̄t eiusdē ad euangelū prb̄m de ordine | sacerdotii | Legimus [5]) in esaia . fatuus fatua loquitur . au|dio —

f. 99ᵇ diaconi in aecclesia uindicent [6]) . exp̄c ad euan gelum preb̄m . quid differt inter p̄rebm et diac̄m | incp̄t ad theodosium et ceteros anachoritas | Quam [7]) uellem nunc uestro —

f. 100ᵇ opta|ti litoris prosequatur . exp̄c ad anachoritas | incpt eiusdē: ad exuperantiū de paenitentia | Inter [8]) omnia quae mihi sc̄i fratris quin|tiani [9]) —

f. 101ᵇ nos crebro habebis | hospites . exp̄c ad exuperantiū incp̄t | epistula beati hieronimi prb̄i ad | mineruum *(sic)* et alexandrum de dieficilli ma *(sic)* pauli apostoli quaestione. | In ipso [10]) iam profectionis articulorum [11]) fratris [12]) nostri Sisinni qui —

f. 116 qui [13]) sensus sit supra diximus . explecit | incipit ad marcellam de quinque noui testamenti quaestionibus | Magnis [14]) nos prouocas quaes|tionibus et torpens —

f. 119 discribuntur [15]) aput quos esse dignatur | amen | incp̄t sc̄i ambrosi ad flaccella . regina . | de eo quod scribtum est dn̄s creauit me | *Anfang zerstört* [16]) —

f. 120 ergo xp̄s qui est sapientia | non est adoptione filius sed uerus filius existens | dī *(folgt eine unleserliche Stelle)* expl . capit . VI . | incipit . VII . de sp̄u sc̄o | uniuersas quae de patre et filio scribseras | quaestiones —

f. 122 *Schluss zerstört* VII . sc̄i Ambrosi ad flacilla regina aduersus | arianos | incipit sententia de moralibus beati Gregorii | papae *(das Übrige zerstört)* | stillas pluuiae et effundit imbres ad ins|tar

---

[1]) l. c. 623 (l. c. 573). — [2]) XXII 347 (I 28) — [3]) amore et studio
[4]) cui — [5]) l. c. 1192 (l. c. 1074). — [6]) uindicent in ecclesia
[7]) l. c. 331 (l. c. 8). — [8]) l. c. 1191 (l. c. 1073). — [9]) Quintiliani
[10]) l. c. 966 (l. c. 793). — [11]) articulo — [12]) sancti fratris — [13]) quis
[14]) l. c. 586 (l. c. 325) — [15]) describuntur — [16]) Faustinus presb. de trin. c. 6 und 7 (XIII 73—80 M.)

gurgitum. | Duo in hac uita sunt genera iustoꝝ | unum uidelicet bene uiuentium | sed nulla docentium aliud uero | —

f. 126[b] illa quae sunt | caelestia experiendo penetramus | expe. amen | Tres sunt felices quae in scribturis scis leguntur | qui scit et non docet qui docet et non facit | qui nescit et non interrogat; tres uero sunt | felices qui scit et docet, qui docet et facit et qui nescit et interro|gat. Tria sunt quae faciunt hominem uitare malum timor dni | horror paenae desiderium regni caelestis; quattuor uirtutibus | sanatur homo paenitentia et amore spe et timore paenitentia de pec|catis praeteritis timor de futuris spes praemiorum amor regni caelestis | pax scribentibus uitaque legentibus: sanitas audientibus praemia parata | in futuro facientibus //// pax uniuersis famulis dı ||

f. 127 *ist angefügt: auf der Rückseite (sonst leer wie die Vorderseite) steht der Titel* (manu saec. xiv.):

Epl'e beati Jeronimi

.FFF.

XVI. 14. membr. fol. 2 col. saec. IX.

f. 1 *(manu saec. xiv)* Epl'e beati Jeronimi.

f. 1[b] Incp liber epistolaꝝ | hyeronimi | ı hyeronimi pbri ad da|masum papã desera|phym et calculo [1]) | Sex alę uni et sex alteri | et duabus quidem uela|bant faciem eius. et dua|bus uelabant pedes & | duabus —

ibid. aure audietis et non intelle|gitis (getis *m.* 2) & cernentes aspicitis | et non uidebitis | Interpraetatio | eiusdem capituli [2]) Et factum est in anno | quo mortuus —

f. 9[b] tantum | studeamus & lingua [3]). | ıı hyeronimus ad papã da|masum de osanna [4]) | Multis [5]) super hoc sermone diuersa fixer̃ [6]). | equibus —

f. 11[b] alibi falsã [7]) referre senten|tiam: ııı. hyeronimus ad papã damasũ de fide || f. 12 cui in antiochia cõmunicare deberet | ul' de tribus ypotasis [8]) | Qnm̃ uetusto oriens int —

---

[1]) XXII 361 (I 44)

[2]) *Sex alę — capituli* fehlt in der Ausgabe.

[3]) l. c. 372 (l. c. 57). Der Schluss des Briefes fehlt hier in der Handschrift; siehe unten, wo er als besonderer Brief folgt.

[4]) l. c. 375 (l. c. 63). — [5]) Multi — [6]) finxerunt

[7]) de aliena lingua fictam — [8]) l. c. 355 (l. c. 37).

f. 13[b] antiquo sensu praedicent: | ıııı hyeronimus ad | damascum [1]) Inportuna in euangelio | mulier tandem meruit audire [2]) | —

f. 14 dispicere [3]) ani nam proqua xp̄s mortuus ē | v̄ hyeronim̄ ad papā damas̄ de seraphym et calculo et de quis ibit nobis | Septuaginta [4]) et missū est ad me unum de se raphym —

f. 16[b] in apostolorum actib [5]); non legimus [6]); | vı Item ad damasū de filio prodigo hyeronimus [7]) | Beatitudinis tuae in terrogatio —

f. 28 uita sus tendandum [8]). ~ non siliquis; | v̄ıı hyeronimus ad heliodorum episcopum [9]) exortatoria | Quanto amore et studio | contenderim —

f. 33 is [10]) interesse contingat | quibus [11]) nunc labor durus est; | vııı epistula sc̄ı hyeroni mi ad nepotianum pres biterum de uita cleri-| corum et monachoꝝ [12]) | Petis a me nepotiane kīnę litteris transma-| rinis —

f. 40 species gloriarum [13]) ||

f. 41 omnium [14]) praedonum cru delitatem —

ibid. talis est confitebitur; v̄ıııı hyeronimi ad paulinū presbiterum de om nibus diuinę hystorię | libris [15]). | Frater Ambro sius. ~ tua mihi mu nuscula —

f. 41[b] fyson amne transmisso [16]) ||

f. 42 syon [17]): qui centum . xx . ab | uno —

f. 42[b] Esaiā hieremiam . ezechihel [18]) ||

f. 43 iohann̄s [19]) . iudas [20]) . septem epis tulas —

f. 43[b] semper cogitat se [21]) esse mo riturum; x̄ Inc̄p epistła | secunda hyeron̄ pb̄ri ad paulin̄ | pb̄ꝶ de institution̄ clericoꝝ uł | monachoꝶ et diuine hystorie [22]) | Bonus homo de bono | thesauro —

f. 48[b] per te salutare [23]) uolo; am̄ ||

---

[1]) l. c. 358 (l. c. 40). — [2]) audiri — [3]) despicere
[4]) l. c. 372 (l. c. 57). — [5]) actis — [6]) legamus — [7]) l. c. 379 (l. c. 68)
[8]) sustentanda — [9]) l. c. 347 (l. c. 28) — [10]) his — [11]) cui
[12]) l. c. 527 (l. c. 252). — [13]) l. c. 538 (l. c. 265[d]).
[14]) l. c. 539 (l. c. 267[d]). — [15]) l. c. 540 (l. c. 268).
[16]) Gange transmisso l. c. 541 (l. c. 269[c]).
[17]) l. c. 546 (l. c. 275[d]). Den sechsten Fascikel bilden die beiden Blätter 41 und 42. Der siebente bildet einen Ternio (43—48).
[18]) Ezechielem l. c. 547 (l. c. 277[a]).
[19]) l. c. 548 (l. c. 278[d]). — [20]) iudas apostoli — [21]) se semper cogitat
[22]) l. c. 579 (l. c. 316). — [23]) salutari

f. 49 x̄ı | hieronimus ad aman|dum prb̄rm de di|uersis questionibus [1]) | Breuis epistola longas —

f. 51[b] non parc& ut medicus par|cat [2]) seuit ut misereatur [3]) | xīı epistolaris respon|sio ad quem sup̄ dixim: | Proposicio [4]) fuit de eadē | apostoli epistola ubi de re|surrectione —

f. 52 & [5]) sit | xp̄s totus in cunctis; non | ait ut sit pater omnia | in omnibus . sed ut sit ds̄ | omnia in omnibus [6]) ||

f. 52[b] xııı ad eliodorū epm̄ epita|phiū nepociani pbri [7]) | Grandes materias inge|nia praua *(corr. m. 2)* non sufferunt | et in ipso cognatum [8]) ultra | uires causę [9]) succumbunt —

f. 61 x̄ıııı augustinus ad hiero|nimum . prb̄rm [10]) | dn̄o carissimo et desiderantissimo [11]) | et honorando [12]) fratri | et prb̄o [13]) hieronimo augus|tinus in dn̄o salutem . | Audiui peruenisse in ma|nus —

f. 62[b] de te in dn̄o gloriantur [14]) | xv̄ hieronimus ad bea|tum . augustino *(corr. m. 2)* | episcopum [15]) | dn̄o uere sc̄o et [16]) beatis|simo papa *(m. 2 corr.)* augustino | hieronimus in dn̄o salutē. | In ipso profectionis articulo | sc̄ı filii nr̄i asterii ippodia|coni [17]) —

f. 63[b] suppli|citer te salutat | xv̄ı Item cuius supra | dn̄o [18]) uero *(sic)* sc̄o et bea|tissimo papę au|gustino . hyeroni|mus in xp̄o salutem.| Anno preterito per fratrē | nr̄m asterium yppodia|conum [19]) —

f. 64 dn̄e uere sc̄e ac [20]) suscipien|de pape (suspiciende *m. 2*) | xvıı augustinus ad presidium [21]) | Dn̄o et [22]) beatissimo | et merito ueneran|do fratri et consacer|doti . presidio augusti|nus in dn̄o salutem. | Sicut presens —

---

[1]) l. c. 560 (l. c. 293) — [2]) parcit medicus ut parcat

[3]) l. c. 564 (l. c. 297[c]). Der Schluss des Briefes (564—565) folgt als besonderer Brief.

[4]) Tertia id est extrema propositio tua — [5]) ut

[6]) non ait — omnibus *om.*

[7]) l. c. 589 (l. c. 329). — [8]) conatu — [9]) ausa

[10]) l. c. 829 (l. c. 625). — [11]) desideratissimo — [12]) honorando in xp̄o

[13]) compresbytero

[14]) Der Schlusssatz *Memor — frater* fehlt in der Handschrift.

[15]) l. c. 830 (l. c. 626) — [16]) ac

[17]) hypodiaconi. *Im Folgenden* ut παλινῳδίαν] ΥΤΤΙΜΙΝ | ωλιαω.

[18]) l. c. 831 (l. c. 628).

[19]) hypodiaconum

[20]) et — [21]) l. c. 915 (l. c. 730) — [22]) *om.*

ibid. si meam culpam ipse cognouero . | xviii augustinus ad scm̄ hie|ronimum prb̄rm | Cur [1]) itaque conor | contra tractum flu|minis [2]). et [3]) non pocius | ueniam deprecor [4]). | —

f. 66 concor|diam reuertisse . xviiii | Item aug̃ ad hieronimū [5]) | Dn̄o dilectissimo et cultu sencerissimo *(corr. m. 2)* [6]) | caritatis obsequendo atque amplectendo fratri | et conpb̄r̄o hieronimo | augustinus. Numquā *(m. 2 add.* ea) | quae [7]) quisque [8]) facile cuilib& | —

f. 69 quam iusta [9]) tulisse sententiam | x̄x̄ hieronimus ad augustī [10]) Dn̄o uere sc̄o [11]) beatissimo papę [12]) | Crebras ad me | epistolas dirigis & | sepe conpellis [13]) —

f. 70[b] primum | facias peruenire . | xx̄ı Itē sc̄ı augustini | ad hieronimū prb̄rm [14]) Dn̄o dilectissimo | et culto [15]) sincerissi|mo caritatis obser|uando atque amplec|tendo fratri & conpb̄ro | hieronimo augustinus . | habeo gratiā quod pro | scripta [16]) —

f. 73 minus de caritate pręsu|mentis [17]). Item augus | xxii tinus ad hieronimū [18]) | dn̄o uenerabili | et desiderabili | sc̄o fratri et con|prb̄ro hieronimus *(corr. m. 2)* | augustinus in dn̄o salutem. | Ex quo coepi ad te scribere | aut a te scripta [19]) —

f. 75[b] mihi quantum potueris p [20]) | presentiā tuam . | xx̄iii epistula hieronimi ad aug̃ [21]) | Domino uere sc̄o | et [22]) beatissimo papę | augustino hieronimus | Tres simul epistulas —

f. 87 auditore uel [23]) lectore | pauperculo in angulo | monasterii susurrare | xx̄iiii hieronimus ad mag|num oratorem [24]) | Sebesium nr̄m tuis —

f. 89[b] angustia | finienda est. || f. 90 xxv hieronimus ad beatū | iulianū diac̄ aquiliensē [25]) | Anticǒs sermo est . men|daees faciunt ut nec [26]) uera | dicentib; —

---

[1]) l. c. 911 (l. c. 734e). Der Anfang des Briefes (909 — 911) fehlt in der Handschrift.

[2]) fluminis tractum — [3]) ac — [4]) peto

[5]) l. c. 565 (l. c. 298) — [6]) sincerissimae

[7]) aeque — [8]) quisquam tam — [9]) iustam — [10]) l. c. 834 (l. c. 632).

[11]) sancto et — [12]) papae Augustino Hieronymus in Domino salutem.

[13]) compellas — [14]) l. c. 647 (l. c. 401)

[15]) cultu — [16]) subscripta

[17]) Der Schlusssatz *Hunc — perhibemus* fehlt in der Handschrift.

[18]) l. c. 832 (l. c. 629) — [19]) ac tua scripta — [20]) *om.*

[21]) l. c. 916 (l. c. 730) — [22]) ac — [23]) et — [24]) l. c. 664 (l. c. 423).

[25]) l. c. 337 (l. c. 16). — [26]) nec sibi

f. 90ᵇ reddat [1]) sermonib; | laetiorem. | xxvi hieronimus ad niceã | ippodiaconi aquileḡ [2]) | Turpilius comicus | tractans —

ibid. solamen [3]). ~ si amici litte|ras uel indignantis acipimus (accipiamus *m. 2*) [4]). | xxviii hieronimus ad criso|gonũ monachũ aquiliensẽ [5]) | Qui erga [6]) te affectus | m̃s sit —

f. 91 quod | scriberis [7]). *** hieronimus | xxviii ad antonium monachũ | aquiliense [8]) | dn̄s noster humi|litatis —

f. 91ᵇ et ut [9]) conseruo. sermonẽ con|seruus inpertias. uale in dn̄o. || f. 92 xxviiii hieronimus ad euange|lum presbiterum | de melchisedech [10]). | Misisti mihi uolumen | ANNIωIOTON [11]) & nes|cio utrum tuum [12]) | de titulo nomen —

f. 95ᵇ corporis uali|tudini; | xxx hieronimus ad rusti|cum monachum [13]) | Nihil est [14]) xp̄iano feli|tius cui promittunt (ur *add. m. 2*) | regna [15]) —

f. 105 sed magna sunt premia; | xxxi. Incipit alia epistola | Qui [16]) ae*thiopem in|uitat ad balnea [17]) —

f. 107ᵇ timere | quam hominum; | xxxii hieronimi. ad iulianum | exortatoria [18]). | Filius m̃s frater tu|us ausonius —

f. 112ᵇ tibi tanti dux femina | facti. amen; | xxxiii hieronimus ad oceanũ | de ** uita clericorum [19]) | Sofronius Eusebius | hieronimus oceano | suo salutem; depre|catus es ut tibi breuiter | —

f. 116 confirm&ur | effectu [20]); hieronimus | ad oceanum de unius | uxoris uirum xxxiiij | Numquam [21]) fili | oceane fore —

f. 124ᵇ quod non lic&. & obciunt *(sic)* | quod concessum est | xxxv hieronimus ad | riparium pbr̃m [22]) | Acceptis primum lit|teris tuis —

f. 127 fructum [23]) excidetur & | in ignem mittetur; | xxxvi hieronimus ad casto|rinam materteram [24]) | Johannes [25]) apostolus | et euangelista —

---

[1]) reddas — [2]) l. c. 341 (l. c. 20). — [3]) solamen habeo — [4]) accipio
[5]) l. c. 342 (l. c. 21). — [6]) circa — [7]) scriberes — [8]) l. c. 345 (l. c. 25)
[9]) *om.* — [10]) l. c. 676 (l. c. 438). — [11]) ἀνώνυμον ἀδέσποτον
[12]) tu — [13]) l. c. 1072 (l. c. 926). — [14]) *om.* — [15]) promittitur regnum
[16]) XXX 239 (XI 227 Vall.). — [17]) balneas — [18]) XXII 960 (I 785 Vall.)
[19]) XXX 288 (XI 270 Vall.) — [20]) casto confirmetur affectu
[21]) XXII 653 (I 409 Vall.) — [22]) l. c. 906 (l. c. 719).
[23]) fructum bonum. Vallarsi konnte *bonum,* welches Wort er 'ex Victorio' ergänzt, aus dem vorher beschriebenen Codex (XV.) entnehmen. Aber er scheint sich bei seiner Recension mehr an den besser zu lesenden XVI gehalten zu haben. — [24]) l. c. 346 (l. c. 27). — [25]) Joannes idem

f. 127[b] epistola mea haec [1]) cum lec ta fuerit me [2]) absoluet xxxvij hieronimus ad Furiam [3]) | Obsecrans [4]) litte ris et suppliciter | deprecaris ut ti bi rescribam [5]) —

f. 135[b] de secun dis nuptiis cogitabis; | xxxviii hieronimus ad Sal uinam [6]) Vereor ne offitiũ *(corr. m. 2)* putetur —

f. 143 iudi cium legentium [7]) ptimesco xxxviiij hieř ad panacum [8]) de | optimo genere interp̄tandi | Paulus apostolus | presente agrippa —

f. 150[b] quam demosteni [9]) | & tullii philipica [10]) scribere | xl hieronimus ad marcellã [11]) | Abraham temptatur in fi lio & fidelior inuenitur; Joseph in ęgypto [12]) uendi tur.~ —

f. 151[b] interpretatur p̣ẹṛuerse *(corr. m. 2)* [13]) ||

f. 152 tremess [14]) spũ nutritur (nutritor *corr.*) carita|tiues tre (te *corr. m. 2, cetera expunxit*) [15]) —

f. 156[b] lo quentem cum sorore cũ matre; | xlij hieronimus ad mar cellam de exitu leę [16]) | Cum hora ferme tertia | hodiernę —

f. 157[b] estimemus [17]) | ut possimus esse perp&ui; | xliij hieronimus ad Letã [18]) de institutione | filiae | Nemo reprehendat quod | in epistolis paulisp̣ [19]) ali|quos —

f. 158[b] maritę *(corr. m. 2)* [20]) colant no xię timeant . suscipiant [21]) sacerdotes . | xliiij hieř ad fibiolam *(corr. m. 2)* de | ueste sacerdotali [22]). | Usque hodie in lectione ue|teris —

f. 161[b] aurum sensum [23]), aliud *(corr. m. 2)* ar|gentum.~ eloquium [24]), alius uocẽ [25]) |

f. 162 batur [26]); Et certe ueritatem . | magis exprimunt tormen|ta quam risus; —

---

[1]) me haec mea — [2]) *om.* — [3]) l. c. 550 (l. c. 280). — [4]) Obsecras
[5]) rescribam — [6]) l. c. 724 (l. c. 493) — [7]) legentium iudicium
[8]) Pammachium. l. c. 568 (l. c. 303) — [9]) Demosthenis
[10]) philippicas tibi — [11]) l. c. 463 (l. c. 171). — [12]) Aegyptum
[13]) l. c. 465 (l. c. 173[c]). Ein Blatt fehlt.
[14]) trem esse. l. c. 466 (l. c. 176[a]).
[15]) nutricium caritate — [16]) l. c. 425 (l. c. 124) — [17]) existimemus
[18]) eandem Marcellam. l. c. 427 (l. c. 126).
[19]) *om.* — [20]) maritae — [21]) suspiciant — [22]) l. c. 607 (l. c. 352).
[23]) sensuum — [24]) eloquii
[25]) l. c 613 (l. c. 358[c]). Ein Quaternio fehlt.
[26]) l. c. 481 (l. c. 194[b]). Nach dem Index am Schluss der Handschrift fehlen folgende Briefe: XLV ad marcellam de detractoribus suis XLVI ad mar-

f. 163 memento [1]) exemplum pacien|tiae [2]) & uirginitatis insigne| fluctusque m*ris tuis pre|cibus mitiga; hieronimus | XLVIIJ ad Florentiũ de ortu amicitię [3]) | Quantos [4]) beatitudinis tuę | rumor —

f. 163ᵇ deside|rans catena langoris innector [5]); | XLVIIIJ hieronim̃ ad eundem | cuius supra [6]) Inea mihi parte heremi com|moranti quę iuxta syriã sar|raceni [7]) iungitur tuę dilectionis [8]) | —

f. 164 negotium prose|quatur [9]); L | hieř ad marcũ pbr̃m calcedię [10]) | Decreueram quidem uten|dum mihi psalmistę uocẽ | dicentis; cum consister& pecca|tor aduersum me [11]) —

f. 165 plurimũ | salutamus; LJ. h̃ ad auitũ | in quo ea que libris periar | con. contra catholicã fidẽ s̃ pandet (pandit *m. 2*) [12]). | Ante annos circiter decim | sc̃s uir pammachius ad | me cuiusdam scedulam [13]) | —

f. 172ᵇ ingrediatur | uiam quę sibi cauenda sint [14]) nouerit; | LIJ hieronimus ad oceanũ | de morte Fabiolę [15]) | Plures anni sunt quo sup | dominatione (domitiae *corr. m. 2*) [16]) —

f. 177ᵇ dimittitur plus amat | LIII Itẽ sc̃i eugł secđ Lucam || f. 178 Et ait ad illos; Quis ues|trum hab& amicum .~ & i|bit ad illum media nocte | et dicit (dicet *corr. m. 2*) illi; Amice commoda mi|hi tres panes —

ibid. & | pulsanti aperietur; | Explanatio lectionis ipsius | Sc̃s euangelista [17]) doc& nos | necessitatem in | opię tol|lerantes subsidii causa | amicum debere perquire|re & id quod deest ad refec|tionem alterius.~ oportere | ab altero mutuari; In tan|tum autem ad postulandum ||

f. 179ᵇ quem dñs in ter|ram misit ut urat uitia & | peccata & accendat animas | p caritatem atque inlumin&; | LIIIJ Beatus hieř in sententiis | generalibus [18]) ait | Terrena omnia seruando | amittimus.~ & largiendo | seruamus; domine mise|ricors. nostrum est pre|bere manus

---

cellam de onaso qui sibi bellus videbatur XLVII de fictis amicis qui sibi detrahebant. Von dem letzten ist die grössere Hälfte vorhanden.

[1]) memento mei — [2]) pudicitiae

[3]) l. c. 335 (l. c. 13). — [4]) Quantus

[5]) innector. Vale in Christo. — [6]) l. c. 336 (l. c. 15).

[7]) Saracenis — [8]) dilectionis tuae

[9]) prosequatur. Cupio te valere in Christo.

[10]) l. c. 359 (l. c. 42). — [11]) aduersum me peccator

[12]) l. c. 1059 (l. c. 913). — [13]) schedulas — [14]) sint

[15]) l. c. 690 (l. c. 455)

[16]) dormitione — [17]) Fausti Rheg. sermo XXX 276 (XI 259 Vall.) — [18]) ?

quod fieri iubeas; | tuū est imperare quid fiat; | LV Incip̄ omł sc̄ı aug̃ ep̄ı de diuitibus | Huius mundi . et de contemptu auariciae | Modo [1]) cum diuina lectio le|geretur audiuimus bea || f. 180 tum apostolum paulum prece|pisse discipulo suo thimotheo | ut diuites mundi istius ad hu|militatem —

f. 181ᵇ adtendis qui (quia *m.* 2) | habes seruum.~ adtende quia | ber& (haber& *m.* 2) dn̄m; Sed tu seruum po|tuisti conparare non creare | f. 182 dn̄s tuus & *(in ras).* uerbo suo creauit te.~ | et sanguine suo redemit te; | LVI hier̄ ad letam de in|stitutione filię [2]) | Apostolus paulus scribens | ad corinthios & rudem | xp̄ı ecclesiam sacris in-|struendis [3]) —

f. 187 regnis | celestibus offerendam; || f. 187ᵇ *leer.* f. 188 LVIJ Item hieronimi ad uir|gines hermonenses [4]). | Cartę exiguitas in|dicium —

f. 188ᵇ bo|nus [5]) quare oculus tuus ne|quam est.~ LVIIJ hieronim; | ad marcellum ex no|minibus quibus apud | hebreos ds̄ uocatur [6]) | Nonagesimum psalmū | legeris [7]) in eo loco qui [8]) scri-|bitur. —

f. 189 habemus [9]) | athenas theba * salonas . | LVIIIJ Incip̄ epistola ad aui|gaium spanum [10]) | Quamquam multorū [11]) | sim conscius —

f. 190 oppido salutamus, | LX Incipit epitaphiū sc̄ae | paulę a hier̄ edi****tū. [12]) | Si cuncta mei corporis [13]) | membra —

f. 209ᵇ an̄n LVI | mensibus . VIIIJ . [14]) diebus . XXI; | LXJ Explicit epytaphium | sc̄e paule ad hyer̄ edito | Incipit epistola hiero|nimi ad eustochium [15]) | Audi filia & uide & inclina | aurem —

f. 231 non|quo [16]) operient eam; | XLII Expł explan̄ ad eustochiū. | Incipit epistola hieronimi | ad principiam uirginem [17]) | Scio me principia —

f. 232ᵇ le|gens in titulo repperi | LXIII Inf̃ [18]) pro his [19]) | qui cōmuta|buntur filio|rum chore | ad [20]) intellegen|tia [21]) —

---

[1]) ? — [2]) XXII 867 (I 671). — [3]) instituens
[4]) Aemonenses. l. c. 344 (l. c. 24). — [5]) bonus sum
[6]) l. c. 428 (l. c. 128). — [7]) legens
[8]) quo — [9]) habere possumus
[10]) Abigaum. l. c. 689 (l. c. 451). — [11]) mihi multorum
[12]) l. c. 878 (l. c. 684). — [13]) corporis mei — [14]) octo
[15]) l. c. 394 (l. c. 87).
[16]) *om.* — [17]) l. c. 622 (l. c. 371) — [18]) In finem
[19]) Fortsetzung desselben Briefes. — [20]) *om.* — [21]) intellegentiae

f. 243 intelle|gas [1]) si uita comes fuerit & | totum canticum canticorũ, [2]) | LXIIJ Puscasius (Pascasius *m.* 2) ad martinũ | pbrm atq; abbatem | Dño uenerabili pa|tri martino prbo | & abbati pascasius . ui|tas [3]) patrum grecorum ut | c&era facundia studiose | —

f. 243[b] displicuisse cogno|uerim . | LXV hier ad matrem et filiam | in tullia (gallias *m.* 2) commanentibus [4]) | Retulit mihi quidã | frater e gallia habere [5]) | sororem —

f. 244 itineris longitudi|nem . expl pref | Primum scire uos [6]) cupio | soror ac [7]) filia —

f. 249 ignoscat u* (*corr. m.* 2) tempori; | LXVJ hieronimus ad marcellã | de munusculis [8]) | Ut absentia [9]) corporũ | sps —

ibid. accendisse sit gratum; | LXVII Incipiunt sacrae sententiae theodonis [10]) | Perfectus homo est . qui | seipsum cognouerit . is | qui uero (uere *m.* 2) cognouerit se | cognoscere potest eum | qui fecit eum; homo im|mago dĩ est . quod dõ simi|le est scm est; Qui * me * | tire (tiri *m.* 2) uul[t] (*m.* 2 *corr.*) quantum sit in|ter caelum et terram ‖ f. 250 intellegit quod suo pos|sit (*corr. m.* 2) ora|tio; hic enim oramus ut in | superiora audiamur; | —

f. 250[b] sic uos cum ora|tione uestrarum florũ (florib; *m.* 2) diuino conpsiui (conspectui *m.* 2) mei me/ | /mores semper estote ·,· | LXVIII Ĩt de carnis superbia [11]) | At (Ad *m.* 2) te manum meam ex|tendo quem sentio in ti|more dĩ tenere uexillũ : | ad te me conuerto quem sen|tio semper in uictoria per|durare . ad te mihi cura ẽ | cuius mentem intellego | semper ẽẽ sin*ceram; —

f. 253 humilia|ta est caro nra.~ qui (que *m.* 2) potens | erat in terra . et animã | humilem exaltauit. Ipsi | gloria in saecula saeculorum, am̃, | LXVIIIJ. Incipit de hominem̃ | penitentem̃ [12]) | Ad te surgo hominem | quem scio esse fidelem —

f. 256 im|pii [13]) & peccatores in ignem | aeternum. | LXX Incip capitulũ de euan|gelio Luce interpretatũ [14]) | Questiu*culam [15]) pro-|

---

[1]) intellexisti carminis — [2]) canticorum intellegas — [3]) De vitis patrum VII (LXXXIII 1025)

[4]) XXII 953 (I 776). — [5]) se habere — [6]) uos scire

[7]) et — [8]) l. c. 480 (l. c. 192) — [9]) absentiam — [10]) Unedirt?

[11]) Unedirt? — [12]) XXX 242 (XI 230 Vall.)

[13]) impii autem

[14]) Ein Stück des Briefes ad Algasiam, l. c. 1018 (l. c. 857[d]).

[15]) Alteram de evangelio Lucae quaestiunculam

posuisti qui' (*corr. m. 2*) sit uilicus | iniquitatis.~ qui [1]) dñi uoce | laudatur [2]); —

f. 258ᵇ parce seminauerit | parce & m&& [3]). LXXI | ad innocentium pbrm | de septiis (*corr. m. 2*) percussã [4]) | Sepe a me innocenti | kmae postulasti ut | de eius miraculo rei [5]) | —

f. 261ᵇ uitę redder& liber'ati. | LXXIJ pammachius et oceanus | hieronimo pbro | salutem [6]) | Scs aliquis ex fratrib; | scedulas ad nos cuius|dam d&ulit.~ quae | origenis uolumen quod | periarcon scribitur [7]) —

f. 262 consen|sisse [8]) uidearis; LXXIII | hieronimi ad pamma|chium et oceanum [9]). | Scedulas [10]) quas misistis | honorifice [11]) me afficere [12]) | contumelia —

f. 268ᵇ eloquii uenustatem; | LXXIIIJ hieronimus ad uitalem | pbrm de achaz et salomonẽ | Quomodo salomon | et achaz undecim | annorum genuisse | dicantur filios [13]); Zeno | naucherus (nauclerus *m.* 2) per quem —

f. 271 desiderium mis|sa suscepi (suscipe *m.* 2); | LXXV hieronimus aduersus | helui^dium [14]) | Nuper rogatus a fra|tribus ut aduersus | libellum cuiusdam | eluidii —

f. 278ᵇ thabor. Itabirrum [15]) dicit [16]); ||

f. 279 & [17]) nec [18]) sic quidem uolumus | ad meliora conuerti; | —

f. 282ᵇ mandata tua non sum obli|tus amen; Incipit | LXXVIIJ ad dominionem [19]) | Litterae tuae & amore sonant | pariter [20]) & querella | amorem (amore *m.* 2) tuum (tuo *m.* 2) [21]) quo sedulo | mones [22]) —

f. 285 possunt uxo|res ducere: LXXVIIIJ | Incip̃ ad pãmachium [23]) | Xpiani interdum pudoris | est.~ —

---

[1]) quis — [2]) laudatus est

[3]) l. c. 1021 (l. c. 862ᵇ). — [4]) l. c. 325 (l. c. 1) — [5]) rei miraculo

[6]) l. c. 743 (l. c. 517). — [7]) περὶ ἀρχῶν inscribitur — [8]) consentire

[9]) l. c. 744 (l. c. 518). — [10]) Schedulae

[11]) honorifica — [12]) affecere

[13]) l. c. 673 (l. c. 433).

[14]) XXIII 183 (II 205). — [15]) Itabyrium — [16]) l. c. 196 (l. c. 219).

[17]) XXII 1042 (I 888ᵃ). Brief ad Rusticum. Vorher ist ein Quaternio verloren gegangen.

[18]) ne — [19]) l. c. 512 (l. c. 234). — [20]) amorem sonant pariter

[21]) querelam. Amorem tuum — [22]) monens — [23]) l. c. 511 (l. c. 232).

f. 286 uniuerso loqua|tur hominum generi: | LXXX ad euangelum de | diaconibus [1]) | Legimus in esaia fatuus fatua | loquitur; Audio nescio quem [2]).~ —

f. 287 & pbi̅ & diacones [3]) in ecclesia | uindicent [4]); LXXXI | hier̃ ad desiderium [5]). | Lectus sermo [6]) dignationis | tuae —

f. 287[b] ex|ortata [7]) ut facer̃e. ~ sponte facio [8]): | LXXXIJ ad thedosiũ | et ceteros anachoritas [9]). | Quanquam [10]) uellem . nunc | ur̃o —

f. 288 optati litoris prosequa|tur LXXXIIJ ad pacatulam [11]). | Causa difficilis paruulae | scribere quę non intelle|gat [12]) —

f. 290[b] altero ami|citiae dissimulatio est | LXXXIIIJ expł ad pacatula. Incip̃ | Beati Vigilii ad Lycianũ Botticum [13]). | Necopinanti mihi | subito litterae tuae redditae | sunt.~ quae quanto insperatae | tanto et [14]) gaudiorum plenae | ita [15]) quiescentem animum [16]) —

f. 293 separar& [17]) & absentem luci|num [18]) nr̃m semper present̃e | litterarum uicissitudine sentiamus: | LXXXV expł ad lucinũ. Incip̃ | ad exsuperantium [19]) | Inter omnia quae mihi sc̃i | ff̃ quintiliani —

f. 294 crebro | habebis hospites; | LXXXVJ ad tranquillinum [20]) Maiora sp̃s uincula esse . | quam —

f. 294[b] sc̃s fr̃t tatianus [21]) te | inpędio *(m. post. corr.)* salutat [22]); LXXXVII | heroñ ad castritianum [23]) | Sc̃s filius m̃s eraclius diaconus | mihi r&ulit qđ cupiditate | ñri cissamusque *(sic)* uenisses —

f. 295 ipsius uolumine contin&ur [24]): | LXXXVIIJ damasi papę ad hier̃ [25]) | Dilectissimo filio hieroni|mo damasus . dormien|tem te & longo iam temp̃r | legentem —

---

[1]) l. c. 1192 (l. c. 1074). — [2]) quemdam — [3]) diaconi
[4]) uindicent in ecclesia — [5]) l. c. 492 (l. c. 208).
[6]) Lecto sermone — [7]) deprecata
[8]) l. c. 493 (l. c. 209[a]). Die Hälfte des Briefes fehlt in der Handschrift.
[9]) l. c. 331 (l. c. 8). — [10]) Quam
[11]) Gaudentium. l. c. 1095 (l. c. 955). — [12]) intelligit
[13]) Hieronymi ep. LXXI. Ad Lucinium. l. c. 668 (l. c. 428).
[14]) *om.* — [15]) *om.* — [16]) animam
[17]) separet — [18]) Lucinium — [19]) l. c. 1191 (l. c. 1073).
[20]) l. c. 606 (l. c. 349). — [21]) Tatianus diaconus — [22]) resalutat
[23]) Castrutium. l. c. 651 (l. c. 406).
[24]) l. c. 652 (l. c. 408[c]). Ein Drittel des Briefes fehlt.
[25]) l. c. 451 (l. c. 156).

f. 296 deceptus | errore benedixit; LXXXVIIIJ | de simbulo ad damasum [1]) | Credimus In unum dm̄ patrē | om̄pt: & in unum dn̄m nr̄m. | ihm̄ xp̄m filium dī & in spm̄ | scm̄ dm̄ —

f. 296[b] á xp̄o | dn̄o & uitam consequeris | & premium; d&erra repro| missionis; | xc ad dardanum hieronimi [2]) | Quaeris dardane xp̄ianorū | nobilissimae nobilium [3]) | xp̄ianissimę —

f. 301 alterum caritatis est; | xc̄ı Finit epła de terra Judee | longa . CLX . milibus circiter | lata *(add. m. 2)* XLVIJ [4]), h̄ ad sauinianum | diaconum lapsum [5]) | Et [6]) samuhel quondam lu|gebat saulem. ~ quia peni|tuerat —

f. 306[b] cuius | consumatio in conb; tione est [7]); || f. 307 hier̄ ad theophilum [8]) | Epistola tua hereditatis | dominicę —

f. 312 consummamur [9]) | ab inuicem . | XCIIJ hieronimi ad uigilantiū [10]) | Utile [11]) quidem fuerat ne|quaquā —

f. 314 audias . ut [12]) taceas . ut intellegas . | & sic loquaris . XCIIIJ ad teophilū [13]) | Beatissimo papę theophilo | hieronimus. Nouit [14]) beatitu|do tua. quod & [15]) eo tempore qui|bus [16]) monebas [17]). Num quid [18]) officiis | meus —

ibid. nutriatur audatia [19]) p̄dioꝝ [20]) | & factio robustior fiat [21]); | XCV It̄ ad theophilum [22]). | Beatissimo papę theophi|lo hieronimus; Nup̄ ate [23]) | beatitudinis scripta sus|cepi [24]). ~ & [25]) emendantia —

f. 314[b] te in aliquo | ledere; XCVI | De natł dn̄i hieronim̄ [26]); | Hodie uerus sol ortus est . | mundo . hodie in tenebris —

f. 315 & basiliscum in xp̄o ihū [27]) cui ē | gloria [28]) in sęcula sęculorum am̄ . | XCVIJ de epiphania [29]). | Dies epiphaniorum greco | nomine

---

[1]) XXX 176 (XI 145 Vall.)
[2]) XXII 1099 (I 960 Vall.) — [3]) et nobilium — [4]) *om.*
[5]) l. c. 1195 (l. c. 1078). — [6]) *om.*
[7]) consummatio fit in combustionem
[8]) l. c. 736 (l. c. 510).
[9]) consumamur — [10]) l. c. 602 (l. c. 346). — [11]) Justum — [12]) et
[13]) l. c. 353 (l. c. 351). — [14]) Meminit
[15]) *om.* — [16]) quo — [17]) nobiscum tacebas — [18]) nunquam ab
[19]) nutrias audaciam — [20]) perditorum
[21]) fiat. Vale in Christo. — [22]) l. c. 754 (l. c. 531).
[23]) tuae — [24]) percepi scripta — [25]) *om.* — [26]) XXX 220 (XI 208).
[27]) per Dominum nostrum Jesum Christum — [28]) honor et gloria
[29]) l. c. 221 (l. c. 209).

sic uocantur [1]) | Quod enim [2]) apparitionẽ | uł ostensionem didicimus [3]).~ Greci epiphaniam [4]) —

f. 316 Super aquas [5]) refectionis edo|cauit [6]) me; Cui est gloria & | imperium [7]) in sęcula sęculorũ; | xcviii de quadragesima [8]) | Quomodo miles semper exer|c&ur ad proelium & si|mulati ictus [9]) —

f. 317 aduentu paschae & carnib [10]); | agni xp̄i ihũ cui est gloria | in sęcł sęculorum [11]) amen | xcviiij unde supra [12]) | Moyses xi diebus & xi . | noctibus ieiunauit in | heremo ut legem dĩ mere|r&ur accipere —

f. 318 diebus dño uiuere debe|amus . ~ cui est gloria | in sęcł seculorum; | c . de pascha hieroñ [13]) | hodie populus isrhł —

f. 319ᵇ & [14]) secun|tur agnum quocumque ua|dit; In xp̄o ihũ [15]) cui est gloria [16]) | in sęcła sęculoꝵ amen; | ci de psalmo [17]) | In omni quidem psalterio [18]) | dñs ñr ꝓphetauit [19]) atque [20]) ca|nitur; Siquidem hab& ipse [21]) | clauem dauid. ~

f. 320ᵇ in filios | dĩ omnipotentis adoptati | sumus cui ẽ gloria in sęcula | sęculorum amen; | cij Incipit epistola | ad eustochium [22]) | Parua specię sed caritate | magna sunt [23]) munera ac|cepisse a uirgine armillas | epłas [24]) —

f. 321 placerem xp̄i ancilla | non essem; ciii ad paulã [25]) senẽ [26]). | Humanae uitae breuitas dã|natio —

f. 322 orien|talibus [27]).~ ad te si sp̄s sc̄s affla|uerit nauigabunt; ciiij hieronimus marcelle [28]) | Ambrosius quod [29]) chartas et (*add. m. 2*) [30]) | sumptus notarius [31]) (*ex* sumpto notario) minis|trante tam innumerabi|les libros origenis ediderit uere adamantius | & noster calcenteros [32]) explicauit; —

f. 323 doleamus | in terra [33]); Explicit. |

f. 323ᵇ *und* 324 *leer.*

---

[1]) uocatur — [2]) enim nos — [3]) dicimus — [4]) ἐπιφανείαν — [5]) aquam
[6]) educauit — [7]) est honor et gloria — [8]) l. c. 223 (l. c. 210)
[9]) simulatis ictibus — [10]) carne ac sanguine — [11]) cui — sęculorum *om.*
[12]) Unedirt. Vergl. Vall. l. c. 212. — [13]) l. c. 224 = XL 1201 (l. c. 212).
[14]) qui — [15]) per Christum Jesum — [16]) honor et gloria
[17]) l. c. 211 (l. c. 200). — [18]) omni psalmo — [19]) Jesus Christus prophetatur
[20]) ac — [21]) ipse habet — [22]) XXII 445 (I 148).
[23]) magna sunt — [24]) epistotam — [25]) Paulum — [26]) l. c. 343 (l. c. 22)
[27]) orientalibus mercibus — [28]) l. c. 478 (l. c. 190). — [29]) quo — [30]) *om.*
[31]) notarios — [32]) Chalcenterus noster — [33]) terra. Vale.

f. 325—328 *enthalten den Index, der nicht blos die Titel aufzählt, sondern meistens eine ausführliche Inhaltsangabe der einzelnen Stücke enthält.*

f. 325: I de seraphim & calculo | uel carbone & quid signi|fic& alarum uolatio | uel uolatus. —

f. 328ᵇ cxxxvII ad castricianum | de hoc quod multos cer|nimus uolutari ince|no libidinum madere | sanguine feritate | lupos rapinis miluos | uincere . & nihilomi nus flagellum non adpropinquare ta|bernaculo eorum nec | eos cum hominibus | uerberari; & econtrario scos uiros egro|tationibus miseriis & egestate torqueri | & quod magna ira | est quando peccantib; || *Hier bricht der Index und die Handschrift ab.*

XVII. 15. membr. 4. foliorum 299. saec. VII.

f. 1ᵃ *enthält von einer Hand des vierzehnten Jahrh. (derselben wie in XVI 14) folgenden Index:*

Beat Jero' ꝯ Jouinianū
It ꝯ heluidiū
It ad uigilāciū
It ad pamachiū
It ad sabinianū

f. 1ᵇ *und 2 leer.*

f. 2ᵇ *am obern Rande:* INC LIBER PRIMUS ADUERSUS IO——— *(durch Brand beschädigt).* | Pauci ¹) admodum dies sunt quod sci | ex urbe ²) fratres cuiusdam mihi ioui|niani commentariolos transmise|runt ut eorum ineptiis res|ponderem et epicurum xpianorum | euangelico adque apostolico rigo|re ³) contererem ⁴) —

f. 120 cicutae sorbitione castrari et posquā . | in pontificatum fuerint adlecti uiros | esse desinere. Explicit | Liber | primus | incipit secuñ . | superioris li|bri pars altera ||

f. 120ᵇ *leer*

f. 121 *oben am Rande:* INC . LIBER SECUNDUS PARS ALIA | secunda propositio est eos qui fue|rint baptizati —

f. 208 aput | Te et uitia ⁵) uigeant adhuc subre|gibus et sub numa pompilio faci|lius maiores tui pithagorae con|tinentiam quam

---

¹) XXIII 211 (II 237 Vall.) — ²) urbe Roma
³) vigore — ⁴) fol. 3 gehört nach fol. 7. — ⁵) et uitia apud te

sub consulibus | epicuri luxoriam susceperunt | Explicit | aduersus | iouinianum | libri duo ||

f. 208[b] *leer.*

f. 209 *oben am Rande*: INC APOLOGETICUM EIUSDEM OPERIS ad pammachium | Christiani [1]) interdum pudoris est etiam | aput amicos tacere —

f. 211 uniuerso | loquatur hominum generi | Explicit praefatio ||

f. 211[b] *oben am Rande:* INC APOLOGETICUM | Quod [2]) ad te hucusq; non scribsi causa fuit | silentium tuum —

f. 242 uel lazarum sequi | uel diuitem | expl . in dno . apologeticum ||

f. 242[b] *oben am Rande:* INC EPISTULA HIERONYMI ADUIGILANTIUM | Justum [3]) quidem fuerat nequaquam | tibi litteris satisfacerem [4]) qui tuis au|ribus non credidisti neque enim | scidulae potes [5]) adquiescere —

f. 247[b] ut audias et ta|ceas ut intellegas et sic loquaris | expl epistula hieronimi presbyt | ad uigilantium praesbyterū ||

f. 248 *oben am Rande*: INC ADUERSUS HELUIDIUM DEPERPETUA UIRGINITATE MARIAE SCE | Nuper [6]) rogatus a fratribus ut aduersus | libellum —

f. 281[b] seruus dni . pariter experia|tur et mater | explicit feliciter | de perpetua uirginitate | mariae ||

f. 282 *oben am Rande:* INC ADSAUINIANUM SCI . PRAESBYTERI HIERONIMI COHORTATORIA ** | DE PAENITENTIA | Et [7]) samuhel quondam lugebat saulem | quia penituerat dnm —

f. 297[b] cuius | consummatio [8]) in conbustionem | explicit ad sabinianum de paenit ////////////// ||

f. 298 Explicit sci . hie|ronymi praesb . | in iouinianum lib . | duo et apologeti|cum ad pammachi|um eiusdem operis | liber unus ||

f. 298[b] epistula hiero|nymi aduersū . | uigilantium . | aduersus helui|dium de sce mariae | uirginitate perpetua | liber unus . ad sauinia|num de paenitentia epis. ||

f. 299. 299[b] *leer.*

---

[1]) XXII 511 (I 232 Vall.) — [2]) XXII 493 (I 209 Vall.)
[3]) l. c. 602 (l. c. 345). — [4]) satisfacere — [5]) poteris
[6]) XXIII 183 (II 205 Vall.)
[7]) XXII 1195 (I 1078 Vall.) Et *om.* — [8]) consummatio fit

Hieronymus *de viris inlustribus.*

XXII 20. membr. 4. foliorum 175. saec. VIII.

f. 1 imperatorem [1]) anastasium directa percres|conium et germanum episcopos . quae tanta | scribturarum caelestium auctoritate suf|fulta est . ut qui hanc intenta mente sub diui|no timore perlegerit, inaniter hactenus in|ter ecclesias orientis et italiae tam schisma | nefarium perdurare cognoscit. lii Symmachus sedit annos quindecim menses | —

f. 3ᵇ · lx · uigilius sedit annos decem et octo menses duo dies | nouem . moritur in syracusis secunda feria . noc|te . septimo idus iunias indictione tertia. ||

f. 4 *oben am Rande:* Incp̄ . prologus . inlustrium uirorum | P hortaris [2]) me dexter ut tranquillum sequens eccle|siasticos scribtores . in ordine [3]) digeram —

f. 4ᵇ incp̄ . capitula eiusdem . | ·i· simon petrus | — (fol. 7 *von neuerer Hand hinzugesetzt:* cvii fotinus — Explicit Liber Hieronymi. Incipit Liber Gennadii — clvi Severianus Ep.)

f. 9 ccxxvii gelasius urbis romae episcopus | exp̄ virorum . inlustrium . capitula | f. 9ᵇ *oben am Rande:* P Inc̄ . virorum inlustrium .

---

[1]) Anastasius ed. Blanchini. III. 209. Muratori SRJ. III 45. Der Abdruck bei keinem von beiden correct. — Es fehlt der erste Quaternio und ausserdem zwei Blätter des zweiten.

[2]) XXIII 601 (II 821). *me* fehlt nicht im Veron. ms. omnium antiquiss., wie Vallarsi behauptet.

[3]) ordinem. Es ist gerade bei dieser Schrift auffallend, wie wenig Vallarsi die vortrefflichen Handschriften, die ihm zu Gebote standen, zur Berichtigung des Textes benutzt hat. Nach dieser Handschrift recensirt, erhält der liber de viris inlustribus eine ganz andere Gestalt. Zur Probe theile ich hier die Varianten zum Prolog vollständig mit: quartum decimum — caritius — arisoxenus — latinus — nepus — hygenus — uis prouocare — est mea — non parvam] paruam — acturus (wie ich vermuthet hatte Suet. rell. I* adnot. S. 3) — et Eusebius — saepissime — ecclesiae eius scribtoribus — imputare debebunt — notum (sit *om.*) — discant igitur — aduersum — sectatores eorum — struxerint — et *om.* — recognoscant — xp̄o amen. Vgl. übrigens Maffei in dem Anhange zu seiner Istoria teologica S. 86.

beati hieronimi . p͞rbi et gennadii p͞rbi | ·i· Simon petrus filius iohannis prouinciae galileae | uico [1] bethsaida. —

f. 44ᵇ quae nunc habeo in manibus et necdum | expleta sunt [2] | Exp͞l . de inlustribus . uiris . sc͞i . hieronimi p͞rbi. | Inc͞p . gennadii . presbyteri . massiliensis | idem uirorum inlustrium . quos beatum | hieronimum sequens commemorat | cxxxvi. Jacobus [3] cognomento sapiens. Nizibenae [4] | nobilis persarum modo ciuitatis episcopus | unus ex numero sub maximiano [5] persecu|tore confessorum . —

f. 83 et hoc opus et epistulam de fide mea | missam [6] ad beatum gelasium episcopum | urbis romae ~ [7] | exp͞l . uirorum inlustrium beati hieronimi | sed et gennadii massiliensis presbyteri || f. 83ᵇ inc͞ . narrationis ordo de prauitate dioscori alexan|drini [8] | Postea quam dyoscorus alexandrinus episcopus —

f. 86 de quo tanta se crimina ante [9] meminerat retul|lisse. | Dilectissimo fratri Achacio. Simplicius [10] | Cogitationum ferias non habemus —

f. 86ᵇ seuerino con͞s . directae per restutum [11]. | Inc͞ . exemplum epis͞t . quem misit Achacius . ad | Sc͞ae . memoriae simplicium papam romanae | urbis ubi damnatum rettulit petrum | alexandrinum [12]. | dn͞o beatissimo sc͞o patriarche [13] episc [14] . simplicio | achacius . sollicitudinem omnium ecclesiarum —

---

[1] e vico — [2] *Adversus* — *Epitaphium* fehlt in der Handschrift.

[3] LVIII 1059. Die Vorrede fehlt in der Handschrift. — [4] Nisibenae.

[5] maximino — [6] misi

[7] urbis Romae episcopum. Es fehlen in der Handschrift Caesarius, Sidonius, Honoratus, Cerealis, Eugenius, Pomerius, Honoratus. Varianten zum Leben Augustin's (c. 38): hypponae regiae oppido — urbi — quis ergo — omnia se — unde ex multa aeloquentia ei (*add. m. alia*) accidit quod salomon ait ex multiloquio — edidit iam senex quod iuuenis coeperat — ut *om.* — aut aliquid — domini idoneam — auortiuis eicerit (Error-dedit *om.*) permansit et de fonte eius omnia ista esse cognosce . de academicis contra paganos libros tres . de ordine libri duo de animae inmortalitate liber unus . de utilitate credendi liber unus . de uera religione u. s. w. Es ist der dem Possidius zugeschriebene Katalog der Augustinischen Schriften, welcher hier auf 27 Seiten folgt.

[8] Leo ed. Ballerin. III 308 (LVI Migne).

[9] ante tanta se crimina — [10] l. c. 313.

[11] directa per restitutum. — [12] l. c. 314. — [13] ac sancto Patri

[14] archiepiscopo

f. 87b et alia manu in dn̄ō conserueris scissime | et beatissime pater Felix . episc̄ . sc̄ae ecclesiae . catholicae . ur̄ . achacio [1]) | Multarum transgressionum reppereris ob|noxius —

f. 89b · LXVII · [2]) episc̄ . absque papa subscripserunt. | Inc̄ . thomus . de anathematis . uinculo papae | gelasi [3]). | Ne forte quod solent dicant —

f. 100b antistites . quomodo non tantum modo | hereticis [4]) seruabantur . | sc̄i . gelasi commonitorium fausto | magistro fungenti legationis offi|cium constantinopolim [5]) | Ego quoque mente percepi graecos in sua | obstinatione mansuros . ne [6]) cui uelut ino|pinatum [7]) uideri potest quod est in ante | praecognitum. —

f. 106 quantocius huc reuerti continuis di|uinitatem uotis expetimus . | inc̄ . epist̄ . sc̄i gelasi episc̄ . anas|tasium imperatorem [8]). | Famuli uestrae pietatis filii mei —

f. 113b pugnet [9]) ueritas ipsa iudicat . | exp̄ . papae . gelasi . ad anastasium principē | inc̄ . rationis reddendae . achacium . a sede | apostolica conpetenter fuisse damnatum [10]). | Dilectissimis fratribus uniuersis episcopis | per dardaniam constitutis gelasius: | ualde mirati sumus —

f. 126 pro intemerata fide et sincera | communione tractatum | exp̄ . rationis reddendae . achacium . | a sede . apostolica conpetenter fuisse | damnatum . nec posse quemquam sine dis|crimine animae suae eius communionis | participem effici . | inc̄ . de eadem ratione red|denda ad episcopos orientis [11]). | Quid ergo isti prudentes uiri —

f. 138b ut non nisi illis credere debeamus qui ab om|ni contagione sunt liberi . ✢ | exempl . rationis reddendae beati ge|lasi papae de euitanda communione | achacii . missa ad orientales episcopos [12]). | Post quingentos annos constituta —

f. 163b tenet iusta sententia . et sublato obliga|tionis causa resoluitur . exp̄l . | beati gelasii de euitanda communi|one achacii ✢ ✢ ✢ | Inc̄ . epistula sc̄i gelasi ad ephimium | Constantinopolitanum ep̄cm [13]) | Dilectissimo fratri euphimio gelasius | quod plena cupimus —

---

[1]) l. c. 317. — [2]) septuaginta septem — [3]) l. c. 321.
[4]) haeretici — [5]) l. c. 333. — [6]) nec
[7]) insperatum — [8]) l. c. 338.
[9]) pugnet et consistat — [10]) l. c. 347. — [11]) l. c. 361.
[12]) Concil. ed. Labb. V. 183. — [13]) l. c. 284. Maffei a. a. O. S. 220.

f. 171[b] aegro|tare quam uos recipere sanitatem ⁜ | et alia manu: ds̃ te incolumem custodiat | ex̃pl . ad euphimium ep̃m constantinopo|litanum ⁜ ⁜ ⁜ | ⁜ epistula papae gelasi ad succonium ep̃m afrũ | aput constantinopolim constitutum qui | persecutionem arianorum de africa fu|giens constantinopolim inprouide com|municando in praeuaricationem calche|donensis synodus arguitor conruisse ut | corrigat [1]. Cum tuae dilectionis in x̃po cons|tantiam —

f. 173[b] con|tempseris adiuuando fratri menime *(sic)* de|fuisse uideamur . ex̃p | ⁜ inc̃ . epistula beati papae gelasi ad natale abbate [2] | Dilectissimo filio natali abbati . gelasius ep̃s | quamuis pro beati petri apostoli —

f. 175 congruentibus minestremus . suscrib|tio papae . ds̃ te incolumem custodiat . | fili dilectissime: expł. | *Dann folgt von einer Hand des vierzehnten oder fünfzehnten Jahrhunderts ein Verzeichniss von* scriptores ecclesiastici *nach* Gennadius.

Hieronymi *quaestiones hebraicae in libros regum et paralipomenon.*

XXIII. 21. membr. 8. foliorum 115. saec. IX — X.

f. 1 *enthält von einer Hand des fünfzehnten Jahrhunderts den Titel:* hebraicaꝝ q̃stionũ sup̱ libris regũ ⁊ ꝑalippom̃ | btĩ Jeronimi p̃bri . |

f. 1[b] FUIT [3] UIR UNUS DERAMA | thaim sophim . de monte ephraim. & nomen eius | helchana [4] filius hieroam filii | eliu . filii thousuph epbratheus [5] . | Ramathaim interpretantur [6] | —

f. 55[b] aream | uero sexcentis aureis emisse; | EXPLICIT IN REGUM [7] || f. 56 heber [8] nati sunt . duo filii . nom̃ | uni falech [9] —

f. 111 templi restau|rar& [10]; EPTł TEMPORIBUS | CAROLI REGIS COMPOSITA [11]; | Honorabili & s̃co uiro illo sacerdoti . paulus minimus | seruorum dĩ . Uenerabilis || f. 111[b] abba ille qui ut comperi totis | te

---

1) l. c. 205. Maffei a. a. O. S. 234. — 2) l. c. 206. Maffei a. a. O. 235.
3) XXIII 1329 (III 755 Vall.) — 4) Elcana — 5) Thou, filii Suph Ephrataeus
6) interpretatur
7) Die Erklärung des dritten Buches fehlt.
8) l. c. 1365 (l. c. 789). In der Handschrift findet sich die Abtheilung in zwei Bücher nicht.
9) Phaleg quia — 10) instauraret — 11) Unedirt?

uisceribus diligit . angustias mihi tuae caritatis exposuit . | scilic& quod magno merore pariter ac pauore consuma ris . eoquod infirmitate gra uatus ac per hoc ut fieri adsol& mente diminūtus aliqua in con| petenter & saluti contraria | uerba protuleris —

f. 115 salutis a&erne . Uale in xp̄o feliciter; ||

HILARIUS PICTAVIENSIS *in psalmos.*

XIII. 11. membr. 8. 2 col. foliorum 564. saec. VI.

f. 8 quagensimo [1] psalmo posterior est inscribtio nam que utriusque multo interual lo temporis aeta tisque diuersa est . | —

f. 15 huius ipsius primi psalmi aditum pro pria sua et congrua | claue pandamus Inc . psalmus . I . Principalis haec | in psalmis intel | legentia est —

f. 26 saecula sae culorum Explic. psalmus primus | Incip. psalmus II | f. 26ᵇ quare fremuerunt gentes [2] —

f. 564ᵇ unctus est de nique post hanc unctioneͫ aro [3] ||

Dass eine neue Vergleichung dieser Handschrift nach Maffei nicht überflüssig ist, zeigen folgende Proben:

Prol. §. 9 *hat die Handschrift:* et virtus ac sacramentum — perfecit. §. 10 *fehlt* et perfectio; *statt* poenitentia antelata *steht* penitentia lata. §. 11 tempora seruatum — facile intellegemus. §. 12 est dominicis.

---

[1]) IX 238ᵇ. Die vorhergehenden Blätter leer. Im Prolog die Columnenüberschrift rechts *instructio*, links *psalmorum*.

[2]) Bei der Lücke in der Erklärung des 91. Psalms findet sich die Randbemerkung von der ältesten Hand: hic deest quod addendum est (fünf Zeilen sind frei gelassen). Ferner hat sich am Ende der Erklärung des vierten Buchstabens (littera IIII Delth) von Psalm 118 der Schreiber selbst genannt: SCRIBIT ANTIQVARIVS EVTALIVS. Zwischen Psalm 120 und 121 steht folgende Bemerkung von einer Hand des neunten Jahrh.: ✠ In none dn̄i dī nostri ih̄um xp̄ī | ariperto rege | fuit uera iusti tia et since|ra; das Übrige (vier Zeilen) ist ausradirt. Dann folgt Buillus abbas | de monasterium | sc̄i tohme apostohi | cuit uocapolo est | pineolo.

[3]) l. c. 747ᵃ.

HILARIUS PICTAVIENSIS *de trinitate.*

XIV. 12. membr. 4. 2 col. foliorum 504. saec. VI.

fol. 1 a suis [1]) non receptum | recipientes —

f. 21^b praedicare | ne falsum | amen | explicit . lib. I | incipit lib. II . || f. 22 Sufficiebat creden|tibus —

f. 46 ob|seruatione retinendus | explicit . lib . II | incipit . lib . III . || f. 46^b adfert plerisq . obs|curitatem —

f. 69 et testis | et auctor existat . | explicit lib. I̅I̅I̅ . | incipit. lib. I̅I̅I̅I̅ . | Quamquam anterio|ribus libellis —

f. 106^b profeta | quod ds̃ est | explicit . lib. IIII . | incipit . lib. V . | f. 107 respondentes inpiis | et uaesanis —

f. 140^b in dõ esse non | confitens | explicit. lib. V . | incipit . lib . V̅I̅ | Non sum nescius | difficillimo —

f. 190^b crucifixerat | denegaret. | explicit | lib . VI . | incipit | lib . VII . || f. 191 Septimus hic nobis | aduersum —

f. 238^b dĩ se gignen|tis e^{h}xibuit . | explicit . lib. VII | incipit . lib. VIII | Beatus apostolus | Paulus —

f. 286 inhabitet pleni|tudo || explic. lib. VIII . | incipit . lib. VIIII | f. 286^b Tractantes supe|riore libro de in|deferenti [2]) natu|ra —

f. 364^b in|tellegatur insci|tiã [3]) | explicit . lib. V̅I̅I̅I̅I̅ | incipit . lib. X̅ . | Non est ambiguum | omnem —

f. 425^b professus et mor|tuum || f. 426 explicit | lib. X . | incipit | lib. XI | Totum adq. absolu|tum —

f. 476 creatoris sui ima|go mansurus | explicit . lib. X̅I̅ | incipit . lib . X̅I̅I̅ . | f. 476^b tendimus tandem | iam —

f. 504^b solus hic itaq. [4]) | pius de dõ sermo est [5]) ||

Eine kleine Probe genügt, um zu zeigen, dass auch hier kein unbedingter Verlass auf Maffei ist: gleich zu Anfang hat nicht blos der alte Codex der Basilica von St. Peter, sondern auch unsere Handschrift voluptate (uolup×tate).

---

[1]) I 10 X 32^b. Ein Quaternio fehlt. — [2]) indifferenti

[3]) inscientiam — [4]) itaque hic

[5]) XII 51 l. c. 466^b. Von dem letzten Quaternio fehlt die Hälfte.

Ioannis Chrysostomi *sermones in epist. ad Hebraeos* [1]).

LIV. 52. membr. fol. foliorum 175. saec. IX.

f. 1 beatorum ut obtinere mereamus bona aeterna | in xp̄o ihū dnō nr̄o . cum quo patri una cum sc̄o spū gl̄a | imperio honor nunc & semper & in sęcula scl̄or amen | Expl sermo; vi Incp sermo; vii | Festinemus igitur intrare in illam requiē ne in | in ipsum exemplum quisquā incedat infidelita|tis; —

f. 175ᵇ hoc itaque igne circūsepiamur & exortor | gl̄am offerentes. dn̄o nr̄o ihū xp̄o cum quo | patri una cum sc̄o spū . glā imperium. honor | nunc & semp & in scl̄a seculorū . amen . | *Von späterer Hand hinzugefügt:* explicit sermo xxxv . ||

Isidori *prooemia, de ortu et obitu patrum, allegoriae, testimonia.*

LVI. 54. membr. 8. foliorum 90. saec. X.

f. 1 In nomine patris et filii | et sp̄s sc̄i auxiliatrix esto | mihi trinitas sc̄a | orditur liber praemiorum | dialogus sc̄i hyeronimi pb̄ri [2]) | Plenitudo igitur [3]) noui et ueteris | testamenti —

f. 15 mundū lignum [4]) uitę dn̄m | nr̄m [5]) ihm̄ xp̄m; | Explicit liber pręmiorum || f. 15ᵇ *Oben am Rande:* Ysidori | Incipit [6]) uita uel obitus sc̄orum qui in | dn̄o precesserunt [7]) . prefatio . | Quorundam sc̄orum [8]) . nobilissimorumq; | uirorum . — leguntur . || f. 16 i adā — f. 16ᵇ lxxxiiii [9]) titus || f. 17 i adam protoplaüstus et colonus paradisi | —

f. 39 ecclesiam [10]) praefatus reliquit apostolis [11]) | ibiq; in pace sepultus est [12]); | Explicit uita uel obitus sc̄orum | qui in dn̄o pręces-

---

[1]) Nach Cassiodors Zeugniss von Mucianus Scholasticus übersetzt.

[2]) Isidorus Hispalensis in libros veteris ac novi testamenti. Prologus. LXXXIII 155

[3]) *om.* — [4]) lignumque — [5]) *om.* — [6]) l. c. 129

[7]) de ortu et obitu patrum qui scriptura laudibus efferuntur.

[8]) sanctorum patrum

[9]) LXXXVI. In der Handschrift findet keine Trennung zwischen den sancti des alten und neuen Testamentes Statt.

[10]) ecclesiam — [11]) apostolus — [12]) in pace defunctus est atque sepultus.

serunt . | f. 39ᵇ *leer* | f. 40 Incipit opuscula sc̃i Ysidori [1]) . | Domino & uenerandissimo horo|sio . ysidorus [2]); quaedam notissima nomina nomina | legis & euangeliorum [3]) quę sub allegoria imagina riae —

f. 62ᵇ in qua [4]) om̃s sc̃i per xp̃m | a&ernae [5]) beatitudinis refectione sa turabuntur [6]) | Incipiunt testi|monia diuinę scripturę [7]) || f. 63 De uno dõ in propheta | Audi israhel . dñs dš tuus dñs unus est & dili|gis [8]) dum̃ dm̃ tuum ex toto corde tuo et ex to ta anima* tua & ex tota uirtute tua | In euangelio Nemo bonus nisi solus dš | Paulus ad timotheum. Vnus enim dš & im|mediator dĩ & hominum . homo xp̃s ihš | qui dedit sem&ipsum redemptionẽ pro nob; | de distinctione personarũ patris et [9]) filii et sp̃s sc̃i | In epistula iohannis . quoniam —

f. 79ᵇ qui seminat inter fratres discordias | In libro conlationum [10]) | Quattuor sunt perturbationis *(corr.)* hominũ | animae. — *ibid.* ecclesiam dĩ [11]) Incp̃ testimoñ de sent̃ euagri ad fr̃s [12]) | Quemadmodum enim flamma | conburet [13]) siluam sic uisionis *(corr. m. al.)* | malas extinguet [14]) esuries; It il̃ || —

f. 80ᵇ Qui diligit apem manducat fauum eius | & congregans eam replebitur melle; | Incipiunt testimonia de libro sc̃i martini . | non illius turonici ep̃i . sed isti *(corr. m. al.)* pater | fuit monachorum . | Quamuis inualidum mox laudaueris | plus ualebit; Si parum ponderis por|tantem quasi admiratus fueris suc|cumbit; —

f. 82 de libro sc̃i ambrosi (ii *corr.*) | In uite religio in oleo pax in rosa pudor . | —

f. 83ᵇ Testimonia de libro prosperi | Si me mea rusticitas faciebat inualidum | uestra fieri credidi fide qui iubebatis ido neum —

f. 87ᵇ De libro sententiarum | Innocentia uera est quę nec sibi nec alteri no|c& . & nemo prius in se quam in alium pec|cat. —

---

1) Isidori allegoriae quaedam sacrae scripturae. l. c. 97.
2) Domino sancto ac reuerendissimo fratri orosio Isidorus
3) evangeliorumque — 4) per quam — 5) aeterna
6) saturabuntur, ad quam saturitatem nos perducat Christus. Amen.
7) l. c. 1203. (Ad Isidori opera appendix XI). Testimonia diuinae scripturae et patrum. Nach dieser Handschrift herausgegeben.
8) diliges — 9) *om.* — 10) Testimonia patrum.
11) Stimmt nicht mit der Ausgabe. In dieser ist am Schlusse angegeben.: In libro Collationum, scilicet, Cassiani.
12) Testimonia de sententiis Euagrii ad fratres.
13) comburit — 14) exstinguit.

f. 89[b] cordis mutas affectum . Si aliud amas | aliud a*mabas . non* es ibi ubi eras [1]) : ||

f. 90 *Von einer Hand des vierzehnten Jahrh.:* Liber scē marie maioris ecclie Veronēsis ||

Vergleiche die Beschreibung dieser Handschrift bei Arevalus in den Isidoriana 44, 22; 62, 6. Maffei in dem Anhange zu seiner Istoria teologica S. 88.

Isidorus *de ortu et obitu patrum* (Excerpt).

LXV. 63. membr. 8. foliorum 60. saec. X.

f. 1 Incp̄ martyr̄l bede pri [2]) Janr̄s habet dies xxxi . | kl̄ ianū . Octauas dn̄i et natalis | almachi qui iubente alypio urbis | —

f. 48[b] igni caesa est . Expl̄ martyr̄l || f. 49[b] Incipit de ortu et de obi|tu patrum [3]) | *a* Adam pater generis humani | dī manibus ex terra creatus | uixit annis nongentis triginta sepultus in cariatharbę . quę dis|tat ab hierusalem uiginti duob; | milibus ad australem plagam.

f. 57[b] ꝭn̲ Titus pauli discipulus . & in bap|tismate filius natione grecus | cr&ensium ep̄s . missus ibidem re|quiescit in pace: | Item nomina eorum | quorum ignorantur | sepulchra [4]). | Abel filius adam & pastor ouiū | in uita innocens . in morte pati|ens . post mortem non silens | *u. s. w. (es folgen noch* Loth . Finees . Machabei . septem fratres). — f. 59 cum magna ueneratione | quiescunt; ||

Isidori *sententiarum libri.*

LV. 53. membr. 8. foliorum 99. saec. VIII — IX.

f. 1 exercituum [5]) super uniuersā terrā adtendite et | audite eloquium meum. Sed haec adbreuiatio . aut illud | intellegitur. quod dn̄s dicit . omnem legem et prophe|tas in duob; in [6]) pręceptis dilectionis dī et proximi | pendere aut propter ipsā orationē dnicam. uel sim|boli breuitatē in quib; ut prędictū . est . omnē . scrip|turarum

---

[1]) l. c. 1213. — [2]) Anastasius ed. Blanchini. IV. p. LXXIX.
[3]) Auszug aus Isidor. — [4]) Unedirt?
[5]) Isidori Hispalensis sententiarum lib. I cap. 21. LXXXIII 587. Es fehlen drei Quaternionen. — [6]) *om.*

coartari altitudinem [1]) xxiii [2]). De bap|tismo et communione: | Solam ecclesiã· catholicã habere baptismũ ad salutẽ | —

f. 5ᵇ et in nobis est xp̄s utiq; ubi ascendit ipse [3]) et nos ascensuri sumus | ex̄pl lib̄ primus. in̄cp liber secundus | Item capituli libri secundi | i de sapientia —

f. 6 xliiii de abstinentia siue ieiunio [4]) || f. 6ᵇ Finiunt capitula libri secundi incipit tex|tus libri secundi i. de sapientia | Omnis qui secundum dm̄ sapiens est. beatus est. | —

42 non solum nullum usum. adhib& sed &iam periculum exhib&: | Expl' lib̄ iii. Inc̄pt tertius | Item capitula libri tertii | i de flagellis dĩ ii de gemina p̱cussione | —

f. 42ᵇ lxvi de uitae [5]) exitu:· | Expliciunt capitula libri tertii || f. 43 Inc̄pt. textus eiusdē libri tertii | ·I· de flagellis dĩ | Diuinae sapientiae subtilitas —

f. 97ᵇ caelestis aula laetificandos concludit [6]): Finit | liber tertius dō gratias amen ||

Folgende Blätter der Handschrift sind palimpsest: f. 33. 34. 61—99. Von diesen enthalten f. 87ᵇ und 89 ein Consulnverzeichniss von Theodosius xvii und Festus an bis auf Decius iun. Das Übrige steht nicht mit diesem im Zusammenhang, sondern behandelt, wie es scheint, ein ecclesiastisches Thema: den genaueren Bericht behalte ich mir für später nach erneuter Untersuchung desselben vor.

Maximus Taurinensis.

Ll. 49. membr. 4. foliorum 157. saec. VII. Die Handschrift hat durch Feuchtigkeit sehr gelitten, so dass sehr viele Stellen unlesbar, oder doch nur mit grosser Mühe zu lesen sind.

f. 1 genuit xp̄m illa in senectute aetatis | ista in senectute temporis —

f. 5 hos igitur | xii. misit ihs̄ praecipiens eis et dicens in|uiam gentium ne introieritis et in ciuitates || f. 5ᵇ samaritanorum ne ambula-

1) coarctari (cernimus) latitudinem.
2) XXII. Dies Capitel schliesst in der Handschrift mit den Worten: testimonium datur; das Übrige fehlt. — 3) ipse ascendit
4) siue ieiunio *om.* Das 39. Capitel hat die Überschrift: de luxuria (nicht de fornicatione). — 5) *om.* — 6) includit. l. c. 738.

ueritis | amen[1]) | de lectionibus s̄corum euangeliorū[2]) | hodie recitatum est in s̄co euangelio —

f. 6 Item de lectione sc̄i euangelii . | uel de capitulo ubi dn̄s ait | qui sitit ueniat ad me et biuat | qui credit in me flumina de uen trae eius fluent aquae uiuae. | Merito ad eum dicebat scissimus pro|feta —

f. 9 Item recitatum est in s̄co euangelio | qui loquitur uerbum seminat | hinc carissimi de dni sermone ipso dn̄o | —

f. 10 Item de lectione sc̄i euangelii | Recitatum est postquam occisus est Johā nes —

f. 11ᵇ Item de lectione euangelica . | Ubi uenit quidam princeps et adora|uit dn̄m dicens —

f. 13 Item de lectione sc̄i euangelii | ubi mulier a profluuio | sanguinis curatur | ait dn̄s et saluator noster xp̄s cuius ho|die mirabilia opera audiuimus in sc̄o | euangelio —

f. 14 Item de sancto euangelio || f. 14ᵇ Cum diceret dn̄s ad turbas et uerba | pietatis adque salutis —

f. 16ᵇ Item de s̄co euangelio | hodie recitatum est nobis in s̄co euā gelio quia dn̄s ihs̄ indeserto de quinq . | panibus et duob . piscib. saturauerit[3]) | —

f. 17ᵇ Item de lectione euangelica | Lectum est de fariseo et publicano | quorum duorum dum merita pre|ces personasque considero —

f. 19ᵇ Item de lectione euangelica | Destinauit dn̄s ihs̄ discipulos ut adduce rent ad se pullum asinae in quo sederet | *u. s. w.* Audite fratres sc̄i eseiae[4]) ueridica uati|cinatio in dn̄o nostro ihū . xp̄o . completa | —

f. 20ᵇ Item de lectione sci . euangelii . | Recitata est lectio ubi saluator de quī que panibus saturauit quinque milia | *u. s. w.* Ubique fratres xp̄s | dn̄s omnibus est sanitas.

f. 21ᵇ Item de lectione euangelica. | Recitatum est hodie quia cum dn̄s || f. 22 sedisset in templo contra gazofilaciū | *u. s. w.* O amatorem misericordiae qui non co|pias diuitum sed pauperum laudat an | gustias.

---

[1]) LVII 529 Nach dieser Handschrift herausgegeben.

[2]) l. c. 807. Ebenfalls nach dieser Handschrift herausgegeben.

[3]) In der Ausgabe übergangen.

[4]) Isaiae

f. 23 De lectione euangelii ¹) . | Recitatum est nobis hodie in sc̃o euan gelio quod suscitatus sit a dño Lazarus | quadriduanus *u. s. w.* f. 23ᵇ audite fra|tres iacebat Lazari corpus mortuum |

f. 24 Item de sancto euangelio . | Dictum est quia discumbente dño . in | conuiuio uen̄it quaedam mulier | *u. s. w.* Ergo mulier ista peccatrix et oculis |

f. 25 Item de lectione euangelica | Ait dñs uos estis lux huius mundi . nõ | potest ciuitas abscondi supra ²) montẽ | posita *u. s. w.* Ergo uos inquid discipulis ³) estis lux | huius mundi

f. 27 De ⁴) sancto euangelio | Recitatum est in sc̃o euangelio ita | post dies inquid sex adsumpsit ihs̃ | petrum iacobum et iohannem || *u. s. w.* f. 27ᵇ post dies inquid sex post sex dies sab|batum esse intellegimus

f. 28 Lectio euangelica ⁵) | Ait dñs ignem ueni mittere in terram | *u. s. w.* ignem inquid ueni mittere | in terra ⁶) et quid uolo nisi ut accendatur | ignem mittit dñs in terram pectoris nos|tri

f. 30ᵇ Item de lectione aeuangelica . | Recitatum est ubi dñs dicitur habuis|se conuiuium aput leuui . cum publi|canis et peccatoribus non prohi|bebat dñs publicanos et peccatores | ut uel occassione conuiuii docerentur ||

f. 31ᵇ De ⁷) sancto aeuangelio | Audiuimus hodie in sc̃o aeuangelio | recitatum de duobus filiis iuniore | et maiore *u. s. w.* f. 32 Isti | duo fratres ut exiguitati meae uide|tur carissimi duorum populorum | significantiam gerunt.

f. 32ᵇ Lectio aeuangelii sancti || f. 33 Audiuimus hodie in sc̃o aeuange|lio recitatum homo inquid ⁸) quidam | erat diues *u. s. w.* || f. 33ᵇ Consideremus ////////////// ⁹) diues ponitur | et mendicus diuitis; nomen tacetur . |

f. 35 De ¹⁰) lectione sc̃i aeuangelii | Ecce inquid exiit seminans semina|re et cetera uenit dñs ihs̃ in mundo ¹¹) | exiens a patre ipso dicente ¹²)

f. 37 Item de lectione aeuangelica | secundum marcum ¹³) | Ingressus inquid dñs ihs̃ in domum | neminem uoluit scire et non potu|it

---

¹) Item de lectione euangelica. — ²) super — ³) discipuli
⁴) Item de — ⁵) Item lectio — ⁶) terram
⁷) item de — ⁸) *om.* — ⁹) fratres quod — ¹⁰) Item de — ¹¹) mundum
¹²) dicens — ¹³) secundum marcum *om.* Ebenso nachher.

latere et cetera primo hoc consi deremus quid est hoc fratres | Ingressus

f. 39 Item de lectione aeuangelii | secundum marcum [1]) . | Dictum est hodie recitante sc̄o aeuan gelio quod dn̄s ihs̄ xp̄s de septem pani | bus populum saturauerit — rex caelestis dn̄s noster ihs̄ xp̄s et de | terra et de mari pascit populum suū |

f. 42 In sc̄a epiphania [2]) | Desideratus uotis omnium xp̄ianorum | felicissimus dies aduenit

f. 45ᵇ In sc̄o pascha [3]) | Desiderate sollemnitatis gaudia ce|lebrantes fratres dilectissimi in | trihumfis dn̄i nostri ihū xp̄i tota| mentis alacritate laetemur.

f. 48ᵇ De ascensione dn̄i in quadragesima [4]) . | Exoptatus uotis omnium xp̄ianorum | dies aduenit saluator saeculi xp̄s | filius dī —

f. 50ᵇ in gloria dn̄i. item de quadragesimo [5]) | Presentis diei festi donante dn̄o sollē nia celebrantes fratres dilectissi mi exultemus

f. 53 adhuc de quadragesima dicendum [6]) | ascendens dn̄s in caelum primitias | obtulit corpus suum pro humano | genere;

f. 55 In pentecoste [7]) | Hodie donante dn̄o huius felicissimi | diei sollemnia celebramus . hic cō|pletur quinta festiuitas

f. 57ᵇ In natale infantum [8]) || f. 58 De necatis infantibus hodie locuturus | fratres ipsorum preces mihi ad auxi|lium posco.

f. 60 In natale sc̄i iohannis [9]) | De beati iohannis precursoris dn̄i | natiuitate dicturus ////// atris auxili um per dn̄m nostrum ihm̄ xp̄m exoro

f. 62ᵇ In natale sc̄i stephani [10]) | Hodie fratres iubante dn̄o beati ste|phani passionis sollemnia celebra|mus

f. 64ᵇ De passione sc̄i petri et pauli [11]) . | Legimus in quodam diuinarum | scribturarum libro . sic esse ueri|tates praecones ut radios solis qui ubi || f. 65 apparuerint

f. 67ᵇ De natale sc̄i cypriani [12]) | Ju ////////////// us pro natale sc̄i mar|tyris ////////////// ni hodiernus nobis dies | inluxit fratres die isto debita pro | honore martyris sollemnitas cele|bratur.

f. 69 Item de natale martyrum [13]) | hodie fratres iuuante dn̄o beatorū | martyrum sollemnia celebramus ||

---

[1]) l. c. 829 — [2]) ? — [3]) ? — [4]) ? — [5]) ? — [6]) ? — [7]) ? — [8]) ?
[9]) ? — [10]) ? — [11]) ? — [12]) ? [13]) ?

f. 71 De natale omnium martyrum [1]) | Ecce iam fraglant et reolent de pratis | scorum suabissimi flores et eorum | odor mentem nostram animosq. | conpleuit

f. 73 Item alius [2]) hodiae fratres | iubante dño debeatis martyribus | locuturus impetramus quidquid | fideliter postulamus legimus quen|dam scorum dixisse in libris suis | guuernator in tempestate dinoscitur ||

f. 77[b] Contra iudaeos [3]) || f. 78 Dicunt secundum litteram iudei nõ | secundum spm [4]) adhortatur nos ratio | —

f. 98[b] ergo cog|noscentes precepta saluatoris | nostri xpi unum dm̃ patrem per | ipsum semper laudemus cui est | gloria in saecula amen expl. *(add. m. post.)* | incp *(add. m. post.)* Contra paganos [5]) | Est consuetudo seruis di omne opus || f. 99 bonum in dicto uel in facto in nomi|ne xpi adsumere quod perficien|dum sit ad gloriam di. monente ita | apostolo et dicente omnia quaecũ|que facitis in dicto uel facto omnia in nomine xpi facite. —

f. 119 et confitentes ipsum [6]) | in spũ scõ cui est gloria et maiestas | in saecula amen | dõ gratias semper | *Nach dem Zwischenraum einer Zeile:* Mambre haec est cedron . iusta quã | sepultus est abraham —

f. 119[b] eam in libro epistularum quas ad | marcellam scribsimus quod in | libris hebraeicarum questionũ | plenius dictum est | *Mit kleinerer Schrift:* iam superius conscriptum est hoc quod in isto quaternione | habetur | Contra paganos [7]) | Est consuetudo seruis di omne | —

---

1) ? — 2) ?

3) l. c. 793. Ebenfalls nach dieser Handschrift herausgegeben.

4) Die Ausgabe hat an der Stelle von *spm* eine Lücke. Nicht blos hier sondern an vielen anderen Stellen lassen sich die Lücken, die in der Ausgabe bei unleserlichen Stellen gelassen sind, ergänzen, indem man viel mehr lesen kann, als es Morosini gethan, der die Abschrift für die römische Ausgabe besorgt hat.

5) l. c. 781. — 6) *om.*

7) Dies zweite Exemplar ist gar nicht benutzt worden, um die Lücken zu ergänzen, die in dem ersten durch den kläglichen Zustand, in welchem sich die Handschrift befindet, entstanden sind. Ein Beispiel möge genügen, um die Brauchbarkeit dieser zweiten Abschrift zu zeigen: l. c. 786 Nam de marte quid | dicam qui aput tracias (T h r a c e s die Ausgabe) natus [ibi|que defunctus et ipse adulterii | crimine maculosus q××ue ue|nerem uulcani

f. 132[b] sehr unleserlich: in der Mitte der Seite bricht der Tractat ab: eine Hand des neunten Jahrh., deren Schrift ebenfalls unleserlich geworden, hat den Raum ausgefüllt.

f. 133 Dn̄s noster ihs̄ xp̄s semet ipsum 'dixit esse magistrum. ut discipuli eius praeter eum nullius crede rent uerbum —

f. 136 saecula saeculorum amen Diuinarum [1]) scribturarum mul | tiplicem abundantiam latissi mamque doctrinam sine ullo errore conpraehendit —

f. 139[b] in spū sc̄o amen Fecerit uel inuitus —

f. 140[b] saecula amen | ııı. | De diebus eorum qui ////////// terunt quas facere cōuenit || f. 141 facere autem tertia eorum qui dor | —

f. 142 persecutos propter ////////////

f. 146 Episcopus ergo ab episcopis duob. | uel tribus

f. 147 Episcopus uel presbyter uel diaconus —

f. 157 Explicuerunt litterae apostolorū missae ad | Clementem in quibus sunt | canones Nicenorum ||

Die beiden andern für die römische Ausgabe des Maximus benutzten Veroneser Handschriften (LXXVIII 75 und LXXX 431) sind Homiliarien aus dem dreizehnten Jahrhundert.

Miscellanea.

LII. 50. membr. fol. foliorum 277. saec. X.

f. 2[b] Incīp omł sc̄i gregō | de aduentu dn̄i n̄i | Dn̄s [2]) ac redemptor noster [3]) patos nos inuenire desider ans. senescentē mundum —

---

uxorem inlicito amore contaminare temptauit | mercurius autem et ipse crimi nose natus plerumque a uobis | dicitur nunc in] infernis sed[ibus | cum plutone et proserpina ha bitare nunc partem caeli] dicitur | possidere. ergo iste nullas habet | proprias (proprias habet die Ausgabe) sedes. Das in eckige Klammern Eingeschlossene ist auf die oben angegebene Art an Stellen gewonnen worden, wo die Ausgabe nur Punkte zur Bezeichnung der Lücke hat. Auch zeigt dies Beispiel, wie wenig man sich auf das in der Ausgabe angegebene Mass der Lücke verlassen kann. Um noch ein auffallendes Beispiel von der Nachlässigkeit, mit welcher die Abschrift für die römische Ausgabe besorgt worden ist, zu geben, so gibt die Ausgabe in dem Cicerofragment l. c. p. 783 dicis statt des in beiden Abschriften deutlich lesbaren stoici. Beiläufig bemerke ich, dass in der zweiten Abschrift die Worte Tullius in Hortensio dicens fehlen.

[1]) Aug. sermo 350 (V. 1533). — [2]) LXXVI 1077. — [3]) noster, fratres charissimi

f. 8 preueniatis [1]) || f. 9 Caelebritas [2]) hodierna die ad|monet ut in laude di̅ uir|ginis inmorare debemus . quia | reuera dignū est.~ ut in die tantę | genetricis laudes dn̅i non sileat | lingua carnis ·;· —

f. 11ᵇ pfecta uiuit & regnat ds̅ in scl̅a scl̅oꝝ; || f. 12 Item oml̅ de natl̅ dn̅i. | Et factū [3]) est inquid in dieb; | illis . exiit edictum a cęsare | augusto . ut ꝓfiteretur uniuersos orbes *(corr. m. al.)* —

f. 15 seculoꝝ amen . ut sup̅ | Quia [4]) filius di̅ ds̅ est; | hoc usque mysteriū natiuita|tis xp̅i secundum deitate prędi|ximus; deinceps de corporali | eius natiuitate dicamus ma|nifestantes; —

f. 18ᵇ demonstretur genus & patrię; | In teophania oml̅ sc̅i | Augustini [5]); | Nuper celebrauimus die̅ quod ex iu|dęis dn̅s natus est . hodie celebra|mus quod ab gentibus adoratus | est, qm̅ salus ex iudęis .~ sed hęc | salus usq: ad fines tr̅ę; —

f. 21ᵇ ex gentibus pecca tores; ut sup̅ Quia [6]) stel|lę initiū natiuitatis eius | claruit; in numeris diuinus |· ille balaam ita cecinit dicens; —

f. 22 de|monstrarent; Quia [7]) ei mu|nera obtulerunt magi; | Et hoc ꝓphetae nobis enarrant. | Sic enim psalmista prędix̅ | dicens; et uiuit et dabitur | ei de auro arabię . | — *ibid.* laudem dn̅o denuntiantes; | Incip̅ epistola pauli | apostoli ad thessalo|nicensis; || f. 22ᵇ paulus et siluanus et timo|theus — f. 27ᵇ uobis|cum amen; In purificatione sc̅ę marię oml̅ sc̅i | augustini [8]); hodiernus dies magnū nobis con|tulit gaudium . in quo xp̅s in|fans in templo est presentatus; | extent ergo uirgines . quia | uirgo maria peperit xp̅m ·;· | —

f. 30ᵇ et regnat in scl̅a scloꝝ am̅; | Dominica prima in qua d̅ | omilia sc̅i gregorii papę | Dubitare [9]) a quib;dam solet a quo | spū quur [10]) sit ihs̅ ductus in deserto p̅p hoc quod sub|ditur —

f. 35ᵇ conpetit relaxamus [11]) ·;· | Oml̅ in quadragen|sima ·;· | Si bene [12]) retinet fraternitas | uestra . hoc superiore domi|nica predicauimus . qua sc̅a | quadragensima abstinendo | ipse dn̅s consecrauit ·;· —

f. 38ᵇ in scl̅a sęculoꝝ amen ·;· | Infra quadragensi̅ | sermo de iacob et | ioseph [13]) ·;· | In beato iacob fr̅s dil̅mi et | in sc̅o filio eius ioseph

---

[1]) praeuenitis — [2]) Max. Taur. (?) hom. (app. p. 45); Hildefonsi (?) sermo (96, 267 M.) — [3]) ? — [4]) ? — [5]) Aug. sermo 199 (V. 1026 M.) — [6]) ?
[7]) ? — [8]) ? — [9]) LXXVI 1135 Dubitari — [10]) *om.*
[11]) relaxemus — [12]) Aug. (?) sermo 147 (V. 2031 M.) cf. Max. Taur. hom. p. 443 ed. Rom. — [13]) Aug. (?) sermo 15 (V. 1770 M.)

qui dili genter adtendit. Rem ni mis admirabilē dn̄ fecisse cognoscit ·;· —

f. 42 scła scłoꝝ amen ·;· Sermones ex libro sc̄i | ysidori de passione dn̄i)[1] Congregati sunt . ad intfi|eiendum eum et uniūsale | adsensum . in passione eius | prębuerunt ·;· —

f. 53 Concipi|etis errorem & peparietis sp̄s | uester ut ignis uorabitur ·;· Ut supra de pascha ·;· | Uerū[2]) tamen quia ab inferis | tertia die resurrexit ·;· —

f. 53ᵇ resurrexerunt ·;· Item | ut sup̄ de pascha ·;· | Passionē[3]) uel resurrectionē dn̄i et saluatoris nostri fr̄s dił mi | licet omnia ueteri testamenti | uolumina multum ante pręti|xerant ·;· —

f. 56 Cui est gloria in scła scłoꝝ . amen ·;· | Item ut supra ·;· | Adpręhensum[4]) autem iudęi ioseph | qui dn̄m aromatibus conditō in suo | monumentū recondidit ·;· in cellolā | —

f. 56ᵇ id est usq. tibe|rii . xvii . anno suppotantur anni . dc . lxvi ; ||
f. 57 Incip̄ omł de pascha[5]) ·;· | Pascha xp̄i fr̄s diłm regnū | est cęlorum salus mundi | occasus inferi gloria sup̄|norum . uita credentiū . re|surrectio mortuorum. —

f. 59ᵇ scła sęculorum ·;· amen ·;· | Omłi de ascensa dn̄i[6]) ·;· | Magnum hodie fr̄s suscipi mus diem festum . quando | dn̄s noster ih̄s quadragesima | post dies resurrectionis aures | uolatum conscendit ad cęlum. | —

f. 60ᵇ suscipiat caritas nostra ·;· | Omł de pentecosten[7]) ·;· | Discessurus e mundo isto || f. 61 et ascensurus in cęlom dn̄s nost | adq: saluator fr̄s kmi promisit | apostolis suis quod sp̄m sc̄m ad eos | mitteret. —

f. 61ᵇ hon̄ . & gł' in scł' sł̄r || f. 62 In natł sc̄i ioh̄ baptista[8]) ·;· | Imperator cęli & terrae ut nos | fuisset uisitaret . dignatus est. | —

f. 63ᵇ Qui uiuit & regnat in scła scło ꝝ amen ·;· | In natł sc̄i petri[9]) ·;· Duoꝝ sc̄oꝝ apostolorum petri et pauli ff̄ kmi hodie | cęlebramus natalem quoꝝ | sonus & predicatio ꝑuenit | in omnem orbem terrarum. | —

---

1) ? — 2) ? — 3) Aug. (?) sermo 160 (V. 2059 M.) — 4) ?
5) Aug. (?) sermo 168 (V. 2070 M.) — 6) ?
7) Aug. (?) sermo 184 (V. 2092 M.)
8) Aug. (?) sermo 200 (V. 2118 M.) — 9) ?

f. 65^b^ et coronauerunt ad dnm̃ dm̃ ·,· | In natł omnium . a|posto-lorum [1]) ·,· | Scriptũ est enim sp̃s dnĩ | ornauit cęlos. Orna|menta enim cęlorꝝ sunt | uirtutes prędicantiũ quę | uidelicet ornamenta; | —

f. 68^b^ reg|nat in scła sęculorum amen ·,· | In natł scę marię [2]) ·,· | Scientes fr̃s diłmi auctori | nostro multũ nos debere || f. 69 conditos plus redemptos . redẽp tionis nr̃ę cõnmercium uenere|mur ·,· —

f. 72^b^ in scła scłorꝝ amen ·,· | In natale scĩ an|dreae apostoli [3]) ·,· | Fr̃s kmĩ cognoscamus pręcium nm̃ ·,· ecce duo discipuli iohanni | quia talis erat iohannes | amicus sponsi . non ꝗere|bat gloriã suã. —

f. 77 ecce | uer✶ israhelita in quo dolus | non est ·,· | Item ut supra. | Quid [4]) ergo faciemus fr̃s deberet eẽ iste primus in aposto|lis non solum primus non in|uenitur in apostolis sed nec | medius nec ultimus inter duo|decim nathanahel est —

f. 80 descendentes suꝑ filiũ hominis ·,· | In natł scĩ Laurenti [5]) ·,· | Beatissimi Laurentii marty|ris cuius natale hodię cęle|bramus passiones uos credo. | —

f. 82^b^ in scła scłorꝝ amen ·,· | In natale martyrũ [6]) | Cum omniũ scõrꝝ martyrũ || f. 83 fr̃s kmĩ natale deuotissime | celebramus ·,· tum pręcipuę eorũ | sollẽnitas nobis ueneranda ẽ . ~ | qui in nr̃is domiciliis propriũ | sanguinẽ profuderunt ·,· —

f. 85 xp̃o regnauit in cęlo ·,· | In natale confessorum [7]); | Scĩ euangelii ff̃ kmĩ | aperta uobis est lectio recitata . | sed ne aliquibus ipsa eius pla|nities alta fortasse uideatur . | eam sub breuitate transcur-|rimus ·,· —

f. 88^b^ si prius|quã ueniat sẽꝑ timeatur ·,· | In natale uirginum [8]) ·,· | Audistis fr̃s kmĩ dum euangelica | lectio legeretur ubi dñs in para|bulis de decim uirginib; adseruit ·,· | —

f. 96 potius quã extinguat ·,· Interce|dente scã hęc uirgine cuius hodie | festa celebramus adiuuante dño | & redẽptore nr̃o ihũ xp̃o qui cũ | patre et cũ spũ scõ uiuit & regnat | in scła scłrꝝ amen | In dedicatione ecclesię [9]) ·,· | Gaudemus et congratulamur | uobis fr̃s . ~ quod domũ dnĩ omni | sollicitudine construentes habita|culũ nomini eius magna ambicione | fundastis ·,· —

---

[1]) ? — [2]) Max. Taur. (?) hom. (app. p. 43 ed. Rom.) cf. XCVI, 269 M. et Hieron. app. XI 110 Vall. — [3]) ? — [4]) ? — [5]) Aug. (?) sermo 206 (V. 2127 M.), Max. Taur. hom. p. 579 ed. Rom. — [6]) Max. Taur. hom. p. 261 ed. Rom. [7]) Greg. Evang. hom. I 13 (I. 1480) — [8]) ? — [9]) ?

f. 100^{b} & regnat in sc̄la sc̄loR . amen. | f. 101^{b} Incipit regula a | sc̄o benedicto romense edi ta . inc . prologus ·,· Ausculta [1]) o fi li pręcepta [2]) et inclina aurē | cordis tui et admoni tionem pii patris tui [3]) | libenter excipere [4]) et | efficaciter comple ·,· | —

f. 106 erimus heredes reg ni cęlorum [5]) ·,· expl̄i ꝓlog̃ | Incipiunt capitula re gulae monasterii | ı De generibus uel uita | monachorum ·,· —

f. 109 lxxiıj De hoc quod non omnis obseruatio iustitię | in hac sit regulā consti tutam *(corr)* ·,· | Explicıunt capitula | regulae. | Incipit textus eiusd̄ de generibus | f. 109^{b} monachorum | Monacho-| rum | quattuor | esse genera mani festum est ·,· —

f. 180^{b} & tunc demum | ad maiora quę sup [6]) cōmemo rauimus doctrinę uirtutum | quę culmina dō ꝓtegente ue niamus [7]) . amen , | . Explicit regula . Amen dico [8]) uobis nisi dimiseritis | ex orde uestro delicta uestra | alterutrū . nec pater uester | cęlestis dimittit uobis peccata uestra . et p̄ sc̄os apostolos indica uit nobis quotiens fratri remit tere oporteat. —

f. 188 Sed unā | regulā frs kmi temetipsum constringe . p̄ quā dō possis placere & tibimet ipsi & ꝓximis . | te utilē in omnib; bonis exhi bere ·,· Incipit dicta sc̄i efrem. | O admirabilis uiri festi- || f. 188^{b} nate ut ad ęterna pascua | ueniatis —

f. 193^{b} omnes in sola diuina misericordia | gaudeant nullus de suis uiribus pręsumat ·,· In psalmo quinquagensimo [9]) ·,· | Et omnes iniquitates meas dele ·,· peccata autem tua dicito . ~ ut deleas || f. 194 illa ·,· Sed si confunderis . ~ alicui dicere quę peccasti . ~ —

f. 196 dimittimus debitorib: nostris ·,· Incipūt sentēnt . aliquas | de aloquorū *(sic)* beati gregorii de libro primo: *Excerpte aus den Dialogen Gregors nach der Reihenfolge der Bücher.*

f. 227 Itinerariū [10]) a bordegala hierusl̄m . usq; et ab cra cla per aulonā . et p̄ orbē romā mediolanū usq: sic ·,· | Ciuitas bordegala ubi est fluui us garonna —

f. 238 fit omnes sūma ab urbe roma | mediolanō usq: mil̄ . cccc | xci . mūt xliiii . mans̄ . xxxiiii: | Incip̄ adnotatio pro uinciarūq; urbiū gallıaR cū priuilegiis suis ·,· prouincia lugdunensis prima | metropolis ciūit lugdunensiū . iii . | Ciūit aeduorum | —

---

[1]) LXVI 215. — [2]) praecepta magistri — [3]) *om.* — [4]) excipe

[5]) Stimmt nicht überein. — [6]) supra — [7]) peruenies. l. c. 930. — [8]) ? — [9]) ?

[10]) Edirt in Révue archéologique 1864 S. 98 ff.

f. 241ᵇ numerū̃ . viii . | f. 242 epistola pape damasi ·;· | damassus [1]) eps̄ fratri et con prsb̄o hieronimi in xp̄o salutē | Dū̃ multa corpora librorꝝ in meo | arbitrio alta [2]) fuissent —

f. 242ᵇ uesti|gium [3]) ·;· missa . vk̄ nouīb p̄ bo|nifatio prsb̄o [4]) . rescripta hiero|nimi prsb̄i missa pape damas|so rome ·;· Beatissimo [5]) pape da|masso sedis apostolice urbis romę hieronimus supplex lege [6]) | litteras apostolatus ūr̄i [7]) —

f. 243 qđ grece dicitur ꝓlogus factio [8]) ·;· | Incipit expositio alꝫ apud caldeos — Itē expositio alꝫ apud hebreos | —

f. 243ᵇ Incip̄ intp̄rętatio glorię | apud caldeos ·;· — Incip̄ intp̄tatio psalmi . c . | xviii . p̄ singulas litteras | —

f. 244 Beatissimo [9]) pape damaso | hieronimus gloria [10]) scītatis tuę nostra humilitas deprecantur [11]) . — ora pro nobis beatissime papa | data k̄ maias [12]) . | damasus [13]) ep̄s hieronimo | prsb̄o gaudet eccl̄a tuo fonte | iam saciata et amplius sitit | —

f. 244ᵇ uale in xp̄o [14]) . da|ta x k̄ł ianuariarum [15]); | Incipit ordo epis|coporum romę [16]) ·;· | i Beatus petrus filius iohan|nis prouinciae galileae uico | bethsaida . primū̃ sedit | cathedre episcopatus in an-|thiochia añ vii . deinde in | roma añ xxv . et menses . ii . | dies . iii . Fuit temporib; tyberii | cęsaris et gai et tiberi clau|di et neronis sub quo et pas|sus est ·;· hic scripsit . ii epis|tolas quę canonice nominan|tur et euangelium marci quia | marcus auditor eius fuit et | filius de baptismū̃ (u *in* o). Post | omnes . iiii . euangelioꝝ fontē | ad intīrogationē petri firma|ta sunt . dum alius grece | alius ebraice alius latine || f. 245 consonet ·;· hic fecit ordina|tiones . iii . diac̄ vii prb̄t x . ep̄s | iii . p̄ mense decembrio . qui|et sepultus est uia aurilia | in tēplū̃ apollonis iuxta locū̃ | ubi crucifixus est iuxta pa|lacium neronianum in uatica|nū̃ . in terretorio uia aurilia | iii k̄ iulꝫ . ii . | —

f. 277 patre xci . | Gregorius nāt Roñ sedꝫ añ xvi | meñ vii . đ xxiiii . et cēs epīs | đ xxxii ·;· *Nach einem Zwischenraum von etwa*

---

[1]) XIII 440 — [2]) allata — [3]) uestigia

[4]) Bonifacium presbyterum Hierosolymam. — [5]) XXX 294. — [6]) legi

[7]) tui. — [8]) Graece prologus, Latine praefatio dicitur.

[9]) XXX 293. — [10]) gloriam

[11]) deprecatur — [12]) data k̄ maias *om.*

[13]) XIII 441. — [14]) xp̄o deo et domino nostro

[15]) Junii, et accepta VI Kal. Octobris missa de Roma Hierosolymam.

[16]) Anastasius ed . Blanchini. IV. p. I.

zwölf Zeilen: xcii Gregorius nā rom̄ sed an̄ x | men̄ x . d̄ viii . cēs epis d̄ xi ||

Auf Seite 277 finden sich die drei folgenden Zahlen xciii—xcv . mit freigelassenen Zwischenräumen vertheilt.

Sulpicius Severus *de vita Martini, epistolae, dialogi.*

XXXVIII. 36. membr. 4. foliorum 115. saec. VIII.

f. 1 Seuerus [1]) desiderio fratri [2]) karissimo [3]) | ego quidem frater unianimis [4]) libellum |

f. 1ᵇ materiam. non loquatur auctorem | Uale frater in xp̄o uenerabilis de**s | honorum sanctorumq. omnium [5]) ||

f. 2 incipit uita sc̄i martini ep̄i | et confessoris [6]) | Plerique mortales studio et gloriae | saeculari inaniter dediti . exinde peren|nem ut putabant memoriam nominis | sui quaesierunt [7]) —

f. 27ᵇ Ego mihi cons|cius sum me fide rerum [8]) et amore xp̄i inpulsum . | ut (haec) scriberem . manifesta exposuisse . uira | dixisse; paratumq; ut spero habebit a dō | praemium . non quicumq; legerit | sed quicumq; credederit, | explc. de uita sc̄i martini ep̄i . per (sulpicium) seueru ~ | monachum massiliensem . cuius | depositio est tertiu . idus nouembr̄ | Inc; epistula eiusdem (su picii) seueri [9]) | f. 28 hesterna die cum ad me plerique monachi | uenissent . inter fabulas iuges . longumque | sermonem . mentio incidit libelli mei quem de uita beati uiri martini ep̄i [10]) edidi —

f. 31 periculo: sed uere [11]) probatum | expl; epistula sulpici' seueri | Item incipit eiusdem ad aurilium diac̄ | posteaquam a me mane digressus es | eram resedens solus in cellula —

f. 35 confabulatione praestaret | charta solacium | explicit . epistula . seueri . ad aurilium diac̄ | de adsumptione . beati martini ep̄i et | conf; || f. 35ᵇ *leer* ||

---

[1]) XX 159 Es ist eine Nachlässigkeit Mignes, wenn er seinem Abdruck den Galland'schen und nicht den del Prato'schen Text zu Grunde legt. — In der Handschrift fehlt das erste Blatt.

[2]) *om.* — [3]) charissimo salutem — [4]) unanimis — [5]) Uale — omnium *om.*

[6]) Incipit liber. — [7]) quaesiuerunt — [8]) rerum fide

[9]) In der Handschrift fehlt die Angabe, an wen der Brief gerichtet ist: ad Eusebium presbyterum.

[10]) *om.* — [11]) et

f. 36 Incipit . epistula . seueri . sulpicii ad bassulã | de adsumptione . beati martini epi. et conf; | sulpicius seuerus . bassulae parenti. uenera|bili salutem. si parentes liceret in ius uocare [1]) | te plane expilationis furtiq; ream. ad prae|turii [2]) tribunal. —

f. 40ᵇ ille [3]) nos ut spero custodiens . me haec | scribentem respicit (respiciet *corr.*) [4]) te legentem seruabit [5]) | cuius adsumptio est . III . idos . nouembris . | Incipit . dialogus . I . seueri de uita sci | martini epi et confessoris | Cum in unum locum . ego et gallus con|uenissemus . uir —

f. 69ᵇ unde prima illius inter | militandum [6]) | gesta praetereo . neq; ea ad|tingam quae laicus egit ac monachus . nec uero | audita ab aliis [7]) quam quae uidi ipse dicturus | sum || f. 70 quo [8]) primo igitur tempore relictis scholis beato | me uiro iunxi . paucos post dies euntem ad eclesia ∴ —

f. 87ᵇ cras [9]) reliqua dicemus . | et sulpicius [10]) ,,, ita pariter accepta hac galli | sponsione surreximus ,,, | Finit ; I incipit sequenti die de eadem re | et eo sulpicius . lucescit hoc galle surgendum est | nam ut uides et postumianus instat —

f. 103ᵇ ad|miratione sed non minore ex nostris fle|tibus dolore discessum est. Explicit | dialogus II [11]) . de uita beati martini epi | et confessoris p seuerum sulpicium | monachum massiliensem || f. 104 + incipit, uita beati pauli monachi thebei [12]) | inter multos saepe dubitatum est , a quo po|tissimum monachorum eremus habitari | coepta sit . quidam enim altius repetentes | a beato helia et iohanne principia sumpse|runt [13]) . quorum et helias plus nobis uidetur | fuisse quam monachus et iohannis ante prophetare coepisse quam natus est [14]) | —

f. 109ᵇ hominem puluerem mox futurum . uerum | quia caritas omnia sustinet [15]) || f. 110 *Hier fehlte ein Blatt: die Lücke ist auf einem Palimpsestblatte* [16]) (*die neue Schrift füllt anderthalbe Seite*)

---

[1]) vocari in ius liceret — [2]) praetoris — [3]) illine — [4]) respicit — [5]) *om.*

[6]) Die Correctur ist von anderer Hand. Die Ausgabe natürlich militandum.

[7]) aliis potius — [8]) In der Ausgabe beginnt hier der zweite Dialog.

[9]) haec uos hodie audisse sufficiat: cras — [10]) et sulpicius *om.*

[11]) In der Ausgabe der dritte Dialog.

[12]) XXIII 17 (Hieronymus.) Von Vallarsi ist diese Handschrift, aber wie alle andern, ohne Methode benutzt worden.

[13]) sumpsere principium — [14]) sit — [15]) sustentat. l. c. 25ᵇ

[16]) Vgl. Maffei in dem Anhang zu seiner Istoria teologica S. 90.

von einer Hand des zehnten Jahrh. ergänzt || f. 111 sed [1]) et ceteris expedit fratribus ut tuo . —

f. 114 Obsecro quicumq; haec legis . ut hieronymi | peccatoris memineris . Cui si dñs optionem | daret multo magis elegeret | tunicam pauli cum meritis eius | quam regum purpuras cum meritis [2]) suis, | expl . uita . beati pauli monachi thebei | perscribtus . codix hec . de uita (ueronā) beati | martini epi et conf et beati pauli . ss | sub die kal aug agapito ucc ind, decimae [3]) | p ursicinum lect, ecclesiae ueronensis || f. 114ᵇ *und* 115. *Entwurf einer Predigt über das jüngste Gericht von einer nicht viel späteren Hand als das Vorhergehende*: mulieres quae uenites abs spectacolum . uenite *u. s. w.* ||

f. 115ᵇ: *allerlei Gekritzel des neunten Jahrhunderts.* ||

Den Schluss der Beschreibung möge die Angabe der Varianten zu den ersten Seiten des Briefes ad Bassulam nach dem del Prato'schen Texte machen [4]):

p. 50, 8 parentes liceret in ius uocari | 10 praeturii | 11 conquiras | 12 epistulam | 13 scribsi | uelititam in occultum | 14 a (d) te *(corr. m. ead.)*

p. 51, 1 aduersus | 5 dilecto | scribta necligenter | 6 inlucobrata | paenitus | inpolita | 7 epistula *sic semper* | 8 aurilium | scribseramus (*sic semper*) | 9 tholose | 10 deuulsa | quae | 11 accipi | 12 epistola *om.* | ouitum sci martini | 13 dibuissem | 15 edederim | 16 oportit

p. 52, 1 siquae *om.* | ouitu | 2 illos | 3 licturam *(corr. m. al.)* | 4 te *om.* | 5 conperta | 6 praesciit | dissulutionem | sui *om.* | inmenere | 7 causa extetit | condacensem | diocisem | 9 ignorasset | 10 ob istius modi | 11 uirtutium | consummasse | 14 &] tu | adsiduis urguere | 15 inquid | 16 exaturari (que *om.*) | 17 potenti uerbo ut | aredas | 19 eo nimirum] et mirum | circa** | 22 martini | uiderint | 24 pacem | 25 uirebus *(corr. m. post)* | 26 distitui | discipulis] fratribus | indecat | 27 tunc | maeror et *om.* | et uox | 28 relinques | enim *om.*

---

[1]) l. c. 26ᵃ. — [2]) poenis — [3]) 519 n. Chr. Der vorliegende Codex ist natürlich, wie schon codix hec zeigt, eine Abschrift dieser alten Veroneser Handschrift. — [4]) Eine Anzahl derselben hat del Prato selbst in seinen Anmerkungen verzeichnet.

Nachtrag.

Zu Canones et acta cod. LIX. 57 (S. o. S. 26) Fol. 1—2ᵇ edirt von Mai Patr. n. bibl. p. 496. — Fol. 76ᵇ—77ᵇ ebend. p. 493.

II.

Die römischen Bibliotheken.

1. Die Bibliothek von St. Croce in Jerusalemme.

(Bibliotheca Sessoriana.)

Angelo Mai hat im *Spicilegium Romanum V* 237 ff. einen Bericht über die Handschriften der *Sessoriana* gegeben, der aber in manchem Betracht sehr ungenau und unzuverlässig ist, namentlich was die Zeitbestimmung der Handschriften angeht. So setzt er die Handschrift LIII, welcher er den in seiner *Patrum nova bibliotheca* I 500 herausgegebenen *Sermo in laudem S. Martini* entnommen hat, in's achte Jahrhundert, während dieselbe höchstens dem Ende des eilften Jahrhunderts angehört. Sie enthält neben anderem auf St. Martin Bezüglichen Fragmente der Dialoge des Sulpicius Severus und ist durchaus ohne Werth. Eben so wenig verdienen eine genauere Beschreibung folgende gegen Ende des zehnten Jahrhunderts geschriebene Handschriften: XXIII. *Augustini locutionum libri VII et quaestionum libri VII;* XLIV. *Explanatio Hieronymi super Hieremia;* LXXIV. *Augustinus de civitate dei VIII–X;* LXX. gleichfalls *Aug. de civ. dei XI–XVI.* Die beiden letzten Handschriften rückt Mai in's neunte Jahrhundert hinauf. Schliesslich erwähne ich noch an dieser Stelle die Handschrift XXVI, welche nicht älter ist als das zehnte Jahrhundert, obwohl Mai von ihr sagt: *saeculi fortasse octavi.* Sie enthält in ihrem jetzigen Bestande den Commentar Cassiodors zu den Psalmen 74—100 (Anfang fehlt). Die ersten 22 Quaternionen dieser Handschrift sind nicht mehr vorhanpen; sie enthielten ohne Zweifel den fehlenden Theil der *pars secunda*

des Commentars: die Erklärung von Ps. 51—74. Der Verlust ist nicht zu bedauern, da der Garet'sche Text durchweg besser ist als der dieser Handschrift. — In der Bibliothek selbst liegt ein handschriftlicher Katalog auf, der hauptsächlich aus Notizen des späteren Cardinal Besutius zusammengestellt ist: er enthält nur die allgemeinsten Angaben. Der jetzige Bibliothekar ist Don Gregorio Bartolini, welcher mit einer in Rom beispiellosen Liberalität mir die Benützung der Handschriften gestattete.

Apponius *in canticum canticorum.*

XII. membr. fol. 2 col. foliorum 141. saec. XII. init.

f. 1. Uiro deside|riorum seruo | cristi armeni|o. supplex appo|nius. in cantico cantico|rũ. explana|cio in trinita|tis nõe. incip̃ | prologus. eiusdẽ. ad e|undẽ in eo|dẽ. quẽ praeclari. xii. libri se|cuntur ·,· | Magno quidem | illo beati dani|helis exemplo | —

f. 1ᵇ dor|mitatione uilescat. Explicit p̃pha|tio. Incip̃. lib̃. i. | Ammirantibus no|bis uocem —

f. 15ᵇ inpu|gnantes eũ expugnat. cui est | *etc.* am̃. | Finit liber primus. | Incipit liber se|cundus || f. 16. Indica mihi —

f. 25ᵇ multipli|cis gręgi largitorẽ. Cui ẽ *etc.* amen. Finit liber. ii. | Incip̃. lib̃. iii. | Quam pulchrę —

f. 37 milites suos gau|debit. Cui est *etc.* amen. | Finit liber. iii. in|cipit liber. iiii. | Adiuro uos —

f. 47 adiutoriũ im|plorem'. Cui ẽ *etc.* amen. | Finit liber. iiii. | Incip̃. liber. v. | Dilectus m̃s —

f. 58ᵇ reddidit | xp̃e ihẽ dñc ñr. Cui est *etc.* am̃. | Finit liber quintus. | Incipit liber sextus. | Quam pulchra | —

f. 66ᵇ in ẽspectu ei' laudatur. | Cui ẽ *etc.* amen. | Expł. lib̃. vi. Incip̃ lib̃ septim'. | Veni|de libano —

f. 79ᵇ agitat molem. Cui | ẽ *etc.* amen ·,· | Explicit lib̃. Septim'. Incipit | lib̃ octauus; | Uox di|lecti mei —

f. 97ᵇ dexta | porrigente. Cui ẽ *etc.* Amen. | Finit lib̃. octa|uus. Incip̃ lib̃ nonus. | Sexa|ginta sunt | —

f. 106ᵇ uic|toriam p xp̃m. Cui est | *etc.* am̃. | Explicit lib. x. Incip̃ liber. | undecim'. | Ego | dilecto | meo —

f. 120ᵇ hic saluus erit. | Per xp̃m filiũ ei' Cui *etc.* Amen. | Explicit. lib̃. xiᵘˢ. Incip̃ lib̃. xiiᵘˢ. | Quę | est ista | —

f. 141[b] plenũ intendat. | Regnantẽ cũ patre *etc.* amen. | In cantico | canticorũ | salomonis ·,· | expliciunt | libri numero | xii (cim) ·,· feliciter ·,· | am̃ ·,· dõ gr̃as ·,· | Vt gaudere solet fessus iã nauta labe. | Desiderata diu littora nota uidens. | Haud alit̃ scriptor optato fine libelli | Exultat uiso laps' (*lies* lassus) & ipse quidem ·,· ||

Diese Handschrift ist die einzige bis jetzt bekannte, welche den Commentar des Apponius vollständig enthält. Früher kannte man nur die sechs ersten Bücher. Mai gab *Spicil. Rom. V* 1 ff. das siebente, achte und neunte Buch heraus. Fast zwei Jahre später veröffentlichten zwei Patres von St. Croce den ganzen Apponius nach dieser Handschrift unter dem Titel: *Aponii* (sic) *scriptoris vetustissimi in Canticum Canticorum explanationis libri duodecim quorum alias editi emendati et aucti inediti vero hactenus desiderati e codice Sessoriano monachorum Cisterciensium S. Crucis in Jerusalem urbis nunc primum vulgantur curantibus D. Hieronymo Boltino. D. Josepho Martini ex ordine Cisterciensi. Romae 1843. 8.* Migne hat den Apponius ganz übersehen.

Augustini *confessiones.*

LV. membr. *(Grossoctav)* foliorum 200. saec. VII—VIII.

f. 1 *(sehr beschädigt). Über der Zeile:* Inc̃ sermo sc̃i augustini de euangelio ubi dñs de aqua uinũ fecit | Nuptiae [1]) in quib. xp̃s et munerator et conuiua decubuit munerator scilicet in | —

f. 1[b] refecti sumus peripsum ihm̃ *etc.* amen | Incp̃ libri confessionum eiusdem sc̃i augustini || f. 2 Magnus [2]) es dñe et laudalibis —

f. 7 dedisti mihi | Explicit liber primus confessionis | Incipit liber secundus | Recordari uolo transactas —

f. 10[b] mihi regio egestatis Explc̃. lib. ii confessionũ. | Incipit. liber. tertius. eiusdem. | Ueni karthaginem —

f. 14[b] de caelo sonuisset Finit lib. tertius | Incipit lib. quartus confessionum | Per idem tempus annorum —

f. 20 aeternitas tua. | Explicit liber quartus | Incipit liber quintus. confessionum | Accipe sacrificium —

---

[1]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 247. — [2]) XXXII 659.

f. 25 cursum dirigerem | Explicit liber quintus incipit liber sextus. | Spes mea a iuuentute —

f. 31 ibi ego feram Explc . lib . sextus . Incp. lib. septimus confessionũ. | Iam mortua . erat —

f. 37 opera tua et expaueram | Explc . lib . vii . confessionum. Incp . lib . viii . eiusdem | Ds meus recorder —

f. 42[b] carnis meae requirebat Explc . lib . viii . confessionũ. | Incipit . liber . nonus . eiusdem . sci . augustini . confessionum. | O dne ego seruus —

f. 48[b] per orationes meas | Explc . lib . viii. | Incp . lib . x . confessionum eiusdem | Cognoscam te cognitor —

f. 59 requirunt eum Explc confessionum . lib . x . incp . lib . xi . eiusd. || f. 59[b] Numquit dne cum tua sit —

f. 65 celsitudo tu es Expl. lib. confessionum sci . augustini Incp eiusdem lib. xii | Multa satagit cor —

f. 71[b] quod uoluit. | Explicit liber confessionum sci augustini . xii . | Incipit eiusdem confessionum . liber . xiii . || f. 72 Inuoco te ds —

f. 79[b] sic aperietur. | Explc. confessionum sci augustini libr . xiii . lege felix in xpo amen | Incp sci ambrosi sermo de caritate ex lectione pauli apostli contra malos qui bonis inuident. | Peractis [1]) perfectionis inspectisq. —

f. 80[b] gratiarum | actio et honor et potestas *etc.* amen . explc sermo sci ambrosi | f. 81. *Über der Zeile:* Incp epithafium scae paulae a beato hieronimo prbo . factũ. | Si [2]) cuncta corporis mei membra —

f. 88 dies xxi . finit dõ gratias . ora pro scribtore | Incp sermo sci ambrosi de perfecto | Dni [3]) ni . ihu xpi caeleste praeceptum —

f. 88[b] ad|praehendant ueram uitam finit Incp eiusd aduersus eos qi dicunt possessione[m] *(corr. m. al.)* non distrahendam sed | fructib . misericordiam faciendam. | Dni [4]) xpi salutare praeceptum est uendite omnia quae possidetis et date elemosynam dnici mandati | fides —

ibid. in uitam aeternam. | f. 89 Haec insunt in hoc codice conlationes septem idest . abbatis chaeremonis de | perfectione eiusdem de castitate eiusdem de protectione di | abbatis *** nestoritis de spiritali scientia eiusdem de carismatib' diuinis | abbatis ioseph de amicitia eiusdem de definiendo | Capitula abbatis chaeremonis de perfec-

---

[1]) XVIII 122. — [2]) XXII 684. — [3]) XVIII 109. — [4]) XVIII 119.

tione | I descriptio thenneseos oppidi . ~ expositionis postulatae Fin . capitula . abbatis chaeremonis . de perfectione | Cum uirtutem perfectionis —

f. 89b. *Über der Zeile:* Incp. lib. conlationum abbatis chaeremonis de perfectione | I . Cum[1]) in coenobio syriae — (xv) addatur intentio | Explc abbatis chaeremonis de perfectione | Incipit eiusdem secunda de castitate . capitula chaeremonis de castitate | I verba abbatis chaeremonis de castitate. — xvi de fine ac remedio castitatis Finiunt capitula abbatis chaeremonis de castitate | Conlatio abbatis chaeremonis de castitate | . I . Refectione transacta —

f. 99b intentionis | amitteret Explc secunda conlatio abbatis chaeremonis . de castitate | Incp eiusdem conlatio tertia . de protectione dī . | I prohimium — (xviii) sit idoneum. Fin capitula collectionis tertiae abbatis chaer de protectione dī | I. Cum ad synaxin matutinam —

f. 106b itineris non sentire | Explc . abbatis chaeremonis de protectione dī | Incp conlatio abbatis nesterotis de spiritali scientia | I uerba abbatis nesterotis de religiosorum scientia — (xix) sermonis accipiant . Finiunt capitula abbatis nesterotis . de spiritali scientia | I . Sponsionis nostrae et itineris —

f. 112b labore corporis intimatur | Explc abbatis nesterotis de spiritali scientia conlatio | Incp eius secunda . de charismatib' diuinis | I Disputatio abbatis nestherotis de tripertita charismatum ratione — x reuelatio de perfecte caritatis experimento | Finiunt capitula abbatis nesterotis de charismatib . diuinis | I . Post synaxim uespertinam —

f. 115 institutione prosecutus est . | Explc abbatis nesterotis de charismatib . diuinis | Incipiunt capitula conlationis primae abbatis ioseph de amicitia | I quid a nobis abba ioseph primitus inquisierit — xxviii amicitias coniuratione initas firmas esse non posse | Finiunt capitula abbatis ioseph . conlationis primae de amicitia | Incipit conlatio de amicitia abbatis ioseph | I Beatus ioseph cuius —

f. 120b ardentius inuitauit | Explc . abbatis ioseph de amicitia capitula | Incipit eiusdem . de definiendo || f. 121 I de uigiliis quas pertulimus. — xxx nihil super his quae ad usum conmunis uitae adtinent definiendum | Finiunt capitula conlationis de definiendo | I . Praecedente igitur conlatione —

---

[1]) XLIX 847 (collatio XI).

f. 129 sciant esse quod displicet [1]) Explc lib sci ioseph . de conlationib' | Incipit numerus sermonum *sci ambrosii epi numer* LXI [2]) | I de natale scorm petri et pauli II de natale eorundem . III . de margarita euangelii . | IIII . de natale sci laurenti V . de natale sci iohannis baptistae . VI alia de natale eiusdem . VII de natale scrm petri et pauli VIII de natale sci cypriani . VIIII . item sequentia X de passione scrm octaui aduenti et solutoris XI de gratia baptismi . XII de natale martyrum XIII de natale scrm canti cantiani et cantianillae XIII *(sic)* de natali scrm XIIII de eo quod scriptū est in actib' apostolorum erant illis omnia communia et de cain XV sequentia de auaritia et anania XVI exhortatio ad plebem et de euangelio XVII item sequentia XVIII de hospitalitate XVIIII de aelemosynis et de puteo samariae XX praefatio uel increpatio ad plebem XXI de grano sinapis et de scō laurentio martyre XXII sequentia de grano sinapis XXIII de id quod scriptū est reddite quae dī sunt dō et de militantib' XXIIII item sequentia . XXV de quod propheta ait caupones uestri miscent aquam uino XXVI de psalmo XXI. XXVII de defectione lunae XXVIII item sequentia XXVIIII de eo quod scriptum est in euangelio facilius est camelum per foramen acus intrare quam diuitem in regno caelorum . XXX de id quod scriptum est simile est regnum dī fermento XXXI de hospitalitate in euangelio XXXII de ieiuniis initio quadragensimae XXXIII sequentia et in ieiunio non luxuriandum XXXIIII de die scō paschae et de cruce dnī XXXV de cruce et resurrectione dnī XXXVI de eo quod scriptum est uulpes foueas habent XXXVII increpatio ad plebem et reliqua XXXVIII ubi dns sabbato manum aridam curauit XXXVIIII de pentecoste . XL . item de die scāe epyphaniae . XLI item de die epyphaniorum et reliqua . XLII . de eo quod scriptum est in euangelio hominis cuiusdam diuitis fructus uberes ager adtulit XLIII de eo quod scriptum est quis maior est in regno caelorum XLIIII de duab' nauiculis in euangelio XLV de ieiuniis uel scā quadragensima XLVI item de ieiunio dnī in deserto et reliqua XLVII item de sequentia ieiuniis qradragensimae XLVIII incp de pascha XLVIIII item sequentia L . item sequentia LI de pentecoste LII de accusato dnō aput

---

[1]) l. c. 1088 (collatio XVII). — [2]) Die cursiv gedruckten Worte stehen auf einer Rasur und rühren von einer neueren Hand her. Was früher da gestanden hat, lässt sich ohne Anwendung von Reagentien nicht ermitteln. Eine noch neuere Hand hat am Rande bemerkt: *Sermones sunt Sti Maximi epi Taurinensis.*

pilatum et reliqua . LIII item sequentia LIIII sequentia item LV de natale dni nri ihu xpi LVI de kalendis ianuariis LVII de epyphania LVIII dictum post epyphania LVIIII item sequentia de quadragensima LX post epyphania dictum LXI de sca quadragensima LXII sci augustini hic est dies quem fecit dns LXIII sci hieronimi de exodo in quadrag paschae LXIIII sci augustini ad conpetentes et cathecuminos LXV eiusdem de remissione peccatorum LXVI Eiusdem de missas cotidianas LXVII eiusdem de decimis dandis LXVIII eiusdem de sco. helisseo et lazaro LXVIIII sci hieronimi de exodo in uigilia paschae LXX eiusdem sci hieronimi in dominica paschae LXXI item ipsius de dominica paschae . LXXII sci augustini sermo de resurrectione dni post librum sci basili de regulis monachorū . LXXIII item eiusdem in capite libri sermo de uersiculo psalmi undecimi . tu dne seruabis nos et custodies nos a generatione ista et usq. in aeternum ||

f. 129ᵇ. *Über der Zeile:* Incp sermo de natale scrm . petri . et pauli apostolorum | Cum [1]) omnes beati apostoli . parem —

f. 130 deicit uanitatem . Explc incp de eorum natale | II Natalem [2]) beatissimorum apostolorum —

f. 130ᵇ obuiuens mortua est explc | Incipit de margarita euangelii | III . Satis [3]) ad correptionem —

f. 131 spernit et dm expl incp de natale sci laurenti | IIII . Beatissimi [4]) laurenti martiris —

f. 131ᵇ iudicii non timere . Explc . Incp . de natale sci iohannis baptistae | V In sci [5]) ac beatissimi —

f. 132 dnm gestib . praedicarit explc . incp alium de natale eiusde | VI . Sci [6]) iohannis baptistae —

f. 132ᵇ esse condicio|nis humanae explc incp, de natale scrm petri et pauli apostolorum | VII Notum [7]) omnib' uobis —

f. 133 caeles|tis substantia trasformatur explc. incp de natale sci cipriani epsci . | VIII Sci [8]) cypriani festiuitatem —

ibid. cursu festinat adtingere explicit | Item sequentia de eodem sermone || f. 133ᵇ VIIII Antedie [9]) cum beatissimi —

ibid tribulos germinauit tibi explc. | Incp . de passione uel natali scorm . id est . octaui . aduenti . et solutoris . taurinis . | X Cum [10]) omnium scorum —

---

[1]) *Maximus ed. Rom. 229.* — [2]) l. c. 573. — [3]) l. c. 389. — [4]) l. c. 580. — [5]) l. c. append. 41. — [6]) XVII 708 (Ambros.). — [7]) Maximus ed. Rom. 577. — [8]) l. c. 255. — [9]) l. c. 595. — [10]) l. c. 261.

f. 134 religione quam corpore explč, | Incipit de gratia baptismi | XI. Quia [1]) constat sicut —

f. 134^b soluere sed adimplere. Expł. incp̃. de natl. martyrum, XII Dignum [2]) et congruens —

f. 135 sit in defunctis explc̃. incp̃. de natali sc̃rm, canti, cantiani. et cantianillae. | XIII hodie [3]) beatissimorum canti —

f. 135^b profi|temur ad gloriam explicit Item de natali sanctorum | XIIII. Si [4]) quantum me —

f. 136 ipsa passione conmendant. Explc̃. Incp̃. de eo quod scriptum est | in actib. apostolorum erant eis omnia conmunia. et de cain. | et annania. | XV Legimus [5]) in libro —

f. 136^b hominib' sed dõ expł | Incipit sequentia de auaritia et de anania. | XVI Retinet [6]) dilectio uestra —

f. 137 emit ut reddat. Explicit, Incipit exhortatio ad ple|bem, et de eo quod scriptum est in euangelio sicut fulgur desub caelo ita | erit aduentus filii hominis. et de duobus in lecto uno. | XVII Paucorum [7]) admodum dierum —

f. 138 relinquetur in tartarũ | Explicit, Incipit, de sequentia, | XVIII Superiore [8]) dominica capitulum —

f. 138^b suae | passura perfidiae, Explicit, Incipit, de hospitalitate. | XVIIII Legimus [9]) in libro genesis —

f. 139 tabernaculorum aede teneatur. Explicit | Incipit de elemosinis et ubi sedit dñs ihs̃, super puteum samariae. | XX. Dicit [10]) scriptura diuina —

f. 139^b adulter corruptione peccati ex̃plc. Praefatio uel increpatio ad plebem. | XXI Libenter [11]) nos praedicare —

f. 140 suae neglegit | medicinam ex̃plc. Incp̃. de grano sinapis. p̱ et de sc̃õ laurentio martyre. | XXII Dicit [12]) dñs in sc̃õ euangelio —

f. 140^b supplicia atrociora fe|cerunt. Explicit. Sequentia. de grano sinapis. superiore | XXIII. Dominicam [13]) *(sic)* parabolam dñi —

f. 141 iudicii | exurentis incendii. Explc̃. Incp̃. de id q̌od scriptũ est. reddite quae di *(sic)* sunt dõ. et de militarib. | XXIIII. Nonnulli [14]) ff̃. qui —

---

[1]) l. c. 429. — [2]) l. c. 617. — [3]) l. c. 615. — [4]) l. c. 621. — [5]) l. c. 319. — [6]) l. c. 323. — [7]) l. c. 5. — [8]) l. c. 9. — [9]) l. c. 645. — [10]) l. c. 325. — [11]) Unedirt? — [12]) l. c. 361. — [13]) l. c. 365. — [14]) l. c. 375.

f. 142 pacto teneat | alienum . Explc . Item de eodem . sequentia . | xxvi. Raepraehendimus [1]) antediem (m *eras.*) negotiationem —

f. 142ᵇ rei de contestatione . Explicit , | Incp . de quod propheta ait ad filios . srl . caupones uestri miscunt aquam uino . | xxvi Non [2]) inconmode antedies —

f. 143 quam adulterare substantiam . Explicit . | Incp . de psalmo xxi . et de passione di . | xxvii . Psalmi [3]) qui lectus est —

f. 144 in|uestitu deaurato Explicit Incipit de defectione lunae | xxviii . Et [4]) ipsi uidetis ff . —

f. 144ᵇ tes|tis in caelo fidelis . ꝓ Explc . Item de sequentia eiusdem | xxviiii Ante dies [5]) prosecuti sumus —

f. 145 mortis duritia deperiret . Explicit | Incpt . de eo qod scriptum est in euangelio dicente dno facilius est camelum per foramen | acus transire quam diuitem intrare in regnum caelorum | xxx . Dicit [6]) in sco euangelio —

f. 145ᵇ caelestes thesauros amittatis . Explicit . | Incp de eo quod scriptum est simile est regnum di fermento | xxxi Et ipsi scitis ff . [7]) —

f. 146ᵇ suae passura inuidiae . Explc . Incp . de hospitalitate in euangelio . | xxxii . Aduertit [8]) scitas uestra ff —

f. 147 caelestis habere consortium . explicit . | Incipit de ieiuniis in initio quadragensimae | xxxiii . Testimonium [9]) perhibet scs . apostolus —

f. 148 inferna | non ualeant explicit Item sequentia et tempore ieiuniorum no luxuriandu | xxxiiii . Diximus [10]) superiore domenica —

f. 148ᵇ corpora castigamus . Expl . Incp de die sco paschae et de cruce dni . | Saeculi [11]) ferunt . fabulae ulixem —

f. 149ᵇ uobis nocebunt . Expl . Item de cruce et de resurrectione dni . | xxxvi . Diximus [12]) externa die —

f. 150 citius | suscitauit . Explc . Incp . sequentia . de sepulchro dni saluatoris . | xxxvii . Fortasse [13]) quis dicat —

f. 150ᵇ uiuentem cum mortuis . Explc . Incp . de pentecosten et de psalmo . centesimo nono . | xxxviii . Nosse [14]) credo uos ff . —

---

[1]) l. c. 347. — [2]) l. c. 339. — [3]) l. c. 137. — [4]) l. c. 333. — [5]) l. c. 337. — [6]) l. c. 385. — [7]) l. c. 369. — [8]) l. c. 331. — [9]) l. c. 467. — [10]) l. c. 457. — [11]) l. c. 151. — [12]) l. c. 153. — [13]) Unedirt? — [14]) l. c. 197.

f. 151 proditoris admissum . explicit . | Incipit . de eo quod scriptum est in euangelio . uulpes foueas . habent et reliqua . | XXXVIIII . Si [1]) diligenter animaduertite (e *eras.*) euangelium (euangelii *corr.*) capitulum —

f. 152 uulpib . religauit . explc . Increpatio ad plebem et de eo quod scriptum est in euan|gelio qui habet dabitur ei . et cantauimus uobis et non saltastis . | XL . Frequentur [2]) studueram aput me —

f. 152ᵇ ista caelesti . explc . Inc . ubi dns sabbato manum aridam curauit . | XLI . Diligenter [3]) audisse uos —

f. 153ᵇ operib . extendatur . explcit . Incipit . de pentecosten . | XLII Scire [4]) debet scitas —

f. 154 super singulos eorum . explc . Incp . de die scae ephyfaniae | XLIII . Hodie [5]) uerus sol —

f. 154ᵇ saeculorum . explc . | Item de die ephyfaniorum et de euangelio ubi dns baptizatus est de psalmo . XXVIII . | XLIIII . Dies [6]) ephyfaniorum graeco —

f. 155 saeculorum . expl . Incp . | de eo quod scriptum est in euangelio hominis cuiusdam diuitis fructus uberes ager adtulit . | XLV . Duplex [7]) est temtationum species —

f. 157ᵇ saeculorum amen explicit || f. 158. *Über der Zeile:* Incp. de eo quod scriptum est . quis maior est in regno caelorum . | XLVI . Si [8]) diligenter audistis —

f. 158ᵇ fluctib . demergatur . explc . Incp . de duab' nauiculis in euangelio . | XLVII . Quantorum [9]) mirabilium operator —

f. 159ᵇ aut uigilat . explicit | Incipit . de ieiuniis uel . sancta . quadragensima . | XLVIII Nonnulli [10]) xpianorum ff . —

f. 160 stimulis conpunga|mur . expl . Incp . de iunio *(sic)* dni in deserto et quod non in solo pane uiuit homo . | XLVIIII . Meminisse [11]) debet uestra —

f. 161 sps et uita est . explicit . | Item sequentia . de ieiuniis quadragensimae . | L . Propitia [12]) diuinitate ecce —

f. 161ᵇ aperire consuescant . Explc . de quadragensima . Incipit de pascha . | LI Non [13]) inmerito ff . —

---

[1]) l. c. 379. — [2]) l. c. 661. — [3]) l. c. 383. — [4]) l. c. 191. — [5]) l. c. 413. — [6]) l. c. 211. — [7]) Basilii Caesariensis tractatus de avaro divite (Zeno ed. Veron. 348). — [8]) l. c. 285. — [9]) l. c. 639. — [10]) l. c. 461. — [11]) l. c. 433. — [12]) l. c. 465. — [13]) l. c. 179.

f. 162b addicta captiuitas. explc. | Item sequenti. de scm. paschae. | LII Magnum [1]) ff. et mirabile —

ibid. et sequere me amen explc Item sequentia. | LIII Retinet [2]) scitas uestra ff. —

f. 163 diuinitatis ostendens. explc. incp. de pentecosten. | LIIII Non [3]) incommodae ante dies —

f. 164 obuiare blasphemis. explicit. | Incipit. de accusato dno aput pilatum. et de susanna. | XV Mirum [4]) forsitan uideatur —

f. 164b sacrilegium confirmauit expl. Item sequentia | LVI Ante dies [5]) prosecuti sumus —

f. 165b uiuifi|cat morientem. explicit. Incipit de natale dni. LVII. Bene [6]) quodammodo sanctam —

f. 166 consu|mat incendio. explc. Incipit. de Kalendis Januariis. | LVIII. Est [7]) mihi aduersus plerosq. —

f. 166b scitas atq. mysterium. amen. explicit. | Incipit. tractatus. de ephyfania. | LVIIII. Pleriq. [8]) in hac sca epyfhania —

f. 167 sunt reuersi. explc. Incp. post epyphania dictum. | LX. Ad omnes [9]) uos ff. praedicationem —

f. 167b exulta|tione laetatus. sit. explicit. Incipit de sca quadragensima | LXI. Ante dies [10]) deuotiem scae quadragensimae —

f. 168b reficit in ae|ternum. explicit. Incp sermo sci augustini. de id quod scriptum est. hic est | dies quem fecit dns. exultemus. et iucundemur in eo. | LXII. Sicut [11]) dno do nostro cantauimus —

ibid. in cordib. uestris. per ihm xpm amen | uersus sci augustini episcopi | d donatistarum [12]) crudeli caede peremptum. I infossum hic corpus pia est cum laude nabori (?) a ante aliquot tempus cum donatista fuisset. c. conuersus pacem pro qa moreretur amauit | o optima purpureo uestitus sanguine causa n. non errore perit non se ipse furore peremit u uerum martyrium uera est pietate probatm. s. suspice litterulas primas ibi nomen honoris | *Zwischen den Zeilen:* uersus cytheri. rethoris | quisq. [13]) grauas lacrimis hilarini flebile marmor | fleto auiam potius duram uiuacib. annis. ille do meruit tenero praelectus in aeuo | uiuere tiro breuis sed iam sub milite xpi. ||

---

[1]) l. c. 181. — [2]) l. c. 185. — [3]) l. c. 187. — [4]) l. c. 141. — [5]) l. c. 143. — [6]) l. c. 403. — [7]) l. c. 409. — [8]) l. c. 423. Dieser Sermo in der Mitte fast ganz zerstört. — [9]) XVII 624 (Ambros.). — [10]) Maximus ed. Rom. 109. — [11]) XXXVIII 1103. — [12]) Unedirt? — [13]) Unedirt?

f. 169 *Über der Zeile:* Incp . sermo sci . hieronimi de exodo in quadragen|sima ante pascha | Quomodo [1]) milex *(sic)* semper exercetur ad proelium et simulati ictus postea uulnerib . praeparantur. — *ibid.* saeculorum amen. | f. 169^c^ *Über der Zeile:* Incp sermo sci augustini ad conpetentes et cathecuminos | Audiant [2]) cathecumini . audiant —

ne peccatorū

f. 170^b^ xpm . Item eiusdem sermo de remissio | Euangel [3]) /// | peccatorum hinc admonendi estis ex sermone nostro . ministri enim sumus —

f. 172 solummodo quaesiturus . explicit . incipit de decimis sermo eiusdem | Scriptum [4]) est dd ff dni est terra et plenitudo —

f. 173 deputauit per ihm xpm ipsum dnm nostrum . Item alium de sco helisseo | Dulcis [5]) insonuit aurib . nostris —

f. 174 exercitus angelorum amen | Explc. Incp alium de ubi beatus petrus in mari tempestatem sustinit in naui | Nutritos [6]) hyrundo pullos suos cum uolandi arte —

f. 174^b^ habuit de|fensorem amen . Incp sermo sci hieronimi de exodo in uigilia paschae | Hodie [7]) isrl et uere homo uidens dm. —

f. 175^c^ qocumq . uadit in xpo ihu cui est gloria in scla | Incp . eiusdem in die dominica paschae In omni [8]) quidem psalterio dns noster prophetatur —

f. 176 sclrm amen . incp eiusdem sci hieronimi in die dominica paschae | Non queo [9]) ff kk . quod mente concipio —

f. 176^b^ inimicis suis in porta in xpo . ihu cui est gloria et imperium in saecula saeculorum . amen | f. 177 Instituta [10]) monachorum sci basilici episcopi caesariensis cappadociae in xpo | prologus sci rufini praesbyteri | Iam liber carissime frater ursaci aduentantes — ob|seruationib' uiuant . Explicit prologus . Incp . dicta . Sci basili . episcopi. | Humanum genus diligens ds et docens hominem scientiam his quidem quib' docen|di —

---

[1]) XXX 223. — [2]) Unedirt? — [3]) ? — [4]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 142. — [5]) Fulgentius Rusp. ed. Venet. p. 329. — [6]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 105. — [7]) XXX 224 (ed. Vall. XI 212). — [8]) Augustini Sermo bei Mai patr. nov. bibl. I 20. Vgl. XXX 211 (Hieronym. ed. Vall XI 200). — [9]) XXX 224. — [10]) Basilius ed. Paris. II 327.

f. 200 sufficientia nostra ex dō est expł . | Inēp sermo scī augustini de resurrectione dnī | Resurrectio [1]) dnī nrī ihū xpī secundum ueritatem —

f. 200ᵇ acus . conpara molem carnis humanae magnitudini camellorum // [2]) ||

Von allen Handschriften der *Sessoriana* ist wegen der Güte ihres Textes diese die werthvollste, indem sie für die in ihr enthaltenen Schriften zum Theil die einzig bekannte Quelle ist, theils wie für die Confessionen Augustins, für den zweiten Theil von Cassians Collationen, für die Sermones des Maximus die ausreichende Basis für eine neue Recension zu bilden im Stande ist. — Was Maximus anbelangt, so stimmt sie mit dem '*Sangallensis vetustissimus*', dem sie indess hinsichtlich des Alters überlegen ist. Beide Handschriften hat der letzte Herausgeber benützt, aber, wie die Vergleichung des *Sessorianus* [3]) lehrt, sehr ungenügend und ungenau die Varianten angegeben, und die Handschriften nur zum geringsten Theile ausgebeutet. Dasselbe Verhältniss zur Vulgata zeigt sich bei Cassianus, dessen Ausgabe (von Gazaeus besorgt) einer durchgreifenden Recension bedarf die den Text erheblich umgestalten wird. — Weniger ergiebig ist die Vergleichung der Confessiones, da auch hier die Arbeiten der Mauriner vortrefflich sind. Die in der Handschrift enthaltenen Sermones des Augustin hat, so weit sie unedirt waren, Mai herausgegeben (*Spicileg. Rom.* VIII 715 ff.; wiederholt in der *Patrum nov. bibl.* I. Augustini Serm. 53. 107. 118), die des Ambrosius P. Leandro de Corrieris, weiland Bibliothekar von St. Croce, unter dem Titel: *Sermones tres in antiquissimo codice Sessoriano St. Ambrosii nomine inscripti ex eodem codice nunc primum editi. Romae 1834. 4⁰* (wiederholt bei Migne XVIII 90 ff.).

AUGUSTINUS *de genesi ad litteram.*

XIII. membr. 4. foliorum 215. saec. VII.

f. 1 *Über der Zeile, verblichen:* Incipit li ////////////////// ni de genesi ////////// | Omnis [4]) diuina scribtura . bipertita —

---

[1]) XXXVIII 1158. — [2]) Die letzten Worte *et noli calumniari diuinitati miraculorum* unleserlich. — [3]) Er wird von ihm mit num. 90. bezeichnet. — [4]) XXXIV 245.

f. 14ᵇ eruisse sententiam : ~ | Expl . liber . primus | Incipiunt . capitula . libri secundi . || f. 15 I Quaeritur utrum aquae | — animata sint corpora | Expliciunt . capitula. | Inc . liber . secundus || f. 15ᵇ Et dixit ds —

f. 29ᵇ tertium transeamus. | Expl . liber . secundus | Incipiunt . capitula . libri . | tertii || f. 30 I quod aer — homine inmortali || f. 30ᵇ Explicuerunt . capitula . | Incipit . liber . tertius. | Et dixit ds —

f. 44 uolumine pertractemus | Expl . liber . tertius . | Incipiunt capitula | f. 44ᵇ . I . Utrum species — f. 45ᵇ inefficacia creatoris . | Explicuerunt . capitula | Inc . liber . quartus . || f. 46 Et consummata sunt —

f. 65ᵇ sit beatior . | Expl . liber . quartus . | Incipiunt capitula . || f. 66 .I. Hic euidentius dicit —

f. 67 nunc operari . | Expliciunt . capitula . | Inc . liber . quintus . || f. 67ᵇ Hic est liber —

f. 81ᵇ consideremus exordio : ~ | Expl . liber . quintus . | Incipiunt . capitula | libri sexti || f. 82 .I. De fabrica — f. 83 donari per fidem . | Explicuerunt . capitula | Incipit liber sextus | feliciter . do gratias || f. 83ᵇ Et finxit ds —

f. 97 explicare curabo | Expl . liber . sextus . | Incipiunt . capitula . || f. 97ᵇ. Et finxit ds — f. 98ᵇ instructione necessaria | Expliciunt . capitula | Incipit . liber . septimus || f. 99 Et finxit ds —

f. 112ᵇ mecum requirat . | Expl . liber . septimus | Incipiunt . capitula | libri . octaui || f. 113 .I. Argumentum ex rebus — f 113ᵇ per quam creaturam . | Explicuerunt . capitula . | Inc . lib . octabus || f. 114 Et plantauit ds —

f. 132ᵇ speradum est . | Expl . lib . octabus | Incipiunt capitula | libri . noni . || f. 133 .I. Hic praeuenit — f. 134 propheta manifestatur . | Explicuerunt . capitula . | Inc . liber . nonus | f. 134ᵇ Et dixit dns —

f. 142ᵇ uenantes uel aucupantes ad retia quaecumque [1]) || f. 143 quod [2]) in illius costae successit locum . ab angelis fac|tum —

f. 146ᵇ intentionem legentium : ~ | Expl . liber . nonus . | Incipiunt capitula | libri decimi || f. 147 Hic opinionem — f. 148ᵇ ratione decente . | Explicuerunt . capitula . | Inc . liber decimus | do gratias | f. 149 Iam quidem ordo —

---

[1]) l. c. 402 (9, 24). — [2]) l. c. 403 (9, 26). Ein Blatt fehlt.

f. 156ᵃ indigestibilis creatoris tribueretur . cum uero [1]) | f. 157 sit . [2]) in cogitatione formatur . Quis enim aethiops | —

f. 158 dein|de uideamus | Expl . liber . decimus | Incipiunt . capitula | libri . undecimi || f. 158ᵇ .i. Eo quod erant — f. 159ᵇ consensu adae | Explicuerunt . capitula | Incipit . liber . undecimus || f. 160 Et erant nudi —

f. 182 sicut oporteret . Expl . lib . undecimus | Incipiunt capitula | libri . duodecimi . | .i. De uerbis —

f. 185ᵇ tertium spiritalem . | Expliciunt | capitula . | Incipit . liber | duodecimus || f. 186 Ab exordio scribturae —

f. 214ᵇ ut earundem rerum alia tantummodo nomina || f. 215. *Von diesem Blatte ist nur ein Fetzen übrig; ich setze die übrig gebliebenen Worte und Buchstaben hierher:*

pr
iuuante sp
ciet sed iam
uoluminibu
concludimus | Explicit . liber . | duodecimus | de genesi ad littera . | dō . gracias ||

Von allen Handschriften, welche die *Sessoriana* besitzt, ist diese die älteste. Die vielen Schreibfehler der ersten Hand sind von einem Corrector im zehnten Jahrhundert fast durchgehend verbessert. Im Übrigen ist, dem Alter der Handschrift entsprechend, die Überlieferung als eine echte und ungetrübte zu bezeichnen, und unter allen bekannten Codices dieser Schrift nimmt der *Sessorianus* dadurch eine besondere Stellung ein, dass in ihm ohne Zweifel auf Augustin selbst zurückgehende Summarien den einzelnen Büchern vorausgeschickt werden. Mai hat dieselben in der *Patrum nova bibl.* I. 2, 119 herausgegeben.

Augustinus *de inmortalitate animae, de quantitate animae.*

XVI. membr. 8. foliorum 57. saec. X.

f. 2ᵇ *von einer Hand des zwölften Jahrh.:* In eadē urbe scripsi dialogū — abundare otio . || f. 3 De qualitate uel quantitate

---

[1]) l. c. 418 (10, 24). — [2]) l. c. 427 (10, 42). Ein Quaternio fehlt.

animę | Incip̄ dialogus augustini cū adōdato carna|liter sibi filio. adeodatus *(diese zwei Zeilen von späterer Hand)* | Qn̄m [1]) uideo te abundare otio —

f. 44 me ipsum oportuniorē | obseruabo ; | De inmortalitate animae ; | Post libros [2]) soliloquiorum — f. 45 est disciplina ; | Si alicubi est disciplina —

f. 57ᵇ per sensum de | quo dictum est pro|batur ; | Exp̄ līb sc̄i augustini de inmortalitate | ////////////////// animae ; ||

Diese Handschrift ist ohne besonderen Werth, wie schon daraus hervorgeht, dass in dem Dialog *de quantitate animae* Adeodatus als Unterredner genannt wird. Augustin selbst nennt Ep. 162 Euodius; die besseren Handschriften haben gar keinen Namen.

Augustini *retractationes*.

XXXVIII. membr. fol. fol. 1—56 saec. X.; fol. 56ᵃ—139 saec. IX—X.

f. 1 *Über der Zeile von gleichzeitiger Hand:* Iste liber ualde bonus atq; adamabilis | I Incip̄ breuis retractationum *Beati Augustini* [3]) | I De achademicis . lib̄ . III . — XXVI . de mendacio . lib̄ . I . | Explic liber primus . Incipit sec̄dus . | XXVII . ad simplicianum . lib̄ . II . | — f. 2 XCIII . ad quos supra de correptione & gratia . līb . I . explic | In hoc corpore continentur retractationū sc̄i augustini ep̄i . libri . duo . | Iam [4]) diu est ut tacere *(sic)* cogito atque dispono . | — f. 3 eundem ordinē nouerit; de achademicis . libri . III . | I Cum ergo reliquissem —

f. 37 de mendacio; explic̄ | lib̄ primus; Inc̄ lib̄ sc̄ds; ad simplicianum . Lib̄ . II . | XXVII Librorū quos episc̄ . elaboraui . primi duo s̄t ad simplicianum eccl̄ę | —

f. 56ᵇ alios dictatos . alios a me | dictos . retractare cępissem . amen . ||

f. 56ᵃ In hoc uolumine continentur explanationes in amos proph̄a | hieronimi p̄bri Liber . unum *(sic)* . | de adquisito dom̄ ansfrit ab̄b̄ . . f. 57 Explanationū sc̄i hier̄ in amos profetā . | Amos [5]) propheta qui sequitur iohelem — f. 59 in singulis disseram; | Et dixit . dn̄s de sion rugiet. —

---

[1]) XXXII 1035. — [2]) XXXII 1021. — [3]) *Das Cursivgedruckte von neuerer Hand hinzugefügt.* — [4]) XXX 583. — [5]) XXV 989.

f. 65[b] quae interpretatur patientia . & simul eos generauit in [1]) ||
f. 66 sermonem [2]) . abrumpunt & diuidunt . tamen non hoc —

f. 82 frigoris repellendam; | Explanationũ in amos prophetã . | Finit liber . I . | Incipit liber . II . | Legi in quadam controuersia —

f. 109 quod exposuimus. || f. 109[b] Explanationum in amos prophetã | finit liber . II . | Incipit liber . III . | Praepostero ordine atque confuso —

f. 139 promissio | lex naturae est ; | Finit in amos explanationum liber tertius ||

Weder im Guten noch im Bösen ist diese Handschrift ausgezeichnet.

AUGUSTINUS *de divinis scripturis (speculum)*.

LVIII. membr. 8. foliorum 226 saec. VIII — IX.

f. 1[b] In nomine [3]) dñi ihũ xpi . | Incp ordo capitulorum . de diuinis scrip|turis . ñ . CXL.IIII . sit. | I . de uno deo. | — f. 6 CXLIIII . quod dñs fons uitę sit | *Hinzugefügt hat eine Hand des eilften Jahrhunderts:* Iste est liber unus beati augusti contra donatistas . & idola | de testimoniis scripturarum . | I de uno deo . | In deuteronomio | audi israhel dñs ds̃ tuus | ds̃ unus est et diliges dñm | —

f. 154[b] in lumine tuo uidebimus lumẽ | Explicit testimoniorum | *Hinzugefügt hat dieselbe Hand des eilften Jahrhunderts:* liber . beati augusti . cont donatistas . & jdola . | Itẽ Liber beati cypriani ẽpi . ac martyris . de sacramtis xpi . | Incipit . ad quirinum . | Cyprianus quirino filio salutẽ | Obteperandum [4]) fuit fili carissime . desiderio | tuo — f. 155 pari|ter potiturus accesseris || f. 155[b] Libellus primus | I . iudęos in offensã di grauiter deliquisse | — f. 156 XXIII quod solo hoc iudaei accipere ueniam | possint delictorũ suorũ si sanguinem | xpi occisi baptismo eius abluerint et in ec|clesiã transeuntes prçceptis eius obtemperauerint || f. 156 b + iudaeo . in offensam di grauiter deliquisse | quod dñm reliq;rint . et idola secuti sint . | In exodo . populus ad aron . exurge et fac no|bis —

---

[1]) l. c. 1001 B. — [2]) 1002 C. *Ein Blatt fehlt.* — [3]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai. I 2, S. 1. — [4]) IV 675.

f. 16[b] Os enim dn̄i locutum | est ista . | Incipit secundus | i xp̄m primogenitum esse et ipsum esse sa|pientiam di p quem omnia facta sunt . | —

f. 167 . xxx . quod ipse sit . et iudex et rex; | .i. xp̄m primogenitum esse et ipsum esse sa|pientiam di p quē omnia facta sunt . | Aput solomonem in prouerbiis . dn̄s condidit | me initium uiarum suarum in opera sua . an|te seculum fundauit me in principio . ante . || —

f. 188 iusti autem in | uitam aeternam; | Ad quirinum de sacramento xp̄i explicit lib̄; ii; incp̄: liber iii | + cyprianus quirino filio salutem . pro | fide ac deuotione tua — f. 188[b] semper bene ualere | . i . de bono operis et misericordiae . | — f. 191[b] cxx orationibus insistendum; | ī De bono operis et misaericordiae . | Aput esaiam . exclama in fortitudine —

f. 225[b] quia mitis sum | et humiles corde . dō gratias amen. ||

Das in dieser Handschrift enthaltene *Speculum* des Augustin, von dem früher bekannten völlig verschieden, hat Mai in der *Patr. nov. bibl.* I. 2, 1 ff. zuerst herausgegeben. Wie bei allen Mai'schen Publicationen eine Nachvergleichung unerlässlich ist, so auch hier.

Canones *conciliorum et decreta pontificum.*

LXIII. membr. 8. fol. 1—226 saec. IX—X; fol. 227 saec. XV; fol. 228 saec. XII; fol. 229—232 saec. XV.

f. 1 i Domnus Petrus sedit annos xxv menses ii . dies iii.

ii Linus sedit an̄ xi menses . iii . dies . xxii.—

f. 26 xc.vii Adrianus sed̄ an̄ . xxiii . men̄s dece dies . sedeci : ~

Im Folgenden (— fol. 3) *ist dies Pabstverzeichniss von verschiedenen Händen bis auf* Paschalis ii . *fortgeführt.*

f. 3[b] Primus apostolica canon documenta ministrat —

Ultimus angelico de psonat affrica sistro . ||

f. 4 Incipiunt capitula canonum omnium | conciliorum uel epistolarum decreta|lium qualiter se sequuntur. |

i Scōrum apostolorum numero . l.

ii Niceni concilii . numero . xx.

iii Anquiritani concilii . numero . xxiiii.

iiii Neocaesariensiū numero . xiiii.

v Gangrensis concilii . numero . xx.

vi Anthioceni concilii . numero . xxv.
vii Laudociae prouincię . numero . lviiii.
viiI Constantinopolis numero . iii.
viiiI Chalcedonensis concilii . numero . xxvii.
x Sardicensis concilii . numero . xxi.
xi Karthaginensis concilii . numero . xxxiii.
xii Diuersorum conciliorũ africanorũ . numero . cv.
Epistolę decretales
xii *(sic)* papae sirici.
xiii papę innocentii
xiiii papę zosimi
xv papę bonifatii
xvi papę cęlestini ubi sequitur diuersorum de gratia dĩ
xvii papę gelasii ubi currit cum s̃s.
xviiI papę leonis
xviiiI papę hilarii
xx papę simplicii
xxi papę felicis
xxii Item papae gelasii.
xxiiI papę anastasii
xxIIII papę symmachi
xxv papę hormisdę

f. 4[b] Incip̃ tituli canonum apostolorum | i De ordinatione epĩ — f. 5 l Quod non debeat una mersio in baptismate q̊asi in morte dñi ꝑuenire || f. 5[b] Incipiunt ecłasticę regulę sc̃orum apo|stolorum prolatę per clementem | ecłę romanę pontificẽ . quę ex grecis | exemplarib ; in ordine primo ponunt ; | quib ; quã plurimi quidem consensũ non | prębuere facile et tamen postea quę|dam constituta pontificum ex ipsis cano|nib : adsumpta esse uidentur ; Incip̃ cañ | apostoł . | — i Ep̃s a duobus aut tribus —

f. 9[b] (l) patris & filii & sp̃s sc̃i ; | Incipiunt tituli canonum niceni concilii numero xx | i De eunuchis & qui se ipsos absciderunt —

f. 10 xx De flectendo genu | Incip̃ constitutio et fides niceni concilii cũ subditis capĩt | Facta est aũ haec synodus - siluestrum ; | Credimus in unum dm̃ patrem omp̃tem — & apostolica ecła ; incip̃ pręf s̃sti concilii || f. 10[b] Concilium sacrum uenerandi culmina iuris — hoc sale conditus dulcia mella flu& | De eunuchis & qui se ipsos absciderunt | i Si quis a medicis —

f. 13ᵇ (xx) nota psoluere | Expliē caño sc̄i niceni concilii | et subscripserunt cccxviii ep̄i qui in eodē con|cilio conuenerunt || f. 14 Osius ep̄s ciuitatis cordubensis — f. 16 Dacias . camdos . bosforon . | Haec q̄ sequnt̄ usq: capit̄ ancyrani c̄cilii in canone apostolici romę n̄ habent . | Post concilium nicenum . in urbe roma concilium congregatum | —

f. 17 sine dubio credamus ; | Incip̄ tituli canonum ancyrani concilii num̄ . xxiiii . | f. 17ᵇ i De p̄bris qui immolauerunt tempr̄ psecutionis — xxiiii De his qui virginū corruptionib : conscii sunt || f. 18 Incipiunt regulę ancyrani concilii . | Iste regulę priores quidem sunt nicenis : — niceam : | De p̄bris *etc.* i p̄bros immolantes — f. 20ᵇ (xxiiii) pęnitentię c̄stitutos : | Et subscripser̄ xviii ep̄i q̄ in eodē c̄cilio fuerunt | uitalis —

f. 21 alfios | Expliē cañ c̄cilii anq̄rani | tituli canonū neocaesariensis concilii num̄ . xiiii . | i De p̄bris qui uxores — xiiii De numero certo diaconorum . | Canon̄ concil̄ neocaesar̄ . | Incipiunt regulae prolatę — repperiuntur : | i De presbiteris *etc.* || f. 21ᵇ Presbiter si uxorem —

f. 22ᵇ (xiiii) liber insinuat ; | conuener̄ aū in unū sc̄i et uenerabiles ep̄i in uniuersā cęsariā ; | Id̄ Uitalis — Sanctus & ceteri qui | statuer̄ superius scripta . | Incip̄ synodi s̄sti praefatio | Dominis honorabilib; consacerdotib; in armenia constitutis . | ep̄i quorum nomina superius sunt scripta & conuenerunt in | cangrense concilium in dn̄o salutem . Qm̄ conueniens sc̄a | — f. 23ᵇ susceperit obseruandum ; | tituli canonū cangrensis concilii num̄ . xx . | i De his qui nuptias execrantur — f. 24 xx De his qui collectas — execrantur | Incip̄ regulę eiusdem concilii | quę post nicenū conciliū expositę sunt | i Si quis uituperat nuptias — f. 25 xx execratur anathema sit . | Et subscripserunt . Elianus —

f. 25ᵇ Basilius | Expliciunt regulę cangrensis concilii . | Tituli cañ anthioceni concilii num̄ xxv | i De his qui contraria — f. 26 xxv Ut ep̄s dispensandi — potestatem . | Incip̄ regulę anthioceni c̄cilii expositę ap̄ an thiociā in eñceniis tituli numero xxv (*in mg.* ./. al̄ nengensis) | i De his qui contraria *etc.* Omnes qui ausi — f. 30 (xxvi) condec& adprobante ; | Et subscripserunt xxx ep̄i qui in idem conciliū conuenerunt | Eusebius — Manicos | Expliē textus | canonū con|cilii anthio|ceni ||

f. 30[b] tituli canonum apud laodiciã phrygię editi nuñ . LVIII | I De digamis — f. 31[b] LVII Quae psallere — conueniat | Explič cap̄ . | Incip̄ textus canonū concil̄ laodiceñs | Scã synodus quę apud laodiciam — adnexę sunt | I De bigamis | De his qui secundum —

f. 35 (LVII) noui testamenti uel ueteris | Expl̄c canones concilii laodicensis | Incip̄ tituli cañ concil c̄stantinop̄ nuñ . III | I Ut ea quę apud niceam — III De maximi inlicita ordinatione | Incip̄ regulę eiusdē concilii sub theodosio piis̃s | imperatore apud constantinopol̄ expositę | hę definitiones expositę s̃ — est ordinarius ; | I Ut ea *etc.* Fidem ñ uiolandam — f. 35[b] (III) deducta esse uideantur . | Expositio fidei centum quinquaginta scōrum | qui constantinopolim congregati sunt | Credimus in unum — seculi . amen | Et subscrips̄ epi centum quinquaginta qui in | eodem concilio conuenerunt . | Nectarius — f. 37[b] Auxanianos eucapriensis | Expl̄c canon concilii constantinopolitani || f. 38 tituli cañō chalcedonensis c̄cilii nuñ . XXVII | I De canonib; uniuscuiusq. concilii — XXVII De his qui rapiunt puellas . | Incip̄ regulę ecl̄asticę promulgatę | a calcedonensi scō concilio | I De canonibus *etc.* Regulas scōrum patrum —

f. 42[b] (XXVII) anathematizentur . | Explič textus calcedonensis concilii . | Incip̄ constitutio et fides eiusdē concilii | Aetius archidiaconus constantinopolis nouę romę legit : | Scã & magna — subter adnexa ; Dñs noster & saluator — f. 44 anathematizari . Et subscripser̄ uniuersi epi | Paschasinus ep̄s uicarius —

f. 48 Ualerius afrus | Tituli cañ concilii sardicensis nuñ . XXI . | De epis etiam laica cōmunione — XXI De suscipiendis — patiuntur . Inč cañ serdiceñ . | I De epis *etc.* Osius ep̄s dixit ; Non minus — (XXI) ei est exhibenda ; | Subscripserunt aū omnes epi sic . | Ego ille ep̄s illius ciuitatis — f. 53[b] diuersarum prouinciarum uel ciuitatium . | Explič canones serdicenses | Incip̄ tituli canonū cartaginiensis concilii nuñ XXIII . | I Ut quae in niceno concilio statuta — f. 54 XXXII Ut pb̄ri — liceat . || f. 54[b] Incip̄ canones cartaginiensis concilii | Post consulatum gloriosissimorū imperatorū . honorii duodecies | — f. 57 recitauit in concilio africano . professio fidei niceni c̄cilii | Credimus — ecl̄a ; | Statuta q̄q̄ . niceni concilii — inserta noscuntur | I Ut quę *etc.* Aurelius ep̄s dix̄ ; hęc ita — f. 62 (XXXIII) tituli sui usurpare ; | Explič canones concilii cartaginiensis . || f. 62[b] *Über der ersten Zeile:* hoc cap̄ aurelii cū subscriptionib: eporū in cañ apostolici romae ñ habet' . | Aurelius ep̄s dix̄ : Juxta statuta — scribemus .

Et subscripser̄. | Aurelius ep̄s huic scedulę relecte nobis subscripsi — f. 63 & gesta recollegimus ꝑ nos directa. | tituli canonū diuersorū conciliorum africanorū . num̄ . cv . | i Quod nihil de ipponiensi — f. 65 cv Epistola totius concilii africani ad papā cęlestinū urbis romę ep̄m | Incip̄ canones diuersorū conciliorum | africanę prouincię num. cv | Gloriosissimo imperatore theodosio — f. 65[b] caritate considerentur : | i Quod nihil de ipponiensi *etc.* | Epigonus ep̄s dix̄ . In hoc breuiario —

f. 93 (cv) longiore orantē ꝑ nobis custodiat domine fr̄ : | Expl̄c africani concilii : Incp̄t epistula decretalis pape syrici ; || f. 93[b] Siricius himerio ep̄o tarraconensi salutem . directa ad decessorem | — tuetur heredes | Incipiunt tituli decretorū papę syricii numero xv . | i De arrianis non rebaptizandis — xv Ut si per ignorantiam — promoueantur . | *Folgen die Decrete.*

f. 98 Incipit epistola regularis pape innocentii ; | Innocentius decentio episcopo eugubino salutem ; Si instituta — f 98[b] esse seruandam ; | Tituli decretorum papę innocentii numero . lvii . | i De pacis osculo — f. 99[b] lvii quod subreptū — commutauerit ; | *Wie oben.*

f. 120[b] Tituli decretorū pape zosimi nū . iiii . | i Quod monachi uel laici — iiii De presbiteros rauenna∗tium . | Incip̄ instituta pape zosimi . *Folgen vier Briefe, die drei ersten an* hesituis ep̄s salonitanus , *der letzte an die* presbyteri *von Ravenna.*

f. 122[b] (*Decrete des Pabstes* Bonifatius) i Supplicatio eiusde pape — iiii Ut in unaquaq; — ordinet̄ | *W. o.*

f. 125[b] i De prospero & hilario — f. 126 xxii Quod docendus sit populus non sequendus | Incip̄ decreta pape | celestini. *W. o.*

f. 134 Tituli decretorum pape leonis nū xlviiii | i Ut nullus ep̄s — f. 136 xlviiii Leo ep̄is mauris — presumat accedere | Explicit pape ∗∗∗∗∗ | Incipit pape leonis decreta. *W. o.*

f. 155[b] Tituli decretorum papę hilarii . numero . vi . | i Synodum habitum — vi Pręceptum hilarii ep̄i ad ascaniū de eadem causa | Incipit regulę papae hilarii. *W. o.*

f. 160[b] Tituli decretorū papę simplicii . | num̄ . ii . | i Ne liceat inlicitas — ii Simplicii ad equitiū — ordinationibus | Incip̄ constituta papę simplicii. | *W. o.*

f. 162 Tituli decretorum papę felicis | i Constitutio papę felicis africanę prouintię de non rebaptizandis | Incipit constituta papę felicis Exemplaria gestorū quibus est precepta pape felicis | —

f. 164[b] dynamio. & siuidio, uiris clarissimis consulibus. | Tituli decretorum papę gelasii. nume. xxviii. | i De constitutis ecclesiasticis — f. 165[b] xxvi[II] Quod eps pbr & diaconus — tacuerit, incip epis. papę gelasii. | *W. o.*

f. 173 Tituli decretorum papę anastasi. num. viiii. *(sic)* i Quod p xpo fungat legatione dn p pace praecatur aecclae | — viii Quod mali — noceant | *W. o.*

f. 176[b] Tituli decretorum papę symmachi numero quinque | i Suggestio fulgentii — v Ut si qs ambientes — aestimetur; |

f. 179[b] Exemplar constituti facti a sco symacho papa de re|bus eccłę conseruandis; tituli eiusdē conchilii; | *Folgen acht Rubriken.*

f. 187[b] Incip ad hormisdam papā iustini impers sacra; || f. 189 Exemplar precum | f. 190[b] Hormisda iustino augusto | f. 193 Ormisda presbiteris diaconibus et ar|chimandritis secundę syrię. | f. 193[b] i Ut nullus audeat presbyteram — xvii De coma clericis non relaxandum; |

ibid. Incipit constituta papę gregorii; | — f. 197 Explic consti tuta pape gregorii sub anathemate interdictam; finit. huc | usq; apostolici canones habent. Itē sci gregorii ad brunildā reginā. | Sub districta anathematis interpositione debeant interdici; —

f. 197[b] uiduam tantum; Incipit | conciliū nicenū uigi[n]ti episcoporum quae in grego non ha|bentur sed in latino inueniuntur [1]) ita | Sunt etiam regule ecclesiastice quae in affricanis regionibus —

f. 198[b] sequi uidebit. Incipiunt regule xl quadraginta | apud sardicam constitute [2]) | i hosius eps dixit nulla excusatio — xl humanitas est exhibenda; Incip lex data (lata *corr.*) constantini aug de arrii dānatio atq; omni scrip ab eo igni tradenda [3]) | Impt constantinus aug epis. et plebibus. Arrius qui malignos atq; | —

f. 203[b] subiacebit; *Incip quemadmodū* [4]) | Factum apud niceam metropolim bithinię a die. xiiii kł iuł qui te|nuit usque in die viii kł septembris. *formata fieri debeat*; | Paulino et iuliano. SS qui est apud grecos. xviiii dies mensis eorum. | dies secundus alexandri

---

[1]) Herausgegeben von den Ballerini a. a. O. III. 2. (LVI 210). — [2]) Vergleiche dieselben a. a. O. Der 21. regula geht die Bemerkung voraus: Itemque apud grecos non habentur sed apud latinos tantū inueniuntur. — [3]) Vergl. dieselben a. a. O. c. 3. (l. c. 214). — [4]) Das cursiv Gedruckte ist in der Handschrift miniirt. — Vergl. dieselben Ballerini a. a. O. p. II. c. 7 (l. c. 136).

anno . dcxxxvi et alia manus . atticus eps | ecclesię constantinopolitanę dixit . Edidi canones scorum patrum | olografa manu a me subscriptos amen ; Greca elementa litterarum numeros . etiam exprimere nullus . qui uel tenuiter — elementa significantur . amen . Finit . nam numerus noster non | tenetur in epistola grecos —

f. 204 sedis apos|tolice Incip instituta antiqua orientis [1]) ; i Qui eps ordinandus est — f. 204[b] (x) sed his patrum definitioni|bus adquiescat i Ut eps non longe ab ecclesia hospiciolum habeat | —

f. 208 (cii) orationibus suis ecclesiam iu bant (*am Rande*: usq : hic scriptū est) . Incip expła beati hieronimi | pbri ad damasum papam | de tribus hypostaseos [2]) | Beato damaso papae hieronimus | qm uetusto oriens —

f. 209[b] sensu prędicent ; Incipit rescriptum damasi pape | ad petitum hieronimi ad paulinū episcopū antiochie [3]) | Dilectissimo fratri paulino . damasus papa . et p ipsum filium meum | —

f. 210[b] tribuat facultatem . Incip concilium urbis ro|me sub damaso papa de explanatione fidei [4]) Dictum est prius agendum est de spū septemformi —

f. 214[b] esse damnatam (*corr.* damnata) ; | Incipit liber sci augustini epi de eccłe regulis capła lv [5]) . i Credimus unum esse dm̄ . patrem et filium . et spm̄ scm̄. —

f. 222[b] qui generatione contrahitur regeneratio|ne soluatur Incip decretū zacharie pape : | Zacharias scissimus ac ter beatissimus eps —

(15 Cap.) f. 225 inuenerit sic facientem : [6]) Incip explañ canonica quib : debeant adimplere . pbri . diac . | subdiac | Primum omnium · ut fidem catholicā om̄s pbri . et diac . seu | —

(11 Cap.) f. 226[b] ad metropo|litanum suum accedant ; | f. 227 *Fragment (Excerpte aus kirchlichen Schriftstellern)* ; f. 228 *Bruchstück aus den* Acta S. Bartholomaei apostoli ; f. 229 Siquis frs oraculū reminiscatur —

---

[1]) Herausgegeben von den Ballerini Documenta iuris canonici veteris III (l. c. 879). — [2]) XXII 355. — [3]) Herausgegeben von denselben Ballerini Codex canonum etc. c. LV (l. c. 684). — [4]) Vergleiche dieselben de antiq. collect. p. III. c. 3 (l. c. 215). — [5]) LVIII 979 (XLII 1203). — [6]) Herausgegeben von den Ballerini Documenta iuris canonici veteris IV (l. c. 890).

f. 232 obtrectatoꝝ minime p̃grauamur . sic demum ꝓbatoꝝ et sc̃oꝝ uiroꝝ ||

Diese Canoneshandschrift gehört zu denjenigen, welche die Ballerini *de antiq. collection. et collector. canonum* III 3 (LVI 211) characterisiren, ihnen den Namen '*collectiones additionum Dionysii*' beilegend. Der *Sessorianus* zeichnet sich durch die grosse Sorgfalt, mit welcher er geschrieben ist, aus, und verdient schon deshalb Berücksichtigung, weil er den genannten Gelehrten unbekannt geblieben ist. Die Schrift des Gennadius (auch hier Augustin beigelegt) hat eine von der bekannten völlig abweichende Fassung. So lautet in der Handschrift das letzte Capitel folgendermassen: *LV Contra Pelagium. Nam tria sunt ut scitis quae maxime aduersus eos catholica defendit eccła . quorũ est unũ . gratiã dĩ non secundum merita nostra dari . qm̃ dĩ dona sunt . et dĩ gratia conferuntur etiam merita iustorũ uniuersa . alterũ est in quantacũque iustitia sine qualibuscũque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem uiuere . tertiũ est obnoxiũ nasci hominẽ peccato primi hominis et uinculo dãnationis obstrictũ nisi reatus qui generatione contrahitur regeneratione soluatur.* Eben so wenig wie mit der Vulgata stimmt diese Recension mit dem Texte des *Cod. Veron.* LX 58.

Cassianus *de coenobiorum institutis.*

LXVI. membr. 8. 2. col. foliorum 169. saec. IX.

f. 1 In dĩ nomine regula | monachorum ęgypti | a iohanne cassiano | massiliensi pb̃ro conscrip|ta incipit . quam eu|cherius lugdunensis | ep̃s breuiore conscrip|sit sermone sicut | in hoc continetur libro || [1]).

f. 1^b^ *Über der Zeile:* Incipit prefatio | Ueteris instru|menti narrat — f. 3^b^ inpari | facultate | Explicit | prefatio | Incipit (incipiunt *m. rec.*) capitula || f. 4 I. de cingulo monachi — XI de cinculo sp̃itali . et sa|cra meritis ipsius. | De institutis ac regulis —

f. 10 repugnantem ; | Explicit . de ʰabitu | monachorum Lib̃ .I. | Incipit de canonico | nocturnarum ora|tionum et psalmo|rum modo . Lib̃ sec̃ũn . || f. 10^b^ I de canonico nuturnarũ | — XVIII quod a |

[1]) XLIX 53.

uespere sabbati usque ad uesperā diei dominici genua non flectantur. nec totis diebus qnquagesimę | f. 11 Duplici igitur | hoc —

f. 22[b] oneret aut labore; | Explicit de canonico nocturnarū | orationum & psalmorum modo. Lib̄. II. Incip̄ de canonico | diurnarum orationum et psalmorum modo Lib̄. III. I De sollemnitate horae — f. 23 XII Quib; dieb; cum cena | frib̄; exhibetur accedentib: ad refectionem psalmus non | dicatur fieri in prandiis | solet. | Finiunt capitula de libro tertio (libri tertii *corr. m. ead.*) De nocturno orationum et psalmorum —

f. 32 ꝑpria inuitat uoluntas: Explicit de canonico diurnarum | orationum et psalmorum modo Liber tertius. | Incipit de institutis renuntiantium Liber quartus: Capitula. f. 32[b] I De institutione eorum qui renuntiant huic mundo. — f. 33[b] XLIII. Recapilatio *(sic)* expositionis ꝑ quam monachus ad ꝑfectionem possit ascendere; | Finiunt capitula de libro quarto. | Incip̄ de institutis renuntiantium | Lib. IIII. f. 34 De canonico modo orationum atq; psalmorum —

f. 57 perfectio possidetur; | Explicit de institutis renuntiantium Lib̄ IIII. Incip̄ cap̄ Libri V: I Transiturus de institutis monasteriorum — f. 58 XLI Sententia abbatis macharii de obseruantia | monachi uel tamquam diutissime uicturi uel tamquam co*tidi*e morituri; | Finiunt cap̄ de libro. V. Incip̄ de spū castrimargie Lib̄ V. || f. 58[b] Quintus nobis iuuante | —

f. 83[b] accersiendum esse se credit. | Exp̄l de spū gastrimargie | Incip̄ de spū fornicationis. I De duplici pugna aduersus spm̄ fornicationis — f. 84 XXIII Remedia curationis quib; ꝑfecta possit cordis | & corporis nr̄i puritas ꝑmanere; Expł cap̄ | Secundum nobis traditioni —

f. 93[b] solidissimum robur que praemittunt. | Explicit de spū fornicationis Lib̄ VI. | Incip̄ de spū filargyrie Lib̄ septimus | Incip̄ cap̄. I Quod peregrinum sit bellū filargyriae — f. 94 XXXI. Quod non possit quis filargyriam uincere nisi in coenobio ꝑserueret & quemadmodum possit ibidem ꝑmanere. | Expł cap̄. || f. 94[b] Tertius nobis conflictus —

f. 109 sibi magnanimiter tolerare. Expł de spū filargyrię id̄ de amore pecuniarum. Incip̄ | de spū irae Lib̄ VIII Quod quartum certamen aduersus irae sit uitium — f. 109[b] XXII Remedia quib; iram de cordibus nr̄is eradicare pos[simus] | Finiunt capit̄ de libro octauo Quarto *(corr. m. ead.)* quoq; certamen —

f. 120^b promittuntur | aeterna ; | Explicit de | spū irę Lib̄ viii | Incip̄ de spū tris|titię | i Quod quintum certamen | sit aduersus spm̄ tristitie | & quae — f. 121 xiii Remedia quibus tris|titiam de cordib; nr̄is | exterminare possimus . Finiunt ca|pitula de | Libro nono | Quinto no|bis certa|mine. —

f. 124^b transeuntia con|templantes . Expł Lib̄ viiii | Incipit lib̄ x | de spū accedię || f. 125 Quod sextum certamen | sit aduersus spm̄ accedię | & de natura eius . | — f. 125^b xxv Uerba abbatis mo^y si . quae | dixerit mihi de remedio accedię ; | Sextum nob̄ | certamen —

f. 141 sed resistendo | superandam . | Exp̄ de spū | accedię (accidię *m. rec.*) lib̄ x | Incip̄ de spū | cenodoxiae | Liber . xi : ~ | Incip̄ capitoł | i Quod septimum cer|tamen aduersus | cenodoxiā sit & de natura eius. | — xviiii Remedia quib; cenọ^d^oxia^s | superare possimus . | Finiunt cap̄i Incip liber xi | septimum no|bis certamen est | —

f. 149 praetulisse conuicti ; | Expł de spū cenodoxię || f. 149^b Incipiunt capituł | i Quod octauum certamen | aduersus spm̄ sup̲biae sit . | & de natura eius ; | — f. 150 xxxiii . Remedia aduersus | morbum sup̲biae ; | Exp̄l . cap̄it | de spū sup̲bię | Incip̄ lib̄ xii || f. 150^b Octauum q̄d | & extremum | —

f. 168^b in ue|ritate credamus ; | dō gratias | amen ||

Seltsam ist die Überschrift dieses Codex, nach welcher man nicht die vollständigen Institutionen, sondern den Auszug des Eucherius (L 867) erwartet. Indess da sich dieselbe Überschrift auch in anderen Codices des *Cassianus* findet, in welchen ebenfalls der vollständige Text desselben folgt, so ist der Schluss wohl erlaubt, dass dieser Zusatz zum Titel keine andere Bedeutung habe, als die einer historischen Notiz. Übrigens zeigt diese Handschrift, die einen vortrefflichen Text bietet, dass Gazaeus auch für die Institutionen sehr viel zu thun übrig gelassen hat.

Chrysostomi *homiliae (Übersetzung).*

XCIV. membr. *(Grossoctav)* membr. fol. 175. saec. X.

f. 1 *Über der Zeile:* In hoc cođ continentur homeł . Joh̄ chrisostomi in marcū & matth̄ num̄ . xvi . et sermo | de reparatione lapsi . | Tractatus sup̲ marcum | Omnis scriba doctus in regno caelorum —

f. 32^b qui uoluerit legere habebit . Incipit tractatus in matheo^v m beati ioh̄ constan|tinopolitani p̲ ordinem a capitulo euangelii . c .

LXXXVIIII . usque ad capi . CCXLI . || f. 33 + In xpi nn . Incipiunt humiliae beati iohannis con|stantinopolitani : expositio euangeliorū | Quantum . quāq : gratuitum et uti|le sit : bonū ecclesiasticae pacis —

f. 143[b] putat . impl&um . | qui in actib: apostolorum : ~ Explicit | Incp de reparatione lapsi | Quis dabit capiti meo aquam. —

f. 174[b] alia ultra medicamenta n quęras ; | Expl de reparatione lapsi : ~ | Incp . tractatus sci iohannis episcopi : |

I de ieiuniis et geneseos .	VI de ascensione saluatoris .
II de ieiunio . & Jonam :	VII de cruce dominica
III de natale dni .	VII[I] de pentecosten .
IIII de proditione iudę	VIII[II] de baptizandis
V de cruce . & latrone :	X de baptizatos . & inluminatos ||

f. 175 XI de iob

XII de heliam

XII[I] de supscriptione

XIIII de psalmo . L : mo

XV de turture

XVI de cruce et latrone

XVII de psalmo . CXXII .

XVIII de psalmo centesimo . I :

f. 175[b] Jucundum quidem nautis est uere . iucundū et a|griculis —

f. 176[b] fecit ds cęlū & terrā . requiras forsitan . Cur non prius [1]) ||

EUCHERIUS *(formularum spiritalis intellegentiae et instructionum libri)*.

LXXVII. membr. 4. fol. 113. saec. VIII—IX.

f. 1 *(manu saec. XI)* In hoc uolumine continentur epistol . III . id saluiani pbri . I . | hilarii epi . I . rustici pbri . I . ad eucheriū epm . item euch ipsius . II . Salonio . I . | & ueranio I . Item lib . III . pdicti epi . primus de his quę appellantur | membra dni uel id quod significan|tur . Secund de ebreorum nominum | significationibus . Tertius responsionum de sacris uoluminibus ad | consulta discipulorum | hic codex adquisitus est per dom anselmū abb . |

---

[1]) Bruchstück des sermo de genesi et ieiunio.

f. 1[b] Incp̄ opusculа | conscribta diui narum scientia | eucherii libri : III : | liber sc̄i augustini | qui grece inchiri dion *(corr. m. post.)* appellatur | disputatio beati || f. 2 cereali ep̄i contra maximinū ariomaṇitam libri duo epist̄ | agnelli ad armenium | de ratione fidei : li bellum fausti confes|soris fides edita sc̄i | ambrosii ep̄i de spū sc̄o | itē̄ eiusdē̄ testimoniū || f. 2[b] de patre et filio et spū | sc̄o : regula fidei catholice facta a nicena : | itē̄ regula fidei secundū | cccxviii : patrū : item | regula fidei catholice | contra omnes hereses | hieronimi presbeteri | itē̄ explanatio fidei ca || f. 3 tholicae beati sc̄i am|brosii de bono mor tis notitia regionū | et ciuitatū quib ; apos tolorum et euan gelistarum uene|rabilia corpora re|quiescunt : : : ||

f. 3[b] Domino et dulci suo euche|rio episcopo saluianus per̄bt | Legi [1]) libros tuos quos trans|misisti — f. 4 dulcis meus | Dn̄o beatissimo merito suscipi (suscepte *corr. m. post.*) ***** et suscipiende et in xp̄o | deuictissimo papae eucherio || f. 4[b] episcopo hilarius ep̄s ; Cum [2]) me libel|los tuos mecum relaturum —

f. 5 beatissimae papa : | Dn̄o uero sc̄o adque *(corr. m. rec.)* amico dī et mi|hi in xp̄o omni cultu suscipiendo | papae eucherio rusticus praesbiter ; | Transcribtis [3]) exultanter ac raptim | que depraecantem exemplanda mi|sisti iligo ad beatitudinem uestram | —

f. 6[b] cultu suscipiende pater : : | Euc[he]rius *(corr. m. post.)* salonio filio in xp̄o salutem | Licet saepe [4]) a me requiris multarū | rerum absolutionem que in diui|nis — f. 8 in xp̄o fili : : | Eucherius [5]) uerano [6]) filio in xp̄o salu|tem furmulas principalis intelle|gentiae conponendas tibi mitten|das pro studio erga te paternae solli|citudinis —

f. 11[b] intellectu sentiendū sit | Expl̄ proloeus : incipit | capitula furmularū | I de his quae apellantur membra dn̄i | uel id quod significantur | — f. 12 x de numeris | Exp̄ capitl̄ . Incp̄ liber I | De his quae appellantur mem[bradn̄i] | Oculi dn̄i intelleguntur | —

f. 48[b] A sinistris aperte iniustiae in | euangelio hedos autē̄ a sinistris [7]) || f. 49 da [8]) clauduntur in genesi . reman|sit autem noe —

f. 55 item in a liam partem omnes gentes [9]) *drei Zeilen weggeschnitten, die von einer Hand des fünfzehnten Jahrhunderts er-*

---

[1]) LIII 168. — [2]) L 1271. — [3]) Unedirt? — [4]) L 774 (Vorrede zum ersten Buche der Instructiones). In der Ausgabe fehlt *licet.* — [5]) l. c. 727 (liber formularum spiritalis intellegentiae). — [6]) Die Ausgabe hat *Uranio.* — [7]) l. c. 765 C. — [8]) l. c. 766 B. — [9]) l. c. 769 B.

gänzt sind: plaudite manibus . Pugna o certam̄ aduersus neq̄tias | spāles . uł aduersus | : f. 55[b] uitia conflictus in apostolo sic | — brabium supernae uocationis[di] [1]) | *wie vorhin; ergänzt:* corona . ~ eternae gloriae ꝓ iustitia mercis . In apostolo | de cetero reposita est michi coro — | f. 56 na iustitiae qm̄ spiritalium | — f. 58[b] lectionis escrotator *(corr. m. rec.)* inuenies : | Exp̄ : eucherii ep̄i liber primus | Incp̄t eiusdem liber secundus [2]) || f. 59 ɪ de hebraeorum nominū significatio[nibus] — xv de grecis nominibus Incepit prolocus | Qm̄ fili carissimae *(corr. m. ead.)* superiore | f. 59[b] libro propositionis tuis se ret|tulit iam crebra responsio et | —

f. 60 ce lebriora brebitatis causa ponam Explicit prolocus | ɪ de hebreorum nominum significa[tionib] : Adonai in latinum significat dn̄s | —

f. 86 parabola similitudo | Expl̄ liber secundus | Incp̄ proloc . libri tertii [3]) : | Multifariam [4]) et multis in quidē | conificationibus per omnia | fere sacra uolumina declara|tum —

demonstremus f. 86[b] exordio id est de interrogationibus et responsionibus ; Expl̄ prologus | De *(eras.)* interrogatio adq; responsio | In genesis [5]) exordio legimus . In prin|cipio —

f. 112[b] sicut culumbam et ueni entem super eum [6]) | Expl̄ eucherii libri tres |

In dieser Handschrift ist der *liber formularum* mit den *libri instructionum* in merkwürdiger Weise verschmolzen. Die Vergleichung anderer Handschriften des Eucherius wird zeigen, ob der *Sessorianus* in dieser Hinsicht allein steht. Ein grosses Interesse hat diese Handschrift durch den vorgesetzten Index, der über den ehemaligen Inhalt derselben Aufschluss gibt, und uns mehrere sonst unbekannte Schriften kennen lehrt. Der Brief des Hilarius Arelatensis ist von Salinas in seiner Ausgabe desselben nach dieser Handschrift verbessert worden.

Gregorii Magni *dialogi.*

XL. membr. 8. 2 col. fol. 210. saec. X.

f. 1 Quadā [7]) | die | nimiis | quo|run dam | secu|lari um | tumultibus depres sus . — f. 30[b] exoiu ~ sumamus; Explic lib̄ . ɪ . | Inci-

---

[1]) l. c. 769 C. — [2]) Folgt das zweite Buch der Instructiones. l. c. 811. — [3]) Excerpte aus dem ersten Buche der Instructiones. — [4]) Vergl. l. c. 773 C. — [5]) Vergl. l. c. 774 A. — [6]) l. c. 811 A. — [7]) LXXVII 149.

piunt capitula | libri secudi *(sic)* | i Uita et miracula uenerabilis benedicti | — f. 31 xxxv[III] De insana muliere p eius specũ sanata . | f. 31[b] Fuit | uir uitę — f. 66 p silentium | reparemus : | Explicit liber secun|dus . Incipiunt capi|tula libri tertii ; | f. 66[b] i De paulino . nolanę ciuitatis ep̃o — xxxviii De uisione redempti ferentinę ciuita|tis ep̃o Expliciunt ca|pitula ////////////////// | Incipit prolocus | libri tertii . || f. 67 Dum uicinis ualde | patribus — oculis uidissem ; | Incipit liber tertius | Dum sęuientium uuan|dalorum —

f. 121 uolumine de mõstrabo : | Explicit liber tertius | Incipiunt capitula | libri quarti : | i Quod aeterna spiritalia ideo | a carnalibus — f. 122 lxii De relaxandis culpis alienis ut nr̃ę la|xentur ; Expliciunt capitula ; Incipit liber quartus ; | Postquam a pa|radisi gaudiis . | culpa —

f. 184[b] si ante | mortem dõ hostiam | ipsi fuerimus ; | Explicit liber | quartus dialogi | beati gregorii papę . ||

f. 185 *(Das Folgende von etwas jüngerer Hand)* Uita fursei | Fuit uir ui|tę ue|nera|bilis furseus | nomine . no|bilis —

f. 199 merita illius . | clarescunt . diuinis . uirtuti|bus ; adiuuante dñõ nr̃õ ihũ | xpo . qui *etc.* amen ; | Rem actam atque gestã | fr̃s dilectissimi ad me|moriam concitemus con|fessoris. *(über denselben Furseus.)* —

f. 210 insta|bilis uitę clausit | horam . ||

Dieser Codex stimmt im Wesentlichen mit dem *Cod. Veron. XLVI 44*, ohne ihm jedoch an Alter oder an Werth der Überlieferung gleich zu kommen. Um ein auffallendes Beispiel der Übereinstimmung anzuführen, so hat der *Sessorianus* am Schluss des vierten Buches: *si ante mortem dõ hostiam ipsi fuerimus*, der Veronensis ebenfalls: *si ante mortem dõ hostiam ipsi fueremus*, während die Vulgata liest: *si ante mortem deo ipsi hostia fuerimus.*

Gregorii Magni *homiliae in evangelia.*

XXXIX. membr. *(Grossoctav)* fol. 105.

f. 1—47 saec . xiii . Ruperti abbatis Tuitiensis libri de diuinis officiis *(Fragment ohne Anfang und Schluss.)*

f. 48 . 49 saec. xi—xii. *Fragment der Genesis.*

f. 50—57 2 Col. saec. x.

f. 50 Incip̃ episto *(sic)* pauli apostoli ad galat̃h | cõmentariorũ beati hieronimi pbr̃i | ad paulam & eustochium lib̃ pri|mus Incip̃ pre-

fatio: Pauci admodum dies sunt. quod epistolam pauli | ad philemonem — [1]) f. 52 singula queq: pandamus: Paulus. apostolusnon — f. 57ᵛ Pulchre au ait nisi sunt | aliqui qui nos conturbant [2]) ||

f. 58—61 saec. x—xi. *Perikopenverzeichniss.*

f. 62—65 saec. xi—xii. Passio scōꝝ mārt. vii frm̄ dormientium.

f. 66—82 saec. xiii—xiv. Augustinus de doctrina xp̄iana (*Fragment ohne Anfang und Schluss.*)

f. 83—90 2 Col. saec. viii—ix.

f. 83 ante ergo et post abrahā habuit. qui et accidere potuit per exhibitionem [3]) —

f. 84ᵛ Et quam multi sunt hodie qui iudeorum | duritiam de|testantur [4]) || f. 85 tur [5]) et si dō ui uere ✱ in pue|ritia et ✱ iu uentute —

f. 86ᵛ Non si daret qđ non deberet sed si non daret [6]) || f. 87 quia predicationem dn̄i | audire nolue|runt [7]) — nequaquam possit. | exp̄ omł xvii [8]) . Incp̄ lec̄ | sc̄i eug̃. sec̄ math̄. | In ilł temp̄r c̄ ih̄s | — f. 88 electi. Incip̄ omił xviii [9]) . eiuc̄ haui|ta ad p̄p̄ in basilica scę marię ad pre sepe [10]) || In explanatio ne sua multa ad loquendum | —

f. 90ᵛ (*fol. 90 zerfetzt.*) Quid hic statis | tota die otiosi | ac si aperte dica ✱✱ [11]) ||

f. 91—96 saec. xi *Bruchstück von Augustins Psalmencommentar (zu Ps. 144. 145.)*

f. 97—101 saec. xi—xii Homilia in illud Joannis: Verbum erat apud deum. *Anfang*: Vox sp̄alis aqlę auditū pulsat ecclę *u. s. w.*

f. 102. 103 saec. xii *Decrete Gregors des Grossen. Auf fol. 103 stehen von gleichzeitiger Hand folgende Verse:* Gregorii miras conscriptas has homilias Oddo. siluester. facta uice. sigezo necne. | Silur̄o patri. monachi scripsere beati. | Tunc prior hoc iussit maur' ꝗ nōē fulsit. | Premia tu uitę dš istis da sine fine. Am̄. ||

f. 104. 105 saec. xiii—xiv. *Fragment aus den vierzig Homilien Gregors des Grossen.*

Über diese Handschrift, die nur zum geringen Theil hieher gehört, ist nichts weiter zu bemerken, als dass das durch sein Alter sich

---

[1]) XXVI 307. Fol 50—57 bildeten ursprünglich den ersten Quaternio von cod. XCVI. Siehe unten (Hieronym. comm. in ep. Pauli). — [2]) l. c. 319 A. — [3]) LXXVI 1152 B. — [4]) l. c. 1153 B. — [5]) l. c. 1155 D. — [6]) l. c. 1157 A. — [7]) l. c. 1153 B. — [8]) Vielmehr XVIII. — [9]) Vielmehr XIX. — [10]) l. c. 1153 C. Die Ausgabe hat: habita ad populum in basilica beati Laurentii martyris. — [11]) l. c. 1155 D. Fol. 85 und 86 gehören nach fol. 90.

auszeichnende Fragment der Gregorianischen Homilien eine Reihe abweichender Lesarten aufweist, durch welche der Credit der Vulgata sehr erschüttert wird. In der Handschrift, zu der das Fragment gehörte, machte es den siebenzehnten Quaternio aus.

Hieronymi *commentarii in epistolas Pauli.*

XCVI. membr. (*Grossoctav*) 2 col. fol. 320. f. 1—204. saec. X.

f. 1 & uolunt conuertere euangeliũ xp̃i : | Uolunt inquit [1] —

f. 25^b quã uel | maxime hab& ; Expł lib̃ . i . | Incip̃ liber . ii . Quod in primo | commenta|riorum ad galatas libro | —

f. 59 cautissi|me nunc exclusam . expłc . ii . Inc̃ li . iii . | Tertium ad galatas̃ o|paula & eustochium | uolumen —

f. 90^b intellexerit | quod docetur . explicit | comentariorũ beati hieronimi | lib̃ tertius Incipit prefatio | beati hieronimi pbr̃i in epis|tolis pauli apostoli ad haephe|sios [2] ; || f. 91 Paulus apo|stolus ihũ xp̃i per uoluntatem d̃i ; | si per p̃positionis misteriũ | —

f. 119 cor|ruerit comminu& eũ | expłi liber . i . Incipit liber . ii . | Secundum orationibus | ũr̃is . o paula . & eusto|chium orationib; compleatur; | Huius rei gratia ego pau|lus —

f. 153 qui re|dempti s̃t; Exp̃li; |

f. 153^b Xp̃s . lux . uita . det nob̃ uincere dira | Angelicis xp̃s p̃cibs nos ducat ad ipsum || f. 154 Exp̃ lib̃ tertius ad ephesios | hieronimi [3] . Incip̃ ad tytum . | Licet non sint | digni fide [4]. —

f. 190 benedicens prebere uoluiss& ; | Explicit ad titum | beati hieronimi Incip̃ | ad phylemonem . | Qui uolunt | inter epistolas pau|li [5] —

f. 204 quo|tiens auditus . /// | lectus edificat . | Explic̃ . ad phi|lemonem | beati hieroni|mi pb̃ri ||

f. 205—307 saec . xi—xii.

f. 205—295 *enthalten die Apostelgeschichte, die sieben canonischen Briefe, und die Offenbarung mit allgemeinen und speciellen Prologen, sowie mit Capitulationen.*

---

[1] XXVI 319 A. (comm. in ep. ad Gal. I 1). Der erste Quaternio fehlt. Derselbe hat sich in der Miscellanhandschrift XXXIX wiedergefunden, in welcher er fol. 50—57 bildet. Siehe oben (Greg. Magni hom. in ev.). — [2] Die praefatio selbst fehlt. l. c. 439. — [3] Das dritte Buch in dem Codex nicht mehr vorhanden. — [4] l. c. 555. — [5] l. c. 599.

f. 296 In xpi nomine inept sermo dom . paulini ad pplm XL [1]) . | Audite frs kmi . & sollicite pertantes intelligite | —

f. 297 sclorum amen Item omelia legenda de inicio quadragensimae Sicut dns nr ihs xps non pmisit hunc mundu | —

f. 298ᵇ bona opera egerunt . Incip breuariu de sco euang . omel legenda ad pplm . Dns dicit in euangelio ; conuertimini ad me —

f. 300 sclo amen It hom leg de inicium quadragesime ||
f. 300ᵇ Sermo sci Aug ad populum Gaudemus frs kmi & do gras agimus . qui a uob [2]) | —

f. 302 sclorum . amen . | Incipit omelia . sci isidori epi | Satis nos oportet timere tres causas [3]) —

f. 304 sclorū amen | Incip omelia grc *(sic)* geronimi prbti . | Cum ingloriosus fueris beati illi qui habent oculos [4]) | —

f. 306 sclorum . amen . | Sermo die sco paschę | Scitis frs nri dilecti . quia hodie scissimu die [5]) —

f. 307 unicu | filiu suu . amen . ||

f. 309—313 saec . XIII

f. 309 In natl . VII . fratru . VI id iul seq sci | eug secd Math . | In illo tempr . uidens ihs — cęlorum et relq ; oml lec eiusdem ; | Cum dns et saluator nr circumiret ci|uitates [6]) —

f. 313ᵇ sclorum amen . ||

Diese Handschrift gehört zum Mittelgut, über das sich erst in einem späteren Stadium der Untersuchung ein sicheres Urtheil fällen lässt.

Hieronymus *adversus Jovinianum.*

CXXVIII. membr. 4. fol. 164. saec. VIII.

f. 1 *(man. saec. XI)* Sci hieronimi ad iouianu | directu || f. 1ᵇ Incp lib primus | aduersus iouinianu | Pauci [7]) admodu | dies sunt quod sci ex ur be fr . cuiusda mihi iouiniani comentariolos transmiserunt . rogantes ut eoru eneptiis responderē , | et epicur xpianor euangelico atq : apostolico rigore contererē. —

f. 93 et postquam in pontificatum fuerint | adlecti uiros esse desinere Finit Expl lib primus | Incp secundus lib . | superioris pars altera Secunda propositi o est ** eos fuerint | baptizati a diabolo non

---

1) Das auf fol. 296—300 Enthaltene hat Mai Spicil. Rom. IV 306 ff. aus dieser Handschrift edirt. — 2) XXXIX 2240. — 3) ? — 4) ? — 5) ? — 6) ? — 7) XXIII 211.

po∗∗e temptari | et ne hoc stulte dicere uideretur adiecit | quicumq; autem temptati fuerint, | ostendi eos aqua tantum et non spū bap|tizatos. —

f. 164ᵇ quam sub consolibus epicuri luxu|riam susceperunt Finit | Expl. aduersus iouinianū | libri duo amen ||

Die durch diese Handschrift vertretene Überlieferung steht an Güte dem Texte des *Cod. Veron. XVII 15* nicht nach.

Prosperi *chronicon*.

XXXIII. membr. fol. 2 col. fol. 1—234 saec. XII—XIII; fol. 235—259 saec. XI XII, fol. 260 — 283 saec. XI — XII.

fol. 1—234 *enthalten die vierzig Homilien Gregors des Grossen, wie gewöhnlich in zwei Bücher eingetheilt, indem je zwanzig Homilien ein Buch bilden. Am Schluss des ersten Buches stehen zwei Constitutionen Friedrichs II.*

fol. 234—259 *enthalten* Hieronymus de viris inlustribus *und seinen Fortsetzer* Gennadius. *Am Schluss stehen folgende Verse*: Accipe quęsitū presul s̃cissime librū. | De nūo patrū lectis de patribs actum. | Quo tibi sūme dā tā *(sic)* nr̄i memor esto tuorum. ||

f. 260 Incipit chronica sc̃i | Prosperi. Regensis ep̃i. | Adam cū ēēt anno∗. ducen|to∗ triginta. genuit seth. | [1]) —

f. 280 attulit offensionem. om̄em in p|petuum perdⁱt auctorem. Explicit | chronica sc̃i Prosperi. Regensis ep̃i. Galienus | philosophus de signo mortis in homine. | Frons rubet — signa mortifera; ∼ | Adbreuiatio chronicę[2]). | Adam cū ēēt centū triginta anno∗. genuit | seth —

f. 281 Sunt aũt totiᵛs *(corr. m. rec.)* summę ab origine mundi anni usq; | in p̄sentē obitū domni karoli. sunt anni *(expunxit m. rec.)* ıııı ō ccLxı. | De natura rerū. et tēpo∗ ratione. | Non ē p̄tmittendū cū dix̄ de natura | rerū. quur ñ eciā de natura tēpo∗ | —

f. 283ᵇ ab auctoribus collecta. et ad quem cernendā | mentis acies purganda: ∼ ||

In dieser Miscellanhandschrift verdient nur das Chronikon des Prosper Beachtung; äusserst selten nämlich hat sich dasselbe bis jetzt so wie hier ohne Verbindung mit Hieronymus gefunden.

---

1) LI 535. — 2) Vergl. Tabulae codd. Mss. in biblioth. Vindob. asser. 408, 5.

Vitae patrum.

XLI. membr. 8. 2 col. fol. 1—183 saec. X; fol. 184—189 saec. XIII.

Auf dem Vorsetzblatt: Iste liber est monasterii nonātulani f. 1 Incipit uita sc̃i pauli heremitę Inter multos sepe dubitatum [1] — f. 8 regum purpuras cum regnis suis. Explj uita sc̃i pauli moñ Incip uita sc̃i antonii mõ [2]) Presbiter euagri us. innocentio ca rissimo filio. in dño sa lutem: Ex alia in aliã linguam ad uerbum expressa translatio — f. 8b tu quere sententiam; Ep̃s athanasius. ad peregrinos monachos; op timum fratres inistis —

f. 56b totius corruptiones artifices. [2a]) Incip uita beati hilarionis Scripturus uitam bea ti hilarionis [3]) —

f. 76b plus illum locum dilexerat; Explicit uita beati hi larionis anachorite Incipit uita cuiusdã monachi captiui; f. 77 Qui nauali prę lio dimicaturi [4]) —

f. 82b non pos se superari. Incip uita sc̃i symeonis syri & heremite Sc̃s symeon ex utero ma tris [5]) —

f. 90b prestitit: Ego humilis & pec cator antonius. — sęculorum amen: Incipit de capitulo primo I De ysidoro pb̄ro alexandrino. — De li machario q legione demonũ expuliset XVIII *(diesen Index, der übrigens unvollständig ist, hat eine Hand des eilften Jahrh. geschrieben)* f. 91 Incip̃ liber qui appellatur paradysus palladii monachi qui fuit discipulus euagrii. Incip̃ prologus. in quo tractat de *(add. m. poster.)* etatis suae annos (annis *m. ead. post.*) & uitan da heretic orum dogma[ta] *(corr. m. ead. post.)* & de distric tione carniũ esus uel uini potus Multi qui dem multos uariosq; libros [6]) —

f. 95b prae positum & predicabiles mores; de isidoro *(ex* ys idoro) pb̄ro alexandrino Cum primum alexan drinam [7]) — f. 183b si me pronus uolueris adorare; f. 184—189 Computus expensarũ domini Alberici de Pane *vom Jahre 1252.*

Die Fassung der Vita des Symeon ist von dem bei Rosweyde publicirten Texte derselben sehr verschieden. Im Übrigen bietet die Handschrift nichts Besonderes.

---

1) XXIII 17. — 2) LXXIII 125. — 2a) Der Epilog des Euagrius (l. c. 167) fehlt. — 3) XXIII 29. — 4) l. c. 53. — 5) LXXIII 325. 6) LXXIV 245. — 7) l. c. 251.

2. Die Capitularbibliothek von St. Peter.

(Basilicana.)

Die Bibliothek des Domcapitels von St. Peter enthält eine grosse Anzahl von patristischen Handschriften, von welchen die meisten dem eilften oder zwölften Jahrhundert angehören[1]. Unter diesen hebe ich für jetzt nur die bekannte Handschrift des Persius hervor, da sie auch eine Schrift des Boetius enthält, H. 36. Dieselbe besteht nämlich aus mehreren Codices: f. 1—58 saec. xi. *Boetius de arithmetica;* f. 59—63 saec. x. *Persius* (f. 63 b von etwas späterer Hand '*versus Prisciani eloquentissimi de est et non*'); den Schluss macht eine Handschrift des Rhetors Julius Severianus aus dem eilften Jahrhundert. Von älteren Handschriften finden sich nur drei, deren genaues Inventar ich hier beifüge.

---

1) Es existiren in der Bibliothek ein am Ende des sechsten Jahrhunderts geschriebener Realkatalog, der die allerdürftigsten Notizen enthält, und ein alphabetisches Verzeichniss der Autoren, welches eben nur zur ersten Orientierung ausreicht.

AMBROSIUS *de officiis.*

D. 167. membr. 4. fol. 124. saec. X.

f. 1b In nomine | scāe trinitatis incip | tractatio | sc̄i ambrosii | ep̄i et confes̄ | de officiis [1]) | liber primus || f. 2 Non arrogans uideri | arbitror —

f. 6b inrisum. posthabitū. atq: inlusum. Si respondeas [2]) || f. 7 ita [3]) dispicit . Qui autem dol&. quasi senserit. Neq: in | prouide —

f. 59 proph&icae benedictionis inueniat. | Explicit . Liber . primus | Incipit . Liber . secūd . | f. 59b Superiori libro de officiis tractauimus —

f. 87b aua|ritia autem procedente paene omisit uictoriam [4]). | f. 88 Melius [5]) est enim pro misericordia causas prestare | —

f. 92 ds̄ pacis & di|lectionis erit uobiscum in dn̄o ihū . cui est honor gloria magnificentia potestas cum sp̄u sco . in scl'a scl'o⁊ amen . Explicit . Liber . secundus . | Incipit Liber . tertius . | Dauid propheta docuit nos | tamquam —

f. 124 compen|dio expressa plurimum instruc|tionis conferat . Expl . ||

HILARIUS *de trinitate.*

D. 182. membr. 8. fol. 311. saec. VI. ini'

f. 1b [6]) In nomine patris & filii & sp̄e sc̄i am̄. pat n̄r | sc̄s fas quas nus nis (?) in xp̄o filio dei amen. | Circumspicienti [7]) mihi proprium uitae huma|nae —

---

[1]) De officiis ministrorum XVI 23. — [2]) l. c. 29a. — [3]) l. c. 30 b. Es fehlt ein Blatt. — [4]) l. c. 138 b. — [5]) l. c. 139 c. Ein Blatt fehlt. — [6]) f. 1—11 b sind von einer Hand des eilften Jahrhunderts geschrieben; f. 12. 12 b dagegen von einer Hand, deren Zeit sich nicht bestimmen lässt, da sie die Schrift des alten Codex, allerdings sehr ungeschickt, nachgeahmt hat. Mit f. 13 beginnt die alte Handschrift, deren beide erste Quaternionen mit dem ersten Blatte des dritten verloren gegangen sind. — [7]) X 25.

f. 11[b] natus & uniuersis carnis nostrę, passionib; finctus. ad dm̄ [1]) || f. 12 aut [2]) quum in stagnis domesticis naue̅ — f. 12[b] ante omnia natum esse quā ubi nati ||

f. 13 uitatis [3]) significatio est. sola natiuitatis pro|fessio —

f. 14 praedicare ne falsum | expl̄ liber primus | incp̄ liber secundus | contuli in nomine dn̄i ihū xp̄i || f. 14[b] Sufficiebat credentibus —

f. 27[b] est enim sp̄s sc̄s unus ubique omnes patriarchas [4]) || f. 28 [5]) profetas & omnem chorum legis inluminans iohannem et iā | —

f. 28[b] obseruatione retinendus. || f. 29 Expli Lib̄ ɪɪ. Incīp Lib̄. III. Scī Hilari. | Adfert plerisque obscuritatem —

f. 33 opere consūmato qđ dedisti mi|hi ut fatiam [6]). || f. 33[b] qui [7]) bene dici cupitis huc festini currite benedicti patris opem querite | — Quo* sequi nos donet xp̄s *(die Hälfte der Seite bleibt leer)* || f. 34 [7]) laus patris omnis a filio est —

f. 40[b] et testis et uictor exsistat | sancti hilari trinitatis liber tertius | expl̄ ıncp liber quartus *(unter der Zeile)* contuli in nomine dnī ihū xp̄i || f. 41 *Über der Zeile* L. ɪɪɪɪ. | Quamquam anterioribus libris —

f. 62[b] profeta | quod ds̄ est | contuli in nomine dnī ihū xpī | liber quartus explicit | incp̄ liber quintus || f. 63 *Über der Zeile* ł ·v· | Respondentes inpiis et uesanis —

f. 82 dm̄ in dō esse non confitens | expł liber quintus | contuli in nomine dnī nī ihū xp̄i | inc̄p liber sextus || f. 82[b] Non sum nescius difficillimo —

f. 110 crucifixerat denegaret | contuli in nomine dnī ihū xpī | liber sextus expł | incp̄ liber septimus | Septimus hic nobis aduersus —

f. 136 dī se gignentis exhibuit | contuli in nomine dn̄i ihū xp̄ı | liber septimus expl̄ | inc̄p liber octauus | Beatus apostolus paulus —

f. 160 inhabitet plenitudo | contuli in nomine dn̄i ihū xp̄ı | exp̄ liber octauus | inc̄p liber nonus || f. 160[b] Tractantes superiore libro de indifferenti natura | —

---

1) l. c. 46 c. — 2) l. c. 47 a. — 3) l. c. 48 b. — 4) l. c. 73 a. — 5) f. 28—33 sind von einer Hand des zwölften Jahrhunderts geschrieben. Von der alten Handschrift fehlt hier ein Quaternio. — 6) l. c. 84 b, die Fortsetzung auf f. 34. — 7) ?

f. 192[b] instinctu futurae uoluntatis agitandas [1]) || f. 193 Sunt [2]) mea sunt et ideo dixi de meo accipiet | —

f. 194[b] intellegatur inscientia | contuli in nomine dn̄i ihū xp̄ı | expl̄ liber nonus | incp̄ liber decimus | Non est ambiguum omnem —

f. 228[b] professus et mortuum | emendaui in nomine dn̄i ih̄u xp̄ı expl̄ liber decimus | incp̄ undecimus liber | Totum atque absolutum —

f. 251[b] imago mansurus | contuli in nomine dn̄i ihū xp̄ı | expl̄ | hilari de trinitate | liber undecimus | incp̄ liber duodecimus || f. 252 *Über. der Zeile* ł ·xıı· | Tendimus tandem iam —

f. 275[b] manens in te et ex te | et aput te semper ds̄ qui est benedictus | in saecula saeculorum amen | contuli in nomine dn̄ı ihū xp̄ı | Sancti hilari de trinitate | liber duodecimus expł | incp̄ eiusdem liber | in [3]) constantium inperatorem | feliciter || f. 276 *Über der Zeile* ł · ı · | Tempus est loquendi —

f. 288 (*Über der Seite* ł · ıı ·) memo|riis sanctorum et paternae pietatis | rebellem [4]) (b *ex* u) | contuli in nomine dn̄ı ihū xp̄ı aput kasulas constitutus anno quarto decimo transamundregis (*sic*) | expł liber in constantium | inc̄ eiusdem ad constantium [5]) | Benignifica natura tua —

f. 291[b] ingrederentur scripse|rint de se loquitur ipsa | expl̄ . lib̄ . ı . sc̄i hilari . ad constantium imp̄ incp̄ | lib̄ . ıı . eiusdem ad euädem quem et constan|tinăpoli ipse [6]) tradidit | Non sum nescius —

f. 294 iuxta ista non | dissonans | expl̄ . sc̄i hilari . ep̄si et con̄f ad constantiū | lib . ıı . incipi eiūsd aduersus [7]) arrianos uel auxentiū | mediolanensem || f. 294[b] d̄d fratrib. in fide paterna manentib. | et arrianam heresim detestantib. episcopis et om|nib. plebib. hilarius conseruus uester sał | Speciosum quidem nomen est pacis et pulchra est | —

f. 298[b] dm̄ uerum praedicabunt | expl̄ sc̄i hilari inc blasphemiae | exemplum auxenti [8]) | Beatissimis et gloriosissimis imp̄p ualentiniano | et ualenti augustis auxentius episcopus ecclesiae | catholicae mediolanensium . | Ego quidem piissimi —

---

[1]) l. c. 328 c. — [2]) l. c. 340 a. Ein Quaternio fehlt. — [3]) l. c. 577. — [4]) Den interpolirten Schluss hat der Basilicanus nicht. — [5]) l. c. 557. — [6]) Mit f. 288 b beginnt eine andere, etwas spätere Hand, mit f. 293 b wieder eine andere, noch etwas jüngere. — [7]) l. c. 609. — [8]) l. c. 617.

f. 299[b] retractari non potere | exp̄ blasp̄ auxenti arriani . inc̄ . sc̄i . hilari ep̄si | pictabensis lib̄. fidaei catholicae contra arrianos et praeuarica tores arri | anis adquiescentes in xp̄ feliciter *(zwischen den Zeilen)* [1]) | dd̄ et beatissimis fratrib. et coepiscopis | proū germaniae — hilarius — salutem | Constitutum mecum habebam ff̄ . kk̄ in tanto silen|tii uestri tempore —

f. 311[b] certum | q. fili uere sp̄s sc̄i hisq. nominib. non simpliciter [2]) ||

Die Subscription unter dem *liber in Constantium imperatorem,* wonach dieser Codex im vierzehnten Jahre der Regierung des Königs Trasamund mit seinem Original verglichen worden ist, ist authentisch, wie daraus hervorgeht, dass dieselbe in echter alter Cursivschrif geschrieben ist. Wäre sie, wie so häufig, nur Copie, so würde sie in kalligraphischer Schrift wie das Übrige geschrieben sein. Ferner rühren von derselben Hand die Subscriptionen am Ende der andern Bücher her, in welchen einfach die Correctur bezeugt wird. Endlich hat dieselbe Hand in derselben Schrift wie die übrigen Subscriptionen am Ende der meisten Quaternionen (3. 4. 6—14. 19—25. 28—31. 33—36) unter der Quaternionennummer die Bemerkung *contuli* hinzugefügt. — Die Handschrift ist *aput kasulas* (nicht *kasulis*, wie früher gelesen wurde) in Afrika geschrieben oder doch mindestens dort corrigirt worden. Pertz (Abhandlungen der Berl. Akad. 1847 S. 235) lässt sich durch das Facsimile bei Mabillon de re diplomatica täuschen, wenn er glaubt, dass *karalis* zu lesen sei, und danach die Herkunft der Handschrift in Sardinien sucht.

Isidorus *de officiis.*

D. 217. membr. 8. fol. 96. saec. IX—X.

f. 16 Incip̄ liber offi|ciorum [3]) sc̄i | esidori | episcopi ||

f. 2 Incip̄ prologus | Dn̄o meo & dī seruo fulgentio ep̄o . esido|rus ep̄s . quęris a me originem officio|rum — auctorum . | Incipiunt capitula | I De ecclesia uel uocabulo xp̄ianorum | — XLIIII de carnium esu uel piscium : expł capł | Ea quae in officiis — referamus ; | I De

[1]) De synodis seu de fide Orientalium l. c. 479. — [2]) 503 b. — [3]) de ecclesiasticis officiis LXXXIII 737. —

ecclesia uel uocabulo xp̃ianorũ | Primum a p&ro (apto *add. man. saec. XII*) ecclesia in antiochia est | —

f. 32[b] nec apostoli prohibuerunt . Expł lib̄ primus | f. 33 Incipit liber secundus . Qm̃ origines causasq; officiorum | — sequemur : , | expł p̄fā | Incipiunt capit̄ libri hunc *(sic)* | I De clericis — XXVII de manus imposi|tione uel confirmatione | Expliciunt capitula | f. 33[b] I de clericis Itaq; om̄s qui in eclesiastici —

f. 69 pat̄nis sententiis | firmar&ur . | Expł officiorũ Lib̄ . II. || f. 69[b] Incip̄ opuscula sc̄i | isidori episcopi [1]) | I de fide — f. 70 XL de monachis qui curis saeculi occupantur | Expliciunt capitula | I de fide Non posse ad ueram beatitudinem peruenire (re *in* ri *corr. m. post.*) —

f. 96[b] secłi honore portare stud& crucem xp̄i laborẽ; ||

---

[1]) ? — Diese Handschrift kannte Arevalus nicht. Vgl. Isidoriana cap. CVII. (LXXXI. 915 sqq.)

3. Die Bibliothek des Principe Barberini.

(Bibliotheca Barberina.)

Die Barberina besitzt über ihre Handschriften seit der neuen Ordnung derselben ein Inventar nach ihrer Aufstellung und ein alphabetisches Verzeichniss der in denselben enthaltenen Schriften. Die patristischen Handschriften, deren die Bibliothek viele aber meist jüngere besitzt, stehen fast alle in den Abtheilungen XI—XIV zusammen.

Arnobii *et Serapionis conflictus.*

XI. 148. (Alte Nummer 2889) membr. 8. fol. 1—72 saec. IX, 73—113 saec. X.

f. 1ᵇ. 2 Calender

f. 2ᵇ Interpretatio . Quomodo credis dm̃ R̃ | credo unū dm̄ in trinitate patrē & filium | & spm̄ scm̄ . Inter̃ quis est pater —

f. 3 de maria | uirgine natus ē . xp̃s . [1] ||

f. 3ᵇ De scā trinitate libri . iiii . *(man. al.)* [2] | In isto codice continentur | libri quattuor serui xp̃i | arnobii facti in monomachia |

---

[1]) Darunter ein Stempel mit der Legende S. Andreas Romae. — [2]) Mit *man al.* habe ich die verschiedenen Hände bezeichnet, welche ungefähr derselben Zeit, wie der Schreiber des Arnobius angehörend, Bemerkungen, Nachträge und kleine Tractate in die Handschrift eingetragen haben

aduersus hereses diuersas id est | nestori | arrii | eunomii | fotuni | sabellii macedonii | apollinaris | et euticis [1]) || *Neben diesem Index an der Seite man. al. hebräisch-lateinische Glossen unter dem Titel* Interpretatio sermonū hebreicoꝝ in latinum .

f. 4 De scā trinitate *(man. al.)* | Sup̱ uenientes aegiptii qui ostenderent [2]) se antiqu|rū puinciae suae magistroꝝ disp̄los —

f. 26 dī & hominis unam filii dī credamus esse | p̱sonam Finit iber primus. | Incipit liber secundus | Postera namq. [3]) die inter initia diei eodem [4]) reprae|sentato conuentu . resedentib, constantio & am monio . arū đ . si aliqua [5]) —

f. 41ᵇ recitatus est titulus sic . [6]) Incipit liber scī | cyrilli alexandrinae ecclesiae episcopi | quē misit p̱ totas aegipti partes ad exclu|dendam sectam nestorianam . | Explicit liber secundus . | Incipit liber tertius | Incip̄ . de dies egip̄ quomōo colend̄ s̄ *u. s. w. (m. al.)* || f. 42 De scā trinitate *m. al.* | Explic̄ lib̄ secdus . Incipit liber tertius . | Cyrilli beatissimi episcopi alexandrinae urbis | ad totius aegipti regionē ep̄la paschalis qui p̄clarā | atq . eximiā & sacris dī legib; congruā uitā colere | consueī . & in eo sūma alacritate simul animositate | uersari . nullo quide omnino torpore pigritiae de|tiñtur inpedimta uero semp̱ oīa rūpentes . & moras | bonoꝝ actuū incepta accuratissimo fine concludunt. | Opinor taṁ his admonitiones quoq. eē necessarias | p̄ceptoris —

f. 50ᵇ scaē quinquagesimae . sic enim regni caeloꝝ heredes cē merebimur in xp̄o ihū dn̄o n̄o p̱ quē & cum quo dō patri cum spū scō gl̄a & imprīn in secl̄a secloꝝ aṁ | salutate inuicē in osculo scō salutant uos qui mecum s̄ | fratres pax uobiscum . | Iudices dixerunt [7]) . | Ecce ex integro lectus liber [8]) ē . scī cyrilli —

f. 55 nobis uerbo tenus lineam tende . ut memoranda | non tegantur silentio [9]) . Finit liber tertius . | Incipit liber quartus . |

---

[1]) Arnobii catholici et Serapionis conflictus de deo trino et uno, de duabus in Christo substantiis in unitate personae, de gratiae et liberi arbitrii concordia. LIII 239. — [2]) ut ostenderent. — [3]) *om.* — [4]) eorum. — [5]) si Serapioni aliqua. — [6]) l. c. 294. c. In der Ausgabe, in welcher die Schrift in nur zwei Bücher eingetheilt ist, fehlt der Brief des Cyrillus (recitatus est titulus sic, *etc.*). Auch in der benutzten Handschrift scheint er nach Feu-Ardents Note zu urtheilen, nicht gestanden zu haben. — [7]) Post hanc epistolam publice perlectam iudices praefati dixerunt — [8]) liber lectus — [9]) l. c. 301 a.

arnobius seruus xpi dixit, | Dum in unigenito duas confitemur naturas duasq. | substantias obicitur —

f. 65 duasq. in unico dī filio | substantias [1]) praedicasse || f. 66 Incipit sermo habitus in basilica | restituta die natalis dni [2]) | Saluator nr natus de patre sine die p quē factus | est omnis dies. uoluit natale habere in terra [3]) | —

f. 67ᵇ processit qui est benedictus cum patre & spū scō in | secła secłorum amen. Explic itaq. a legente trac|tatus sci agustini [4]). serapion dixit. | Satisfactum eē desiderio —

f. 69 Si quis non dixerit omā p filiū [5]) & spm scm patrē fecis|se id est uisibilia & inuisibilia [6]) anathema sit [7]). | hic r aliqua partem quę adeē minime uidet *(von derselben Hand)* [8]) ||

f. 69ᵇ tanto magis ab ea parte quae terris appar& radios eius excipere — & ideo uideri decrescere sed | quidlib& horum duoꝝ *(über die Mondphasen; Anfang und Ende fehlt)* *m. al.:* Quid ē. hom. animal rationalis & mortalis sensū capax | & disciplina. Qđ ē animal ꝶ corpus animatus sensib; & | — f. 70 Quid ē flegm ꝶ | alba frigida — & ad glutiendū licorē pstans, ||

f. 70ᵇ *m. al.:* Ratio p singuł m qua potione usitar deƀ homo | M Jan gingiƀ & reupontico. m. f. agrimonia & appio. | — humores n moueant. Ratio. pp sanitatē corporis | & cordis quid obseruare deƀ homo de ms in ms | m. mar. dulce bibe — f. 71 bene digerere facit in omniƀ | aptissimū ē ||

f. 71ᵇ *m. al.:* DCLXXII generationes. Erant aū filii noe. III | sem — f. 72 in assyrios primꝰ regnauit uelus quem quidē | alii existimant coturnus hius filius fuit nus | qui condidit ninniuen qm ds || f. 72ᵇ. 73 *leer.*

f. 73ᵇ Introitum nrm ad fon|tem aquae uiuentem | ubique omnis gens desi|derans uenire. et bibe|re de aqua illa. quam | desiderat omnis gens | celestium terrestrium. | et nos expectamus per eam | salutem accipere. et ui|tam aeternam. | Adelbertus quamuis indignus prƀt. | famulus dni. ~ | exarauit ad honorem | beatę mariae sedis ab-

---

[1]) duasque substantias in unico Dei filio — [2]) Sermo sancti Augustini episcopi de natiuitate domini nostri Jesu Christi — [3]) in terra habere natalem — [4]) *om.* — [5]) filium postea incarnatum — [6]) id — inuisibilia *om.* Der Barberinus stimmt hier mit der sonstigen Überlieferung des Briefes von Damasus. — [7]) l. c. 321 c. — [8]) Ein kleines Stück fehlt.

ruptiensis libellu | istum; Supplicat . ut qui in eo legerit . | dicat . Parce ei redemptor . & mise|rere animae illius *(der Rest der Zeile ausradirt)*.

f. 74 In nomine scae et indiuidue trinitatis . | incipit liber primiorum . de libris | ueteribus . hac noui testamenti [1]) pleni|tudinem . quam canonica et [2]) catholi|ca recipit ecclesia . iuxta ueritatē [3]) | Priorum traditionum . ista est; | in principio uidelicet . quinque libri moysi . —

f. 75 dispositio igitur ueteris | ac noui testamenti . ordinem [4]) . librorum | ul [5]) numero nunc cursim. breuiterque in eis [6]) parua | proemia narrationum subiciamus; | Genesis iuxta fidem historiae —

f. 85 Phedus quoque amicitiarum cum roma|norum duces . atque (t *ex* d) [7]) legationum; | Incipit prefationes librorum testamenti noui [8]) Euangelior p̄dicatio . quamuis quadrifaria sint [9]). | —

f. 87ᵇ flumen ętiam babtismi mundum . lignumque uitae . dnm | ihm xpm; Explicit liber | primiorum traditionum . uetera et noua . de scriptura | diuina . quem canones continet; | Incipit uita . uel obitum scorū . | qui in dno processerunt [10]); | Prephatio quorundam scorum nobilissi|morum . ortu [11]) uel gesta cum genealogiis | — dum breues sermones | leguntur . Incipiunt capitula . || f. 88 I. Adam — f. 88ᵇ LXXXIIII. Titus . | Incipit ortum . | uita uel obitum . | scorum patrum . | qui in scriptura|rum laudibus | efferuntur; || f. 89 . I . Adam ꝓtoplaustus [12]) & colonꝰ paradisi . princeps ge|neris & electi [13]). —

f. 103ᵇ (LX Judit) inter dotha | in balmon [14]); Finit ortus ac | uita . uel obitū . scorum pa|trum . quos habentur in ue|tere testamento; Incipit | eor quos sunt in nouo testa|mento obitum eorum; — LXI; — | Zacharias et helisabet . ante dm iu|sti —

---

[1]) Isidori in libros ueteris ac novi testamenti prooemia LXXXIII 155 — [2]) Plenitudo novi et veteris testamenti quam in canone — [3]) uetustam priorum traditionem — [4]) ordine — [5]) et — [6]) eos — [7]) ducibus actaque — [8]) In der Ausgabe fehlt dieser besondere Titel. — [9]) sit — [10]) Isidorus de ortu et obitu patrum, qui in scriptura laudibus efferuntur. Vgl. die in der Handschrift folgenden Titel, l. c. 129 — [11]) sanctorum patrum nobilissimorumque virorum ortus. — [12]) protoplastus. — [13]) humani generis et delicti. — [14]) et balmon. Die Ausgabe hat noch ein Capitel über die Machabaei.

f. 110 (LXXXII) Titus ibiq; in pace defun|ctus est . atque sepultus; | Explicit uita uel obitum scõꝝ | patrum . quos in scripturaꝶ | laudibus referuntur; ~ | Dõ gratias amen; ~ || 110[b] Incipiunt capitula fidei babtismatis [1]) | Juxta pietatem presulis ñri . inquisitio|nem presbiterorum. — secundum ipsius preceptum | exempla colligere curauimus; Cap̃ . I; ~ | Cur primum infans caticuminum efficitur . ~ Caticu|minus grecae . latinae audiens —

f. 113[b] (XIIII) ubi cognoscemur . sicut | et cogniti sumus; De VII[em] . gradibus ęcclesiis . | Clericus quid int̄pretat̆ uł cui' lingua dicit̆ . ~ ꝶ gre|icae; — in ordine et ministerio aeccłae esse exorcistas ||

Die Schrift des Arnobius wurde zuerst von Feu-Ardent nach einem Codex S. Jacobi Leodiensis herausgegeben. Die Handschriften derselben sind äusserst selten, vgl. Mai Spicil. Rom. V 101, der den Brief des Cyrillus in der Arnobianischen Übersetzung nach zwei jüngeren Vaticanischen Handschriften mittheilt. Der Barberinische Codex scheint, obwohl am Ende ein kleines Stück fehlt, vor der Lütticher Handschrift bei weitem den Vorzug zu verdienen. — Die angehängte Handschrift des Isidor ist ohne Werth.

Canonum *collectiones.*

XIV. 52. (Alte Nummer 2888) [2]) Grossoctav membr. foliorum 298. saec. IX—X.

f. 1 In nomine | dñi nr̃i ihu | incipiunt cons|tituta quas tri | centum decē et | octo patres cons|tituerunt ||

f. 1[b] I [3]) Canones apostolorum tituli L

II Canones niceni tit̃ . XXII.

III Incipit quem ammodū formata fieri debeat

---

[1]) ? — [2]) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini de antiq. collection. et collector. canonum II 7, LVI 135 ff. — [3]) In dem Index sind mehrere Stücke übergangen: ich habe dieselben in den Anmerkungen an den betreffenden Stellen nach dem Texte verzeichnet. Dagegen habe ich weder, wo die Nummerierung der einzelnen Stücke von der im Text befolgten abweicht, noch wo die Angabe der Titelzahlen nicht übereinstimmt, die Differenz angegeben, da in dieser Hinsicht im Index wie im Text grössere oder geringere Willkür sich zeigt.

IIII Epistola directa ad synodum roma
V Epistola siluestri epi ad synodum
VI Canones siluestri papae
VII Statuta canonum anquirensium tit̃ . XXIIII
VIII Canones neocaesariensium tit̃ . XXIIII
VIIII Canõ gangrensium tit; XX;
X Cañ cartaginensium tit. XL.
XI Epis; abone concilium . supra scriptum ad bonifatiu; ur̃ epm
XII Epistula attici epi; aeccle; constantinopolitani ad bonifatiū: ur̃ epm
XIII Epistula . aureli epi; ad scm: caelestinum epm ; ur̃
XIIII Item concilium . cartaginensem; tit; X.L.
XV Epistula concilii . cartaginenses; ad innocencium papa; ur̃
XVI Rescriptum sci papae innocentis ad aurelium epm
XVII Concilium uniuersale; calcidona habitum; ad quingentis XX epis tit̃ XXIIII
XVIII ; can; constantinopolitani, tituli; V.
XVIIII cañ; sardicensis . tituli . XXV.
XX cañ antioceni tituli XXV.
XXI Excerpta antistitum . que recitata sunt contra nestorium | ad synodo ephysyorꝶ tituli . XVIII.
XXII Nestorii blapsemiarum capitula et cyrillo alexandrino epo | contradicente capitula . XII
XXIII epistula imperiales ad aureliū; cartanicense; epm
XXIIII epistula aureli epi ad oms epos ꝑ bizacenā prouinciā constituti
XXV Excerpta digestis habitis contra pelagium hereticum
XXVI Excerpta epis constantini epis . ualentiniani agusti iunioris de || f. 2 exiliando caelestino heretico pelagiano
XXVII Statuta antiqua orientis tituli . CII.
XXVIII Epistula decretales ad anastasium epm thesalonicensiu .
XXVIIII Rescriptum episcoporum adque fratrum
XXX Epistula canonica quibus debeant adimplere; prbi . diaconi sub ///
XXXI concilium laodicensem
XXXII concilium cartaginensem [1])

---

[1]) f. 117 b XXXIII | Incip. ex consilio cartaginensem | Felix epo salutem: salitanus dixit nec illud preter|mittendum — f. 119 donec optemperet |

xxxiii Epistula beati clementis . ur̃ ep̃i . ad iacobum . fr̃t dñi hyerosolimit///
xxxiiii precepta sc̃i petri de sacramentis conseruandis [1])
xxxv Anno regni constantini regis nepotis constantini magni uiri [2])
xxxvi Confessio fidei: catholicae quam papa damasus misit ad paul /// | num: antiochenum epm̃
xxxvii Dilectissimo fratri paulino . damasus
xxxviii Epistula pape syrycy directa ad hyerio ep̃o; tharaconensi [3])
xxxviiii Innocensius ep̃s ur̃ exuperio ep̃o . tolosano .
xl Item eiusdem ad macedones ep̃os
xli Innocensius uictoricio ep̃o rotomagensi
xlii Epistula innocenti papae . ad daecentium ep̃m egubinum
xliii Epistula zosymi papae aesycio ep̃o solitano . salutãe
xliiii (*sic*)
xlv Supplicatio pape bonifatii constituatur a principẽ
xlvi Epistula caelestini papae . uniuersis ep̃is
xlvii Item caelestini papae aecclesie romane . data ad synodũ | in ephyso constitutum
xlviii Item alia epistula . caelestini papae . ad nestorium
xlviiii Item alia epistula eiusdem exortatoria sc̃i ep̃i caelestini | ad constantinopolim clero . et plebe missa
l Caelestinus ep̃s . uniuersis ep̃is ꝑ uiennensẽ prouinciã constitutis
li Accusatio syxti papae .
lii De pulcronio: hyerosolimitano ep̃o ||
f. 26 liii Deiectio marcellini papae
liiii Epistula leonis papae . ad rusticum ep̃m narbonensẽ

Zacharias sc̃issimus ac ter beatissimus ep̃s sedis apos|tolicę — subter declarantur (es folgen 19 Titel und Unterschriften) — f. 123 Factum hoc synodum anno secundo ardabasti imp̃i | nec non et liutprand rege anno; xxii; indictio duodecĩ fl — [1]) Nach diesem Abschnitte folgt im Texte (f. 133) von einer Hand des zwölften Jahrhunderts die Notiz: In nomine dñi am̃. anno dñi. mxxxvi. Indit̃. iiii. tpr̃ sc̃i. pp. bñdic|ti natus de tusculana ex patre albico . ⁊ inuictissimi impatoris curradi | ⁊ guinni (?) abb̃is ɔsectũ ẽ tẽplum hoc ad honorẽ dnĩ saluatoris — in festiuitate sc̃i britii ⁊ usque ad octauam. — [2]) Gesta de Liberio: publiciert nach der Originalurkunde von Ughelli Ital. sacr. iii 623 (vgl. Ballerin. a. a. O.) — [3]) Im Text geht noch die 'epistula pape syrici per uniuersis episcopis missa' voran.

---

[1]) Zwischen diesem Brief und dem folgenden hat der Text noch den Brief Leos an Anatolius. — [2]) Die Nummern LXXVI—LXXVIII sind irrthümliche Wiederholungen der drei vorhergehenden. — [3]) Die Nummern LXXXII—LXXXVIIII sind im Text zusammengefasst unter dem Titel : LXXXII | Incipiunt

LXXXIII Item eiusdem in libro ; VIIII ; inter cetera
LXXXIIII Item eiusdem in eodem libro . inter caetera
LXXXV Item in theophyli . epi alexandrini
LXXXVI Item sci agustini epi
LXXXVII Item sci basili epi cappadocis
LXXXVIII Item cyrilli epi . alexandrini
LXXXVIIII Item fide sci agustini epi
XC Item fides catholice romane ; aeccł

Von einer Hand des zwölften Jahrhunderts folgt: dicta sci cassiani . epi . ; | Vere credere . & indubitanter - quomodo uinū & aqua ||

f. 3ᵇ Incp prf canones apostolorū | Quamuis carissimus frater noster laurentius [1]) —

f. 4 attulisse uideatur . | Explicit prf incp capitula canonū apos|-tolorum | —

---

capitula que directa | sunt in sinodo trecentorū | decē et octo patrum cū epis|tola pape leonis ad leonem | augustū. | Der Brief Leos steht unter Nummer LXVIII. Die Excerpte aus den patres (herausgegeben von den Ballerini LIV 1173) folgen sich in der Handschrift also: Sci hilari pictabensis epi et confessoris de fide in libro secundo inter cetera — item eiusdem in libro nono inter cetera — item eiusdem in eodem libro inter cetera — item alio loco in eodem libro inter cetera — item de libro sci ambrosii epi & confessoris mediolanensis ecclesię. quos misit ad imp gratianum. in libro II de fide inter cetera — item de odem libro alio loco inter cetera — item eiusdem in libro de incarnatione dni auersus . apollinaristas — itē infra — it ad sauinum. epm eiusdem. inter cetera — itē iohannes eps constantinopolitane urbis in omelia de ascensione dni inter cetera — it eiusdem in eadē homeliā — item eiusdem homilia inter cetera — item eiusdem de homelia de cruce et latrone inter cetera — it gregorii epi nazanzeni in omelia de epiphania inter cetera — it infra — itē teofili epi alexandrini de epist pascali quam pre egyptū destinauit inter cetera — item eiusdem de alia epistula pascale contra originē inter cetera — sci agustini epi hypponiensis in epistula ad da rdanū int cetera—eiusdem in epistula ad uolusianum inter cetera — item eiusdē in exposione eugłi sci ioħ inter cetera — et infra — it sci basili epi cappadocis — sci cyrilli epi alexandrini ad nestoriū — item eiusdē inter cetera — item eiusdem in libro qui dicitur colia de incarnatione unigeniti — sci athanasi alexandrine aeccłe epi et confessoris ad epictatū conrintioꝝ epm — item fides sci hylari — item fide sci augustini. Bei den Ballerini ist die Ordnung eine andere.

[1]) Brief des Dionysius Exiguus an Papst Stephanus.

f. 285[b] Incp fides catholice aecle romane | Credimus in unū dm̄ patrē omptem | —

f. 286[b] eterni supplicii explicit || f. 287 xc Inc̄ instituta sci gelasi epi | Gelasius *etc.* Necessaria reℬ | dispositione —

f. 294[b] supprimenda . Exp statuta sci gelasi | epi data .v. id mar asterio . et presidio cons | Incp constituta sci gelasi pape quas epi in ordine sua decipiunt . | Papa ill ordini et pleui consistenti ciuitati illi | dilectissimis filiis in dnō salutem | Probabilibus desideriis —

f. 295 corpus ecle | per xpm̄ *etc.* amen | ds̄ qui uos incolomem custodiat dilectis simi filii || f. 295[b] — f. 298 *canonistische Excerpte des zwölften Jahrhunderts* [1]).

XIV. 53. (Alte Nummer 127.) membr. 4. 2. Col. foliorum 163. saec. X.

f. 1 neque [2]) uolens doctrinae p̄sentis sci | concilii consentire . sed pmanens | —

f. 51 flauianū misisse epistolā legimus . | Exlt cognitio cal che- donensis concilii | Incp eiusdem | scd cognitio cal chedonensis con - cilii . | Consulatu piissimi | —

f. 80 huic relationi sociauimus . | Explicit secunda cognitio | calcedonensis concilii . | Incp eiusd synodi cognitio tert | Consulatu domni nri —

f. 91[b] effectui mancipentur . | Explt cognitio tert | Incipit actio quarta | in calchedona | Consulatu domni nri —

f. 102 a scā synodo formula dabitur . | Explt actio quarta | Incp quinta actio | Consulatu domni nri | —

f. 106 manifesta fiant . diuino | uertici . Exlt . actio . v . | Incipit actio sexta | in calchedona . | Consulatu domni nri —

f. 116[b] a scā syno do discedat . | Explicit actio sexta | synodi calchedonensis . ||

---

[1]) f. 297 findet sich unter diesen Excerpten folgendes Verzeichniss von ausgeliehenen Handschriften: Breue record de libri que prestauim | Ad scm̄ petrū ad aqua de uia sunt libri .II. id est sup math. sup lucā ////// | Ad maxillanū. lib dialogus augustini & sinonima | Ad scā maria in farnita dialogus gregorii | ad scm̄ petrū incāpo sup iohm | Ad cāpagnatico ///// & aimo | Ad corgnito. vitas patrū & sententiarū. || — [2]) Es fehlen acht Quaternionen: Die ante gesta des concilium Chalcedonense (wohl in verkürzter Form) und der Anfang der ersten actio. Vgl. cod. Veron. LVIII 56 S. 24.

f. 117 Incp̄unt eiusdem sy|nodi tituli canonū | numr̄ uiginti septē | Tituli canonum concilii | calchedonensis nu|mero uiginti septem . | ɪ De canonibus uni|uscuiusq, concilii | Regulas scorū per sin|gula —

f. 120 (xxvii) si uero laici anathematizent . | Expliciunt canones con|cilii calchedonensis | Incp̄ actio octaua || f. 120ᵇ Consulatu domni nr̄i —

f. 122ᵇ ob hanc causā legi legimus | Explicit actio concilii cal|chedonensis octaua . | Incp̄ actio nona eius|dem synodi | Consulatu domni nr̄i —

f. 124ᵇ omnes seruare concordiā . | Legi . Legimus . Legit . | Explicit actio nona synodi | calcedonensis . | Incp̄ eiusdem con|cilii actio decima . | Consulatu domni martiani —

f. 126 efficiet manifestam . | Explicit actio decima | concilii calcedonensis . | Incp̄ eiusd̄ synodi actio | undecima . Similit̄ vi k̄ noūb | eodem consulatu —

f. 140 fortitudinem re|tinebunt . Expl̄t auditio synodi | calchedons̄ undecima | Incp̄ eiusd̄ concilii | actio duodecima . | Consulatu domni nr̄i —

f. 146ᵇ p̄fectius disponatur . | Expl̄t actio synodi cal|chedonensis duodecim̄ . | Incp̄ tertia decima . | Similiter . iii k̄ noūb eodem | —

f. 148 causa | lęsionis fuer̄ restituetur | Expl̄t actio tertia | decima synodi calceds̄ | Incp̄ cognitio eiusdē | concilii quarta decima | Consulatu domni mar|tiani —

f. 161 quae dixisti conscripta sunt . | Expl̄t synod̄ calchedon̄ | quarta decima | Incp̄ eiusdē con|cilii auditio . xvᵐᵃ. | Consulatu domni mar|tiani —

f. 163 concilio firma | consistant . | Explicit actio synodi | calchedonensis quin|ta decima | Incp̄ eiusdem | concilii auditio | sexta decima | Consulatu domni nostri | —

f. 163ᵇ et trifono reue|rentissimo ep̄o cyri . et theoctis|to reuerentissimo ep̄o berse et | geruntio reuerentissimo ep̄o ||

Isidorus *de fide catholica contra Judaeos.*

XIV. 44. (Alte Nummer 230) membr. Grossoctav. foliorum 174. saec. IX.

f. 1ᵇ In nomine dni | nostri . ihū xp̄i | et beatę mariae | semper uirginis | incipit . prefatio . vel . capi|tula fidei catholice siue | sup dicti [1]) operis ad | Florentinā sororē suam [2]) ||

f. 2 *Über der Zeile von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts:* liber . fratūm sc̄i saluatoris de septimo cisterciensis ordinis | Sc̄ę sorori florentinae . Isidorus | quedam que diuersis temporibus | — et mei laboris . | Explicit prefatio | Incipiunt capitu|la libri primi (*unter der Zeile:* Caroli Strozzę Thomę filii | 1635) || f. 2ᵇ I Quia xp̄s a dō patre genitus est . — f. 3ᵇ LXII Superdictio [3]) operis . Explicit capitula | I Quia xp̄s a dō patre genitus est | Judęi nefaria incredulitatem xp̄m dī | —

f. 38ᵇ eius in cęlis [4]) . regnum atque iudicium decla|rauimus . Expł . lib . primus . Incip̄t capitula lib̄ secundi | I Quia om̄s gentes ad dī cultum uocentur . | — f. 39 XXVII . Recapitulatio operis . | Expliciunt capitula | + Brebiarium [5]) | precedentis | libri . || f. 39ᵇ Quadam ex parte dn̄i et saluatoris nostri . na|tiuitatem — intonuerunt .| .I. de gentium uocatione . | In principio autem opusculi huius de gentium | —

f. 69ᵇ quia tabernaculum dī sc̄i eius sunt in quibus | habitat in ęternum . | Expl̄t . feliciter dō gratias | Amen Amen ||

f. 70 humelia sc̄i Augustini ep̄i [6]) | Castissimę [7]) uirginis uterum sponsę uirginis | —

f. 72 cum ipsa tibi genuerit saluatore. Accipe itaque ac|cipe maria coniugem tuam — filius iudaei set filius dī [8]) | Ad illa directa ad illi ih̄u xp̄i seruus illa ih̄u xp̄i ancilla | salutem [9]). Gratias agimus dō quia de nobis bonam | famam —

f. 73ᵇ petrus quinque milia | conuertit ex iudaeis . ||

---

[1]) *Lies* superdictio — [2]) Isidorus de fide catholica ex veteri et novo testamento contra Iudaeos ad Florentinam sororem suam LXXXIII 449 — [3]) epilogus — [4]) coelum — [5]) Quia breuiarium — [6]) Aug. (?) sermo XXXIX 2107 — [7]) Castissimum Mariae — [8]) Am Schluss bedeutend verkürzt. Vgl. a. a. O. 2110. — [9]) ? —

f. 74 *Über der Zeile von einer Hand des siebzehnten Jahrhunderts:* Ex cantico canticorū | pulueris pigmentarii . Quam pulcra es amica mea | —

f. 76 ceruoꝝ suꝑ montes aromatū Expł | Item liber sapientiae scarpsum . | Diligite iustitia qui iudicatis terra sen|tite —

f. 76[b] et miseris scm̃ sp̄m tuu de altissimis | Liber eiusdem aecclesiastes | Omnis sapientia a dn̄o dō est . et cū illo fuit et est | —

f. 77[b] maledictio in perditione || Item humilias de natiuite dn̄i n̄ri | ihu xp̄i . inprimis de incarnatione [1]) | Legimus scm̃ moysen populo —

f. 80 omnia que in caelis sunt et que in terris [2]) | Item alia humilia ut supra [3]) | Clementissimus pater omnp̄s ds̄ cum doleret sclm | —

f. 81[b] uerbū caro factū est et habitauit in nobis | Item alia humilia . eiusdē ut sup̄ [4]) | Rogo uos frs̄ km̃i . ut libenti animo —

f. 85[b] misericors | dn̄s intromittat [5]) . || humilia in natł sc̃i stephani [6]) | hiesus filius naue in heremo stabat [7]). et moyses | —

f. 88 nisi ꝑ tuis inimicis oraueris . conuersus ad dn̄m | ihm̄ xp̄m qui uiuit et regnat [8]) | humilia . in natł . sc̃i iohañ . euangł [9]). | In illo tempore . accessit ad ih̄m mater filiorum | —

f. 90 ministrando omnium ur̃m erit . Itē in natale innocentum [10]) | hodie frs̄ km̃i natale illoꝝ infantū colimus | —

f. 91 sub sua ꝓtectione ꝓducat . cui est honor et gloria | Item in octaua dn̄i [11]) | Circumciditur itaq; puer qualis puer . de quo | —

f. 91[b] inmaculatus | exiret dn̄s ih̄s xp̄s qui uiuit | Item lectiones de theophania [12]) | hoderni diei ꝑ uniuersū mundū nota sollē|nitas —

f. 93 non qua ueni|mus reuertamus . adiuuante dn̄o nr̄o ih̄u xp̄o | qui uiuit et regnat | Itē alia humilia . sc̃i fastini eiusdē ut sup̄ . de theoph̄a [13]) || f. 93[b] Proximę est frs̄ km̃i quod dię tertia nuptias | —

---

[1]) de mysterio trinitatis et incarnationis Aug. (?) sermo l. c. 2196 — [2]) terris: qui uiuit *etc.* — [3]) Aug. (?) sermo, zuerst von Mai nach Vaticanischen Handschriften in seiner Patrum nova bibliotheca I 150 herausgegeben — [4]) Aug. (?) sermo XXXIX 1977 — [5]) intromittat, qui *etc.* — [6]) Aug. (?) sermo l. c. 1684 — [7]) pugnabat — [8]) oraueris. Quod nobis praestare digneris — [9]) ? — [10] Aug. (?) sermo l. c. 2152 — [11]) ? — [12]) Aug. sermo XXXVIII 1033 — [13]) ?

f. 94[b] suę adoptionis | adsumere qui est benedictus in sęcula sclor amen . | Item alia humilia eiusdē ut sup̄ [1]) | Dies ephyphanior greco nomine sic uocatur —

f. 96 refectionis edocauit me . cui est gloria in secla sclor am̄ . | In purificationę scāe mariae [2]) | Sic namq; frs̄ olim p propheta predictum est | —

f. 97 humilē inuenerunt excelsum. | qui cum patre et spū sc̄o uiuit et regnat ds̄ | humilia sc̄i agustini . de initiū quadra gesimę . in predicatione populi [3]) . | Rogo uos et ammoneo frs̄ kmi . ut isto [4]) legi|timo —

f. 99[b] ca|ritatis legem ipsius [5]) dn̄s sub sua protectione per | ducat qui cū patre Dn̄ca .n. in quadragis [6]) | Frs̄ km̃i propheta nos exortatur ad conpunc|tionē —

f. 100 possimus misericordiā p̄mereri . It̃ al humilia [7]) | Rogo uos km̃i sufficiat nobis quod p totū anni | —

f. 101 si uultis euadere iudicē; qui uiuit et regnat | Itē . humilia de media quadragis [8]) | Audite et intellegite frs̄ dilectissimi —

f. 103[b] perpetua | uita sine fine . Quod ipse nos prestare et con| regnare cū ipsis faciat . qui in trinitate p̄fecta | uiuit dominator et regnat ds̄ . p om̃ā scla | sclor am̄ . | Item alia humilia [9]) | Frs̄ dilectissimi faciamus bonū ad om̄s homines | —

f. 105 in regno cęleste et cum [10]) sc̄i [11]) angelis eius . cui est | gloria et potestas . humil sc̄i augustini unde supra [12]) | Frs̄ km̃i ad memoriā reducimus quod [13]) p sa|cras paginas —

f. 108[b] ab angelis ele|uatur in cęlis ipso prestante [14]) | Item alia humilia de die iudicii in ebdom̄ maiore [15]) | O frs̄ km̃i quā tremendus est [16]) dies ille quod [17]) dn̄s —

f. 109 de qua pęna nos dn̄s [18]) eripere dig|netur . qui cū patre | In vigilia scm̄ paschae [19]) | Dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i saluatoris et honorabilis sollē|nitas [20]) —

---

1) Aug. (?) sermo XXXIX 2015: auch unter den Schriften des Maximus LVII 551 — 2) ? — 3) Aug. (?) sermo l. c. 2022 — 4) in isto — 5) pius — 6) ? — 7) ? — 8) ? — 9) Aug. (?) sermo, zuerst von Mai nach Palat. 216 herausgegeben, PNB I 284 — 10) *om.* — 11) sanctis — 12) Caesarii homilia LXVII 1079 — 13) reuocemus quae — 14) l. c. 1081 a eleuabitur in coelum. In der Ausgabe folgt noch ein längerer Passus, in welchem Augustin und Gregor citirt werden. — 15) Aug. (?) sermo XXXIX 2210 — 16) timendus est nobis — 17) in quo — 18) pius dominus — 19) Aug. (?) sermo. Zuerst von Mai nach Vat. 1270 herausgegeben, PNB I 347 — 20) saluatoris honorabilem sollemnitatem —

f. 110 cum | suis congregaremur [1]) ad cęlum . qui uiuit | In die ascensionis dnī [2]) . | Magnū hodie frs̄ suscepimus diē festum | —

f. 111 caritas ur̄a . In die scō pentecosten [3]) . | Perpetui muneris refulsit hodie ornamentū | —

f. 111ᵇ accipere sp̄s | sc̄i meruimus | humil in natale sc̄i iohan̄ baptis [4]) ||

f. 112 Imperator cęli et terrę . ut [5]) nos fuisset [6]) ui|sitare —

f. 113 Qui se ipsū tradidit ꝑ nobis . prestet etiā et ꝑspe|rauit a nobis [7]) . | Qui uiuit et regnat in scła scłoꝝ am̄ . | In natale sc̄i petri [8]) | Petrus enim primus apostoloꝝ qui accep|turus —

f. 113ᵇ misericordiā consequun|tur . De transitu sc̄i martini [9]) | Martinus igitur obitū suū longe ante | —

f. 115ᵇ cęlum diues ingreditur | In nał omniū apostoloꝝ siue martyrū [10]) | Omniū quidē bonoꝝ fideliū xp̄ianoꝝ maxime tamen | —

f. 116ᵇ uiuis ex | pignore ꝑ xp̄m [11]) . In natł confessorum [12]) | herit sensib; ur̄is frs̄ in quod scripsimus [13]) . Bea|tos —

f. 118 emendatos liberet | qui uiuit & regnat . In natł uirginum [14]) | Caeloꝝ regnum frs̄ kmī idcirco terrenis reb; simile | —

f. 120ᵇ sine lauore capiatis . p̄stante dn̄o nr̄o | De auaritia [15]) | Oportet uos ergo semꝑ benefacere . quia sicut | —

f. 123ᵇ neque maledicentes regnū dī possidebunt . | Item admonitio sc̄i basilii ep̄i ad mona^chos^ | Stude monachę diligenter nec (*corr. m. rec.*) pecces . ut neq; ha|bitantem —

f. 125ᵇ uos intrare in regnum cęlorū . adiuuante xp̄o cui est gloria | Incipit lib̄ . sc̄i efrē diaconi de die iudicii | dī et de resurrectione eius || f. 126 Gloria omnipotenti dō qui os nr̄m adape|riat —

f. 131 impii autē infirma|buntur in eis . Expł lib̄ . primus | sc̄i ephrem diaconi . | Incipit. lib̄. secundus . | Beatus qui hodio habuerit hunc mundū | —

---

[1]) suis cum sanctis congregemur — [2]) ? — [3]) Aug. (?) sermo XXXIX 2094 — [4]) Aug. (?) sermo l. c. 2118 — [5]) qui — [6]) fuit — [7]) prospera nobis. *Lies* prosperam uitam nobis — [8]) ? — [9]) Bruchstück des Briefes von Sulpicius Severus an Bassula, in dieser Form in den Passionalien und Homiliarien gewöhnlich. — [10]) Aug. sermo XXXVIII 1467 — [11]) l. c. 1469. In der Ausgabe folgt noch ein ganzer Absatz — [12]) Maximi sermo LVII 717 — [13]) quo descripsimus — [14]) Greg. M. XL in evang. hom. I 11 LXXVI 1114. — [15]) ?

f. 134[b] ad patrē luminum peruenire . Expł. lib̃ sc̃i ephrē . diac̃ II. Incipit III' eiusdē . de patientiā || f. 135 Dñs nr̃ ihs̃ xp̃s qui descendit de sino patris et ef fectus —

f. 139 qm̃ tibi debetur om̃s adorationes | et gloria in sęcula sęculorũ . amen . expł . lib̃ III | Incipit lib̃ . IIII sc̃i . ephrem diaconi | in luctaminibus. In luctaminib; huius scł̃i nullus sine agone | —

f. 142[b] gloria spui sc̃o inmortali in sęcula sęculorum amen | f. 143 Expł . lib̃ sc̃i . ephrem diac̃ . de luctaminib; scł̃i | Incp̃t . lib . v. * . eiusdem de die iudicii . | Uenite dił̃mi fr̃s exortationē —

f. 147[b] traha | f. 148 tur ad uitā ęternā amen . Expł . lib̃ . IIII . de die iudicii | Incipit . lib̃ . v. sc̃i . ephrem . diaconi . sen | tentiā . de conpunctione cordis | Uenite km̃i mihi . uenite patres hac fr̃s grex salua|toris —

f. 150[b] et ultio et retributio iustorum est . Expł . lib̃ | sc̃i . ephrē diac̃ . de iudiciũ . et de penitentia | *Von später Hand* : S . Augustini liber dogmatū Ecclesiaticorū . | Credimus [1]) unū esse dm̃ patrē et filiū et spm̃ scm̃ patrē | —

f. 157 in ęterni|tate similitudinē in morib; inuenire [2]) Expł . doc matum . sc̃i agustini . | Incipit . explanatio simboli [3]) || f. 157[b] Dum de simbulo conferre uolumus . hoc inquiren|dū —

f. 160 et corpus et anima . et tunc iusti gloriabuntur cum dn̄o | Expł . explanatio simboli | Que sunt , instrumenta . bonoꝶ operū | Inprimis dnm̃ dm̃ diligere ex toto corde | —

f, 166[b] in finem | hic saluus erit ; Explicit Δω̃ ΓΡΑΘΥΑϹ Α)-(ΗΝ | f. 167 Incipit dicta sc̃i effrem | de fine mundi et consum | matio saeculi et contur|batio gentium | Fr̃s . km̃i spũi sco . qui loqui|tur in nobis —

f. 171 heredi tabunt ĩ uitā ęternā in secula seculoꝶ . am̃ | Incipit dicta sc̃i methodii eṗi paterensi | sermo de regnum | cantri [4]) . in nouissimis | temporibus certa | demonstratio | f. 171[b] Sciendum namque ē - quomodo exeuntes . adam quidem . et euā de | paradiso —

f. 174[b] cęlesti et romanorū etiā subiciuntur di ||

---

[1]) Gennadius de ecclesiasticis dogmatibus LVIII 979. Das Barberinische Exemplar enthält die Recension, welche der Ausgabe zu Grunde liegt. — [2]) inueniri. — [3]) ? — [4]) *d. h.* antichristi. —

Die an die Schrift des Isidor, welche sich durch ihre gute Überlieferung auszeichnet, sich anschliessende Homiliensammlung nimmt ein besonderes Interesse für sich insofern in Anspruch, als sie Homilien enthält, die Mai zuerst nach vaticanischen Handschriften, zum Theil bedeutend jüngeren, herausgegeben hat.

Melitonis *clavis.*

XI 135. membr. 8. foliorum 111 saec. X [1]).

f. 1 Caput [2]) dn̄i ipsa diuinitas eo qd | principium & creator sit omnium | rerum in danihelo [3]) . capilli dn̄i candidi | eo quod antiquis sit dierum ubi & supra [4]) | Oculi dn̄i —

f. 111 (de nominibus aebraicis) Malachim regū . dabre iamin [5]) id est parali | pominon . Tere asra [6]) hoc est . xii . ꝓphetarū . liber ||

Wie die Übersetzungen des Pseudoclemens, Origenes, Basilius, Chrysostomus u. s. w. im Occident die volle Geltung von Originalen hatten und den grössten Einfluss übten, so namentlich auch die vorliegende clavis des Melito. Da ohne diese alten Übersetzungen jedes Bild der patristischen Literatur des Abendlandes unvollständig sein würde, so habe ich kein Bedenken getragen, die Handschriften derselben in die bibliotheca aufzunehmen.

---

1) Auf dem Vorsetzblatt ist die Herkunft der Handschrift angegeben: Collegii Claromontani Soc. Jesu. Darnach ist diese Handschrift der von Kard. Pitra so lange und vergeblich gesuchte Claromontanus des Melito. Vgl. Spicil. Solesm. II p. XIII. Ehe dieselbe in die Barberina kam, war sie wie das eingedruckte Wappen zeigt, im Besitze der Colonnas. Weil sie zu den späteren Erwerbungen gehört, hat sie keine alte Nummer. Ferner enthält das Vorsetzblatt von einer Hand des zwölften Jahrhunderts die Notiz: Miletus asianus ep̄s hunc librū ędidit — quem | & congrue nomine clauim appellant — 2) Spicil. Solesm. II 4. — 3) diuinitas quia est principium omnium rerum — 4) candidi dierum eius aeternitas; quod antiquus sit dierum — 5) debreyamin — 6) astra.

4. Die Bibliothek von Sta. Maria sopra Minerva.

(Bibliotheca Casanatensis.)

Bei der Untersuchung der Bibliothek diente als Anhaltspunct ein alphabetisches Verzeichniss der in den Handschriften enthaltenen Autoren und Tractate.

Canones *apostolorum.*

A. III. 24. membr. 8. foliorum 7. saec. VIII—IX [1]).

f. 1 [2]) VIIII Quod ministra altaris oblatione celebra|ta debeant communicare . | —

f. 2 L Quod non debeat una mertio in baptismate | quasi in morte dn̄i prouenire ; | Incipiunt ; regule : ecclesiastice scoꝝ | apostolo : rum : prolate per clementē | ecclesie romane pontificem numero L | I De ordinatione episcopi; episcopus ad duob' epis̄ | ordinentur aut a tribus : | —

f. 7ᵇ (L) baptitantes | eos in nomine patris et filii et sp̄s sc̄i ; a | Expliciunt canones apostolorū | *eine Hand des eilften Jahrhunderts fügt hinzu:* per clementē numero . L . *Dann folgt von einer andern Hand des eilften Jahrhunderts:* Bedae *(in mg.)* | Incip̄ ratio cur septuagesima & sexagesima . nec n̄ & qnquagesima in ordine p̄ dies dominicos | — alii nouē abstineant eb|domadas ·; q̄ enī sex ebdomadas — salua fide et religione | nihil p̄iudicam' [3]). ||

---

[1]) Die Handschrift stammt aus der Bibliothek von Franc. Trevisani, Bischof von Verona, und wurde von Benedict XIII. im Jahre 1728 der Casanatensis geschenkt. — [2]) Fol. 2 trägt das Quaternionenzeichen D. — [3]) Dem Codex ist eine von Barth. Campagnola 1728 besorgte Abschrift desselben beigefügt.

Excerpta *de patribus.*

B. IV. 18. (früher D. IV. 30) membr. 4. fol. 189 sæc. IX [1]).

f. 1. *Über der Zeile m. s. XV.:* oput' | O //// mensum xii. ianuā . meñ . dies xxxi . iiii noñ . viiii id [2]) | —

f. 6 regulariter oms annos ad finem deduces [3]) || f. 6ᵇ domino glorioso karolo — alchuinus in dño dõ — salutem . Dum | dignitas imperialis —

f. 7ᵇ beatitudinis . | O rex auguste clarissime dignus honore | — mens pia permandet semper amare dm̃ . | *Folgen die drei Bücher* de trinitate *Alcuins mit vorgesetzter Capitulation; dann von* f. 37ᵇ *an der Brief Alcuins an Eulalia.*

f. 45 de ętes mundi ętas prima | Adam cum esset centū —

f. 46ᵇ in presentē annū . iiii . dcclviii [4]) | Prima dies saeculi creditur fuisse dominica —

f. 47 sacra testatur historia . | *Folgen Bemerkungen* de saltu lunae *und anderes dem ähnliche, woran sich* f. 49—75ᵇ *darauf bezügliche Berechnungen vom Jahre 532 — 1063 anschliessen* [5]). f. 76—81ᵇ *Kalender mit astronomischen Notizen und der Angabe der kirchlichen Feste.*

f. 82 Incip̄ ratio septuagesimę et sexagesimę et quinquagesimę et quadragesimę | Quadragesimae sex ebdomadis —

f. 82ᵇ Carolus grā đi rex — albino abbati — salutem ·;· Peruenit ad nos —

---

1) Vgl. über diese Handschrift Schelstrate ant. eccl. I, p. XXXII. S. 625. Dass die Handschrift im Jahre 812 geschrieben sei, ist ein irriger Schluss des genannten Gelehrten. — 2) Auf derselben Seite von später Hand: lib̄ maioris ecc̄ bonⁿ. — 3) Auf f. 4ᵇ steht folgende Dedication (des Codex wie es scheint) von gleichzeitiger Hand: Munus hoc exiguū p̄claro nempe magistro | offero deuote ductus amore meo | fecit hoc & mulier uerbis laudata tonantis | illa euangelio uidua mente pia | ////////////////////// uoluntas || — 4) Von dieser Schrift hat Schelstrate a. a. O. 625 die sexta aetas herausgegeben. — 5) Beim Jahre 922 steht die Notiz: hoc anno uenerunt ungri in apuliā quarto die stante meñ feb̄. Andere Notizen der Art, schwer lesbar, weil die Schrift ausgegangen, stehen bei den Jahren 852 und 871. Auf f. 47 stehen von gleichzeitiger Hand uersus senecę de qualitate temporis | //// tēpus edax depascitur omā carpit - tēpore nullus erit. | de electione coniugii. | ///////////// coniux queratur habenda . horrida nā facies multo celatur ab auro — superare puellę.

f. 83[b] iocundantes delectemur. Finit. | Collectio de mysterio scę trinitatis [1]). | Solent homines alterius religionis simplices quosq; catholicos subtilissime non simplici interrogatione —

f. 88 (x) [2]) minorē [3]) quā ipse est uoluerit iudicare uel credere ·,· xı. Quęro tamen adhuc abs te. ut mihi | dicas utrū pater pfectū genuerit filiū an inpfectū ·,· si pfectū dicis. quomodo [4]) | —

f. 90[b] (xıı) [5]) illos dš secundū || f. 91 de quo [6]) paulus loqtur. si enim cognouissent. nūquā dnm̄ gł̄ę crucifixis|sent. Sequitur. Generationē eius qs enarrabit —

---

[1]) Diese Schrift wurde unter dem Titel 'incipit epistola sancti Augustini episcopi contra Arrianos de mysterio sanctae trinitatis' aus einer Handschrift von Monte Cassino von Tosti in seiner Geschichte des Klosters I, 269 ff. herausgegeben, dann von Mai PNB. I, 407 ff. wiederholt. Im Cassinensis fehlt ein grosses Stück. Der Casanatensis ergänzt die Lücke fast vollständig: es scheinen nur wenige Worte zu sein, die am Schlusse fehlen. — [2]) Vor diesem Worte bricht der Cassinensis ab. — [4]) quomodo ęqualem negas. Si inpfectū uolueris dicere. uide quā blasphemiā pberis incurrere. & cū legas dm̄ om̄a opera sua p unigenitū suū ualde bona fecisse. qua conscientia credas hoc eū unigeniti sui natiuitate implere noluisse. Cū enī p filiū facta sint omā. quomodo ipse pfectus non erit. q omnia pfecta constituit. XII. Adhuc quęro a te. ut mihi dicas qualiter accipias illud qđ dn̄s dixit. ego in patre & pater in me man&. & illud. pater aū in me manens ipse facit opera. Si istis duab; sententiis deliberas | credere.ˇ nulla argumentatione filiū minorē poteris approbare u. s. w. — [5]) Dass Augustin nicht der Verfasser ist, geht aus dem Schluss deutlich hervor, den ich desshalb ganz hierher setze: f. 90 Multa adhuc & innumerabilia testimonia quę ęqualitatē patris & filii ac sp̄s scī euidenter ostendant & spm̄ scm̄ uerū dm̄ eē demonstrent. in diuinis uoluminib; continentur. quę breuitatis causa omisimus. hęc enī pauca ita firma st̄ & ualida. ut ille qui minorē filiū dicat cū ex his interrogatus fuerit. nihil habeat qđ respondere ueraciter possit. Si tibi non uidetur incongruū. posst̄ extraneis id est alterius religionis hominib; etiā quę|intra *(sic)* scripta st̄ demonstrari. & qa solent dicere qđ nos pdidissemus fidē|rectā & ipsi eā inuenerint (der grösste Theil der letzten Zeile abgeschnitten) || f. 90[b] poterunt agnoscere utrū rami p superuiā fracti se excusserint a radice. an ipsa radix a ramis excesserit. Si nolunt considerare oculis cordis uł corporis oculos aperiant. & uideant quia quomodo p totū mundū p apostolos & apostolicos uiros xp̄s ecclā fundauit catholicā. ita in ipso fundamento grā sua cooperante pman&. ut exinde diuelli nullis umquā psecutionibus potuiss&. in tantū ut nec ipsis tēporibus. qb; imperatores uł reges religionis alterius ecclā catholicā totis uirib' impugnabant. fundamentū qđ apłi posuerant aut inuadere p̄sumpserint aut inuadere potuerint. Deniq; si uolum' considerare. in ipsa hierusolyma ubi xp̄s & natus &

f. 93[b] Thesalonica . ciuitas macedonię . | de domiciliis | Proaulū . porta prima est ab oriente . Salutatorium — aquęductus [1]) ||

f. 94 post multa precepta correctio infertur iudicii . scire inquit sapientiā | —

f. 96[b] Igitur ihl quia non reuertitur ad pristinū statū . mortuus esse | credendus est ·;· || f. 97 Incipit uita et obitus fursei abbatis | Fuit uir uitę uenerabilis furseus nomine —

f. 104 uiuit in scła . | Tria st̃ quę mentē stabilem faciunt . uigilię — f. 104[b] satiat animas [2]) || f. 108 [3]) Parabolę salomonis . | Parabolę sunt similitudines — castę uitę conseruationē ·;· | Timor dni̅ principium sapientię . | Timores dni̅ sunt —

f. 132[b] altius p̱ tingitur. quanto uniuscu | ////////////////////////////// liatur ·;· || f. 133 [4]) Incip̄ sent̃ de libro prognosticorū libro . I . cap. IIII . | de

passus est . eccła catholica optin& principatū . in epheso aū quomodo a scō iohanne euangelista constituta est . ita p̱durat . in alexandria sicut a domno marco fundata est . ita d̄o auxiliante usq; hodie p̱seuerat . in smyrna etiā ubi s̄cs policarpus successor apłrm fuit ep̄s . eccła catholica priuilegiū ten&. Similiter & illas om̄s eccłas qb; apłs paulus scripsit . nūquā uel potuerunt uł p̄sūpserunt alterius religionis principes occupare . Ipsa etiā romana eccła quę & prius imperatores & postea reges alterius legis habuit. considerent qđ nullus ex eis ausus fuerit sedē apostolicā occupare. In galliis etiā ciuitas arelatensis discipulū apostolorū scm̄ trophimū habuit fundatorē . narbonensis scm̄ paulum . tolosana . scm̄ saturninū . uasensis scm̄ daphnū. p̱ istos enī quattuor apłrm discipulos. in uniuersa gallia ita st̄ eccłę constitutę . ut eas p̱ tot annorū spatia nūquā p̱miserit xp̄s ab aduersariis occupari . implens p̱missionē suā quā dixerat. sup̱ hanc petrā ędificabo eccłā meā . & portę inferi id est hereticorum sectę non p̄ualebunt aduersus eā. Non incongrue inferni portę intelleguntur heretici . q̱ sectatorib; suis ostia gehennę indesinenter aperiunt. Hoc totū ideo dixi . qa illi q̱ solent obicere qd fidē catholicā perdiderimus & illi inuenerint . &iā corporalib; oculis in ueritate cognoscant qs teneat | fundamentū . & quis de ipso excussus sit & alienus effectus. Atque utinā incipi | (der grösste Theil der Zeile abgeschnitten) poterat illos ds̄ secundū || . — Beiläufig bemerke ich, dass fol. 84—89 palimpsest sind, worüber ein ander Mal. — [6]) Mit fol. 91 beginnt eine neue Blätterlage. Wie viel ausgefallen, lässt sich nicht bestimmen.

[1]) Ein Blatt ausgeschnitten. Vielleicht fehlt noch mehr, da mit f. 94 eine neue Lage beginnt. — [2]) Excerpte aus Ambrosius, Hieronymus, Augustinus und Beda, deren Namen am Rande verzeichnet sind. — [3]) Von f. 108 an, dem ersten Blatt eines neuen Quaternio, ist die Handschrift in das 10. Jahrhundert zu setzen. — [4]) Hier beginnt ein neuer Quaternio.

differentia infernorū . f. 133[b] Itē sententia sc̃i augustini de eadē re . | f. 134[b] //// Cassiodorus [1]) | f. 135[b] Ysidori de legis decalogo [2]) | f. 136[b] Item sc̃i aug̃ de decalogo

f. 137 Ordiar unde tuos sacer o benedicte triūphos — f. 140 qui tā mira facis sit mihi laus & honor . | De miraculis osualdi regis ·; | Tempore mortalitatis quę brittaniā hiberniāq; — f. 140[b] famuli gl̃ā p̄dicabat ·; ||

f. 141 Incip̄ expositio fidei catholicę beati augustini . | data eunti petro ad hierusolymam [3]) ·; | Epistolam fili petre tuę caritatis accepi —

f. 148[b] sermonis p̱misit | inserui . | Nunc de creatura quid absq; dubita [4]) | *(sic)* // pitula definitionum . numero quadraginta || f. 149 I*(in mg.)* Firmissime [5]) itaq; tene & nullatenus —

f. 156[b] (xl) Et si quid aliter sapit . ~ hoc quoque illi ds̄ reuelauit [6]) ·; || f. 157. *Über der Zeile m. rec.:* Epl̃a Aug[ni] de corpoꝝ resurrectione | resurrexit [7]) in sc̄a ciuitate ·; Qui utiq; si non iterum repositis corporib; dormięrint [8]) uidendum est quem —

f. 162 ammoneo mittere ne graueris ·; Expl̃i epist̃ | aug̃ ep̄i . ad euodium uzalensem ep̄m . respon|dens ad eius consultum de questionibus que superius continentur ·; || f. 162 de corpore scę marię seu de corporib; sc̄orū | qui cū xp̄o resurrexerunt ·; | — Itē hieronymi de corporib; s̄corū cum | xp̄o resurgentium ·; | — f. 163 Itē origenis de eadē sententia | — Itē idē ipse in tertio libro quē de cantico scripsit canticorū ita narrat in uersi|culo psalmi septuagesimi septimi ·; — Alius q̱dā doctor de hac sententia contra p̄dictas | rationes ita affirmat ·; — f. 163[b] Ex collatione diuersorū doctorū in matheo.| — f. 164 de decē pręceptis uel decem plagis — f. 164[b] hieronymi ex tertio decimo | libro expositionis ezechielis prophetę — Eiusdē alibi

f. 165 [9]) *Über der Zeile m. rec.:* de horis can[cis] | uenerunt mulieres ut emptis aromatib: ungerent corpus dn̄i ·; & prius nisi st̃ | angeli —

---

[1]) Conuertantur peccatores in infernū — id est a penale esse liberatā — [2]) Dedit igitur ds̄ legē moysi innocentię nr̄ae — ad p̱ximi societatē. Wegen dieses Stückes (comm. in Exod. 29, 30) wird die Handschrift von Arevalus erwähnt in den Isidoriana CVII 22 (LXXXI 920). — [3]) XL 753. — Fulgentius Rusp. LXV 671. — [4]) dubitatione credere debeas, intimabo l. c. 761. 683. — [5]) l. c. 769. l. c. 694. — [6]) reuelabit. Amen. l. c. 778. 706. — [7]) ep. Aug. CLXIV 9 (XXXIII 712). Mit fol. 157 beginnt eine neue Lage. — [8]) dormierunt. — [9]) Hier beginnt ein neuer Quaternio.

f. 167 *(eigentlich 166)* ab imis | labentibus p̱ducemur . ipso adiuuante *etc.* amen ·; Alia ratio eiusdē rei collecta ab alcuino | magistro ad carolum ·; |Nocturnos celebramus *u. s. w.*

f. 167ᵇ aug̃ de iuramento — f. 168ᵇ Incipiunt uisiones de historia gentis anglorū bedani prī | de sc̄o furseo scotto . | — f. 170 Incipit uisio cuiusdā fr̄is 1) ·; | — f. 171 Explanatio fidei scī hieronymi ad augus|tinū et alippiū ep̄os missa ·; | Credimus —

f. 173 hereticū cōp̱babit . Albinus uitulo salutem ·; | Dep̄cor te fili —

f. 173ᵇ accumulare studeto ·; | Sententiae ex apologesitico scī hieronymi ad pamma|chiū . de ep̄is pb̄ris diaconibus . ut sacrificiū offerre uel recipere non possint si operi seruiant nup|tiarū ·; | — Ex eodē post multa — f. 174ᵇ Ex eodem post aliqua — f. 175 Eiusdē *(mehrmals wiederholt)* — f. 175ᵇ Hieronymi p̄ri qualiter sacra scriptura intel|legenda sit ·; | — f. 176 *(Ohne Titel)* Philosophia trifaria primo dividitur . id est in theoriā —

f. 176ᵇ Sententię | beati hieronymi ex libris super danihel collectę . | — f. 177 Itē eiusdē post aliqua — Eiusdē — Item eiusdem — Item eiusdem — Eiusdē — Et post pauca —

f. 177ᵇ Itē post aliqua — Itē post multa — Itē post — Eiusdē sup̱ zachariā — Itē eiusdē — Eiusdē *(mehrmals wiederholt)* — f. 178ᵇ Eiusdē sup̱ malachiam — f. 179 Eiusdē sup̱ aggeum — Eiusdē ex contentione cum luciferiano — f. 179ᵇ Eiusdē | ex libro tertio sup̱ ezechiel . de iuram̄to seruando

f. 180 de peccatis criminalibus — f. 181 de mortalibus criminibus — f. 181ᵇ de incestis peccatis — f. 182 de peccatis | quę uidentur leuia et sunt grauiora in scripturis ostensa — f. 182ᵇ de leuioribus peccatis

f. 183 Perdix fou& quos non peperit . congregauit sibi diuitias *u. s. w.* Non coques hę dū in lacte matris suę ·; his enim uerbis *u. s. w.* aliter . f. 183ᵇ Interrogationes de oratione dominica

f. 184 Serpens 2) ille ueternosus : q̱ dudū contra catholicā fidē hereticorū | linguas exacuit . nunc quoq; cuiusdā arseniotis labia — f. 187ᵇ ad uos mea salutatio ·; amen ·; || f. 188 aug̃ in libris confes-

---

1) Fuit qdā fr̄ . qui eductus e corpore — ad salutē p̱petuā adiuuante dn̄o *etc.* am̄. — 2) tractatus de anima XCVI 1379.

sionum ·; — f. 188[b] Ex libro secundo sc̃i aug̃ ad simplicianũ epm̃ | de corporis situ in oratione — f. 189 Ex libro secundo alcu'ni de eadẽ sententia aliter ·; | — Quare ds̃ dicatur magis cęlo habitare quã in terra . — f. 189[b] de ieiunio [1]).

Diese Handschrift verdient eine besondere Berücksichtigung schon desshalb, weil sie einen klaren Einblick in die zur Zeit Alcuins betriebenen Studien gewährt.

[1]) Die Schrift ist am Ende der Seite unlesbar geworden. Der Schluss scheint zu fehlen.

5. Die Bibliothek des Oratoriums.

(Bibliotheca Vallicelliana.)

Angelo Mai hat im Spicil. Rom. V. 242 f. über die Handschriften der Vallicelliana eine kurze Notiz gegeben. Die dort von ihm erwähnte Handschrift „saeculi ferme septimi“, welche einige Werke Augustins enthalten soll, ist vielleicht mit dem von mir beschriebenen Codex der Homilien in ev. Johannis (A. 14) identisch. Leider kann ich nicht mit grösserer Bestimmtheit sprechen, da der Catalog mir nur in sehr beschränkter Weise zugänglich gewesen ist.

Augustinus *in Johannis evangelium.*

A. 14. membr. fol. 2 Col. fol. 349. sæc. IX.

f. 1 In ñ dĩ sum|mi incipiunt | capitula | in exposi|tum euã|gł̄i iohañ | edita a sc̃o |agustino inprimis ed *(sic)* | ////// dñi ñri ihũ xp̃i | ɪ De eo q̃d scriptũ ẽ | in principio erat uerbũ . usq: | ad id . et tenebre eũ . ñ conp̃hendr̃ | —

f. 3 ʟɪɪ. Ab eo q̄d ait | ihs̄ autē clamauit et đ . qui | credit in me ñ credit in me | sed in eũ qui misit me . usq : ad | id q̄d ait . que ergo ego loquor | sicut dix̃ mihi pater . sic loquor | amen | Expł capitula aug̃ in | expositionẽ sup iohañ | partis prime [1]) | Item incipiunt | capitula eius-

---

[1]) Diese Eintheilung hat auch die Autorität anderer von mir untersuchter Handschriften für sich. Die Mauriner haben dieselbe nicht aufgenommen. —

dem agustini | super iohañ | partis secunde | a cena dñi | usque | in finem | f. 3ᵇ hoc in libello inse|runtur omeliis aureoli | augustini expositum | in iohañ . euangeliū . et | unicuiq; euangelii lec̃ . ꝑ hęc ca|pitula repperies adnotatas . | in primis in cena dñi euã . sciens ihs̃ | quia uenit eius h̃ , in cp̄ I . | in eugł scorū petri et pauli . euã . | symon ioh̃ . diligis me . req̃ cp̄ LXVIIII . || f. 4 I De cena dñi — f. 5ᵇ LXX De eo q̄d dic̃ . et hoc cum | dixisset dicit ei sequere | me usq; in finem . | Expl̄ . capitula . | amen ||

f. 6 Intuendum [1]) *(corr. m. poster.)* | quod modo audiuimus ex| lectione apostolica quod | animalis homo non ꝑcipit | ea quę sunt sp̃s di̅ . Et cogi|tantes [2]) —

f. 10ᵇ Beati mundo corde qm̄ ipsi dm̄ uidebunt . | Expl̄ omł . I . Incp̄ omł . II . | Ab eo — ueritate . | Bonū ē frs̃ ut textū | —

f. 13ᵇ adoptant sibi et ꝑ [3]) uoluntate [4]) || f. 18 illa [5]) humilitas ipsius ē ñ gloria ipsius ; | — mare tran|sire ; Expł omł II . | Incp̄ omł III . | Ab eo - narrauit . | Gratiā et ueritatem | —

f. 23 q̄d accipiant ; | Expł III. Incp̄ omł IIII. | Ab eo — ipse ē | Saepissime audiuit | —

f. 23ᵇ iā ergo erat|lapis ille p̄cisus sine manibus [6]) || f. 14 ñ [7]) uobis uidetur pręco [8]) esse dicere | exite facite uiã ; —

f. 16ᵇ ora claudentur ; | Alius sermo eiusdē lectionis [9]) | Sicut dñs uoluit ad diē promis|sionis —

f. 29 nisi ꝑ columbā ; | Expł . V. Incp̄ . omł VI | —

f. 93 (XVII) et sanitatē sęuientiū requirebat; | De eadem lectione . | Nec [10]) aurib; nec cor|dib; ur̃is —

---

[1]) XXXV 1379 — Tractatus I — intuens — [2]) cogitans — [3]) *om.* — Im Folgenden sind die Blätter versetzt; die richtige Reihenfolge ist diese: 13 * 18—23 * 14—17. 24—27. Die Sternchen bezeichnen fehlende Blätter. — [4]) l. c. 1394. — [5]) l. c. 1396. Ein Blatt fehlt. — [6]) l. c. 1407. — [7]) l. c. 1409. Ein Blatt fehlt. — [8]) praeconis — [9]) Tractatus V. — [10]) XXXVIII 688 Sermo 125. Der 18., 19. u. 20. Sermo der Ausgabe fehlen in der Handschrift, die demgemäss, jenen eingeschobenen Sermo mitgerechnet, nur 122 Sermonen enthält; während die Ausgabe 124 zählt. Als 18. Sermo wird in der Handschrift der 20. der Ausgabe bezeichnet und so ferner.

f. 98b quasi inopiā patiaris; ex̄ xvii. | Incp̄ omł xviii | De eo — similit̄ amen; | Verba [1]) dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i | maximę quę iohañ | *u. s. w.*

f. 168b Utrūq; nouerimus in xp̄o. et unde [2]) || f. 169 [3]) aequał ē patri & unde illo maior ē pater | — homo. | Fr ii statio ad sc̄m clementē. ✝ *(man. al.)* [4]) | Ab eo — loquor uoƀ. [5]) | Lectio sc̄i euangelii qua [6]) p̄cessit hodiernā —

f. 171b crastino red|dituri. | De eugło ab eo — dicebat dm̄. | Uerba dn̄i nr̄i iħu xp̄ī quę habuit cū iudęis | —

f. 178 xp̄ianus [7]) liber sum. in libertate [8]) || f. 178b *leer.* f. 179 uocatus sū; Seruus erā. sed redēp|tus *u. s. w.*

f. 234 (lii) ut p̱uenire possimus; amen. || f. 234b. 235 *leer.* f. 235b Cae|na [8]) | dn̄i secundū | iohannē | adiuuan|te dn̄o | debitis est | explican|da. —

f. 238 sequatur | inuentus. Expł. omł. i. | Incp̄. omł. secunda. | De eo — ē totus. | Cum lauasset ih̄s pe|des discipulorum [9]) *u. s. w.*

f. 349b (lxx) ipse conpellerer meum ter|minare sermonem ||

Augustini *enarrationes in psalmos.*

B. 38. membr. 8. fol. 116. saec. VI—VII.

Diese Handschrift besteht nur aus einzelnen Fragmenten, welche im Jahre 1827 in einen Band vereinigt, zugleich aber auch in einer schrecklichen Weise durcheinander geworfen wurden. Im Folgenden gebe ich mit Zugrundelegung der jetzigen Numerirung die richtige Reihenfolge der einzelnen mit römischen Zahlen bezeichneten Fragmente.

---

1) XXXV 1556. — 2) l. c. 1675. — 3) f. 169 bis 178 sæc. XII. — 4) Ähnliche Bemerkungen finden sich auch sonst in der Handschrift; f. 15 Saƀƀ ad sc̄m Laurentium foras murum Joħs subdiaconus f. 149 feria ·//· ad sc̄m Grisogonū Joħs subdiaconus u. s. w. Ein gewisses Interesse haben diese Bemerkungen insofern, als sie uns die spätere Geschichte der Homilien sowohl als die der Handschrift selbst kennen lehren. Sie beziehen sich offenbar auf Vorlesungen der Homilien Augustins in verschiedenen Kirchen Roms an bestimmten Festen. — 5) Tractatus XXXVIII. — 6) quae — 7) l. c. 1696. — 8) Tractatus LV. In der Handschrift beginnt hier mit dem zweiten Theil eine neue Zählung der Homilien. — 9) lauaret pedes discipulorum Dominus.

I fol. 11—16 = ps. 66 '/// fiteantur[1]) tibi populi omnes et | /// [2]) utetis aliquid timendum' ps. 67 'sensus dictorum ubi | titulus est tantummodo psalmi' [3]).

II f. 3—10 ps. 67 'tu[4]) ergo perfecisti dš hereditatem tuã | quia infirmitas' [5]) — 'aut | certe quia per eos qui sic moriuntur' [6]).

III f. 107 = ps. 68,2 'meum[7]) hoc mihi amarum hoc aci꞉ [8]) | fuit amarum propter merorem | acidum' [9]) — 'sed quia in mem|bris xp̃i tales esse non possunt gus|tare [10]) possunt recipi in corpus non' [11]).

IV f. 18. 21—26. 17 = ps. 69 'statim[12]) erubescentes qui dicunt mihi | euge euge et quid fit cum illi auertũ|tur' — ps. 70, 1 'uer|sibus suis aliud tibi dicit non de illis se loqͮi [13])'.

V f. 27—30 = ps. 70, 1 'ut[14]) illud quod in te est donum agnos|cas' — 'uiso | autem quod non crediderunt impii' [15]).

VI f. 20. 19 = ps. 70, 1 'immo[16]) tunc in te erit uirtus eius quã|do defecerit tua' — 'in caelum miseris tanto te fortior ruina' [17]).

VII f. 31—36 = ps. 70, 1' contra[18]) quam dicit idem apostolus | non ex operibus' — ps. 70, 2 'quis autẽ | potest dicere iniustam fuisse captiuitatẽ' [19]).

VIII [20]) f. 1. 2. 37 — 40 = ps. 82 '//// ne[21]) eius a ceteris hominibus dissimi | /// udo[22]) quando appareuit in gloria'— 'rursus|que ad hos redit qui in eadem' [23]).

---

[1]) XXXVI 809 — confiteantur. — [2]) ne — f. 15ᵇ 'coronare dignetur. amen ep̃l. | Incipit expositio psalmi. LV[1] | Psalmi huius titulus'. — [3]) l. c. 813. — [4]) l. c. 820. — [5]) infirmata — [6]) l. c. 825. — [7]) l. c. 858. — [8]) acetum — [9]) acetum — [10]) gustari — [11]) l. c. 859. — [12]) l. c. 870 — f. 24ᵇ 'in illo die iustus index. amen exp̃. | Inc̃. expositio psalmi. LXX | In omnibus scribturis'. — [13]) l. c. 876. — [14]) l. c. 878. — [15]) l. c. 880. — [16]) l. c. 882. — [17]) l. c. 883. — [18]) l. c. 888 — f. 34 'tuae solius amen exp̃l. | Item inc. expositio psalmi LXX | usque in finem | Gratiam dĩ qua gratis'. — [19]) l. c. 892. — [20]) Mit diesem Fragment beginnt ein anderer Schreiber und eine neue Quaternionengruppe. Während f. 10 mit XVII, f. 17 mit q XXVI bezeichnet ist, hat f. 49 das Quaternionenzeichen q IIII. f. 64 q XV. f. 79 q XVII. f. 93 q XVIIII. — [21]) XXXVII 1051 — tunc — [22]) dissimilitudo apparuit —

IX f. 42—49. 41 = ps. 83 'incipit[1]) turtur 'habere pullos'. — 'toleramus . ste uirtutes[2]) in conualle'[3]).

X f. 56 = ps. 84 'in regnorum[4]) caluum haeliseum in|riserunt pueri dicebant[5]) post illum' — 'uestimen|ta mea. sed diuiserunt sibi'[6]).

XI f. 50. 55 = ps. 84 'ostendere[7]) praeterita uerba se in pro|phaetia' — 'et nemo scit qui[8]) prius . uerũtamen'[9]).

XII f. 51—54 = ps. 84 'in omnibus[10]) refectionibus nostris. | de morte' — ueri|tas de terra orta est et iustitia de | caelo prospexit . ueritas de[11]) ***** (de *in ras.*).

XIII f. 57—64 = ps. 87 'uoluit[12]) super me transierunt dixit' — 'ut mihi esset miserdia[13]) quidem tua'[14]).

XIV f. 67. 68. 66. 71. 69. 70 = ps. 87 'contigerunt[15]) et contingunt omnia | haec in membris corporis xpi' — ps. 88, 1 'in nobis sedem aedificata est'[16]).

XV f. 72—79. 65 = ps. 88, 1 'caelos[17]) opera digitorum tuorũ · confitebuntur caeli mirauilia | — 'thabor ille et her|monim[17]) in nomine tuo exultabunt'.

XVI f. 86—93 = ps. 88, 2 'et[18]) quaedam iniquitates de quibus quidẽ | disserere — 'quia caecitas ex parte | israel facta est ut plenitudo'[19]).

XVII f. 80—85 = ps. 88, 2 'non[20]) enim in uanitate constituti sunt[21]) | omnes' — ps. 89 'eius litteris inditus non est'[22]).

XVIII f. 96. 97. 95. 100. 98. 99 = ps. 89 'qua[23]) in oratione

---

1) l. c. 1061. — 2) istae uirtutes nunc — 3) l. c. 1066. — 4) l. c. 1069 — regnorum libro — 5) dicebantque — 6) l. c. 1070. — 7) l. c. 1072. — 8) quid — 9) l. c. 1073. — 10) l. c. 1076. — 11) l. c. 1078. — 12) l. c. 1113. — 13) misericordia — 14) l. c. 1118. — 15) l. c. 1119. — f. 68 'timeatur inimicus | Expl expositio psalmi | LXXXVII. Incipit LXXXVIII | Psalmum istum unde (de quo *ed. Maur.*) loqui'. — 16) l. c. 1122. — 17) Hermon — 18) l. c. 1132. — 19) l. c. 1137. — 20) l. c. 1138. — 21) constituit — f. 85 'super uos fiat|fiat. conuersi ad dñm amen | Expl sermo secundus | de sequentia psalmi LXXXVIII. | hauitus per uigilia sci cy|priani (die Mauriner haben nur die Anmerkung: habitus eodem die cum superiori sermone, nämlich: matutinis horis in martyrum quorumdam celebritate). In~ expositio psal|mi LXXXVIIII | Oratio moysi hominis di psalmus | ste notatur (iste praenotatur *ed. Maur.*)' — 22) l. c. 1141. — 23) l. c. 1142.

dicimus. ne nos infe|ras' — 'ne arbitren|tur pro magno habendam' 1).

xix f. 94. 102—105. 101=ps. 89 'bilis 2) esto. alii uerbum . e uerbo | deprecare' — ps. 90, 1 'abstulisset diabolus | nisi permisisset dn̄s' 3).

xx f. 111—115 = ps. 90, 1 ' protegere 4) . ille te proteget ut eruat | et eruet de muscipula' — 'torquebantur . donec | negarent . perseuerantibus' 5).

xxi f. 116. 106. 108—110 = ps. 90, 1 'id 6) est casu 7) feruentis caloris nimie | persecutionis' — ps. 90, 2 'celerior refrenet celeritatē suā· 8)

Canones *conciliorum et decreta pontificum.*

A. 5. membr. Grossquart. 2 Col. fol. 339. saec. X 9).

Die vier ersten Blätter enthalten den Index, dessen Anfang verloren gegangen ist.

f. I. xxxiiii Itē eiusdē ad alexandrū antioche|nū ep̄m de pace

xxxv Itē eiusdē de attico ep̄o constanti|nopolitano ad maximianū ep̄m

xxxvi Itē eiusdē ad alexandrū ep̄m antio|chenū de pace.

xxxvii Itē eiusdē ad eundē quod prima se|des beati petri apud antiochenā esse memoretur.

xxxviii Eiusdē ad acaciū berohę ep̄m de sc̄o | ioħ constantinopolitano ep̄o.

xxxviiii Eiusdē de bonosiacis quod iudeis sint | cōparandi ad laurentiū ep̄m s^g^eniensē.

xl Eiusdē de suscipiendis clericis quos | bonosus antequā damnaretur | ordinasse cognoscitur.

---

1) l. c. 1146. — 2) l. c. 1147 — deprecabilis — f. 104 'mirauilia de lege tua exp̄l | expositio de psalmo LXXXVIIII Inc̄ | tractatus de psalmo XC || f. 104b. Psalmus iste est de quo'. — 3) l. c. 1150. — 4) l. c. 1152. — 5) l. c. 1155. — 6) l. c. 1156. — 7) casum. — 8) l. c. 1158 — f. 109b 'ad intellegentiam uestram amen| Exp̄l sermo de principia psalmi XC. Inc̄| sermo secundus psal|mi XC || f. 110 sicut non dubito meminisse'. — 9) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini de antiq. collection. et collector. canonum III 3 (LVI 211 ff.).

XLI Itē eiusdē ad rufū & eusebiū & cete|ros ep̄os per macedoniā & daciā |

XLII Constituta zosimi papae ad esychiū | ep̄m salonitanū.

XLIII Epł̄a eiusdē ad p̄bros rauennę directa.

XLIIII Supplicatio bonifacii papae ut con|stituatur a principe quaten' in ur|be roma numquā per ambitionē | ordinetur antistes.

XLV Rescriptū honorii augusti ad boni|faciū papā romanū.

XLVI Epł̄a bonifacii ep̄i urbis romae ad | ep̄os galliae de maximo ep̄o diuer|sis criminib. accusato.

XLVII Eiusdē ad hilariū ep̄m narbonensē | ut in *(m. post.)* unaquaq. prouincia nemo contēp|to metropolitano ep̄s ordinetur.

XLVIII Decreta papae cęlestini numero XXII.

XLVIIII Decreta papae leonis numero XLVIIII . | ad uniuersos ep̄os per campaniā pi|cenū tusciā & p̱ uniuersas prouin|cias constitutos capitula V.

L Ad uniuersas ecł̄as p̱ italiae ꝓuinci|as constitutas titulus unus.

LI Ad uniuersos ep̄os p̱ siciliā consti|tutos capitula. VII.

LII Ad ianuariū ep̄m aquilensē tituł̄ . I.

LIII Ad inquisitionē rustici ep̄i narbo|nensis capitula responsionū XVI.

LIIII Ad anastasiū ep̄m thessalonicensē | tituli undecī.

LV Ad nic&ā ep̄m aquiliensē tituli . VII.

LVI Ad uniuersos ep̄os p̱ cęsariensē ma|uritaniā constitutos epistola . I .

LVII Constituta papae hilari ⁎ .

LVIII Decr&orū papę simplicii ad ioh̄em | ep̄m rauennatē epistola . I .

LVIIII Ad florentiū & seuerū ep̄os epł̄a . I .

LX Constituta papae felicis.

LXI Generalis decreta (a *in* i *corr.*) gelasii papae | ad om̄s ep̄os de institutis ecł̄asticis | moderate ꝓ tēporis qualitate dispositis tituli XXVIII .

LXII Epł̄a pape anastasii urbis romę | f. I[b] ad imprēm anastasiū ꝓ pace ecł̄aꝝ.

LXIII Constituta symmachi papae.

LXIIII Epł̄a iustini augusti ad hormīsdā.

LXV Supplicatio ab hierosolymi|tanis & antiochenis & secundę syrię | clericis & abbatib' & possessorib' pro|uinciae syrię iustino augusto.

LXVI Itē hormisda ad iustinū augustū.

LXVII Itē hormisda pb̄ris diaconib. & ar|chimandritis secundae syriae.

LXVIII Constituta papae gregorii iunioris.

LXVIIII Prçcepta sc̄i petri de sacramentis | conseruandis.

LXX Constituta antiqua orientis | tituli . LXXXVIIII.

LXXI Recapitulatio ordinationū of|ficialiū ecl̄ae capitula . XII .

LXXII Epl̄a canonica quę debeant adim|plere pb̄ri diac̄ seu subd̄iac cap̄ XI .

LXXIII Depositio marcellini papae.

LXXIIII Augmentū quēadmodū formata | fieri debeat.

LXXV Epl̄a a nicena synodū (ū *in* o *corr.*) romā directa.

LXXVI Epl̄a siluestri ep̄i ad synodū.

LXXVII Kanones sc̄i siluestri ep̄i urbis ro|me . Kapitula . XXV.

LXXVIII Regulę niceni concilii . XX . ep̄oꝝ quę | in gręco n̄ habent sed in latino inueni|unt

LXXVIIII Lex lata constantini auḡi |de arrii damnatione atq. omni | scriptura ab eo igni tradenda.

LXXX Incipit de liberio .

LXXXI Epl̄a uniformis liberii ep̄i antequā | exsiliaret confessorib' scripsit . | id est eusebio & dionisio & lucifero | in exsilio constitutis.

LXXXII Quae dix̄ idem liberius antequā | ad exsiliū ir& uicentio capuensi | & heliano spol&ano.

LXXXIII Eiusdē scripta ad orientales ep̄os

LXXXIIII Itē liberius de exsilio scribit ursa|cio ualenti & gemino.

LXXXV Itē de exsilio scribit uincentio.

LXXXVI Confessio fidei catholicę quā papa | damasus misit ad paulinū antio|chenū ep̄m.

LXXXVII Explanatio beati hieronimi pb̄ri | ad damasū papā de trib' hypostasis.

LXXXVIII Rescriptū damasi papę ad p&itū hie|ronimi ad paulinū ep̄m antiochenū.

lxxxviiii Conciliū urbis romę sub damaso pa|pa de explanatione fidei [1]).

xc Epła papę siricii ꝑ uniuersos epōs

xci Rescriptū epoꝵ atq, fratrū ad siri|cium papā.

xcii Epła concilii karthaginensis ad inno|centiū papā urbis romę

xciii Rescriptio sci͠ papae innocentii ad | conciliū kartaginense.||

f. II. xciiii Epła imperialis ad aureliū kar|taginensē epm.

xcv Epła aurelii epi͠ ad om̄s epōs ꝑ bizacenā & arbutianā prouinciā con|stitutos de damnatione pelagii | atq. cęlestii.

xcvi Kapitula excerpta de gestis habi|tis contra pelagiū her&icū & alia | de libellis ei͂ quae in palestina syno|do sibi obiecta ipse damnare com|pulsus est.

xcvii Epła cęlestini papę ecłae romanę | data ad synodū in epheso c̄stitutā.

xcviii Itē alia epła cęlestini papę ad nestoriū.

xcviiii Epła exhortatoria eiusdē sci͠ | epi͠ celestini constantinopołi clero | & plebibus missa.

c Exscerpta antistitū quę | recitata sunt contra | nestoriū.

ci Nestorii blasphemiaꝵ | capitula quib' epłis ad se missis a|sci͠s cęlestino romanę urƀ & cyrillo | alexandrino epi͠s contradicit & | disputatione breuissima resoluen|do duodeci͠ kapitula fidei quę a se | missa fuerant reppellit.

cii Exemplar epłae synodi serdicen|sis factae ad iuliū urƀ romę epm [2]).

ciii Accusatio xysti papae.

ciiii De polychronio hierosolymitano epō.

cv De sacerdotū uel leuitarū ordi|natione leo ep̄s diosoro alexan|drinę ecclae.

cvi Itē statuta leonis ad torobiū astu|ricensē epm tituli quindeci͠.

cvii Eiusdē papę leonis ad aquilensē epm.

cviii Itē ad septimū epm eiusdē pap̄ leonis.

cviiii Itē epła sci͠ leonis papae de pęniten|tia ad theodorū epm galliensē de | ciuitate foroiuliensi.

cx Itē decr&a sci͠ leonis papę urbis . | romę uniuersis epi͠s per siciliā | constitutis.

---

1) Im Text schliesst sich auch hier, wie im Sessorianus LXIII., der *canon scripturarum* an. — 2) Im Text ist blos die Überschrift vorhanden, auf welche ohne Titel die *accusatio xysti* folgt.

cxi Epła eiusdē ad eutychetē pbrm̄ | atq; her&icū .
cxii Exempla gestorū ubi in constan|tinopolitana synodo a scō flauia|no confessore eutyches her&icus | auditus atq, damnatus est.
cxiii Epła leonis papę urƀ romae ad | flauianū epm̄ cstantinopoł urƀ.
cxiiii Rescripta flauiani ad leonē papā.
cxv Epła papae leonis uenerabiliter | suscipienda ad flauianū epm̄ con|stantinopolitanū contra eutychen.
cxvi Eiusdem sc̄i leonis papę ad iuuenalē | epm̄ hierosolymitanū.
cxvii Eiusdē ad maximū. epm̄ antiochenū || f. II[b] per marinū pƀrm & olympiū | diaconū.
cxviii Itē eiusdē papae ad anatolium | epm̄ constantino politanū.
cxviiii Eiusdē sc̄i leonis papa scripta ad | leonem augustū.
cxx Itē alia epła leonis papę ad eundē | leonē augustū.
cxxi Kapitula quae recitata sunt in | synodo trecenti decē & octo pa|trū cū exēplis papę leonis ad leo|nē augustū . uidelic& sc̄i hilarii pic|tauiensis capitula . iiii . sc̄i ambro|sii epi̅ & confessoris mediolanen|sis ecłae capitula quinq. ioƀ epi | constantinopolitanę urbis capi|tula . iiii . gregorii epi̅ nanzianze|ni capitula duo . theophili epi̅ ale|xandrini capitula duo . sc̄i augus|tini epi̅ ypponiensis capitula . iiii . | itē sc̄i basilii cappadociae epi̅ ca|pitulū unū. itē sc̄i cyrilli epi̅ ale|xandrini ad nestoriū constanti|nopolitanū epm̄ . itē eiusdē inter | cetera . itē in libro eiusdē qui dicit | colia de incarnatione unigeniti . | itē sc̄i athanasii alexandrinę | ecłae epi̅ & confessoris ad epicta|tū corinthiorū epm̄.
cxxii Itē fides sc̄i hilarii pictauiensis epi̅.
cxxiii Itē fides sc̄i augustini epi̅ ypponi|ensis antistitis.
cxxiiii Itē fides catholicae ecłe romanę.
cxxv Confessio pƀroꝝ seu diaconoꝝ ecłae | constantinopolitanę.
cxxvi Epła simplicii epi̅ urƀ romę ad aca|ciū constantinopolitanū epm̄.
cxxvii Exemplū epłae quā misit acacius | ad simpliciū archiepm̄ urƀ romę | ubi damnatū retulit petrū | alexandrinū quondā epm̄.
cxxviii Exemplū epłarū beatissimi pa|pę felicis urƀ romae ad zenonē augustū ꝑ uitalē & misenū epōs

cxxviiii Itē eiusdē papę felicis ad acacium | epm p uitalē & misenū epōs.

cxxx Itē ad imperatorē zenonē ad li|bellū epi ioh eclae alexandrinae.

cxxxi Itē exēpla felicis epi ad acaciū su|pradictū constantino|politanę urbis epm.

cxxxii Itē eiusdē papę ad acaciū alia.

cxxxiii Decr&alis de recipiendis & n̄ reci|piendis libris qui scriptus ē a gela|sio papa romano cū septuaginta | uiris eruditissimis epis in sede | aplica urbe romana.

cxxxiiii Sententia papę gelasii quod se|des aplica omniū ligata dissolue|re possit ad epōs p dardaniā. ||

f. III cxxxv Itē ad eosdē dardanos epō senten|tia eiusdē atq, per exēpla pbatio | quod sedes aplica facultatē habe|at sine synodo & dissoluendi & | damnandi.

cxxxvi Itē exēpla beati papę gelasii ad [1] | orientales epōs de euitanda cō|munione acacii ubi datur intelli|gi nullū esse uinculū insolubile ni|si circa illos qui in errore ul crimi|ne pmanent ul &iā moriuntur.

cxxxviii Sci gregorii papę romani decre|toꝝ capitula sex. cū subscriptione | eius. & eporū atq' pbrorū.

cxxxviiii Eiusdē beatissimi gregorii papae | epla ad serenū epm massiliensē | pro imaginib'

cxl Synodus zacharię papae cū subdi|tis capitulis suis & subscriptione | ei atq. epōrū & pbrorū qui inter|fuer . Primo capitulo . ut epi cū | mulierib' omnino n̄ habitent. | —

f. III[b] quin|to decimo capitulo continetur | recapitulatio de gradib. cogna|tionū uel quomodo se debeat | quislib& legitimo coniugio co|pulare.

cxli Liber sci augustini epi de eclasti|cis regulis capitula . LV . Primo | capitulo de trinitate. Secundo | de uno filio manente in duab' | substantiis. Tertio de filio quia | non ditatis initiū nascendo sus|sepit. —

---

[1]) Am Rande steht RQ. Diese Note (require?) bezieht sich wohl darauf, dass im Index das folgende Stück (CXXXVII) übergangen ist: Constituta sci gelasii papae que episcopi in ordinatione sua accipiunt. Die Ballerini l. c. 217 haben hinwiederum n. CXXXV übersehen.

f. IV LIII. cla|rū posse fieri xp̄ianū signis & | prodigiis non sem̄ . LIIII de scītate | qualiter adquiratur. LV. contra pelagiū . Dō grās. ||

Auf den Index folgt eine Lage von zwei Blättern, deren Innenfläche mit farbigen Bildern geschmückt ist, welche berathende Kirchenlehrer darstellen. Die erste Aussenseite enthält von einer Hand des eilften Jahrhunderts einen Bericht über zwei in Ravenna gehaltene Synoden, deren eine unter Otto III., die andere unter Heinrich ins Jahr 1014 fällt.

f. 1 Incp prae|fatio cres|conii de con|cordia canonū | ad liberi|num | Domino|uero | scō semperque | beato pon|tifici liberino | cresconius xp̄i | famulorum exiguus. Ues|tri sacerdotii incompara|bile decus —

f. 2 pontifex dō digne. | Finit praefatio | Deinceps succedunt | capitula | I De ordinatione ep̄i —

f. 10[b] (ccc) fece|rint xp̄ianos. concil̄ kar|tagineñ titulo. III. | Explicuerunt capitula | de concordia canonum . | In nomine dn̄i incipiunt | nomina episcoporum | qui fuerunt in scā roma|na eccl̄a per ordinem . | I Domnus petrus sedit | annos XXV. menses | II . dies . VIII | —

f. 12 CVI Benedictus sedit anñ . II. | menses . VI . dies . XI . | CVII Nicolaus sedit anñ VIIII | menses VI . dies XX |
CVIII
CVIIII
CX

Incipit prȩfatio ka|nonū. domino uene|rabili mihi patri ste|phano epō dyonisius | exiguus in dnō sa|lutem | Quamuis | karissimus | frater | noster | Lauren|tius | assidua et familiari | —

f. 13. attulisse uideamur . | Explicit praefatio . | Incipiunt tituli canonum apostolorū | f. 13[b]. Incipit tit̄ canoñ|niceni concilii | numero. XX . | f. 14 Incipit tituli cano|num ancyrani | concilii numero | XXIIII. | f. 14[b] Tituli canonum neo|caesariensium concilii | numero . XIIII | f. 15 Tituli canonum | antiocheni concilii|numero. XXV. | f. 15[b] Tituli canon apud | laodiciam frigiae | congregati . nume|ro . LVIIII . | f. 16[b] Incipit cañ concl̄ | apud constantinopl̄ | congregata nu|mero . III . | *Ibid.* Titul̄ cañ calcedo|nensis concilii | numero . XXVII | f. 17[b] Tit̄ cañ serdicenses | concl̄ num̄ . XXI | f. 18 Tt cañ congregati | apud cartaginem | numero . XXXIII | f. 18[b] Tt̄ . cañ . diuersorum | conciliorum

africa|nę prouincię nume|ro . cv , | f. 20[b] Incipit titul decreto|rum . siricii . num̄ . xv . | f. 21 Tituli decretorum | papae innocentii | numero. LVII | f. 22 Tituli decretorum | papae zosimi nume|ro . IIII . | *Ibid.* Tituli decretorum | papae bonifatii | numero | IIII || f. 22[b] Tituli decretorum | papae caelestini nu|mero . XXII . | f. 23 Tituli decretorum | papae leonis . | numero | XLVIIII | f. 24[b] Tituli decretorum | papae hilari . | *Ibid.* Titulus decretorum | papae simplicii | f. 25 Tituli decretorum | papae felicis | *Ibid.* Tituli decretorum papę | gelasii . XXVIII . | f. 25[a] Tituli decretorum | papae anastasii . nu|mero . VIII . | f. 25[a]b Tituli decretorum | papae symmachi nu|mero . V . | *Ibid.* Item tituli eiusdem concilii | Tituli decretorum | papae hormisdae | *Ibid.* Tituli decretorū papę | gregorii iun̄ | f. 26[b] — f. 208[b] *enthalten den Text der* canones *und der* decreta *in derselben Weise wie der* Sessorianus LXIII; *vgl. S.* 131 *ff.: dann folgen die* 'additamenta'; *vgl. die Ballerini a. a. O. S.* 213. *Die am Schluss der Sammlung stehende Schrift* de ecclesiaticis regulis *erscheint in derselben Recension wie in dem* Sessorianus.

f. 336[b] regeneratione soluatur. Explicit | Dō gratias. ||

f. 337—339 saec. XI: f. 337 *Über der Seite von neuerer Hand*: Videtur ex concilio Ravennae habito a Johanne x. pont. max. | Lectum est quoddam indiculū — f. 337[b] petrus pbr̄ titus *(sic)* eudoxie & benedictus titus damasi . si int̄fuissent illi synod̄ | & int̄fuisse coacte & m̄iam petiuerunt kap̄ · I · | Synodum tempore pię recordationis sexti stephani papę decessoris . | uidelic& n̄ri —

f. 339 (23 Can.) excommunicatione (ne *in* ni *corr.*) subiaceat ||

IUSTI *Urgellensis in cantica canticorum expositio.*

B. 62. membr. 12. fol. 215 saec. VIII.

f. 1 In xp̄i | nomine | incp̄t | prologus || f. 1[b] Cupiens [1]) | in domo dī aliquid | offer|re de mu|neribus dī et in le|ge ipsius et si non | die ac nocte saltim | per interualla tem|porum exerceri | librum

---

[1]) Unedirt? — Die Handschrift beginnt jetzt mit dem dritten Quaternio. Die beiden fehlenden Quaternionen haben jedenfalls den Brief *ad Sergium papam* enthalten, vielleicht auch, da dieser noch nicht einen Quaternio ausgefüllt hat, den von Halm (Verz. der ält. Handschr. lat. Kirchenväter in den

canonicum | sapientissimi salo || f. 2 monis qui pie notatur | cantica canticorum | secundum eam editio|nem quam beatae | memoriae uir erudi (di *add. al. man.*) | tissimus hieronimus | presbt · ex hebraeica (e *eras.*) | ueritate transtulit | in latinum . confi|dens in eum cui sunt | omnia possibilia . | suscipio ptractandū . || f. 2ᵇ non quod ex me tan|tae altitudinis —

f. 7ᵇ Iam nunc quid pri || f. 8 mordia. uel conse|quentia prę-fati li|bri conteneant . | Inluminante sc̄o spū | per quem sunt scrip|ta cernamus . | Explicit prologus || f. 8ᵇ *leer* || f. 9 Oscu|letur [1] | me inquit | osculis | oris sui . || f. 9ᵇ Uox | haec | ecclesi|ae [2] est . | ueniente [3] ad xp̄m in | osculo offensam | —

f. 14ᵇ Nam in transfigu|ratione uultus eius [4] || f. 15 cum [5] apostolo dicunt | Caritas d̄i diffusa est | in cordibus nostris | —

f. 213ᵇ existens super om|nem gloriam ange|lorum. amen . | Explicit | expositio in | cantica | canticorū || f. 214 quod he|braicae | dicitur | syras sirī : ||

f. 214ᵇ Beatus [6] quidem opifex | scrutatur cantecis. | opitu-lante xp̄o ad|eptus ei uotum. | —

f. 215ᵇ Sat dignusq. nubilis | athleta d̄i prudens | humiliter petens | dn̄o sc̄m merire | praemium ||

Bibliotheken der Schweiz, S. 47) aus einer St. Gallener Handschrift erwähnten Brief *ad Justum diaconum*, doch ist mir nichts über den Umfang des letztern bekannt. — 1) LXVII 963. Vor f. 9 fehlt ein Blatt. — 2) ecclesiae haec — 3) uenientis — 4) l. c. 964. — 5) l. c. Ein Blatt fehlt. — 6) ?

Nachträge zum Bericht über die Veroneser Dombibliothek.

I. 1. app. 'Paralipomena Mss^m^. Codicum Capituli Veronensis a Joanne Jacobo de Dionysiis Veronensi Canonico in unum collecta 1758'. foliorum 17.

f. I—III *sind Bruchstücke derselben Handschrift* (saec VI—VII. 8.) *und enthalten Fragmente des* Ecclesiastes *und der* Proverbia.

f. IV—VIIII . saec. VIII . 8 . *Fragmente der* libri regum *und der* lamentationes Jeremiae.

f. X . saec. V (?) . 4 . *Fragment des* Gaius (de praescriptione fisci).

f. XI—XII . saec. VI—VII . 4 . Fragmentum de iure fisci.

f. XIII . saec. VII—VIII . *Rand stark beschädigt. Fragment der zweiten* actio *des* Chalcedonense concilium: *Über der Seite* secunda | unigenitus dī filius fuisse dicatur ¦ postquam uerbum caro factum est ¦ in nobis natura in eo singularis ¦ ne eutyches ideo uel — XIII[b] cyrilli scāe memoriae | ////// tis quondam epcī est capitulū || ita continens.

f. XIV—XVII . saec. X . 4 . *Fragmente derselben Handschrift, aber wie es scheint, verschiedener Schriften, die näher zu bestimmen mir nicht gelungen ist:* uixit suffugare non distulit haec passus sū & cotti|die patior non ob aliud nisi propter iustitiam & ueri|tatem dī nrī . qui se nec dicr&e uel localiter adora|re precepit . —

f. XV[b] iste gaudeat quem pro suis perditis | moribus cruciari debuisse meroribus (*ex* memoribus) ar|bitramur . Contrist&ur ille quem uita lau ||

f. XVI quia nec ulla in dō necessitas capit. nec uolum|tas sapientiam preuenit ·,· Scm̄ quoque spm̄ | qui est tercia in trinitate persona unum atq; | —

f. XVII[b] tres igitur persone istę dicuntur iuxta quod | maiores ; || *Unten das Quaternionenzeichen* XVIII.

II. 2. membr. 3. foliorum 255[b]. saec. VI—VII.

f. 1 *enthält von einer Hand des achten Jahrhunderts den Anfang des Augustinischen* Sermo XXXIX 2210 : ✠ in nomine dn̄ī dō ihū xpī sermo | beati augustini de diae iudicii | O f̄r̄ k̄ quam timendus

est dies ille | iudicii in quo dns nr proposuet uenire | cum flama ignes qui inflamauet | aduersarius suus — erunt senp cum dno in p petuum.

f. 1^b saec. VIII—IX: *Lectio aus Ezechiel.*

f. 2—245 (f. 245 *Ergänzung einer Hand des zehnten Jahrhunderts*) libri regum .

f. 246 quae sunt ippodes taprobanaes ilefantinae theoros | —

f. 254 aggei baccuates | masilia auennei Explicit cosmografia iuli caesaris (*Fragment des* Julius Honorius) | Incipit eiusdem nomina prouinciarum omniū | diocensis orientis habet prouinciarum omniū | XVIII . libia superior —

f. 255^b leuga una habet mille quingentos passus; | Expl adiubante dno ihū xpo illi gloria amen | qui legis ora pro scribtore sic dnm habe adiu ////// ||

Dies Provinzenverzeichniss ist zuerst von Maffei im Anhange zur istoria teologica *abgedruckt worden; dann hat es Th. Mommsen nach neuer Vergleichung des Originals herausgegeben in den Abh. der Berl. Akad. 1862 S. 489 ff.*

Ohne Nummer. 5 folia von dem jetzigen Bibliothekar Conte Giuliari gefunden und zusammengestellt.

f. 1 . 2 . saec. XIII. *Grossquart. 2 Col. Fragment eines Passionariums.*

f. 3. 4. saec. X. fol. 2 Col. *Fragment einer Homiliensammlung.*

f. 3 *Von der Columne links ist nur ein schmaler Streifen erhalten, auch die Columne rechts ist am Rande stark beschädigt. Columne rechts beginnt:* & uenientem spm possidemus, | Nam illum retinemus fidei me|rito hunc scificationis accessu | Cum iero inquid ad patrē mitta | uobis paraclytū.

Auf fol. 36 *ist das Verhältniss der Columnen natürlich umgekehrt: Columne rechts schliesst* hos dies. E | aū conpleren | factus ē subito | aduenientis sps | supra singulos eoꝝ | spū scō . Itē de ead | (*inmg.* CXXXV) Scitati urę km | iam nota | tas Qu | curemus ex ipsa | condiximus Na | ||

f. 4 (*Dies Blatt ist oben und am äusseren Seitenrand stark beschnitten, im Übrigen aber fast unverletzt*) Necesse ē ut in agro illius cordis . | in quo huiusmodi planta conualuit. | spine potius tribuliq: uitioꝝ. quā | ullum uere uirtutis semen oriatur . | Resistamus —

possimus (i *ex* u) ascendere | Cui ē cum dō patre & spū sēo . honor | & gloria in scła scł . am̄. | Incipiunt sermones sci | pape leonis de ieiunio | pentecosten | (*in mg.* cxxxi) Hodiernā dilm̄i festi|uitatem discensione scī | sp̄s consecratā . sequitur . | ut nostis sollemne —

f. 4[b] Quid aū tam inimicum misericor|die & operib ; caritatis . quam|auaritia . de cuius radice omniū | malo ℞ germen emergitur . ||

f. 3 *gehört nach* fol 4: *ferner sind beide Blätter verkehrt gelegt, indem* f. 3[b] *und* f. 4[b] *die Vorderseiten derselben bilden. Erhalten ist also von der Homiliensammlung der Schluss des* 130. sermo (S. Leonis Magni sermo lxxiv de ascensione domini ii liv 397) *auf* fol. 4[b] *und* 4, *der Anfang des* 131. (S. Leonis Magni sermo lxxviii de ieiunio pentecostes i l. c. 415) *auf* f. 4, *der Schluss des* 134. (S. Maximi Taur. homilia lxi solemnitate sanctae pentecostes i lvii 371) *und der Anfang des* 135. (S. Maximi Taur. homilia lxiii. de solemnitate sanctae pentecostes iii. l. c. 377), *wobei indess die starke Beschädigung von* f. 3 *in Rechnung zu bringen ist.*

f. 5 saec. xiii—xiv. fol. 2 Col. *Fragment eines andern Homiliars.*

Zu cod. xxxix. 37. S. 48 ff. Bei einem zweiten Aufenthalte in Verona, dem auch die vorstehenden Nachträge ihre Entstehung verdanken, fand ich, dass in dem handschriftlichen Catalog der Bibliothek von einem Unbekannten (Masotti oder Maffei selbst?) eine allerdings nicht sehr genaue Nachvergleichung der Cassiodorischen Complexiones angestellt ist, die aber dadurch einen Werth erhält, dass zu der Zeit, als sie gemacht wurde, auf den letzten von der Dinte sehr zerfressenen Blättern der Handschrift mehr zu lesen war, als dies jetzt möglich ist. — Ich benutze diese Gelegenheit, um den ärgerlichen Schreibfehler S. 52 „Papiers“ statt „Pergaments“ zu verbessern.

Seite 110. xxxviii. 36. Statt *saec. VIII* zu schreiben *saec. VII.* Bei der Beschreibung dieser Handschrift ist durch ein leider zu spät bemerktes Versehen die Bezeichnung der Lücken in den Schriften des Sulpicius Severus unterblieben. Der erste Quaternio ist vollständig. Von dem zweiten fehlt das erste und letzte Blatt, mit andern Worten die Stücke: de vita b. Martini cap. 6 *lium haereticorum vis coegerat* — cap. 7 *per spiritum domini adesse virtutem* und cap. 13 *steterant pene prostraverit* — cap. 14 *et cinere, ieiunans semper.* Eben so fehlt vom achten Quaternio das erste und letzte Blatt: dial. i 13 *Bovem unum habebat* — *humilioribus poma decerperet* und 19 *in solo arente viresceret* — 20 *non immerito crediderunt.* An allen diesen

Stellen sind zum Zwecke der Ergänzung Blätter eingeheftet, offenbar um zur Ausfüllung der Lücken zu dienen. Von diesen sind die des achten Quaternio palimpsest, und enthalten gleich dem ebenfalls zur Ergänzung bestimmten Blatt in der Schrift des Hieronymus (vgl. die Beschreibung S. 111) Fragmente der Institutionen Justinians cf. Goeschen, praef. ad Gaium p. LXVI. Die zuletzt bezeichnete Lücke ist von einer Hand des zehnten Jahrhunderts (vielleicht des 9.—10.) ausgefüllt. Es lässt sich wohl daraus schliessen, dass auch die zur Vervollständigung des Sulpicius Severus bestimmten Blätter in derselben Zeit eingeheftet worden sind, ohne dass hier, da sie leer geblieben sind, die beabsichtigte Ergänzung zu Stande gekommen wäre. Derselben Zeit gehört die Hand an, welche in dem Codex an vielen Stellen, wo die alte Schrift dem Erlöschen nahe war, die Züge nachgefahren hat. Dies ist mit der grössten Unwissenheit und Unbedachtsamkeit, offenbar nicht nach Vorlage eines anderen Exemplars, geschehen. Zum Glück lässt sich an fast allen Stellen unter den Autoschediasmen des Restaurators noch die echte Überlieferung erkennen. — Beiläufig bemerke ich noch, dass am Schlusse des Briefes an Desiderius, nicht *honorum*, wie del Prato und ich angegeben haben, in der Handschrift steht, sondern, wenn man schärfer zusieht, das richtige *bonorum*.

Nachtrag zu dem Bericht über die Sessoriana.

S. 115. Ausser dem Sessorianus enthält noch der auch Maï (l. c. p. VII) schon bekannte Ambrosianus D 37 Sup. sæc. XV. die Schrift des Apponius vollständig.

S. 124. f. 169 — 176 sind palimpsest und enthalten Fragmente (sæc. VI—VII) von Plinius hist. nat. 24 und 25. Von diesen sind f. 169, 170, 175, 176 schon mit Reagentien, aber nicht besonders geschickt behandelt. — fol. 171 ist im Jahre 1849 verloren gegangen, vgl. Mai P. N. B. 224. — fol. 170^b schliesst: *ut sequamur uestigia eius et utiq, ip* (der Rest der Zeile ist zerstört); fol. 172 beginnt *iudaeus festinat et vigilat ad templum paganus.* Das Ende des vorhergehenden Sermo, und der Anfang des Sermo, von welchem auf fol. 172 der Schluss erhalten ist, sind verloren gegangen. Den letztern hat Mai, als der Codex noch vollständig war, abgeschrieben und herausgegeben in Spicil. Rom. VIII, 722 (wiederholt P. N. B l. c.).

6. Die vaticanische Bibliothek.

a. Bibliotheca Palatina.

AMBROSIUS *de historia Josephi.*

170. membr. 4. 2 Col. foliorum 84. saec. IX—X.

f. 1 Incipit tractatus sc̃i ambrosii | ep̃i de historia iosippi cap tiui translata ab ipso ex | greco in latinum liber prim^us 1) | Quattuor libros regnorum | —

f. 24^b & dolis temtat ueritatẽ 2) || f. 25 excitauerunt 3) felicem ut dum —

f. 33^b de|tulit tali dignus exitu fuit | Ea postquam neroni nuntiata s̃ | —

f. 46^b meritis poenas dedere | Extinctis tariche|is —

f. 57^b asperitas | deficiebat | Explicit li|ber quartus | Incipit lib̃| quintus | Anno pri|mo de|lati im|perii uespasiano bellis asperis | —

f. 84^b opes eorum 4) | appositus ab ipsis prius ignis consum|sit. *m. post. add* Explicit liber V.

---

1) De excidio urbis Hierosolymitanae XV 1961 — 2) l. c. 2028 a (1,44) — 3) l. c. 2044 c (2, 8). fol. 24 bildet das erste, fol. 25 das letzte Blatt einer Lage das Übrige fehlt. — 4) autem eorum.

Es ist dies der sogenannte Hegesipp. Dass der Verfasser dieses Auszuges aus Josephus Ambrosius ist, hätte nie bezweifelt werden sollen, da derselbe durch die Autorität der ältesten Handschriften als solcher beglaubigt ist.

AMBROSIUS *in evangelium Lucae.*

168. membr. fol. foliorum 207. saec. IX—X.

f. 1ᵇ [1]) Incipit expo|sitio sc̃i am|brosii in Luca [2]) | Scripturi in euangelii libro [3]) quem lu|cas sc̃s pleniore quodãmodo rerũ | —

f. 39ᵇ Credat in his qui (*ex* que) sensũ | ut dm̃ cognoscerent consecuti sunt [4]); Explc || f. 40 Incipit lib̃ | secund's | Et [5]) ipse ihs | erat incipi|ens fere annoꝝ xxx | qui putabatur esse filius ioseph | De generationibus dicturi —

f. 55 qui solidiorem cibum afferre non possi. [6]) | *Zwischenraum* | Non absurdum opinor de generatio|ne dnĩ concepimus [7]) opus; —

f. 67ᵇ ut uiuifi|candi habeant potestatem·,· | Explicit lib̃ terti' [8]) ||

f. 68 Incipit li|ber quartus [9])| Et factum est cum esset in una ciuitati|um ecce uir plenus lepra —

f. 207 conclaue in monte conplures fuisse; [10]) ||

AMBROSIUS *in epistulas Pauli ad Corinthios.*

169. membr. fol. foliorum 151. saec. IX—X.

f. 1ᵇ Codex sc̃i nazarii de monasterio | Lauresham. |

---

[1]) Auf dem ersten Blatte findet sich folgende Notiz: lib̃ Scĩ cyriaci | Expositio b. Ambrosii sup Lucam | Auf heut dato den . 12. Junii. Anno. 1553. Ist dem Durchlaucht: tigen Hochgeborenen fursten und herrn. Herrn Otthainrich Pfaltz: grauen bey Rein . Hertzogen in Nidern und Obern Baiern. etc. meinem gnedigen herrn diß Buech. durch Dechant und Capitl des Stifts | Neuhausen bey Wormbs gelegen. vereert worden. — [2]) XV 1527 — [3]) librum — [4]) In der Ausgabe Schluss des zweiten Buches. — [5]) In der Ausgabe Anfang des dritten Buches.— [6]) possint— [7]) confecimus— [8]) In der Ausgabe das vierte.— [9]) In der Ausgabe das fünfte. Von hier an werden in der Handschrift die Bücher nicht mehr angegeben. Am Ende des fünften Buches (1667 b) findet sich in dieser Handschrift nach praelibauit derselbe Zusatz wie im Fuldensis und in zwei Colbertini. — [10]) Ende des zehnten und letzten Buches.

Expositio sci̅ ambro|sii in epistulas pauli | ad corinthios | primam | et secundam [1]) || f. 2 Incipit tractatus sc̃i ambr̃o epi̅ medi|olanensis in epistula beati pauli | apostoli ad corinthios prima | Praecepto dn̄i admonitus aposto|lus resedit apud corinthios annū | & menses sex —

f. 93 quomodo inquiens dicit amen | sup tuā benedictionē [2])| Expl̃t. in epl̃a prima ad corinthios. || f. 94 Incipit eiusd̃ ambrosii in epistula | ad corinthios secunda | Cuius [3]) haec principales est causa —

f. 105ᵇ ut triū perfectio | consummatio sit hominis in salutem; Explicit ad corinthi|os secunda ||

f. 151 Nomina laureshanensis cęnobii fratrū [4])

Gerbodo abb̄ & *pr̃* [5])
Otb̄tus *pr̃*
Salemann' *pr̃*
Gundramm' *pr̃*
Uuodilbald' *diacon'*
Lantgaudus *diacon'*
Itē Salemann' *pr̃*
Frumolt' *pr̃*
Itē Salemann' *diacon'*
Uualtfrid' *pr̃*
Billungus *diacon'*
Gerhard' *pr̃*
Eberhart' *pr*
Luitherus *diacon'*
Duodo *pr̃*
Germund' *diacon'*
Tancrat' *diacon'*
Hetti *diacon'*
Meginolt' *pr̃*
Arnolt' *diacon'*
Luitbold' *diacon'*
Ruodhoh *pr̃*
Itē Anshelm'
Erloinus *diacon'*
X̃pianus *subdiac̃*
Berehthart' *subdiac̃*
Franco *subdiac̃*
Altduom *subdiac̃*
Heriman' *subdiac̃*
Deodat'
Gerbodo *subdiac̃*
Heinrih
Adelhart *subdiac̃*
Rihgoh *subdiac̃*
Ercanbraht
Reginhoh
Vuidego
Rimei
Geroltus
Luitbraht
Amalung' *subdiac̃*
Herholtus
Berenhart'
Lutheri

---

[1]) XVII 183 — [2]) Stimmt nicht. — [3]) Secundam epistolam apostolus scribit Corinthiis, cuius — [4]) Dies Verzeichniss ist von einer Hand des 10. Jahrhunderts in die Handschrift eingetragen. — [5]) Das Cursivgedruckte ist von anderer Hand hinzugefügt.

Heribt' *pi* — *Erembt'*
Anselm' *diacon'* — *Thiederih*
Gernic

Ambrosius *de Tobia.*

290. membr. 8. fol. 1—34 saec. X. fol. 32 (doppelt gezählt) — 53 saec. X—XI.

Erstes nicht numerirtes Blatt codex de monasterio sc̃i nazarii quod est in laures|ham ‖ *Zweites nicht numerirtes Blatt (auf der Rückseite)* Incipit liber albini quem edidit | contra heresim felicis [1]) ‖ f. 1 Legimus in saecula|ris litteraturae historiis quosdam | uiros medicinalis artis peritos. dum aliquas | ciuitates pestilentiae lue —

f. 34 sc̃itate praestantib; ullo modo potest esse cõmunis. ‖ f. 32 Incipit liber sc̃i ambrosii epĩ de tobia ‖ f. 33 Incipit liber sc̃i ambrosii ep̃i de tobia [2])| Lecto prophetico libro qui inscri|bitur tobis [3]). —

f. 53ᵇ Omni tempore benedic dnm̃. in his itaq; faenus | aeternum est. & usura perp&ua. amen | Liber tobis explicit | feliciter | scribenti | pax. legen|ti uita. ‖

Arator *de actis apostolorum.*

1716. membr. 8. foliorum 60. saec. X—XI [4]).

Vorsetzblatt Temporibus iustiniani augusti Cassiodorus ap' urbẽ | romam claruit. hic primitus consul. deinde sena|tor ad postremũ monachus extitit. Hoc tem|pore dyonisius in urbe roma constitutus paschale calculum ɔposuit. Tunc quoque apud constantino|polim priscianus ęsariensis gramaticę artis pro|funda rimatus est. Tunc & arator romanę ecclę | subdiaconus. apostolorum actus uersibus exarauit. | Hęc ita in langobardorum gestis scripta sunt. ‖ f. 1 Prefatio cuiusdã de libro aratoris | Beato [5]) domno petro adiuuante | —

f. 1ᵇ indictione vııᵃ exppslr | Item uersus eiusdem | Versibus [6]) egregiis decursũ clarus arator — Misticus ingeniũ sic indicat ordo

---

[1]) Nach dieser Handschrift von Foggini herausgegeben. — [2]) XIV 759 — [3]) Tobias

[4]) In dieser Handschrift finden sich einige deutsche Interlinearglossen. — [5]) LXVIII 55 — [6]) ?

pfundum | Domino. [1]) sc̃o. uenerabili. et in xpi | gratia. spiritaliter. erudito | floriano. abbati. arator. subdi|aconus || f. 2 Qui meri|ti florẽ maturis sensibus ortum. —

f. 2ᵇ pia causa iuuat [2]); Explicit epistola illustris. sc̃i et | domni aratoris. summissa (sum *eras.*). ad dom|num abb. florianum. Domino sc̃o | beatissimo apostolico [3]). et in toto or|be primo. omniũ sacerdotũ papę [4]) | arator. subdiaconus | Moenibus undosis bellorum incendia cernens | —

f. 3 Si quid ab ore plac& laus monitoris erit | Incipit capitulatio titulorũ libri | primi | I. De ascensione [5]) dñi nr̃i ihũ xpi | —

f. 3ᵇ XXIII De eo ubi nocte beat' p&rus ab angelo solutus uinculis est pduct' || f. 4 Expliciunt capitula titulorum | libri primi in nomine patris et filii | et sp̃s sc̃i adiuuante aratore sub|diacono scę̃ ecclesię romanę. In|cipit hystorię apostolicae lib̃ | primus | Vt sceleris iudea sui polluta cruore | —

f. 29 Claudit iter bellis. qui portam pandit in astris | Aratoris suᵇdiaconi. explicit | historia romanę scę̃ ecclesię | liber. I. Incipiunt tituli libri | apostolicę secundi | XV De eo ubi saulus qui & paulus apud pconsule paulo | predicare coepit in papho —

f. 29ᵇ (XLII) romam usq; puenit. Explic cap̃ || f. 30 Incipit | arator|is libe|r secun|dus | De eo ubi saulus qui et paul' | *etc.* | Sp̃s accen|sam uerbo | radian|te lucernã. || —

f. 59 Et ten& a&ernam socialis gratia palmam || f. 59ᵇ Greca [6]) elementa litterarum numeros &iam exprimere *etc.* ||

f. 60 Arcere. phibere; pars reparat. i. pedũ | Vernula. seruus; Planta. plantatio. | *u. s. w.* f. 60ᵇ *unleserlich.*

ARNOBII *iunioris commentarii in psalmos.*

160. membr. fol. foliorum 143. saec. X.

f. 1 *Über der Zeile von neuerer Hand* Arnobius super psalmos | Carissimis [7]). patribus. laurentio [8]) | & rustico ep̃is. arnobius;

---

[1]) l. c. 63 — [2]) iuuet — [3]) ac beatissimo atque apostolico — [4]) papae Vigilio — [5]) Vgl. die von N. Heinsius 'ex codice Balthasaris Moreti' abgeschriebene Capitulation. l. c. 58 f. — [6]) Die bekannte Vorschrift für Anfertigung von epistulae formatae.

[7]) LIII 327 — [8]) Leontio.

silentium bonum esse | — hoc potueritis implere; | Primus [1]) psalmus unde scit beatitu|dinem perisse —

f. 143 per | quorum euntes uestigia credamus nos ad dn̄i miseri| cordiam puenire. cui gloria & imperium. p̄ omnia | saecula saeculorum amen. dō gratias. ||

Dieser Psalmencommentar wurde nach einer unter Hadrian VI. in dem zwischen Worms und Speier gelegenen Kloster Frankenthal gefundenen Handschrift herausgegeben. Da die Frankenthaler Handschriften meist in die Palatina gekommen sind, so unterliegt es wohl keinem Zweifel, dass die obige Handschrift dieselbe ist, nach welcher die Schrift abgedruckt worden ist. Ein anderer Codex, der dieselbe enthielte, ist nicht bekannt geworden.

Augustini *categoriae.*

213. membr. 4. fol. 1—71 saec. XI, fol. 72—91 saec. IX—X.

f. 1—21ᵇ enthalten ein grammatisches Fragment, f. 22 Erklärung philosophischer, hier und da griechischer Ausdrücke.

f. 22ᵇ Versus Alcuini diaconi ad carolum regem | francorum Continet iste decem naturę uerba libellus — Munere qui tali gaudes modo mitto legendum || f. 23 Categoriae aristotelis ab augustino translatę ad filium suum adeodatum | Cum [2]) om̄s scientia disciplinaq. arti*um diuer|sarum —

f. 50 aut indoctos manifestius erudire | Expliciunt. cathegoriae. aris|toteles *(corr. m. post.)* ab augustino. trans|late. deo gratias. amen || f. 52ᵇ in nomine dn̄i | decem preceptis et decem plagis | Diligenter [3]) considerandum est cur | numerus preceptorum legis dī cū | —

f. 53ᵇ p̄ dī auxiliū a diabolo saluati — f. 55 + Incipit opusculum de essentia diuinitatis | dī et de inuisibilitate atq. inmensitate eius. | Omp̄s [4]) ds̄ pater & filius & sp̄s sc̄s. unus atq. trinus unus ui|delicet —

---

[1]) In der Handschrift fehlen die in der Ausgabe den einzelnen Commentaren vorgedruckten Texte der Psalmen.

[2]) XXXII 1419. Mit vielen Scholien. — [3]) ? — [4]) Aug. XLII 1199 Hieronymus XXX 176 Eucherius de formulis spiritalis intelligentiae cap. 1. L 729.

f. 64[b] pertinet animae ita [1]) similitudo refertur (ad *add. m. rec.*) opus iustitiae || f. 65. In nomine di̅ summi Incipit liber de definitio|nibus ecclesiasticorum dogmatum sci̅ august. epi̅. | i Credimus [2]) unum dm̅ esse [3]) patrem & filium & spm̅ scm̅. | —

f. 71[b] xli Nullum cat[h]ecuminum. quamuis in bonis operibus [4]) ||
f. 72 i Sc̃i augustini de reddendis decimis | natł sc̃i iohañ baptistae
ii Omeł de faciendis /////// sinis
iii Item eiusdem de ///////////////
iiii Item alia
v Item eiusdem de diligendis inimicis
vi Item alia de dilectione dni̅
vii Excerptum de libro sci̅ effrem
viii Admonitio sci̅ fausti ut semp̱ de peccatis | & de futuro iudicio & de aetn̅a beatitudine
viiii Omeł de die iudicii
x Epistula sc̃i iacobi apłi
xi Epistula sc̃i petri apostoli

f. 72[b] Omeł de reddendis decimis . sc̃i agustini epi̅ | ante natł sc̃i ioħ | Propicio xp̃o frs̃. kmi̅ iã ꝓpe s. dies in qͥb; messes [5]) | —

f. 74 prestante dño nr̃o || f. 74[b] Epistula sc̃i agustini. de faciendis elimosinis | Frs̃ [6]) km̃i caritatẽ uram̃. amaui. & consiliũ dare p̄sūpsi | —

f. 76 scł | Incip̃ omelia eiusdem. | Lic& [7]) noƀ. frs̃ km̃i. incognitũ ee̅ n credã tam̃ confidens . deside|rabilẽ —

f. 77 scłor᾽. am̃. | Incipit epistula . sci̅ agustini. episcopi. | Apostolica [8]). lectione. [9]) frs̃ km̃i. hunc sonitũ. redđ tẽp; breuis ẽ | —

f. 78[b] prestante dño nr̃o. | Sermo sci̅ agustini. de | decim talenta. | Auditor [10]) hoc temp; p̱ mulierẽ illã sollicitāq; habuit. x. de|narios —

f. 79[b] cui ẽ hoñ | De diligendis inimicis | Scio [11]) & credo caritatẽ ur̃am sapienter. intellegere. ñ ee̅ | —

ibid. ñ possumus implere caritatẽ tam̃ in corde nr̃o dõ [12]) ||
f. 80 cultoris [13]) industria. stipatus. ñ nutrit intus semina iacta —

---

[1]) ita et — [2]) Gennadius de ecclesiasticis dogmatibus LVIII 979 — [3]) esse deum — [4]) ? — [5]) Aug. sermo app. 277 XXXIX 2266 — [6]) Vgl. Aug. serm. app. 306 XXXIX 2331 Mai PNB i 128. — [7]) ? — [8]) Aug. sermo 58 ad fr. in eremo XL 1341 — [9]) lectio — [10]) Nach dieser Handschrift herausgegeben von Mai PNB i 240. — [11]) Aug. sermo app. 273 XXXV 2256. — [12]) l. c. Grössere Lücke. Vgl. f. 72. — [13]) ?

ibid. sc̄lor | Incip̄ omelia . sc̄i agustini ep̄i de diē iudicii. | Audiuim' [1]) cū in euangelio [2]) legeret terribilē uocē . me tuendā. —

f. 83[b] sc̄lor' | Incip̄ prologus. | Jacob; apl̄s sc̄m instru& cler' de cultura . caelestiū p̄ceptor & regula catholicae . obseruante . de inuictis. patientiae maiestate & reuelatione . plu[r]imor' & m̄datiū magistror' | Jacob; dī & dnī n̄ri —

f. 86[b] multitudinē peccator'. Incip̄ . ep̄is . sc̄i . petri . apl̄i | Incip̄ prologus . Discipulus saluatoris . inuicti | toto orbē difusus . et peregrinos . in hoc secl̄o . monstrat. | & p̄terite . uitae peniteris . uadit . & in nouā . uitā . p̄ficere | toto cū sollicitudine . exortatur. | P&rus apl̄s . ihū xp̄i . —

f. 91 q̇ estis . in xp̄o . Explic epl̄. apl̄i petri. ||

Augustinus *de civitate dei* xviii — xxii.

200. membr. fol. 2 Col. foliorum 139. saec. IX.

f. 1[b] Incipiunt capitula | i De his [3]) quę usq. [4]) tempus saluatoris xvii uolumini bus disputata sunt | — f. 2[b] liiii De stultissimo men[c]datio paganorū | quo xp̄ianam religionem non ultra | ccclxv annos mensuram [5]) ēē finxerunt | Incipit liber octauus | decimus | i De ciuitatum duarum | quarum dī una sęculi huius | est altera . in qua est [6]) quantū | —

f. 34[b] cuius | nullus est finis; de quib; ambarum fi nibus . deinceps discernendum est (*corr. m. 2* disserendum est) | Exp̄l (*m. 2. add.* Liber xviii') ||
f. 35[b] Incipiunt capitula libri undeuicen simi de ciuitate dī sc̄i agustini episcopi | i De in (*eras.*) [7]) questione quam de finibus bono| rum & malorum philosofica disputatio uentilauit cclxxxviii sectas esse posse uar ro perspexerit. — xxviii De [8]) in quem finem uenturus sit exitus impiorum. Expl̄i capitula | Aureli Agustini de | ciuitate dī incipit liber nonus decimus | Quoniam de | ciuitatis utriusque | terrenae scilic& & caelestis debitis —

f. 57[b] de hoc iuditio quantum ds̄ do|nauerit in consequenti uolumine | disputabo . | Expl. lib. xviiii sc̄i augustini | adversum paganos

---

[1]) Aug. sermo app. 78 XXXV 1897. — [2]) evangelium.
[3]) XLI 559. — Auch im Texte selbst werden die Capitel unterschieden. — [4]) usque ad — [5]) mansuram — [6]) nunc est — [7]) Quod in — [8]) *om.*

de ciuitate dī | Incip̄ capitula libri uicesimi | feliciter | I De *(eras.)* quamuis [1]) omni tempore | dš iudicet in hoc tamen libro ne [2]) nouissimo eius iuditio sit ꝓpriae disputandū | — xxx De [3]) quod in libris ueteris | testamenti cum dš legitur iudi|caturus non euidenter xpi ꝑso|nam [4]) monstretur sed ex quibus|dam testimoniis ubi dn̄s dš loqui|tur appareat non dubiae quod | ipse est [5]) xp̄s Expliciunt cap̄l | Incipit lib; uicesi|mus sc̄i augustini | aduersum paganos de ciuitate dī | De die ultimi | iudicii dī quod ipse do|nauerit locuturi . eumq; | adserturi —

f. 87 & posse fa|cere . quod inpossibile est | infideli Explicit ||
f. 87ᵇ Aureli Auḡ | de ciuitate | dī exp̄l liber | vicisimus | Inc̄ capitula lib̄ xx.I. | .I. De ordine disputationis qua prius | disserendum est de ꝑpetuo supplicio | damnatorum cum diabolo quam de ae|terna felicitate sc̄orum | — f. 88 xxvii De [6]) contra eorum ꝑsuasione [7]) | qui putant sibi non obfutura | peccata in quibus cum elimosy|nas facerent permanserunt [8]) | Exp̄lc capitula | libri xxi | Incipit lib̄ xxi | Cum ꝑ ihm̄ xpm̄ dn̄m nostrum . iudicem | uiuorum atque mortuorum. ad | debitos fines ambę peruenerint | —

f. 110ᵇ hac itaq; responsione red|dita librum sicut promisimus ter|minamus ·,· Exp̄l lib̄ xxi . | Incip capit libri xxii | I De condicione angelorū & hominum | — f. 111 xxx De a&erna felicitate ciuitatis dī | sabbatoque perp&uo. | Expl̄ capit̄ libri.xxii.amen | Incipit liber | uicisimus | secundus . felicit̄ amen | Sicut in proximo li|bro superiore promisimus.| iste huius totius operis ulti|mus —

f. 138ᵇ mihi | ignoscant quib; aut̄ satis est . non mihi | sed dō mecum gratias congratulantes | agant . amen . Exp̄l de ciuitate dī | libri xxii aureli augustini episcopi | sc̄ae legis catholicae | Ora pro me scribtore | donadeo seruo | tuo si dm̄ | habes adiuto|rem || f. 139ᵇ Codex de monasterio Sc̄i nazarii in lau|risham.

Augustinus *de consensu evangelistarum.*

195. membr. fol. foliorum 107. saec. IX.

f. 1 *Über der Zeile* Aug. de ** sonantiis evangeliorum| Incipiunt capitula quaestionum libri secundi. [9]) | Quare usq: ad ioseph gene-

[1]) Quod quamvis — [2]) de — [3]) *om.* — [4]) persona. — [5]) sit. — [6]) *om.* — [7]) persuasionem — [8]) perstiterunt. — [9]) In der Ausgabe finden sich die Inhaltsangaben den einzelnen Capiteln vorgesetzt.

ratores xpi | commemorantur eum de illius semine | non sit natus sed de uirgine maria | —

f. 3 LXXX Ubi mittit discipulos ut pparent | ei manducare pascha quomodo int | se congruant matheus marcus & luc | Finit capitulare quaestionum | liber secundus | Incipit libri tertii | I De cena dni & de expsso traditore | eius queadmodu int se quattuor | conueniant —

f. 3b XXV In eo qd se postea discipulis manife|stauit quomodo sibi omnes euange|listae non aduersent conlatis tes|timoniis & de apostulo paulo & de | actibus apostulorum. | Finit capitulare quae|stionum libri tertii | Incipit libri quarti. | I In euangelio marci exceptis his | quae cu matheo dixit quomodo | —

f. 4 X De iohanne euangelista quid | a tribus c&eris distet | Explicit capitulare | quaestionum libri quarti | Codex de monasterio Sci nazarij *(manu saec. X—XI)* || f. 4b *leer* || f. 5 Inter omnes [1]) diuinas auctoritates quae | scis litteris continentur euangelium merito excellit quod enim lex | —

f. 18b con|uenientia scribendo in corporis ipsius unitatem *(corr.)* germanā seruasse concordiam. Aurelii Augustini epi de consensu euangelis|tarum expl lib. I. Incip liber. II. [2]) | Quoniam sermone non breui et admodu necessario | —

f. 64 etiam ceteri euan|gelistę qui talia commemorant. Explicit lib II; de concor|dia euangelistarum. Incipit liber tertius | Jam quoniam omnium quattuor narratio in eo uersatur loco | —

f. 99 ut liberi contemplentur formam dni. Explicit liber III. | incipit liber. IIII. | Nunc iam qûo (o *in* i) [3]) matthei. narrationem contextim con|siderantes —

f. 106 qui e|uangelista xpm longe ceteris altius commendat. apud eum discipulis pedes labat. amen. | Expl. lib IIII de consensu evangelistaꝝ | do gra|ti as | Jacob scripsit *von derselben Hand wie das Vorhergehende. Dann folgt von anderer gleichzeitiger Hand* Quandam partem [4]) huius libri non spontanea uoluntate | sed coactus. conpedibus constrictus sic oportet uagu atque | fugitiuum uincire ||

---

[1]) XXXIV 1041 — [2]) Vom zweiten Buche an Capitelzahlen am Rande. — [3]) Nunc quoniam — [4]) Mit fol. 53b beginnt ein anderer Schreiber.

Augustinus *de doctrina christiana.*

188. membr. 8. foliorum 82. saec. IX—X.

Vorsetzblat: Codex de monasterio lauresham

f. 1 Libri quattuor sci agustini | epi de doctrina xpiana [1]) | Sunt [2]) praecepta quaedam tractanda|rum scripturarum. quae studiosis ea|rum uideo non incōmode posse tradi —

f. 3ᵇ sed de mirabili [3]) habundantia gaudeamus | Incipit liber primus [4]) | Omnis doctrina uel rerum est uel signorum. sed | res per signa discuntur. propriae autem nunc | —

f. 15 c&era de signis. quantū dn̄s dederit disseremus, *exp lib pri* | Incipit liber secundus | Quoniam de rebus cum [5]) scriberem. praemisi commo|nens. ne quis in eis adtenderet. nisi quod sunt non | etiam si quid aliud —

f. 34ᵇ lapides uel metalla. incognita species | q : quaslibet scrip[6]) | *die drei letzten Zeilen der Seite leer* || f. 35 Philosophi aū[7]) qui uocant. si qua forte uera & fidei nrāe —

f. 36 de quibus iam | tertio uolumine dicere adgrediar. quod dn̄s donare | dignabitur. amen. Expl liber secundus | Incipit liber tertius. | Homo timens dm̄ uoluntatem | eius in scripturis scis diligenter inquirit | —

f. 55 sequenti uolumine quae dn̄s donauerit | disseramus | Explicit liber tertius | Incipit liber quartus | Hoc opus nostrum. quod inscribit~ de doctrina xpiana | in duo quidem fuerat (primum) distributione [8]) partitus. | —

---

[1]) Dieselbe Schrift in Pal. 189 membr. 8. 2 Col. foliorum 129. saec. X. fol. 1 : In dī no|mine in|cipiunt | libri aureli | sci augusti|ni ecclesiae | catholicae| de doctrina christian~. | numero IIII. — [2]) XXXIV 15 — [3]) mirabili etiam — [4]) In der Ausgabe schliesst der Prolog ohne Zweifel richtig mit den Worten: tale nobis occurrit exordium. Auch in der Handschrift hat bei diesen Worten eine alte Hand angemerkt *incipit.* — In cod. 189 wird die Retractatio als Prolog bezeichnet, und die Schrift beginnt mit den Worten Sunt praecepta u. s. w. Der wirkliche Anfang des ersten Buches *Duae sunt res* u. s. w. wird indess durch Majuskelschrift hervorgehoben. — [5]) Quoniam cum de rebus cod. 189. — [6]) l. c. 62. — [7]) l. c. 63. — [8]) quaedam fueram prima distributione. cod. 189 hat quaedam fueram prima *

f. 81 Non solum sibi sed aliis | &iam [1]) laborare studet. quantulacumque potui | facultate disserui. |

Expl de doctrina xpiana liber quartus [2]) ||

AUGUSTINI *epistulae.*

211. membr. 8. foliorum 130. saec. X.

Auf der Rückseite des ersten bei der Paginirung nicht mitgezählten Blattes

In hoc codice continentur epistulae sci augus. | I Epistula sci augustini epi ad uolusianu | II Ite eiusdem ad bonifacium epm ut non noceat paruulis bapti|zatis iniquitas parentu cui nulla uoluntate consentit III It eiusdem ad armentariu & paulina de uotis reddendis | IIII Ite eiusde ad marcellinu de sacrificiis ueteris & novi | V Ite eiusde ad laetum de tolerantia passionum | VI Ite eiusdem ad italicam de fide | VII Ite eiusdem ad marcellinu de magis pharaonis | VIII Ite eiusdem ad paulinam de uidendo do | VIIII Epistula maximi grammatici madaurensis ad augustinum | X Epistula augustini ad maximu grammaticu madaurensis | XI Epistula augustini ad ualentinu de pelagiano errore uitando | XII Item sci augustini de solutione quaestionum | I prima de resurrectione II de tempore xpianae religionis | III de sacrificiorum distinctione IIII de eo qd scriptum est in | qua mensura mensi fueritis remetietur uobis | V de filio di secundum salomonem VI de iona propheta | XIII Epistula machedonii ad scm augustinum | XIIII Epistula sci augustini ad machedonium | XV Epistola sci augustini ad paulinum epm de psalterio | *(das Folgende von anderer, aber gleich alter Hand hinzugefügt)* XVI Epistula sci augustini ad probam uiduam de modo orandi | XVII Constitutio sci aug. quid obseruare debeant in monasterio constituti *(in ras.)* | XVIII Sermo sci augustini de vita & moribus clericorum | ad seipsos | XVIIII Item sermo sancti augustini ad quos supra. ||

f. 1 Incip epistula sci augustini ad uolusianu | Domino [3]) inlustri et merito insigni | et praestantissimo filio uolusiano | augustinus in do (dno *m.* 2) salutem | Legi litteras tuas in quibus uidi magni cuiusda | —

---

[1]) etiam aliis. cod. 189 wie cod. 188. — [2]) cod. 189 f. 129 Amen | Expliciunt libri aure|li augusti|ni ecclesi|ae catho|licae de doctrina christian | numero quattuor | in dno || — [3]) XXXIII 515 (ep. 137).

f. 9ᵇ retinenda xp̄i [1]) & proxi mi caritas; [2]) Expł epist̄ agust̄ episc̄ ·,· | ɪɪ Item eiusdem ad Bonifacium episcopum | f. 10 Bonifatio [3]) coepiscopo augustinus in dn̄o salutem; | quaeris a me utrum parentes baptizatis paruu|lis —

f. 14ᵇ reddidi quam potui rationem; | ɪɪɪ Item eiusdē ad armentariū et *(in ras.)* paulinā de uotis reddentis *(corr.)* | Dominis [4]) eximiis meritoque honorabilibus | ac desiderabilibus filiis armentario & pauline (ę *m. 2*) | ᵘagustinus in dn̄o salutem; uir egregius filius me|us ruferius adfinis uester retulit mihi quid dn̄o uoueritis —

f. 18ᵇ meritoque honorabiles & desiderabiles filii. | Explicit ep̄ist sc̄i agūst ad armentarium | et paulinam || f. 19 Incip̄ epistula sc̄i augustini ep̄i ad marcellinū ɪɪɪɪ. | Domino [5]) eximio & merito insigni carissimo ac desideran|tissimo filio marcellino agustinus in dn̄o salutem; | Inlustri uiro & eloquentissimo. nobisque dilectissimo. | uolusiano —

f. 27 carissime ac desiderantissime fili; | Expł epsła augustini ad marcellinum; v | Incipit ep̄la augustini ad letum *de tolerantia passionū (add. m. post.)* | Domino [6]) dilectissimo & desiderantissimo fratri leto | augustinus in domino salutem, legi epistulam | quam misisti fratrib; consolari te cupiens quod multis temp|tationib; —

f. 31 modo commendare uoluiss&; | Explicit epła aᵛgustini ad lętum ·,· | Epistula sc̄i aūg ad italicam de fide vɪ | Dominae [7]) eximiae & merito prestantissimę atq; in xp̄i | caritate honorandę filiae italicae aᵛgustinus ep̄s in dn̄o | salutem. Non solum litteris tuis uerum &iam ipso refe|rente qui pertulit comperi —

f. 33ᵇ mo|lior explicare [8]) ·,· Explicit epistula ad italicam; | vɪɪ Incipit epistula sc̄i augustini ad marcellinū | Dn̄o [9]) eximio & merito insigni multumq: karissimo filio | marcellino agustinoᵛs *(m. 2)* in dn̄o salutem: epistolam tuam | ꝗuā ꝑ sc̄m fratrem & coepiscopū meū bonifacium accepi. | —

f. 38 fassus fuerit soluta questio est; | Explicit epistula ad marcellinum sc̄i augus̄ || f. 38ᵇ vɪɪɪ Epistula sc̄i augustini ad | paulinam

---

[1]) Dei — [2]) Der Schluss des Briefes Incolumem felicioremque — salutat fehlt in der Handschrift. — [3]) l. c. 359 (ep. 98) — [4]) l. c. 485 (ep. 127) — [5]) l. c. 525 (ep. 138) — [6]) l. c. 1055 (ep. 243) — [7]) l. c. 318 (ep. 92) — [8]) Die Schlussworte des Briefes In protectione — resoluta fehlen auch hier. 'Absunt a Mss. sexdecim' bemerken die Benedictiner. — [9]) l. c. 585 (ep. 143).

de uidendo dō | Augustinus [1]) memor debiti quod ex tua petitione et mea promissione —

f. 62[b] quid disputare ualeamus; | Expl epistula sci augustini ad paulinam de uidendo dō viiii Incipit; episł: maximi: grāmatici | madaurensis ad agustinum *(m. 2)* ·; | Habens [2]) crebro tuis affatibus lętificari & instinc|tu —

f. 63[b] ueneramur & colimus ·; x Incipit episl: agūst ad maximū grāmaticū | Seriem (serio *corr.*) ne [3]) aliquid inter nos agimus. an iocari lib& | —

f. 65[b] agere | uelle cognouero ·; Expł agūs ad maximū grā|maticum adaurensis *(corr.)*; | x Incip episł sci agustini. ///// ad ualentinū | Dnō [4]) dilectissimo & in xpi membris honorando | fratri ualentino & fratribus qui tecum sunt || f. 66 agustinus in dnō salutem. cresconium felicem & aliū felicē | —

f. 68[b] uigilanter orate dō uiuatis: [5]) | xii Sci augustini de solutione quęstionū i. de resurrectione. ii. de tempore — proph&a ·; prima de resurrectione | Mou& [6]) quosdam & requirint *(corr.)* de duabus resurrectionibus | —

f. 82 sine salu tis dispendio tolerandum | Epistula macedonii ad scm| augustinū xiii | Domino [7]) merito uenerabili & unicae colendo patri agustino | machedonius; optatas admodum scitatis tuae litte|ras accepi —

f. 83 & vere colende pater; explicit epła mache|donii ad augustinū episcopum; xiiii | Epistula sci augustini ad macedonium | Augustinus [8]) episcopus. famulus xpi familiaquae eius di|lecto filio machedonio in dno salutem. Negotio|sissimum in republica uirum. & non suis sed aliorū | —

f. 94 felix in xpo uiuas | fili carissime: epistola sci augustini xv | Beatissimo [9]) & uenerabiliter desiderabili & desiderabiliter uenerabili. scō scēque carissimo fratri & coepiscopo paulino | augustinus in dnō salutem; quod de peruentione tam pro|spera fratris & conpresbiteri nostri quinti & qui cum eo na uigauerunt —

---

[1]) l. c. 596 (ep. 147). Die Benedictiner bemerken: In Mss. inscribitur: *Liber ad Paulinam de videndo Deo.* nec habentur isthaec verba *Paulinae salutem,* licet praenotetur *Augustinus.* — [2]) l. c. 81 (ep. 16) Avens — [3]) l. c. 83 (ep. 17) Seriumne — [4]) l. c. 971 (ep. 215) — [5]) Auch hier fehlt der Schluss des Briefes Deo — Florus. — [6]) ? — [7]) XXXII 652 (ep. 152) — [8]) l. c. 653 (ep. 153) — [9]) l. c. 630 (ep. 149).

f. 106[b] germano salutamus affectu ·; | Explicit epistula sci̅ augustini ad paulinum episcopum ·; | x̅v̅ı̅ Incipit epistula sci̅ augustini ad probam uiduā | de modo orandi. | Augustinus [1]) ep̅s̅ seruus xp̅i̅ seruorumq: xp̅i̅. religiosae famulae di̅ probae. in dn̅o̅ [2]) salutem. petisse [3]) te & promisisse me re|colens —

f. 117 supra quam p&imus | & [4]) intellegimus, Expł ad probā uiduā de orandi modo | Haec [5]) s̅t quae obseruetis pręcipimus in monasterio constituti | Primum propter quod in uno estis congregati ut unanimes | —

f. 120[b] in temptationem non inducatur; amen | Explicit regula sci̅ augustini feliciter || f. 121 Incip̅ sermo sci̅ augustini de uita xviii | et moribus clericorum ad se ipsos ·; | Prop̃t qđ [6]) uolui & rogaui hesterno die ut hodie frequentiu͏̆s conueniretis | *** hoc est quod dicturus sum uobiscum hic uiuimus & propter uos | —

f. 124[b] in uerbo di | seruiaṃṇṭ uobis. Explicit de uita et moribus clericorum | sermo primus | xviiii Incipit secundus | Caritati [7]) uestrae *(in ras.)* hodie de nobis ipsis sermo re͏ͩdendus est; | —

f. 129[b] minus ibi habeam' | & tamen uobiscum ibi regnemus. Explicit de uita | et moribus clericorum. sermo secundus.; || f. 130 F. đi grā romanoꝝ i̅pr ⁊ sēp aug't' Dilecto filio suo h. romanoꝝ regi aug'to sał ⁊ pat̃ne dił affectū | Nobilitati tue significanđ duxim⁹. qđ *u. s. w.* [8])

Augustinus *in epistulam Johannis ad Parthos.*

218. membr. 8. foliorum 93. saec. X.

f. 1 Incipiunt ome|liae beati aurelii agustini | [9]) in epistuł sci̅ iohannis apostoli *(m. post. add.* In die octauaꝶ) | Ab eo quod ait Quod erat ab initio qđ |////////////////// usque ad id |////////// qui odit frēm in tenebris (est *add. m. post.*) [10]) | meminit sc̅itas uestra | euangelium secundum iohan|nem ex ordine lectionum nos solere —

---

[1]) l. c. 494 (ep. 130) — [2]) Domino dominorum — [3]) Et petisse — [4]) aut — [5]) ? — [6]) XXXIX 1568 (sermo 355) — [7]) l. c. 1574 (sermo 356) — [8]) Der Kaiser berichtet, dass er wohlbehalten im Oriente angekommen sei, klagt aber zugleich über die Treulosigkeit der Griechen.

[9]) XXXV 1977 — [10]) De eo quod Joannes scribit 'quod erat ab initio quod audiuimus et quod uidimus' etc. usque ad id 'Quoniam tenebrae excaecaverunt oculos eius'.

f. 87 quam tu credas xp̄m predi|canti [1]. amen. explic; De no|mine qui descendebat ab hierusalem in hie|richo ex libro sc̄i agustini ep̄i [2]) homo [3]) quidā descendebat ab hierusalē in hiericho ip|se adā intellegitur in genere humano.—

f. 87[b] pasci ex euangelio De illo qui me|dia nocte petit ab amico suo panes ex libro ques tionum euangelii | Amicus [4]) ad quē uenit' media nocte ut | —

f. 88 p que sapientia pręd icetur | Item de pane et pisce et ouo| De pane [5]) et [6]) pisce et ouo quibus con|traria posuit lapidē serpentem scorpionem intellegitur panis caritas propter maiorem ap|petitum —

f. 89 beatitudinis copia ditabuntur [7]) | f. 89[b] Item de iudice iniquo quem | uidua interpellabat ex libro ques|tionū euangl. | Quid [8]) est quod ad | sēp orandū & deficiendū de iudice | —

f. 90[b] uindictam desiderare dicuntur. It̄ de septi|formi sp̄ū et vii beatitudinibus viiq: p&itionib: [9]) | Uidetur etiā mihi septinarius iste numerus ha|rum —

f. 91[b] clamemus abba pater Explicit | Quē admodū cathezizandus sit qui | uult fieri xp̄ians ex libro agust̄i [10]) | Sed faciem aliquem uenisse ad nos qui uult es|se xp̄ianus —

f. 93[b] ul|tra quam possunt sustinere | Explicit de libro sc̄i agustini ||

Augustinus *in evangelium Johannis.*

207. membr. fol. foliorum 128. saec. IX—X.

f. 1[b] Incipit pars media sc̄i aug̃ in iohañ | Aurelii Agustini | tractatus ad populum | in iohannem xx | in hoc codice sermo scriptus de testimo|nio essaiae prophętae propterea non | pōterant credere quia exc[ca]euit id est malitia oculus eorum indurauit eorū | cor in sermo[ne] quinquagesimo; de v panibus | et duobus pipiscibus ab eo quod scrip-

[1]) Christo praedicenti — [2]) Dies Excerpt ist wie die folgenden aus Augustins quaestiones evangeliorum entlehnt. — [3]) XXXV 1340 — [4]) l. c. 1341 — [5]) l. c. 1342 — [6]) *om.* — [7]) ditantur l. c. 1349 — [8]) l. c. 1358 — [9]) ? — [10]) Aus der Schrift de catechizandis rudibus?

tum ẽ ab eo quod scriptum ẽ | post hac habiit ihs trans mare galilaeae [1]) ||

f. 2 Ab eo quod scriptum est post haec | abiit ihs trans mare galileae quod est tiberiadis [2]) | usq. ad id quod ait. illi ergo homines cum uidissent | quod fecerat signum . dicebant . quia [3]) hic est uere pro|pheta . qui uenit in mundum : | Miracula quę fecit dñs noster ihs̃ xp̃s sunt qui|dem —

f. 127 sed crescendo capimus ambulan|do crescimus . proficiendo ambulamus . ut pue|nire possimus [4]). | *m. al.* Expliĉ . LII . tractatus. || f. 127ᵇ *enthält einen (unvollständigen) Index der erklärten Evangelientexte von einer Hand des zwölften Jahrhunderts.*

AUGUSTINUS *contra Faustum Manichaeum.*

201. membr. fol. foliorum 198. saec. IX.

Auf der Rückseite des Vorsetzblattes Contra Faustum Manicheum | Scĩ Augustini episcopi | libri duo ||

f. 1 Faustus [5]) quidam fuit gente afer. ciuitate mileuitanus. elo|quio suauis. ingenio callidus. secta manicheus ac per hoc nefando | errore peruersus —

f. 122 qui | sanā doctrinam non sustinentes. ad fabulas conuertuntur. Aureli . au|gustini aduersus faustum manicheum uolumen| primum . expliĉ . [6]) Incipit aduersus eum uel aduersus | eius heresem de uita patriarcharum uolumen secun|đ feliciter dõ gratias amen. | Faustus dixit. cur legem blasphematis & prophetas ; minime [7]) | nos hostes sumus aut inimici legis ac prophetarum. sed nec ullius om|nino —

f. 198ᵇ sub|stantiam incommutabilem omnino [8]) incorruptibilem cogitate uel credite | & manichei continuo non eritis. ut aliquando & catholici esse possitis. amen | Explicit dõ gratias utere felix salus amen | Explicit liber aurł augt episci contra faustum | manicheum se-

---

[1]) Die Worte de v panibus — galilaeae sind getilgt — [2]) tract. 24 XXXV 1592. — [3]) illi — quia *om.* — [4]) l. c. 1784 (tract. 54).

[5]) XLII 207. In der Handschrift werden Capitel unterschieden, doch hört die Capitelbezeichnung gegen Ende auf. Am Rande ist die in den Ausgaben befolgte Büchereintheilung von neuerer Hand an den betreffenden Stellen durch ein Incp̄ bezeichnet. — [6]) In den Ausgaben schliesst hier das ein und zwanzigste Buch. — [7]) minime quidem — [8]) omnino, omnino.

cundum uolumen de uita patriarcharum | uel figuris prophetarum. Item dō gratias | *m. al.* hoc qui nazariū libro fraudauerit ////// | s /////// tricē districti iudicis iram ||

Augustinus *de genesi contra Manichaeos*.

216. membr. 8. fol. 1—19 saec. X, fol. 20—133 saec. IX—X.

f. 1 Sci Augustini | in libro geneseos | contra Manicheos ||

f. 1ª Incipit exposi|tio sci agustini in li|bro genesis contra manichaeos [1]) | Si eligerent manichei | quos deciperent eligeremus & nos | —

f. 19 iucundo otio pfruantur aurili gustini. liber primus aduersus manicaeus . | Finit. Explicit de genesi . | Incipit eusdē liber secundus | de genese auersum eosdem .| Post enumerationem & expo|sitionem — ad finem quasi luis aliquā [2]) || f. 19ᵇ *leer* || f. 20 Omelie bti Augustini | episcopi (*manu saec. XV*)

f. 21 Omelia sci Augustini epi de aduentu dni | Pro|pi|ci|a [3]) diuinita te frs dilec|tissimi adueniunt | dies in qua (quibus) natalem dni || f. 21ᵇ saluatoris cū gaudio desideramus | —

f. 24ᵇ sclorum. amen | Item alia humilia eiusdē ||

f. 25 (Ad scām *über der Zeile m. post.*) Scām [4]) et desidera|bilē gloriosam ac singula|rē —

f. 28ᵇ sclorum . amen | Incipiunt omeliae de natal dñi | Legimus [5]) scm moysen populo | dī precepta dantē . ubi dix ·,· —

f. 32 in celis sunt & que in terris ·,· | Item alia humilia eiusdē.| Audite [6]) filii lucis ad|optati in regnum dī frs krmi | —

f. 35 ipso auxiliante dño ·,· | Incipit humilia in natalis | sci stephani martyris || f. 35ᵇ Hesterno [7]) die nata|lē habuimus dni saluatoris. | —

f. 36 scla ·,· | Itē alia humilia eiusdem | Martyr [8]) s|tephanus bea|tus & primus | post apostl ab apostolis —

---

[1]) de genesi contra Manichaeos XXXIV 173 — [2]) l. c. 195 quasi brevis quaedam — [3]) Vgl. Max. Taur. sermo app. 1 LVII 843. — [4]) Aug. app. sermo 116 XXXIX 1975 Max. Taur. sermo app. 3 LVII 847. — [5]) Aug. app. sermo 245 XXXIX 2196. — [6]) Aug. sermo 194 XXXVIII 1015. — [7]) Aug. app. sermo 210 XXXIX 2137. — [8]) Aug. sermo 317 XXXVIII 1435.

f. 39ᵇ gloria | Incipit humilia in na|talis sci iacobi et sci iohannis euangł. | In illo tẽpore [1]) accessit | ad ihm̃ mat filioꝝ zebedei. cũ filiis | —

f. 43ᵇ gloria | Item alia humilia eiusdem | Post hec [2]) adsũpsit | ihs̃ p&rũ & iacobum | —

f. 49 scła ·; | Hodie [3]) frs̃ km̃i nata|lẽ illoꝝ infantium coli|mus —

f. 52ᵇ scłorum amen | In xpi nom̃ incipit uita uel | obitus sci landiberti [4]) | pontificis qui passus ẽ || f. 53 XV kł october in uilla | nuncupante leodio ubi et ip|se domnus apostolicus requi|escit in pace | Si paganorũ figmenta saeua | & nefanda ꝓlixa studeant | — f. 54 explendum curamus ·; | Finit prologus ·; || f. 54ᵇ Gloriosus uir landebertus | —

f. 68ᵇ perire | Explicit uita uł obitus sci landi|berti epi . ꝗ passus ẽ xv kł oc̃tb | Post hec in p̃fata uilla | —

f. 74ᵇ scła | amen || f. 75 Amen dõ gratias | Explicit uita sci ac | beatissimi Lanber|ti pontifici feliciter | filiciter am̃ || f. 75ᵇ Sapientia [5]) foris praedicat — odibunt scientiam; || f. 76 Incipit humilia s̃ci agusti|ni episcopi ·; | Frs̃ [6]) d̃lmi faciamus | bonum ad omnes homines | —

f. 79ᵇ scłorum amen; Excarp|su; ex l̃ib s̃ci esido|ri de flagellis dĩ [7]) | Diuinę sapienciae subtilitas sicut | —

f. 82ᵇ scłorum amen ·; | Incipit humelia sci || f. 83 Agustini episcophy | Pius [8]) dñs & misericors fr̃ km̃i | ꝑ prophetam nos exorta|t' —

f. 85ᵇ seculorum amen ·; | Incipit excarpsu sci hę|sidori . feliciter ·; | Dilectissimi [9]) omni hora habe|to mortem prę oculis tuis ·; | —

f. 89ᵇ peiora pri|oribus ·; | Incipit liber s̃ci de dispe|racione peccancium | Non [10]) ꝑ locorum . spacia. s& | *** affectu bono.uel ma|lo itur —

---

[1]) Angelo Mai bemerkt in mg.: Ex Hieronymi comm. in Matth. 20. — [2]) 'Est Hilarii in cod. Vat. 4222 f. 46' Angelo Mai. — [3]) Aug. app. sermo 220 XXXIX 2152. — [4]) Vgl. Wattenbach, Deutschlands Geschichtsquellen 190. 405. — [5]) ? — [6]) Nach dieser Handschrift herausgegeben von Mai PNB I 284. — [7]) Excerpt aus Isid. sentent. 3, 1. — [8]) Beda VII 365 ed. Colon. — [9]) ? — [10]) ?

de die iudicii
f. 91[1] circa uitę finem erimus·, | Incipit lib de disperacione peccancium·, sci esidori·, | Rogo [1]) uos fratres kmi . & cũ | magna mortalitate ad | felicitatem —

f. 96[b] ui ta meritis adquiramus·,| Incipit admonicio sci fausti·, | Modo [2]) frs. kmi cum diuina lec|tio legeretur . audiuimus a|postolum terribiliter —

f. 100 seculorum amen. | Incipit excarpsum de epis|tola sci fatali de uita xpianoꝝ | Rogo uos filii & paterna pi&a|te commoneo. ut de sa|lute animę —

f. 104 setorum | amen·, | Incipit epistł sci agus|tini de igne purgaturio In leccione aposto|lica [4]) q; nobis paulo ante recita|ta est frs krmi . audiuim' aptł |

f. 109 seculoꝝ amen | Incipiunt dicta sci hie|ronimi quã qui legit | et opere impleuit ui|tam eternã possidebit || f. 109[b] Dilectissi|mi [5]) frs oportet nos | humilitatẽ habe|re. pceptũ dĩ costo|dire. caritatẽ tene|re ueritatẽ sequi & ñ uanitatem·, | Beatus agustinus ait. Ueritas mundat | uanitas coinquinat—

f. 115[b] cecitatẽ mtis . ceciderr In pfundis. || f. 116 Incipit homelia de epipha|nię *(corr. m. al.)* | Sicut [6]) iam aliquan|do caritati uestrę | suggessimus frs kmi | sex illa ydrię quas | —

f. 121[b] secu|lorum amen·, | Incipit humelia sci agus|tini de igne purgaturio·, | In lectione apostolica [7]) que nobis paulo an|te recetata est . frs kmi audiuimus | apostolum dicentem quia fundamen|tum aliut nemo potest ponere pret || —

f. 126 Et idõ & qui ab | ista ppetua pena & ab illa purga [8]) | f. 126[b] In xpo nomene incipit uita sci | pauli [9]) per uerbum dĩ ductus est in reg|num dĩ ut uiderit regnum et o|pera iustorum & penas impiorum (im *ex* in) | inprimis uenit ad arborem qui ha|b& . ı. mille . d̃. quinquaginta ra|ma. & hab& totus fructus in se | & interrogauit scs paulus istud | quid est dñe inde uiuunt iusti & | innocentes ·, Vinit in alio loco . ui|dit uiros & mulieres . in cadenas | ferreas. & duceant legatas | illas diaboli. qui adimperent | omnib; multa mala. commit|tere. & interrogauit scs pau|lus. isti qui commisserunt dnẽ. | isti

---

1) ? — 2) Fausti Rheg. sermo 8 LVIII 887 Aug. app. sermo 110 XXXIX 1963. — 3) Fastidius — 4) Vgl. Aug. app. sermo 104 XXXIX 1946. — 5) Vgl. Aug. sermo 67 ad fr. in eremo XL 1353. — 6) Aug. app. sermo 91 XXXIX 1920 — 7) Dieselbe Homilie oben f. 104. — 8) l. c. 1948 — 9) ?

sunt qui pater & mater ho|nores tullerunt. & inter se ue|niam non rogauerunt nec || f. 127 humilia sc̃i agustini ad populũ | Frs km̃i [1]) ad memoriam nos|tram reducimus per sa|cras paganas (*corr. ead. m.*) in uestris cor|dibus radiantur —

f. 133[b] quanta preparauit ds̃ | diligentibus se·; adiuan̄·; ||

AUGUSTINI *grammatica.*

1746. membr. Grossquart. foliorum 184. saec. IX [2]).

Fol. 1 *fast ganz erloschen* [3]). *Am oberen Rande von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts* Glosa magna donati (*von einer andern, aber gleichzeitigen Hand in* Augustini *verbessert*) gmatici | Incp. artes *sci augustini* [4]) ad petrum mediolanens |

Latinitas [5]) est obseruatio incorrupte loquen|di — loquendi usu ////////////////////////////////// | De viii partibus orationis [6]) Partes orationis sunt octo —

f. 10[b] nec nom̃ inpositũ est obliuiscor [7]) incurię. memor sum bono℞ — utilis ciuib; aptus scenę. | Explc̃ artes sc̃i agustini feliciter || f. 11 In nomine dñi incip regula augustini ep̃i de nomine | Omnia [8]) nomina xiii litteris terminantur. quinque uocalibus | —

f. 26 mille indeclinabile [9]) est. ||

f. 26[b] Ego sum crux benedicta ad auxilium tibi. N. contra cadentem morbum | & contra om̃s morbos et contra om̃s insidias diaboli ||

f. 27 Incipit ars donati quam paulus diac̃ exposuit |[d] Partes orationis quot sunt [M] Octo [d] Quae [M] No|men —

---

[1]) Caesarii hom. 17 LXVII 1079. — [2]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 103 LXXXI 879. — [3]) Über der ausgegangenen Schrift steht auf der Mitte von fol. 1 von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts folgender Index: Codex sc̃i nazarii ĩ laurissa| pmo Artes sancti Augustini | Regula Augustini de nomine et aliis partibus orationis | Ars donati quam paulus diaconus exponit | Sancti ysidori ep̃i de gram̃atica et partibus eius et figuris | Dynamius gram̃aticus ad discipulum suum. | Gramatica Juliani episcopi Toletani | Gramatica et ars Tacuini | Alia ars siue grãca Juliani Toletani | Ars Asperi de octo ptibus oracionis | Ars domini bonifacii archiep̃i et martiris — [4]) Das cursiv Gedruckte unsicher: die alten Züge sind von später Hand nachgefahren — [5]) Herausgegeben von Angelo Mai nach dieser Handschrift PNB i 2 p. 167. — [6]) Mai liest verkehrt 'Incipit de partibus orationis. De nomine'. — [7]) l. c. 181 Anm. — [8]) XXXII 1385. — [9]) declinabile.

f. 40 ut at tat & si qua sunt similia. || f. 40ᵇ Incp̄ sc̃i isidori ep̃i de grammatica et partibus eius [1]) | 1 Disciplina a discendo nomen accepit —

f. 58ᵇ Fabule uero sunt quae nec facte [2]) sunt nec fieri possunt quia contra | naturam sunt || f. 59 Dinamius gram̃aticus ad discipulum suum ait [3]). | O quam [4]) dolenda conditio & fortiter -- taberḗnacula. Int̃ Quis primus philosophi nomine —

f. 71ᵇ preposita modo ṗposita coniu̇gi (*m. al. post.*) ·; || f. 72 quot [5]) syllabas sibi uindicat (*corr. in* uendicat) arsis & quȯ thesis in tris syllabis si in prima habuerit | —

f. 76ᵇ Quia de multis libris | abscisę sententiae ibi sunt positę. Explicit trac tatus primus || f. 77 De barbarismo | Barbarismus est una pars orationis uitiosa | —

f. 86ᵇ similitudinẽ | faciens it̃ in euangelio xp̃s dix̃. uul * p*** illi----------- || f. 87 Item Juliani [6]) ep̃i toletani de littera | Partes gram̃aticae artis quot sunt | prima pars —

f. 98ᵇ uolans ecce gerens arma | ruitque la&us || f. 99 Incipit ars tatuini | Partes orationis * s̄ grammat̃ sunt VIII. id est | nomen —

f. 126 licentia utenti prout uoluerint data est. || f. 126ᵇ Ars Juliani Tolotani ep̃i | Partes orationis quot sunt ~ octo | —

f. 152 ad significationes partis ipsius (*del.*) istius pertinent. [7]) | f. 153 Incip̄ ars asperi de octo partibus orationis | Partes orationis sunt octo nomen pronomen | —

f. 161ᵇ luguduni uel agustuduni legebã | tamquam luguduno uel agustuduno & his dissimilia. | f. 162 Ars domni bonifacii archiepi et martyris (*über der Zeile*) [8]) | Partes orationis primus aristotilis duas | —

f. 184 in l. ut lido allido allisi alligo allatus mutatur & in r. & altrinsecus | f. 184ᵇ corrumpuntur partes (*die Schrift auf dem Rest der*

---

[1]) Das erste Buch der Etymologien. — [2]) facta — [3]) Dinamius-ait, ebenso das folgende Int̃ von anderer aber gleichzeitiger Hand. — [4]) Nach dieser Handschrift herausgegeben von Mai l. c. 182. — [5]) Vorher fehlen zwei Blätter. — [6]) Die Grammatik Julians ist am Ende des vorigen Jahrhunderts in Rom nach dieser Handschrift herausgegeben worden. — [7]) Vgl. zur Ergänzung Arevalus l. c. 881 f. — [8]) Nach dieser Handschrift bis auf den Schluss herausgegeben von Mai CA 7, 475.

Seite, die den Schluss der Schrift offenbar nicht enthalten hat, fast ganz ausgegangen) ||

AUGUSTINI *quaestiones evangeliorum.*

209. membr. 4. foliorum 126. saec. X.

f. 1 Sunt [1]) quaedam expositiones | quorundam locorum ex euangelio | secundum matheum. alie [2]) similiter secundum | lucam — f. 1ᵇ non ut hoc | quod ille uocaretur. [3]) | Incipit prologus. | Hoc opus [4]) non ita scriptum est | ac si euangelium —

f. 2 opus esset facile inuestigaret. Explicit prologus. | Incipiunt capitula | I Quod ait. nemo nouit filium nisi pater | — f. 3 XLVII Quod ter dn̄s orauit priusquam traderetur | Incipit liber questionum sc̄i au|gustini ep̄i in matheū primus. | I Cum diceret. nemo | nouit filium nisi pater. non | dixit & cui uoluerit —

f. 12 impleretur uoluntas patris. | Explicit liber primus in matheum | Incip̄ capitula libri secundi in lucam | I Quod zacharias audit ab angelo. exaudita est oratio tua. — f. 13 LI Quod scriptum est de dn̄o. finxit se longius ire: | Expliciunt capitula libri secundi: | Incip̄ liber secund̄ sc̄i aug̃ in lucam || f. 13ᵇ I Quod zacharias orans pro | populo audit —

f. 46 ñ uerū corpus habuisse. sed fictū; || f. 46ᵇ Explic̄ liber secundus sc̄i aug̃ in lucā | Item incip̄ questiones ex euangło [5]) | Quod dictum est | occisos in|fantes a bimatu et infra. Sig|nificatum est —

f. 58 quod nolunt ut perfecti sint. uelint. & perfecti sunt. | Expliciunt questiones ex euangelio. | Incipiunt capitula questionum et | epistolarum sequentium | Hae questiones tres decerptae de libro | questionum octo beati augustini ad dulcitium; [6]) | I Vtrum in nouissimo dn̄i aduentu sit futurum iudicium. questio . I | II Item de hoc quod dicitur a quibusdā sara adulteriū ñ euitasse. qs̄t. I | III Item de hoc quod dn̄s ait. elegi dauid secundum cor meum. questio I | IIII Item ad sc̄m aurelium pro amouendis conuiuiis de ęccła. eplā I *(sic semper)* | V Item beati augustini ad scm̄ aurelium ꝑ monachis illicite

---

[1]) Aug. retractat. 2, 12 XXXII 634. — [2]) et aliae — [3]) uocaretur. Hoc opus — est. — [4]) XXXV 1321. — [5]) Quaestionum septemdecim in evangelium secundum Matth. liber unus. l. c. 1365. — [6]) Vgl. XL 147.

ordinatis. | f. 58' vi Item cuius sup̊ ad sc̄m alipium pro dioscori conuersione

vii Item eiusdē ad abbatē eudoxium in insula caproriae

viii Item ad caelestinum diaconum salutatoria

viiii Item ad restitutū diaconū pro uitiosis in eccl̄a tolerandis

x Item ad largum admonens eum pro bonis operibus

xi Item cuius sup̊ ad bonifacium comitem ꝓ contēnendis terrenis

xii Item eiusdē ad crisimum cur in se manus inicere uoluisse diceretur

xiii Item beatorū alipii & augustini ad peregrinū epm̄ ꝓ maximo

xiiii Item memoratorū ep̄orū ad maximū medicū thenitanū eunomianistā

xv Item beati august̄ ad epm̄ esiciū salonitanū de aduentu dn̄i & fine scl̄i

xvi Item rescriptū ep̄i esicii ad beatū augustinū quid de questione sup̊ scripta sentiret

xvii Item cuius sup̊ ad ep̃m deutheriū ꝓ uictorino manicheo subdiacono

xviii Item beati augustini ad macrouium episcopum donatistam pro diacono quodam ne eum rebaptizaret

xviiii Item eiusdē ad cecilianum contra donatistas

xx Item eiusdē ubi sibi successorē pr̄bm eracliū elegit ab eo confecta gesta

xxi Item pr̄bi habiti qui reliquias martyris stephani primum destinauit ad spaniam [1])

xxii Item beati augustini ad quintillianum ep̃m commendans gallam et simpliciolam |

f. 59 xxiii Item cuius sup̊ ad felicitatem & rusticum de correptionibus presentis uitę

xxiiii Item ep̃i euuodii ad sc̄m augustinū de ratione & dō

xxv Item eius ad quem supra de uirginitate beatę mariae & corpore filii dī

---

[1]) f. 102 Incip̄ ep̄la habiti pr̄bi papę palconio | xxi Beatissimo dilectoq. semper in dn̄o papę palconio. atque | uniuerso clero & plebi sc̄ę ecclesię braccharensis. habitus | presbiter in dn̄o aeternā salutem; memores eē uos | mei cupio — f. 103 uibi in dn̄o | Explic̄ ep̄la Habiti pr̄bri qui reliquias sc̃i | stephani primū direxit in spaniā p orosiū pr̃bm || = XLI 805.

xxvi Item eiusdem ad quē supra de supra scriptis questionibus & de questione epłe beati petri apłi

xxvii Item supradicti augustini. ad m̄ m̄ euuodiū de uisionib. sōniorū

xxviii Item cuius supª ad quē supª de corpore filii dĩ. & quod oculis corporeis non uideat diuinitatē. et de uirginitate sçę marię & imaginibus

xxviiii Item beati hieronimi ad uitalē epm̄ quomodo salomon & achaz undecī annorū filios genuisse dicantur

xxx Item. m̄ m̄ hieronimi pape damaso de tribus hypostasis. & cum quibus debeat communicare

xxxi Item cui' supª ad theodosium & alios anachoretas

xxxii Item cui' supª hieronimi ad marcellā de quinq. questionibus noui testamenti. epła ·i· Hae sunt i Quid sit qđ oculus ñ uidit. & cæ ii De agnis & hędis. iii De his qui rapiunt & cet. iiii. Quod dñs ait noli me tangere ad mariam. v De xl diebus ante ascensionem ||

f. 59[b] Expliciunt capitula. | Utrum in nouissimo dñi aduentu | sit futurum iudicium. | i Tertia [1]) tua quaestio est. utrum statim | —

f. 126[b] illius terminus ponitur sed eorū merita describun|tur. apud quos esse dignatur [2]). Explicit | Iste liber ꝑtinet mōsterio bte marie magdalene | in frāchentall int̃ spirā et | wormaciā situato. Canoicoꝝ regulariū ordinis sācti augustini ēpi. ||

Augustini *opuscula.*

210. membr. 4. foliorum 270. saec. VII.

f. 1 quattuor [3]) euangelium. sca | duo sacramentorium . duo homelias. | quindecim libri agustini. iiii decem | episto pauli . de alagorum rotarum | regula. liber locorum. liber profetarum. | liber cipriani testimoniali. sedulius metri . | de igni purgatorio. pastoralis . uita pauli et | antonio ii. antefanarius. duo libri pauli | Codex de monasterio. qđ noīatur lauressā ||

---

[1]) XL 159. — [2]) Hieronymi ep. 59 XXII 589 (dignatur vel non esse dignatur). Was die Sorgfalt angeht, mit der diese Handschrift geschrieben ist, so lassen sich wenige mit ihr vergleichen.

[3]) Dies Bücherverzeichniss ist im neunten Jahrhundert in die Handschrift eingetragen worden.

f. 1ᵛ Haec insunt sci augustini | i de bono coniugali | ii de sca uirginitate lib | iii ad iulianam de uiduitate seruanda | iiii ad probam de modo orandi | v de opere monachorum lib i ad aurelium | vi de ieiunio sabbati ad casulanum prb | vii de agone xpiano lib i | viii sermo^nes (corr. m. post.) de uita et morib. clericorum suorum | ad ipsos duo | viiii epistula ad armentarium et paulinam exhortatoria | pro complendo uoto conuersionis | x sermo de diuersitate timoris et mortis in die martyrū | xi de beatitudinib' secundum mattheum in natale | scae uirginis martyris cuius nomen tacetur | xii de uigiliis seruorum di tractatus nicetae episc | xiii de psalmodiae bono tractatus eiusdem nicetae | xiiii sermo in natale sci uincenti | xv de seminatore uerbi pulcherrimus | xvi sermo de luctatione iacob *eiusdem* [1]) | xvii de ÷o quod in esaia scribtum est qui dediti mihi sunt pos|siderunt (r *in* b *corr.*) terram et in apostolo has ergo promissi ones habentes mundemus nos ab omni coinquina tione carnis ac sps *eiusdem* | xviii (*sic*) de pastore et mercennario et fure *cuius supra* | xviiii de paenitentiae medicina eiusdem | xx de paenitentia niniuetarum | xxi Item de utilitate agendae paenitentiae et de psalmo | quinquagesimo *cuius supra* | xxii de quinq' panib' et duob' piscib' *eiusdem* | xxiii de monachis ad cliricatum (*corr.*) ambitionis morbo tendentib' | xxiiii quod in aurib' uirorum enaures ad seruiendum | daemonib. suspendantur.

f. 2 Ex libro retractationum sci augustini secundo (*in marg.* titulo xlviii) [2]) Iouiani heresis sacrarum uirginum meritum | —

f. 2ᵛ humani generis | pars est. | *Folgt noch eine grösstentheils ausradirte Rubrica* | f. 3 *Über der Zeile* ÷ Sci. augustini de bono coniugali | Quoniam [3]) unusquisq. homo humani generi^s —

f. 22 propter xpm patres fuerunt | Exp lib. sci augustini de bono coniugali | ex libro retractationum titulo xlviiii [4]) | posteaquam scribsi librum [5]) de bono coniugali. expectabatur | — nuper edidimus | f. 22ᵇ *Über der Zeile* ÷ Sci . augustini de sca uirginitate | (*in mg.* ii) Librum [6]) de bono coniugali nuper edidimus | —

f. 49 eum in | saecula. Amen | Explc . liber . sci augustini. | de sca virginitate | do gratias. | f. 49ᵇ *Über der Zeile* ÷ Sci augustini

---

[1]) Das über der Zeile Stehende und im Text cursiv Gedruckte sind Zusätze späterer Hand. — [2]) 2, 22 XXXII 639. — [3]) XL 373. — [4]) 2, 23 XXXI 640. — [5]) *om.* — [6]) XL 397.

ad iulianam de uiduitate con|seruanda [1] | III augustinus epsc seruus xpi | seruorumq. xpi | religiosę famulae di iulianae in dno dnorū salutem | Ne petitioni tuae et in xpo dilectioni diutius | —

f. 66^b persceueres in gratia xpi amen. | Expl liber sci augustini de bono. uiduali. | Incp ad probam. de orandi. modo. liber | quem in libro. superiori. de bono uiduali. | ad iulianam. edito. nominauit IIII Augustinus [2] episcopus seruus xpi seruorumq. | xpi religiosae famulae di probae in dno [3] salutem | Petisse [4] te et promisisse me recolens ut de oran|do —

f. 79 supra quam petimus et [5] intellegimus | ✠ Expl. ad proba de orandi modo inp. ad aurelium | Ut [6] de opere monachorum librum illa necessi|tas — frater aureli || f. 79^b *Über der Zeile* ✠ Incp ad aurelium. epcp. de opere monachorum | V Jussioni [7] tuae frater aureli tanto deuotius optempe|rarem —

f. 111^b beatitudinis nouerim. | Explic ad aurelium de opere| monachorum | Inc ad casulanum pb. de ieiunio sabbati. | VI Dilectissimo [8] et desiderantissimo fratri | et conpresbytero casulano . agustinus | in dno salutem | Nescio unde sit factum. ut primis tuis | —

f. 129 disceptationes [9] sectare amen xg | Explic ad casulanum. pbrū. | de ieīunio sabbati || f. 129^b Liber [10] de agone xpiano — hic liber sic incipit corona uictoriae || f. 130 *Über der Zeile* ✠ incp lib. de agone xpiano | VII Corona [11] uictoriae non promittitur nisi | —

f. 148^b coronam uictoriae mereamur amen | Explic de agone xpiano | Inc sermo primus de uita et morib. clericorū | suorum ad ipsos | f. 149 VIII Propter quod [12] uolui et rogaui hesterno die | —

f. 153^b in uerbo di seruiant [13] uobis amen | Explic de uita et moribus | clericorum | Sermo *primus Inc* [14] secundus || f. 154 *Über der Zeile* ✠ De uita et morib. clericorum sermo secundus | Caritati [15] uestrae hodie de nobis ipsis sermo red|dendus —

---

[1] XL 429 (de bono viduitatis liber seu epistola ad Julianam viduam). — [2] ep. 130 XXXIII 494. — [3] domino dominorum — [4] Et petisse — [5] aut — [6] Retract. 2, 21 XXXII 638. — [7] XL 549. — [8] ep. 36 XXXIII 136. — [9] disceptatione — [10] Retract. 2, 3 XXXII 631. — [11] XL 289. — [12] sermo 355 XXXIX 1568. — [13] seruiam — [14] Das cursiv Gedruckte steht auf Rasur — [15] sermo 356 XXXIX 1574.

f. 161 ta men uobiscum ibi regnemus. Expl | *Zwischen den Zeilen von anderer Hand* + de uita et morib. clericorum sermo secundus viii Dominis [1]) eximiiis eximiis meritisque *(corr.)* | uenerabilib. ac desiderabilib. filiis armentario et paulinae . augustinus . eps in dno salutem uir egregius filius | meus ruferius adfinis (aff. *corr.*) uester rettu|lit —

f. 166 desidera biles filii exp ad armentarium et paulinā. | Explicit de morib. cleri corum Inc sermo de diuersitate timoris et mortis in die martyrum | f. 167 *Über der Zeile* Inc sermo de diuersitate timoris et mortis in die martyrū | x Ammonent [2]) nos eloquia diuina quae lecta | —

f. 171 nobis celebranda ista [3]) sollemnia reliquerunt Explic de diuersitate timoris | et mortis | Inc de beatitudinib . secundum mattheum in natale | uirginis martyris cuius nomen tacetur | xi Sollemnitatem [4]) sanctae uirginis ⁂ quae testimo|nium —

f. 178 quo niam ipsi dm̄ uidebunt Explic *de be|atitudinibus* [5]) Inc de uigiliis eruorum dī trac|tatus nicetae episcopi | f. 178b *Über der Zeile* + inp. de uigiliis seruorum dī nicete epcp. | xii Bona [6]) et digna res est sca [7]) et apta prursus | —

f. 183 se|quenti exhibebitur lectione. Explic | *de uigiliis seruorum di* | xiii Inc de psalmodiae bono ei dem nicetę | Dicamus [8]) quae nobis ds donare dignatur | —

f. 187b quia ipsi laudabunt dnm in saecula | saeculorum amen. *expl. de psalmodie* | *bono nicete episcopi.* | Inc sermo habitus in basilica | restituta xi kal feb'uariis | natalis sancti uincenti [9]) | xiiii Oculis fidei certantem spectauimus [10]) mar|tyrem —

---

[1]) ep. 127 XXXIII 483. — [2]) sermo 65 XXXVIII 426 (de verbis evangelii Matth. 'nolite timere eos qui corpus occidunt' etc. habitus in solemnitate martyrum). — [3]) illa — [4]) sermo 53 XXXVIII 364 (de verbis ev. Matth. etc. vgl. Possidius). Solemnitate — [5]) Hier und im Folgenden das cursiv Gedruckte von anderer Hand hinzugefügt. — [6]) Dem Nicetius Trevirensis zugeschrieben LXVIII 365 — [7]) et sancta res — [8]) l. c. 371 (De psalmodiae bono dicamus) — [9]) sermo 277 XXXVIII 1257. Die Benedictiner geben diesem Sermo die Überschrift 'In festo martyris Vincentii' und bemerken 'In veteri libro Colbertino inscribitur hic sermo *de basilica in vallis gloriosi martyris Vincentii restituta*'. Die Emendation bietet der Palatinus: *de natali gl. m. V. in basilica restituta.* — [10]) exspectavimus.

f. 198^b dum tamen in corpus non | r̃ conuertat dm̃ xg̃ | Explic de natali sc̃i uincenti | Inc̃ De seminatore uerbi sermo | pulcherrimus || f. 199 xv Aduertit [1]) nobiscum caritas uestra cum lege|retur —

f. 205^b immunditiae epicu reorum . superbiae stoicorum. Inc̃ de luctatione iacob | xvi Haec [2]) maxime regula disciplinae necessaria est | —

f. 212 diabolo et aggelis eius. | Explic de lucta iacob | Inc̃ de eo quod apparuit dñs mosi in rubo | ardenti *inibi et sermo de esaia prõf* | xvii Cum [3]) sc̃ae lectiones legerentur in ea quae scrib ta —

f. 215^b nos praesentia uidemus | in ecclesia | Inc̃ in hesaia quod scribtum est | qui autem dediti mihi erunt pos sidebunt terram. et inhabita|bunt montem sc̃m meum. et ex apos|tolo . has ergo promissiones haben|tes carissimi. mundemũ nos ab om|ni coinquinatione carnis et sp̃s. per|ficientes sc̃ificacionem in timore dĩ [4]) | f. 216 In omnib. [5]) lectionibus quas recitatas au|diuimus —

f. 224^b quia qui promisit | habet et dat | Explic. de eo quod apparu|it dñs mosi in rubo et de esaia propheta | Inc̃. de pastore et mercennario et fure | xviii Non [6]) ignorat fides uestra carissimi et|ita uos —

f. 234 orate ut paratos nos inueniat. | Explic . de pastore et mercennario | Inc̃. de paenitentiae medicina | xviiii | Quam [7]) sit ti ulis et necessaria paenitentiae | medicina —

f. 249 mors aeterna uitatur | Explic . de paenitentiae medicina | Inc̃ de paenitentiae niniuetarũ | xx *in ras.* | Nineuitis [8]) ionas a dõ missus aduenit et quia | —

f. 260^b emittatur patri et filio et spĩ | sc̃o in saecula saeculorum amen | + exp̃l. de paenitentia nineuirum | Incp̃. tractatus. de utilitate agendae | paenitentiae et de psalmo ·L· | xxi Uox [9]) paenitentis agnoscitur in uerbis quib' | —

f. 270^b hic quidquid non fecero perdo quia alia || *Hieran schliesst sich unmittelbar das verheftete fol.* 103 uita quae post hãc mortem futura est —

---

[1]) sermo 150 l. c. 807. — [2]) sermo 5 l. c. 52. — [3]) sermo 6 l. c. 59. — [4]) Dazu am Rande von alter Hand die Bemerkung: sequaere ex superiori pendet — [5]) sermo 45 l. c. 262. Die Benedictiner bemerken 'Sermonis huiusce unicum exemplar uidimus Ms. Colbertinum cum editione Sirm.' — [6]) sermo 137 l. c. 754. — [7]) sermo 351 XXXIX 1535. — [8]) Nach dieser Handschrift von Mai herausgegeben PNB I 194. — [9]) sermo 352 XXXIX 1549.

f. 103[b] datus est dies mortis incertus | Expl. tractatus. de utilitate agendae paenitentiae et de psalmo L. | Inc. de quinq. panibus || et duob. piscibus ||

Augustini *sermones.*

57. membr. 8. fol. 1—8[b] saec. X. fol. 9—163 saec. IX—X, fol. 163[b]—164[b] saec. X, fol. 165—172[b] saec. IX—X.

f. 1 Lib. Genesis exodus leuiticus numeri deuteronomium | iudicum ruth in uno codice —

f. 7[b] Item ipse liber in alio codice [1]) ||

f. 8[b] *Fragment eines Verzeichnisses von Klostergeräthschaften*

f. 9—163 *Briefe Pauli mit den Prologen des Hieronymus*

f. 163[b] Testamentū grunnii corococte porcelli | Marcus grunnius — f. 164 celsanus sig̃. Explicit testamentū porcelli sub die | xvi kł lucerninas. Ciminato & Pipera|to consulibus. [2]) ||

f. 165 Incipiunt omeliae. sc̃i agus|tini recitandae. in solemnita|tibus sc̃orum martyrum | Quotienscumque [3]) fratres karissimi sc̃orū | martyrum. solempnia caelebramus. —

f. 167[b] dñi non iudiciū sed remediū possitis adquirere. [4]) ||

f. 167[b] ipso adiuuante — amen; | Item alia omelia; | Quotiens [5]) solemnitates martyrum caelebramus —

f. 170[b] conscientia ueni&is. ipso praestante *etc.* amen; | de resurrectione. uel uita sc̃orū. | Haec [6]) est contemplatiua uita beata —

f. 172 regni caelestis | felicitas; De qualitate glorificatorum cor|porum quae in resurrectione futu|ra sunt. Ibi [7]) diuersi quidem sexus corpora sed si|ne ulla concupiscentia —

---

[1]) Katalog der Nazariana, herausgegeben von Mai Spicil. Rom. V. Eine andere Copie aus derselben Zeit findet sich in Pal. 1877, zugleich mit dem ebenfalls von Mai l. c. herausgegebenen Katalog der Fuldensis. — [2]) Herausgegeben nach einer Pariser Handschrift und früheren Ausgaben von M. Haupt im Berliner Lectionskatalog Sommer 1860 — [3]) Aug. sermo app. 225 XXXIX 2160. — [4]) Stimmt nicht. — [5]) ? Diese Homelie hat einen Mönch des Klosters Lorsch, wenn nicht zum Verfasser, so doch zum Bearbeiter, da in der Homelie die Worte vorkommen 'ecce beatus peculiaris patronus noster nazarius'. Auf fol. 171 unten: Codex de monasterio sancti nazarii Qod nominatur aureshan. [6]) ? — [7]) ?

f 172[b] haec de contemplatiua uita dicta sufficiant: | de futuro iudicio uel &ernitate | supplicii ac de qualitate gehen//// | Ageam cum ad illud ultimum iudicium —

ibid. exempla simul ac uerba dispexim//// ||

212. membr. 8. foliorum 72. saec. X.

f. 1 Incipit omł de die iudicii | O fr̄s [1]) kmi quā tremendus [2]) ē nobis dies ille in quo dn̄s nr̄ | ihs̄ xp̄s ac redemptor omnium proposuit uenire | —

f. 1[b] sęclo͡ꝝ am̄ | Sermo sc̄i augustini | Oport& [3]) fr̄s km̄i ut tota m̄tis intentione inquirere uel in|tellegere studeamus quare xp̄iani sumus —

f. 3 saecu|lorum amen Dicta sc̄i augustini ad p̄dicandum | Quid enim prodest si signum xp̄i in fronte & more ponemus (e *in* i *corr.*) | —

4[b] saeculorum am̄ | secundum matheum || f. 5 Dilegite inimicos ur̄os & orate ꝓ ꝑsequentib; & calumnianti|b; uos —

ibid. in conspectu d̄i & hominū Secđ matheū | Intrate ꝑ angustam portam quia lata & spatiosa uia ē | —

f. 5[b] conuertatur et uiuat. Secđ matheū | Non potest arbor bona malos fructos facere neq. arbor | —

f. 6 & in psalmis | iubilemus ei Secundum matheum. | Quaerite ergo primum regnum d̄i & iustitiā eius & hęc | —

f. 7[b] regnum preparauit in celo. | O fr̄s km̄i recordemur dignitatis P̃dc̄tio cotidiana | regni caelestis —

f. 9 scło͡ꝝ p̃dic͠tio de die iudicii | Duo [4]) regna statuit ds̄ p̃sentis temporis & futuri & tē|pora utraq: —

f. 10[b] ab origine mundi Dicta sc̄i effram | Fr̄s km̄i quid querit dn̄s a nobis nisi salutē animarū | nostrarum. —

f. 11[b] intra in gaudium | Dn̄i p̃dicatio de uita sc̄orum et p̄mis | O fr̄s dilectissimi faciamus bonū ad om̄ homines & habe|mus patientiam —

---

[1]) XXXIX 2210 (app. sermo 251). — [2]) timendus — [3]) Derselbe Sermo kehrt f. 12[b] wieder, wo er dicta sc̄i effraem überschrieben ist. — [4]) Bonifacii sermo (LXXXIX 863).

f. 12ᵃ sc̄lorum. Dicta s̄ci effraem. | Frs̄ k̄mi oport& nos tota mentis intentione inquirere | & intellegere quare xp̄iani sumus —

f. 13ᵇ saeculā de fide trinitatis quo om̄ exponit' | Quicumq. [1]) uult ēē saluus ante omnia opus ē ut teneat —

f. 15 nomen dn̄i saluus erit. p̄dicto carere torm̄ta | Peccatorib; aū & impiis homicidiis fornicatorib; & sceleratis | —

f. 15ᵇ sc̄loꝝ In nom̄ dī sum̄i | Primum quidem decet audire iustitiā deinde intellege|re —

f. 17 in uitā a&nā; | Pius [2]) & misericors dn̄s ff̃ k̄mi p̱ proph&ā nos exortatur | —

f. 18 sc̄lorm. | Audite [3]) filioli mei & intellegite quomodo sacra scriptu ra —

f. 19 acceptabile sit dō. | Ad ecclesiā frequent̃ conuenite confessionis (confessiones *corr.*) ur̃as | —

f. 21 saeculorum | Inprimis omnib; communiter fidelib; & infidelib; tota | terraꝝ orbem inhabitantib; —

f. 21ᵇ saeculorum; am̄ | Querite primū regnū dī & iustitiā & hec omnia adpo|nentur uobis quęram' corde —

f. 22 requirit ds̄ sed finē. | Dn̄s [4]) & saluator noster qualiter ad eum post multas | —

f. 24 sc̄lm amen | Tim&e dn̄m & diligite sēp̱ quia lenis ē dn̄s & lar gus —

f. 25ᵇ hic saluus erit. | Hic ergo natus ē ex uirgine ut nos renasceremur | —

f. 25ᵇ mansuri sine fine in regna &na | regis &ni am̄ | Septem sunt signa q. sanauer̃ hunc mundū | —

f. 26 la&abitur anima mea in dn̄o. | f. 26ᵇ Incipit omelia nona [5]) | Initiū libri in ezechiel proph&a magnis obscuritatib: clausū & qb;|dā—

f. 28ᵇ unde meruit audiri. Sequitur. | Patres eoꝝ p̄uaricati sunt pactū meū usq. ad diē —

f. 30 a uirtutibus alienum replet Sequitur | Et scient quia ꝓph&a fuerit in medio eoꝝ malis | —

---

[1]) Ven. Fortunati expos. symboli Athanas. — [2]) Beda VII 365 ed. Colon. — [3]) Vgl. Augustini sermo 64 ad fr. in eremo (XL 1347). — [4]) Augustini sermo app. 141 (XXXIX 2020). Nach den Benedictinern wird dieser Sermo in zwei Corbeienser Handschriften dem Cäsarius beigelegt; die Ballerini (LIV 471) fanden ihn in ms. Patavino Eremitanorum 112 unter dem Namen Leos des Grossen. — [5]) Gregorii homilia in Ezech. I 9 (LXXVI 870).

f. 38[b] seculorỵ am̃ expłi | Inc̃p liber quartus dialogorỵ [1]) | f. 39 Postquam de paradisi gaudiis culpa exigente [ex] pulsus est . primỵ | humani generis parens in huius exilii atq; caecitatis [2]) quã | patimur aerumnam uenit [3]), quia peccando extra sem& ipsũ | fusus —

f. 72[b] Formemus in ꝓximis gratiã benignitatis. | Et fidenter dico quia salutaris hostiã [4]) post mortem non indi|gebimus si ante mortem dõ hostia ipsi [5]) fuerimus. | Explicit feliciter liber quartus | dõ gratias semper | Incipit secularae sybyllinum [6]) uenientis irae | magnae mundo stupore abenti in fine ut de i|maginem dicam. | Omnibus prof&ando per singulas ciuitates ex quo ter|ris cecidit reliqua quae humana per multos mortales | diuisa sunt uerba loquellae —

ibid. Machina pug|narỵ et pacis inimica maligni. Inimicantes filii parentib ; ||

220. membr. 8. foliorum 71. saec. IX.

f. 1 [7]) Incipit omeł de die iudicii | O frs̃ [8]) kam̃i. quam tremendus [9]) ÷ nobis | dies ille in quo dn̄s noster ihũs | xp̄s ac redemtor omnium ꝓ|posuit uenire ad nos —

f. 2 scł am̃ | Sermo sc̃i augustini | Oportet [10]) frs̃ kar̃m ut tota mentis | intentione inquirere uel in|tellegere —

f. 8 scło am̃ | Secundum matheum | Dilegite inimicos ur̃os. et orate pro | persequentib; uos et calumnienti|bus uos; ñ debetis reddere —

f. 9 in conspectu dĩ et hominũ | Secundũ matheum | Intrate p̃ angustam portam quia lata et | spatiosa uia q: ducit ad p̃ditionẽ et mul|ti intrabunt p' eã lata ÷ uia huius seculi | —

f. 9[b] et uiuat | | f. 10 Secundum matheum | Non potest arbor bona malos fruc|tos facere neq; arbor mala fructos | bonos (facere *add. m. post.*). De persona hominũ hoc intel|legitur —

---

[1]) Gregorii LXXVII 317. — [2]) caecitatis atque exilii — [3]) uenit aerumnam — [4]) salutari hostia — [5]) ipsi hostia — [6]) ?

[7]) Auf dem nicht mitgezählten ersten Blatt das Bild eines Heiligen (oder Christi selbst), dessen Hände zum Segnen erhoben sind. — [8]) XXXIX 2210 sermo app. 251. — [9]) timendus — [10]) Derselbe Sermo kehrt f. 22 wieder, wo er dicta sc̃i effram überschrieben ist.

f. 11 in psalmis iubilem' ei Secundum matheum Querite ergo primum regnum dī et iustitiā eius et hec omnia adicientur uobis pri mo oportet nos querere regnū per bona | opera id e ÷ cartatē *(sic)* et ieiuniū —

f. 13 ꝑparauit in celo . predicatio cotidiana | O fr̄s kār recordemur dignitatis | regni celestis qua xp̄s nos *(eras.)* uocare ue|nit hunc mundum et instruit nos | —

f. 15ᵇ seculorum amen f. 16 predicatio de die iudicii | Duo [1]) regna statuit ds̄ presentis tempo ris et futuri et tempora utraque | —

f. 18 ab origine mundi Dicta sc̄i effram | Fr̄s kār quid querit dn̄s a nobis nisi sa|lutē animarū nostrarū —

f. 20 intra in gaudiū dn̄i | predicatio de uita sc̄orū et ꝑmis | O fr̄s dilectissimi faciamus bonū ad omnes homines et habemus pa|tientiam —

f. 21ᵇ sclm̄ | f. 22 dicta sc̄i effram | Fr̄s car̄ oportet nos tota mentis intentione | inquirere et intellegere quare xp̄iani sumus | —

f. 23ᵇ secula | de fide trinitatis quō exponit | Quicumque [2]) uult esse saluus | ante omnia opus ÷ ut teneat | —

f. 26 inuocauerit nom̄ dn̄i saluus erit || f. 26ᵇ p̄dicatio carere tormenta Peccatorib; h' ÷ et impiis homi cidis fornicatorib; et scele|ratis —

f. 28 sclo am̄ | in nomine dī summi | Primum quidem decet nos audire iustitiam deinde intellegere | post intelectum reddere fruc|tum—

f. 30ᵇ in uitam eternam p̄dicatio cotidianem | Pius [3]) et misericors dn̄s fr̄s car̄ ꝑ prophe|tā nos exortatur ad conpunctionem uel | —

f. 32ᵇ sclm amn̄ | f. 33 Dicta sc̄i effram | Audite [4]) filioli mei et intellegite quomo do sacra scriptura uos ad|monet et regna celorum | inuitat et uiam ostendit. —

f. 34ᵇ acceptabile sit dō | f. 35 In nomine dī sum̄i | Ad eclesiam frequenter conuenite | confessiones ur̄as sacerdotibus | —

f. 38ᵇ sclo am̄ | In nomine dī sum̄i | Inprimis omnib; commoniter fideli|bus et infidelib; toto terrarum | orbem inhabitātib; sparsi per sacrae | —

---

[1]) Bonifacii sermo LXXXIX 863 — [2]) Ven. Fortunati expos. symboli Athanas. — [3]) Bedae homilia VII 365 ed. Colon. — [4]) Vgl. Augustini sermo 64 ad fr. in eremo XL 1347.

f. 40 sclorũ amͣ in nomine dĩ sumĩ | Querite primũ regnũ dĩ et iustitiã | eius et hec omnia adponentur uobis | q:rimus corde petimus ore pulsamus | opere bono —

f. 40b ds̃ sed finem | Dñs [1]) et saluator nr̃ qualiter *saluator nr̃ dicit* [2]) | ad eum post multas neglegentias | uenire debeamus —

f. 42b ipsi ɔsolabuntur dicta scõrum | Uisitate infirmi requirantur in carcerem | constituti peregrini —

f. 44b sclo am̃ | in nomine dĩ summi | Timete dm̃ et diligite semper quia lenis | —

f. 45 hic saluus erit | natiuitas dicitur salutis | Hic ergo natus ẽ ex uirgine ut nos renas|ceremur —

f. 46 secundũ opera sua | In nomine dĩ sum sum | Oportet nos unumquemq: diligere | animam suam sicut corpus suũ | —

f. 46b in regna etña regis etñi amen | In nomine dĩ sumĩ | Septem sunt signa que sanauerunt hunc || f. 47 mundum —

ibid. metet in uitam eternã || f. 47b hic est sapientia p' sonuĩ lominis | Sapientis oculi in capite eius —

f. 48b letabitur anima mea in dño | ihs̃ dixit thomas dii iudicii | Audit thomas que oportit fieri in nouis|simis temporib; —

f. 53 habeant in se absconsa Incipit passia sc̃e | In dieb; illis adueniens aurilianus imp̃ colu | de partib; orientis cũ esset et idola coleret ba [3]) || —

f. 55b sclorũ amen | Sc̃i apostoli | Scio hominem raptũ usq; ad tertium celum | in naui aurea erant quasi tres angeli hymnũ | —

f. 60 audient aures tue finit finit finit dicta sc̃e scalea | Septem scale sunt quib; ascendentur regna | celorũ prima ẽ pudicitia —

ibid. timorem dĩ amen || f. 60b Qua in hac die creata. | sunt omnia idẽ celũ et terrã mare et omnia —

f. 61b in eũ dauit uitã etñã amen sermo sc̃s agustinus | Frs̃ kãr semp̃ finẽ nostrũ adtendere debea|mus Et quidquid contra dĩ p̃cepta gessimus | —

f. 62 seculorũ || f. 62b engilberaht: uualtger; reginger. suitger: gerhart: iruil: uooto. theotger: uuelant | reginhart: ootfriit: ilpinc:

---

[1]) Augustini sermo app. 141 XXXIX 2020. Dieser Handschrift liegt dieselbe Excerptensammlung, wie dem Cod. 212 (siehe oben), zu Grunde. — [2]) Miniirt. — [3]) Die Zeilen wegen Beschädigung des Blattes unvollständig.

frumih: | hirinc [1]) | Credimus — substacia quo | f. 63 Dicta sc̃i aũtini | Quotienscumque [2]) frs karmi sc̃orũ | martyrum solemnia celebramus | —

f. 66 cui ÷ honor | Item eiusdem de natale dñi | Natalis [3]) dñi dĩ ea de causa a patrib: notiuae | solempnitatis institutus ẽ quia in eo xp̃s | —

f. 67 qd natus ẽ xp̃s | sc̃i gregori de natale dñi | Quia [4]) largiente dño missarũ sollẽnia | hodie celebraturi sumus loqui diu de | euangelica lectione ñ possumus —

f. 69 propter te factus ẽ homo beati agustini de natale dñi | Natalis [5]) ẽ ergo hodie dies saluatoris frs kãr | in quo lumen additum mundo ẽ Et inmor|talitas —

f. 70ᵇ seculor̃ amen Item de natale dñi | Natus [6]) ẽ h' xp̃s ds̃ de patre homo de matre | —

f. 71 mortis liberans eassu (*sic*) Ag̃s de natiuitate dñi | Quod [7]) pfeta preuiderunt et pre dixerunt hoc apostoli uiderunt —

f. 71ᵇ Unde sordes in ea q:· nec concipiendo [8]) ||

430. membr. Grossoctav. foliorum 186. saec. X.

f. 1 men [9]) se a carnalibus desideriis occidit. Caro nos l&a traxit | ad culpã afflicta reduc& ad ueniam —

f. 1ᵇ iuste conp&it relaxemus. Item sermo de beato ioseph (*in mg.* VI) | In beato [10]) iacob frs̃ dilm̃i . & in scõ filio eius ioseph —

---

[1]) Diese Namen von anderer, aber gleich alter Hand eingetragen. — [2]) XXXIX 2160 sermo app. 225. — [3]) ? — [4]) Greg. in ev. hom. 1, 8 LXXVI 1103. — [5]) ? — [6]) ? — [7]) ? — [8]) Auf den Rändern der Blätter sind hier und da Hymnenverse, Bibelstellen und anderes der Art von verschiedenen Händen eingetragen. Darunter befindet sich f. 58 am unteren Rande, aber verkehrt, so dass man, um ihn zu lesen, die Handschrift umdrehen muss, der althochdeutsche Bienensegen, welchen nach meiner Mittheilung Fr. Pfeiffer, Forschung und Kritik auf dem Gebiete des deutschen Alterthums II S. 3 ff. (Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissenschaften LII) veröffentlicht hat. Die Handschrift stammt aus dem Kloster Lorsch, da mehrmals auf dem Rande, f. 50. 59. 71, von einer Hand des zehnten Jahrhunderts der Anfang eines Hymnus auf den h. Nazarius sich notirt findet. —

[9]) ? — [10]) Aug. sermo app. 15 XXXIX 1770.

Quin immo durissime eis loquens . fratrē illorū in uin [1]) || f. 2 scriptum [2]) in euangelio legimus. Nam & catelli inquid edunt de micis | quae cadunt de mensa dominorum suorum; Mice conuiuio magno | si non faciant. tamen pascunt; —

f. 3 adoratur a regibus; Ipso adiuuante *etc.* | Incipit sermo de eo quod scriptum est·; mortuus est | ioseph et filii israhel creuerunt [3]) ·; | Audiuimus [4]) in lectione quae lecta ē frs dilmi . quod [5]) mortuo | ioseph —

f. 4^b^ habitare [6]) dign&ur . qui cū patre *etc.* | Sermo sci agustini episc de decim plagis | Quia [7]) sermo qui nobis recitandus ē frs kmi —

f. 7 feliciter peruenire . *etc.* | Incipit de eo quod scriptum ē indurauit dns cor pharaonis. | Quocies [8]) leccio illa recitatur —

f. 9 uenire possimus *etc.* | Omel sci agustini epi de uia trium dierum | In leccionibus [9]) diuinis qui nobis pr&eritis diebus —

f. 10^b^ peniamus ad regnum *etc.* Oml de manna ul amar aqua | Aesterna [10]) die frs kmi . cum diuina leccio leger&ur . audiuimus | —

f. 12^b^ pstare dign&ur *etc.* | Omel de exploratoribus | Sicut [11]) in leccione . qui *(corr. m. al.)* nobis modo —

f. 14 interpellat p peccatis nris ipsi glor Oml de uirga aaron | Omnis [12]) princeps tribus —

f. 15^b^ & reliqui uirtutes in xpo ihū dnō nrō cui ē honor | Oml de balahā . et balach media quadragesima | Cum [13]) diuina lectio leger&ur frs dili . audiuimus qđ pfecti | filii isrl —

f. 17^b^ credentes in ihm xpm dnm nrm | Omel de raab meretrice et duobus nunciis | Leccio [14]) ista frs kmi que nob modo recitata ē —

f. 20 & ero illorum ds quod ipse pst | Omel de eo quod scriptum ē pcepit ihs populo suo ut | parati essent ad transeundū iordanem . et

---

[1]) l. c. 1771. — [2]) ? Die ursprüngliche Anordnung der Handschrift lässt sich, da die Quaternionen nicht zu unterscheiden sind, ohne Auflösung des Bandes nicht ermitteln. — [3]) Am Rande: VIII (von späterer Hand, wie es scheint), darunter von gleichzeitiger Hand: XVIIII. Diese Numerirung wird eine Zeit lang am Rande fortgesetzt, später werden beide Zahlen von derselben gleichzeitigen Hand notirt. — [4]) Aug. sermo app. 16 l. c. 1773. — [5]) carissimi qualiter. — [6]) habitare in nobis — [7]) ? — [8]) Aug. sermo app. 22 l. c. 1786. — [9]) Aug. sermo app. 24 l. c. 1791. — [10]) ? Vgl. Aug. sermo app. 25 l. c. 1793. — [11]) ? Vgl. Aug. sermo app. 28 l. c. 1799. — [12]) Aug. sermo app. 31 l. c. 1805. — [13]) ? Vgl. Aug. sermo app. 33 l. c. 1809. — [14]) ?

aliquid de rab meretrice et de subuersione hiericho | Sicut [1]) frequenter caritati ure suggessimus frs dil̄i . moyses | —

f. 22 manꝫ in ꝫnum . donante *etc*. | Sermo sc̄o ambrosio episco de gedeon | Esterna [2]) die audiuimus frs kmi . quod cū sibi [3]) arbore —

f. 23 spiritalia ꝓuidere . auxiliante *etc*. | f. 24 Omel̄ sc̄i agustini ep̄i de samson | Sason [4]) frs dil̄i fortitudinē habuit —

f. 26 mortuus consumauit . [5]) qui *etc*. | Omel̄ de dauid et patre suo et de golia | In scripturis [6]) diuinis frs dl̄i . una eadēque ꝑsona —

f. 28 hic saluus erit; ꝑstante *etc*. | Sermo sc̄i agustini ep̄i de absalon | Solꝫ [7]) fidē natura seruare [8]) —

f. 28ᵇ regnare ipso | adiuuante *etc*. Omel̄ sc̄i acustini ep̄i de plaga | Modo [9]) cum regnorum leccio —

f. 29ᵇ habere mereamus; Sermo de iudicio salomonis Bonum [10]) ē semp orare ꝫ numquā deficere; —

f. 30ᵇ crux tua qđ ipse ꝑst Incipit sermo de sc̄o helia | De sc̄o [11]) helia nobis leccio —

f. 32 omnib; spitalib; ꝑstante dn̄o nr̄o | Omel̄ de beato heliseo et gieci puero eius | Frequenter [12]) caritati urae suggessimus frs kmi beatū heliseum | —

f. 33ᵇ ꝓteccione ꝑducat cui ē honor ꝫ gl̄a | Homel̄ de heliseo ꝫ secure in gurgite lapsā | Modo [13]) cum diuina leccio legerꝫur frs kmi . audiuimus | quo [14]) eunte —

f. 35 quod ipse concedit . Cui ē honor ꝫ gloriam *(corr.)* ‖ f. 35ᵇ *leer* ‖ f. 36 Incipit homl̄ leonis pp de passione dn̄i | Desiderata [15]) nobis dil̄mi ꝫ uniuerso optabilis | —

---

[1]) Aug. sermo app. 35 l. c. 1813. — [2]) Aug. sermo app. 36 l. c. 1816. Die Benedictiner bemerken: Excepta recapitulatione in quam sermo desinit nihil eo continetur aliud nisi quae apud Ambrosium libro primo de spiritu sancto prooemii vice praefixa est enarratio de Gedeone, non tamen tota. — [3]) sub. — [4]) Aug. (?) sermo 364 l. c. 1639. — [5]) celebravit. — [6]) Aug. sermo app. 37 l. c. 1818. — [7]) Fulgentius sermo app. 75 LXV 945. — [8]) praestare — [9]) Aug. sermo app. 38 XXXIX 1821. — [10]) Herausgegeben von Mai PNB I 445 nach cod. Vat. 479, einer Handschrift des 14—15. Jahrhunderts. — [11]) PNB I 320 nach demselben cod. Vat. 479. — [12]) Aug. sermo app. 44 XXXIX 1832. — [13]) Aug. sermo app. 45 l. c. 1834. — [14]) quod — [15]) LIV 349.

f. 38 ꝓmissa conplere *etc.* | lec̄ sc̄i euangł sedm̄ ioħ [1]) | In illo tep̄ore dixit ih̄s turbis *etc.* homł lec̄ eiusdem habita ad po pulū in basilica beati petri apostł | Pensate [2]) fr̄s km̄i . mansu&udinem d̄i relaxare —

f. 41 nequaquā possit . homł sc̄i hierom̄i in uigł̄a osanne | Postquā [3]) dn̄s quadriduanum mortuū —

f. 42ᵇ Ecce uolunt eū iudęi [4]) || f. 43** sumptū p̄beat . sed peregrinis requiem subministrar& . | Non sacrilegis . ad luxū . —

f. 44 uiuificat morientem . ipso adiuuante *etc.* | Incipit omeł̄a hiohanis [5]) de parasceuen | Conuenientes [6]) ad statione͞ ecclesiae matris —

f. 46ᵇ pp&ua claritate . | Incipit omł de sab̄b sc̄o Iudęi [7]) ergo qm̄ parasceue erat . | —

ibid. sed aperuit; ut illic quodā || f. 47 *drei Viertel der Zeile ausradiert:* et reliqua *scheinen die letzten Worte gewesen zu sein* | Omł lec̄ eius|dem habita ad populum in basilica beati Laurenti mar̄ | Lec̄ [8]) sc̄i euangelii que modo in ur̄is aurib; fr̄s mei —

f. 50 ad ꝑfeccione͞ roborat . *etc.* | Ite͞ unde supra de resurrectione | Gaud&e [9]) fr̄s km̄i . quia rede͞pcionis —

f. 51 feliciter ueni|amus; Ipso adiuuante *etc.* | Item de resurreccionem | Pascha [10]) xpi fr̄s dilectissimi regnum e͞ celorum [11]) —

f. 52ᵇ ꝓtegere que dign&tur . | Lec̄ sc̄i euangł sd̄m iohannem | In illo te͞por̄ . maria stabat *etc.* | Omeł lec̄ eiusdem habita ad populum in basilica beati | ioħ que appellatur constantiniana | Maria [12]) magdalene quę fuerat in ciuitate pęccatrix —

f. 58 consolabitur gaudio; qui *etc.* | Lec̄ sc̄i euangł sc̄dm iohannem | In illo tempor̄ . cum sero ess& *etc.* | Omł lec̄ eiusdem habita ad populum in bas̄ beati ioħ | bap̄s que appellatur constantiniana | Prima [13]) leccionis euangelice animum questio [14]) —

---

1) *in mg.* Sc̄ ggo (e, ij übergeschrieben) — 2) Greg. M. XL homil. in evangelia 1, 18 LXXIV 1150. — 3) ? — 4) Ein Blatt fehlt, wie eine späte Hand (saec. XV—XVI) bemerkt. — 5) d. h. Chrysostomi — 6) ? — 7) ? — 8) Greg. M. XL homil. in evangelia 1, 24 l. c. 1184. — 9) Aug. sermo app. 163 XXXIX 2065. — 10) Aug. sermo app. 168 l. c. 2070. — 11) coeli — 12) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 25 LXXVI 1189. — 13) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 26 l. c. 1197. — 14) lectionis huius evangelicae quaestio animum.

f. 63[b] singulariter [1]) am&tis *(corr. m. al.) etc.* | Lec̄ sc̄i euangł sec̄dm iohannē In illo tempore dixit ihs̄ discipulis *etc.* | Omeł lec̄ eiusdem habita ad populum in basilica beati p&tri apostuli. M *(in ut corr. m. al.)* [2]) audistis fr̄s ex leccione euangelica erudicionē | —

f. 66 in puencione saciemur. | Incipit sermo de letania | Scire [3]) debemus & intellegere fr̄s kmi quia dies —

f. 67 indulgenciae puenire | *etc.* | Incipit sermones de ascensione dn̄i | Saluator [4]) nr̄ dilectissimi fr̄s. ascendit in celum. n̄ | ergo turbemur —

f. 68 opera bona concedat. Quod ipse *etc.* | Item in domīe ascensa dn̄i | Magnus [5]) hodie fr̄s suscipimus diē festū quando —

f. 68[b] suscipiat caritas ur̄a. ** sec̄dm marcum | In illo tempr̄ dixit ihs̄ discipulis *etc.* Omił lec̄ eiusdē habita ad po|pulū in basilica sc̄i petri die ascensionis dn̄i || f. 69 Quod [6]) resurreccionē dominicā discipuli tarde —

f. 73 deserit deside|riū nr̄m. Ipse qui dedit *etc.* | Incipit sermo sc̄i agustini de pentecost | Scitati [7]) ur̄e kmi. uotorū nota [8]) deb& esse —

f. 74 xp̄i cōmittimus. Quod ipse *etc.* Item unde supra | Discensurus [9]) e mundo isto. & ascensurus —

f. 74[b] ēē dign&tur *etc.* | Lec̄ sc̄i euangł sec̄dm iohannem | In illo tempr̄. dicebat *etc.* | Omeł lec̄ eiusdem | habita ad populum beati p&ri die sc̄o pentecosten | Lib& [10]) fr̄s kmi euangelice uerba leccionis sub breuitate —

ibid. & mansionē apud eū faciemus; [11]) || f. 75 nobis [12]) p̄sencia bona requiramus; nam ꝑ labore pacienciae —

ibid. opitulatur in tēptacione p ihm̄ xpm̄ | Incip̄ omeł in natł sc̄i petri. | Eodem [13]) tempore. misit herodes rex manus ut adfliger& | —

f. 76 mul|tiplicabatur. In natł sc̄i pauli | Cum [14]) om̄s beati apostoli parē graciā —

---

[1]) singularius — [2]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 14 l. c. 1127 (ut *om.*) — [3]) Aug. sermo app. 174 XXXIX 2078. — [4]) Aug. sermo app. 177 XXXIX 2082. — [5]) ? — [6]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 29 LXXVI 1213. — [7]) Aug. sermo app. 185 XXXIX 2093 Maximi Taur. hom. 63 LVII 577. — [8]) iam nota. — [9]) Aug. sermo app. 184 XXXIX 2092 (discessurus). — [10]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 30 LXXVI 1220. — [11]) l. c. 1220 d; Lücke: offenbar unrichtig ist die Angabe derselben Hand wie oben, dass nur ein Blatt ausgefallen sei. — [12]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 35 LXXVI 1265 a. Siehe Anm. zu f. 108[b]. — [13]) ? — [14]) Aug. sermo app. 202 XXXIX 2120 Maximi Taur. hom. 72 LVII 401.

f. 77 deiecit[1]) uanitatem Lec̃ sc̃i euangł sedm ioh | In illo tempr̃ . *etc.* | Omelia lec̃ eiusdem abita ad pupulum *(corr.)* in | basilica sc̃i pangrati die natalis eius . | Cum[2]) cuncta sacra eloquia dominicis | —

f. 81 nunc decertantes iuuat *etc.* Incipit omł sci leoni papae de sc̃i marł laurenti | Beatissimi[3]) laurenti martyris cuius natalem —

f. 82ᵇ exultacio[4]) possimus prestante *etc.* | Lec̃ sci euangł sedm lucam | In illo tepr̃ *etc.* | Lec̃ eiusdem habita ad populum in basilica | sc̃oꝝ processi et martiniani die natalis eoꝝ | Quia[5]) dn̄s ac redēptor nr̄ nouus homo uenit —

ibid. concupiscere si non poss& [6]) || f. 83 tasse[7]) carnali cogitacione apud se aliquis quomodo diligere ualeo —

f. 83ᵇ ñ relinqu&ur sed datur per *etc.* Lec̃ sc̃i euangł sedm lucam . | In illo tempore *etc.* | Omeł lec̃ eiusdem habita ad populum in basilica | beati Laurenti martyris | In uerbis[8]) sacri eloquii fr̄s km̄i prius seruanda ẽ —

f. 87 in ur̄is m̄tib; loquatur; qui uiuit & regnat *etc.* | Lec̃ sc̃i euangł sedm lucam | In illo tempr̃ . *etc.* Lec̃ eiusdem | habita ad populū in basilica sc̃oꝝ aposł philippi et iacobi | Hoc[9]) distare fr̄s km̄i inter dilicias —

f. 93 amore flagramus *etc.* | Lec̃ sc̃i euangł sedm lucam | In illo tempr̃ . *etc.* | Omł lec̃ eiusdem habita ad populum in basilica | sc̃oꝝ iohannis et pauli | Aestiuū[10]) tempus quod corpori meo —

f. 102ᵇ factus ẽ iudex nr̄ *etc.* | Incipit homł in natł sc̃i ioh̄ bapts̃ | In sc̃i[11]) ac beatissimi iohannis baptiste laudibus —

f. 103ᵇ dn̄m gentib;[12]) p̄dicauit | *etc.* Itẽ de eadem festiuitatem | Imperator[13]) celi & terre ut nos fuisset[14]) —

f. 104ᵇ ꝑsperauit a nob̄[15]) *etc.* | Lec̃ sc̃i euangł sedm lucam | In illo tempr̃ . *etc.* | Omeł lec̃ eiusdem habita ad populum in basilica sc̃i menne die natalis eius | Quia[16]) longius ab urbe digressi —

---

[1]) deiicit. — [2]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 27 LXXVI 1205. — [3]) Aug. sermo app. 206 XXXIX 2127 Maximi Taur. sermo 70 LVII 675. — [4]) exultatione. — [5]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 32 LXXVI 1232. — [6]) l. c. — [7]) ? Auch hier soll offenbar unrichtig nach derselben Hand bloss 'unum folium' ausgefallen sein. — [8]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 40 LXXVI 1301. — [9]) Greg. M. XL hom. in ev. 2. 36 l. c. 1265. — [10]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 34 l. c. 1246. — [11]) Max. Taur. sermo app. 10 LVII 863 Ambros. sermo app. — [12]) gestibus. — [13]) Aug. sermo app. 200 XXXIX 2118. — [14]) qui nos fuit. — [15]) prosper nobis. — [16]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 35 LXXVI 1259.

f. 108[b] a murmuracione; Nec hec agentes r&ribui [1]) || f. 109 in hunc [2]) locu & uigilatis nobis . Cum sint omniū nr̄m lāpades ac|cense & uigilemus —

f. 111 eū omnib; elęctis eius [3]) . Lec̄ s̃ci euangł sc̄dm matheū | In illo tempore . *etc.* Incipit homł sc̄e agnę die natłe primo | Sepe [4]) nos fr̄s kmi admoneo praua opera —

f. 114[b] nescitis die nec; horam. | Lec̄ s̃ci euangł sc̄dm lucam | In illo tēpore *etc.* || f. 115 Omł lec̄ eiusdē habita ad | populum in basilica s̃ci iohannis quę appellatur constañ | Leccio [5]) s̃ci euangelii breui si possum uolo sermone —

f. 119[b] quod dixiss& . ut uidelicet demonstrar& . quia quisquis nunc [6]) || f. 120 men [7]) quicumq. concelebrant tuū natalem —

ibid. benedicta p̃ce ꝓferre | *etc.* Lec̄ s̃ci |euangł sc̄dm̄ lucā | In illo tempore *etc.* Omeł | lec̄ eiusdem habita ad populł in basilica beati clemtis Cogitanti [8]) mihi de mariae penitenciae [9]) —

f. 123[b] turpis mulieris dedit . Ostendit quod post [10]) || f. 124 inquinatur [11]) x̃pi eucharistiam suscipiatur . & quia istis uerissimis | —

ibid. sub sua proteccione ꝑducat . *etc.* | Omł de natł sc̄oꝶ con-| fessorum | herit [12]) sensibus ur̃is in quo discripsimus —

f. 127 [13]) em̄datos li|ber& *etc.* Omł de cottidinis diebus | Benedictus [14]) ds̃ & pater dñi nr̃i ihū x̃pi —

f. 125 omniū peccatorum adiuuante *etc.* | Incipit homeł de natale uirginum | Audistis [15]) fr̄s km̃i dū euangelica lectio leger&ur —

f. 133 adsumaere naturam nrām *etc.* | In x̃pi nomine incipit prologus iacobi filii ioseph | de historia natiuitatis sc̄ae mariae uirginis | Ego iacobus filius ioseph fabri conuersans in timore dĩ ꝑscripsi omā || —

f. 139[b] infantē matris dñi Omł de cottidianis diebus | Stud&e [16]) quęso fr̄s km̃i dĩ uerbum meditare —

---

[1]) l. c. 1265. Hiernach sollte fol. 75 sqq. folgen. — [2]) ? — [3]) Vgl. Aug. sermo app. 208 XXXIX 2134. — [4]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 12 LXXVI 1118. — [5]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 39. l. c. 1294 (Lectionem brevem). — [6]) l. c. 1301 a. — [7]) Auch hier gibt dieselbe Hand den Ausfall eines Blattes an. — [8]) Greg. M. XL hom. in ev 2, 33 LXXVI 1239. — [9]) poenitentia. — [10]) l. c. 1245 a. — [11]) ? Dieselbe späte Hand: hic deficit unum folium. Als dieselbe ihre Bemerkungen machte, hatte die Handschrift vorn noch acht Blätter mehr. — [12]) Max. Taur. sermo 93 LVII 717. — [13]) Die Blätter verheftet: die richtige Reihenfolge ist folgende: 124. 127. 125. 126. 128. — [14]) ? — [15]) ? — [16]) ?

f. 141 p gratia eius *etc.* Lec̄ sc̄i euagł sedm̄ iohannē In illo tempr̄ . *etc.* Omeł lec eiusdē abita ad populū | in cimiteriorū sc̄orum nerei et achillei | Lectio [1]) sc̄i euangelii quā modo fr̄s audistis exposicione —

f. 142[b] quā p fidē ten&is [2]). *etc.* | Lec̄ sc̄i euangł sedm̄ lucam | In illo tempore . *etc.* | Omeł lec̄ eiusdem habita ad populū in basi| lica sc̄i sebastiani martires die natł eius | Si [3]) consideramus [4]) fr̄s quę et quanta sunt que nobis —

f. 147 remedia contulit . *etc.* Omeł de natale sc̄orum martirum || f. 147[b] Quotiescūq; [5]) fr̄s kmi sc̄orum martyrum sollēpnia celebramus | —

f. 149 cito p caritatem p̄stinam [6]) | reuocantur . Prestante *etc.* | Lec̄ sc̄i euangł sedm̄ lucam . | In illo tempr . *etc.* | Omeł lec̄ eiusdem habi|ta ad populū in basilica beati felicis confessoris de natł | Sc̄i [7]) euangelii fr̄s km̄i apta uobis ē lectio recitata —

f. 151 si prius [8]) ueniat semp timeatur; | De cottidianis diebus | Legimus [9]) in sc̄is scripturis quia consolatus dn̄s om̄s sc̄os fideles || —

f. 152[b] puenire possumus . Prestante *etc.* | Incipiunt sermones de transitu sc̄i martini | Martinus [10]) igitur obitum suum —

f. 154[b] celum diues ingreditur . Itē unde subra de sc̄i martini torōn | Arcadio uiro & honorio sc̄s martinus toronicorum ep̄sc . | —

f. 155 ad urbem | toroni sunt reuersi . Lec̄ sc̄i euangł sedm̄ matheū | In illo tēpr̄ . *etc.* | Lec̄ eiusdem habita ad populum in basilica beati | siluestri confessoris die natł eius | Lectio [11]) sc̄i euangelii fr̄s km̄i sollicitae considerare —

f. 158 quod fecimus excus& . | Omelia de cottidianis diebus . Audite [12]) filioli mei & intellegite quomodo sacra scriptura | —

f. 159 quod facitis acceptabile sit dō [13]) . | Incipit omeł secunda die rogacionum | Audiuimus [14]) fr̄s dilectissimi cū euangelium leger&tur . | dixisse dn̄m ad turbas —

---

[1]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 15 LXXVI 1131. — [2]) Stimmt nicht. — [3]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 37 l. c. 1275. — [4]) consideremus — [5]) Aug. sermo app. 225 XXXIX 2160. — [6]) per caritatem cito ad pristinam salutem — [7]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 13 LXXVI 1123. — [8]) priusquam — [9]) ? — [10]) Vgl. S. 169 Anm. 9. — [11]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 9 LXXVI 1106. — [12]) Aug. (?) sermo 64 ad fr. in eremo XL 1347. — [13]) l. c 1348. — [14]) ?

f. 161ᵃ Item omeł in die tertia rogationum | Audi*uimus [1]) frs̃ diłi cū euangelica lectio leger&tur —

f. 163 recipere quod ꝓmisit *etc.* | Lec̃ sc̃i euangł scdm̃ lucam | In i:lo tempore. *etc.* | Omeł lec̃ eiusdē habita | ad populum in episcopio ad fontes lateranes | Dñs [2]) & saluator nr̃ ihs̃ xp̃s frs̃ kmĩ aliquando nos sermonib: | —

f. 170ᵇ oculis ēē ualeamus . Lec̃ sc̃i eungł scdm̃ lucā | In illo tēpr̃ . *etc.* | Omeł eiusdem habita ad populum | Redēptoris [3]) p̄cursor quo tempore uerbū p̄dicationis | —

f. 177ᵇ misericordiae pignus tenemꝰ | Lec̃ sc̃i euangł secdm̃ iohannem | In illo tēpr̃. *etc.* | Omeł lec̃ eiusdē habita ad popu|lū in basilica sc̃i iohannis q̄ appellat̃ constantiniana | Fractus [4]) longa molestia stomachus diu me —

ibid. Nūquid nā debeo ad arcā uacuus redire [5]) | f. 178 quā [6]) debemus. Testificatur em̃ sacerdotibus sp̃s sc̃s ꝑ proph&am. Cla|ma ne cesses. Non dixit clama —

f. 179 mereamini ꝑuenire *etc.* | Itē unde sup̄ omił sc̃i cesarii. ep̄s ad monachos. | Audiuimus [7]) frs̃ kmĩ cū euangelio leger&ur. dixisse * dm̃m ad tur|bas. uł ad discipulos suos —

f. 180ᵇ sub sua ꝓteccione ꝑducat. *etc.* | Incipit omeł sc̃i augustini ad monachos | Frequenter [8]) diximus semꝑ xp̃iani ꝑsecucionẽ paciuntur. Mundus | —

f. 182 in celis ipse intrauit | in regnū celoꝝ [9]) Incipit omeł sc̃i effrẽ de die iudicii | Uenite om̃s frs̃. audite consiliū meū peccatoris & indocti effrem. eo quod —

f. 184 os tuū in laudẽ d̃i. In nomine d̃i summi | Memoriam beati michahelis archangeli toto orbe uenerandẽ | ipsius & opere condita —

f. 186 capiunt salutis in xp̃o ihū dnō | nr̃o ꝑ om̃a secula seculorum. amen. finit. feliciter. am̃ | Lec̃ sc̃i euangł scdm̃ matheum | In illo tēpr̃. *etc.* | Incipit omeł. lec̃ eiusdē habita ad populū in basi|lica sc̃i stephani. | Cum [10]) const& omnibus frs̃ kmĩ quare [11]) redēptor nr̃ in mundo | —

---

[1]) ? — [2]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 17 LXXVI 1139. — [3]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 20 l. c. 1159 (Redempteris nostri). — [4]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 22 l. c. 1174. — [5]) l. c. — [6]) ? 'hic deficit unum folium'. — [7]) ? — [8]) Aug. (?) sermo 60 ad fr. in er. XL 1342 Caesarii hom. LXVII 1083. — [9]) Stimmt nicht. — [10]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 4 LXXVI 1089. — [11]) quia.

f. 186b tot adtritus ꝑcussionibus a gloria sua cecidit. quasi iā nobis ę ꝓxim// [1]) ||

556. membr. 8. foliorum 47. saec. IX.

Incipit liber sci basilii epi | Audi fili ammonitionem patris. | tui & inclina aurem tuam ad uerba mea | adcommoda mihi libenter —

f. 12b quae | praeparauit ds̄ diligentibus se. amen || f. 13 Sci augustini epi | hodiae [2]) natus est dn̄s noster ihs̄ | filius di uiui —

f. 13b moriendo pro nobis et resur|gendo. omelia sci augustini epi | O fr̄s [3]) dilectissimi faciamus bonum | ad omnes —

f. 16 et cum sc̄is angelis eius cui gloria | in saecula saeculorū *gloria tibi* [4]) | Epiphania [5]) enim grece dicitur quod ē | apparitio uere —

f. 19 haec timuerunt sci et haec fugerunt | *bono animo* | Non timet qui non timet tres saltus | —

f. 20 in die dn̄i | nri ihū xpi cui honor et potestas in saēl | saeculorum | Magnum [6]) uero sacramentum | quod nobis a dō —

f. 20b ad eā et similes | erimus *Sci augustini epi* | O frs dilectissimi magna [7]) indignatio | est qua nos xps̄ —

f. 22 sicut angeli in caelo cum | patre et filio et spū sc̄ō cui gloria in sc̄la saeculorū | *Sci augustini epi amen* | O fr̄s dilectissimi oportet [8]) nos renouari in | meliora —

f. 23 in fine mundi *in finem sc̄li* | Oremus [9]) dnm̄ ne audiamus illud qđ dr̄ | in euangelio —

f. 24 inaccessabile cui gloria in sc̄la saeculorū | *Sci augustini* | Penticosten [10]) hodiae caelebratur || f. 24b in nobis penticosten —

ibid. dixi uobis et com|monebit uos Omelia sc̄i augustini || f. 25 O fratres dilectissimi praeparam; [11]) | nobis cor nouum —

f. 26 per patientiā exspectam; | *amen* | O fr̄s dilectissimi timendus [12]) est ille quo | dn̄s proposuit —

f. 28 sempiternū in sc̄la saeculorum *amen* | mirabilis [13]) est | Septem speciem in monasterio quae ne|cessaria sunt —

---

[1]) l. c. 1090 b. — [2])? Vgl. Aug. sermo app. 120 XXXIX 1984 (Hodie puer). — [3]) Herausgegeben von Mai PNB I 284 nach cod. Pal. 216 f. 76. Siehe oben. — [4]) Das Cursivgedruckte in der Handschrift miniirt. — [5]) ? — [6]) ? — [7]) ? — [8]) ? — [9]) ? — [10]) ? — [11]) ? — [12]) Vgl. Aug. app. sermo 251 XXXIX 2210. — [13]) ?

f. 28ᵇ quae pparauit | Uos enim frs̄ in libertate uocati estis | —

f. 29 adinpleuitis legē xp̄i *lege* | Amantissimi [1]) frs̄ adtendite mandata scribturarū —

f. 29ᵇ ds̄ coope ratur *finit* Scripturae [2]) diuine recitantur —

f. 30 laetabimus cum angelis | *Sci̅ augustini epi̅* Frs̄ carissimi in his [3]) conroboramini —

f. 30ᵇ regnabunt cum xp̄o in scl̄a saeculorū | Ita [4]) habitatio hominis in hoc mundo sicut | —

f. 31 accipere urā carnalia | *Finit* Dicit [5]) enim scā scribtura prope est uer bum —

f. 33 nec auris audiuit nec in cor || f. 33ᵇ *Sci̅ augustini (durchgestrichen)* omelia sci̅ effrae de die iudicii | Obsecro igitur uos frs̄ kmi uenite | proiciam; —

f. 38 inrigentur a te per benedictionē et gratiam dn̄i nr̄i ihū xpi̅ cui est honor *etc.* | f. 38ᵇ Duo [6]) frs̄ carnales uenerunt habitare in mo nasterio —

f. 39 ab inferno uiuifi cauit. *uiuit dn̄s* Oc iter quidam saecularis uitae habens tres | filios renuntiauit —

f. 40 ad perfec tionem uenerunt *uitas patrum* Qui iam ex patribus de aliquo episcopo refere bat —

f. 41 manifestans quae acta sunt *uitas patrum* Duo frs̄ perrexerunt ad ciuitatem ut uin derent —

f. 41ᵇ animā suā pro fratre suo Duo frs̄ in pugnationes fornicatio ne —

f. 42 paenitentia apud dm̄ | Inprimis de timore dn̄i | Scribtum [7]) est enim Initium sapientiae | timor dni̅ —

f. 42ᵇ satagimus suspecti ēē de culpa de dilectione di̅ et proximi | Praeceptum ē [8]) dilegis dm̄n dm̄ tuum ex toto —

f. 43 a caritate di̅ de caritate Dn̄s [9]) dicit in euang̅ Maiorem caritatē nemo habet —

f. 43ᵇ tenere amisit | in caelo de amicitiis | Sepe [10]) enim amicitia per simulationem —

f. 44 postqua habere desierit | de sapientia | Gloria [11]) sapientes possidebunt et insipientes | —

---

1) ? — 2) ? — 3) ? — 4) ? — 5) ? — 6) Folgen Excerpte aus den vitae patrum. — 7) ? — 8) ? — 9) ? — 10) ? — 11) ?

f. 44b huic ñ ualent comparare | de patientia | Beati [1]) pacifici quõ filii di uocabuntur —

f. 45b inuenitur mi nus sapiens de indulgentia inimicorum | In oratione [2]) petimus demitte —

ibid. in illius animũ remanebit | de humilitate | Dñs [3]) dicit discite a me —

f. 46 humilitas pcedit gloriã | de paenitentia | Dñs [4]) dt facite fructos dignos —

f. 47b quam repromisit ds̃ diligenti|bus sê de perseuerantibus | Tunc [5]) enim placet dõ nr̃a confessio — circa finẽ uitae erimus |

Die hier beschriebenen Homiliensammlungen [6]) gewähren ein deutliches Bild von der Überlieferung dieses Theiles der patristischen Literatur, dessen kritische Behandlung zu den schwierigsten Aufgaben gehört. Nirgendwo sind die Überschriften trügerischer, und nirgendwo ist spätere Willkür gewaltsamer mit dem Texte verfahren, als bei den Homilien und Sermonen, die dem täglichen Gebrauche dienend nach den wechselnden Zwecken und dem verschiedenen Geschmacke der Zeiten durch mannigfache Umarbeitungen hindurchgingen [7]). — Mai hat, indem er im ersten Bande seiner Patrum nova bibliotheca 201 neue Sermonen Augustins, einige aus diesen Handschriften, herausgegeben hat, von denen die meisten nichts mit Augustin, jedenfalls nicht in der vorliegenden Form zu thun haben, deutlich gezeigt, wie wenig er mit der Art und Weise der Homilienüberlieferung vertraut war. Seiner Kritiklosigkeit gegenüber kann das Verfahren der Ballerini in ihrer Ausgabe der Sermonen Leos des Grossen, sowie das der Mauriner Herausgeber des Augustinus als Muster aufgestellt werden.

Augustini *speculum.*

198. membr. 4. foliorum 93. saec. X—XI.

f. 1b Liber sci augustini | qui appellatur | speculum |

---

1) ?) — 2) ? — 3) ? — 4) ? — 5) ? — 6) Vgl. ausserdem oben Aug. de genesi contra Manichaeos. Cod. 216. — 7) Auch hier zeigt sich der Vortheil, den eine genaue Beschreibung der wichtigeren Handschriften gewährt: die Composition derselben hat nicht bloss ein historisches Interesse, indem sie einen Einblick in die Studien gewährt, sondern auch ein kritisches, indem sie zur Entscheidung von Fragen über Authenticität von Bedeutung ist. — Beiläufig bemerke ich, dass die alten lateinischen Übersetzungen griechischer Homilien bei der Kritik dieser Überlieferung nicht ausser Acht zu lassen sind.

f. 2 Incipit prologus in libru q appellat' speculũ Augustini . | Quis [1]) ignorat in scripturis sanctis | id est legitimis propheticis & [2]) euangelicis . & apostolicis . auctorita|te —

f. 2ᵇ promisimus adgrediemur [3]) exordium. Explicit prologus | Haec [4]) de libro legis qui exodus nominatur | Non facias tibi sculptile —

f. 93 ego ihs misi an|gelum meum testificari uobis: | Explicit beatus au gustinus *(von neuerer Hand verbessert)* ep̃. liber. cuius nomen | dõ gratias amen. ‖ (über der Zeile: speculum appellauit)

Augustinus *de trinitate.*

202. membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 182. saec. IX in.

f. 1 Incipiunt capitula librorum trinitatis [5]) | numero xv cap̄ lib̄ .i. ante ipsum librũm posita s̄t | Incipiunt cap̄ lib̄. ii. | i De regulis secundum quas scriptura de patre loquitur & filio | —

f. 6 xxvii quid quodam sermone ad populum disputandum sit. de |differentia ge|nerationis filii & processionis sp̄s sc̄i . amen | Expliciunt capitula Incipiunt capitula libri primi: | i De triplici causa erroris falsa de dõ opinantium —

xiiii *(vorher* i—xii*)* de unitate personae filii dĩ et filii hominis siue in gloria siue in humilitate (tate *eras.*) | Incipit epistola: | Domino [6]) beatissimo & sincerissima caritate uenerando sc̄o fratri | & consacerdoti papae aurelio augustinus in dñõ salutem. de trini|| f. 6ᵇ tate — iubeas anteponi: | Ora [7]) ꝓ me Explicit epistola ad aurelium epñ carthaginiensem | f. 7 Incipit liber primus | sc̄i augustini ep̄i de tri nitate | Lecturus [8]) haec | quae de trinitate | disserimus. pri|us oportet ut no|uerit stilum nostrũ aduer|sus eorũ uigilare calũnias | —

f. 25 ab a|lio iam petamus exordio. | Explicit liber. i. scĩ *(eras. Über der Zeile* aurelij) agustini | de trinitate. | Incip̄ lib̄ secundus | Cum homines dñ quaerunt | & ad intellegentiam trini|tatis —

f. 38ᵇ in consequentibus uideamus | Explicit liber se|cundus | Incipit lib̄ terti|us Credant qui | uolunt malle | me legendo quam | —

f. 50 uolumine commodius ordiemur: | Amen | Explicit liber tertius. ‖ f. 51 Incipit liber quartus | Scientiam terrestrium | caelestiumque rerum magni | ęstimari solet genus huma|num —

---

[1]) XXXIV 887. — [2]) *om.* — [3]) aggrediamur — [4]) *om.* — [5]) Dies Inhaltsverzeichniss der Bücher de trinitate hat zuerst Mai PNB i 2, 153 ff. herausgegeben, aber nach einer jüngeren Hdschr. — [6]) XXXIII 757. — [7]) Valc. Ora. — [8]) XLII 819.

f. 66[b] red|arguantur uidebimus. amen | Explicit liber IIII | Incip̄ liber quintus | Hinc iam exordiens ea | dicere quę dici —

f. 75 scilicet | mutatione non sua | Amen explicit liber .v. || f. 76 Incip̄ liber VI | Aequalitatem patris | et filii et sp̃s sc̃i | putant nonnulli ex hoc —

f. 83 in quo omnia nec diis multis, | sed ipsi gloria in scl'a seculo|rum, Amen | Expl̄, lib; VI: | Incip̄: lib̄: VII | Iam nunc quęramus dili|gentius quantum dat ds̄ —

f. 94[b] nisi credideritis non intel|legitis (getis *corr. m. post.*);| Expl̄ liber VII || f. 95 Incipit liber VIII | Diximus | alibi ea dici pro| priae in illa trinita|te —

f. 107[b] ab articulo alicuius | exordii cetera contexamus | Explicit liber | octauus | Incipit liber | nonus | Trinitatem | certe quaeri| mus non quã*libet | —

f. 109[b] mens enim ama|re se ipsam non potest. nisi | etiam nouerit se [1]), nam quo|modo amat quod nescit [2]) || f. 110 uiuere [3]) id quod intellegit. ñ sicuti ∻ | cadauer quod ñ uiuit. Nec si[c] [4]) uiuit | —

f. 111[b] iam poscit exordium ꝑpter huius | libelli modũ. | Expl' liber decimus | Inc̃ liber undecim' | Nemini dubium est sicut | interiorem hominem intelle|gentia —

f. 120[b] in men|sura et numero et pondere dis|posuisse testatur. amen: | Explicit liber XI || f. 121 Incipit liber duo|decimus. | Age nunc uideamus ubi | sit quasi quoddam homi|nis exterioris interiorisq; —

f. 132 conuenienter pos|sit inquiri et quod inuentũ fue|rit. explicari. Amen. | Expl̃i lib̃ XII || f. 132[b] Incip̃ lib̃ XIII | In libro superiore huius | operis duodecimo satis|egimus —

f. 148 ubi sit | quod in futuro uolumine lector | expectet. amen: | Incipit liber XIIII | Nunc de sapientia nobis ∻ dis|serendum ñ illã [5]) dĩ q:· procul du|bio ds̃ est. —

f. 154 quan|tũ potui demonstrare | curaui; | Explicit liber XIIII || f. 155 Uolentes in rebus quae facta *(corr.)* sunt ad cognoscendum eum a quo fac|ta *(corr.)* sunt exercere lectorem —

f. 181[b] quaecũq; | dixi in his libris de tuo agnoscant | & tui. si qua de meo et tu ignos|ce et tui: amen: | Expliciunt quindecim libri de trinitate sc̃i | agustini ||

---

[1]) se nouerit. — [2]) lib. 9 cap. 3 (l. c. 962). — [3]) lib. 10 cap. 10 (l. c. 980). — [4]) sicuti. — [5]) de illa.

BOETHIUS *de arithmetica.*

1341. membr. 4. fol. 1—60. saec. X.

f. 1 [1]) Incipit epistola qualiter officiũ missae agatur in monasterio fulda | Uenerando in xp̄o ootberto prb̄o theotrochus diaconus optat in xp̄o aeternā salutem | Qm̄ in multis locis non solum in monasteriis —

f. 1ᵇ & post hoc accipit oblationes patriarcharũ. || f. 2 Praefatio[2]) de quatuor sequentibus | disciplinis mathematicae. | Mathematica. latine dicitur | doctrinalis scientia. — pos|sint ostendi. De arithmetica | I De uocabulo arithmetice disciplinae. — x Quot numeri infiniti existunt. | Arithmetica est disciplina numerorum —

f. 6ᵇ (x) & singuli quiq; finiti sunt. & omnes infini|ti sunt. Domino suo patricio symmacho boetius | In dandis[3]) accipiendisq; muneribus —

f. 7 auctor merito quam probator. Incip̄ cap̄ libri primi | I Prohemium in quo diuisiones (nes *eras.*) mathematicę. — f. 8 (XXXII) ab aequalitate processerit. | Prohemium in quo diuisiones (nes *eras.*) mathematicae. | Inter omnes priscę auctoritatis uiros. qui pithagora duce puriore | —

f. 25ᵇ uoco autem maiores numeros duces. minores comites. super particularium [4]) || f. 26 sitate [5]) transcendat. ut octo quaternarium. & per eandem cuncti sequentiam | —

f. 34 (XXXII) ab utilioribus moraremur. | Incipit liber secundus. | I Quemadmodum ad aequalitatem | omnis aequalitas reducatur. | — f. 35 (LIIII) destenditur interuallis · | Quemadmodum — reducatur. | f. 35ᵇ I | Superioris libri disputatione digestum est. | —

f. 55ᵇ ut uno minus t̄mino in differentiis. om̄s pene dispositos subter[6]) || f. 56 Om̄s [7]) enim planae figurae quae nulla altitudine —

---

[1]) Der obere Rand ist stark beschnitten: er enthielt die Provenienzangabe, von der noch 'Ad laurissam' übrig ist. — [2]) Aus Isidors origines. — [3]) LXIII 1079. Die Überschrift des Briefes fehlt in der Ausgabe. — [4]) l. c. 1102 — [5]) l. c. 1103. Zwei Blätter fehlen. — [6]) l. c. 1151. — [7]) l. c. 1152. Ein Blatt fehlt.

f. 60 (LIIII) huius discriptionis [1]) subter exemplar subiciemus [2]) ||

f. 61 *leer* || f. 62 *saec.* XIII—XIV.

Vsus de elemtis | Concipiens mundū ratio diuina sedm — Terra suos fructus sua fert animalia fluctus | Explicit: ||

f. 62ᵇ—109 *saec.* XI *in.*

Macrobii . ambrosii . theodosii . v. c. et inl. cōmenta ex | cicerone in somnium scipionis; | Inter platonis & ciceronis libros —

f. 80 disputationē sequentiū reseruemus. | M . a . th . v . c . e. inl. com̄ in s. scip̄ liber primus expł | incipit secundus. | Superiore (e *in* i *m.* 2) cōmentario eustachi luce m̊ dilectior —

f. 93 philo|sophiae continet̊ integritas; Macrobii. Ambrosii. Theodosii . viri . consularis . et inlus|tris . conmenta . ex cicerone . in somniū scipionis expliciunt feliciter; | Somniū Scipionis. M. T. ciceronis excerptū ex libro VI. de re publica ·; | Cum in africā uenissē —

f. 94ᵇ ego somno | solutus. Explicit. Somnium. Scipionis. marci (arci *in ras.*) Tullii. Cice|ronis. excerptum ex libro sexto de republica ·; | *Folgt eine Tafel über die* genitura mundi || f. 95 Incipit prefatio domni helbrici | Cum fratrib. nr̄is adolescentiorib. quedā calculatorię artis rudim̄ta | — sublimiora rimetur. Capitula | I Ubi ēficiat̊ annus solaris —

f. 95ᵇ XXXVIII Epilogus libelli Incipit libellus calculatorię artis helbrici | Annus solaris ut maioꝝ

f. 104ᵇ (XXXVIII) facilius | adsequant.| *Folgen* (— 105) *Tabellen der* concurrentes, termini quadragesimales *u. s. w.* || f. 105ᵇ—108 *enthalten einen Kalender mit Angabe der Feste.* || f. 108ᵇ Sapientia quā ueteres philosophiā uocabant hoc modo diuidebant *u. s. w.* || f. 109 Xenodochiū locus uenerabilis in q̊ — Lao|dicia. tribus amabilis domino | Ad boreę partes arcti vertuntur & anguis | — Hinc seq̊t pistrix simul eridaniq. fluenta.||

---

[1]) huius autem descriptionis. — [2]) adiecimus. Die Figuren am Schlusse fehlen.

Boethius *de divisione.*

65. membr. Grossoctav. foliorum 200. saec. IX.

f. 198 [1]) Quam [2]) magnos studiossis afferat fructꝫ sci entia diuidendi —

f. 200ᵇ nōi ɔgruit queē [3]) duas has solas [4]) differentias sigeatiuam ⁊ s positionem [5]) ē uoce [6]) ||

Boethius *de musica.*

1342. membr. Grossoctav. foliorum 158. saec. XI.

f. 1ᵇ [7]) *Über der Zeile m. s.* XIII Musica boetii | Omnium [8]) quidem perceptio sensuū . | ita sponte ac naturaliter —

f. 25ᵇ ac de poetarum carminib᾿. iudicandi . | Explicit de musica id est armonicae institutionibus. liber secundus | I. Premium — f. 26ᵇ (XXXI) sex tonis non constat [9]) . Premiū . | Superius volumen cuncta digessit —

f. 50 fastidii uitator adstringam. | Explicit de musica id est armonica insti tutione liber secundus. | Incipit liber tertius adversū aris toxinū demonstratio super particula rem proportionem dividi [10]) non posse at que ideo nec tonum. | Superiore uolumine demonstratū est diatessaron | —

f. 66ᵇ disputationē censuim᾿ | transferendam . Explicit de musica id est armo nica institutione liber tertius explicit | Incipiunt capitula

---

[1]) fol. 1 'Liber sc̄e marie de Eupré (?)'. f. 1—197 enthält ein Psalterium mit Commentar. Psalm I. ist ohne Glosse. Die Glosse geht stets dem Psalm voraus z. B.: q̄re fremuerunt. ⁊c. titulus p̄s d̄d p̄s iste ÷ secunds in or dine. ⁊ primꝫ in titulo. un̄ in actibꝫ apłorum u. s. w. — [2]) LXIV 875. — [3]) quocirca — [4]) has duas (solas *om.*) — [5]) positionem iungo — [6]) l. c. 886 D — [7]) f. 1 cauta . seruandi sollicita gerit. Plus eñi qđ habeat cupit . quā qđ sapiat q̄rit. Nec c̄siderat qd expe diat . tibi intcedit qđ rapiat . Deniq᾿ ideo ñ pstat stabile q'a ñ uenit honeste; Hanc eñi uitā penes | antiquos aliqi tyranni penes nos mundus om̄is gerit . Voluptuaria ů uita ē . q᾿ libidini tantū m̊ noxia | Dann folgt eine moralisch-allegorische Auseinandersetzung über Minerva und Juno; das Ganze schliesst: Vnde & plaut᾿ in trinumo ait. hic fungino certe ē capite Vnde & theophrast᾿| in mortalib; ait: Talipa noti id ē reliq c̄sidera. — [8]) LXIII 1167. — [9]) constet. — [10]) dimidii in aequa.

libri quarti. | I Vocũ differentias in quantitate consistere — f. 67 (XVIII) aure diiu|dicare possunt [1]) . Vocum — consistere. | Etsi omnia quę monstranda erant [2]) superioris libri | —

f. 92ᵇ dissonantiā & consonantiā reddat . *Folgt die Figur.* | Explicit de musica id est armonica institutio|ne. liber quartus. incipit quintus . | I Prohemiũ — XXX . Diatonici aequalis ptolomei diuisio [3]) . Prohemium | I Post monochordi regularis diuisionē adicienda esse [4]) | —

f. 104 non spissis ũo ut in diatonicis generibus | nusquam una || f. 105 Sicut [5]) vocis articulate | ęlementarię —

f. 121ᵇ Huiuscę oratiunculę | ponamus hic finem . | Incipit scolica enchiriadis de musica | Ↄ-C Musica quid est .˜Δ Bene modulandi scientia. Ↄ-C | —

f. 132 cōmixtio. maximā suauitatē cantilenis ad|iciet. Finit pars prima | Incipit secunda de symphonis | Symphonia quę est.˜ Dulcis quarundā uocũ | cōmixtio —

f. 142 penetralia . numerorũ ducatu ꝑueniam | Finit pars secunda | Δ Rogo inprimis edicas quid sit quantitas .˜Ↄ-C | —

f. 158ᵇ & symphoniā seruat . | tropiqꝫ r&in& modum [6]) . ||

Canones *conciliorum.*

574. membr. 8. foliorum 151. saec. IX [7]).

f. 3 In nomine dn̄i | n̄i ihũ xp̄i | incipit canon | nicaena. de scīs | canonibus. bre|vitatis studio.| ut quod opus est.| celeriꝰ possit in|uenire. aliqua capi|tula. quae prasenti | tempore necessaria || f. 3ᵇ minime uidebatur | omisimus. totum. | tamen. in hoc libel|lo transtulimus . quicquid | oportunũ: ac necessariũ . om|nib' ęclesiis noueramus ✠ |

I. Synodus nicaena. ccc. XVIII . ep̄orum

II. Synodus arelatenses. sexcentorũ ep̄oꝝ

---

1) diiudicari possint. — 2) erunt. — 3) Quemadmodum tetrachordorum divisionem fieri dicat oportere. — 4) arbitror esse. — 5) ? — 6) Gegen Ende fehlen die Figuren. — 7) Vergleiche über diese Handschrift die Ballerini de antiq. collection. et collector. canonum 2, 10 LVI 149 ff. Die Handschrift stammt aus Lorsch.

III. Auctoritas innocente papae ad exoperium tolosanum epm̄
IIII. Itē auctoritas innocente papae
V. Auctoritas Zosimi papę . ad isiciū. tolosanum ep̄m.
VI. Auctoritas celestine papae
VII. Auctoritas decretalis sc̄i sirici papae
VIII. Item auctoritas innocente papae
VIIII. Auctoritas sc̄i damasi . ad roaulinum
X. Sc̄i agustini ad conpetentes
XI. Auctoritas sc̄i symmaci pap̄. ad cesariū ep̄m
XII. Titulus a sc̄o iohanne papa. transmissus ||
f. 4 XIII. Synodus africana episcoporū ducentorum
XIIII. Synodus ualentina
XV. Synodus foroiuliensis
XVI. Synodus reiensis
XVII. Synodus arausica
XVIII. Synodus uasenses
XVIIII. Synodus arelatensis
XX. Auctoritas sc̄e pape bonefatii p̄ quā infra scripta synodus confirmata ē
XXI. Synodus arausica . de gratia & libero arbitrio
XXII. Synodus agatensen
XXIII. Synodus aurelianenses
XXIIII. Synodus epaonenses
XXV. Synodus arelatensis
XXVI. Synodus carpentoratensis
XXVII. Synodus uasensis
XXVIII. Ad locū de constituto. synodali. apostolicę sedis. ut null^s ep̄s. res eclesiae. uindere p̄sumat
XXVIIII. Tituli contra manicheos
XXX. Synodus aruerna
XXXI. Synodus. aurelianensis
XXXII. Aurelianensis synodus ||

f. 4^b I Synodus nicaena | Statu^ent praeterea obseruandū esse in ecle sia —

f. 5^b (XVI) futiniaci baptizen^tur | Incp̄t capitulum de supra scriptis ca | f. 6 nonib; id est nicenis . CCCXVIII . epōrū | Osius ep̄s dixit. & hoc necessarium arbi tror — merita eius probauit . uniuersi dixerunt | placere sibi haec ∴ || f. 6^b Synodus arelatensis | Dn̄o scissimo fratri

siluestro . coetus — obseruare debeant ·,· | i Primo hoc loco de obseruatione pasche —

f. 8 (xx) dign^{v}s fructus paenitentiae ·,· | Incipiunt auctoritatis . uel ca nonis . urbicani . in^{no}centius exupe|rio . episcopo : tolosano . | Ad locũ de s^{v}pradicta auctoritate || f. 8^{b} quid de his obseruare debeat ·,· | i Quoscũq ; in diaconii — priuen tur ·,· Itẽ ad locũ de supra auctorita^{te} | ii . Et illud desideratum ẽ — condempnat ·,· | iii . De his &iã requisiuit —

f. 9 consortii de|tegantur ·,· Zosimus . isicio epõ | solinitano ·,· Ex git dilectio tua prę ceptum —

f. 10 totiens usurpatur ·,· | vi. Caelestinus . uniuersis epis | p apoliã . et galabriam . constitutis ·,· | Ut de laicis nullus —

f. 11^{b} apostolus fiat ·,· | vii . Incpt epistola decretalis | sci sirici epi urbis romae ·,· | Siricius eps emerio epõ terraconense | De his uero ñ incongrue —

f. 12^{b} pos|sit indulgentia subuenire ·,· | Item ad locum de ipsa synodo ·,· | Plurimus enim sacerdotes xpi —

f. 13^{b} synodus nicena pmisit ·,· | Innocentius . uicturio epõ . ad| locum . radomagensi . | viii . Praeterea quod dignum & pudicũ || —

f. 15 sae|culorũ amen ·,· xv kal mar ·,· | viiii . Dilectissimo fratri pauli ^{no damasvs} | Eos quoq ; qui de suis eclesiis — quiescat in dño ·,· | x Incipi^{t} tractatus sci agusti|ni ad conpetentes ·,· | Audite kmi membra xpi . & matris catho|licae filii —

f. 16 quarum fines ad interitum ducit ·,· | xi. Dilectissimo fratri cęsario simachos hortatur nos aequi|tas postolationis desiderio | —

f. 17^{b} probo | ucc consl ·,· Tituli infrascrip|ti. a sco papa. iohanne de sede a|postolica sunt dire^{c}ti . ex cano|nib ; apostolorum. xxv. | xii | Quod eps — priuentur . i Eps aut prbr aut diac . qui | in furnicatione —

f. 18^{b} (v) manere sententiã ·,· xiii Synodus africana | i. Eporum ducentorũ quattuor decem | —

f . 25 (cxcv) eclesiã iubent ·,· finit ·,· | xiiii. Statuta synodi. apud eclesiã | ualentinã . sub c̃ . iii. id . iulias | gratiano . iii. & equitio consol ad locũ | p i . Sed : it : igitur . ut nullus post hanc synodũ | —

f. 25' protegat . frs. dlecmi | xxv . Synodus . foroiuliensis . ad locum | Quamuis ea benedictus —

f. 26 in aeternū fratres dilectissimi ·,· | xvi . Synodus reiensis ·,· | Cum in uoluntatē dni —

f. 28 con sensi & subscripsi ·,· xvii . Synodus . arausica | i . heredicus in mortis discrimine —

f. 30' (xviii) Ciro. in ecle sia iustianensis ·,· xviiii Synodus. uasensis | i Qui oblationis defunctorū —

f. 32 (v) dioscoro . uē cū apud aus-+-+ | pitiū epm ·,· xviiii Synodus arelatensis | i. Ordinari ad diaconatus —

f. 35' (xxxi) susciperit. uindecabit | Synodus arausica ·,· | xxi. De gratia & libero arbitrio . Cum ad | dedicationē —

f. 36 deferant ·,· | i. Siquis ꝑ offensam —

f. 43' (xxiiii) propria manu . subscriberint . nē nām | Cęsarius in dī nom eps —

f. 44 adeodatus uir inł consensi & ~~sss~~ | Dilectissimo fratri caesario | Bonefatis ꝑ filium nm . armenium —

f. 47 horeste uē consoł | xxii. Sinodus agatensis . i De his qui oblationes —

f. 49' (xxvii) placuit congregari | xxiii Sinodus aurelianensis. | i Raptor si ad eclesiam confugiret —

f. 51' (xxii) deesse | n liceat xxiiii Synodus . epaonensis. | i Epis prsbis atq; diaconib; Canes | —

f. 55' (xxxi) agapito consoł . In hac synodo | suscribserunt epi numero . xxiii . | xxv . Synodus . arelatensis . Cum in uoluntate dī —

f. 56' opilione ūc con sol . In hanc constitutionem . xiiii. epi | f. 57 subscripserunt; Synodus carpentoratensis . | xxvi . Carpentorate conuenientes. hu ius modi —

f. 57' subscripserunt epi . xv . | xxxvii *(sic)* Synodus uasensis . ad locum | Hoc &iam placuit ut omnes prsbi qui sunt in | parrociis —

f. 58' decio . uin uē . consł | In hanc constitutionē . xvii *(in ras.)* epi subscrip serunt . Ex constitu+to synoda li apostolicae sedis . inter cetera ad locum | His ergo perpensis —

f. 59 consideratione dispgit, | xxxviii *(sic)* . Incpt praeceptum. immo lex | f. 59' a gloriosissimo rege theoderico contra | illos sacerdotes qui substantiam eclesiae iure | directo aut uindere aut donare praesumunt. | Domituri orbis presoli & reparatori liber tatis senatui urbis romae. flauius. | theodericus rex. peruenit ad nos | —

f. 60 uenantio uc̃ consol̃ | Incipiunt capitu|la sc̃i agustini | quae debeant | publica voce re|legere et manu propria sus|cribere . In quib; suspicio est . quod | manichei sint . || f. 60ᵇ ɪ Qui credit duas esse naturas —

f. 63ᵇ (xxɪ) fides recta ñ recepit. anathema sit . | In xp̃i nomine ego prospera hanc cart°o lã — polliceor atq; promitto . | not . sub d̃ . xɪɪɪ . kal̃ . decemƀ . olibrio . | iuñ . uc̃ consol̃ finit ||

f. 64 xxxɪ Sinodus aruerna . | ɪ Inprimis placuit quotiens secundũ —

f. 66ᵇ (xvɪɪɪ) subire iacturã | xxxɪɪ: Synodus aurelianensis | Cum in dĩ nomine aurelianense urbe —

f. 75 (xxxvɪ) praeterire permittetur . | Lupus in xp̃i nom̃ ep̃s conscripsi —

f. 75ᵇ Uincentis prsƀ directs a dom̃o sustrisio ep̃o ~~sss~~ . Item. incipiunt canones aurelianensis | facti in die quarta . basilio . uc̃ . consol̃ | Cum in aurelianensi urbe unianimiter — unita | suscriptio . Incipiunt . capitula . | ɪ . Ut pascha uno die —

f. 77 xxxvɪɪɪ Ut quae statuta sunt conseruentr | ɪ. Ut scm̃ pascha secundum laterculum uic|tori —

f. 83ᵇ constitutio sacerdotum . | Leoncius ***** in xp̃i nom̃ ep̃s ecl̃es. | Burdegalensi —

f. 85 teudo|bando ep̃o ciuitatis lexobinae | Incp̃t constitutio apostolicae | sedis . Siluester ep̃s . uniuersis ep̃is | per gallias . et septem prouintias . | Placuit apostolice sedi . ut si quis ex qualib& —

f. 85ᵇ concessimus . Bene ualite feliciter . | ɪ Osimus uniuersis. in uiennensi & narbonensi. | et septẽ prouinciis ep̃is constitutis. praeci|puum secuti —

f. 86 requirat | examen. ɪ Auits ep̃s . uictori ep̃o . de | basilicis hereti|corum ñ . recipiendis . petis|ti . imm potius praecepisti —

f. 90ᵇ habeat quod donauit . | Canones aurelenianensis | facti indictione . tertia decima . | Ad diuinam gratiã — titolis praenotatum | f. 91 titol̃ . ɪ . Itaq; nefariam sectam —

f. 97 (titol̃ xxɪɪɪ) custodiant aritatem . | Item subscriptio episcoporum . | Sacerdos eclesiae lugdunensis —

f. 98ᵇ Sabaudus abba albini ep̃i . ecl̃ ande|cauis. ~~sss~~ Finit amen || f. 99 Domino uenerando mihi patre | ****** sthephano ep̃o dionisius. | Quamuis carissims frater ues|ter assiduis —

f. 99' gratia diuina custodiat. | Incp̄t capitula canonum scõ rũ apostolorũ . i de ordinatione epi . —

f. 101 (xlviii[1]) in mo re dñi prouenire; Expliciunt capitula canonũ. apostoloR. Incp̄t regulae eclesiasticae s̃corum apostolorum. per sem̃ clemente̅ platae i Ep̄s a duob: aut trib; ordinetur —

f. 106 (xlviii[1]) in nomine patris. et filii. & sp̄s sc̄i. Expl̄ct. synodus . aposlR Anno secundo gloriosissimi regis hilderici. noñ. februarias. Kartagine. in secretario basilicae s̃ci martyres. agilei. Cum bonifatius ep̄s. eclesiae char|tageninsis. cum coep̄is suis . diuersa rum prouinciarum . africanarum | —

f. 123 Ep̄i . dixerunt . fiat . Subscriptio . Bonifatius ep̄s plebis carthagenensis —

f. 124 donatus ep̄s plebis . gerbitanae . | Concilii. sub scõ bonifatio epõ. carthagenensis aeclesiae cele brati acta pridiei. finiunt. | f. 124' Incp̄t diei secunda anno secun do gloriosissimi regis hildirici | die nona id̄ feb̄. carthagine in secretario. basilicae sc̄i mar̄. agileii Cum bonifatius ep̄s eclesiae car thagenensis cum ep̄is suis diuersarum | prouinciarum africanarum —

f. 127' iustissime flagitat . Incp̄t pactio xv. sinodi calcidonensis i . De canonib; unius cuiusq; concilii —

f. 128' (xxvii) puellas. finiunt capitula . | Ex synodo calcidonensi i. De canonib; *etc.* Regula s̃corum patrum —

f. 134' (xxvii) si uero laci. anathematizentur . | Bonifatius — subscripserunt Item ex concilio carthaginensi | f. 135 sub domno aurelio epõ | xlvii . Vt prsb̄t a quinq; ep̄is —

f. 138 (ci) satis placet . | aurelius —

f. 138' et reliqui ep̄i . numero xiiii . Proferantur ex arciuo huius eclesiae. scripta quae direxi mus. & rescripta quae sumsimus uel quecumq: ad praesentis negutii pertinent firmitate̅ Redemtiolus notarius —

f. 142' S̃ci agustini de morib; clericorum in secundo libro ad locum. | Uobis dico qui forte nescites —

f. 143 occupetr̄ Item in libro secundo de morib; clericorũ Locus &iam ipse ubi monasterium —

f. 143' possedeatur Et alia exemplaria auctoritatis sc̄i bo nifati ep̄i. primatis prouintiae byzacęn Dilectissimis atq; in xp̄i gratia nominan dis filiab; meis uniuersis d̄i ancellis mo nasterii bauagalia-

nensis . bonifatius | primae sedis eps in dno salutem. uestrae sci moniae libellum —

f. 144 oramus. | Dat sub die kal mad anno . xxi. glorio simi (*sic*) regis tharsamundi . Itē recitauit | Exemplar epistulae generalis quae | ad epis inuitandos in causa insulae . lerinen|sis missa est. | Quotiens membrum aliquod —

f. 145 inquirit . | Incpt institutio sc̄orum epis corporum | Rauenni. rustici. — crisanti . in | causa insulae lerinensis . Cum arelate | in secretario eclesiae —

f. 146 aut uerbis repeteret. | Incpt. fides. catholica. beati | atanasi. epi | Quicumq; uult saluus —

f. 147[b] saluus esse non poterit. | De incestos homo si incestū commise|rit. de istis causis —

f. 149 pro causa sua transmiserit | Locutus est dn̄s ad moysen dicens. | Quicūq; ergo. maculatus fuerit lepra | —

f. 149[b] in loco | inmundo . Interrogatio sci agustini epi | Cum una sit fides — in galliarū ten&ur | .ii. Responsio gregorii papae. | Nouit fraternitas tua —

f. 150 in consuetudinē depone Interrogatio | sci agustini epi | Si post inlusionem — celebra|re . Respon̄ . sci gregorii papae | Hunc quidem testamentū —

f. 151[b] con|tradicat ne consentiat ||

575. membr. fol. 2 Col. foliorum 158. saec. X [1]).

f. 2[b] de uiro contra uoluntatē uxoris in monasterium ingresso. etiam|si tonsorat' fuerit uxori omnino reddendo | *u. s. w.*

f. 3 [2]) Conciliū Toletān . x . ꞇ viii . epōꝝ | De prb̄is & diaconib; si post ordinē filios genuerint . | — De regulis catholice . contra pris|cillianos . | Constitutio . concilii epꝙ toletano | archadii —

f. 5[b] c̄tra sedē sci petri fatiens anath̄m . | Incipit toletana sinodus | secunda acta a viii. epis. |

f. 6[b] Toletana sinodus . iii . lxxii . Epōrū | in qua arriana haresis in spania | condemnat . in nomine dni nri ihū | xpi anno regnante quarto gloriosissi|mo. atq. piissimo. et dō fidelissimo dn̄o | Re-

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini l. c. 3, 4 LVI 219. — [2]) Unten: Iste liber ptinet ad librariā | sancti Martini ecclae Magūtin |M Sindic' scī 1479.

cado rege. die .viii. iduū maiarū hera | dcxxvii. haec sc̄a sinodus habita est in ciuitate regia toletana ab ep̄is to|tius spanię vł gallię qui infra scripturi s. | —

f. 11 Incip̄ synodus in toletana urbe habita | ep̄orꝶ Sexaginta octo —

f. 154 Synodus habita in ciuitate | spalense sub die iduum nouē-briū anno | regnanti glosissimo pncipe sisebuto hera dclvii. tituli. | i De theodulfi malacitane aecłę epi querimoniis | adūsus reliquos ep̄s ꝑ quib;dā parrochiis. — xiii De duab; in xp̄i naturis & una psona. | In nomine dni nr̄i ihū xp̄i isidorus bisinnius | f. 154[b] rufinus. —

f. 156 (xiii) sc̄a di eclā doc&. | Confitemur dn̄m —

f. 158[b] (xlvii) ditatis est. Hęc igit̄ c̄cordia sententiarū — subiecimus. Isidorus — honorius ecłe cordobensis ep̄s sb̄s. | Finiunt diuersi canones con|ciliorum spaniae. evidentiae | dō grās amen. fiat. fiat. fiat. ||

577. membr. 4. foliorum 74. saec. IX [1]).

f. 1 [2]) ////// causis lapsu sp̄i uel praesbiteri —

f. 2 honore priuabit [3]) | Dicta Hieronimi presbiteri | Dn̄s in euangelio ait scrutamini —

f. 2[b] suo sensu. | Ecce dies ueniunt —

f. 3[b] non pauperibus | Quod summi sacerdotes — quam perdere. | Cum quo damno —

f. 4 suscipere | In Nomine dn̄i nr̄i ihū xp̄i ego carlmannus dux & princeps francorum anno ab incarnatione xp̄i septimgentissimo .xlii. —

f. 5 gubernare studeant | De alio synodali conuentu | Modo autem in hoc synodali —

f. 5[b] quindecim solidis | f. 6 Gregorius dixit. Mos autem sedis apostolicae — reparandis; | hieronimus ait | Omnes igitur qui stipe — fide ueritatem. Nomina episcoporum qui misi sunt a romana urbe ad p̄dicandū in gallia. — lemouicinus martialis destinatus ÷ ep̄is. | Nomina episcoporū seu abbatum qui aput uillam publicam attiniacum —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini l. c. 3, 1 LVI 203 ff. —
[2]) Unten: Iste liber ptinet ad librariā | Sancti Martini u. s. w. —
[3]) In dem Fragment werden Hieronymus, Augustinus und Leo citirt.

f. 6[b] pagingarius ab deutico. | Forsachistu diabolae —

f. 7 in halogan gast. | De sacrilegio ad sepulchra mortuorum | De sacrilegio super defunctos .i. d adsisas —

f. 7[b] hom̃ tollere iuxta pagañ . Fili homi speculatorem positiue in populo meo | —

f. 8[b] uolumus habitare. | Alloquutio sacerdotum de coniugiis inlicitis ad plebem | Rogamus uos carissimi filii rogamus uos uiscera scae ma|tris aecclesiae —

f. 9 tardius portus occurrit | Clemens iacobo carissimo in dño aeternam salutem . a sco | —

f. 11[b] temetipsum damnationem sibi accipiet; Explic dõ gratias | Domino uenerando mihi patri petronio episcopo dionisius. exi guus in dño salutem quamuis carissimus —

f. 12 gratia diuina cus|todiet; Explicit prologus; Incipiunt | capitula canonum apostolorum . | i de ordinatione episcopi —

f. 13[b] Explicit capitul canonũ apostolorum | Regula aecclesiasticae scorum apostolorum | p' clementẽ prolatae | —

f. 17[b] Expliciunt canones apostolorum | Incipiunt capitula nicaeni concilii . |

f. 18 Incip capit. canon concilii ancyrani .iii. l. xxiiii.

f. 18[b] Item capitula canonũ sinodi neocesariensis. xiii

f. 19 Item capitula gangrensis conciliae

f. 20 Item capitula anthioceni concilii

f. 20[b] It cap canonũ concilii apud laudiciã frigiae congregatę

f. 22 Item capitula constantinopolitani concilii

ibid. Incipit capitula synodi serdicensis .xx.

f. 22[b] *Ohne Titel* i Ut q:. in niceno concilio statuta s̃t omni modo conseruenter;

f. 23[b] Incipit cap calcedonensis concilii .xxvii.

f. 24[b] xxvii De corruptorib; mulierum . Expli capit diuersorum | Incipit.canon niceni. Concilium sacrum — dulcia mella fluit . De eunuchis et qui se ipsos abscidunt.

f. 28[b] Explicit canon nicaeni | Incipit canon ancyrani

f. 32[b] Expl canones ancyradi; prolati in synodo neocaesariensi .xiiii. | Et hi canones post eos — ante|riores existunt.

f. 33[b] Explicit; Incipit canones gangressis. haec gangrensis regulae — expositae. |

f. 35 Expli | Incipit canones antᵇicheni |

f. 38 Sc͞a synodus quae apud | laodiciā phrigiae pacatinae conuenit ex diuersis regio nibus asiae. definiones exposuit ecclesiasticas subter annexae s͞t. |

f. 42[b] Expl͞ic. Incipit canones constantinopolitani concilii : | f. 43 qui ab episcopis centum quinquaginta — officiū

f. 43[b] Incipit canon sardicensis

f. 48[b] Incipit synodus apud cartaginē africanarū prouinciarum | Post consolatum gloriosissimorum imperatorum honorii .xii. et theod͞ .viii. aug͞g . —

f. 51[b] Synhodo de hoc insequenti tractauimus . | daniel not͞ nicaeni concilii professionem fidei uel eius statuta | recitauit in concilio africano q:· nos cum rescriptis episcoporum | alexandrini & constantinopolitani conscribsimus . | .i. aurelius episcopus dix͞ . haec ita —

f. 57 subscripsi q·· per nos directa sunt; | Incip͞ epistula ab omni concilio africano bonifaciū u͞rb rom͞ | epis͞c͞p faustinū ep͞m philippū et asellū presb͞ directa . | Domino beatissimo & honorabili fratri —

f. 59 episcopi subscripser͞t . | Incipit rescripta . ad concilium africanum. Cyrilli alexandrini episcopi & attici const͞. epis͞c —

f. 60 quod optamus sc͞i ff͞ . incipit exemplaria concilii nicaeni directa | sub d͞ vi k͞ decem͞ pc͞ gloriosissimorum imp͞p hon͞ xii et theod͞ viii ag͞g bonifatio ur͞b rom͞ episcopo; | Credimus in unum dm͞ — ecclesia . | Incipiunt constituta patrum . in magna & sc͞a synodo apud | niceam ciuitatem bythiniae q · de greco translata s͞t a philone euares | ad constantinopolitano : | —

f. 63[b] necessario credimus inserenda. | Domino & dilectissimo & honorabili fratri caelestino | aurelius . | —

f. 65[b] pro nobis custodiat fr͞. | Incip͞ regulę aecclesiasticę a chalcidonensi sc͞a sinhodo constitutę |

f. 69 anathematizentur: | f. 69[b] dō gratias fiat . fiat . pontificum ueneranda cohors. | pro dogmate uero conueniens sc͞o indubie speramine ple na limitib; sacris p͞fixit iura salutis. de sabbato | Magnificentissimi patres n͞ri apud laudiciam frigiae congre gati — f. 70 saeculorum. Incipit de euangelio tractatus. | Ambrosius episcopus gratiano augusto . Crebra | inquisitio —

f. 71 putauit quia de inimico factus est. inimicus . | Sufficerant quidem priscorum patrū regulae sc͞ae | aecclesiae — ideoq: glorio sissimus atq: relegiosus inluster uir francorum rex pippinus | —

f. 71[b] dat v id iul anno quarto regnante domno nostro pippino gloriosis|simo rege —

f. 73[b] ad suam reuerti aeeclesiam [1]) . do gratias . finit . finit; | *Folgen bis f. 74 von einer Hand des zehnten Jahrhunderts die Stellung der Cleriker betreffende Excerpte aus den canones conciliorum* ccxlv . concilio cartaginense titul . xii . Felix eps dixit suggero . — finiat; de accusato l accusatore: | xxx Ite placuit ut accusatus ul accusatur — finiatur || f. 74 ccv Clericos aut laicos accusantes epos . aut clericos conc calcid tl xxi : — opinio. concilio carthaginense tl viii . | Numidius eps maxulitanus dixit . praeterea sunt — plac&; | Item concilio cartaginensi titulo xcv. Placuitq: omnib; quum superiorib; — non negandam; conc statuto titulo xci . | Item placuit quotiensciiq: clericis ab accusatorib; — admittatur; It de ipso tl xci.| Testes autem ad testimonium — admittatur; ||

578. membr. fol. foliorum 124. saec. IX—X [2]).

f. 1 [3]) Incipiunt. tit decretorum papae | siricii numeri xv |

f. 6[b] Tit decretorum papae innocenti. num. lvii | i De pacis osculo —
(x) terminentur epis | f. 7 (lii) [4]) post baptismum sortitus fuerit *etc.*

f. 29[b] Tit decretorum papae zosimi . num . iiii

f. 32 Tit decretorum papae bonifati. num. iiii

f. 35[b] Tit decretorum papae celestini. num. xxii

f. 46[b] Tit decretorum papae leonis. num xlviiii

f. 73 Tit decretorum papae hilari (6 *Tit.*)

f. 79[b] Tit decretorum papae simplicii (2 *Tit.*)

f. 82 Tit decretorum papae felicis (1 *Tit.*)

f. 84[b] Tit decretorum papae gelasii. num. xxviii

f. 96 Tit decretorum papae anastasi. num. viii

f. 100 Tit decretorum papae symmachi. num. v.

f. 113[b] Tit decretoru papae hormisdae (4 *Tit.*)

f. 120 Tit decretoru papae gregorii iunioris (17 *Tit.*)

f. 123 Explicit constituta papae gregorii | sub anathemate interdictam | hic continentur pro|uintiae galliganis quae | ciuitates sunt

---

1) 12 Canones. — 2) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini l. c. 3, 2 LVI 209. — 3) Unten: Iste liber ptinet ad librariam | Sancti Martini. u. s. w. — 4) Ein Blatt fehlt.

galliga ni metropolis pro uintia lugdunensis. prima. | Metropolis ciuitas lug dunensium Ciũ eduorum hoc est augustedunum.| —

f. 124 proũ nouempopulana aequitaniae .III. | Metropolis ciũ ausicorum — Ciũ elusatium | Explicit ||

379. membr. 8. 2 col. foliorum 104. saec. X [1]).

f. 1 [2]) hic habetur concordia ca|nonum conciliorum | infrascriptoꝝ & presulum ro manorũ .I. canonũ apostolorũ. | nicenorũ. ancyrenoꝝ. neocęsa riesiũ. gangrensiũ. anthiocen siũ. laodicensiũ. calcedonensiũ. | sardocensiũ. cartaginensiũ. Item ꝑsulũ. siricii. innocencii. | zosimi. cęlestini. leonis & gelasii. Explicit adnotatio canonũ | scorum patrum | Conciliũ sacrũ — fluit Domino uere sco sempq; beato pontifici liberino criseonius | & (*eras.*) xpi famuloꝝ exiguus uri sacerdotii inconparabile decus | —

f. 2 ueniam dones. ora ꝓ me | meiq: semꝑ memento pontifex | dõ digne. finit prefatio succe|dunt capitula | I. De ordinatione epi in canonibus apostolorum titulo. I. Concilio niceno. titulo. IIII.| —

f. 11 CCCI. Vt epi & clerici ñ ordinen|tur nisi omnes suos fecerint xpianos. concilio carthagi nensi titulo III. Expliciunt capitula | Incipit liber canonum Incip lib canonũ II De ordinatione epi | in canonibus apostłoꝝ | titulo primo. | Episcopus a duobus aut tri bus —

f. 94 (CCCI) xpianos catholi|cos fecerint; | Incipit expositio fidei con|cilio calcidonense·;· | Dñs noster. & saluator ihs xps | —

f. 94[b] cat holica & apostolica ecclesia; | Simbolum centũ quinqua ginta scoꝝ patrũ apud constantinopolim; Credimus in unum dm̃ patrem | —

f. 96 aequalem deb& | habere stadium; | Ex cognitione quarte sy nodus titulo XVIII; Si quis eps cum prb̃ro diaco łcum | subiectis gradib; quodcumq; | uentilandum — in | xpo unum sumus; | Incipit epistola decre talis papę leonis ad a nastasium epm tesso|lanicensi; | Quanta [3]) fraternita-ti tuę | a beatissimi p&ri apostoli | —

f. 98[b] auctores noluerit custodire; | Incipit epistola hiero nimi ad lucianũ buticũ. Necopinanti [4]) mihi subito litte|re tuae —

f. 101 litterarũ | uicissitudine sentiamus; | Explicit epistolo sci hiero nimi ad lucidum. Incipit epistola mansueti epi ad constantinũ

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini l. c. 4, 3 LVI 284. — [2]) Unten: Iste liber ptinet ad librariam Sancti Martini u. s. w. — [3]) LIV 668. — [4]) ep. 71 XXII 668.

imperatorem; | Domino serenissimo atq: tran|quillissimo & a dō coronato | relegiosissimo constantino | imperatori mansu&us mediola|nensis m&ropolitanę ecclesię | indignus epis ł uniuersa scā | episcoporum nrōrum frat|nitas quę in hac magna regia | urbe conuenit. a&ernam | in dnō salutem;| Si [1]) apicem imperialis fastigii —

f. 103 huic | nrae fides contin& adnectere; | Incipit expositio fidei; | Profitemur [2]) nos credere in|diuisibilem —

f. 104ᵇ cuius regni non | erit finis; Explic ✕✓ exp fid | Incipit expositio sci agustini | de secreto gloriosę incarna|tionis dni nri ihū xpi. | Inter cetera et ad locū | lege cum timore caute & secr&ę; | ueni ad me — & secraete est exponendum·; | Explicit concordia cano|num scripta a crisconio | ad beatum liberinū | pontificem; ||

Cassiani *collationes III—V, VII—X.*

560. membr. fol. foliorum 110. saec. X.

Auf der Rückseite des Vorsetzblattes I Collatio abbatis Pafnutii | de tribus abrenuntiationibus | II Collatio abbatis Danihelis | de concupiscentia carnis ac spiritus | III Collatio abbatis Serapionis | de octo principalib. uitiis | IIII Collatio abbatis Sereni | de animae mobilitate et spiri|talibus nequitiis | V Item eiusdem de principalib. nequitiis | VI Collatio abbatis Isaac | de oratione | VII Item eiusdem de oratione in alio codice (i. a. c. *eras.*)

f. 1 Incipit collatio abbatis paphnuti | de tribus abrenuntiationibus [3]). | In illo [4]) scōrum choro [5]). qui uelut astra | —

f. 15ᵇ pcipisse nossemus. | Expł coll̄a. abb̄ pafnutii de trib; abrenuntiationib; | Incp coł. abb̄. Danihelis. de concupiscentia carnis ac sps̄ [6]) | Inter ceteros xpianę philosophię ui|ros —

f. 27ᵇ abicit diuitis uoluptatē [7]) | Explic coll̄ abbatis danihelis de concupiscentia | carnis et sps̄. Incipit coll̄ serapionis de | octo principalibus uitiis [8]). | In illo cetu antiquissimorum senum || —

f. 43 uelud | in speculo uideremur. || f. 43ᵇ Expl. coll abb̄

---

[1]) LXXXVII 1261. — [2]) XIII 651 Mai PNB I 463. — [3]) collatio 3 XLIX 557. — [4]) Obgleich die in andern Handschriften vorausgeschickte Capitulatio in dieser sich nicht findet, sind doch im Texte die Capitel durch Zahlen bezeichnet. — [5]) choro sanctorum. — [6]) collatio 4. — [7]) uoluntatem. — [8]) collatio 5.

sarapionis | Incip coll abb Sereni . prima de animae | mobilitate et spiritalis (s *in* b; *corr.*) nequitiis [1]). Summę s̃citatis et continentię uirum —

f. 61 gaudio conferemus [2]). Expl. | Incip eiusdem Sereni collatio secunda de principalibus nequitiis [3]): | Consummatisque —

f. 78 plenitudi nem siteremus (*corr.*). De principatib; abb. sereni coll secunda expl. | Incip coll prima . abb. isaac | de oratione [4]) || f. 78[b] De perpetua | orationis —

f. 96[b] disputationib; senseramus | Explicit . amen dō gratias || f. 97 Incipit collatio secunda [5]) eiusdē (abbatis isaac) | senis de oratione | Capitula de secunda collatione eiusdem senis . Prohemium I . — XIIII Responsio quemadmodum stabilitas cordis seu cogi tationū possit adquiri; Collatio secunda . | Inter cetera [6]) haec anachoretarum —

f. 109[b] meditatio serua uerit [7]); Explicit collatio abbatis isaac secunda | de oratione lege in pace ·; ||

Cassiodorii *historia tripertita.*

823. membr. 8. foliorum 158. saec. IX—X.

f. 1 ter [8]) uoluntatem ppriam commorari iussi sunt . aut in metallis affigi . aut [9]) | —

f. 29[b] synodum uenire pręcipiens . | I De p̄sulibus eccl̄arū qui intfuerunt niceno concilio — Expliciunt capitula | Incipit liber secundus Nomina episcoporum niceni c̄|cilii Sozomenus [10]) Communicabant —

f. 46 ordiamur [11]) initium . Hist̃ . eccle siast . lib̄ II explic̄ . incip̄ liber tertius . Incipiunt tituli | libri tertii | — In temporib; religiosi principis —

f. 55 olympiadis . | Hist ecclesiasticę lib̄ III explicit . Incip̄ lib̄ quart'. | Incipiunt tituli . libri quarti | —

---

[1]) collatio 7. — [2]) conferamus. — [3]) collatio 8 de principatibus seu potestatibus. — [4]) collatio 9. — [5]) collatio 10. — [6]) *om.* — [7]) meditatione servaverint. — [8]) 1, 9 LXIX 892 a. — [9]) fol. 4—10 sind verheftet; sie sind nach f. 158 zu setzen. Zwischen f. 1 und f. 2 fehlt ein Blatt. — [10]) Nomina — Sozomenus *om.* In der Ausgabe fehlt die von Cassiodorius selbst beigefügte Angabe seiner Quellen überall. — [11]) ordinetur.

f. 56 Sozomenus [1] | Igitur sub imperio constantini —

f. 74 manebant immotę. hist̃ eccł lib̃ IIII Expł Incipit | liber. v. Incipiunt tituli libri quinti | —

f. 75 Theodoritus [2] | Breui siquidem tempr̃e—

f. 104 imperator. | historia ecclesiastica. lib̃ v Expł Incip̃ lib̃ VI | Incipiunt tituli libri quinti ** |

f. 105 Sozomenus [3] | Nunc igit̃ de iuliano —

f. 128 potentia copuletur. | Historiae ecclesiasticae lib̃ VI explicit incip̃ lib VII | Incipiunt tituli libri septimi | — f. 128ᵇ Socrates [4] | Milites igitur —

f. 155ᵇ susceper̃. Contuli [5]. | Hist̃ ecclesiasticae lib̃ VII. Explic̃ incip̃ liber | VIII Incipiunt tituli eiusdem libri octaui | —

f. 156 Socrates [6] | De conuersatione monachorum [7] | Eo tempore fuit —

f. 158ᵇ languores & dęmones effugabat. & cũ litteras non didicisse& ad re// [8] || f. 4 fer [9] quia dum sacrificaret aliquando. scm̃ angelum —

f. 10 impetum causa huius modi reipublice remouisset Barbari [10] ||

Cassiodorii *expositiones in psalmos.*

271. membr. fol. max. foliorum 355. saec. X.

f. 1 Diuersas notas more maiorum certis locis | estimauimus affligendas; has cũ expla|nationibus suis subter adiunximus. ut | quidquid lector uoluerit inquirere per si|militudines earum sine aliqua difficultate | debeat inuenire. | PP̂ hoc in idiomatis *(corr. m. al.)* id est propriis locutionib; legis diuinae | ₽ hoc in dogmatibus ualde necessariis | P hoc in definitionibus. | SC̃H hoc in schematibus. | ET hoc *in* &*hio*logiis. [11] Ethiologia ē causę redditio. | RP hoc in interprę-

---

[1] *om.* — [2] *om.* — [3] *om.* — [4] *om.* — [5] Diese Subscription war bisher nicht bekannt. Dieselbe kehrt in anderen Handschriften Cassiodors wieder.— [6] *om.* — [7] De conversatione miraculis et responsionibus vel scriptis diversorum monachorum nec non et episcoporum. — [8] l. c. 1107 b. — [9] l. c. 1108 c. Ein Blatt fehlt. — [10] 8, 13 l. c. 1118 c. — [11] Das Cursivgedruckte *m. al. in ras.*

tatione nominum. RT hoc in arte rethorica | TOP hoc in topicis | SYL hoc in sillogismis | R [1]) hoc in arithmetica | GO [2]) hoc in geom&rica. | M hoc in musica | R [3]) hoc in astronomia. [4]) |

Incipit prefatio | expositionu in psalterio. cassi odori. senatoris | Repulsis [5]) aliquando in rauenna [6]) urbe | —

f. 1b Melos siquidem blandu animas [7]) | oblectat. sed non conpellit ad lacrimas [8]) | f. 2 pascitur [9]). ieiuniis reficitur. & inde potius cres cit. —

f. 2b minutatim ad exponenda psalterii uerba | ueniamus [10]) || f. 3 eatus [11]) uir qui non abiit in consilio impio [12]). Nimis pul chrum —

f 3b ad exem plum sanctitatis eius ⁊ menbris quoq. uideat ee pceptu [13]) | f. 4 conuenire. quauis ad exemplum scitatis eius | & membris quoq; uideatur ee pceptum —

f. 5b Cuius hee causa suscepta sunt. Expl psal prim. Incipit II psalmus Dauid. | Quauis in quibusdam codicibus. nec iste —

f. 122b dno reddit inmunes. Incipit a quin quagesimo pri mo psalmo usque centesimum | Cassiodori senatoris exigui ser ui di iam dno prestante conuerso. | Incipt psalmus. LIIII. In fine intel lectus dauid cum ueniret [14]) doech idums. | et adnuntiau saul [15]). et dix [16]). uenit dd in domum achimelech [17]). | Ut titulum nobis aperiat. causa —

f. 231 solus pualet confitentes. HZIIAIKIT TCΩΛΗVC KHNTICDHUC | Δῶ ΓΡΩΤΙΩC In xpi nomine | incipit psalmus centesimus primus. | oratio pauperis cum anxius | fuerat [18]) et coram dno effude rit praecem suam. | f. 231b Quauis aliqui praesentem psalmum dno [19]) sal uatori —

f. 354b expositores habere noscuntur. | Explicit. expositio. | psalmorum. in numero. LI *Von einer Hand des zwölften Jahrhun-*

---

[1]) Das Blatt hier und im Folgenden zu sehr eingeheftet. Lies AR. — [2]) Lies GEO. — [3]) Lies ASTR. — [4]) Diese Vorrede über die im Commentar angewandten Zeichen ist in den Ausgaben weggelassen, obgleich sie sich in allen ältern Codices dieser Schrift findet. Durch den ganzen Codex finden sich diese notae am Rande angebracht. — [5]) LXX 9. — [6]) Rauennati. — [7]) animos. — [8]) l. c. 11 b. — [9]) l. c. 22 c. — [10]) l. c. 26 a. Von dem ersten Quaternio sind nur diese beiden Blätter übrig. f. 3 ist von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts ergänzt. — [11]) l. c. 27 c. — [12]) qui — impiorum *om.* — [13]) l. c. 30 b. — [14]) uenit. — [15]) Sauli. — [16]) dixit illi: Ecce. — [17]) Abimelech. — [18]) fuerit. — [19]) Domini.

derts Hęc est rescriptio beati ṽdelrici epi. in q papę ni|colao de continentia clericorũ ñ iuste . sed impie . | ñ canonice . s, indiscrete tractanti ita respondit | Dño & patri . puigili scę romanę ecclę puisori . ṽdel|ric' . solo nomine eps . amorẽ ut filius . timorẽ ut | seruus . Cũ tua o pat . & dñe decreta sup clericoꝝ | —

f. 355[b] erubescam' peccatores ee . qm in con|spectu hominum homines ee . ||

Claudianus Mamertus *de statu animae.*

240. membr. 4. foliorum 64. saec. XI.

f. 1[b] ecipis [1]) ut respon|deam quae in rebus humanis corporea . queque | incorporea sentienda sint . —

f. 4 societate dominatur . Incipit pfatio libroꝝ claudiani. | praefectorio [2]) . patricio . doctissimo . et optimo | viro . Sollio [3]) sidonio . Claudianus [4]) | Editionem libelloꝝ | mihi quos de animę statu condidi. reticendi cautus . et loquendi | —

f. 5 uige bonis uiris [5]) ueteris reparator eloquentię . Explicit plogus . | Lib de statu animae primus . | Magnum in genere humano. Solli Sidoni . fr | amantissime multorum uitium . ẽ . arrogans imperitia . et pui|cax —

f. 32 secundi uoluminis ordiamur . *Explicit lib prim'* [6]) | *Zwei Zeilen leer* | Sepenumero mecũ reputanti mihi . quonã | pacto excellentissima ueritas tatum inimicorum semet | —

f. 53[b] huiusce iam uoluminis iste sit finis || f. 54 Editis in astruc|tionem ueri et merito pa|riter & numero satis ut arbitror idoneis uadibus . Restat | —

f. 64[b] quanta sit in excidio falsitatis [7]) . Explicit Liber | *Folgt der griechische Text des Psalmes 'Beatus vir' und das griechische Vaterunser.* ||

---

[1]) Diese Vorrede scheint unedirt zu sein. — [2]) LIII 697. — [3]) C. Sollio. — [4]) Claudianus Sal. — [5]) uiribus. — [6]) Das cursiv Gedruckte von späterer Hand. — [7]) Die Schlussepistel an Sidonius Apollinaris fehlt.

EUSEBII (*Rufini*) *historia ecclesiastica.*

822. membr. Grossoctav. foliorum 175. saec. IX.

f. 1 Incipit prologus Rufini in librū | historiarum Eusebii quem de greco transtulit in latinum Peritorum [1]) dicunt esse medicorū | —

f. 1ᵇ theodosii augusti haec continet ecclesiasticae historiae | liber primus . Capitula Incipiunt . | — f. 2 Incipit liber primus | ecclesiasticae historiae Successiones scōrum apostulorum et tempora | —

f. 16 tenebunt locum.: || f. 16ᵇ Quae &iā secundus ecclesiasticę hystoriae contin& liber . | — f. 17 Quaecumque oportuit —

f. 31 ista sufficiant: | Explic̄ lib̄ secundus . Incipit liber tertius . | haec etiam liber tertius continet . | — Expliciunt capitula libri tertii | Igitur Judaei debitis —

f. 49 ista sufficiant . Expl liber III . Cap̄ lib̄ . IIII . | — Quartus quoque ecclesiasticae liber haec continet | — Incipit liber quartus || f. 49ᵇ Duodecimo anno principatus —

f. 67ᵇ uiuendi finem fecit . Finit liber . IIII . Incip̄ liber quintus . | Haec etiam . quintus continet liber . | — f. 68 Igitur Soteri ep̄o —

f. 88 hystoriis esse mandata: explicit . | historiae aeclesiasticae liber quintus . Adiuro te qui|cumque hos descripseris libros ꝑ dnm̄ nm̄ ihm̄ xpm̄ et | gloriosū eius aduentū . in quo ueniet iudicare uiuos et mor|tuos . ut conferas quod descripseris . et emendes ad exem|plaria ea de quibus transscripseris . diligenter et hoc | adiurationis genus similiter transscribas . et transfe|ras meū codicem quem descripseris; || f. 88ᵇ haec continet sextus liber eusebii caesariensis aeclesiasticę historiae de greco in latinum uersum (uersę *ead. m.*) | Incipiunt capitula de libro sexto | — At cū seuerus —

f. 109ᵇ materiā derelinquit | Explic̄ lib VI . incipit liber VIImus . haec ⁱⁿ sunt in VII | libro aeclesiasticae historiae | — f. 110 Expliciunt capitula libri . VIImi . Incip̄ liber septimus . | Septimum nobis —

f. 124 ad memoriam relinquimus (relinquamus *corr.*) . | Expl̄ liber VII . Incipit . VIII . | haec insunt in octauo libro ecclesiasticae historiae | — Expl̄ capitula | Incipit liber . VIII . || f. 124ᵇ Apostulorum successionibus —

---

[1]) XXI 461.

f. 136ᵇ consecutum sit uideamus. Finit liber octauus Incipit liber nonus — Explic̃iunt capitula || f. 137 Huiuscemodi edictis —

f. 148 fuerant. procurabat. | Eusebii Cesariensis ecclesiastice istoria Finit liber viiii Incipit liber x | Hucusque [1]) nobis eusebius — addidimus [2]). haec etiã decimo libro ecclesiasticę historię continentur — f. 148ᵇ Expl capitula Cum [3]) apud alexandriam —

f. 162ᵇ inaniter reliquer' [4]). | Finit liber .x. Incipit liber undecimus. haec contin& ximus ecclesiasticae historiae liber — f. 163 Expliciunt capit̃. || f. 163ᵇ Post iuliani necem —

f. 175ᵇ p̄mia meritorum Finit liber undecimus ecclaesi asticae historiae dõ gratias ||

Ferrandus *ad Reginum comitem.*

243. membr. 4. fol. 1—32 saec. X, 33—48 saec. XI, 49—61 saec. X, 62—66 saec. XI

f. 1 Liber Ferrandi | diaconi ecclę cartaginen|sis ad regⁱnũ comitem qualis | esse debeat dux religiosus | in actibus militaribus. anñ [5]). | Sotialis (t *ex* c) uitae laborib; exercendus ig norantia pueritiae mox rationis [6]) | homo caruerit aut dõ incipit dux | inlustris regine aut saeculo militare| —

f. 32 ducib; xp̃ianis p̲petuus principatus. | Explicit liber Ferrandi diaconi ||

f. 33 [7]) Gens [8]) meroingorum de qua | franci reges —

f. 48ᵇ quicquã duxit. et antiquius quã ut urbs roma || f. 49 — f. 51 *enthalten Gebete* ||

f. 52 Incipit chronica ab aⁿno incar nat̃ dñi DCLXXXV ab initio vero mundi. anno IIII DCCLXX (*in mg.* Bedae presbyteri) || f. 52ᵇ I Istinianus minor filius constantini regnaũ. annos. x. | —

f. 58 Scm̃ uero nazariũ in monasterio nr̃o | lauresham ubi in p̄fatis locis in multis miraculis clarescunt | —

f. 61 francoꝝ constituit. | Nomina regũ francoꝝ | Hlutharius regnaũ añ XLIIII — Hlotharius añ. XVI ||

---

[1]) l. c. 463. — [2]) addemus. — [3]) l. c. 467. — [4]) capta reliquere. — [5]) LXVII 928. Ferrandi ep. 7. Ad Reginum comitem paraeneticus Qualis - militaribus, seu de septem regulis innocentiae. — [6]) ut rationalis. — [7]) f. 34 unten: antiquus liber scĩ nazarii in laurissa. — [8]) Leben Karls des Grossen von Eginhard.

f. 61[b] Oratio quando ymnum cantat[2] | angelicum. | Ds qui non mortem — per dnm. ||

f. 62 Praecepta uiuendi per singulos uersus | quae monastica dicuntur [1]). | haec praecepta legat deuotus ut [2]) impleat actu | —

f. 66 Expectat laetus caelestia gaudia iustus [3]). Finit. | Versus contra luxuriam | Qui cupis esse bonus. qui uitã queris honestã — Dilige munditiã corporis | atque animae || f. 66[b] *nicht mehr zu lesen.*

Firmicus Maternus *de errore profanarum religionum.*

165. membr. 8. foliorum 36. saec. X.

f. 1 quod in fabricatione hominis [4]) —

f. 33 Ut diuina maiestate ꝓuecti orbẽ terrę | felici gubernetis imperio; | Juli Firmici Materni ūc. de erro|re profanarū religionu explicit. || f. 33[b] ✝ Ds propitius esto mihi peccatori seruo tuo — spiritu scõ uiuis | f. 34 Permittente [5]) beato apło petro clemens multa de nefanda | —

f. 36[b] et clemens respondit. Sed ne ipsū ////////// | //// obseruare consequenter nouerant [5]) |

Auf mehreren Seiten (f. 1. 3. 4[b]. 5. 12[b]. 13. 20[b]. 21. 28[b]. 29. 36[b]) ist die Schrift mehr oder minder ausgegangen. Als Flacius Illyricus die Handschrift abschrieb, befand sich dieselbe offenbar

---

[1]) Columbani monosticha LXXX 287. — [2]) et. — [3]) l. c. 291 b. — [4]) Die Lücke zu Anfang und vor fol. 5 ist von Bursian in der Vorrede zu seiner Ausgabe S. IV unrichtig beurtheilt worden. Vier Blätter fehlen am ersten Quaternio, aber nicht, wie Bursian vermuthet, die drei ersten und das letzte des Quaternio; vielmehr fehlen, da das Mittelstück der Lage (f. 1. 2. 3. 4) erhalten ist, die beiden ersten und die beiden letzten, vorausgesetzt, dass die erste Lage, wie die andern vier, einen Quaternio bildete. Denn möglich ist es immerhin, dass die erste Lage aus einem Ternio bestand, dass also blos je ein Blatt am Anfang und am Ende derselben fehlt. Aber wenn auch die erste Lage einen Quaternio bildete, so ist es nicht nöthig anzunehmen, dass vorn mehr als ein Blatt am Texte fehlt, da das eine Blatt als Titelblatt gedient haben kann. Indess ist dies nicht wahrscheinlich, da die ganze Beschaffenheit des Codex verräth, dass der Schreiber keinen Überfluss an Pergament hatte. Für einen grossen Theil der Handschrift hat er eine Urkunde zerschnitten und die ursprüngliche Schrift bis auf kleine, noch lesbare Reste sorgfältig ausradirt. Auf jeden Fall ist vorn keine grössere Lücke anzunehmen als vor fol. 5. — [5]) Clemens recogn. X 17—27.

schon in diesem Zustande. Bursian hat sich meist bei der Lesung desselben beruhigt, während sich behaupten lässt, dass auf mehreren der angegebenen Seiten nur wenige Worte sicher sind. Einige Beispiele mögen die Unzuverlässigkeit der bisherigen Lesung darthun: f. 4^b, 21 ed. Burs. hat die Handschrift nicht 'nefariae', sondern 'barbarae', f. 4^b, 25 nicht 'obsequatur' sondern 'seruiatis', f. 12^b, 23 gibt die Handschrift 'ueritatis inimicus sceleratarum artium magister' statt der Lesart der editio princeps 'ueritatis in multis sceleratarum impietatum scriptis' [1]). Dazu kommt noch dass auf f. 1 und 5 von einer sehr späten Hand mit der grössten Willkür die erloschene Schrift nicht nachgefahren, sondern überschrieben ist. Dies ist nach Veranstaltung der ersten Ausgabe geschehen, da die Lesarten derselben unter der späteren Schrift noch hier und da deutlich zu erkennen sind. Bursian hat zuweilen dieser späteren Schrift den Vorzug vor den Lesarten der ed. princeps gegeben. Eine neue Ausgabe ohne wirklich neue Lesung, die nur mit Hülfe von Reagentien zu bewerkstelligen ist — das schwächste chemische Mittel würde ausreichen, um die erloschene Schrift wieder zu beleben — muss sich darauf beschränken, f. 1 und 5 fast ganz, von den übrigen Seiten die meisten Worte in Cursivschrift zu drucken, um über die Unsicherheit der Lesung keinen Zweifel zu lassen.

Gregorii *Magni epistulae selectae.*

266. membr. Schmalfolio. foliorum 126. saec. IX—X.

f. 1 ı Uenantio [2]) lunensi ep̄o scripsit ut subsidiū | a se missę abbatissę & adiutorium in om|nibus prębuiss&. | —

f. 16 ccxxı Uniuersis ep̄is perallam prouinci|am constitutis gratiarum actio pro reuer|sione de errore . nullumque pro commodi datione ad sacrum ordinem accedere . | sub plurimis exemplis diuinae scripturae proibet [3]) . || f. 16^b ı Gregorius uenantio ep̄s lunen̄ | Fra-

---

[1]) Bursian gibt 'ueritatis in multis sceleratarum...........' und bemerkt 'spatium uacuum ed. pr. expleuit *impietatum scriptis* sed aliud quid fuisse in cod. apparet. — [2]) Die beiden ersten Blätter fehlen. — [3]) In dieser Hand-

ternitatis [1]) uestrę adeo nobis. | sollicitudinem placuisse rescribimus [2]) ut stu dii [3]) —

f. 125ᵇ ēē Greḡ furtunato epō neapolitano | Augustinus [4]) praesentium portitor. qui reliquorū | —

f. 126 inde centi prohibitum & [5]) pro suae magis | animae utilitate cognoscat. || f. 126ᵇ Codex de monasterio o *(sic)* ||

Diese Handschrift zeigt, wie wenig Vertrauen man der Vulgata in den Briefen Gregors des Grossen schenken darf.

---

schrift ausgewählter Briefe Gregors des Grossen ist die Ordnung des Registrum nicht befolgt. Bemerkenswerth sind die dem Verzeichnisse der Briefe beigefügten Inhaltsangaben. Die Handschrift enthält folgende Briefe: I 85 III 11. 37 V 29. 45- 47 VI 34 VII 45 VIII 17. 19. 32 IX 1. 2. 5. 6. 8. 13—32. 34. 36. 37. 40. 42—45. 47-52. 54—56. 60. 62-64. 66. 70. 71. 73—76. 78. 81—85. 87—94. 97. 101. 104. 106—122. 124. 125 X 2. 3. 5-7. 9. 12-15. 20. 25. 26. 28. 30. 32. 33. 40-44. 46-48. 50-60. 64. 66. 67. XI 9-11. 17-21. 23. 24. 39. 41-43. 48. 49. 70. 73. 75 XII 3-6. 9—11. 13—23. 25—27. 34—37. 39—46. 49 XIII 24. 25. 36. 43. 47 XIV 15 in dieser Ordnung: X 43 XII 34 X 6. 7 XI 39 XII 4 XIII 24 IX 51 XIII 25 XI 23 XII 20. 22. 21. 23. 25 IX 47 XII 15. 5 X 67 XII 6 IX 48. 49. III 37 X 44 XII 3 XI 42. 41 IX 52. 94 V 45 IX 97 V 46 XII 35 IX 5 XII 26 IX 93 V 47 IX 73. 50. 24 X 2 XIII 36 X 30 IX 101 X 13. 12. 14 IX 74 XI 24 IX 78 VII 45 IX 84. 85 X 46 IX 87. 88. 54 VI 34 XI 6. 7 XII 9. 36 IX 1. 2 X 32. 50. 52 XII 27 XI 73 XII 39 I 85 X 3 IX 91 XII 40 XIII 43 VIII 17 X 47 XII 19 IX 92 XII 41 XI 48. 49 IX 62. 63. 21. 18. 19. 22. 23. 20 X 48 XII 10 XI 17. 21 IX 55. 83. 56. 14. 13 VIII 32 IX 25 X 53 IX 104. 26. 15 X 54 IX 16 XI 18. 19. 20 IX 6 X 42. 28 IX 40 'Sergio defensori. Filius noster magnificus' *etc. (?)* IX 66. 8. 64 XII 42 III 11 IX 118. 117. 109. 115. 110. 111 XI 75 IX 106. 107. 112 XI 70 IX 108. 119. 116. 121. 122. 120. 81 X 66 IX 125 XII 43 IX 82 XI 9. 10 IX 124. 17 XI 11 X 55. 56. 57 IX 70. 71 X 58. 59 XII 16. 17 VIII 19 IX 42. 28. 43 X 41. 40 XII 18. 11 X 9 XII 14. 13 X 33. 25. 60. 64 IX 27. 75. 76 XI 43 XII 44 X 15 IX 29. 30 XII 37 X 5 IX 44. 45 XIII 47 IX 31. 32 XIV 15 XII 45 V 29 XII 46 IX 89. 90. 34. 36 X 20 XII 49 IX 60. 37 X 26. Früher enthielt die Handschrift nach dem vorgesetzten Index noch zwanzig Briefe mehr: Sauino subdiacono. Felici epō. Castorio notario. Juliano scriboni. Gratiarum actiones marcio augusto. Exhortatorium conductoribus massarum. Cypriano diacono. Constantinae augustae. Constantinae augustae. Sabastiano epō. Eulogio et Anastasio. Anastasio. Eulogio. Datiano epō. Johanni epō Const. Castorio epō. Furtunato epō. Vergilio epō. Omnibus epīs qui in regno hildeberti fuerant. Hilderico regi. Johanni epō.

[1]) LXXVII 1101. — [2]) scribimus. — [3]) nostri studii. — [4]) l. c. 1084. — [5]) *om.*

Gregorii Magni *homiliae XL in evangelia.*

258. membr. 4. 2 col. foliorum 121. saec. X.

f. 1 Si [1]) igitur [2]) pascha xp̄s. pen|sandum nobis est quid de pascha lex loquitur; | —

f. 4ᵇ seꝉorū am̄; expꝉc omelie xxii. | seq̄ sc̄i euangelii | sc̄d lucam. In illo temp̄ duo ex disci|pulis ibant [3]) in castellum | — f. 5ᵇ eum in fracti|one panis. Omꝉ lecti|onis eusdem habita | ad populum in basilica beati petri apꝉi | In cottidiana uobis sollē|nitate laborantibus | —

f. 7 ut proprios recipiat ad regnum [4]); Explic omꝉ xxiii seq̄ sc̄i eug̃ scđ ioħ | In illo tempore mani festauit se iterum ih̄s | —

f. 27ᵇ quibus | breuiter respondemus [5]). || f. 28 amittimur [6]) magna [7]). | Quia dum rem diligimus | —

f. 64ᵇ sibi pro odore suae | carnis adibuit. | Quod ergo sibi turpit̄ [8]). || f. 65 cumbebat [9]). sed apud pae|nitentem mulierem men|tis aepulis delectabatᵛr. | —

f. 121ᵇ populū figuraliter expri|mit. Qui dū conuersus ad dm̄ [10])

Gregorii Magni *homiliae in Ezechielem.*

259. membr. Grossoctav. foliorum 96. saec. VIII—IX.

f. 1 sed [11]) erunt sicut angeli dī in caelo. unde [12]) per iohannem dicitur | — unigenitus patris qui cum eo uiuit & regnat in unitate sp̄s sc̄i | ds̄ [13]) per omnia saecula saeculorum amen Incipit ome|lia iii. | Uir cuius [14]) calamus mensurae in manu eius | ecce [15]) describitur —

f. 13ᵇ sperantes in uerbo quod uiuit et regnat cum patre in u|nitate sp̄s sc̄i ds̄ [16]) per omnia secula seculorum amen. | Explicit

---

[1]) hom. 22 LXXVI 1177 d. Der erste Quaternio fehlt. — [2]) ergo. — [3]) Jesu ibant ipsa die. — [4]) regnum ipso adiuvante *etc.* — [5]) hom. 26. l. c. 1203 d. — [6]) hom. 27 l. c. 1205 d. Zwei Blätter fehlen. — [7]) amittimus maxima. — [8]) hom. 33 l. c. 1240 a. — [9]) l. c. 1243 d. Vier Blätter fehlen. — [10]) hom. 40 l. c. 1302 c. Blos der Anfang der Homilie ist erhalten. Die letzten Blätter sind sehr beschädigt. — [11]) Lib. ii hom. ii LXXVI 958 a. Die beiden ersten Quaternionen fehlen, von dem dritten fehlen die beiden ersten Blätter; von dem zweiten ist noch ein Fetzen übrig. — [12]) et unde. — [13]) *om.* — [14]) cui. — [15]) in manu esse. — [16]) *om.*

liber.III. Incipit liber.IIII. Uir cuius [1]) species quasi species aeris mensus est uestibulū por tę —

f. 24 seculorum Incipit omelia .v. expositionū sc̄i gregorii. | Memoratis superius thalamis propheta subiun|git —

f. 36b ergo plerum' scis etiam et in lotis sublimioribus po,sitis ut ad bona opera alii prouocentur [2]) || f. 37 Incipit homelia VI. Postquam de contemplationis gra tia obliquas fenestras insinuas pro,feta —

f. 49b non solum ad o rientem centum cubitis [3]) sed etiam ad aquilonem ducuntur dum cum iustis etiam peccatores per dona et penitentiam ad perfec tionem ueniunt [4]). Explic̄. omelia. VI. Incip̄ omelia. VII. Magna legentium debet esse discretio ut in saro [5]) eloquio cum —

f. 62 habere nos ante oculos d̄i omnipotentis [6]) palmas hinc inde [7]) monstramus [8]). Explicit omelia. VII. Incipit octaua. Prophetiae [9]) uerba quae largiente dn̄o hodie caritatis [10]) uestrae lo quenda —

f. 74b pec camus atque u-tapremis [11]) mundi post culpas lauemus holocaustum [12]). explicit om̄e. VIII. Incip̄. om̄el. VIIII. Quid sumus de misticis sensibus hiezechiel profeta [13]) | —

f. 84b ho mo factus ꝓ nostris iniquitatib: in cruce sanguinē fudit. qui uiuit et reg nat cum patre in unitate sp̄s sc̄i d̄s p' ōnia secula seculoꝝ amen amen *zwei Zeilen leer* | Sacri eloquii uerba [14]) misticos sensus ut [15]) propheta ꝓ ad,spirationem sp̄s sc̄i prudent̄ intellegens d̄t—

f. 96b p petuā [16]) erudit sit itaq; gloria ōnipotenti dn̄o nō ihū xp̄o qui uiuit et regnat cū patre in unitate sp̄s sc̄i d̄s p' ōnia sc̄la scloꝝ amen. | Expliciunt omeliae sc̄i gregorii pp̄ in extrema parte ezechielis | numero decē d̄o gratias. ||

---

[1]) cuius erat. — [2]) l. c. 998 a. Der Schluss fehlt. Die Handschrift ist von verschiedenen Schreibern geschrieben, so beginnt f. 37 eine neue Hand. — [3]) cubiti. — [4]) ueniunt, largiente - seculorum. Amen. — [5]) sacro. — [6]) omnipotentis Dei oculos. — [7]) et inde. — [8]) monstramus. Cui - seculorum. Amen. — [9]) Prophetae. — [10]) caritati. — [11]) ut appareamus. — [12]) holocaustum. Ad haec agenda adest gratia redemptoris nostri, qui *etc.* — [13]) Ezechielis prophetae. — [14]) *om.* — [15]) *om.* — [16]) Vorher hat die Handschrift 'per dolores et uulnera et munera'

Gregorii Magni *moralia I—V.*

245. membr. 4. foliorum 180. saec. IX.

f. 5 [1]) studii [2]) ex utraq; fulciatur. Explicit prologus. | Incipit expositio beati iob moralia gregorii | per contemplationem sumpta. pars prima. | idẽ libri quinque, | Inter multos sepe queritur. qui [3]) libri beati iob scriptor | —

f. 25ᵇ a ue|neratione historiae ñ recedat; explicit liber | primus; Incipit liber secundus; | Scriptura sacra mentis oculis quasi quoddã spe|culum —

f. 49 isł [4]) uero uidens dñ dicitur et quid per iacob nisi iudai|cus — f. 49ᵇ nudus quippe ad uterum matris reuertitur [5]) || —

f. 62 profecto ęquanimiter ad momtũ sublata tolleramus | Explic̃ liber secundus | Incip̃ liber tercius; | Beatus iob ad mortem p&itus in temptacione | —

f. 92ᵇ expediunt [6]) loca ꝑducamus; | Explic̃ lib̃ tercius || Qui textũ considerat & sensũ sacrae locuti|onis —

f. 125ᵇ subiungit' et seruus lib̃ a dnõ suo. Explic̃ liber IIII f. 126 Incipit liber quintus | Cũ ualde occultas *(corr.)* sint diuina iudicia. cur in hac | —

f. 179 in desideriis infirmatur; | Explicit liber quintus [7]) ||

XI—XVI.

246. membr. 4. 2 col. foliorum 110. saec. X.

f. 1 Reddere nazario me lector kare memento | Alterius domini ius quia nolo pati ||

f. 2 Moraliorum gregorii | papae in expositione beati iob | per contemplationem sumpta | liber undecimus pars | tertia *(m. al. add.* libri VI) ||

---

[1]) Die Handschrift ist zu Anfang und zu Ende stark beschädigt. Die beiden ersten Blätter fehlen ganz, und erst mit fol. 5 beginnt die Handschrift einigermassen lesbar zu werden. fol. 2 unten: codex de monasterio sc̃i nazarii qᵈ nomi *(sic)*. — [2]) LXXV 516. — [3]) quis. — [4]) l. c. 584 b. — [5]) l. c. 585 c. fol. 49 von einer Hand des 11—12. Jahrhunderts ergänzt. — [6]) expetunt. — [7]) Von den beiden letzten Blättern nur je ein Fetzen erhalten. —

f. 2ᵛ Quamuis [1]) in ꝓlixo | opere esse culpabilis | stili mutabilitas n | debet —

f. 18 quia nec p carnalem huc delectationem | uenit . Explī lib̄ undecimus | Incipit liber | duodecimus | Mos iustorum est | tanᵗᵒ sollicitius pr-esentē | uitam quam sit fugitiua | cogitare . quanto —

f. 34 de cordis sim plicitate laudauit. | Explicit liber duodecimus | Incipit liber ter tius decimus | Esse hoc peruersorū | proprium solet quod | mala sua [2]) p conuitium bonis | —

f. 47 in suis | uocibus securus non est . Explicit liber | tertius decimus | Incipit liber quartus deci mus | Superioribus [3]) huius | operis parte tractaui mus quod omp̄s ds̄ ɥt | mentes corrigeret sub lege —

f. 68 ante iudicium diutius expectauit | Explicit lib̄ ***ᴵᴵᴵᴵ decimus | Incipit lib̄ | quintus | decimus || f. 68ᵇ Quia amici be ati iob . nequaquā | peruersi esse po tuerunt. Sophar | naamathites (es *in* is *corr.*) | uerba testantur —

f. 89 in | se sed &iam in aliis oderunt . | Explicit liber | quintus deci mus ÷ Incipit liber | sextus deci mus. | Qui contra | ueritatis | uerba in alligatione | deficiunt . | Sępe etiā | nota replicant ne tacendo uicti uide|antur —

f. 110 quia magna obscuritate | inplicata sunt . opitulante dō latius | deserantur (disserantur *corr. m. al.*) ·; Explicit liber | sextus decimus pars tert ||

XXIII—XXVII.

248. membr. 4. 2 col. foliorum 146. saec. X.

f. 1 de locis [4]) singulis quasi ꝓ exercen|da caritate commouit . eoꝝ q ; ora sub specię consolatio|nis aperuit; —

f. 29 quę for titer egerit . ad diuine spei mu|nimen fugiens solidius uiuat: | Explīc liber uicesimus | tertius: Incipit vi cesimus quartus: | heliu uim supnę | dispensationis in|sinuans —

f. 53 patient grauis innotescit: Explīc lib̄ vicesimᵘ | quartus. Incp̄t lib̄ | xxv | Ipsa humanę ēdici onis qualitas indicat. | quā longe reb; c&eris | —

---

[1]) LXXV 953. — [2]) sua mala. — [3]) Superiori. — [4]) lib. 23 LXXVI 250 b. Zwei Blätter fehlen.

f. 75ᵇ oritur exordia honoris ignorat; | Expl lib xxv . Incp lib uicesimus sextus | In locutionibus suis | hoc arrogantes ui|ri habere int alia —

f. 112ᵇ extendam [1] ·; | / [2]) pl lib vi | //esimus sex|/us; Incip /// vicesimus | /// ptimus: | /// squis de | /// gnis dictis | //// rogantiū | //// mere scien|//// ã [3]) nitit. ꝓui|dere sollert deb& —

f. 146ᵇ turba deprehensi adhuc | sycomori arborem non | inuenerunt: | Explicit lib xxvii | dō gratias | amen ||

XXXII—XXXV.

249. membr. 8. foliorum 150. saec. X.

Vorn auf dem Vorsetzblatt + iste liber pᵓ sextum scribi deb& quia pars ē ultima *auf der Rückseite desselben* Codex de monasterio sci nazarii . quod vocat | Lauresham | Incipit lib tricessimus secundus pars ultima | Reddere nazario me lector kare memento | Alterius domini ius quia nolo pati ||

f. 1 In hoc libro continentur moralia in iob | libri . iii . beati gregorii papae urbis romae | Sci [4]) uiri . quo apud dm altius uirtutū | dignitate proficiunt . eo subtilius indignos | —

f. 37 sine termino sup celos regn&; Explic lib xxxii . | Incip liber xxxiii | Antiquo hosti qui sub uehemoth nomine domini|ca uoce describitur . superbi quique tanto fami|liarius —

f. 87ᵇ flammā quippe suggestionū . (illius) extinguit citius | unda lacrimarum ·; Expl liber xxxiii : | Qui non est diligens et studiosus lector in isto libro nich ꝓficit | anno dni ꝏ ccc xcvi rubricatus est textus iob || f. 88 Incipit liber beati gregorii xxxiiii | Quia ex hoc mundo corpus gerimus . uniuersitatis ter|minum ex ea quę [5]) nos sumus parte pensemus . | —

f. 118ᵇ dum | in sem&ipsis principaliter humilitatē tuentur; finit | Explicit liber xxxiiii . Incip liber xxxv . | Quia iste ultimus huius operis liber est . & locis difficilioribus pertractatis minus obscu|ra sunt —

f. 150 sicut [6]) per | me uerba audit . pro me lacrimas reddat . | Explic lib xxxv ||

---

[1]) extendatur. — [2]) Ein Stück aus dem Blatte geschnitten. — [3]) Quisquis de magnis dictis arrogantium sumere scientiam. — [4]) LXXVI 631. — [5]) qua. — [6]) si cum.

Hieronymus *ad Damasum.*

187. membr. 8. foliorum 66. saec. IX.

f. 1 Codex sci nacii laur//// | f. 1ᵇ Incipit epistola | sci hyeronimi pri ad damasso papa | urbis Roma | Beatissimo ¹) papae damasso se des apostholicae urbis ro|mae hyeronimus . supplex legi |

f. 4 usq: centum . quinquagisimo ²) . | oret p nobis . beatitudo tua . beatissimae papa | Explicit prefatio | Incipit expositio psal|terii uel literarum Quae peruersorum capita . cognuscunt | psalterium ³) dicitor ab psalentium mul|torum modolamine uocis —

f. 5ᵇ fiat fiat quod est semper . | Psalmorum Lib . uer hab . v mil . c . | Beatus uir qui non habiit | —

f. 6 impio|rum peribit . | Quare fremuerunt gentes . & populi | —

f. 6ᵇ confidunt in eu | III Dne quid multiplicati sunt qui tribu|lant me — dicunt anima mea || f. 7 *enthält Recepte von gleichzeitiger Hand:* Unguentu ad uentre soluendu *und* potio ad ptysicos || f. 8 (— 66) Inept alfa . betu . galie|ni ad paternum *(Beschreibung von Pflanzen mit Angabe ihres Gebrauches in alphabetischer Ordnung).*

Hieronymi *dialogus adversus Pelagianos.*

178. membr. 8. foliorum 82. saec. X.

Auf dem zweiten nicht numerirten Blatte von einer Hand des fünfzehnten Jahrhunderts Iste liber pertinet ad scm nazarium in laurissa | monasterium pmonstratensis ordinis . redde sibi |

f. 1 Incipit ⁴) epistola hieronimi ad thesi|phonte ⁵) contra heresim pelagii ⁶) . | Non audacter ut falso putas sed amanter studioseq; fecisti . ut | nouam mihi ex ueteri mitteres questionem . quae ante litteras —

f. 12ᵇ cum ue|ram fidem meae xps reliquerit uoluntati ; || f. 13 Explicit prologus; Incipit liber; | a Dic ⁷) mihi critobule . uerum ⁸) est quod a te scriptum audio | posse hominem sine peccato esse si uelit. & facilia di esse | precepta ; c Uerum attice sed non eodem sensu . ab emulis ac|cipitur —

---

¹) XXX 294. Vallarsi hat diese Handschrift benutzt. — ²) CL. — ³) ? — ⁴) ep. 133 XXII 1147. — ⁵) Ctesiphontem. — ⁶) adversus Pelagium. — ⁷) XXIII 498. — ⁸) uerumne.

f. 41 reperire non poterit; Cor enim filiorum hominum repletū est malitia; Libri pars prima finit | Incipit pars secunda | c Multa quidem de scripturis scis. memoriter copiosaeq; —

f. 67 sub pec|cato . ut omnium misereatur . & cetera quae sepe replicabimus [1]) ; Finit libri pars secunda . | Incipit pars tertia | Delectatus sum tuorum multiplicatione sermonum . | —

f. 82^b delicta solui dicit in baptismo ut cuius in c&eris auctori|tate ducimini . &iam in hac parte errorem sequamini ; ||

Hieronymus *in Ecclesiasten.*

175. membr. 4. 2 Col. foliorum 66. saec. X.

f. 2 *Von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts* Qui te furetur hic demōis ense secetur | Iste sit in banno qui te furetur in anno. | Codex monasterii Sti Nazarii q vocatur laurissa

f. 2^b Incipit tractatus | beati Hieronymi presbiteri | in ecclesiasten . | Codex de monasterio sc̄i nazarii quod nominatur lauresham . f. 3 Memini [2]) me ante | hoc ferme quin|quennium | . cum adhuc | romę essem . et eccle|siasten s̄cae blesillae | legerem . —

ibid. fonte≠ ueritatis amisso [3]) . opinionū | riuolos consectarer | Uerba ecclesiastes . Filii | dauid regis hierusalem . | Tribus nominibus : uocatum fuisse | —

f. 65^b Uae quippe his qui dicunt malū | bonum . & bonum malum . Explicit expositio | *eine Hand des vierzehnten Jahrhunderts fügt hinzu* b̄ti Jeronimi super ecclesiasten [4]) .

---

1) replicauimus. — 2) XXIII 1009. — 3) omisso. —

4) f. 66^b von einer Hand des zehnten Jahrhunderts

Breue de libris que heilradi fuer'
liber euangeliorū
liber comiti
missalis
antefonarius
Itē gradal & penitentialis
in uno uolumine
lib̄ eucherii
lib̄ de pura confessione
quaternio^nes de reddendis decimis & omelie
tertia de cartalario
quarta de baptisterio

Hieronymus *in evangelium Matthaei.*

177. membr. fol. foliorum 123. saec. IX.

Auf dem Vorsetzblatt Codex de monasterio sc̃i nazarii in lauresħ.

f. 1 Incipit prefatio hieronimi | prb̃i in explanationem | Tres [1]) fuisse | qui euangelia scribserunt et lucas euangelista | testatur dicens, quoniam quidem mul** conati | sunt — f. 3^b scribenda concludat . | Expl̃ praefatio hieroñ p̄bi | Incip̄ lib̄ primus expla|natio hieronimi in matheū | Liber | generationes *(corr.)* ihũ xpi̅ | In esaia legimus —

f. 36^b quod quantum cumque seminaueris tantum et messurus es [2]) | Expl̄ lib̃ . ı . | Incip̄ liber secundus | Johannes [3]) autem | cum audisset in uinculis opera xpi̅ mittens duos de dis|cipulis suis —

f. 65^b sed a doctrina f*arisaeorũ et sadducaeorum; | Explicit liber secundus . | Incipit liber | tertius . || f. 66 Uenit autem | ihs̃ in partes caesariae filippi; | filippus ist *(sic)* est frater herodis | —

f. 94^b pharisaeorũ non q̄si discipulus . sed q̄si temp.tor accedit. | Explicit liber tertius | Incip̄ liber quartus | Congregatis autem | farisęis interrogauit eos | ihs̃ dicens quid uobis uidetur | —

f. 123 ñ igno|rat . eam diem in qua se scit futurum cũ apostolis . | Explicit . Explicit . ||

---

de grammatico .II.
It̃ penitentialis
pactis
de missale
de sermone in monte.

Dann folgt eine Bemerkung von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts: Anno dn̄i millesimo trecentesimo sexagesimo | nono | in die sc̄o* p'mi et feliciani oppidum | heppenheim per ignem ꝓp'ium totaliter | est destructū itaq̧ nō remanserūt nisi q'nq; edificia || . — Vallarsi hat diese Handschrift benutzt, ebenso die folgenden. Die ausserdem von ihm angeführten Palatini sind aus späterer Zeit.

1) XXVI 15 — Plures. — 2) sis. — 3) Stimmt nicht mit der Ausgabe, weil fast durchweg in den Ausgaben des Hieronymus die citirten Bibelstellen mit der grössten Willkür verändert sind. In sehr vielen Fällen stimmt wie hier die Erklärung des Hieronymus gar nicht zu dem vorgedruckten Texte.

Hieronymi *(?) fides.*

186. membr. 8. foliorum 36. saec. X.

f. 1 Fides sc̃i hieronimi prb̃i | Credimus[1]) in dñ patrem omnipotentem | cunctorũ uisibilium & inuisibiliũ conditorem | Credimus & in dñm nr̃m xp̃m p quẽ —

f. 3ᵇ me maculare uoluerit se inperitum uel maliuolũ | uel &iam non catholicum non me her&icũ conpro|babit (b *ex* u) Expl. *m. al. add.* Ebrietatis uitiũ declinandũ | Qui cupis esse bonus — *ibid.* subpungit anhelitus artus | f. 4. 4ᵇ *leer* | f. 5 Incipit o|puscula Sc̃i | Efrem de paenitentia | Dñs | nos ter ihs̃ xp̃s discendens | de regno patris & effectus ẽ uia | salutis . sup paenitentiam instru|ens beata sua uoce sic ait || —

f. 34ᵇ qui aũ pseuerauit | in amore dĩ hic saluus erit qui hab& fontem | sempiternũ amen Explic̃ liber sc̃i effrẽ | Plurima labenti donaũ luminari|a caelo | Conditor omp̃s humane noctis : ut umbras | Lustraret diuina poli de culmine flam̃a ||

f. 35 caro[2]) facere nisi uoluerit anima munda ergo | cogitatione animo & caro ñ peccat audi a|nima — f. 36 aspectus nañq: amo|ris iacula mittit concupiscendi libidine || f. 36ᵇ *erloschen.*

Hieronymi *quaestiones hebraicae in genesin.*

183. membr. 8. foliorum 36. saec. IX.

f. 1 In nomine summi creatoris | incip̃ liber questionum (*m. al. add.* a sc̃o hieronimo editus) | Qui[3]) in principiis librorum debebã secuturi operis argu|menta pponere —

f. 2 paruulos & in angulis garrire tenebrosis . | Expł prologus | Incp̃ liber questionum | In principio fecit ds̃ caelum & terram ; plerique aesti|mant[4]) . ut[5]) in altercatione quoq : iasonis & papisci scrip|tum ẽ & tertulianus in libro contra praxeam dis|putat —

f. 36 seruientes | altari uiuant[6]) de altari | Explicit liber quaestionũ *hebraicarũ* amen dõ gratias *Sc̃i hieronimi prb̃i*[7]).

---

[1]) XI 146 ed. Vall. — [2]) ? — [3]) XXIII 935. — [4]) existimant. — [5]) sicut. — [6]) uiuunt. — [7]) Das cursiv Gedruckte ist von zweiter aber alter Hand hinzugefügt.

Hilarius *in evangelium Matthaei.*

167. membr. 8. foliorum 55. saec. X.

f. 1 Sci Hilarii | incipit expositio | in euangelium | Mathei . super | titulos quatuordecim [1]) | Gressus qui [2]) matheus | in ordine regiae successionis | ediderat —

f. 55ᵇ sermo igitur ad originem propositi|onis referendus est iohannis ut frequenter admonui [3]) : |

Diese Handschrift verdient umsomehr Beachtung, als sie von den Maurinern nicht verglichen worden ist.

Josephi *antiquitates* [4]).

814. membr. Grossquart. foliorum 145. saec. IX—X.

f. 1 Codex de monasterio sci nazarii . quod nominatur lauresham.

f. 2 ✝ Incip [5]) . liber antiquita|tis iosepphi . historiographi . feliciter| In principio creauit ds caelũ | & terram —

f. 12ᵇ (xx) cum uirtute defunctus est . | Explicit liber primus Incipiunt capitula libri secundi | haec insunt . in secundo libro historiarum | ioseppi antiquitatis iudaicae . ı Quomodo esau & iacob — (ııı) fratres habuit sibi subiectos . | Post mortem uero isaac | filii —

f. 24 munera redditurus in pace . | Explicit liber secundus ioseppi historiographi | Incipiunt . capitula . libri. tertii . | haec insunt. n libro . tertio | iosepphi historiarum . anti|quitatis . iudaicae . | i. 24ᵇ Quomodo moyses populũ — (xı) & neq : in aegyptũ | reuersuros. Expl . | Incip liber tertius . | Igitur inopinabiliter hebraeos tali | —

---

[1]) Sancti Hilarii in evangelium Matthaei commentarius IX 917. — [2]) Gradum quem. — [3]) Joannes ut frequenter admonuimus cap. 14. 7. Hiermit bricht die Handschrift ab, ohne dass ein Defect wahrzunehmen wäre. Auch verspricht der Titel der Handschrift nicht mehr. Am Rande finden sich die Zahlen der Capitel oder tituli I—XIIII. — [4]) Diese Übersetzung wird meist Rufin beigelegt; Muratori glaubt, sie stamme aus dem Kreise Cassiodors. — [5]) Vorher fehlt ein Blatt, das den Index des ersten Buches enthalten zu haben scheint. Auf f. 1ᵇ hat eine Hand des fünfzehnten Jahrhunderts denselben so ergänzt: Capitulum primum tractat de operatione sex dierum — Decimũ nonum de Jacob tansituq; eius ⁊ regressu mesopotamie | hic codex tantũ Duodecim libros historiarũ losephi in se habet | residui hic uacant | Opus Divi Nazarii. |

f. 35[b] (xi) ut placuerit unicuiq: consideret . Expl liber .iii. antiquitatis iudaicae iosepphi historiographi . | Incipiunt capitula. libri quarti . | haec insunt in quarto libro iosepphi historiarū antiquitatis iudaicae . | i Bellum hebraeorū absq : notitia moyseos. — (v) ē ablatus Continet tempus hic liber annorum xxx | Hebraeos itaque deserti moles|tia —

f. 46 tamen p&itis ut nequaquā cum eis pugnare | debeatis. Expl lib iiii. | hic aliqua praetermissa sunt . | Incipiunt capitula libri quinti . | Haec insunt . in quinto libro . ioseppi historiaꝝ antiquitatis iudaicae | Quomodo hiesus . dux hebraeoꝝ — (xiii) abstulere captiuā | Continet - sex . Explic capitula | Incipit liber quintus | Moises itaque praedicto | modo —

f. 58[b] (xiii) ex domo eleazari receper' (de nuo) . | Expl liber quintus . | Incipiunt . capitula . libri sexti . | haec insunt in sexto libro iosepphi . | historiarum . antiquitatis . iudaicae . | Interitus palestinoꝝ — (xv) una | cū filiis . Contin& hic lib tempus annoꝝ xxxii | expl capitula | Tenentes igitur palestini | captiuam —

f. 72[b] habeta conuersatione defunc|tus est . | Explicit liber sextus. iosephi | iudaicae antiquitatis . || f. 73 Incipiunt capitula libri viimi | haec insunt in septimo libro ioseppi | historiarū antiquitatis iudaicae . | Quomodo dd quidem — (xi) ad aedificiū | templi Continet — xl . | Incipit liber septimus | i Praedictum itaque proelium | gestū ē die qua dd — (xi) haec nos indicasse sufficiat explicit vii | Incipiunt capitula libri viii | haec insunt in viii libro iosepphi | historiarum antiquitatis iudaicae . | i Quomodo salomon suscepit regnū — (xii) pugnando deuictus est . | Continet — clxiiium | Incipit liber viii | i | Dauid itaque eius uirtutem | quantorumq' —

f. 104 Cui ochodias filius successit in regnū explic | Incipiunt capitula libri viiii | haec insunt in | nono libro iosepphi | historiarum iudaicae antiquitatis | i Quemadmodum castra metatur — f. 104[b] (xvi) samarios appellant | Continet — vi . | Incipit liber viiii Lege felic | Josaphat itaque rege ad hieru|solimam —

f. 106 ptiū creditoribus | daret & ex ipso olei ptio [1]) || f. 107 (v) recti in quo ait iudicabitis nā uerba uesani locutus | ē —

---

[1]) Die Hälfte von f. 106 leer, ebenso f. 106[b]. Eine gleichzeitige Hand bemerkt am Rande: hic deest.

f. 113ᵇ oportunius edicemus Expl. lib̄ viiii | Incipiunt capitula libri .x. | Haec insunt in decimo loco iosepphi | historiarum iudaicae antiquitatis | i Bellū regis assyriorū — (xii) ꝑ babilonios ꝑueneř | Continet — decim | Expl̄. cap̄ libri decimi || f. 114 Incipit liber decimus | Cum autem ezechias du|arū tribuum rex —

f. 123ᵇ ꝑ diuersa | sententia habebit Explicit liber decimus | Haec continetur in libro xi | ioseppi histori|arum antiquitatis iudaicae | i Qualiť cyrus rex psarū iudaeos — f. 124 (viii) · quā iudaeam obtinuit | Continet — trium mensium | Incipit liber undecimus | Primo imperii anno regis | persarum —

f. 133ᵇ (viii) in his constituti | hierusolymitae degebant | haec continentur in duode|cimo libro ioseppi historiarū | antiquitatis iudaicae | Incipiunt capitula libri xii. | i Ut ptholomeus filius largi — ꝑstratus ē xviiii | Continet — clxx annorum | Incipit liber xii || f. 134 Alexander rex macedonū | ubi regnum psarum —

f. 145 qui eū principatū sacerdotii trib; an|nis habuit set defunctus est | Expl̄i liber xiiiius ioseppi histori|ographi iudaicae antiquitatum || f. 145ᵇ *Von einer Hand des zehnten Jahrhunderts* Reddere Nazario me lector kare memento | Alterius domini ius quia nolo pati | Reddunt ecce boni me Saluatoris alumni | hinc illis grates Nazarius referes ||

Isidori *etymologiae.*

281. membr. fol. 2 col. foliorum 308. saec. IX [1]).

f. 1 In nomine dī summi | Domino ᵐᵉᵒ et | dī seruo Braᵛ|ulioni ep̄o: ysi|dorus omni [2]) | desiderio desideraui nunc | uidere — domine & frater | Domino meo et uere domino xp̄ique electo ysidoro | ep̄orum summo, Braulio | seruus inutilis sc̄orum dī ˢᵉʳᵘᵒʳᵘ | O pie domine & uirorum prę|tantissime, Sera —

f. 1ᵇ marcescens (*ex* marcisc.) Domino meo et dī seruo | braulioni ep̄o ysidorus, | Quia te incolumem cognoui | —

f. 2 beatissime domine . | Domino meo et ue|re domino xp̄ique electo . ysi|doro ep̄orum summo, braulio | seruus inutilis sc̄orum dī, sol& re|pleri —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 102 LXXXI 864. — [2]) LXXXIII 908.

f. 4 inlustrari mereamur . | Domino meo et dī seruo bra|ulioni epo Ysidorus. Tuae scītatis epistule —

f. 4b domine fratres (*corr.* frater) | Domino [1]) meo et dī seruo brauli|oni epo ysidorus En tibi sicut — stilo maiorum, | Incipit capitul. lib. i. | i De disciplina & arte — xxviiii De generibus historiae | Finiunt capitula libri .i. | Incp lib primus de gramatica | et partibus eius || f. 5 . Disciplina a dis cendo nomen accepit, | unde et scientia dici potest —

f. 6 dextro [2]) monstrauit limite callem | — f. 6b gre|cis uocatur quando sibimet [3]) || —

f. 308 ut uis morbi ignis ardore sic|cetur. | Explicit lib xx | dō gratias . amen . | de sonitu auium | Aquilas clangere — cicadas fritinnire . ||

Diese Handschrift verdient vor dem durch viele Rasuren entstellten Frisingensis den Vorzug.

Isidorus *de fide catholica contra Judaeos.*

279. membr. 4. foliorum 40. saec. X [4]).

f. 1 Incipit liber . scī | ac beatissimi . isidori | ad florentinam so|rorem suam | Quaedam [5]) quae diuersis temporibus in ueteris | testamenti libris — mei laboris . Quia [6]) xps a dō patre genitus est. | i Judęi nefaria incredulitate . xpm dī filium abnegantes impii | —

f. 16 non erat aspectus & desiderauimus [7]) || f. 17 res [8]) terrae & inspiciam oms —

f. 22 atq; iudiciū declarauimus. | Incipit capitula libri secundi- i Quia oms gentes ad dī cultu uocentur [9]) — xxvi Quia panis & cali|cis sacramtum futurum eē in holocaustum [10]) | Recapitulatio operis | Incipit textus breuiarium [11]) | precedentis libelli | Qua*dam ex parte dnī & saluatoris nrī natiuitatem | —

f. 40 (xiiii) et statim | morte nouissima puniendus . sic ergo ///nā [12]) quaecumq; illis [13]) ||

---

[1]) LXXXII 73. — [2]) l. c. 76 b. — [3]) l. c. 79 b. fol. 6 von einer Hand des zwölften bis dreizehnten Jahrhunderts. — [4]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 102 LXXXI 863. — [5]) LXXXIII 449. — [6]) Quod. — [7]) l. c. 476 c. — [8]) l. c. 491 b. Ein Quaternio fehlt. — [9]) De gentium vocatione. — [10]) Quomodo sacramentum eucharistiae praefiguratum est. — [11]) Vgl. l. c. 499. — [12]) omnia. — [13]) l. c. 524 b.

Isidorus *de natura rerum.*

834. membr. 8. foliorum 92. saec. IX—X[1]).

f. 1 Reddere [2]) nazario me lector care memto | Alterius dñi. ius quia nolo pati. Amen.

f. 1' Incipit martyrlogium. Bedani presri ·.· Januarius habet dies. xxxi. i kł iañ. octauas dñi. & natale almachi qui iubente alyppio urbis praefecto | —

f. 25' colũbae uirginis sennonis sub aureliano impre | quae superato igni caesa est; | Explicit martyrlogium Bedani presbyteri. || f. 26—26' Concordatio mensium. Term. quadragesm. Term. pasch. Term. rog. Epactae. || f. 28' *Drei Heilige, über dem Bilde* Haec uulgo pictura man& dignissima laude Et manus eximia. Laude cluente simul; || f. 29 Incipit supputatio eusebii hieronimi. ab adam — & obitus karoli imper. *Von anderer Hand* Te pater ac fili nec non & sps alme — Noxia quis ueniunt felicia cedere cuncta ||

f. 29'—33' *Ostertafel von 836 — 1006* || f. 34 Hebraice. Theb&h. Grece tybi. Aegyptiace. cudihius. dicitur: Principium Jani. sancit tropicus capricornus. Porro romani ianuarium ex nomine Jani uocauerunt. | *so durch alle Monate hindurch* ||

f. 35' Concordatio mensium in horarũ spatio || f. 36 De computo uel loquela digitorum ·.· | De temporum ratione dño iuuante dicturi necessarium | duximus. utilissimam primo promptissimamq; flexus digitorũ. paucis premonstrare sollertiam. — f. 37' prefigere scient. f. 38—f. 45 *Verschiedenes auf die Osterberechnung Bezügliche* f. 45' De his signis qui extra zodiacum sunt. Sunt ergo signa extra ea quae —

f. 46 serenitatem inde coniciunt. f. 47' Incipit liber de as tra celi sci hisidori spalensis episco pi Incipit prologus Domino. fratri. (& filio *corr.*) sisebuto. hisidorus. dum [3]) te prę stantē —

f. 48 dictorum fidem efficiat. Explicit perfatio. Incipiunt capitula i De diebus — f. 49 xlviii de partibus terrae. De diebus Dies est solis orientis presentia. quo usq: | —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4. 103 LXXXI 71. — [2]) Darüber ein Crucifix mit vier Heiligen. — [3]) LXXXIII 963.

f. 90 stadiorum & quinque exestimauerunt. || f. 90ᵇ *Figur* [1]) |
f. 91 Incipiunt partes philosophiae. Philosophiam. triuariçe primo diuiditur. — & sophisicam id fraudolenta ac ficta. || f. 91ᵇ—92 *Tafeln zur* philosophiae diuisio ||

f. 92ᵇ Storia simplex est. Tropologica. id moru institutio — quia xp̄s mor|tuus ÷ p pec catis nostris. ||

1448. membr. fol. foliorum 122. saec. IX—X [2]).

f. 1ᵇ Me legat annales — astra poli | + In dĩ nomine·; pauca incipiunt de temporib: et de uariis temporis spatiis amen. | Δ Tempora unde dicta sunt)-(a temperamento &iam nomen [3]) | —

f. 4ᵇ propter diem | dominicum uariata Finit dõ gratias amen | f. 5 Cursus lunae per xii signa | *etc.*

f. 5ᵇ + Incipit ordo solaris anni cum litteris a sc̃o | hieronimo superpositis ad explorandam septimanae | diem et ad lune aetatem inuestigandam in uno | quoque die per xviiii annos | Si quis itaq; &iã calculandi — uetusta ęgyptiorũ obseruantia traditum. || f. 6 [4]) ii Grecorum mensis cydineos sigñ capricorni —

f. 11ᵇ Nox horas xviii. dies horas vi || f. 12 Ita currunt ępacte lunaris in k. mensiũ per xviiii añ. | *u. s. w.*

f. 13 Incipiunt argumenta grecorum de titulas pas|chalibus aegyptiorꝝ inuestigata sollertia | Si nosse uis quotus annus —

f. 17 semper incipiunt pariter adsumas Expliciunt argumñta paschaliũ titulorꝝ | Incipit calculatio | Quomodo reperire possit quota sit feria —

f. 18 usque in presentem annum. ĩıĩ dccxlii || f. 18ᵇ *leer.*

f. 19 In nomine dĩ summi domino [5]) et filio sisi|buto isidorus | Dum te praestantem ingenio — fidem efficiat. | Explicit prefatio | f. 19ᵇ i De diebus — xlviii De partibus terre. ||

---

1) Vgl. die Beckersche Ausgabe. Die Schrift des Isidorus de natura rerum findet sich vollständig in dieser Handschrift, vgl. Becker S. XXVI. — 2) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 103 LXXXI 876 ff. — 3) f. 2 unten: Iste liber ptinet ad librariam | Sancti martini ecl̃ie magũtiñ | M Sindic' ssl 1479. — 4) Calendarium und Martyrologium. — 5) LXXXIII 963. Auch in dieser Handschrift findet sich die Schrift Isidors vollständig.

f. 20 Incipit liber rotar sc̄i isidori ep̄i ı De diebus Dies est solis orientis presentia . quousque ad oc casum —

f. 39ᵇ cen tum octuaginta milium stadiorum aestimauerunt ·; finit amen ·; dō quantum queo gratias ago meo ·; uale .. ||

f. 40 *leer* f. 40ᵇ dies hab& horas xxiiii . — ebdomada hab& dies vii Libra uel as siue assis xii unciae — siliquae Siue igitur horā unam siue diē integrū —

f. 41ᵇ dupliciter tripliciter & supra. Uolusii . meciani distributio˜it uocabula ac notę partiū in reb; pecuniariis pondere numero mensura Sepenumero cęsor animaduerti egre ferentē te quod —

f. 44 ciati . ti . Partiū & numeri naturalis causa durat . quāuis nominib; apud quasq; gentes referat ponderis & men surarū modus ncertus ē. Nam ei; dispensio ac dimensio . De mensuris. Chorus dicit̃ a similitudine collis —

f. 44ᵇ stater uero qui ÷ medi&as untię || f. 45 *Über der Zeile m. s. XIV* Incipit ɔpot' Tempora igitur a tēperamento nomen accipiunt —

f. 59ᵇ lunares ccxxxv dies exceptis bis sextis vi dccccxxxv . decies nouies enī duodeni || f. 60 *fehlt* || f. 61ᵇ *Martyrologium*
f. 62 Versus de singulis mensibus Primus Romanas — decemberı adest Item uersus de numero dierum singulorū mensiū Dira patet iani — genialis hiemps Tetrastikon autenticum de singulis mensibus hic iani mensis sacer est — f. 63 ludere uerna licent Versus de duodecim signis Primus adest aries obscuro — ludere pisces Tantae magnitudinis sunt signa singula *etc.* ||

f. 63ᵇ Cursus lunae per duodecim signa *u. s. w.*

f. 64 . ii. Grecorum mensis eydyneos Signum capricorni —

f. 69ᵇ Nox horas xviii. dies horas vi . Expliciunt quattuor tempora anni — momenta ccc l. dclx . || f. 70 Quota sit luna per singulas kłdas per decem et nouē aṅ |

f. 70ᵇ Loca embolismorum. Concordia maris et lunae.

f. 71 Quota sit quar|ta deci ma lu na per decem et no uem an nos.

f. 71ᵇ Linea xp̄e tuos — nouissimus ordo

f. 72 Ut praecepta mihi dederas dulcissime domne — Posco tuum memorans flaccum sine fine ualeto.

f. 72ᵇ *und* 73 *enthalten anderes auf den Computus Bezügliche*

f. 73 De interlunio. De eclypsin solis. De eclypsin lunae.

f. 73[b] Incipit calculatio quomodo repperiri possit quota feria singulis annis xiiiima luna paschae occurrat. | Primo anno circuli decennouenalis xxx est luna | —

f. 74 citissime inuenies. | haec dilecte comes — dum tibi fessus

f. 74[b] Plura sint *** segmenta mundiq ·,· nostri circulos appellauere graeci | parallenos. principium habent indiae pars uersa ad austrum. pat& | —

f. 75[b] Secundum persyen[an]. aegypti euntem qui ess& horarum. xiii. idemq; singolis | dimidia horarum spatia usq; ad ultimum adiacere circulis. & hactenus | de terris [1]). | + diatessaron hab& uoces iiii. interualla tria. | cxcii. ccxvi. ccxliiii. cclvi. + diapente hab& uoces v. interualla quattuor. | cxxii. ccxv. ccxliii. cclvi. cclxxxviii. | + diapason hab& uoces viii. interualla septem. | cxcii. ccxvi. ccxliiii. cclvi. cxcii. ccxvi. ccxliiii. cclvi. cclxxxviiii. ||

f. 76 Incipit de ortu et obitu patrum | *A* Adam [2]) pater generis humani di manibus ex terra creatus uixit annis nongentis triginta sepultus in cariatharbe | quae distat ab hierusalem uiginti duobus milibus ad australem plagam. | *B* Enoch —

f. 79 Zh Titus pauli discipulus & in baptismate filius natione grecus cretentium eps missus ibidem requiescit in pace: ~ || f. 79[b] Ciclus solaris uiginti octo annorum per kl | *u. s. w.*

f. 81 Laterculus secundum supputationem orientalium. in quo diem paschae — quem diem paschae debeas obseruare. || f. 81[b]. 82 *Tabellen* || f. 82[b] De temporibus et horis et momentis | Tempora momentis horis diebus *etc.*

f. 110[b] (Argumentum de lunae cursu per signa) in xii. xxxii. in xv. xl. id est horam | integram || f. 111 Itaque stella ueneris & mercurii hoc a superioribus trib⁹ | — f. 111[b] Hipparchus — solem altiorem esse | quod luna sit. || f. 112 De lunae cursu per signa | Luna cotidie quattuor — f. 112[b] pat& esse trangressa. | Item de lunae discursu si qui signa ignorat. | Quod si quis signorum nescius —

f. 113[b] xxx. Spatio mensiū xii. | De trimoda temporum ratione | Tempora igitur a temperamento —

---

1) & — terris getilgt. — 2) ?

f. 114 & dies & annos. De minutissimis temporum spatiis Hora xii pars diei est. —

f. 114ᵇ nunc atomum uocant. | De ratione unciarum. Vnciarum quoque diuisionem —

f. 115 & cubitum ac semissem altitudinis. || f. 115ᵇ *leer*.

f. 116 ÷ De ratione temporum Tenditur ratio temporū trimoda | auctoritate —

f. 122ᵇ (de saltu lunae) regiam uiam rite obserua | gaudens ut certe gloria in regni ||

Isidori *prooemia, de ortu et obitu patrum, quaestiones de veteri et novo testamento, allegoriae.*

277. membr. 8. foliorum 1—93 saec. VIII—IX, foliorum 94—115 saec. X [1]).

f. 1 Incp. liber premiorum siue prefationum | ueteris nouique testamenti | Plenitudo [2]). noui et ueteris testa menti. quam in ca-noni *(corr. m. post.)* catholica —

f. 22 mundum lignum [3]) | uitae. dnm̄ nm̄ [4]) ihm xp̄m; explicit; | Quorundam [5]) sc̄orum [6]) nouilissimorum que *(corr.)* uirorum. hortus uel gesta cū genealogiis suis. in hoc libello indi ta sunt; dignitas quoq: et mors eorū. adq: sepulcra [7]) sententiali breuitate notata; quę quā.uis omnib. notata sint. qui p amplitudinē. scripturarū. | pcurrunt [8]). facilius tamen ad memoriā. redeunt dū breui sermone leguntur. || f. 22ᵇ i adam — f. 23 lxxxiii titus | finiunt capitula | Item capitulatio de nouo testamento || f. 23ᵇ Incip. hortus uel ouitus sc̄orum patruum. qui in scripturarum laudibus efferuntur, i Adam protoplaustus [9]) et colonus | paradysi —

f. 46 suā. iuxta poliandrū q'od ÷ prope nat [10]). ~~Finit~~ Incipit. eorū. qui in nouo testamento sunt | lxiiii Zacharias et elisabeth. ante dnm̄ iusti —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 102 LXXXI 862. — [2]) LXXXIII 155. — [3]) lignumque — [4]) *om.* — [5]) Isidorus de ortu et obitu patrum LXXIII 129. — [6]) sanctorum patrum. — [7]) sepultura. — [8]) percurrunt scripturarum. — [9]) protoplastus — [10]) Naim l. c. 145. Achtzehn Capitel fehlen.

f. 55 ibique [1]) defun'.tus est.adq: *(m. post.)* sepultus || f. 56 Incp.auctoritas operis presen tis. xpe faue uotis bonis. | Jam [2]) tempus est.ut seueritas | luculentis rationis optutibus | —

f. 56b uel ut rex insederit thalamo.expl'. | Incp. namq. historia chronica | quod etiam pari modo expla nauerunt. clemens uel theo|philus. et timotheus dilectis|simi di epi chronographi. et | dilectus autem di chronogra|phus eusebius pamphiliensis [3]). | Anno autem. XLII. octauiani augus ti caesaris natus est dns et | — f. 79 quantum nobis expediri.| queat. || f. 79b Igitur incipiamus | ipsorum caesarum uel imperato|rum annos quos regnauerunt.| Licet ab aduentu saluatoris in carne exponere se|cundum chronicam executionē. | Augustus —

f. 81b Iustinus. regn. ann VIII | Explicit. chronica. do gratias. | amen || f. 82 In nomine dni ni ihu xpi. Incipi|unt questiones sci hysidori tam de nouo.quam de uete|re testamentum. | dic [4]) mihi. quid est inter nouum | et uetus testamentum. Respon|dit. uetus est peccatum adae.| —

f. 89 eos dns | per aquas diluuii. explicit. | Incip. epistula. de suppotatione dieru. | anni cum mensib. anni uel bissex|tis; annus habet dies CCCLXV. | mensis. XII. tempora. IIII. uer; ęstus. | autumnus. et hiemps. et per annus | tempora duo sunt. ęquinoctia | —

f. 90 transit. per malorum traditionum. | bissextum. || f. 90b Item computus | Cum [5]) omnes apostoli de hac luce mi|grassent. error erat in populo. | —

f. 92 scificati | sunt. ad pasca celebrandum. expl' | Incip. sententia papae Leonis de apocrifae scripturae *(diese Zeile ausradirt)* | Curandum ergo est. et sacer|dotali dilegentia. maxime pro|uidendum —

f. 93b patrum. prout ordo poscit le|guntur. explicit. || f. 94 Allegoriae quaedam S. Scripturae | tam ueteris quam noui testamenti *(der Titel von neuerer Hand)* | domino [6]) sco ac reuerentissimo fri orosio; | Isiderus *(sic)* quędam notissima nomina legis euange|liorumque — com|misi conrigendo iudicio; explicit prefatio. | Adam figura xpi gestauit. Nam sicut ille sexta | —

---

[1]) ibique in pace. — [2]) ? — [3]) ? — [4]) LXXXIII 201. — [5]) ? — [6]) LXXXIII 97.

f. 103b celestis coronam accepit: post hec sequitur nouum testamentum: Quattuor euangelistas —

f. 114b aeterne beatitudinis refec tione saturabuntur [1])

ISIDORI *quaestiones in libros regum, in Esdram, de libro Machabaeorum.*

276. membr. 4. foliorum 65. saec. X [2]).

Vorsetzblatt Liber monasterii laurisseñ | Qui te furetur hic demois ense secetur | f. 2 Incipiunt capitula | I de natiuitate samuhelis — f. 2b XXI. Ubi occiditur saul. Expliciunt capitula. Incip̃. explanatiuncula sc̃i Isidori. in libR Regũ. Post librum iudicum [3]) sequitur regum; & aspice tempora. primo —

f. 19 Gelboe enim montes. lubrici interpretan tur. Expl' liber primus. f. 19b Incipiunt. capit. de lib̃. regum. secundo. I Ubi ammonetur dauid ne templum construatur [4]). — VI De catalogo uirorum fortium. Incip̃ interpraetat̃. in lib̃. regum. II. Post mortem itaq. saul. unguitur dauid & reg nat —

f. 22b in ter filios d̃i Explicit. interpraetatio | de libro. secundo. Incipiunt. capitula. de libro. regum. tertio. | f. 23 I de salomone — VIII de heliseo [5]) et uirtutibus eius | I Succedit deinde salomon dauid; in quo quidem ñ|nulla —

f. 26b descenderet. qui nos a peccato mundar&; Incipiunt capitula de lib̃. regum quartus. I de duob. quinquagenariis cum militib. suis igne [6]) conbustis. | —

f. 27 VIII de transmigrationis isl̃i a nabocodonosor facta in babiloniã [7]). | Incip̃. interpr̃et. de lib̃. regum. quartus. | Mittit rex impius duos quinquagenarios. cum subditis sibi mi|litib. —

f. 29b tamquam in caeli uolatilib. confingen do [8]) requiescit. De unitate fidei et caritate quae plenitu do legis est [9]). Quid uir unus .~ non solum ille unus dicitur. sed omnes conpe|tentes —

---

[1]) In der Ausgabe wird noch hinzugefügt: ad quam saturitatem nos perducat Christus. Amen. — [2]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 102 LXXXI 861. — [3]) LXXXIII 391. — [4]) Ne David templum aedificet. Das letzte Capitel des vorhergehenden Buches hat in der Ausgabe die Überschrift De morte Saulis et Jonathae. — [5]) Elia — [6]) cum—igne *om* — [7]) De transmigratione Israel in Babyloniam. — [8]) confugiendo. — [9]) ?

f. 33 inter hos fuit psecutor iudas: | De proximi uel defuncti . fratris copula [1]) . | Ex lege ꝓximo *(m. rec.)* defuncti uel fratris copula deferebatur eius —

f. 38 VI. annis. XIIII annis . XVI annis . XXVIIII ann̄ . LV annis . | Incipiunt capit̄ . de lib̄ . hesdrae . | I De septuaginta annis captiuitatis & ihū sacerdoti [2]) . | — IIII De reditu populi in hierusalem . Expliciunt. capitula. | Incip̄ . interp̄r . sc̄i isidori . in lib̄ . hesdrae . | Nam [3]) quod &iam [4]) post septuaginta annos secundum eiusdem [5]) | —

f. 39 bap|tisma . non iteramus . | Incipit . de libro . machabeorum . | De machabeis au quid frib̄ . eloquar [6]) qui sub antiocho rege | —

f. 39ᵇ saeculorum am̄ . | Explicit feliciter xp̄o d̄o gratias . | Ysidorus palanensis ep̄i hi extant uersus . Titulus bibliothecae . | Sint [7]) hic plura sacra sunt mundi alia [8]) plura ex his si qua placent | carmina tolle lege —

f. 40ᵇ Vascula concreta fragili [9]) de puluere crete | Pia menta [10]) gerimus pocula nulla damus [11]) . || f. 41 Incipit . praefatio | Dilectissimo fratri nothelmo . beda salutem: Quae | de libro regum dilucidanda —

f. 41ᵇ dilectissime in xp̄o frater . Expł praefatio . | Incipiunt capitula . | I Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem . & cetera — f. 42 XXX Et transtulit omnem hierusalem & uniuersos principes. et cet̄ . | Expliciunt capitula . | f. 42ᵇ Incipit ipse liber . ques|tionum in regum . | I Quod ait propheta ad heli loquens ex persona d̄i . Et suscita|bo mihi —

f. 65 constituam intrate in gaudium dn̄i uestri . | Explicit . liber questi|onum in regum. ||

Iulianus *Pomerius de vita contemplativa.*

238. membr. 8. foliorum 77. saec. IX—X.

f. 3 Codex de monasterio sc̄i nazarii | nomine lauresham ||

f. 4 In d̄i nomine summi opificis | incipit praefatio libri prosperi | Diu [12]) multumque | renisus sum uoluntati tuę | mi domne [13]) studio-

---

1) ? — 2) De LXII annis captivitatis — 3) Jam. — 4) *om.* — 5) *om.* — 6) loquor. — 7) LXXXIII 1107 — sunt. — 8) hic mundalia. — 9) fragilis. — 10) pigmenta. — 11) l. c. 1111 b. — 12) LIX 415. — 13) domine.

sissime pontificum iuliane — f. 4^{b} proposuistis adtexam [1]) | Expli prologus Incipiunt capitula libri primi | f. 5 I Quod ea sit uitae contemplati | nae proprie tas ubi ds mundo corde uidebitur — f. 5^{b} xxv Quales esse debeant sacerdotes qui uolunt fie ri uitae contemplatiuae participes. | Item incipit pro logus | f. 6 Itaque iubes [2]) ut paucis edisseram | —

f. 6^{b} oratio nibus adiuuante tractemus Expl prologus | Incipit liber primus de | uita contemplatiua | Quod ea sit uitae contemplatiuae pro prietas ubi ds mundo corde uidebitur | Contemplatiua uita | in qua creatorem suu creatu ra —

f. 22^{b} continetur ratio disseramus | Explicit liber primus | Incipiunt capitula libri | secundi | I De actuali uita — f. 23 xxv Quā utile sit ieiunio uel abstinentiae aduenientiū | caritate plerūque prçferre. Expl cap [3]) | f. 23^{b} Incipit liber secundus | de actuali uita I | Superiore libro rationem | —

f. 43 donante dno disputemus | Explicit liber secundus. | Incipiunt capitula libri tertii | I Quantum a ueris uirtutib: uirtutum similitudines distent — f. 44 xxxIII Ubi se de toto opere loquutor excusat. Expliciunt capitula | Incipit liber tertius | De uita contemplatiua et quan tum ab ea differat | actualis. uel qualit — incipiam | quantum a ueris uirtutib: similitu(dines distent) | Quesistis quantum a ueris uirtu tib: —

f. 73^{b} uerba sunt | instituta. Explicit prosperi | liber tertius fauente dno | f. 74 *Von einer Hand des zehnten Jahrhunderts* Codex de monasterio sci nazari laursam | f. 74^{b} VIII kl ianuarias | in Bethleem | natiuitas dni nri ihu xpi sce carnē | Rom. Jouini Pastoris | —

f. 77 Saturnini et policarpi *(pridie kl Feb)* ||

JUSTINIANI *rectae fidei confessio.*

573. membr. 4. 2 col. foliorum 27. saec. X.

f. 1 Edictum piissimi | imperatoris iusti niani recte fidei con|fessionem continens | et refutationem | heresium quae aduer santur catholicae | di ecclesiae. | Scientes [4]) quod nihil | aliud sic potest miseri cordem —

---

[1]) In der Ausgabe folgen die Capitel fälschlich erst nach tractemus (f. 6^{b}). — [2]) iubetis. — [3]) Die Vorrede ist bei der Capitulation mitgezählt. — [4]) LXIX 226.

f. 6b Exemplum homi|nis proponentes & dicentes | quod sicut ex diuersis natu|ris anima & corpore con|sistens homo una natura [1]) | f. 7 Sc̃orum [2]) patrum hominis ex|emplo in mysterio x̃pi usi | sunt —

f. 27 & pro deceptis | & decipiendis ab eo . red|d& magno deo & saluato|ri nostro ihũ xp̃o in die | iudicii. amen [3]) . | Finit . ||

Lactantii *divinae institutiones.*

161. membr. Grossoctav. foliorum 236. saec. X.

f. 1 Dõ [4]) autem quia semper unus est . proprium no|men . e . ds̃ . super est de responsis sacriq: carminib: | testimonia . quae sunt multo certiora proferre [5]) —

f. 30b libens ac paratus adcesserit . | Firmiani . Lactanti . de falsa . religione deorũ . | lib primũ explicit || Inc̃pt . de eadẽ | religione | falsa [6]) . lib̃. II | Quamquam primo libro —

f. 60b potuisse fateantur . | Firmiani Lactanti . | de falsa religione | deor̃ lib̃ . II . explic̃ . || f. 61 Inc̃pt . de falsa sapi|entia philoso|pho|rum . lib̃ . tertius . | Uellẽ mihi . qm̃ [7]) ueritas —

f. 98 proximus indicabit . || f. 99 Incip̃t liber IIII . | de uera religioñ | et uera sapientia [8]) . | Consideranti [9]) mihi —

f. 134b de iustitia disseramus . | Firmiani Lactanti | de religione uera | et uera sapientia | liber . IIII . expl̃t . || f. 135 Incp̃t . lib̃ . de iusti|tia . feliciter . | Non ẽ . apud me dubiũ —

f. 163b passionis & p̃miũ. ✠ Firmiani Lac|tanti de iustitia lib̃ V . expl̃t . || f. 164 Incpt̃ de uero cultu | liber . VI . feliciter . | Quod erat officium —

f. 201b officio suo [10]) | satisfecit . || f. 202 Incp̃t . lib̃ . VII . | eiusdẽ de vita bea|ta . feliciter . | Bene hab& iacta sunt —

f. 235b a dño consequamur | Firmiani Lactani *(sic)* | explicit . lib . VII . eiusdẽ | de vita beata . felicit̃ . || f. 236 De dĩ opificio . Id . ẽ . de ratione firmiani | Lactanti . ad demetrianum . |

---

[1]) l. c. 236 c. — [2]) l. c. 238 b. Ein Blatt fehlt. — [3]) l. c. 268 b. — [4]) VI 140. Der erste Quaternio fehlt. — [5]) Auf derselben Seite unten: Iste liber ptinet ad librariam | Sancti Martini ecclae magũtiñ | /////// | ãno 1479. — [6]) De origine erroris. — [7]) quando. — [8]) de vera sapientia et religione. — [9]) Cogitanti. — [10]) suo officio.

Illud [1]) quoq: uenire in quaestionem potest . utrumne ani|ma ex patre an potius ex matre . —

f. 236ᵇ qua ad beatae uitae statum exspectant [2]) . | *Von derselben Hand, wie es scheint* Antestis dñi nimium praeclarus amande | hunc tibi lotharius librum sic scribere fecit . ||

Marius Mercator.

234. membr. 4 fol. 1—113ᵃ saec. IX—X. fol. 114—272 (2 col.) saec. X.

f. 2 Inc̃ epistula anastasi romanae urbis episc̃ ad iohannem episc̃ iherosolimorum super nomine rufini | Probate [3]) quidem adfectionis ẽ hęc [4]) ut de sacerdote sacerdos loquaris | —

f. 2ᵇ uiderit ubi possit absolui | Exp̃ . Inc̃ propter fidem [5]) Propter ueneratione scõrũ locorũ hierosolymã & b&hleẽ uenimus. & intelleximus pluri|mos —

f. 3 cottidie fieri anathema sint. Finit de fide de nomine rufini . | Commonitoriũ lectori aduersum heresim pelagi & cęlesti uł &iã scripta iuliani a mario mercatore seruo xpi [6]) . Quęstio contra catholicã fidẽ aput ñnullos syrorũ & pręcipuę in cilicia ad [7]) theodoro quondã epõ | oppidi mamsisteni —

f. 4 conuincimus | & deflemus . Finit prologus . |Nunc uerba iuliani ex libro eius primo [8]) ad florum. capitulo cxii ita . sed [9]) currant ad eũ —

f. 13 tibique coaptauit [10]) dictum hoc partu risse te montes unde nascer&ur ridiculus mus: | Marius mercator xp̃s [11]) seruus lectori con-

---

[1]) De opificio Dei 19 VII 73. — [2]) quae ad vitae beatae statum spectent l. c. 76. — [3]) XLVIII 231 XX 68 XXI 627 Hieronymus ed. Vall. 2, 577. Vallarsi hat diese Handschrift benutzt. — [4]) hoc. — [5]) Fides Rufini. Ausserdem XXI 1123. — [6]) XLVIII 109. Von hier an gibt den Text des Marius Mercator Baluze (Galland. bibl. Patrum tom. VIII 615 ff.) Mit Recht hat er dem Palatinus den Vorzug vor dem von Garnier zu Grunde gelegten Bellovacensis gegeben. Ausserdem ist Garnier, dessen Text Migne thörichter Weise wiederholt hat. in der Anordnung der einzelnen Stücke in der Sammlung des Marius Mercator mit der grössten Willkür verfahren. Baluze ist wieder zu der durch die Handschriften bezeugten Anordnung zurückgekehrt. Eine neue Vergleichung des Palatinus ist indess nicht überflüssig. — Im Folgenden sind die Varianten nach Baluze angegeben. — [7]) a. — [8]) *om.* — [9]) Verba Juliani. Sed. — [10]) coaptabit. — [11]) Christi.

seruo suo salutaem; grecus ser^mo theodo ri est quondam epis͠c oppidi mansisteni [1]) prouincię cilicię . hunc ego [2]) pro fa cultate —

f. 13^b persequendus . nunc expositio prauȩ fidei theodori | suprascripti . Qui aut [3]) nunc primum —

f. 14^b hec sentit anathema sit . Immo nos tibi catholici dicimus qui talia ore inpurissimo |

f. 16 semper & [4]) in sęcula; finit . *It͠ alia epistula* [5]) | Item marius mercator seruus x͠pi lectori conseruo salutem . Samosateni pau|li adque nestorii est ista non minus impia quam uana doctrina Nestorius uer|bum d͠i —

f. 16^b iurae dañatus est: *finit. It͠ aliã* | Item marius mercator seruus xp͠i lectori conseruo suo & parens in dn͠o fidei salutem; Nestorii | quondam eps͠cpi —

ibid . lapsus infeliciter conruit doctrina pietatis ē | sensatorũ —

f. 17^b idē ipse & in se͞cla se͞cloꝝ finit itē tractus [6]) alius . C͠tumelias | q̄dē in me heretiquoꝝ —

f. 21^b uiuificabuntur Ipsi gl͞a in s&c͞la s&ulorum . Finit . Item tractus [7]) alius [8]) . | Plausus amatores x͠pi populos —

f. 22^b gloriam iudicare . Explicit | Item eiusdem sermo in ecclesia habitus postquam litteras caelestini romani episcopi | — viii . idus decembris . cons͠s theodosi | xiii . et ualentiniani . iii . au͠g post sextum diem quam easdem litteras sumpsit . | Dulcem no͞b praecedens —

f. 25^b ds͠ pacis erit | uobiscum. Finit. Item incipit eiusdem die altera id [9]) dominica. | Aliis in terra sit aliarum — f. 26^b s&ulorum . Finit . Item eiusdem [10]) epistula ad cyrillum alexandrinũ episcopum | rescribentis similiter ex greco sermone [11]) translata . | Iniurias quidem aduersum nos —

f. 28 neq: | eccl͞a di͠ ipsi gl͞a in secl͞a saeclorum. | Nunc exemplum epistolę cyrilli e͠pi [12]) alexandrini ad eundem nestoriũ ex | greco in latinũ cũ [13]) impiissimę contradicens idem nestorius respondendum | esse putauit sicut superius continetur . | Garriunt quidē sicut audio quidã —

---

[1]) Mamsisteni. — [2]) ergo. — [3]) autem. — [4]) *om.* — [5]) Das cursiv Gedruckte hier und im Folgenden von anderer, aber alter Hand. — [6]) tractatus. — [7]) tractatus. — [8]) alius Nestorii. — [9]) id est. — [10]) eiusdem Nestorii. — [11]) *om.* — [12]) *om.* — [13]) cui.

f. 29 inter sacerdotes di: Finit [1]) . | Item eiusdem epistula [2]) ad eundem nestorium epistula secunda ex greco sermone | Uenerabiles uiri hac [3]) fide digni —

f. 29ᵇ qui nobiscū s̄ salutant explicit [4]) | Item eiusdem epis cyrilli ad clericos suos constantinopolim constitutos ex greco sermone | Legi litteras missas —

f. 31 & uibere & mori maximum uotum est . expi . | Item nes|torii de diuersis eius libris uł tractatibus excerpta ab episcopo cyrillo capitule ex gręco | a noƀ in latinū uersa ida [5]) de codice confecto quaternione . xxvi . Inter cetera & infra; | i Oportet nosse nos —

f. 33ᵇ (xxi) adseritur seruus . | Item eiusdem contra heresim pelagi . | Seu celesti contra quorū prauam —

ibid . translatus . | Multis inquid & defrequenter angorum —

f. 35 et reliqua ad p̄sentē rem [6]) minime ꝑtinentia . | Item eiusdem in adam tractatus cuius initium istud est in ecclesia publice habitus . | Sol quidē supra terras altior —

ibid. eā inde restaurans . Itē eiusdem in eo quod scriptū ē | haec om̄a tibi dabo si procidens adoraueris me . Cuius initium istud [7]) ē in aliū sermonē lingua ꝑ|urgente —

f. 35ᵇ deiecit atq; prostrauit . — Ĭt eiusdē tractat' alius ad popul̄ in adā | Et auditorū me exp&entiū —

f. 36 in secula . Nunc exemplum epostolę eiusdem || f. 36ᵇ nestorii ad cęlestiū rescribentis de greco in latino [8]) translatae | Honorabili & religiosimo pƀro cęlestio nestorius in dn̄o salutē noli egre ferre —

ibid. religiosissime frater . | Item exemplū cōmuniturii qđ suꝑ nomine cęlesti greco sermone a mercatore | datum — post|modū in p̄senti damnati s̄ . Cęlestius quidā eunuchus matris utero —

f. 39 miseratione suscepti sunt. Finit [9]) . | Item nestorii blasphemiarū capitula quib; litteris ad se missa scis [10]) cęlestino | romanę urbis ep̄o et cyrillo alexandrino contradic̄ . et disputationib; | breuissimis respondendo .xii. capitula fidei . quę ad se missa fuerant refellit . | Nunc ep̄i cyrilli priora —

---

[1]) *om.* — [2]) *om.* — [3]) ac. — [4]) *om.* — [5]) ita. — [6]) rem praesentem. — [7]) istud initium. — [8]) latinum. — [9]) *om.* — [10]) missis a sancto.

f. 45b prorsus ēē nihil potest . | Post consulatū ddn̄n fl. theodosii .xiii. & fl. ualentiniani —

f. 53 eum fore anathema sic̄ sup dictū est . Ex libro ipsius nestorii ex quaternione | xvi dogmate quotiens igit' sc̄a scribtura dictura est uel generationē xpi | —

f. 55b demonstrandi . ecce hic plane confit&ur neminem ante se talia populo p̄dicasse . | Cyrillus ep̄s alexandriae subscripsi —

f. 56b Theodorus ep̄s cari|delon (c *eras.*) subscripsi . | Explicit [1]) epsc̄ nomina qui inter|fuerunt sinodo contra nestoriū | numero cxciii || f. 57 qui suā mentem dō sc̄o deuouere —

f. 69b sc̄m̄ xpi corpus dixeris esse communem [2]) || f. 70 in iudicium [3]) uitae omniū dn̄s subiit [4]) —

ibid. in secula seculorum . amen . | Cyrilli epi alexandreę [5]) ad ea quę theodoretus contra ana|thematismos dixit . | Cyrillus reuerentissimo & dilectissimo fratri & consacerdoti euoptio in dn̄o salutē | Legi qua&ua [6]) s̄cimonia dudū —

f. 85 & adici& ad percipiendum; expl' . am̄ [7]) . | Eiusdem theodoriti ex prefatione librorū quinque | quos aduersum beatum cyrillū alexandrinę ciuitatis | antistitem sc̄m̄q, conciliū ephęsenū a quo nestorius damnat; | ē diabolo instigante conscribsit . Inter cetera . | Prius quam conuentus aput ephesum celebraretur duodecim | —

f. 87b Eiusdem ex capitulo tricensimo | D̄i filius — eius assumens ; | Item epistula eiusdem sceleratissimi theodoriti direc|ta nestorio iam in exilio pro sua perfidia constituto qua satisfacit —

ibid. Eiusdem theodori [8]) ex epistula quam pro consolatione || f. 88 nestorianorum constantinopolim destinauit in qua dicit . quod — subsecuta post alia . | Fidelis inquit ds̄ —

f. 89 p̄dicant dm̄ | Constant [9]) hunc theodoritum per haec scribta — adprobemus theodori mās̄uestini epi de secundo codice | lib̄ quarto [10]) folio decimo contra sc̄m̄ augustinum defendentem originale peccatum & adam per | transgressionem mortalē factum catholice disserentem; | Tantis extantibus quae demonstrent —

f. 91 sustinere | Eiusdem theodori ex viii. sermone catacismi folio .vii. | Nec enim inquid si duas —

---

[1]) Expliciunt. — [2]) XLVIII 963 c Baluz. l. c. 683 e. — [3]) l. c. 967 c. Baluz. l. c. 685 c. Zwei Blätter fehlen. — [4]) subit. — [5]) Alexandrini. — [6]) quae a tua. — [7]) *om.* — [8]) Theodoreti. — [9]) Constat. [10]) libri quarti.

f. 91ᵇ sine peccato custodiens . Diodori tarsensis eps̃ diuidentis deitatẽ xpĩ ab eius huma nitate Ihs̃ inquid — comprobatur. Item eiusdem diodori Non sic inquid — substantia . | Blasphemię hibę [1]) edessenorum eps̃ Non inquid inuideo — fuerat factus; | Eutherii heretici reprehenderit in [2]) scõrum patrũ doctrinã | & maxime beati cyrilli alexandrini pontificis quã de xp̃o protulit dicens —

f. 92ᵇ approbantur . sed iam supradicti eutherii uersuta prauitas & nihil apud fideles ulte rius ualitura pandatur; O inquid inconsiderata —

f. 93 sermonibus prodere Ad caelestinum papam nestorius eps̃ constantinopolit̃ Didici honestissimum cyrillum alexandrinae urbis epm̃ p̃pt libellos contra eum noƀ oblatos | —

f. 93ᵇ ad tractatum diuinitatis dñi xpĩ . | Epistula synodica sc̃i cyrilli alexandrini ep̃i directa nes torio quondam constantinopolitanae urbis ep̃o duodecim continens anathematismi . capituł . | Religioso —

f. 97ᵇ uiuificator ut ds̃ anathema sit . || f. 98 Cyrilli ep̃i alexandri ę [3]) scholia de incarnatione unigeniti | quid est xp̃s | Xp̃s [4]) nomen nec definitionis uim optinet nec cuiuspiã substantiã; | —

f. 113ᵇ rectas cogitationes euntes & sensus ad caelestis uocationis palmã perueni|mus [5]) in xp̃o ꝑ quem & cum quo dõ & patri gła [6]) spũ sc̃o in seculo amen . explic̃ . | f. 113ᵇ Codex de monasterio sc̃i nazarij *(von einer Hand des zehnten Jahrhunderts)*

f. 114 *Über der Zeile von einer Hand des sechzehnten Jahrhunderts* Augustin' sup . Genesim . | Omnis [7]) diuina scriptura biper tita [8]) est —

f. 125ᵇ non inuti le est eruisse sententiam . | Explicit aureli ag̃s iber primus dõ gratias amen . | Incipit liber secundus . | Et dixit ds̃ fiat firmamentum | —

f. 137 ope ris nr̃i iam tertium transeamus; | Explicit liƀ secundus Incipit liber tertius . || f. 137ᵇ Et dixit ds̃ educant aquae reptilia anima rũ uiuarũ —

f. 148 quae secuntur in sequenti uo lumine ptractemus; Explicit liƀ ııı || f. 148ᵇ Incipit liber quartus | Et consummata sunt caelum & terra | —

---

[1]) Ibae. — [2]) reprehendentis. — [3]) Alexandrini. — [4]) Christi. — [5]) perveniemus. — [6]) gloria cum. — [7]) Augustinus de genesi ad litteram XXXIV 245. — [8]) bipartita.

f. 166 corũ egentẽ quo sit beatior | Explicit liber IIII | Incipit liber V genesis ad litt̃ aureli aũg | Hic est liber creaturae caeli & ter|rae —

f. 177ᵇ ab alio conside|remus exordio . | Explicit liber V | Incipit liber VI | Aureli Agustini | Et finxit ds̃ hominem pulue|rem de terra —

f. 189ᵇ se|quenti uolumine explicare curabo . | Explicit liber sextus . | dõ gratias amen . | Incipit liber VII | Et finxit ds̄ hominem | puluerem de terra —

f. 199ᵇ discamus mecum re|quirat . Explicit liber VII . | Incipit liber octauus | genesis ad litteram | Et plantauit ds̃ paradisum in e|den ad orientẽ —

f. 213ᵇ in consequentibus parandum est . | Explicit liber . VIII . | Incipit . liber . VIIII . | Et dixit dn̄s̃ ds̃ non | bonum est —

f. 223 renouent in|tentionẽ legentium . | Explicit liber nonus; | Incipit liber decimus | Jam quidem ordo ipse uid&ur —

f. 236ᵇ ut quae | secuntur deinde uideamus . | Explicit lib̃ decimus | Incipit lib̃ undecimus | feliciter | f. 234 Et erant nudi [1]) adam & mulier eius & |—

f. 252 intellegerent' | sicut oporter&. Ex̃pl . || f. 252ᵇ Incipit liber duodecimus | Ab exordio scributurae sc̃ae —

f. 271 isto tandẽ fine con|cludimus | Explicit liber XII aureli | aug̃ genesis ad litteram | amen | f. 271ᵇ *Von einer Hand des fünfzehnten Jahrhunderts* Codex monasterii sc̃i nazarii laurizensis | augustini sup genesim ad literam.

Orosii *historiae adversum paganos.*

829. membr. 4. foliorum. 115. saec. IX.

Vorsetzblatt Haec insunt in hoc codice histo|riarum Pauli Horosii praesbiteri. | aduersum paganos | libri numero septem | Lege feliciter . | *m. post. add.* Ormista g̃ miserabilis ł metiens sonat ||

f. 1 Prologus *(über der Zeile)* | Praeceptis [2]) tuis parui beatissime pater augustine — libens feci; Explicit prologus . | Incip̄ pauli horosi pr̄b historiar aduersũ paganos lib̃ primus | Praeceperas mihi . uti [4]) aduersus uaniloquam prauitatẽ | —

---

[1]) nudi ambo. — [2]) XXXI 663. — [3]) l. c. 666. In der Ausgabe wird noch ein grosses Stück zum Prolog gerechnet, welches in der Handschrift an den Anfang des ersten Buches gesetzt wird. — [4]) ut scriberem.

f. 17 hominib; continebit ; | Explicit liber primus | Incipit | aduersum paganos liber secundus | Neminem iam esse hominum —

f. 30 cetera psequamur[1]) (*m. al. add.* expl̄); | Explicit aduersum paganos pauli horosii liber | secundus; | f. 31 Incipit pauli orosii aduersum paganos | liber tertius . | Et superiore iam libro —

f. 46 mox punica | consequantur. . . Explicit liber . tertius . Incip̄ . pauli . horosi . | aduersus paganos . liber quartus. . . | Dixisse aenean* uirgilius —

f. 46[b] retracta in portu classis et profligata est . praefecti nauium[2]) | f. 47 patione[3]) et minis obiectantis sese consulis manuque retinentis tandem | —

f. 61[b] termino reparentur. ., | Finit . liber . quintus . Incipit. . . pauli . horosi . p̄rbi . hist̄ . | liber . vi . | f. 62 Omnes homines cuiuslibet uel sectae . uel uitae . uel patriae . | —

f. 82 corripiuntur | expediam || f. 82[b] Explicit . liber . sextus . Incipit . pauli . horosi . historiarum . | liber . septimus . | Sufficientia* ut arbitror docum̄ta[4]) —

f. 113 per te iudicata si deleas :· explicit . | Pauli . horosi . historiarum . aduersū paganos. . liber vii . feliciter ·:· | epistula . seueri . ad sc̄m paulinum . ep̄m[5]) ·:· | Post . quam omnes coquos tuos coquinae tuae . renuntiasse cognoui | —

ora pro me. . . . | Incipit epistulae. . . || f. 113[b] Sacrae religionis fidus —

f. 114 iniusta sentire. . | . Incipit alia . | Licet . domnus et germanus meus —

ibid. popularibꝫ uindicauit . | domini ut sup̄ . Quō itaq: —

ibid. func|tiones ·:·, ad saluium ·: | Forensis elatio —

f. 115 faciat maximinus ·.· | Alia animorū quidem —

ibid. praesentia . | uisi*tentur ·.· dō gratias . amen[6]) ·.· ||

---

[1]) prosequamur. — [2]) l. c. 857 a (4, 1). — [3]) l. c. 932 b (5, 7). Es fehlen zwei Quaternionen. — [4]) Im Folgenden ist fol. 93 verkehrt eingeheftet: es gehört zwischen f. 87 und f. 88. — [5]) Diesen und die folgenden Briefe hat zuerst nach dieser Handschrift, aber ohne dieselbe näher zu bezeichnen, D' Archery. V 532 ff. herausgegeben. Nach einer von mir angestellten Vergleichung sind dieselben von Halm in seiner Ausgabe des Sulpicius Severus S. 251 ff. neu edirt worden. — 'Paulum' bei Halm in der Überschrift des ersten Briefes ist ein Druckfehler. — [6]) Palat.

PASCHASIUS *(Faustus) de spiritu sancto.*

241. membr. 4. foliorum 37. saec. X.

f. 1ᵇ Incipit prolocutio de plenitudi|ne spū scī | Faustus [1]) ex

---

828 enthält fol. 89—172 eine Copie der oben beschriebenen Handschrift aus dem zwölften Jahrhundert. Auf fol. 172ᵇ findet sich folgende Notiz:

Hist libri quos bernardus | ppo sumptu ēscribi fecit. | Ysagogę . Cathegorię . Perier menias . Topica . liber syllogismoꝝ ypoteticoꝝ . Ante pdicam̄ta boetii . | hi om̄s . VIIII . in uno s̄ uolumine. | Cōmentū . cathegor̄ . Cōm̄tū in | topica. Topicę differentie | & prior liber sillogismorum | cathegoricoꝝ & quedā excerpta uel questiones de dialectica in uno uolumine. Iterū topice differen|tie in altero uolumine. Regulę minuciarū & questiones | Lantfranci in uno uolumine . Iterū utiles q̄stiones dialecticę . & | regulę syllogismoꝝ utroꝝq; & | mensuratio monocordi . & regulę abaci & minutiarū . & textus dia|lectici & sed liber sillogismorū in uno libello . om̄s . VIIII . | Rethorica de inuentione . Prisci|anus de ēstructiōne . De litteris | & syllabis . figuris & tropis . & me|tris & maximianus in uno uolum̄. | Regulę psciani . Ouidius meta|morphoseon . Ouidius tristium Ouidius in amatoria . Virgilius . Lucanus Terentius duo salustii | .I. arator .I. Auianus . Donatus. | Marcianus de nuptiis philologię . | Orosius . Cassiodorus . duo Helperici | cum regulis bedę . Juuenalis . & descriptio astrolabii in uno | uolumine . Arithmetica . |Musica . | Duo missales . unū officiale . | unū graduale cū sequen|tionario . XXX . IIII . libri | .L. VI partes. | Librū qui ētinet passiones aposto|lorū dedit ad altare scī Martini | & unū psalteriū .

f. 173 Anno ab incarnat dnī . Mill^mo . LX^mo IIII^to . consecratū ē hoc oratoriū & indict. IIᵃ.
altare | a uenerabili Bennone Osnebrugensi epō . II. kl Octobr. In honore scē | trinitatis . & scę marię matris xpi & scī michahelis archangeli. & scī | Hieronimi prbri . & eorū quoꝝ reliqę in altari continentur Timo|thei discipli Pauli. feliciani mrᵃ . Pancratii mrᵃ. Laurentii mrᵃ. & om̄i.

Anno dnīce incarnt M^mo . LX . IIII . Indict . IIᵃ . Consecratū ē hoc oratoriū | & altare | a domno nrō . Eilberto . uenerabili epo .II. kl Octobr . In hono|re scę & uictoriosissimę crucis . & scę marię matris xpi . & S Hiero|nimi prbri . & confess̄ . & omīum . confessoꝝ xpi . & inprimis eorū | quoꝝ reliquię in hoc altari sunt inclusę . scilicet Martini . confess̄ . | Nicol. *confess̄. (eras.)* Theodori epī. Donati epī |

Anno ab incarnᵃ . đ . M^mo . LX^mo . IIII^to . Indict. IIᵃ. Consecratū ē hoc altare . VI . N . Octbr . a domno nro Eilberto uenerabili epō in cōmemoratione dnīcę |passionis & in honore scę & uictoriosissime crucis & S Marię | matris đ . & scī leodegarii epī & mrᵃ . & om̄iū mrᵃ . Continet autē² | in altari de ligno đ . de corpore . S Stephani ptom̄r . & S Ypoliti m̄r . | S Pancratii mrᵃ. & S Pontiani mrᵃ.|

[1]) Gennadius de viris inlustribus 85 LVIII 1109.

abbate liriensis [1]) monasterii . apud | Gallie regium eps̃ [2]) . uir in diuinis scripturis sa|tis intentus . ex traditione symboli occasione | accepta . conposuit librum de spũ sc̃o . In quo | ostendit eum iuxta fidem patru-m . & consubstan|tialem . & coaeternalem esse patri & filio . ac ple|nitudinem trinitatis obtinentem . | In hoc codice continentur duo libri | Fausti episcopi de spũ sc̃o | Incipiunt sensum capitula | uel distinctiones | capitula libri | primi [3]) |

f. 2 Omnes spm̃ sc̃m aperte de capite fidei . | id est de symbolo intellegendum | — Localem non esse spm̃ sc̃m . | Expliciunt capitula libri primi || f. 2ᵇ Incipit de spũ sc̃o liber primus | I Om̃s spm̃ sc̃m aperte de capite fidei | id est de symbolo intellegendũ | Fides [4]) catholica in uniuersum mundum | —

f. 24ᵇ & ta|lia tribui per conserui aestimas largitionẽ | Explicit de spũ sc̃o . liber | primus || f. 25 Incipiunt capitula | de libro secundo | Quia nulla creatura rationabilis [5]) cogna|tae creaturae possit infundi . | — f. 25ᵇ in corpore mereantur | Expliciunt capitula | Incipit de spũ sc̃o | liber secundus . I Quia nulla creatura rationabilis | cognatae creaturae possit | infundi || f. 26 Legimus de proflua effusione sp̃s sc̃i . ihs̃ | —

f. 36 & a confirmatis signorum miracula celebrant [6]) . || f. 36ᵇ *manu saec. XII (Hymnus auf S. Mauricius)* Emicat ecce dies lucida | — Cesar amande scires dñm ||

PAULINI *Nolani carmina natalicia de S. Felice.*

235. membr. Grossquart. fol. 1—26 saec. IX, 27—64 saec. XI.

f. 1 *Über der Zeile* incipiunt sex libri felicis sc̃i | Annua [7]) uota mihi remeant . simul annua linguae | —

f. 5 perpetuisque opibus quas et modo | cernimus auxit . | Tempora [8]) temporibus subeunt . | abiit [9]) et uenit . aetas —

---

[1]) Lerinensis. — [2]) apud Regium Galliae episcopus factus. — [3]) Die Worte Incipiunt — primi durchgestrichen. — [4]) Unter dem Namen des Paschasius Diaconus herausgegeben LXII 9. Das erste Capitel der Handschrift bildet in der Ausgabe die Vorrede. — [5]) rationalis. — [6]) 2, 4 l. c. 31 Die grössere Hälfte des zweiten Buches fehlt. — [7]) LXI 468. In der Handschrift keine Versabtrennung. — [8]) l. c. 476. — [9]) abit.

f. 8^b motauit [1]) pie non cla|sit saeclum [2]) uitae . | Lex [3]) mihi iure pio propossita [4]) hunc | caelebrare quotannis —

f. 13 leta ethiebatur [5]) gemini uictoria uoti ꝐE ııı | Incipit ıııı . f. 13^b In ueteri [6]) nobis noua res | adnascitur . cetu [7]) —

f. 16^b idem et in aeteron [8]) immo|tabitur a se . ꝐE liber ıııı . incipit . | liber v . || Nascere [9]) mihi | semper quae | tardo redderis hortu [10]) —

f. 24 culmina | extructis [11]) habitator mentibꝫ adsis: Ex̄ quintus liber incipit sextus | liber | Jam nĉbis [12]) et nos properans relinquis. quos tamen sola regione relinquis [13]) | —

f. 26^b sume coronam amꝫ dō gratias | dō gratias | lectio libri apocalipsis iohannis | Et factum est proelium — et qui inhabitatis in eis ||

f. 27 *Über der Zeile* liber sancte marē ỽginis in huisborch: et ꝓpagines euangelice uitis —

f. 32^b tandē ĩ sartaginē ferreā seuo et pice crepitantē . ut ĩ tali tormto tenerrima uirgo torret (re 2) . scandere [14]) ||

f. 33 *Gebet. Folgt* uadam nocte niger dux nomine candidus alter | — candidus ingenio prędituts atqꝫ suo ||

f. 33^b Tres digiti in | sinistra manu | id est auricularis | medicus inpu|dicus usqꝫ ad vııı | continent nu|merum . | — dcccc . | De temporum ratiōne dn̄o iuuante dicturi necessarium duximus *u. s. w.*

Paulinus *Petricordiae de vita S. Martini.*

845. membr. fol. foliorum 194. saec. IX—X.

✠ In xp̄i nomine | incipit prologus | de vita sc̄i martini | Seuerus Desiderio fratri kmo salutem [15]) | Ego quidem frater unanimis libellum —

f. 1^b loquatur auctorem . | Exp̄l . prologus . | Incp̄nt cāp lib̄ prim̄ de uita | et uirtutibus sc̄i martini ep̄i [16]) | ı De sc̄ā conuersatione adu-

---

[1]) mutavitque. — [2]) clausit saeculum. — [3]) l. c. 490. — [4]) posita. — [5]) sequebatur. — [6]) l. c. 663. — [7]) actu. — [8]) aeternum non. — [9]) l. c. 648. — [10]) Nascere quae tardo semper mihi redderis ortu. — [11]) et exstructis. — [12]) l. c. 483 Jamne abis. — [13]) linquis. — [14]) Fragment der vitae patrum. — [15]) *om.* Varianten nach der Halmschen Ausgabe angegeben. — [16]) Die Capitulation findet sich im Veronensis nicht.

lescentiae & caritate uel pa tientia atque humilitate. & quod ante baptismum perfectionem tenuerit. — (xxvi) numquam laxauerit: Explnt captl Incipit praefatio: Plerique mortalium studio & gloria [1]) saeculari —

f. 20 sed quicumque cre diderit. Explt liber prim. Incpt epistl seueri ad eusebium. prbm postea episcopum [2]): Hesterna die cum ad me —

f. 22 s& [3]) probatum. Expl epistl seueri: f. 22ᵇ Incpt alia eiusdem ad aurelium diaconem: Posteaquam a me mane —

f. 24 carta solatium. Explicit epistola Severi ad aurelium diaconẽ Incipit epistola Severi Sulpici ad socrum suam Bassulam qualiter scs martinus de hoc mundo recesserit Sulpicius Severus Bassulae parenti | uenerabili salutem si parentes uocari [4]) —

f. 27ᵇ respicit. te legentem. Explicit dõ gratias Incipiunt capitula dialog seueri [5]); i Ubi postumianus edisserit prosperitatem nauigationis & omnem suae peraegrinationis historiam qualiter in oriente fides xpi floreat quae sit scorum quies quae | instituta monachorum quantisque signis ac uirtutibus in seruis suis xps operetur. — f. 28ᵇ (xx) istud quod inponitis non recusem. Explicit capitulatio Incipit dialogus Seueri Cum in unum locum ego et gallus —

f. 44ᵇ ipse dicturus sum. Expli liber secundus [6]). Incpt capitulatio dialogi Seueri i Ubi intra amfibalũ sibi tunica latenter eduxit & pau perem uestiuit. — f. 45 xv Ubi angelus quid gestũ nemauso fuisse in sinodo nuntiauit. Expliciunt capitula. | Quo primo igitur tempore —

f. 54ᵇ sponsione surreximus. Explt lib iii de vita sci martini Itẽ dialogus secundi [7]) i Ubi multitudo hominum insperata occurrit audire gallũ | de sci martini uirtutibus locuturo —

f. 55 xxi Vbi sperat sollicite inquiri & pie uisitari sepulturam pomponi. Expliciunt capitula | i Luciscit hoc galle surgendum est | —

---

[1]) gloriae. — [2]) Diese Angaben über Eusebius fehlen in den bekannten Handschriften. — [3]) sed uere. — [4]) Der Palatinus hat dieselbe Wortstellung wie die von Halm benutzten Münchener Handschriften. — [5]) Auch diese und die folgenden Capitulationen scheinen in den bekannten Handschriften zu fehlen. — [6]) Die vorliegende Handschrift ist der älteste mir bekannte Zeuge für diese Eintheilung der Schriften des Sulpicius Severus über Martin von Tours. — [7]) Ganz ebenso hat der von Halm verglichene Frisingensis

f. 64 dolore discessum est. | Expl̄t dialogus secundus | de uita sc̄i martini episcopi ∴ | Incpn̄t uersi in foribus primae | cellae sc̄i martini episcopi ∴ | Uenimus en istuc hic nec personat heu | — qui non dormitans protege israelem Item in cella galilia (alia *m. al.*) hic inhabitabit dn̄i uestigia lambens hic inhabitabit uir — f. 64ᵇ hic inhabitabit quem paradisus hab& | Item in cella interiore | Sc̄e ds̄ miserere loci quem semper amasti dilige multiplica | protege semper ama | — ac simul ille iuuent | Item illac super locum lecti eius . | Qualia uidi oīstic (*sic*) bellantis . tela frequenter uidimus | — sella die | Incipiunt uersi basilicae | Item primus in turre a parte orientis | Ingrediens templum refert ad sublimia uultum | — f. 65 sc̄ificauit iter. Item alius . | Intraturi aulam ueneransque limina xp̄i — saluus eris. | Item in introitu a parte occidentis super ostium. | historia picta uiduae. Dicat euangelico xp̄m̄ sermone fateri — f. 65ᵇ iudicis ore dī It̃ uer̄s. super ostiū a part̃ ligeris | discipulis praecipiente dn̄o — liberat | Sc̄issima xp̄i ecclesia quę est mater | omnium ecclesiarum — uerberatus est xp̄s . | Eat quisque solo — f. 66 tam prodiga mundū | It̄ super arcum abside in altare | Quam metuendus est locus iste uere templum dī & porta cęli . | Item circa tumulum ab uno latere | hic conditus est — uirtutum. It̃ in alio latere | Certamen bonum — iudex . It̄ desuper . | Confessor meritis — nostris suis. Item in aspida. | Martini corpus hic conditum — f. 66ᵇ culmina perp&ui . | Item inc̄pt . Depositio — media; finit | Item inc̄p in memoria securi rem̄ . | Quinque beatorum retinet domus ista coronas. quorū | — prçconia | Baselica sc̄i martini abest e ciuitatem || f. 67 passus quingentos — uiuas in çternū . | It̄ inc̄pt lib̄ sc̄i martini de trinitate | Clemens [1] trinitas est una diuinitas ut autem per sacra|mentum —

f. 67ᵇ saeculorum. | Quodam itidem die dum in area | quae parua admodum tabernaculum illius ambiebat in illo | —

f. 69 cena deb&ur . | Inc̄pt uita sc̄i ac beatissimi briccii ep̄i et confessoris . | Igitur [2] post excessum beati martini turonice . ciuitatis. ep̄i | —

f. 70 saeculorum amen . | Inc̄p epistula de obitu transitu sc̄i martini ep̄i | Arcadio uero et honorio sc̄s martinus | —

f. 71ᵇ conputantur | It̄ uersiculus (sermo *corr. m. post.*) de transtu (*corr.*) sc̄i martini. | Beatus autem seuerinus colonensis ciuitatis ep̄s uir | —

---

1) XVIII 11. — 2) Greg. Turon. historia Francorum 2, 1.

f. 72 reuelatum. It alius (sermo *add. m. post.*) sc̃i ambrosii de transitem sc̃i martini. | Eo [1]) namque tempore —

f. 72[b] historiam explicare. | It alius quando corpus eius translatum est. | Opere [2]) prętium est —

f. 73[b] silere nequiuimus; | finit amen: || f. 74 Incipit opus paulini petricordie | de uita sc̃i martini epĩ uersibus [3]) | Sparserat in toto lumen uenerabile mundo. | —

f. 81 Atq; honestis [4]) spolium credentis gaudia plebis. | Finit in xp̃o liber primus: | habens versus. cccLxxxv [5]). | Inc̃pt. liber secundus. | Panditur ecce nouum pelagus flatusq; benigni | —

f. 94[b] Prodidit & meritum quia se meruisse negauit, | Finit in xp̃o liber secundus. Habens uersus dccxxii | feliciter amen. | Incipit liber tertius | Quo rursus sterilis calamus & sibila ruptis [6]). | —

f. 103 Plus peccata dolens plebis quam uulnera carnis; | Finit in xp̃o liber tertius. habens versus. | Incipit liber quartus: | Finierat sumptum translatio coepta uolumen: | —

f. 115[b] Quam uitando fugis laudem uiuendo mereris. | Finit in xp̃o liber quartus. | Incipit liber quintus in dñ̃o | Jam semel in laudem tanti prolata patroni. | —

f. 131[b] Finierit teneat transcripta oratio laudem | Explt lib̃. v. in dñ̃o h̄ vẽr. dccccLxxiii | Inc̃pt de uirtibus (*sic*) sc̃i martini prae|sentibus liber sextus | Instauras [7]) nostram renouanda [8]) ad murmura curam | —

f. 141 Perp&uo [9]) urbs toronum martino antestite gaud& | Finit in xp̃o ihũ lib̃. vi. hab̃. vers̃ ccccLxxiii. | Domino [10]) sc̃o ac beatissimo patrono | perpetuo ep̃o paulinus. | Iterato asinae ora reserastis qui mihi | —

ibid. audeamus [11]). | Inc̃pt uersus paulini de uisitatione neputuli sui [12]) | Quam modicam stellam [13]) quanto torrente rependis | —

f. 143 Optata indulgens propere uel praefata [14]) seruans | Finit vers̃ paulini de uisitatio neputuli sui | Item alius de orantibus [15]) | Quisque solo adclinis mersisti in puluere uultum | —

---

[1]) ? — [2]) ?) — [3]) LXI 1009. — [4]) hostis. — [5]) Diese stichometrischen Angaben fehlen in der Ausgabe. — [6]) rupti. — [7]) Inuitas. — [8]) reuocanda. — [9]) Perpetuum. — [10]) l. c. 1071. — [11]) adeamus. — [12]) l. c. 1073. — [13]) stillam. — [14]) praestita. — [15]) l. c. 1074.

f. 143[b] In cunctum perg&. pi&as tam prodiga mundum | Finit opus paulini feliciter | Domino [1]) sc̄o adq; apostolico piissimo in xp̄o & peculiari | patri gregorio papae fortunatus apud pietatis animum | —

f. 144 dulcis pater. | Inc̄pt praefatio | Nauta rudis tumido cum uult dare uela profundo —

f. 145 Addam ut thesauris parua talanta suis expl praef̄ | Incip̄ opus furtunati pr̄b de uita sc̄i mar|tini ep̄i lib̄ primus ·;· | Altithronus postquam repedauit ad aetha (*sic*) xp̄s | —

f. 154[b] Et fontem fluuidae maculae lauat unda saliuae | Incip̄ lib̄. ii. de uita. sc̄i martini | Pendula iamdudum laxaui carbasa pinu. | —

f. 163[b] Sic tibi quaeque petis tribuat praesentia regis | Explt̄ lib̄. ii. hab̄. uer̄. ccccxc ·:· | Inc̄pt. lib̄. iii. de uita sc̄i martini ·:· | Hactenus in bibulis fixa stetit anchora | terris: otia lenta trahens ·:· | Leniter adludens —

f. 173 Explicit liber. iii. habens uersus. dxxviiii | Incipit liber. iiii. de uita sci̅ martini; | Post mare fluctiuagum repetens ad litora portū ·;· | f. 186[b] Et quo xp̄s hab& nomen martinus honorem | Explicit opus fortunati. | pr̄bi. de vita sc̄i martini | ep̄i felt̄. | Inc̄pt opus fortunati | in laudem dī sc̄ē mariae; | Lingua proph&arum cecinit de uirgine partum ·:· | —

f. 193 spes mihi. sis ueniae quae uehis orbis opem | Dō gratias. amen. xp̄e audi nos. xp̄e audi nos | xp̄e audi nos. Sc̄a maria ora pro nobis sit inter|cessor uobis:. De reuelatione. sc̄i stephani ruodolf [2]). ||

Probae *cento.*

1753. membr. 8. foliorum 117. saec. IX—X.

f. 1 *(oben stark beschädigt)* { s gram̄atici marii uict{ tium gram maticarū scriptores qui { coeperunt quidam. a grammatice qui de { —

f. 23[b] in maximo | opere & studio fuit. Marii Uictorini de metri|cis didascalicis lib̄. i. explicit feliciter. | Incipit lib. ii. lege feliciter. | de prototypis speciebus nouem. | Credo nos omnia quae ad in|structionē m&ricę disciplinę uelud. quaedam —

f. 34 ipsum εισολιον. dixerunt | d *Rest der Zeile leer* | didascalicus prototyporum nouem | explicit liber secundus | Incipit liber ter-

[1]) Venantius Fortunatus de vita Martini. — [2]) Es folgt nichts.

tius. de coniunctis inter se & mixtis m&ris | pragmaticis feli^ci^ter scriptori et lectori || f. 34^b Decursis metrorum generibus per nouem species fa stigiis —

f. 47^b super hoc adhuc non parua lis est. | Epci lib̃.III.ti LX | f. 48 Incipit liber.IIII.lege feliciter | de conexis inter se atque inconexis | quae greci ACYXARTHTA uocant pragrat^i cus | Emensis atque discussis his secundum propo situm —

f. 58^b comminisci ac ꝑferre possem, aelii festi | apthonii.v.p. de metris omnibus ex|plic̃. lib̃.IIII.felicit̃ utere stephane scriptor & lector || f. 59 Inter initia huius operis id est in prima ode excusa|ueram breuitatis studio —

f. 62 in dua cola diuiditur abusiue aũ &iam coma dicitur colon. Explicit | Incipiunt indicula centonis probae inlustris romanae aniciorũ mater | De maronis qui & uirgili^i mantuani uatis libri^s praedicta proba | uxor adelphy expraefecto urbis hunc centon religiosa men|te amore xp̃i sp̃u feruenti prudenter enucliate deflorabit & legen|dum populis omnibus xp̃ianis tradidit ostendens quia & alienigeni | uates uera obscuris inuoluentes in alia mente legem dñi & aduen|tum passionem & ascensionem uel cetera ante aduentum dñi in|spirato praedixerunt. Incipit prologus | Jamdudum [1]) temerasse duces pia foedera pacis. — munera xp̃i Explicit prologus || f. 62^b Rem nulli obscuram —

f. 69 hac casti maneant in religione nepotes | Versus ad gratiam dñi inducit duas personas moeliboeum et tityrum | (Me *in mg.*) Tityre [2]) tu patulae recubans sub tegmine fagi. Nescio qua praeter solitum dulcedine laetus —

f. 70^b O quam te memorem uirgo cui mentem | animumq; Semine ab aetherio superis concessit ab oris. Omp̃s *(der grösste Theil der Seite leer)* || f. 71 Ad basilium amicum sergii.| Ultimarum syllabarũ naturam sic̃ poposceras | —

f. 74^b logis aut dipthongis. | Final. regul. explicit feliciter. amen. || *Am untern Rande der Seite* loquellares sunt p̄positiones hae.am.con.di.dis.se.re.au. || f. 75 Incip̃ p̃ quinti papirii.ortografia feliciter lectori et scriptori. | Justitia cum scribitur tertia syllaba

---

[1]) XIX 803. — [2]) ? —

— antecedit litt̃ . s . ut iustius castius . || ff. 75ᵇ 76 *leer* || f. 76ᵇ Incip̃ capitula sequentis libri | i Prohemiũ & p̃fatio | ii de calculo septiformi no|ui ac u&eris instrum̃ti florib; | contexto — f. 77 cxli . Exortatoria finalis | uerbi sententia supp̃mam | codicelli clausulã continens . | Expliciunt capitula . | orditur prohemium . | Incipit de metris & enigmatibus | ac pedum | regulis . || f. 77ᵇ Dñõ praestantissimo et prae cete|ris — acircio — aldhe'mus — salutem [1]) . | Non ambigo —

f. 109ᵇ leues ocreas lento ducunt argento . | + Enigma ẽ obscura sententia — tempus equum fumantia soluere colla hoc ÷ carm̃ finiri || f. 110 i De grafio — lxxxvii De pecunia || f. 110ᵇ *m. al.* Incipiunt enigmata simphonii | haec q̃q simphosius de carmine lusit inepto —

f. 113 (lxxxxvi) Serutor aquas medias ipsas q̃q | mordeo terras || f. 113ᵇ Incip̃ de uitiis quae fiunt in barbarismo | Sunt aliqua uitia quae uitare debemus ista quin|que — qm̃ ipsa sibilum hab& . || f. 114 Incipiunt caesurę uersuum sc̃i bonifatii | Accentus est anima uerbor̃ siue uox syllabae quae in | sermone plus sonat —

f. 114ᵇ postremus loquaris | primus taceas , Quare poetae , || f. 115 Sunt mihi diuerso uaria sub tẽpore fata , — | In regione poli aut mortis sine fine manendus , | Dum domus ipsa mea dormit uigilare suesco — sic sunt fata mea | diuersa a patre creata , || f. 115ᵇ De mare ueliuolo consurgo p aera trano , — unde ual& populis spissã ꝓducere^{m...}, | me pat̃ ex gelido generat dum tergore matris , — tempore post iter̃ haut multo gignenda p ipsam | f. 116 Po&ae latine uates olim & scribta — p pedes duplices conputari in c&eris p simplici . || f. 116ᵇ Funereo textu scribuntur facta prior̃ . ut discat uanas | linquere quiñq; uias , sed non est flendus studuit qui uiuere x̃po , | — clarus ad astra leu& , | Rogo te domine pater ut emendas et corrigas || f. 117 lucidus & la&us quinis considere ramis . | saepe solent pariter splendentes la&a iubentes | aedib; in mediis fieri non tristia corda | dumq; simul ludunt ra÷mãq ; tenuntur aptã dulcia quinbibulis tradunt & bassia buccis . | mulcifer egreditur tantumq; reman& adhęrens | lucidus in ramis quib; antea sedit uterque | *Zeile leer* | Nubibus & etris uidi dilabere quendam | ipsa uelox cecidit sup ardua tecta domorum | mollis erat uisu — milib; in multis uix postea cernitur una , | *eine Zeile ausradirt , fünf leer* | + en uideo sobo-

---

[1]) LXXXIX 161.

lem propria cum matre morantẽ | mandere cuius pellis in pari&e pd& adhęrens .

f. 117b Candido (o *in* a) uirgo suas lacrimas dũ seminat atras | —

ibid. grãmate terribili narra uilanda [1]) /// atu ||

Prosperi *exhortatio ad uxorem.*

239. membr. Grossoctav. foliorum 21. saec. X [2]).

f. 1 Incipit exhortatio prosperi ad uxorẽ | Age [3]) /// [4]) praecor mearũ . comes inremota rerum , | —

f. 3 una sit atque duos sp̃s unus alat . | Explicit exhortatio prosperi ad uxorẽ Incipiunt sententiae generales | in singulis uersibus : Vtilibus [5]) monitis prudens adcom̃od& aurem | Non la&a extollant animum ñ tristia frangant |

f. 3b aspera perpes̃u fiunt iocunda relatu : | Aut [6]) amat aut odit mulier nihil tertium | —

f. 6 Longum est quod flagitat cupiditas || f. 6b Incipit liber cronicorũ sc̃i esidori ep̃i iunioris | Breuem [7]) temporum [8]) per | generationes & regna primus | —

f. 21b consũmatio saeculi est . Explicit liber breuia|riũ temporũ a sc̃o esidoro ep̃o | diligenter collectũ iuxta his|toriae fidem :· amen *Von einer Hand des eilften Jahrhunderts* Codex de monasterio sc̃i nazarii ||

Prosper *de promissionibus et praedictionibus Dei.*

237. membr. 4. foliorum 91. saec. IX.

f. 1 Incipit prologus . sc̃i prosperi | presbiteri ; | Paulus [9]) apostolus neque ^inquit^ [10]) qui plantat . ẽ . aliquid neque | — exp̃ ꝑł *(in mg.)* | cernat impleta ; Incipiunt capitula libri huius . | ı Prom̃ creaturę [11]) & in adã & ęuam xp̃m & ecclesiã | —

---

[1]) *in mg.* cauenda. — [2]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den sidoriana 4, 102 LXXXI 858. — [3]) LI 611. — [4]) iam. — [5]) 'Exstant apud Hildebertum' Arevalus. — [6]) Bruchstück der 'sententiae P. Syri'. — [7]) LXXXIII 1017. — [8]) temporum seriem. — [9]) LI 733. — [10]) dicit: Neque. — [11]) Ex libro geneseos creaturae.

f. 2 xl Prom̃ [1]) in signo crucis expugna [2]) inimicos; | Prom̃. xxv. pred̃ xv. | Expł pars prima. Incip̃t secunda | Pred̃ in monte legis [3]) date & xp̃i dñi mandata in monte | f. 2ᵇ xl predi In machabeis qui et martyria & ipsũ xpm̃ regẽ natũ susceper̃; | Expłi pars. ii. Incip̃. tertia; manifeste | gratia. sub gratia [4]) | i Prom̃ de iohane [5]) precursore xp̃i. | — f. 3 xl prom̃ de euangeł omnib; gentib; p̃dicato & fine mundi [6]). | Expł pars. iii. sub gratia temporis ꝓmission̄. xł. || —

f. 3ᵇ Incip̃t dimidium temporis. | In signis antichristi [7]) ·,· | i Pred̃ de angeli ꝑ superbiã effectio diabolo [8]). | — xx pred̃ de igne purificatorio; expł. | Incipit de gloria [9]) s̃corum | i Prom̃ de caelo nouo & terra noua. | — f. 4 xiii prom̃ de eo ꝙ sit ds̃ omã in omnib; | Expł. capituł. cliii. prolog̃ | Incipiunt ipsi libri. sc̃i ꝓsperi | Omnis fidei ratio spe dilectioneq. concluditur. etenim dili|gendo —

f. 4ᵇ demonstrabunt || f. 5 Promissio ex libri geneseos credita et uisa [10]) | In principio fecit ds̃ caelum —

f. 27ᵇ incoatos [11]) | exsurgat. Explicit liber pars una ·,· | Incipit pars secunda ·,· | Legis tempora [12]) populi dĩ —

f. 66ᵇ libri sumat initium ·,· | Explicit pars secunda. Incipit liber pars tertia. | Quam [13]) xp̃i dñi gratia rutilante inlustratus —

f. 79ᵇ sine fine laudare. amen. Explicit pars tertia | Incipit sub gratia dimidium temporis in signis anticristi [14]) | In hoc dimidium tẽporis —

f. 89 aestimanda capitulus [15]). | Explicit dimidiũ temporis amen. Incipit de gloria | regniq; [16]) s̃corũ. promissio implenda [17]). | Apocalypsis iohannis dicit. Uidi —

f. 91ᵇ in secula seculorum. amen. | *Explicit liber promissionũ* | *et predictorum dĩ amen* [18]). ||

---

[1]) *om.* So auch im Folgenden. — [2]) expugnare. — [3]) leges. — [4]) Tempus gratiae. — [5]) Johanne baptista. — [6]) Quod cum omnes crediderint gentes veniet finis. — [7]) Dimidium temporis ad cuius finem implendae sunt visiones in scripturis sanctis factae de Antichristo. — [8]) Quomodo creatus est angelus qui per superbiam diabolus factus est. — [9]) gloria regnoque. — [10]) Ex libro geneseos u. s. w. — [11]) inchoatus. — [12]) Tempus legis. — [13]) Quoniam. — [14]) Siehe oben. — [15]) intimanda capitulis. — [16]) regnoque. — [17]) implenda credendaque. — [18]) Von späterer Hand hinzugefügt.

Prosper *de vocatione omnium gentium.*

236. membr. 4. foliorum 53. saec. X—XI.

Vorsetzblatt Codex de monasterio sci͂ nazarii in lauresham .

f. 1 Hoc uero somnium — aio ad eum [1] | f. 2 Prosper de uocatione omi͂ gentiũ (*manu saec . XV über der Zeile*) Inter defensores [2] | liberi arbitrii & praedicatores gratiae di͂ . magna & diffi|cilis —

f. 28[b] secuturam disputationem ab exordio alterius uoluminis inchoemus | Explicit liber primus | de uocatione omnium gentium Incipit liber secundus | Remotis abdicatisq. omnib. | concertationib. quas intemperantiũ | —

f. 53 Ds͂ enim qui omnes uult in [3]) agnitionem ueritatis uenire . | non potest quemquam . sine iustitia refutare | Explicit liber secundus | sci͂ Prosperi de uocatione omnium | gentium . ||

Sulpicii *Severi chronica.*

825 [4]). membr. 8. foliorum 28. saec. XI.

f. 1 Incip͂ ꝓlogus sulpitii severi in chronica . q͂ ipse fec͂ ab exordio mundi (usq .ad tep' suum .) | Res a mundi exordio sacris litteris editas . breuit͂ constringere . et cũ | — Nunc initiũ narrandi faciam | Incipit liber Mundus a dõ constitutus est . abhinc annos iã pene sex | —

f. 15 calamitosis . nulla dignitas erat . Explicit sacrorũ chronicorũ | liber primus . Incipit secundus . Lege feliciter . | Captiuitatis te͂pora . ꝓphetarũ uaticiniis atque actib; illustrata s͂t . || —

f. 28[b] op timus unus quisq . probro atq . ludibrio habebatur //// [5]) |

Es ist dies die einzige bis jetzt bekannt gewordene Handschrift der chronica. Halm hält nämlich mit Recht daran fest, dass diese Handschrift der editio princeps zu Grunde gelegen hat.

---

1) Erzählung eines Traumes. Fragment. — 2) LI 647 — 3) ad. — 4) Nicht 824, wie Halm als Nummer der Handschrift angibt. — 5) Ein Wort (*Explicit* wie es scheint) durch den päpstlichen Stempel verdeckt.

6. Die vaticanische Bibliothek.

b. Bibliotheca Reginensis.

(Bibliotheca Alexandrina.)

Ambrosii *expositio de psalmo CXVIII.*

32. membr. Grossoctav. foliorum 177. saec. X.

f. 1 In nomine sc̃e trinitatis. Incipit expo|sitio de psalmo cxviiimo. sc̃i am|brosii mediolanensis urbis episcopi|Licet [1]) mysticae [2]) quoq. [3]) uelut | tubę increpuerit sono dauid proph&a tamen moraliũ magnus | —

f. 1ᵇ adseruntur esse descripti. | Prima littera aleph —

f. 177ᵇ Coepit in hortis ẽe ęcclesia. postquam in hortis | passus est xp̃s; Liber sc̃i benedicti abbatis | floriacensis coenobii [4]). | si quis furauerit anathema sit | Explicit de psalmo | cxviii sc̃i ambrosii | mediolanensis urbis| episcopi. finit | Liber sc̃i benedicti abbatis | Sicut desiderat nauigator. Ad ripã uenire. Sic desid desi|derat. Scriptor maganarius. Ad regnũ dĩ uenire | ⁊ qui legit ora ꝓ illo peccatore. ||

---

1) XV 1197 — 2) mystica — 3) quaeque. Lies mystice quoque — 4) Dieselbe Provenienzangabe kehrt mehrmals in der Handschrift wieder, z.B. f. 25ᵇ oben: hic est lib sancti. Benedicti. abbatis. floriacẽsis cenobii.

Arator.

300. membr. fol foliorum 1—40 saec. X, fol. 41—78 saec. XI.

f. 1 Dño [1]) scō [2]) uenerabili et in xp̄i grā | abbati floriano [3]) arator subdi aconus in xp̄o [4]) | Qui meriti florem maturis sensib; ortum | — Cede dies operi. quod pia causa dedit [5]) | Dño scō [6]) beatissimo atque apłico sacer doti [7]) papae uirgilio [8]) arator subdiaco|nus. [9]) dabo tibi laudem | Moenibus undosis bellorum incendia cernens| —

f. 1[b] Si quid ab ore placet laus monitoris erit | Explicit prologus. Incipit liber. hic bre uit sequit̃ passionẽ seu resurrectionẽ | Ut sceleris iudęa sui polluta cruore| —

f. 19[b] Claudit iter bellis. qui portam pandit in astris | Aratoris subdiaconi scę ęccłae romanę | explicit liber primus; Incipit scđs| eiusdem; De eo ubi saulus qui et paulus — credidit. [10]) | Sp̄s accensam uerbo radiante lucernam| —

f. 39[b] Et tenet aeternam socialis gracia [11]) palmam | Explicit almitonans in xp̄o dignus arator | Finito libro reddatur cena magistro| Finis adest libri laudentur dicta ma|gistri; Explicit liber aratoris | subdiaconi; Finit arator in hoc con surgit deniq; pastus: || f. 40 *leer* || f. 41 Incip̄ epła sedulii poete eximii ad macedoniũ pb̄rm | Dño [12]) meo scō ac beatissimo patri macedonio presbitero sedulius | in xp̄o salutem. Priusquã me uenerabilis pater operis nr̄i decurso —

f. 41[b] scłorum. Amen | Finit prologus sedulii presbiteri | hoc opus sedulius int̃ cartulas — patricio. | Paschales carminib;^s liber primus | Sume sacer meritis ueracis dicta poetę. | — si uig& ore tuo || f. 42 Prefacio paschalis carminis Beati sedulii poete | Paschales quicuq̃; dapes conuiua requiris | — Rubra quod appositum testa ministrat holus | Incip̄ sacrũ opus ex ueteri testam̃to | quod poeta incitat se ad scribendum | Cum sua gentiles studeant figmenta poetae | —

f. 54 Ora lupi uitaq: frui per pascua xp̄i. Explicit | lib̄ .I. Incit liber secundus | Prima suę dn̄s | thalamis dignatus adesse | —

---

1) LXVIII 63 — 2) sancto ac — 3) spiritaliter erudito floriano abbati — 4) subdiaconus S. 5) iuvet — 6) sancto ac — 7) et in toto orbe primo omnium sacerdotum — 8) Vigilio — 9) subdiaconus S. — 10) *om.* — 11) gratia — 12) XIX 533.

f. 60 Et speciale bonū cu sit generale reuoluā || f. 60[b] Explicit lib̄ .ii. ubi dominus innume|ras ad adae seruat cateruas | Jam placidas iordanis item transgressus harenas | —

f. 66 Qui regit ęthereū princeps. in principe regnū; | Explicit liber tertius. Incipit liber .iiii. | ubi dominus petit patrē se clarificari ab eo | Has inter uirtutis opes iam ꝓxima paschę | —

f. 74 Sufficer& densos p tanta uolumina libros | Explicit lib̄ .iiii. Paschalis carminis heroici. | Incip̄ carmen eleiacu. qđ uocatur paracte|ricū .i. repcussum. eo qđ repcutiat unus | uersus ab altero hoc ē. iniciū pmi fit ultimū scđi paractera ḡce. latine repcussio dr̄. Descriptis || f. 74[b] iā miraculis hortat poeta secū oms̄ canere xp̄o |&grās refferre | Cantemus socii dn̄o cantemus honorem | —

f. 76 Cum sc̄o spu gła magna patri | Explicit Incipit ambrosianum ipsius sedulii | A solis ortus cardine adusq; terre limitē xp̄m ca|namus principē natū maria uirgine | —

f. 77 Sc̄oq; sp̄u. In sēpitna seła; | Amen. Explicit | Sedulius xp̄i miracula uersib; edens | —

f. 77[b] Stabunt hi garrula dicta testudine uersus | Utilibus monitis prudens adcom̄odet aures | *etc.* Audit qđ non uult qui pgit dicere qđ uult| — Magno conficitur discrimine res memoranda|| f. 78[b] Metrū Eugenii de decem plagis egiptiorum | Prima plaga egipti limphas in sanguine uertit; | — Quod nec it̄ facimus pascua nec sequim | In honore dn̄i nr̄i ihū xp̄i dı̄ aetni | ı Perpetuo colitur xp̄s hic ihs̄ honore *6 Verse.*

·ii· Jacob . Thomas . Philip' . Bartholom̄s. *4 Verse, ebenso im Folgenden.*

·iii· Jacobus Matheus . Simon Thomas.

·iiii· Leo Felix Marce Marcellę Fabiane Siluester.

·v· Atansae Ambr̄o Agūti Donte pauline.

·vi· Tecla . Sabina . Petronilla . ppetua. felicitas. | & septem filii eius

·vii· Patrici . Aedani . Ninia . Colūba . Cerani.

·viii· Antoni . Pauli . Benedicti . Hilario . Symeon

·viiii· Anastasia . Lucia . Eulalia . Eugenia et machabei.

·x· Rem̄e . Dion̄i . germani . hylarii. *6 Verse.*

Augustinus *de bono patientiae, de bono coniugali, de sancta virginitate, de nuptiis et concupiscentia.*

318. membr. 8. foliorum 258. saec. X.

f. 1b[1]) Incipiunt capitula huius libri | —

f. 2 Incipit sermo sci augustini epi de hoc quod dns | ait. dimittite et dimittitur uobis | Preceptum [2]) saluberrimu audiuimus de sco eugelo. ut dimit|tamus peccatu fratri qui in nos peccauerit —

f. 4 dabitur uobis. Explicit liber | sci Augustini epi de hoc qd dns dic. dimittite et | dimittetur uobis. Incipit eiusdem. | de bono pacientiae | Virtus [3]) animi quae patientia dicitur. ta magnu di donu .e. | ut &ia | —

f. 11b ac ferus nolit habere [4]), Explicit de bono pacientiae | Lib sci aug epi. Incp lib eiusde de bono coniugali | Qm [5]) unusquisq; homo humani generis pars .e. & sociale —

f. 28b ppt xpm patres | fuerunt. Expl de bono coniugali. Incp de sca uirgini|tate. Hoc de libro retractationu xlviiii | de sca uirginitate liber i | Posteaqua scripsi — ostendi, *Hic liber — aedidimus* [6]) | Explicit praefatio. Incipit liber | Libru [7]) de bono coniugali nup ędidimus in quo &ia xpi uirgines | —

f. 49 exaltate eu in scla. amen. Explic de sca | uirginitate. Incipit uita beati | Valentini. confess. Lingonensis | Igitur beatus ualentinus in laticensi suburbano ligonensium o|riundus fuit —

f. 50b facile intellegatur. Explicit uita beati Valentini conf. || f. 51 Incipit de nuptiis. et concupiscentia. ad Valerium magis|trum equitum. Hoc de libro retractationu. De nuptiis. et concp. | ad Valeriu. lib .ii. | Scripsi duos libros ad inlustre — curas. Explicit praefatio | Domino illustri & merito pstantissimo [8]). atq. in xpo [9]) dilectione carissimo filio uale|rio. agustin' in dno sal ·;· Cum diu moleste habere —

---

[1]) f. 1 *m. s. XIV* hic est liber sancti bndicti flo+; häufig in der Handschrift, namentlich am Anfang der Quaternionen, wiederholt. Der Index von alter Hand. — [2]) XLVI 997. Nach einer Cassinenser Handschrift herausgegeben. — [3]) XL 611 — [4]) Stimmt nicht. — [5]) l. c. 373. — [6]) Das cursiv Gedruckte von anderer Hand. — [7]) l. c. 397 — [8]) Aug. ep. 200 — [9]) Christi.

f. 51ᵇ cōmodius intimabit; Expł praef. Incp. lib. i. | Her&ici ¹) noui dilectissime fili ualeri. qui medecinā xp̄i qua* peccata sanant carnalit —

f. 63ᵇ ut &iā noctnas aliquas horas lectioni uigilanter inpendas. || f. 64 Inter militiae tuae curas & illustris ꝑsonae. quā ꝑ meritis gestas actusq: rei publicae | —

f. 79ᵇ brachio. digito. labro. linguae. & ad nutum nr̄m c̄tinuo corriguntur. ²) || f. 80 Viris ueri dī cultoribus. et ihū xp̄i dn̄i | nr̄i scōrumque eius non fictis amatori|bus: Einardus peccator | Qui uitas et facta iustorum ac secun|dum — assurgat. | Incipit liber primus | Cum adhuc in palatio positus —

f. 92ᵇ reputando ꝑfect sū; Expł. lib. i. de uirtutibus scoꝝ marcel|lini et petri. Incp. praefatio libri scđi ·;· | Scripturus uirtutes atq: miracula quae beatissimi martyres xp̄i marcellin' | — f. 93 miracula | ꝑferam; Incipit prosecutio uirtutum | Postquā sacra beatissimorū corpora —

f. 106ᵇ cōmodius inchoent Expł lib. ii. Incip. lib. iii. | In relatione signorū atq: uirtutū —

f. 121ᵇ ac sic dm̄ & ꝑroximū quos amare iubent. se odisse declararent. | *Folgen rituelle Bemerkungen, zum Theil aus Isidors Büchern de officiis, von anderer gleichzeitiger Hand* || f. 122ᵇ *Hymnus auf den Erzengel Michael* || f. 123 Incipit passio scorum martirū petri et marcellini | quae est iiii. non. iunias | Benignitas saluatoris —

f. 126 saluatoris *etc.* amen finit | Passio beati apollinaris pontificis sub die x.ᵐᵒ kalen|darum augustarum | In diebus claudii —

f. 133ᵇ Augustarum *etc.* Amen. Expl. pass. sc̄i apollinaris mar̄. || f. 134 Incipit uita ** beati confessoris | Cum in nomine —

f. 137 hodiernum diem *etc.* Amen. || f. 137ᵇ Incip pass. scōrum sergii et bacchi | Tempore illo Maximiano —

f. 144 clarificemus. *etc.* Amen | Explicit pass scoꝝ sergii et bacchi. Incipit | passio scorum. speusippi. elasippi (ęleusippi *corr.*) et mele|sippi. | Tres pueri —

---

¹) XLIV 413 — ²) l. c. 468 (porriguntur). Die vier letzten Capitel fehlen. Die fehlenden Blätter sind erhalten im Codex 385 f. 94 ff.

f. 146[b] leouillae. iunillae. et neo///nis || f. 147 Omelia Hieronymi *(m. rec.)* | fennana [1]) autem & multos habere dicitur & multas accipere portiones —

f. 154 in no|uitate uitae ambulē *etc.* amen. Incip̄. ep̄la. hieromi pbr̄i | ad principiam de uita marcellae | Sepe [2]) & multū flagitas —

f. 159[b] Incipit uita beatissimi kari|lefi sacerdotis seu abbatis monasteri Anisolensis

f. 173[b] Incp̄ epła sc̄i hieronimi pr̄bi ad paulinū | pbr̄m de omnibus diuinis historiae libris

f. 179 Epła beati Hieronimi pb̄ri ad paulā et Eus|tochiū de assūptione scāe mariae uirginis

f. 195[b] Incp̄t uita beati Lifardi abbatis

f. 199 Incp̄t pass̄. sc̄i ualeriani mar̄

f. 201 Incp̄ uita | sc̄i fursei. abbatis

f. 207 Incp̄. pass̄. sc̄i Eustachii. uxoris. et filio|rum eius

f. 213 Incp̄. uita sc̄i marcelli ep̄i parisiacensis

f. 215[b] Incipit uita beati Hieronimi pbr̄i. | Hieronimus nr̄ in oppido stridonis qđ a gothis uersū. | dalmaticae quondā panno|niaeq: —

f. 219 Incip̄ passio sc̄i carauni martiris

f. 222 Incipit uita sc̄i | merouei confessoris

f. 227 Incipit pass̄. sc̄oꝵ mauricii. atq; | sociorum eius

f. 232 Incipit. pass̄. sc̄oꝝ martyrum. donatiani et rogatiani

f. 235 Incipit uita sc̄i iuliani ep̄i et confessoris

f. 241[b] Incipit uita sc̄i turibii ep̄i et confessoris

f. 244 Incipit uita sc̄i panatiꝝ ep̄i et confessoris

f. 247 Incip̄ uita sc̄i uicturi ep̄i atq: uicturii filii eius et ep̄i

f. 249[b] Incp̄ uita domnae mariae aegiptiae. translata de gre|co in latinum —

f. 256 Incip̄. pass̄. sc̄i nicefori. martyris

f. 258 Explicit passio sc̄i nicefori. martyris

---

[1]) ? — [2]) XXII 1087.

Alcimus Avitus.

2078. membr. Schmalfolio. foliorum 150. saec. IX—X [1]).

f. 1 *Über der Zeile von neuerer Hand* Theodulphi Vers' | Quicquid ab ebreo stilus atticus atq; latinus sumsit | —

f. 2ᵇ Hinc aquilae specimen celsa p&entis hab&. | Domino [2]) sc̄o in xp̄o piisimo et [3]) beatissimo | apollinari ep̄i [4]) alcimus adatius [5]) auitus frater. Nuper | quidem paucis —

f. 3 loquendi lege presumitur. Explicit prolo|gus. alcimi. auiti ep̄i. de initio mundi. Incp̄t lib .i. || —

f. 3ᵇ Quicquid agit uarios humana in gente labores; | — Viuit peccati moribunda in carne cicatrix; | Jam pater omp̄s librantis pondere uerbi; —

f. 8ᵇ La&us in astrigeram caeli se subtulit [6]) aulam. | Alcimi Auiti ep̄i de initio mundi. | explicit liber i incipit de originali peccato | liber secundus || f. 9 Vtitur interea uenturi nescia casus: —

f. 16 Confictum periit fugiens [7]) per nubila corpus | Alcimi Auiti ep̄i. explicit de originali peccato | liber secundus incipit de sentetia dī | liber tertius | Tempus erat quod [8]) sol medium transcenderat axem | —

f. 23 Fortior antiq: reddat tua gratia sedi | Alcimi Auiti ep̄i expl̄i de sentencia dī | Liber tertius Incipit de diluuio mun|di Liber quartus | Infectum quendam uitia sc̄o cordibus [9]) orbem | —

f. 34 Et flammam timeas quo [10]) iam non subp&it unda | Alcimi Auiti ep̄i explicit liber | quartus Incipit de transi|tu maris rubri liber quintus | Hactenus in ter^ris^ undas potuisse [11]) canenti | —

f. 46 Hoc tenui cumbe ponimus non clitore portum [12]) | Alchimi Auiti ep̄i explicit | de transitu maris rubri liber .v. | feliciter amen | Post consumationem [13]) libellorum quos non | —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Prolegomena zu Prudentius 4, 78. Zu Dressels Zeit (vgl. Prud. prolegg. p. LX) war die Handschrift verschwunden. — [2]) LIX 323 — [3]) ac — [4]) episcopo — [5]) Ecdicius — [6]) sustulit — [7]) linquens — [8]) quo — [9]) quondam vitiis concordibus — [10]) quia — [11]) patuisse — [12]) Ponimus hoc tenui cymbae nunc littore portum — [13]) l. c. 367. Die Überschrift des Briefes (an Apollinaris) fehlt.

f. 46b fidei adstrictione [1]) | deseruiat. | Alcimi Auiti epi expł liber v | Incip Liber vi de uirginitate [2]) || f. 47 Suscipe conplectens xpo dignissima uirgo —

f. 58 Conscripsi en celeris deno sub lumine solis [3]) || f. 58b Aurelii prū clem certam uir|tutum contra uitia | Xpe [4]) graues hominum semp miserate labores | —

f. 70 Ornamenta animae quibus oblectata decoro | Incip ars capri de ortografia. | Haec uia quo ducit non ubi cato discendit | —

f. 74b ab similitudine stillarum. | Expł ars capri de orto|grafia Incipit ars agroetii | Domino Eucherio episcopo agroetius Libellum | capri de ortografia — seruare possumus·;· | Vale memor nri et presidium meū Incipit ortogra|fia agroetii rethoris || f. 75 Agroetius et cum latine scribas per oe dyptongon | —

f. 79b Supplicia d&ormentis dicimus ·,· | Versus Belesarii scolastici | Sedulius xpi miracula uersibus *aebens | —

f. 80 Semotis cunctis modicis saturauit ab escis | Sedulius dñi per culta noualia gaudens | — stabunt hi garula dicti testudine uersus | Auieni vc adamus cōsale agro *(sic)* | Rure morans quid agam respondi pauca roga*tus | — Prandeo poto cano ludo lauo caeno quiesco ·,· | Iudicii signum tellus sudore madescit ·;· || —

f. 80b Tartareumque chaos monstrabit terra dehiscens. | Versus Virgilii ad cesarem | Nocte pluit tota redeunt spectacula mane — Sic nos non uobis mellificatis apes || f. 81 Virginitas [5]) fulgit *(corr.)* lucens ut gemma coronae —

f. 110b Plumabant pariter macta uirtute coronam | Digestis igitur scōrum laudibus almis | —

f. 113b Sed tyro infracta tectus testudine xpi || f. 114 *Über der Zeile von der Hand des Petavius* finis Lib. primi Catonis | Cum dubia incertis uers&ur uita periclis — Dum fueris dando *(in ras.)* semper tibi proximos esto | Incipit Liber secundus (Catonis *von der Hand des Petavius hinzugefügt*) | Telluris si forte uelis cognoscere cultus | —

---

[1]) astructione — [2]) l. c. 369 (de consolatoria laude castitatis ad Fuscinam sororem deo virginem sacratam) — [3]) Die drei Verse am Schlusse, welche Labbaeus nova bibl. mss. librorum ed. Paris. 1653 p. 22 'ex codice ms. Naudeano' zuerst bekannt gemacht, finden sich auch in dieser Handschrift. — [4]) Mit Unrecht behauptet also Dressel, dass diese Handschrift nicht die Psychomachia enthielte.— [5]) Vorher fehlt ein Quarternio.

f. 115 Dum uigilat superat (*al. m. corr.* sperat) per somnum cernit id ipsũ | Incipit Liber tertius | Hoc quicumque uelis carm̃ cognoscere lector | —

f. 115[b] Nec matrem offendas dum uis bonus esse parenti | Explicit liber. tertius | Incipit liber quartus | Securam quicumque cupis ꝑducere uitã | —

f. 117 Hoc breuitas fecit sensus coniungere bonos (*corr.* binos) | Explicit Liber catonis quartus | in nomine patris et filii et sp̃u sc̃i | O ds̃ om̃ps conuexae conditor arcis | —

f. 117[b] Gundradae egregie moribus & facie | Hos karolo regi Versus Hibernicus exul | Dum proceres mundi regem uenerare uidentur | —

f. 119 Sic fatus regis. [cum] dono ad castra recessit | Versus Karoli imperatoris | Haec est uestra fides celi que ducit ad aulam | — collectum ex uariis flore cum ante rosis | Versus Karoli imperatoris | Carta xp̃o comite per teluris spatium | —

f. 119[b] Deme xp̃i seruulo sic memor exiguo | Versus Karoli imperatoris | Laudibus eximiis caelebr[n]atur scl̃a prisca | — Nobilis aut sanguis dextraue marte potens | Fini ///////// honis || f. 120 Versus ad ecclesiam | Haec est mira domus uario depicta metallo | *6 V.* Versus ad fontes | Hic fons inriguus uitali ad ora ministrat | *6 V.* Versus ad fenestram | Ne dauid grabatum temptatur callidus intrat | *4 V.* Versus ad hostium | Quia egyptius agni dudum de sanguine potes | *2 V.* Versus ad ministerium | Qui ex duro latices iussit producere saxo | *2 V.* Sit tibi summa salus sẽper sine fine beata — Soluenti ueni& criminum solutio xp̃i | Verba philosophi ad discipulos | Quisquis alumne uelis uartes cognuscere serum —

f. 120[b] Sed labente die lacidiora dedi. | Magister exortans discipulos | Discite nunc. pueri docilis cito uertitur aetas | — Nam sine doctrina u[i]ta perit hominum. | Magister cumminans discipulis | Quemlibet hic signem leuitatis culpa remord& — Gratiaque merit[i]as ultio nulla for& | Vir orans | Haec rogo parua domus caelesti pace serena | — Asiduis uotis laus ton& alma dĩ ||

f. 121 Epitafium filii cathonis | Quid tibi mors faciam que nulli parcere nosti | — Sint tibi uitalis sint tibi la&a modo | Epitafium Folradi | Felix illa hominum est mors et ꝑciosa bonorũ —

f. 121[b] pro peregrino me posco ꝑcar&uo: | Item alium epium | Qui pietate pater pastor cura ꝏa magister | — a&ernis meruit lau-

dibus & precibus | Item alii uersus | Egregii proceres clot^h^arius ac dagobertus — Cum nant^h^ilde sua quem exornant aurea busta | Item alii uersus | Effigies regnum hic & nomina clara refulgent — Caesar quem peperit berta pulcherrima mater. | Hoc iac& in tumulo pippinus rex uenerandus —

f. 122 Raptus ab orbe fuit cito pastor largus egentu | Epitafium Alquini | Hic rogo pauxilulum ueniens subsiste uiator | — pro quo funde preces mente legens titulũ | Epitafium | f. 122^b^ Qui manibus librum lector conprenderes istũ | — d& sibi sic dñs perp&uam requiem | Item alium | Hoc recubat tumulo motharius ille sacerdos | — ante fuit humilis plenus amore dĩ | Item | Quisquis es hunc cernens titulũ dic pectore puro | —

f. 123 de mortis nullus lege solutus adẽ | Item | Authelmi monachi busto s̃ membra sub isto | — perp&uam requiem d& sibi posce ds̃ | *m. al. aequali* Incipiunt enigmata aldelmi | De terra | Altrix cunctorum quo mundus genstat (n *eras.*) in orbe | —

f. 135 Sciscitor inflatos fungar quo nomine sophos | Expliciunt enigmata de uariis reb; ald^h^elmi epĩ | f. 135^b^ Incipit prefatio enigmatis simphosii. | Hęc quoque simphosius de carmine lusit inepto | — Da ueniam lector quod non sapit ebria musa. | I. De grafio | De summo planus sed non ego planus in imo —

ibid. XCIIII De adamante lapide | En ego non uertor rigidi crimina ferri | Est mihi de pelago corpus de flore loquela | Vincula de terris. sophia de digitis | Epitaphium Karoli regis | Aurea caelorum postquam de uirgine prolis | — Astriferam Karoli teneat dic sp̃s arcem | f. 141 Incip̃ opusculũ beati eugenii epĩ [1] | Obliquo mem& uisu q̊ figis ocelle | — & faueat iugis pax tibi paxq; tuis | Oratio eiusdem | Rex ds̃ inm̃se quo constat machina mundi | — c̃cede ueniã cui tollit culpa coronã. | De mentis humanę mutabilitate | Nescia mens nr̃i fixũ seruare tenorẽ | — Tot nr̃am faciem mutat sententia formis | De bono pacis | Qui cupis infestũ sẽp uitare chelidrũ | — Ultima que decima ꝓlis primordia truncat. | Eptameron de primordio mundi | Primus in orbe dies lucis primordia sũpsit | — Septimus ẽ dño req̊es his rite pactis | Domni Euantii | Nobilis & magno uirtutũ culmine celsE | — Om̃psq; tuis non reddat debita culpiS | De animantib; ambigenis | Hec s̃ ambigene que nutu dispare constant | —

---

[1] LXXXIX 359 f. 141 von einer andern Hand (saec. X.) als das Übrige.

At lupus & catula formant coeundo liciscā | Item ad iohannem | o io uersiculos nexos quia dispicis HANNES | — PROq; tibi ut nr̄o ueniat ex carmine FECTVS | Instar lucilii cogor disrūpere uersus || f. 141[b] Quisque uenis studio discendi fretus amice | — Eloquiique potens rusticitate carens. | Facundi dicti sicucui est studiosa uoluntas. | — Moribus & lingua clarus & arte uigil. | Quisquis habes uotumque sit dialectica scire | —

f. 142 Discussaque bonum nube referre palam. | Lector aritmetice conductus amore magistre. | — Rebus & his non est quod queat esse sine. | Qui cupiat formas quas dat geometrica nosse. | — Forma figurarum plena necesse fiat. | Musica quid ualeat quid sit quicūque requiris | —

f. 142[b] Et lenis &igres melificando truces | Astrorum cubitus quisquis scrutator adisti | — Et que occulta iacent mox manifesta fore | Lucida que cernis clarescere tecta uiator | — Munera deque suo languida menbra fouens. | Dextera magna dī ecclesiam tueatur ab hostes | —

f. 143 Saluet & orne& am& dextera clara dī | Ad boree partes arcino[ae]. uertuntur et anguis | — Celsior his cunctis & tardior omnibus astris. | Versus de adnunciacione | Hic mariam claro gabrihel sermone salutans | — Hic natus passus surgens scandensque redemptor | De natiuitate | Cardine quadrato colitur quo uertitur orbis | —

f. 143[b] Qua dempsit mundo crimina cuncta ds̄ | Versus de ascensione | Hic pia surgentis ueneranda est gloria xp̄i | — Reddat & acceptos actibus & meritis | Omnipotens dn̄s qui celsa uel ima gubernas | — Effectum tribuas semper habere ds̄ | Hoc construxit opus lector quod cernis honestu — f. 144 Prebeat &herii premia larga soli | Qui cupiat rerum studiosus forte uiator | — Et quam cum lacrimis posc& hab& ueniam | Omnipotens miserere | — rex pius adq' mei | Hanc quisque de uoto — pectoraque percuto | Det xp̄s dominator enim de semine dauiD | —

f. 144[b] O lux digneris clam Omnibus es quia uerE | Dona anime miSerendo meae seDem oro quietiS | — Omnipotens eXcelse ueni quO te rogo supleX | Dux pietatiS ades cArnē qui ex Semine dauiD | —

f. 145 Egregios R&us quOs inde fOrtis ubiquE | Siderea de sede poli pater alme serenus | — In quo iure. Meam requiem Oro

xp̃e morari | Digne semper amande piis deus inclite dauid | — Exaudi rector seruo mihi iustus semper ubique | Sc̃e deus miserator tu pia uia salutis | — Xp̃e tuo populo saluans sub nomine tu dux | —

f. 145ᵇ Da pietate potens det mitissime dauid | — O pi&as bernouuino O praecurrere cliento | Summa salus pia laus uictrix per tẽpora uirtus | In solio excelso felix quies gloria regni | Rex aeterne salus uia lux data dulcis et auctor | Es quia praecelsus populorum rector in orbe | Rex requiem bernouuino da pater atq; pius rex | —

f. 147ᵇ Pendens plebem liberauit hostis ab insidiis | Ephytaphium | Qui cupis ut praecibus domini mereare fauorem | — namque petens caelum aeterna tenens ||

f. 148 Versus bernouuini ep̃i ad crucem | Conditor. aeternae quem laudo uersibus istic | — Xp̃e tu iustus iudex miserere mihi iam uerus rex | Omnipotens dñs mundi formator et auctor | — Suscipe haec munus accipe supplex rogo | Versus in calicae et patena | Bernuui.nus humi.lis sua. reddit.vota to.nanti. | Hoc cor.pus humi.lis. prestat ui.ta bea.ta. ||

f. 148ᵇ Item alium | Quisquis magnorum dolet breue decidere uita | — Indiccio XI obiit qui in seculo uixit annos XXX^ta . et VII^m . | Item alium | Hic constans alacer celebri probitate refertus | — Aut tribuit natis aut sibi post obitum It̃ alium | Et licet omne fretum secliuia sc̃a salutis. | — Presidium uenies emeruisse docet. It̃ alium | Hic probitatis apex hic status gloria prisci | —

f. 149 Sic uixdum tenerae radicabat flore iuuente. | Item alium | Quod salibus cordis protulit ore serentem | Et tribus adiectis mensibus atque tribus. | Quantum iure potest ornari femina donis | — Janu decimo migrauit arii dida kalendas || f. 149ᵇ *Von anderer Hand* Contra aebrietatẽ | Qui cupis esse bonus et uis dinoscere uerum | — Quod tenuis miseros suppungit anhelitus artus | Cõmonitio mortalitatis humanę | O mortalis homo mortis reminisc^re casus | — Quod bene quod iuste quod recte feceris ipse | C̃tra crapulã | Propens *(sic)* & stomachum qui farcit dape ciborum | —

f. 150 Castig& uentrem tunc homo doctus erit. | *Das Folgende von einer Hand des eilften Jahrhunderts.* Discernendi ignarus nihil difert ab asino. Amor potentũ | instabilis —

f. 150ᵇ *(Mercurius)* Celerior planetis quia septima die | ꝑmeat circulos |

Basilii *sermones.*

141. membr. 8. foliorum 170. saec. IX—X.

f. 1 Incipit sci basilii | de psalm̄ primo | Omnis scriptura diuinitus inspirata utilis est | —

f. 9[b] et ex his quae audistis p gratiam | dn̄i nostri ihū xp̄i cui gloria in scła scłorum amen. | De eo quod scribtum est ·,· | adtende tibi ne forte fiat in corde tuo | sermo occultus iniquitas. | Sermonis usum ds̄ nobis qui nos creauit indulsit. | —

f. 19 ut possis adtendere dō. | De eo quod scriptum est in euangelio. | hominis cuiusdam diuitis fructus ube|res ager attulit. et reliqua. | Duplex est temptationum species; aut | —

f. 26[b] pgratis regna caelestia. per eū qui uos uoca|uit xpm̄ ihm̄ dnm̄ nrm̄. cui gloria & imperiū. in | scła seculorum. amen·,· | De inuidia | Bonus est ds̄. et dignis lauda"tur | —

f. 33[b] sicut & ds̄ donauit uobis. in xpō ihū dn̄o nr̄o. | cui * est đo patri cum spū scō gloria in scła scłorū. am̄; | De fide | Dī quidem sine intermissione esse memo|rem —

f. 37 derelinquere per gratiā dn̄i nr̄i ihū xp̄i. Cui est gloria | & potestas. in scła saeculorum amen. | Incipit in principium prouerbiorum | salomonis quam dixit cum esset presbi|ter iubente episcopo. | Magna est oboedientiae merces. | —

f. 53[b] diuinę uolun|tatis in xp̄o ihū. cui gloria in scła saeculorum. amen. | Incipit in psalmo .lviiii. | Consideranti mihi & puin|denti intentos ad audiendū | —

f. 57 conroborati | in spe nr̄a. qui est xp̄s ihs̄ dn̄s nr̄. Cui est gloria & po|testas. in scła scłorū. amen ·,· | Incipit de ieiunio. | Canite tuba in initio mensis in die insignis | —

f. 59[b] sapientia dī. & unigenitus filius eius dn̄s | nr̄ ihs̄ xp̄s. Cui est gloria & potestas cum spū scō in a&na | secula seculorum; Amen. Finit. orat ad popuł de ieiun̄. | Incipit de eadem re dictio secunda. | habeant fortasse aliquid (d *ex* t) difficultatis | —

f. 63 & iudice | dō nostro. per quem est dō patri cum spū scō glo|ria & a&ernitas in saecula saeculorum. amen. | Explicit in dn̄o feliciter. || f. 63[b] Prefatio. | Proficiscenti mihi ex urbe magnopere iniungebas a*p*|niane —

f. 64ᵇ tu qui utriusq; linguę habes peritiã magis probato. Finit.| Gregorii epi nanzanzeni incipit apolo|getiᶜus in latinum translatus in greco. | Uictus sum. et fateor me esse superatum.|—

f. 92 grex simul & pastores in xp̃o ihũ dñõ | nostro. cui gloria in secula seculorum. amen. | Incip̃ de primis epiphaniis | id est de natali (i *ex* e) dñi. Xp̃s nascitur. gloriamini. xp̃s ę celis. occurrite. xp̃s in ter|ris. exaltamini. Cantate —

f. 100 possibile est. per xp̃m ihm̃ dñm nostrum. cui | est gloria & potestas in secula seculorum. amen. | De luminibus quod est de cundis *(sic)* epiphaniis. | f. 100ᵇ Iterum ihs̃ meus. * et iterũ mysteru. mysteriũ ñ erroris alicuius | —

f. 102ᵇ Ubi autẽ carnis fuerit facta purgatio. ibi continu || f. 103 cum [1]) et inluminantis clarius fuerit lumen accensũ et auditores pur|gatas —

f. 108ᵇ fulgeat coram hominibus per xp̃m dñm nostrum Cui est glori a in scła scłorũ amen. De pentecosten. et de spũ | scõ dicta in ecclesia constantinopolis | De sollemnitatis huius die pauca dicenda sunt —

f. 116 exulta|tio scõrũ. Cũ quo est dõ patri gloria & potestas in spu scõ in scła scło+ am̃. | Desiderabamus o filii. quia et pari mensura desi|derabar —

f. 124 uita & fide pro|babili. Tibi gloria & potestas in secula saeculorum. Amen. | Incipit de hieremia dicta praesente im|peratore aput quem et intercedit pro quo|dam periclitante. | Uentrẽ meũ uentrẽ.meũ doleo. & sensus mei turba|ti —

f. 129 misericordiã speramus. | p̱ xpm̃ dñm nrm̃. uiuentẽ secũ & regnantẽ cũ spũ scõ in scła scło+ am̃; || f. 129ᵇ De reconciliatione et unitate monachorũ. | Linguã nostrã soluit alacritas. & hominũ legẽ —

f. 138ᵇ custodiat corda uestra in | xp̃o ihũ dñõ Cui gloria & potestas in scła scłorũ amen: | De grandinis uastatione cum pater | episcopus reticeret. | Quid laudabilem soluitis ordinem. quid inpellitis linguã | —

f. 148 quem fructificauit in xp̃o ih̃u | dñõ nostro. Cui est gloria & potestas in scła scłorum. amen. | Incipit de arrianis quod non licet | semper et publice de dõ contendere | Ad eos qui in sermone callent. sermo nobis est. —

---

[1]) Vorher ist ein Blatt ausgefallen.

f. 150ᵇ Natiuitatẽ | dì & creationem & dñ ex nullis exstantibus. & substantiae sectio|nem atq; scisionem et resolutionem. ut quit (*corr.*) audit profanus ||

f. 151 Incipit comp̄t grecorũ anni circuli qualiter | calculare debeas

f. 152ᵇ Item ad argumentum ad fer̄. uel ad luñ | seu ad terminos paschał inueniendum

f. 153ᵇ Item argumentum | qualiter secundum latinos uel grecos xiiiias lunas paschales | uel initium primi mensis absq; ullo errore inuenire debeas

f. 154 argumenta calculi

f. 154ᵇ de punctis uel momentis
de temporibus anni
de solestitia et aequinoctium

f. 155 de mensibus

f. 155ᵃ de saltum lunae
de lunae cursum

f. 156ᵇ Incipit. | Romano computatio ita digitorum flexibus *u. s. w.*

f. 157ᵇ De mensib; qd̄ horas habent in die uel in nocte
Īt argumentū unde creatur bissextus
Incipit de mundi principio

f. 159ᵇ Uentus aer commotus & agitatus *u. s. w. nach Isidor.*

f. 160ᵇ — 163 *Rotae (Zonentafel — Windtafel)*

f. 163ᵇ — 165ᵇ *Angabe der Indictionen, Concurrentes u. s. w. von 804—873*

f. 165ᵇ Prima a&as in exordio sui. | contin& creationem mundi —

f. 169ᵇ Eraclius añ xxvii huius | — f. 170 v̄dccccxxxiii. Colligitur omne tempus ab exordio mundi usq; | in p̄sentē glorĩ recensuinthi principis. añ x. | qui .ē. era. dcxcvi. añ. v. dccclvi. || f. 170ᵇ *(von nicht viel späterer Hand)* Añ uel resp̄ in natl̄ scĩ. eligii. ep̄i et confessoris ad uesperas.

Boethius *de musica.*

1638. membr. 4. foliorum 128. saec. X.

f. 1 *Von späterer Hand über der Zeile* [1]) Prohemiū. | Musicā naturaliter nobis eē | coniunctam —

f. 12 [2]) De consonantiis et semitonio | Nam si uox uoce [3]) duplo sit acuta uel grauis —

f. 28ᵇ (xxxiiii) de poetarum carminibus iudicandi; Explicit | de musica id est armonicae institutionis liber .i. | Incipit liber secundus | i. Proh"emium. | —

f. 29ᵇ (xxxi) sex tonis non constat [4]); Expliciunt capitula. | i. Prohoemium. Incip̄ lib̄ sc̄ | Superius uolumen cuncta digessit. quae nunc diligentius | —

f. 61ᵇ (xxxi) nunc uoluminis seriem fastidii ui'ator astringam; | Explicit de musica id ē armonica institutione liber se|cundus incipit liber tertius .i. aduersum aristoxenū | demonstratio super particularem proportionem diui|di [5]) in aequa non posse atque ideo nec tonum; | Superiore [6]) uolumine demonstratum ē ⁎ diatessaron. | —

f. 70ᵇ (viiii) semitonium minus; | apotome igitur est ĒD. [7]) || f. 78 xv. Apotomen [8]) maiorem esse quam quattuor commata | minorē quam .v. tonum maiorē quā viii. minorē quā viiii. | Eadem hac ratione. et semitonium —

f. 80 (xvi) cōmentarii disputationē censuimus | transferendā; Explicitus de musica. id est armonica | institutione liber .iii. Incipit liber .iiii; | i Uocum differentias in quantitate consistere | —

f. 80ᵇ xviii Quēadmodum indubitant̄ musicae consonantię aure diiudicari ^possint^ | Expliciunt capitula; i. Vocum differentias in | quantitate consistere | Etsi omnia quae demonstranda erant —

f. 85ᵇ medioř [9]) enarmonios . pi grecū et signa [10]) c̄uersū ɔ̄ [11]). ||

---

[1]) LXIII 1167 — [2]) f. 1—11 saec. XI—XII. Mit Nam si vox (l. c. 1181) beginnt die ältere Handschrift, die zu Anfang zwei Quaternionen verloren hat. — [3]) voci — [4]) constet — [5]) dimidii — [6]) Diese Handschrift gehört zu denjenigen, in welchen die Figuren nicht fehlen. — [7]) l. c. 1234 — [8]) l. c. 1263. Das Dazwischenliegende (f. 71—77) in derselben Zeit ergänzt, wie f. 1—11. — [9]) Meson — [10]) Lies Sigma. Die Ausgabe C. — [11]) Hier bricht die alte Handschrift ab: mit f. 86 beginnt wieder die Ergänzung.

f. 111 ꝓporcionis dissonantiã [1]) reddat. | *(Figur)* | Explicitus de musica id est | armonica institutione lib̄ iiii Incipit lib̄ .v. | f. 111ᵇ Post monacordi (a *in* o *corr.*) regularis diuisionē. adicienda [2]) esse | —

f. 125ᵇ ut in diatonicis generib; nus|quam una. | *Von anderer Hand* Segmina pgameii tereti circūdata ligno. Perpetuo inscribe uersu | qui dū resolutus. Non respondentes sparso dabit ordine formas | Donec consimilis ligni replicet in orbem. ||

f. 126 Nona noane Primus tropus Incipit. Mese ṗmi trop̄ incipit | Prima in introitibus differentia —

f. 128 *(octavus tropus)* Sebastianus | Gloria patri & filio & spiritui sancto sicut erat in principio & | nunc & semp & in secula seculorum. amen. ||

Canones *conciliorum* [3]).

1040. membr. Grossquart. foliorum 86. saec. IX.

f. 1 suscepit quas humanae aegrimoniae narrationes habens & | non simulatione sed ueritate Id non mea uoluntas ut osten|dat carnis subsistentiam —

f. 36ᵇ postquam praesentis causae. plurima | & praecipua capitula. coram nostra pi&ate iam pacta sunt [4]) || f. 37 Actio duodecima | in nm̄n dn̄i et dominatoris | ihū xp̄i dī saluatoris nī impe|rantib; a dō coronatis et sere|nissimis nr̄is dominis flauiis | constantino data xxii. die. meñs | martii indictione viiii | Resedentibus quoq; gloriosissimis patriciis —

f. 39ᵇ additi tres. falsi. quat|terniones. hunc sermonem adstruens. Reliqua uero || f. 40 quod [5]) multotiens sc̄i patres nostri. ut lucrentur pluri|mam animarum. —

f. 48 quae promissa sunt super sergio honorio | atque sofronio opere adimplente. actio .xiii. | In nomine dn̄i et dominatoris | ihū xp̄i dī et saluatoris nostri | imperantibus. a dō coronatis | ac serenissimis nostris domi|nis. flauiis. | Constantino quidem piissimo —

f. 53ᵇ discendisse de caelis | & incarnatus esse ex spu sc̄o | & domina nostra sc̄a || f. 54 antiquae romae. quem & accusauerunt.

[1]) dissonantiam et consonantiam. — [2]) arbitror esse. — [3]) Conciliensammlungen finden sich ausserdem in cod. 848. 849. 1127. Die Handschriften 1040 und 1043 stammen aus der Bibliothek des Petavius. — [4]) f. 1—36ᵇ enthält Fragmente der zehnten und eilften actio; mit f. 17 beginnt der sechszehnte Quaternio. — [5]) Zwei Blätter fehlen. Auch im Folgenden ist die Handschrift mehrfach lückenhaft.

qua (qui a *m. al.*) parte sunt agathonis | scissimi pape apostolice sedis —

f. 59^{b} ad nos per ducatur de propria fide sua. interrogandus Actio xv. || f. 60 in nm̄ dn̄i et dominatoris | hū xp̄i d̄i atque saluatoris n̄i imperantibus a dō | coronatis ac serenissimis | n̄s dom̄nis flauis | Constantino quidē piissimo —

f. 62 scm̄ concilium | dixerunt sufficiunt & quae hodierna die acta sunt. | actio .xvi. | In nm̄ dn̄i et dominatoris | ihū xp̄i d̄i atq; saluatoris n̄i imperantib; a dō —

f. 63^{b} definitionē rectae | fidei conuenientē. sinodaliter statuemus. actio xvii. | definitio orthodoxe fidei .n̄. facta in | regia ube temporibus piissimi ac tran|quillissimi domini n̄i Constantini magni | uictoris imperatoris. | In nmin dn̄i et dominatoris —

f. 72 ueri d̄i nostri anathima. actio xviii. | In nm̄n dn̄i et dominatoris ihū xp̄i | d̄i atq; saluatoris n̄i —

f. 75^{b} p cipimus naturas ita & duas naturales uolontates & duas | naturales. operationes. || f. 76 operatur enim utraq; natura cum alterius communione quod pro prium habuit. uerbo operante —

f. 86^{b} cle mentissimum nm̄ dm̄ quia usq; dum n̄r sp̄s statutus est ex | dō esse in nobis. ipsas cartas inlibatas. & inconmutabiles. ||

1043. membr. fol. foliorum 159. saec. X.

f. 1^{b} Incipiunt tituli canonum apostolorum

f. 2 Incipiunt tituli canonū niceni conc̄. num̄. xx

f. 2^{b} Incipiunt tituli canonum | anchyrani concilii. numero xxiiii

f. 3 Tituli canonū neocaesariensiū | concilii numerum. xiiii

f. 3^{b} Tituli canonū gangrensis | concilii numerum. xx.

f. 4 Tituli canonū antioceni concil. nm̄ xxv.

Tituli canonū apud laodiciā phrigie c̄grēg num̄ LVIIII

f. 5^{b} Incipit canon concilii apud constantino|polim congregati numero .iii

Tituli canonū calcedonensis concl num̄r xxvii

f. 6 Tituli canonū sardiensis concilii num̄r. XXI

f. 6^{b} Tituli canonū congregatio apud car|tagienensis num̄r xxxiii

f. 7^{b} Tituli canonū diuersorū conciliorꝝ | africana prouincia numer̄. c. v.

f. 9 Incipiunt tituli decretorꝝ papę sirici num̄r. xv

f. 9^{b} Tituli decretorꝝ papę innocenti numerum L VII

f. 10b Tituli decretoꝶ papę bonefacii num̄ IIII
Tituli decretoꝶ papę caelestini num̄ XXIII
f. 11 Tituli decretoꝶ papę leonis num̄ XLVIIII
f. 12b Tituli decretoꝶ papę hilari num̄. VI
Tituli decretorum papę simplicii
Tituli decretorū papę filicis
Tituli decretoꝶ papę gelasi num̄ XXVIII
f. 13b Tit̄ decretoꝶ papę anastasi numr̄ VIII
f. 14 Tit̄ decretoꝶ papę symmachi numr̄ V
It̄ tit̄ eiusdē concilii
f. 14b Tit̄ decretoꝶ papę hormisde
Tit̄ decretoꝶ gregorii iunioris
f. 159b (Incipit constituta papę gregorii) p&rus archidiaconus gregorius ////////// ||

1045. membr. Kleinfolio. foliorum 174. saec. X.

f. 1 Consulatu domni nr̄i marciani perpetui augusti et qui fu|erit nuntiatus sub die .VIII. idus octobris. indictione quar|ta. calcidona scd̄m praeceptionē sacratissimi et piissimi domni | nr̄i. marciani perpetui augusti. Congregatis in sc̄a ecclesia sc̄ae martiris eufimiae —

f. 81b Uisus est ad religiose memorię flauianū mississe | epistolam legimus: expł .I. cognitio calchedonensis concilii. | Incip̄ eiusdem .II. cognitio calchedonensis concilii. | Consulatu piissimi —

f. 102 gesta cum omnium nr̄orum supscripcione huic rela|tioni sociauimus. Exp̄ secunda cognitio calchedonensis | concilii. Incipit eiusdem sinodi. cognitio tertia | Consuł domni nr̄i marciani —

f. 111 Quae interlocutionibus prolata sunt effectui mancipentur. | Explicit cognitio tertia calcedonensis concilii. || f. 111b Incipit actio quarta in calchedona. | Consulatu dom̄ni nostri martiani —

f. 121 & amplissimus senatus. d̄d̄. | a sc̄a synodo formula dabitur | Explicit actio quarta. incip̄ | actio quinta | Consolatu domni nostri martiani —

f. 125b diuino uertici. | Explicit actio quinta. incipit act̄ VIta | in calchedona | Consulatu domni nostri marciani —

f. 133 a sc̄a synodo discedat | Exp̄ actio sexta sinodi calchedonensis incipiunt | eiusdem sinodi tituli canonum numero XXVII || f. 133b Tituli canon̄ concilii calchedonensis numero XXVII De cano|nib; uniuscuiusq. concilii | I Regulas sc̄orū patrum —

f. 136 (xxvii) si uero laici anathematizentur. Exp canones concilii calchedonensis | Incp̃ act̃ octaua | Consulatu domni nr̃i marciani —

f. 137 ob hanc causã legi legimus. Explci concilii calchedonensis octaua. | Incp̃ act̄ nona eiusdẽ synodi. | Consulatu domnĩ nr̃i marciani —

f. 139 concordiã. Legi legnus legit. Exp̃ actio nona synodi cal|chedonensis. Incip̃ eiusdẽ concilii decima actio. Consulatu domni marciani —

f. 140ᵇ efficiat manifestam. | Exp̃ act decima concilii calchedonens̃. Incip̃ eiusdem synodi. actio undecima similiter | vi kł noub̃ eodem eodem *(sic)* consulatu —

f. 150 fortitudinem retinebant. | Exp̃ auditio. synodi. calchedonensis. undecima. Incipit eiusdem concilii | actio duodecima. | Consulatu dom̃ nr̃i marciani —

f. 154 Exp̃ actio synodi calchido|nensis duodecima || f. 154ᵇ *leer* || f. 155 Incipi-*t eiusdem concilii | auditio tertia decima. | Similiter iii kł nouembris eodẽ consulatu —

f. 155ᵇ causa laesionis ei fuer̃t restitu&. | Explicit actio tertia decima. | synodo. calchedonensis. | Incipit cognitio eiusdem concilii quarta decima. || f. 156 Consulatu dom̃ marciani —

f. 157ᵇ quae dixisti conscripta sunt; | Explicit sinodi calchedonensis quarta | decima | Incipit eiusdem concilii audatio *(sic)* | quinta decima || f. 158 Consulatu dom̃ martiani —

f. 165 sc̃o concilio | firma consistant | Exp̃t actio synodi calchedonensis xvma ·;· Incip̃ eiusd̃ c̃cilii auditio xvi. | Consolatu domni nr̃i marciani —

f. 168ᵇ tota synodus conprobauit. | Explicit synodus calchedonensis amen amen amen | Incipit responsio seu allocutio sc̃i & uniuersalis calchedonensis concilii — similiter refutarunt | Et hoc profecto uestrũ decebat —

f. 173 sua nostris clement̃ adiungens. | Expl̃ allocutio seu responsio sc̃i calchedonensis concilii cũ subiectis testimoniis patrũ | Exemplar relationis archetypae scãe magnae et uniuersalis synodi quae in calche doniae metropoli congregata est ad sc̃e memoriae papam leonem. | Scã & magna & uniuersalis synodus quae — patri leoni. Repletum est gaudio —

f. 174 Iuuenalis eps̄ hierosolimitanus ualere me in dn̄o ora scis-sime & beatissime pater. Explicit. || f. 174ᵇ *Von gleichzeitiger Hand* hic liber sc̄i Germani parisioꝝ urbis p̄sulis.

1997. membr. 8. foliorum 160. saec. IX—X.

f. 1 *Litterae formatae*

f. 1ᵇ In nm̄e | dn̄i | incipit | tituli | canonū | ancyren|sium | *24 Can.* Isti sunt canones | priores quidem — f. 2 tituli | uiginti quattuor, | *Folgt der Text.* f. 5 Et isti sunt canones se|cundi quidem ancy|rensium, Et eorū qui | ineocesaraea sunt expositi. de nicenos autē primi sunt. | Sed in ancyrenses. constituta | sunt, tituli xiiii | —

f. 6ᵇ Incp̄t canones. quę | apud cangrente | acta sunt. | domini honorabilib' in armᵉenia | constitutis. sanctis & conminis|tris. Eusebius — glangrā. | Incipiunt tituli. cano|num. gangrensium

f. 9ᵇ Incp̄. tit̄. canonum | anthyocaensium

f. 15 Incp̄t responsa | et constitutiones quę | aput Karthaginē acta | sunt

f. 25ᵇ Incp̄t epistula. ab omne | conciliū. s̄st. a bonifacio | urbis romae eps̄ scripta

f. 27ᵇ Incp̄ epiˢtula || f. 28 attici epis̄ eccl̄ae cons|tantinopo| lytanae. ad | bonifatium | urbis romae | episcopus *(corr.)* | data cum exemplariis | nicaeni concilii de gręco | in latino translatis. ac | beatissimi cyrillo & at|tyco episcopis alexandrinę | & constantinopolitanę eccl̄ę. | et directis p innocentiū | praeb̄ suū & asellum subdiac̄ | ecclesiae Karthagineⁿˢⁱˢ ut | superius recitatū est fides | niceni concilii cum titl̄i xx; | epistola uero contin&ur. | Atticus eps̄ eccl̄e. | constantinopoli|tanae. sc̄o fratri | bonifatio. urbis | romę episcopus *(corr.)* salutem. | Ededi cationes sc̄oꝝ | patrū. olografa | manu. & subscrip|tos a me amen; | Graeca elementa littera|rum —

f. 28ᵇ .i. xl. viii. l. | Incp̄ epistula sc̄i aure|li. ep̄i. ad sc̄m caelesti|num. urbis rome | eps̄. de aduentū apiarii. | —

f. 30ᵇ Incp̄t tit̄l. canon. calci|donensium.

f. 36ᵇ Incp̄ capi|tulū. can̄. constan|tinopolitanum

f. 39ᵇ Incipit. capitu|la. nicaeni. | concilii

f. 52 Incip̄. kapitula. de cons|titutis. sc̄i syrici epis̄.

f. 57ᵇ Incp̄ epistola sc̄i leo|nis episc̄. ad rusticum

f. 62 ad mauros episcopos

f. 65 ad flauianū epm̄. constantinopolitanum

f. 70ᵇ thorybio eps austurensi

f. 78 uniuersis eps — per siciliã const

f. 82 nicetae epi aquiliensi

f. 83ᵇ Innocentius uictorio episcopo ratomagensi

f. 86ᵇ Caelestinus uniuersis episcopis per biennensem et narbonensem ꝓuinciã constituti

f. 89 Incpt statuta. sci. gela sii. episcopi

f. 96 Incipit gesta de no mine acaci. | In causa fidęi xpi ane —

f. 99ᵇ ad anthiocę nã misit ecclesiam. Epistola hieronimi | ad euangelum pbr. | Legimus in ęsaia. fatu us. fatua loquatur. | Audio—

f. 100ᵇ & diacones in ecclesiã | uindicent. | f. 101 Innocentius. exsu perio. epo tolosano

f. 103ᵇ Innocentius Rufo *etc.* episcopis | Machedonib. et dia conib'

f. 108 Zosimus esychio. episc salotano

f. 109ᵇ Cęlestinus. uniuersis episcis. per apuleam et calabriã constitutis

f. 110ᵇ Bonifatius episcopus | honorio aug

f. 111ᵇ Victor ho norius inclytus. tri umphator. semp aug. | sco. ac uenerabili bonifa tio papę urbis aeternae

f. 112 Incpt exemplũ sacri | ędicti. glyceri. imp. | dat. ad himelconem. | pc pp tt.

f. 113ᵇ Felix himelco. pp | dioscorus. aurelia nus protadius. uu | cc. pp dd.

f. 114 Incpt epistola. papę leonis ad aquiliensẽ epm

f. 116 Incp eiusdem. ad | septimũ. episcopũ

f. 116ᵇ pc. paulini. aug. sub | die kl mart. in basi lica beati petri apsli | residente uiro uene rabile pa symmacho *etc.*

f. 121ᵇ I Scs petrus. sed. annos. xxv. m. II. d. III.

f. 122 L. II. hormisda sed. ann. VIIII. dxvIII. | Expl. Amen. | Exemplar. constitu ti facti. a domno. sym macho papa. de reb' | ecclę conseruandis

f. 127ᵇ Incpt. prec. reg .III. | missa ad synhodũ. |

f. 128ᵇ Preces regis .IIII. | missa ad synhodũ. | Fl. theodoricus rex | uniuersis — pacem. episc | symmacho criminosis pro positionib. *etc.*

f. 130 Relatio episcopo rum. ad regẽ. Agimus do grati as *etc.*

f. 131 Prȩceptio. regia. | Fl. Theodoricus rex. | uniuersis episcopis. ad syn|hodum conuocatis. Decue|rat quidem *etc.*

f. 132[b] Incp̄t constitutio|nes. episcoporum. | Rufio magno. | fausto. auieno. | uūc. const̄. | sub. d̄. x. kł. | nouembris. | Sc̄a synhodus. apud | urbem romā. ex praecepto | gloriosissimi regis theodorici | *etc.*

f. 137 Incipit. fides. nicaena. | Fides | quȩ a patrib' | nr̄is. exposi|ta | breuiter | conprehendit. | Sic enim spirita|liter om̄a posu| erunt. ut totā | legis. et prophe|tarum euange|liorum. et apos|tolorum prȩcep|ta dū fideliter. | legitur. illic po|sita ēē. monstretur. | nam dicit | Credimus —

f. 152 ur|guente in gehennam | missus perpetuas | luet poenas | Fides catholica. | aput nicheam | exposita expl̄ | amen. ||

f. 152[b] Incp̄t. capitulū | editum. a silues|trio papa urbis | romae | Dum residisse | in syn∗odo | cum cons|tantino augusto. | et simul cum eis | residentes. centū | LXXVIII episcopos. | et cum eis duc enti septua|ginta pb̄ris & diacones .XL. | et simul cum eis. omnes ro|manos populus. dum re|sidisset in termas. Sic | statuerunt in synhodo. | placuit eis & ad omnem | xp̄ianorum populū ro|manorū , Ut nullus lai|cus audeat clerico crimen | ingerere. Nisi sub idoneos | testes ∗∗∗ uiros iustos | religiosos dm̄ timentes, & | xp̄m p̄dicantes. Non inlit|terati. quorum filios ha|beat uxoratos. et nepotes. | et filias iam nuptū traditas | Incp̄t. canone | constitutus | uel religio. qualit̄ | custodiatur. a sil|uestrio. ep̄o. urbis | romae. prȩsul∗∗ | nisi in septuaginta | duo testes | ∗∗∗∗∗∗∗∗ a quemquā | iudicabitur. —

f. 153 ei dandā esse cō|munionem, | Xp̄o enim fauente | legentib' cunc|tis inploro, pro | exiguo me ceterisq, | sacerdotes. ciuib' his. | quamquam inmerito | nomen. sacerdotii | minime fungenti ho|nore Sicipertus | humillimus. xp̄i | hunc opusculum | opere explicaui | domno beatissimo | prȩcipienti fieri in|gilrāmo. Rursū | magis magisq; lecto|rib; queso. quod si | aut ex syllabis scisma | aliqua inueneritis | minime detrahatis | insipientiȩ meȩ. | Sed quod ur̄a. habun|dat sapientia cordis | sollogismo aufe|ratis ab eo. | Vt alma dī intemera|ta maria. et beati | thomȩ simul et | beati iustini. in cu|ius sedis hunc per|ficitus fuit. delic|taq; ur̄ā deleantur | perenne polleat. | prȩceptor opifex. | saluificetur | in euum. amin | f. 153[b] [1]) hoc capitulū est de epł̄a | sc̄i gregorii papȩ ad se|cundinum

---

[1]) f. 153–160 saec. X.

inclausũ ·; | Dilectissimo filio secundino seruo. | dĩ inclauso ·; Gregorius seruus ser uorum dĩ. dilectionis tuę litteras | suscepi —

f. 154[b] redime|re uenit ·; Ępla hisidori | ad ma*ssonem epm̃ ·; domino uero (uiro *corr.*) sc̃o meritisq; beato | fratri ma'soni ep̃o. hisidorus ep̃s | in dñõ salutẽ ·; Ueniente ad nos | —

f. 155[b] extat | auctoritas ·; Explicit || f. 156 Inc̃ ordo de sacris or dinib; benedicendis

f. 160[b] *Litanei, in welcher für* hludouicus a dõ coronatus magnus et pacificus imp̃r, angelberga imperatrix *und die* novissima proles regalis *gebetet wird.*

Claudianus Mamertus *de statu animae.*

201. membr. 8. foliorum 80. saec. X.

f. 1 [1]) Incipiunt capitula libri primi | I De opinionib. [2]) imperitorũ —

f. 1[b] XXVII Quod quislib& [3]) absens corpore. carũ suum uideat mente. [4]) | Incipiunt capitula libri secundi | I Quia facilius dinoscitur [5]) —

f. 2 (XI) raptus eẽ credatur [6]). | Incipiunt capitula libri tertii Huius | actio tamen ex euangło dñm̃ incorpo|ralitate animae uti. testẽ utitur [7]). | I De lazari corpore —

f. 2[b] (XIII) inferiori sp̃u p̃ponitur. || f. 3 Superiorum in breui [8]) recapitulatio librorum. | In finem huius libri [9]) ueniam postulat conflictori [10]). & iterum [11]) | utrumq. certamen [12]). | huius operis auctor ignoratur | quia tacito nomine ista conscripsit. | contra qua (*eras.*) claudian' tres hos libros disseruit [13]). | Praecipis [14]) ut respondeam quae in rebus humanis | —

f. 6 soci&ate dominatur. | Incipit prefatio librorũ claudiani prefec|torio [15]). patricio doctissimo. et optimo uiro | sollio [16]) sidonio. claudianus [17]). | Edicionem libellorum —

f. 7 ueteris. reparator eloquentiae. | Explicit prologus. Incipit liber | de statu animae primus. | *Unter der Zeile* Pa Petauius

---

[1]) Unten *P Petauius.* — [2]) LIII 699. — [3]) quilibet — [4]) mente videat — [5]) Stimmt nicht. — [6]) Stimmt nicht. — [7]) Huius — uti *om.* — [8]) brevis — [9]) In — libri *om.* — [10]) veniam auctor a suo petit conflictore — [11]) inter. — [12]) certamen ipsum deligit iudicem — [13]) huius — disseruit *om.* — [14]) Unedirt. — [15]) l. c. 697. — [16]) C. Sollio. — [17]) Claudianus sal.

C. R.[1] || f. 7ᵇ De opinionibus — pertinatia. | Magnum in genere humano. soli [2]) sidoni frater amantis|sime —

f. 43 (xxvii) quae post hinc disputanda sunt. prin|cipio secundi uoluminis ordiamur. Cui supra. | Finit liber primus. Incipit secund̄ | *in mg.* de contrariis | Saepenumerum [3]) mecum reputanti mihi. quonā pacto ex|cellentissima —

f. 66ᵇ intentio huiusce iam uoluminis | iste sit finis. | Editis in astructionem ueri & merito pariter & numero sa|tis ut arbitror —

f. 80ᵇ proinde quicquid illud ampliusculo sermocinati sumus. ||

Cyprianus.

118. membr. fol. max. 2 col. foliorum 87. saec. X.

f. 1ᵇ [4]) Ad donatum i —

f. 2ᵇ passio cypriani | Lege in xp̄o || [5])

f. 3 *Über der Zeile* ✠ Ad donatū ✠ | Bene admones [6]) —

f. 6 religiosa mulcedo | Ad donatum explicit | Incipit de habitu uirginū | Disciplina custos spei [7]) —

f. 8ᵇ uirginitas honorari | De habitu uirginū expł. | Incipit de lapsis. | Pax [8]) ecce dilectissimi fratres ecclesiae reddi|ta —

f. 15 sed coronam [9]); | De lapsis explicit, | Inc̄ de ecclesiae catholice unitate [10]) | Cum [11]) moneat dn̄s —

f. 20 xp̄o dominante | regnabimus; | De ecclesiae catholicae unitate | expł. Incipit de dominica | oratione, [12]) || f. 20ᵇ Euangelica [13]) praecepta fratres dilectissimi. nihil | —

f. 26ᵇ non desinamus; | de dom̄ oratione explicit | Incip̄ de opere et elymosina [14]) | Multa et magna sunt —

f. 31ᵇ passione geminabit | De operę et elymosinę | expł. Incp̄ de mortalitate | feliciter. || f. 32 Etsi [15]) apud plurimos uestrum fratres —

---

[1]) f. 24 unten lib̄ bi dyonisii ariop̄. — [2]) Solli. — [3]) Saepenumero — [4]) f. 1 enthält die Provenienzangabe, die aber bis auf das noch erkennbare *Aurel* ausradirt ist. Vgl. den folgenden Codex. — [5]) Index. — [6]) IV 192. Unten auf derselben Seite *Petauius*. — [7]) l. c. 440. — [8]) l. c. 463. — [9]) et coronam — [10]) de unitate ecclesiae — [11]) l. c. 495. — [12]) de oratione dominica — [13]) l. c. 519. — [14]) eleemosynis — [15]) l. c. 583.

f. 36 desideria maiora, | De mortalitate explicit | Incip̃ ad demetrianũ feliciter | Oblatrantem [1]) te & aduersus dm̃ —

f. 40 inmortalitate securus, | Ad demetrianũ expł. | Incipit de pacientia [2]) lege | feliciter, | De pacientia [3]) locuturus —

f. 45 dm̃ timentib. honorem; | De patientia explicit, | Incipit de zelo et liuore, lege feliciter, || f. 45[b] Zelare [4]) quod bonum —

f. 48[b] ante placeamus; | De zelo et liuore explicit. | Incipit ad fortunatum | Desiderasti [5]) fortunate karissime —

f. 55 conscientia coro|natur; | Ad fortunatum expł | Incip̃ ad quirinum lib̃ primus [6]) | Cyprianus [7]) quirino filio salutem; Obtempe|randum fuit —

f. 55[b] accesseris [8]) | *Folgt die Capitulation.* | Capitu+lũ primũ | a Judaeos in offensã dĩ grauiter deliquisse | quod dñõ *(corr.)* reliquerint [9]) et idola secuti sint; | In exodo populus —

f. 59[b] locutum. ẽ ista; | Ad quirinum liber prim̃ expł | Incip̃ eiusdem lib̃ II, | *Capitulation* | Capitulũ. primum. | a Xp̃m primogenitum esse. & ipsum esse sapien|tiam dĩ. per quem omnia facta sunt. Apud | salomonem in parhoemiis; [10]) —

f. 67 in uitam ęternam; || f. 67[b] Caecili. Cypriani | ad quirinum liber II. | explicit. | Incipit epła *(add. m. post.)* ad eundem | Excepta capitulorũ | ñ c̃ xx | Cyprianus quirino filio salutem; | Pro fide ac deuotione tua — semper bene ualere. || f. 68 *Capitulation* || f. 69 Excepta capitulorum | ñ cxx explicit | Incipit ad quirinum lb̃. III. | Capitulũ primum *(add. m. post.)* | De bono operis | et misericordiae | Apud Esaiam | Exclama —

f. 81 meditabitur die ac nocte | Caecili *(corr. m. post.)* Cypriani | ad quirinum | liber tertius explic̃. | Incipit ad caecilium. | de sacramento dominici calicis. | Ciprianus [11]) caecilio fratri | salutem | Quamquam sciam —

f. 84 semper bene ualere | Caecili Cypriani ad Caecilium | De sacramento dominici | calicis explicit | Incipit ad rogatianum | iuniorem et confessores [12]) | Cyprianus [13]) rogatiano [14]) et | ceteris conff̃ in dñ̃ perpetuam salutem | Saluto uos fratres carissimi —

---

[1]) l. c. 544. — [2]) de bono patientiae — [3]) l. c. 622. — [4]) l. c. 638. — [5]) l. c. 651. — [6]) Testimoniorum libri tres adversus Judaeos. — [7]) l. c. 675. — [8]) accesseris. Opto — valere. — [9]) dereliquerint. — [10]) proverbiis — [11]) l. c. 372. — [12]) ad Sergium et Rogatianum et ceteros confessores in carcere constitutos — [13]) l. c. 424. — [14]) Sergio et Rogatiano.

f. 85 gloriam [1]) peruenire [2]); | Ad rogatianum iuniorem | et confessores explicit; | Incipit ad antonianum | de cornelio et nouatiano | Cyprianus [3]) antoniano | fratri salutem. | Accepi primas litteras —

f. 90 semper bene ualere; | Ad antonianum de corñ | et nouatiano explicit. | Incipit ad martyr̃ et confessr̃ | Cyprianus [4]) martyribus | et confessoribus ihũ xp̃o [5]) dñõ nr̃o | in dõ [6]) perpetuam salutem. | Exulto laetus —

f. 91 meminisse; ualete; | Ad martiras et confessor̃ | explicit. | Incipit moysi et maximo | prsb̃b et ceteris confessor̃ | Cyprianus [7]) moysy et maxi|mo praeb̃b et ceteris confes̃ | dilectismis fratribus salt̃ | Gloriam fidei & uirtutis —

f. 91ᵇ milites coronatos [8]). | Moysi et maximo et ceteris | confessoribus explicit | Incipit secundus | Cyprianus moysi et maximo | presbiteris. et ceteris con|fessoribus fratribus salũt | & cunctos uos pariter —

f. 92ᵇ nostri | meminisse: Mosi & maximo presbitero & | c&eris confessoribus .ii. explicit; | Incipit ad clerum de deprecan|do dõ pro peccatis nostris [9]) | Cyprianus [10]) pb̃ et dd̃ fratrib ·,· | salutem | Quamquam sciam —

f. 94 semper bene ualere [11]); | Cycili Cypriani ad clerum | de deprecando dõ pro peccatis nostris explicit | Incipit ad clerum et plebem | de aurelio confessore [12]) | lectore ordinat×o | Cyprianus [13]) presb̃ & dd̃ item [14]) plebi uniuersae | salutem; In ordinandis [15]) —

ibid. semper bene ualere. | Ad clerum et plebem de aurelio | et confess̃ lectore ordinato expł̃t ·,· | Incipit ad clerum et plebem | de ce[le]rino confess̃ [16]). lector̃ ordinato. || f. 94ᵇ Cyprianus [17]) pres̃b et dd̃ et plebi | uniuersae fratrib.; salutem [18]). | Agnoscenda & amplectenda —

f. 95 semper bene ualere | Ad clerum et plebem de celeriñ | et confess̃ lectore ordinato expł. | Incipit ad thibaritanos [19]). | Cyprianus [20]) plebi thibari consistenti salutem. | Cogitaueram quidem —

---

[1]) gloriae — [2]) pervenire. Victor — salutant. — [3]) l. c. 345. — [4]) l. c. 245. — [5]) in Christo — [6]) et in Deo patre — [7]) l. c. 288. — [8]) coronatos· Opto — meminisse. — [9]) pro — nostris *om.* — [10]) l. c. 240. — [11]) valere et nostri — Valete. — [12]) *om.* — [13]) l. c. 317. — [14]) et. — [15]) ordinationibus. — [16]) *om.* — [17]) l. c. 320. — [18]) in Domino salutem. — [19]) ad Thibaritanos de exhortatione martyrii — [20]) l. c. 349.

f. 97[b] Ad thibaritanos explicit. | Incipit ad Cornelium | de confessoribus eius prima. [1]) | Cyprianus [2]) cornelio fratri | salutem. Cognouimus —

f. 98 Ad cornelium explicit || f. 98[b] Incipit eiusdem secunda | Cyprianus [3]). Liberalis. Calidonus | —

f. 99[b] Ad cornelium secund̄ | explicit | Incipit ad eundem tertium | Cyprianus [4]) cornelio fratri | salutem. Legi litteras tuas —

f. 104[b] minas ingerunt respuantur. [5]) | Ad cornelium III. de quinq; | presbiteris [6]) explicit. | Incipit eiusdem epistula | quarto de nouatiano [7]) | Cyprianus cornelio | fratri salutem | Et cum diligentia et dilectione [8]) || —

f. 105[b] Ad cornelium de Nouatiano (Nouato *corr. m. post.*) | epistula quarta explicit | Incipit quinta | Cyprianus [9]) cornelio fra|tri salutem. | Et religiosum uobis [10]) —

ibid. Ad cornelium v. explicit. | Incipit sextus. | Cyprianus [11]) Cornelio fratri | salutem. Quod seruis dī —

f. 106[b] Ad cornelium VI. explicit | Incipit septimus. | Cyprianus [12]) cornelio fratri | salutem. Uenerunt ad nos —

f. 107 reuertantur. [13]) | Ad cornelium de episcopa|tu* eiusdem [14]) explicit. Incipit octauus. | Cyprianus [15]) cornelio fratri | salutem. | Et egisse nos —

f. 107[b] extra ecclesiam detineri [16]). | Ad cornelium epistulae | numero VIII explicit. | Incipit ad rogatianum | et ceteros de obseruanda | disciplina. [17]) | Cyprianus [18]) Rogatiano p̃b | et ceteris confessoribus | fratribus salutem; Et iam pridem —

f. 108[b] Ad cornelium (*corr. m. post.*) | et ceteros explicit. | Incipit ad plebem | de quinto (quinq; *corr. m. post.*) p̃r [19]) | Cyprianus [20]) plebi | uniuersae salutem. | Quamquam fratres carissimi —

---

[1]) l. c. 339 sqq. (in exilium de eius confessione). — [2]) ep. 57. — [3]) III 851. — [4]) ep. 55. — [5]) respuantur. Opto *etc.* — [6]) de Fortunato et Felicissimo sive contra haereticos — [7]) ep. 49. Responsum ad Cornelium de Novati sceleribus. — [8]) cum dilectione — [9]) ep. 43. — [10]) nobis — [11]) ep. 42. — [12]) ep. 41. — [13]) revertantur. Opto *etc.* — [14]) quod ordinationem Novatiani non receperit — [15]) ep. 47. — [16]) detineri. Opto *etc.* — [17]) ad Rogatianum presbyterum et ceteros confessores — [18]) IV 235. — [19]) de quinque presbyteris schismaticis factionis Felicissimi. — [20]) l. c. 332.

f. 109[b] precibus insistere. | Ad plebem de v. prr | explicit || f. 110 Incipit ad epi[c]tectum [1]) . | Cyprianus [2]) epicteto fratri & plebi assu|ras consistenti salutem | Grauiter & dolenter motus sum —

f. 110[b] Ad epictetum et plebem. explicit. || f. 111 Incipit ad clerum et plebem [3]) de uicto|re qui fastinum presbyterum | tutorem nominauit. | Cyprianus [4]) presbiteris & diaconibus & plebi | furnis consistentib. salutem. | Grauiter commoti sumus —

ibid. Ad clerum et plebem de uictore | qui faustinum presbiterum. | tutor nominauit. explicit. || f. 111[b] Ad lucium de exilio reuersum. [5]) | Cyprianus [6]) cum collegis lucio fratri salutem. | Et nuper quidem —

f. 112 Ad lucium de exilio reuersum | explicit. | Incipit ad maximum | et nicostratum [7]). | Cyprianus [8]) maximo & nicostrato & | ceteris confessoribus salutem. | Cum frequenter carissimi —

f. 112[b] Ad maximinum *(corr.)* et nicostratum | de unitate explicit. | Incipit ad florentium. quem et | pupianum. [9]) | Cyprianus [10]) qui et eascius [11]) florentio cui et | pupiano fratri salutem. | Ego te frater —

f. 114 utrū|que recitabitur. | Ad florentium quem et pupia|num explicit. | Incipit ad maximum. presb̄. | et urbanum. et sidonium. | et macarium [12]) | Cyprianus [13]) *etc.* salutem. Lectis litteris ur̄is | —

f. 115 Ad maximum presb̄. et urba|num. et sidonium et macariū | explicit. | Incipit ad martyras et conf̄. | in metallo constitutis. [14]) | Cyprianus [15]). nemesiano —

f. 116[b] me|minisse ualete. [16]) | Ad martyres et confesso|res. in metallo constitutis. | explicit. | Incipit ad urbanum | de hereticis baptizandis | epistola .III. [17]) | Cyprianus [18]) adiubaiano [19]) fratri saluem; | Scripsisti mihi —

---

[1]) ad Epictetum et plebem Assuritanorum de Fortunato quondam eorum episcopo — [2]) l. c. 389. — [3]) plebem Furnis consistentem — [4]) l. c. 397. — [5]) ad Lucium papam Romanum reversum ab exilio. — [6]) l. c. 358. — [7]) ad confessores Romanos ut ad unitatem redeant — [8]) l. c. 340. — [9]) ad Florentium Pupianum de confessoribus — [10]) l. c. 400. — [11]) Thascius — [12]) ad confessores de reditu ex schismate congratulatoria — [13]) l. c. 342. — [14]) ad Nemesianum et ceteros martyras in metallo constitutos — [15]) l. c. 414. — [16]) *om.* — [17]) ad Jubaianum de haereticis baptizandis. — [18]) l. c. 412. — [19]) Jubaiano.

f. 121 Ad iubanum de hereticis | baptizandis. explicit. | item incipit. ad quintum. | epistola .II. de his ipsis. [1]) | Cyprianus [2]) quinto fratri salutem. | Retulit ad me frater —

f. 122 Ad quintum de hereticis bapti|zandis explicit episl̃ .III. | Incipit ad iubaian [3]) de hereticis | baptizandis. epistl̃ .III. | Cyprianus. liberalis. cal-*donius (in ras.)* —

f. 122[b] Caecilii Cypriani. ad iubaianũ | de hereticis baptizandis | epl. ñ .III. explicit. | Incip̃. señt. episcoporum. ñ. LXXXVII. [4]) || f. 123 Cum [5]) in unum —

f. 127 de antixp̃is | xp̃iani. | Sententiae episcoporum. | numero LXXXVII. de hereticis | baptizandis. explicit. | Incipit ad Pompeium. contra | epistulam stephani. [6]) | Cyprianus [7]) pompeio fratri salutem. | Quamquam plene —

f. 129 a pastore restitui; [8]) | Ad pompeium contra stephani | epistolam (o *ex* u) de hereticis baptizan|dis explicit. | Incipit ad magnum de nouatiano. [9]) | Cyprianus [10]) magno filio salutem; Pro tua | religiosa —

f. 131[b] ad xp̃i ęcclesiam ueniunt. | Ad magnum de nouatiano | et his qui in lecto consequn|tur. prima. explicit. | Incipit ad eundem. [11]) | secunda | Quesisti etiam fili carissime —

f. 132[b] ad magnum. de nouatiano. et his | qui in lecto consequantur .II. expliĉ | Incipit de martiale et basilide. [12]) | Cyprianus [13]). caelicius [14]). primus —

f. 134[b] de Martiale et Basilide explicit | incipit ad fidum de infantibus | baptizandis | Cyprianus [15]) et ceteri collegae —

f. 135[b] Ad fidum de infantibus | zaptizandis. explicit. | Incipit ad eucratium | de histrione | Cyprianus [16]) eucratio [17]) fratri salutem. | pro dilectione —

---

[1]) de haereticis baptizandis — [2]) l. c. 408. — [3]) ad Cornelium ? III 851 ? — [4]) Sententiae episcoporum LXXXVII de haereticis baptizandis. — [5]) III 1052. — [6]) Stephani de haereticis baptizandis — [7]) IV 412. — [8]) restitui. Opto *etc.* — [9]) de baptizandis Novatianis et de iis qui in lecto gratiam consequuntur. — [10]) l. c. 414. — [11]) In den Ausgaben und den meisten Handschriften bilden diese beiden Briefe nur einen. — [12]) ad clerum et plebes in Hispania consistentes de Basilide et Martiale — [13]) l. c. 400. — [14]) Caecilius. — [15]) l. c. 359. — [16]) l. c. 362. — [17]) Euchratio. —

ibid. Ad eucratium de histrione | explicit | Incipit presb et diaconib consisten romae [1]) | Cyprianus. [2]) presbiteris & diaconib. fratribus | salutem; Quales litteras ad clerum —

f. 136 fraternitate [3]) ualete. | Ad maximum. preb et urbanum. | et sidonium et macharium. explic | Alia presb et diaconi romae consist | Cyprianus presb et diac romae consis|tentibus salutem. Qm compaeri —

f. 136ᵇ ad romanos explicit | Incipit ad presb et diaconibus. | ut his conff. qui in carcere sunt | constituti. | humanitas omnium. | praebeatur. [5]) | Cyprianus [6]). presbit & diaconib; fratrib. salute | Quamquam sciamus [7]) —

f. 137 meo nomine salutate. [8]) | Ad presbit et diaconibus ut his confrat | ut qui in carcerem sunt constituti | humanitas omnium. prebeat. | Explicit | Incipit de laude martyrii. | Etsi [9]) incongruens est —

f. 142 creditur | non negare. | De laude martyrii. explicit. | Incipit de numidico confessores | presb ordinato. [10]) | Cyprianus [11]) presbyteris & diaconibus & ple|bi uniuerse carissimis ac desiderantissimis | fratrib; salutem. Nuntiandum uobis fuit | —

ibid. honore⁎ florere. [12]) | De numidico conf presb ordinato | explicit. | Incipit ad lucium et qui cum eo sunt. [13]) | Cyprianus [14]) fratri & college lucio [15]) & qui cu | eo [16]) sunt fratres omnes in do salutem. | Exultantib. nobis —

f. 142ᵇ qui tecum sunt. uale. | Ad lucium et qui cum eo sunt. explicit. | Incipit epł. felicis. iader. polionis. [17]) | Cypriano [18]) carissimo & dilectissimo felix | —

ibid. uthy|ciano salutem. [19]) | Cypriano felix iader polianus. explic | Incip epł nemesiani. prima [20]) || f. 143 Cyprianus naemesiano. licio. [21]) —

---

[1]) ad clerum Carthaginensem de missis Romam et acceptis inde litteris — [2]) l. c. 316. — [3]) Fraternitatem salutate. — [4]) l. c. 262. — [5]) ad clerum ut confessoribus in carcere constitutis omnis humanitas praebeatur — [6]) l. c. 327. — [7]) sciam vos — [8]) salutate. Valete. — [9]) l. c. 788. — [10]) de Numidico ordinato presbytero — [11]) l. c. 324. — [12]) florere. Opto *etc.* — [13]) ad Cyprianum Lucii et ceterorum martyrum responsum — [14]) l. c. 422 Cypriano. — [15]) Lucius — [16]) mecum. — [17]) Felicis Jaderis Poliani et ceterorum martyrum responsum ad Cyprianum — [18]) l. c. 423. — [19]) Eutychianum saluto — [20]) ad Nemesianum et ceteros martyras in metallo constitutos. Siehe oben fol. 115. — [21]) Felici, Lucio.

f. 144 meminisse ualetis. [1] | Ad nemesianum episl .i. explicit | incipit secunda epistula. [2] | Cypriano [3] fratri nemesianus datiuus —

f. 144[b] felix | et uictor [4]. explicit. | Incipit quod idola. dii non sint [5]. | Quod idola dii non sint —

f. 146[b] fuerimus secuti [6]. | Quod idola dii non sint | Explicit. | Incipit ad romanos || f. 147 Incipit ad romañ. [7] | Cyprianus [8] presbiteris & diaco|nib; romę consistentibus [9] salutem. Quamquam | bene sibi —

f. 148[b] nostri meminisse | Explicit ad romanos | Incipit cypriano papae | moyses maximus. pr̃. bb̃. | Cypriano [10] papę moyses & maximus prbr | —

f. 150 nr̃i meminisse. | Cypriano papae moyses et maximus | pp̃.bb̃ explicit. | Incipit ianuarium de baptismo. | Cyprianus [11] cum collegis —

f. 151 Ad ianuarium de baptismo explicit. | Incipit ad clerum de cura pauperum [12] | Cyprianus [13] presbiteris & diaconib; fratrib; | carissimis salutem. Saluto uos —

ibid. Ad clerum propter curam pauperum. | explicit. | Incipit ad clerum sicut supra. | Cyprianus [14] presbiteris & diaconib; fratrib; | carissimis salutem. Saluto uos —

f. 151[b] salutant | ualete. | Ad clerum sicut supra explicit | Incipit ad rogatianũ et ceteros confessor̃ [15]. | Cyprianus [16] presbiteris & diaconib; fratrib; | salutem. Optaueram quidem —

f. 152 admonete. uale [17]. | Ad rogatianum et ceteros confessores explicit. | Incipit ad pomponiũ de uirginib; | Cyprianus [18] cecilius uictor —

f. 153 ad pomponiũ de uirginib; explic̃ || f. 153[b] Incipit ad fortunatum et | ceteros [19] de his qui per tor|menta superantur | Cyprianus fortunato ahymno optato | —

---

[1]) Valete — [2]) Nemesiani *etc.* responsum. — [3]) l. c. 420. — [4]) Stimmt nicht. — [5]) l. c. 563 (de idolorum vanitate quod idola dii non sint et quod deus unus sit et quod per Christum salus credentibus data sit). — [6]) imitati. — [7]) Cleri Romani ad Cyprianum — [8]) l. c. 307 Cypriano papae — [9]) presbyteri et diaconi Romae consistentes. — [10]) l. c. 290? — [11]) l. c. 408? — [12]) ad clerum de cura pauperum et peregrinorum — [13]) l. c. 326. — [14]) l. c. 228. — [15]) ad presbyteros et diaconos — [16]) l. c. 231. — [17]) Valete — [18]) l. c. 364. — [19]) alios collegas.

f. 154 Ad fortunatū et ceteros de his | qui tormenta superantur explc. | Incipit ad rogatianū de diacono. [1] | Cyprianus [2] rogatiano fratri salutem. | Grauiter & dolenter —

f. 154b Ad rogatianum de diacono explicit. | Incipit ad stephanum de concilio. | Cyprianus [3] & ceteri —

f. 155b Ad stephanum de con|cilio explicit. | Incipit ad clerum — reddiderunt | Cyprianus [4] — salutem. Quamquam sciam —

f. 156 salutate ualete. *etc.* | Incipit epistola ad Cyprianum — fecisse. | Cypriano [5] fratri maximus urbanus —

ibid. Incipit ad clerū de quibus|dam presbiteř qui temere | pacem lapš dederunt. necdum | sedata pars [6] et citra conč episč | Cyprianus [7] — salutem. diu patientiā meā | —

f. 157 nr̄i meminisse. ualete. | *etc.* | Incipit ad martyres et | confessores qui lapsis | petierunt pacem dari et | corripet pr̄ qui pacem dede|runt eis qui poeniten|tiam non egerunt. [8] | Cyprianus [9] martyrib; [10] carissimis fra|trib; salutem. Sollicitudo loci nr̄i | —

f. 157b nr̄i meminisse. ult̄. | *etc.* Incipit ad plebem facta | significans quid ad eū | martyres de lapsis peti|erunt. [11] | Cyprianus [12] fratribus in plebe consis|tentib; salutem. Ingemescere uos | —

f. 158b nostri meminisse. ualet̄ | *etc.* | Incipit ad clerum aepuae | propter lapsis [13] et caticuminis ne uacui exirent | Cyprianus [14] presbiteris & diaconibus | fratrib; salutem. Miror uos —

ibid. admonete [15] ualete | *etc.* | Incipit in qua rescrip|sit clero [16] de his qui ad | pacem festinant. || f. 159 Cyprianus [17] presbiteris & diaconib; fratri|b; salutem; Legi litteras uestras —

ibid. admonete ualete. | *etc.* | Incipit epistola cipriani | ad clerum non temere pacē | dandam ubi et dicit et se | solum idoneum non esse. [18] | Cyprianus [19] presbiteris & diaconibus | fratrib; salutem. Dn̄s loquitur —

---

[1] de diacono qui contra episcopum contendit — [2] l. c. 393. — [3] l. c. 411. — [4] l. c. 327. Siehe oben fol. 136b. — [5] l. c. 342. — [6] persecutione — [7] l. c. 250. — [8] et corripit — egerunt *om.* — [9] l. c. 253. — [10] martyribus et confessoribus — [11] ad plebem — [12] l. c. 256. — [13] ad clerum de lapsis — [14] l. c. 258. — [15] admonete et rogate. — [16] ad clerum. — [17] l. c. 260. — [18] ad presbyteros et diaconos de praecedenti et duabus equentibus epistolis — [19] l. c. 269.

f. 159[b] uniuersam salutē [1]) | *etc.* | Incipit epistola cipriani | ad calidonium | Ciprianus [2]) caldonio fratri salutem. | Accepimus litteras tuas —

f. 160 Incipit epistůla cipriani | scribentes romae ad clerū | de redditione episc̄ urbi c̄ [3]) | Cyprianus [4]) presbiteris & diaconibus | romae consistentib; fratrib; salutem. | Cum de excessu —

ibid. bene ualete [5]). | *etc.* | Incipit epistula cipriani | ad clerum insinuans quod | ut romae litteras mittere | fec̄ se optato hypodiacono | et saturum lectorem [6]) | Cyprianus [7]) presbiteris & diaconibus | fratrib; salutem. Ne quid conscientiā | —

f. 160[b] salutate ualt̄ | *etc.* | Incipit epistola cipriani ad | clero urbico [8]) de multis [9]) et de | luciani uerecundia [10]) et de [11]) | clerini conf̄f̄ modestia. | Cyprianus [12]) — salutem. Factis [13]) ad uos —

f. 161 Incipit epistola uniuersorū | conf̄f̄ ad ciprianum de | pace datam. [14]) | Uniuersi [15]) confessores —

ibid. Lucianus scripsit. || f. 161[b] *etc.* Incipit epistola caldonii | cypriano et clero de eis. | qui sacrificia et postea | exhorrentes facti sunt. | et pacem postulauerunt. [16]) | Cypriano [17]) & cumpresbiteris carissimis [18]) | consistentib; caldonius salutem. Necessitas | —

ibid. felicissimos bene ualere. [19]) | *etc.* Incipit epistola celerini ad | lucianum petens pro nomine | numeriae et candidae ut eas | in mente* haberet*t quae nu|meria ut dicit premium de|dit ne sacrificarent [20]) | Celerinus [21]) luciano [22]) haec cum tibi —

f. 162[b] legere | digneris. | *etc.* | Incipit epistola luciani | rescribentis celerino sup | nomine numeriae et candidae | et nomine pauli. et mappalice | et ceterorum signīf sibi eos | mandasse ut petentibus | daret pacem. [23]) | Celerino [24]) domino si dignus —

---

[1]) salutate — [2]) l. c. 273. — [3]) ad presbyteros et diaconos Romae consistentes — [4]) l. c. 228. — [5]) valere — [6]) ad clerum de litteris Romam missis et de Saturo lectore et Optato hypodiacono factis — [7]) l. c. 287. — [8]) ad clerum Romae consistentem — [9]) multis confessoribus — [10]) inverecundia — [11]) *om.* — [12]) l. c. 282. — [13]) Post factas — [14]) Confessorum ad Cyprianum — [15]) l. c. 268. — [16]) Caldonii ad Cyprianum — [17]) l. c. 272. — [18]) compresbyteris Carthagini — [19]) Stimmt nicht. — [20]) Celerini ad Lucianum. — [21]) l. c. 274. — [22]) Luciano salutem. — [23]) Lucianus respondet Celerino — [24]) l. c. 279 Lucianus Celerino.

f. 163 sofia quas uobis cõmendo. | *etc.* | Incipit rescribens celerino | luciano [1]) | Didicimus secessisse benedictum papatem [2]) cypri|anum —

f. 163ᵇ Incipit epistola cipriani | ad presbiteros et diacones | romae consistentes. | Cyprianus [3]) presbiteris & diaconibus | romae consistentib; fratrib; salutem | & dilectio communis —

f. 164 ualere. ualete. | *etc.* | Incipit rescriptis presbiteris | et diaconibus romae consistentib; [4]) | Cypriano [5]) papati [6]) prb̄ri & diacones romae | consistentib. [7]) salutem. Cum plegissemus | —

f. 164ᵇ quas uolebat accepit. | *etc.* | Incipit cipriano aduersus | lapsos qui illic scripserunt. [8]) | Dñs [9]) noster cuius —

f. 165 tranquille agere. (ualete *add. m. post.*) | *etc.* Epistola cipriani aduersus | lapsos qui illic scripserunt | explicit | Incipit rescripta corneli | ad ciprianum de scismaticis. [10]) | Cornelius [11]) cypriano fratri salutem. | Quantam sollicitudinem —

f. 166 frater carissime. | *etc.* Incipit alia cornelii ad cy|prianũ de nomine maximi | longini et machei et nicos|trati et euaristum. [12]) | Cornelius [13]) cipriano fratri salutem. | Ne quid minus —

ibid. frater carissime. | *etc.* | Incipit epistola cipriani ad cle|rum de eis qui temere lapsi com|municauerunt et de philumino (*in ras.*) | fortunato hypodiacono | et fauorino acholyt. [14]) | Cyprianus [15]) presbiteris & diaconib; fratribus | salutem. Integre & cum disciplina —

f. 166ᵇ salutate ualet̃ [16]) | *etc.* | Incipit epistola cipriani | diacoñ caldonio et hercu|laneo sup nomine felicissimi | peruersi [17]) | Cyprianus [18]) caldonio & herculaneo. colle|gis item rogatiano & numidico cum|presbiteris salutem. Vehementer contristat' | —

f. 167 Item incipit ad caldoni | herculanei et uictoris de | absente felicissimo et aliis | de extorrentes rescripserunt [19]) | Caldonius [20]) —

---

[1]) Cleri Romani ad clerum Carthaginensem de secessu divi Cypriani — [2]) papam — [3]) l. c. 302. — [4]) Presbyteri et diaconi Romae consistentes ad Cyprianum — [5]) l. c. 303. — [6]) papae — [7]) consistentes — [8]) Cyprianus lapsis — [9]) l. c. 298. — [10]) de confessoribus ad unitatem reversis — [11]) l. c. 341. — [12]) de Novati sceleribus — [13]) l. c. 342. — [14]) ad presbyteros et diaconos — [15]) l. c. 300. — [16]) et valete — [17]) ad Caldonium, Herculanum et ceteros de abstinendo Felicissimo — [18]) l. c. 329. — [19]) de abstento Felicissimo cum suis — [20]) l. c. 331.

ibid. budianarium [1]) | *etc.* | Incipit epistola cipriani. ad successum. [2]) | Cyprianus [3]) successo fratri salutem. Ut non | uobis in continenti —

f. 167ᵇ in dn̄o bene ualere. | Caecili Cypriani epistola ad successum explicit. | Incipit aduersus iudaeos | qui insecuti sunt dn̄m n̄m ihm̄ xpm̄ | Adtentite [4]) sensum —

f. 169ᵇ Incipit epistola cypriani | de alatores [5]) | Magna [6]) nobis ob [7]) uniuersa —

f. 172 noli respicere. amen. | Epistola cypriani ad ala|tores explicit. | Incipit de duobus montib: [8]) | Probatio [9]) capitulorum —

f. 175 gentes credant. [10]) Caecilii cypriani de duobus | montibus explicit. | Incipit ad uigilium ep̄m | de iudaica incredulitate. [11]) | Etsi [12]) plurimos gentilium —

f. 177ᵇ puerum tuum [13]) scissimę. | Caecilii cypriani ad uigilium. | ep̄m de iudaica incredulitate | explicit. | Incipit cecilii cypriani | antestis dĩ [14]) | Cyprianus [15]) religiosus antestis ac testis dõ [16]) | gloriosus & simulata [17]) conscripsit —

f. 181 fidei gloriosū gentib: & dolendum [18]) | f. 181ᵇ Epistola cypriani antistites dī | explicit. | Incipit caecilii cypriani ad flaui|um felicem de resurrectione mortuor̄; [19]) | Qui [20]) mihi ruriculas optauit [21]) carmine musas | —

f. 184 atq; a&erna suis ueni& ad p̄mia uotis [22]) | Cecilii cypriani ad flauiū felice e *sic* | de resurrectione mortuorū explicit | Incipit caena cypriani. | Quidam [23]) rex nomine iohel nuptias faciebat in | regionē orientis —

f. 185ᵇ do|mus suas rep&ierunt. | Cęna cypriani explicit | Incipit oratio cypriani [24]) | Agios. [25]) agios. agios sc̄e sc̄orū patrū [26]) nr̄orū | —

---

[1]) budinarium — [2]) ad Successum de nuntiis Roma reversis persecutionem nuntiantibus. — [3]) l. c. 429. — [4]) l. c. 919 Attendite. — [5]) de aleatoribus. — [6]) l. c. 827. — [7]) ab — [8]) de montibus Sina et Sion — [9]) l. c. 909. — [10]) credent et sperabunt — [11]) Celsi in altercationem Jasonis et Papisci praefatio de iudaica incredulitate ad Vigilium episcopum — [12]) VI 49. — [13]) tuum Celsum — [14]) De vita et passione Cypriani per Pontium diaconum — [15]) III 1481. — [16]) Dei — [17]) tametsi multa — [18]) ? — [19]) Incerti auctoris de iudicio domini II 1089. — [20]) Quis — [21]) aptabit — [22]) ? — [23]) l. c. 926. — [24]) Oratio Cypriani Antiocheni pro martyribus — [25]) l. c. 905. — [26]) pater patrum.

ibid. saeculorum. amen. | oratio cypriani explicit | Incipit eiusdem alia oratio | *** quam dixit sub die passionis suae. | Dñe [1]) sc̃e pater agios dš a te & ad te dš meus [2]) | —

f. 187 scłorũ amen. | Oratio Cypriani quam sub | die passionis suae quẽ dix̃ expłc | Incipit passio eiusdem | Passio cypriani ex die qua cyprianus mar|tyriũ tulit —

f. 187ᵇ ex tabella recitauit thasciũ cyprianum gla|dio animaduerti plac&. | passio cypriani explicit. ||

116. membr. fol. foliorum 115. saec. IX—X.

f. 1 [3]) Caecili Cypriani epistola ad Donatum | Bene [4]) a(d)m ones *(m. al.)* donate carissime. Nam et promisisse me memini | —

f. 4 religiosa mulcedo. Ad Donatum explicit | Incipit de habitu uirginum. Disciplina [5]) custos spei —

f. 9 uirginitas honora|ri. amen [6]) ad uirgines explicit | Incipit de zelo et liuore | Zelare [7]) qđ bonũ —

f. 12 de opere et elemosynis [8])

f. 17 de lapsis [9])

f. 23 ad tibaritanos [10])

f. 25 de unitate ecclesiae [11])

f. 30 de oratione dominica [12])

f. 35ᵇ de mortalitate [13])

f. 39 de bono patientiae [14])

f. 43 ad Demetrianum [15])

f. 47ᵇ ad Fortunatum amen | Pressurarũ [16]) & persequutionũ pondus incũbit —

f. 53 Quod idola non sint [17])

f. 54ᵇ Ad Quirinum liber. primus [18])

f. 58ᵇ Caecili Cypriani ad Cyrinum de sacramento xp̃i | liber primus expł Incip̃ liber secundus ||

---

[1]) l. c. — [2]) deus hagie et hagie deus meus — [3]) Oben: Petri Danielis Aurelianeñ 1564. — [4]) IV 192. — [5]) l. c. 440. — [6]) *om.* — [7]) l. c. 638. — [8]) l. c. 601. — [9]) l. c. 463. — [10]) l. c. 349. — [11]) l. c. 493. — [12]) l. c. 519. — [13]) l. c. 583. — [14]) l. c. 621. — [15]) l. c. 545. — [16]) l. c. 651. (Desiderasti Fortunate carissime ut quoniam persecutionum et pressurarum pondus) — [17]) l. c. 563. — [18]) l. c. 675. Den einzelnen Büchern gehen Capitulationen vorher.

f. 66^b liber tertius

f. 78 de sacramento calicis [1]

f. 81 ad rogatianũ et ceteros confessores [2]

f. 82 ad martyraes et confessores [3]

f. 83 ad moysen et maximum et ceteros confessores

f. 83^b ad eosdem [4]

f. 84^b ad clerum de deprecando dõ [5]

f. 86 ad clerum et plebes de aurelio confessore lectore ordinato [6]

ibid. ad eosdem de celerino confessore lectore ordinato [7]

f. 87 ad praesbyteros et diaconos *etc.* Optaueram [8] quidẽ fratres | kmi ut uniuersũ clerũ nostrũ integrũ —

f. 88 ad nemesianum et ceteros in metallo constitutos [9]

f. 89 ad collegas de hereticis baptizandis [10]

f. 90 ad praesbyteros et diaconos. Diu [11] patientiã meam —

f. 91 ad martyres et confessores [12]

f. 91^b de numidico praesbytero ordinato [13]

ibid. ad fidum de infantibus baptizandis [14]

f. 92^b ad eucratium de histrione [15]

f. 93 ad cornelium [16]

f. 94 ad eundem II.

f. 99^b ad eundem III de confessione eius

f. 100^b ad eundem IIII

f. 101^b ad eundem .V.

ibid. ad eundem .VI.

f. 102 ad eundem VII

f. 102^b ad eundem VIII

f. 103 ad eundem VIIII

f. 103^b ad rogatianũ et ceteros confessores [17]

f. 104 ad antonium [18] de cornelio et nouatiano [19]

f. 109 ad magnum de nouatiano et de his qui in lecto consequuntur [20]

---

[1] l. c. 372. — [2] l. c. 424. — [3] l. c. 245. — [4] l. c. 253. — [5] l. c. 240. — [6] l. c. 317. — [7] l. c. 320. — [8] l. c. 231. — [9] l. c. 414. — [10] l. c. 408. — [11] l. c. 250. — [12] ? — [13] l. c. 324. — [14] l. c. 359. — [15] l. c. 362. — [16] l. c. 339 u. s. w. — [17] l. c. 235. — [18] Antonianum — [19] l. c. 345. — [20] l. c. 414 (III 1137).

f. 109[b] commixtione adunatę multitudinis copulatum [1]) || f. 110 runt [2]) spū inmundo redeunte quatiantur [3]) | ut manifestū sit diabolum in baptismo fide credentis | —

ibid. semper bene ualere | Ad magnum de cornelio et nouatiano explicit | Incipit ad epictetum et plebem assuritanorum de | fortunato quondā epō eorū [4])

f. 111 ad plebes in hispania constitutas de basilide | et martiali [5])

f. 113 Incip̃ ad pomponium de uirginibus | Ciprianus [6]) cecilius uictor sedatus tertullus conpresbiteri [7]) —

f. 114 placeamus Optamus [8]) te frater carissime [9]) bene | ualere ad Pomponium de uirginibus explicit | Incipiunt uersus beati cypriani martyris xp̃i ad quendam | senatorem ex xp̃iana religione ad idolorum seruitutem | conuersum | Cum [10])[te] diuersis iterum uanisque uiderem —

f. 115 Non erit in culpa quem paenit& ante fuisse | .C. Cypriani uersus aduersus quendam senatorem explic̃ | *Petri Danielis Aurelianeñ* || f. 115[b] Incip̃ passio cypriani martyris | ɪɪɪɪ kl̃ septb̃ tusco & basso consulibus paternus proconsul cipriano episcopo | —

ibid. ciprianus. Ciprianus dixit Ego sum epš Galerius maximus proconsul ||

Eusebius Emisenus.

131. membr. Grossoctav. foliorum 175. saec. IX—X.

f. 1 [11]) In nomine | ihū xp̃i incipit | liber domni | eusebii quē | translatū est | ex ebreo in latinū | haec superscriptū principii pro | utilitate factū ut si subito quod | solet fieri lapsus fuerit | inueniatur in nomine dñi ||

f. 1[b] Audiuimus per proph&am dicentem. de na|tiuitate —

f. 5 por|tat in corpore; | Explicit humilia de natiuita|te dñi ɪ. incipit secunda | Bene nostis fr̃ (frš *corr. m. post.*) carissimi & mecum fideli|ter —

---

1) III 1142 b. — 2) l. c. 1151c. coeperint — 3) quatiuntur — 4) IV 389. — 5) l. c. 400. — 6) l. c. 364. — 7) cum presbyteris — 8) Opto — 9) carissime ac desiderantissime in Domino — 10) Cyprian. ed. Baluz. app. p. CLVII. — 11) Oben: 39 N. Peta. 1656. Unten: Volumen XXXIX. Non Petauianum. — Eine jüngere Handschrift des Eusebius findet sich unter der Nummer 245 (membr. 8. foliorum 138. saec. XII—XIII). Ihr Inhalt ist folgender: f. 1 Sermo Fausti ad mona|chos primus. | Ad locum | hunc kmĩ. non ad | —

f. 8[b] & sacrificium. mo|riendo; | Explicit humilia .I.I. de na|tiuitate dni: Incipit | stefani martiris | Satis notum ẽ beatos martires & amicos di | —

f. 11[b] mansuris benediccionib; | inrigatur (n *in* r); | Explicit humilia sci ste|phani pri[mi] martyris qui et | leuita fuit. incipit humil | ephifanie et [in]fantũ quos herodis | interfecit || f. 12 Proxime natalẽ dni saluatoris | exegimus —

f. 18 effecti eius qui regnat | in a&ernum; | Expli humilia | prima ephifanie | et infantũ quos | herodis interẽẽ *sic* | incipit humil se|cund ephifanie | Die tercio nupcie fiebant; | —

f. 21[b] tale transcrib&·; | Explicit humilia .I.I | ephyfanie | incipit humilia ter|tia ephyfaniae | Dies tercius trinitatis ẽ sacramen|tum; —

f. 27 uite meri|tis conparemus; | Expli feliciter hu|mil epiphañ tercia | incip huml epipha quar|ta et infantum scorum .VII. | Audiuimus in euangelio uocem dni dicentis; | Non omnes —

f. 33[b] la&&ur; &clesia; | Expli. feliciter. humi|a epyfania orum (*corr. in* ephyfaniorum) | IIII. et scorum infan|tũ. incp. inicio qua|draginsime | Sicut messium aut uindemiarũrum | —

f. 36[b] corona paratur | & gloria; | Explicit feliciter humilia | de quadragensima incipit de | simbulo VIIII. | Sicut nonnulli scire promissum ẽ. aput ue|teres —

f. 43[b] suscipiat ignis inferni; || f. 44 Explicit humilia simbuli fe|liciter prima incipit secun|da. | Fides relegionis catholicae lumen est ani|me. —

---

f. 4 iã resurgat. Explicit sermo pm'. | Item sermo eiusdem fausti; | Instruit nos atque hortatur sermo diuinus. qua|liter —

f. 9[b] ad pmissa dni ñri iħu | xpi cui ẽ *etc.* Amen. Explic̃ sermo .II. Incip. sermo .III. ei'dẽ fausti. | Quod supplente & quodam cũ caritate iu|bente —

f. 12[b] tribuatur uenia; am̃ || f. 13 Sermo sci augustini de psecutione xpiana. | Frequenter diximus frs km̃i. qđ semp xpianus | —

f. 15[b] tutos liberare *etc.* Amen. Augustinus de obedientia; | Nichil đo sic placet quom obedientia —

f. 18 audiendi audiat. *etc.* Amen. Incipit sermo | sci cesarii ad monachos primus. | Scimus quidem —

f. 23 pseuerando puenerit. | Itẽ sermo ei'dẽ | Frs km̃i. ob hoc ad scm̃ ppositũ conuenim' —

f. 24[b] inuitante ueniam'. *etc.* Am̃ | Item sermo ei'dẽ .III; | Videte uocationẽ uram frs km̃i; —

f. 49^{b} re|surgere animas de fontis gurgite con || *Ein Blatt fehlt* || f. 50 satis agite carissimi nouella adoptio diuinitatis | —

ibid. uita custodiat ·; | Explicit humilia simbuli | II. incipit III. quae et de simbu|lo et de scā blandina lugdonensis ; | Etiam si martyribus relegionis ex|traneae —

f. 53^{b} uita qui uiuit in secula seculorum .XII. | incipit humilia prima die pasce ; | Exulta caelum. & la&are terram *(corr. m. post.)* —

f. 54 interitu formidam' ; | Finit humil prima pasc | incipit secunda || f. 54^{b} Beneficia dī nri. cum magna adque miri|fica —

f. 56^{b} non meminerat | reum ; Non poterat tenere damnatum || *Ein Blatt fehlt* || f. 57 seruitutis educerit celebre est ad plebis tran|situm —

f. 62 si ad xpm respiciant | iam redempti; | Explicit humilia pascae ter|cia item incipit quarta ·; xv. | Hodierni diei sacrosca sollemnitas. | hebraeice fase —

f. 65^{b} rebellium transeat | angelorum; | Explicit humilia pasche .IIII. | incipit v paschae .XVI. | Opportune & congruę sub die insigni so|lemnitatis —

f. 69 ꝑ alapis suis; | Explicit humilia paschae v. | incipit .VI. | Magnitudo celestium. beneficiorū. | angustias —

f. 74^{b} praeparare | dign&ur qui regnat in secula seculoꝝ; | Explicit humilia. pasce | VI. incipit .VII; XVIII. || f. 75 Bene nouimus primum esse ab origi|ne mundi; —

---

f. 26^{b} in futuro ꝓsidium *etc.* | Item sermo eiusdem .IIII; | Scs ac uenerabilis | —

f. 31 supplicantibus uobis *etc.* amen. Sententia | paulini ad monachos de penitentia | Detur penitentia scl'ari. —

f. 32 non erit apta. Incipiunt sententie | de opuscl'is sci ieronimi; | Alii festinant ad cęlestia | —

f. 40 in uoluptate impudicitia; Sententia nouati catho|lici de humilitate & obedientia ꝛ calcanda supbia. | Secularibus aliter in eccl'a loquimur. | —

f. 43 profecit et non | periit; Augustinus de bono discipline; || f. 43^{b} Multi sunt qui sanę doctrinę aduersantur —

f. 48 tempore disseramus; Augustin' de eo qd' sc̄ptū ē bonita|tē ꝛ disciplinā; | Inter cetera quibus beatus dauid —

f. 50 blan|dior disciplina; Epl'a augustini ad letū diaconem || f. 50^{b} Dño *etc.* Legi epl'am tuam —

f. 55 cōmendare uoluisset; | Sermo sci macharii ad monachos; | Frs kmi. quanquam et noticiam scripturarū ꝛ earū | —

f. 78ᵇ dā|nare non possit; | Explicit humilia pascae. | vii. incipit .viii; | Quodam loco sermo ✱ hieremiae proph&ae | —

f. 84 hominē portar& in celum; | Explicit humilia. pascae | viii. incipit viiii. | Dies hec fratres si bene pspicimus. duplici nob | —

f. 87 terminum | non habebit; | Explicit humilia pascae. | viiii. incipit x. Festiuitates. | iste carissimi et celebritates. | —

f. 89 cordis timore seru&ur; | Explicit humilia pasce. | .x. || f. 89ᵇ *leer* || f. 90 Incipit humilia xi. | Digne carissimi piis studiis exultemus | —

f. 93 seruie|runt in terris; xxiii. | Explicit humilia pasche xi | incipit xii | Resurrectio dn̄i nostri carissimi cum | qua —

f. 98 sensus nostros dō nostro; xxiiii | Expliciunt. humi|lie. pasche .xii. incipit. | humilia. de latrone. Ds̄ erat in xp̄o mundum reconci|lians —

f. 104ᵇ cum ueneris in regnum tum. | Explicit feliciter humilia de latrone be|ato qui in cruce missus | est quando et sal^ua^tor noster a iude|is in cruce pependit. Incipit de le|taniis. | Congruum ac ualde necessarium est dilec|tissimi fratres. ut sicut priori —

f. 107 in libertate captiuus est ·; || f. 107ᵇ Expicit humilia prima | de letaniis. Incipit de pe|nitentia ninniuitarū | in laetaniis. | Cum sacro uolumine ione pphetae gesta replican|tur. —

---

f. 62 felicis|simis hominibus p infinita regnemus scl'a scl'orum amen; Incipit sermo primus | Eusebii emiseni ad monachos; | Exhortatur nos sermo diuinus ut curramus | —

f. 64ᵇ accepimus | ad salutem *etc.* Explicit sermo | primus; Incipit sermo secundus; || f. 65 Quid salubritatis kmi —

f. 66 timore | dignetur *etc.* Amen; Explic̄ | sermo .ii; Incipit sermo .iii. | Sicut a nobis dn̄s p suscep|ti —

f. 69ᵇ inueniat iudicaturus; Explic̄ sermo .iii; | Incip̄ sermo .iiii; | Ad hoc ad istum locum conuenimus | —

f. 71 inuitante ueniamus; Explic̄ | sermo .iiii; Incip̄ sermo .v. | Si quando tre operarius. —

f. 76 sempitna felicitas; Explic̄ sermo .v. || f. 76ᵇ Incip̄ sermo .vi. Ait quodam loco sermo diuinus; —

f. 79ᵇ sine | fine durarent; Incipit omelia .i. eusebii emiseni | de pascha; | Exulta celum. et letare terra —

f. 110 ut non moriatur in uita ·; | Expicit de penitentia | ninniuitarū. Incipit hu|milia de ascensione dn̄i prima xx^{v}ii | Scire debemus carissimi. quod hodier|na festiuitas. non minor est —

f. 115^{b} &erni iudicis precurramus ·; | Finit feliciter. humilia de ascen|sione dn̄i prima: incipit | secunda. | Omnia se dn̄s in hoc mundo. sub | fragilitate —

f. 118 adquirat | natura gloriosior; || f. 118^{b} Explicit humiliae duae | due ascensione dn̄i. in|cipit de pentecosten | In illis diebus. dicit dn̄s. effundam de spū | —

f. 121 inexplibilib; desideriis explorare || f. 121^{b} Explicit. de pentecosten. | Incipit humilia. sc̄i iohan|nis baptistae. | Hodie dilectissimi fr̄s. | iohannis qui dn̄i precurrit —

f. 122^{b} in illo habitabit in nobis ·; | Explicit humilia. de sc̄o iohanne | baptista; Incipit eiusdem | alia | Beatus iohannes a sc̄o spū &iam in ma|iorum —

f. 125^{b} maluit augere. quam tacere ·; | Expliciunt humiliae .ii. de sc̄o |iohanne. baptista de passio|ne et alia. de natiui|tate sua. Incp̄t humilia de mathaueis; |Hodie itaque sacras septem marty|rum —

f. 128 effecti qui regnat in a&er|num ·; Finit feliciter. humilia | de machabeis. Incipit humilia | in natale apostolorum; | petri et pauli. | Beatorum martirum praeclara | gesta & speciosa —

f. 130^{b} & uulnerata remediū ·; | Explicit humilia de natale apos|tolorum; petri et pauli: | Incipit humilia de trinitate | generalis; Praesenti lecti|one percipimus; | Si quis uult post me uenire. abneg& se | —

---

f. 80^{b} in^{2}titu formidamus; Eplic̄ omelia i. Ĩcip̄ omelia .ii. | Benefica đi nr̄i —

f. 83^{b} dubitant p̄paratos; Explic̄ | omelia ii; Incip̄ omelia .iii; Magnum et admirabile| —

f. 88 respiciant iā redēpti. | Explicit omelia .iii; Incipit omelia. iiii; | Hodierni diei sacrosc̄a sollempnitas hebraice —

f. 90^{b} transeat angłoꝝ; Explicit omelia .iiii; Ĩcip̄ | omelia .v. | Opportune ⁊ congrue sub die insignis | —

f. 93^{b} ꝓ alapis suis; Explicit ome|lia .v; Incipit omelia .vi; | Magnitudo celestium | beneficiorum —

f. 98^{b} p̄pa|rare dignetur. *etc.* | Explic̄ omelia .vi; Incipit omelia .vii; | Bene nouimus p^{i}mū ēē —

f. 101^{b} dampnare non possit; Explicit | omelia .vii; Incipit omelia octaua; || f. 102 Quodam loco sermo ieremie —

f. 107 portaret in celum; Explic̄ omelia .viii; | Incip̄ omelia .viiii; | Dies hęc fr̄s kmī si bene | —

f. 133[b] non dubites praeparatos ·; | Finit humilia de trinitate. | generalis. Incipit de sc̄o | episcop̄. maximo et abate ·; | Loquuturi de perfectione summi antestitis —

f. 141[b] in filiis merita | iam resurgat·; Expliciunt humiliae | xxxvi. sed hic de sc̄o maximo | episcopo; Incipit ad dardanū de | terra repromissionis. | Quaeris dardane christianorū | nobilissime nobilium christianissime —

f. 148[b] nouissime sub regi|bus offendistis dm̄ ·; | Incipit de uigiliis. ac templū cupi mus | Nos etenim̄ fr̄s carissimi | si templum cupimus —

f. 153 sequenti exhibebit lectione ·; | Explicit de sc̄is uigiliis. Inci|pit de utilitate hymnorū·; | Qui promissum reddit debitū soluit | —

f. 159 quia ipsi. laudabunt dn̄m in sc̄la sclo̅m amen; | Explicit de utilitate hymnorū ·; | ÷ Incipit at agalsiam questionū. | CYMMIKTΩN; | I Cur iohannes discipulos suos mittit. ad dn̄m ut intro|gent — f. 159[b] (XI) fuerit homo peccati & reliqua ·; | Filius meus apodemius qui interprętatione no|minis —

f. 173 (VII) qui tritoco *(corr.)* man|datorum; *Hälfte der Seite leer* || f. 174 pergule & incontinencie uicium mors | intrauit —

f. 174[b] purificacione | ieiunii. uicina dī. praesenciam (q; *add. m. post.*) conferri; || f. 175 spiritali fenore ad ipsum boni operis recur|rat usura; —

f. 175[b] Ut | secundum salamonem. castigato pes|stifero. fidelis efficiatur astucior; || f. 174.175 *lose Blätter*

---

f. 110 tminū ñ habebit; Explic̄ omelia .VIIII; Incip̄ omelia .x. | Festiuitates iste kīni celebritates —

f. 112 timore seruetur; Explic̄ omelia .x; | Incipit omelia .XI; | Digne kīni piis studiis exultem' | —

f. 115 seruierunt in terris; Explic̄ omelia .XI. | Incip̄ omelia .XII. | Re surrectio dn̄i n̄ri kīni cū —

f. 118[b] sensus n̄ros đo n̄ro; Explic̄ | omelia .XII; | Incipit omelia de latne beato; | Ds̄ erat in xp̄o mundū reconcilians —

f. 123[b] in regnū tuū; | Explic̄ omelia de latrone beato; Incipit de | symbolo omelia prima; | Sicut nonnullis scire —

f. 128[b] ignis inferni; | Explicit omelia .I; Incipit omelia .II; | Fides religionis catholice lum̄ ē anime —

f. 135 uita custodiat; Explicit omelia sym|boli .II; Incipit omelia || f. 135[b] de trinitate; | Presenti lectione pcipimus. si quis uult p' me | —

f. 138[b] ad celestia non dubites preparatos. | Explicit omelia de trinitate·; Liber sc̄ę marię longipontis. ||

Excerpta *de patribus.*

407. membr. 4. foliorum 101. saec. X.

f. 1b [1]) ////////// quā audeat epōs iud̄. | i De ecclesia — f. 2 lxii De conscientia august̄. | Incipiunt capitula secun|di libri de diuersis | conciliis ecclesiasti|cae regulae in unum | collectis. | De ciuitatibus m&tropoleis | ł quales sub se habeant ciuitates | De causis singulis qualiter p | auctoritatem ueritatis uen|tilandae sunt | Statuta carthaginensis eccłae | antiqua cum capitulis lxxv | Qualiter examin&ur is qui | episcopus ordinandus est | i Ut ep̄s ordinatus scd̄m patrū| sc̄orum diffinitiones uiuat | —

f. 4b (cxxxii) ñ per | om̄a esse dispositam || f. 5 Ne temere quisquam audeat episcopos iudicare | Beatus hieronimus presbiter in libro his|toriae ecclesiasticae capitulo .ii. quem ipse composuit | astruit inter c&era. Constantinus catholicus impe|rator —

f. 28 lxii | Sermo sc̄i augustini ep̄i. de conscientia. | Fratres estote fideles —

f. 29b mereamur saluari. | De ciuitatibus metropoleis uel quales sub se | habent ciuitates. | In italia. Roma. Rauenna. Gradus. Aquileia. Mediol̄. | Prima prouintia lugdunensis. hab& ciuitates .v. | Metropolis ciuitas lugdunum. | Ciuitas eduorum —

f. 32 Prouintia alpium mari|timarum. hab& ciuit̄ nūm .viii. | M&ropolis ciuitas ebrodunū. | — Ciuitas. uinsintensis. | Incip̄ capitulū ecclesiasticae regulae ex diuer|sis collectae conciliis. quae in romano canone ñ habentur. | Beatus augustinus in libris de ciuitate dī dixit. | Omnes causae primitus — discernere deb&. | Antiqua constituta cartaginensis ecclesiae. | Qui ep̄s ordinandus ē. Ante examin&ur —

f. 33 p̄sentia ordinetur Cap̄ .i. | Ep̄s suscepto in nomine xp̄i episcopatu. —

f. 54 (cxxxii) & censuram canonum estimare | Excarpsum de epła sc̄i hieronimi ad rus|ticum de poenitentia peccatorū cxxxiii| Dn̄s per proph&am —

f. 56b ut facerem ei. cap̄ cccxxxiii *(sic)* | Excarpsum de collationibus patrum ab|batis punupii sermo de paenitentia et | satisfactione. | Multi sunt poenitentiae fructus. | —

---

[1]) Die ersten Blätter beschädigt.

f. 59 parce seruo tuo. | De collatione III theone abbatis. cap̄ XXI. | Nec tamen ex eo debemus —

f. 60 obliui one depereunt. De eucharistia | Scs̄ cyprianus dix. Eucharistia cottidie — n̄ desinat. | Unde supra in epl̄a hieronimi ad lucinū | Eucharistiam quoq; —

f. 60[b] arbitretur. | Exhortatoria optima ioh̄ constantino|politani epī ad poenitentiam quam fec̄ super psalm̄ L. de recuperatione lapsi. | O grandis misericordia dī —

f. 61[b] ab operibus malis. Excarpsum de libro | beati iohannis constantinopolitani | epī quam scripsit [de] recuperatione lapsi | Quia ualde magnum —

f. 63 & sincera conuersio. | De reparatione lapsi. gregorius. secun dino seruo dī inclauso. | Dilectissimo filio secundino seruo inclauso. Grego|rius seruus seruorum dī. Dilectionis tuae litteras| suscepi —

f. 65 redimere | uenit. Item isidorus de reparatione lapsi | Domino scō meritisq; beato fratri mansoni episcopo | isidorus eps̄. Ueniente ad nos famulo urō —

f. 66[b] dignitatis | recipi& meritum. Ex libro scī iohannis | constantinopolitani in euangel̄ ma|thei. ne nimis crudelis sit sacerdos| in iudicio aliorum. | Alligant autem onera grauia —

f. 67[b] & onerant inpotentes. | Sermo scī iohannis constantinopolita ni epī de IIII mensibus ieiuniorum com|putatum secundū solarē numerum. | Inter cetera proph&iae suae miracula. Zacharias —

f. 68[b] id est crisma nascatur | In explanatione zachariae prophe| te hieron̄ prbī. de eisdem ieiuniis. ita | scriptum est ut ait idem proph̄ | Et factum est uerbum dnī —

f. 70 his qui credunt in eū. | De obseruatione quattuor temporu | Primi igitur mensis —

f. 71[b] gaudio possidebit. | Excerptum de epl̄a scī augustini ad e uodium epm̄. ubi dr̄ qualiter intelle|gendum sit. quod petrus in actibus apos|tolorum de xpō dicit. et terra mota est | — qui dormierunt. surrexerunt. et de dd̄ | in eadem resurrectione. | De eo quod dicit petrus —

f. 73[b] sine peccato simillimam. || f. 74 Sententia. baedae prbī de libro tracta|tus sui in parabolis salomonis ubi dic̄ | Omnes qui ingrediuntur —

f. 74[b] Item unde et cuius supra | Notandum autem — falluntur| In cañ ancirano cap̄ .x. | de disponsatis puellis et ab aliis rap̄. | Desponsatas puellas — constiterit. | De decretis siricii ep̃i. cap̄ .IIII. quod non | liceat alterius sponsam ad matriũ rortiri. | De coniugali autem uelatione — uioletur. De ratione coniugũ dicta sc̃i aug̃ | Qualis deb& esse uxor —

f. 75 recipienda. Itẽ eiusd̃ | Nolite uiri — alteram ducere | Itẽ unde supra. sc̃i augustini. de concubinis. | Quale est & illud. —

f. 75[b] numquã licebit. De uxoribus non di|mittendis. hieronimus in cõmentario | super matheo libro .III. cap̄ XLVI inter | cetera sic exponit. | Et accesserunt ad ihm̃ —

f. 76[b] subicimus seruituti. | Item de consanguinitate. | Intellege quid lex loquitur. —

f. 77 incestus est. | Incipit sermo uenerabilis uiri ambrosii | mediolanensis ep̃i qui pastoralis dicit̃ | Si quis fratres oraculum —

f. 86[b] dare promisisti amen. | De quattuor uirtutibus. | Porro antequã de principalibus —

f. 87 Temperantia. | Prudentia est rerum diuinarum —

f. 88 aperire. De iustitia | Justitia ẽ animi —

f. 88[b] hereditas comparatur. De fortitudiñ | Fortitudo est magna —

f. 89 fortiter tolerare. | De temperantia | Temperantia est totius uitae —

f. 90[b] dubit& esse conexa. | De disciplina principum in ecclesia. | Potestas imperialis & regalis —

f. 92 seculorum amen. Exhortatio poeni|tendi cum consolatione et misericor|dia d̃i ad animam futura iudicia || f. 92[b] formidantem. Cur fluctuas anima —

f. 96 cultores efferunt mundi am̃ | In xp̃i nomine incipit sermo ad regem | Moneo sublimitatem tuam nobilissime rex. ut quę tibi | caritatis stilo [1]) —

f. 101 dandam. imploro o dulcissime rex. | Item sermo alicuius de his quae ius|tus homo obseruare debet. || f. 101[b] hec omnibus modis fuganda sunt & absciͩenda totaq; | animi uirtute separanda Languor a corpore. | Imperitia ab animo. Luxuria a uentre.

---

[1]) fol. 98 Hlotharius atauus tuus tres | filios habuit hildebertum. hlodoueum et hlod|mirum. In hiltiberto quidem tanta sapientia u. s. w.

A ciuitate | seditio. A domo discordia. & a cunctis temperantia | rebus O homo stateram ne transilias. id est ne iustitiam transgrediaris. Ignem gladio ne fodias. | id est iratum uerbis maledicis ne lacessas. Coronam | ne carpas. id est leges urbium conserues. Cor non co| medas. id est merorem de animo proice. Cum profec|tus fueris ne redeas. id est uitam istam post mortem ne | desideres. Per uiam publicam ne ambules. id est mul|torum errores non sequaris. Hirundinem in domu | ne suscipias. id est garrulos & uerbosos homines in | eodem tecto non habeas. Oneratis onus inpone. | id est ad uirtutem incedentibus auge precepta. | Deponentibus non communices. id est tradentes se | otio constringe. ||

Fulgentius Ruspensis [1]).

267. membr. 8. foliorum 228. saec. VII.

f. 1 Anno grẽ m̊ .cc. xxiii. Incep̃ al̃tcatio. + | ĩt .b. ep̃m lem̃. ⁊ W. abbatẽ .s̃. marc̃ ⁊ ĩt eud | abbatẽ. ⁊ W. p̃positũ cãbonẽsẽ. q noluit accipe | ĩ priorẽ. B. pic. moniales de usura — p laporcharia p. brunot. ||

f. 1ᵇ In hoc codice continentur
libri sc̃i fulgentii. episcopi
de praedestinatione liber .i.
de quaestione ab arrianis proposita liber .i.
item de alia ab eisdem proposita | quaestione liber .i.
dicta regis trasamundi et contra ea | responsionum liber .i.
de mysterio mediatoris ad suprascriptũ | regem liber .i.
de immensitate diuinitati[s] fili[i] dĩ liber .i.
de sacramento dñicae passionis liber .i.
ad optatum de consultiscios liber .i.
epistola ad gallam de uiduitate seruanda.
ad probam de uirginitate et humilitate liber .i.
epistola ad eandem uirginem probam.
epistulam de bono caritatis ad eugepium
epistola ad theodorum senatorem | de conuersione
epistula ad uenantia[m] non debere propter | peccata desperare conuersos [2]).

---

[1]) Eine andere Handschrift des Fulgentius siehe unten Tichonius 590. — [2]) Neben dem Index von einer Hand des zehnten Jahrhunderts: Hic est liber Sc̃i *Marcialis* monasterii *Lemouicensis*. Das cursiv Gedruckte steht auf Rasur.

f. 2 [1]) Gratias [2]) ago dño quod de bono then sauro —

f. 5ᵇ ut nos dño adiuuante te non pigeat | hereticis respondere expł. || f. 6 Litterae [3]) tuae fili karissime monime | quantum demonstrant —

f. 52ᵇ re|nouet studium temperies distinc|ta librorum | Expl. liber. primus. | Inc. liber. secundus. || f. 53 Satis est [4]) ut arbitror monime karis|sime quaestionem de diuersita|te —

f. 81 ac|cepisset supererogare non pos|set. Expl. liber. secundus | Inc. liber. tertius || f. 81ᵇ Quotiens dilectissime monime a xpi | famulis uirtus consideratur —

f. 98ᵇ consequetur salutem. qui in eo di|uine humanaeq; naturae plenã cognouerit ueritatẽ. exp || f. 99 *Über der Zeile* Obiectiones. regis. trasamundi [5]). | Dictum [6]) est patrem de se ipso hoc est de id [7]) quod | ipse est ineffabiliter — concordant | II Obiectio [8]). quid ad hoc dicitur — profiteatur. | Responsio Equidem dum nominantur —

f. 117 (XI) quia insepara|biliter est utrisque communis. eplicat. || f. 117ᵇ *leer* || f. 118 Trumphalibus [9]) tuis sensibus piissime rex ne|quaquam crediderim obliuione subtractum | —

f. 134 dein|ceps disputanda ds nobis ostium sermonis aperiat | Explicit. liber. primus. de mysterio mediatoris. | Incipit. liber. secundus. de inmensitate* diuini|tatis filii di. || f. 134ᵇ Quotiens humanae condicionis infirmitas. | semetipsam protinus cognitura —

f. 153ᵇ dominicae passionis. alio rursus incipiamus | exordio. | Explc. liber secundus. de immensitate | diuinitatis filii di. dni nostri ihu xpi | incpt liber tertius de sacramento | dominicae. passionis. || f. 154 Quamquam secundo libro superni muneris | opitulatione subnixi —

f. 181 supra quam petimus aut intellegimus. ex ipso eni | et per ipsum et in ipso sunt omnia ipsi gloria in sae|cula saeculorum. amen. | Explc. liber tertius. de sacramento dnicae passionis. ||

---

1) Unten: Pa. Petauius. — 2) LXV 151 (prologus in tres libros ad Monimum). — 3) l. c. 153. — 4) *om.* — 5) Fulgentii contra Arianos liber unus ad decem obiectiones decem responsiones continens. — 6) l. c. 205. — 7) hoc — 8) Obiectio prima — 9) l. c. 223 (ad Trasimundum regem libri tres).

181^b *leer* || f. 182 Epistulam [1]) tuam scae sollicitudinis indicem| ante aliquot menses —

f. 188 in quo continentiae uirtus palmam uitae meli|oris expectat | *Zwischenraum (in der Mitte eine ausradirte Zeile)* | Dominae [2]) uere inlustri et in xpi timore uenerabili | filiae gallae [3]). seruorum xpi famulus [4]). | ante menses aliquot diaconi mei ex urbe remeantis. | —

f. 198^b in omnibus et coram dño inuenies | gratiam | *In kleinerer Schrift* dñs te in uia iustitiae [5]) suae dirigat et ad regni | caelestis promissa perducat | domina inlustris filia [6]) | *Zwischenraum* | Spiritali [7]) desiderio atque instituto suo sca famula. | di proba quantum congratuler —

f. 211 quam debitae seruitutis officium sponsae dni denegare || f. 211^b Dominae [8]) in xpo plurimum uenerabili. et cum | omni honorificentia nominandae. famulae di. | filiae probae fulgentius seruorum xpi famulus | in dño salutem. | Epistulam scitatis tuae. cum tota cordis gratula|tione —

f. 215^b satiabimur cum delectatione et delectabimur | cum satietate explicit. || f. 216 Domino [9]) beatissimo et plurimum uenerabili | ac toto caritatis affectu desiderabili. sco fra|tri et conpraesbytero eugipio. fulgentius ser|uorum xpi famulus in dño salutem. | Utinam sancte frater tanta meo facultas suf|fragaretur —

f. 219 per|fecta sem^per caritate regnatur | *Zwischenraum* |

Orantem pro nobis — frater
domnus ianuarius — affectu
benedictionem a uobis — acceptam
suggestione fratris — uestris [10]). ||

f. 219^b Domino [11]) inlustri et merito insigni | ac prestantissimo filio thudoro [12]). fulgen|tius seruorum xpi famulus in dño sal' | Ut ignotus corpore uidear [13]) epistulari tibi me|am —

---

[1]) l. c. 303. Nach dem vorgesetzten Index ist dieser Brief an Optatus gerichtet. In der Ausgabe fehlt der Name in der Überschrift: Domino et merito venerabili filio Fulgentius servorum Christi famulus in Domino salutem. — [2]) l. c. 311. — [3]) gallae fulgentius — [4]) famulus in domino salutem — [5]) virtutis. Der Corbeiensis hat ebenfalls iustitiae. — [6]) filia amen — [7]) l. c. 324. — [8]) l. c. 339. — [9]) l. c. 344. — [10]) Der Schluss des Briefes ist in vier Absätzen mit kleinerer Schrift geschrieben. — [11]) l. c. 348. — [12]) theodoro — [13]) audeam.

f. 222ᵇ et subsequentem uale|at [1]) ad regni caelestis beatitudinem perueni^re. | *In kleinerer Schrift* Sanctam multumq; in xpo —
f. 223 digneris. | Inseparabilis trinitas — inlustris fili [2]) | *Zwischenraum* | Dominae [3]) inlustri et merito uenerabili | filiae uenantiae. fulgentius seruorum | xpi famulus. in dno. salutem. | Sicut uera lux nullatenus obscuratur ita num|quam —
f. 228ᵇ faciem tuam ne confundas nos. | *Petauius* ||

Gregorii Turonensis *libri miraculorum et de miraculis S. Martini.*

530. membr. Grossquart. foliorum 122. saec. X.

Vorn und hinten je zwei Blätter, welche von gleichzeitiger Hand Bruchstücke der glosa in exodum und in leviticum des Strabus enthalten

f. 3 [4]) Incipiunt capitula | I De natiuitate dni nri ihu xpi | in bethleem — f. 4 CVI De inportunitate | muscae signo epi auersa [5]) | Explici|unt | capi|tula || f. 4ᵇ Incip lib primus miracu|loru in gloria beatoru | martyrum opere geor|gii florentii gregorii epi | turonici [6]) | Hieronimus [7]) prbt & post apostolu paulu bonus doctor | — f. 5 salutar&uum. | I Nato ergo dno nro —

f. 52 (CVI) sanguinis commertio reparauit [8]). | Incipiunt capitula de passione | et uir^tu tib; sci iuliani martiris [9]). | I De passione eius [10]) —

f. 53 L De alio caeco inluminato. | Magnum in nobis quodammodo —

f. 67ᵇ usq: ad consumatione hui' uitę custodiam [11]). | Explicit liber de gloria sci iuliani. Incipiunt | captl de uirtutibus sci martini epi | I Quod seuerus uita sci [12]) conscripsit —

f. 68 (*Oben* hic est lib sci Martini) XXXV De securo contracto. | Georgi. florenti. Gregorii. turonici de uirtutib. beati

---

[1]) qua valeat — [2]) Vgl. fol. 219. — [3]) l. c. 352. — [4]) Unten: οἷς ἀτυχῶ, λίαν εὐτυχῶ | PPet. Genabens. — [5]) de Pannichio presbytero — [6]) Liber miraculorum. Liber primus de gloria beatorum martyrum. — [7]) LXXI 705. — [8]) reparavit. Amen. — [9]) Liber secundus de passione virtutibus et gloria S. Juliani martyris. — [10]) S. Juliani martyris — [11]) custodiam. Amen. — [12]) S. Martini.

martini epi [1]) | f. 68[b] Dominis [2]) scis & in xpi amore dulcissimis frib; & [3]) filiis aeclę turoni cę mihi a do comissę Gregorius peccator. | Miracula quae [4]) dns ds nr —

f. 69 uirtutibus elucere .I. | Multi enim [5]) sunt —

f. 82 olim meminisse iuuabit. Explicit liber prim' | Incipiunt capitula libri secundi. | I Qualit a febre & dissenteria erut' sum. | —

f. 82[b] LX. De oculi [6]) & capitis | mei | dolore. | Incipit liber | secundus: | de uirtutibus | quae fac[te] sunt | postquam nos | uenimus [7]) : | f. 83 Qm perscriptis uirtutibus — in cumulis .I. | Anno centesimo septuagesimo secundo —

f. 87[b] (XVIIII) Lucescente autem die reseratis [8]) || f. 88 (XXIIII) fere [9]) aut eo amplius. uenit iterum ad so'lemnitatem. —

f. 97[b] sum confessus in seculo. | Explicit liber .II. | Incipiunt capitula libri tertii | f. 98 I De dolore fauciū mearum. | —

f. 98[b] LX. De his que in [10]) itinere gesta sunt. | Incipit liber .III. feliciter; | Tertio [11]) ordinante xpo libello [12]) — recessisse cum cursu | Quid autem nuper ptulerim —

f. 111 prouehitur [13]) ad coronam., Explicit liber tertius | Capitula libri quarti. | I De dolore uentris mei. —

f. 111[b] XLV De caeco et contracto [14]) | Incipit liber quartus | Saluberrimo nos hortatu proph&a — f. 112 restituit sanitati. II | Nuperrimo autem tenpore —

f. 120 (XLV) protinus morbo caruit; | Explicit liber quartus de uirtuti|bus et miraculis beati martini | confessoris. ||

HIERONYMI *liber de locis Hebraeorum, quaestiones hebraicae in Genesim, etc.*

39. membr. 4. fol. 1—105 saec. X, fol. 106—108 saec. XII, fol. 109 saec. XIII.

f. 1 In nom scae trinitat. incip. lib. | sci hieronimi. de interpraetacioñ. lo|corum Hebraeorum | Eusebius [15]) qui a beato pāphylo

---

[1]) de miraculis S. Martini episcopi — [2]) l. c. 911. — [3]) ac. — [4]) illa quae — [5]) *om.* — [6]) oculorum — [7]) venimus nos — [8]) l. c. 949 c. — [9]) l. c. 951 c. Ein Blatt ausgeschnitten. — [10]) in meo — [11]) Tertium — [12]) libellum — [13]) provehetur — [14]) Fehlt die Überschrift des letzten Capitels: De incendio ope eius extincto. — [15]) XXIII 859. Vallarsi hat diese Handschrift benutzt.

marty|re cognomentum sortitus .ē. — posse me credo. De Genesi || f. 1[b] Ararat arminia —

f. 43 ubi adonias immolat [1]) uictimas iuxta fontem rogel. | Explicit. liber locorum. sci. hieroni|mi. feliciter. || f. 44 Incipit liber questionum sci hyerō | Qui [2]) in principiis librorū debeamus [3]) secu|turi operis —

f. 45[b] garrire thenebrosis. | In principio fecit ds caelū & terrā | —

f. 90[b] ser|uientes altari uiuant [4]) de altari | Explicit liber questionum | sci hieromini | Incipit tractatus sci hieroni|mi de chain [5]) || f. 91 Beatissimo papae damaso hieronimus | postquā aepistolā tuae scitatis accepi. —

f. 97 plenitudo gentium | tunc omis israhel saluus erit. | Dilectissimo [6]) & honorabili fratri uicturio | hilarus archidiaconus. Cū pleriq: (i *in* ū *m. ead.*) de ratione | paschali tā de greco translata —

f. 97[b] dirigatur. ora ꝓ nobis dilectissi|me frt. | Dnō [7]) uere scō & in xpo uenerabili fratri hilaro | archidiacono uictorius. Vtinā prȩceptis | tuis archeds. Uenerabilis hilare. tam | effectu ualeā parere quā uoto. —

f. 102 kl mairū. scdm aegiptios. cū aliquotiens obser|uandū ē. repperiri ñ posse || f. 102[b] Incipit ordinis paschalis | Cum [8]) omnes apostoli de hoc mundū | transissent ꝑ uniuersum orbē. —

f. 105[b] Narrat ergo & renuntiat. ea quȩ in psalmo tenen|tur. Explicit. || f. 106 Sermo ex dictis beati Athanasii summi pontificis. de imagi|ne saluatoris xpi. | Apud caesarea cappadotiae in urbe ꝑmaxima conuenientes | —

f. 109[b] ad sua rediere laudantes dm̄; Ita de greca edicione ad latine | lingue noticiā translata. sēp maximā in nr̄is uoluminib; teneat | hec lectio sacrā. Ingenito genitori ac genito ingenito ⁊ ab utroq; | ꝓcedenti. Laus & honor sit spitui ꝑ cuncta. scl'a amen. | Explicit sermo de imagine dni. ||

---

1) immolavit — 2) l. c. 935. — 3) debebam — 4) vivunt — 5) ep. 36 XXI 452. — 6) Bucherius de doctrina temporum (Antverpiae 1634) p. 1. — 7) l. c. p. 2. — 8) ?

Hieronymus *de viris inlustribus.*

2077. membr. 4. 2 col. foliorum 101. saec. VII [1]).

f. 1 Inc̃ lib *(der Titel selbst ausgegangen)* | hieronimi pb̃ | hortaris [2]) dexter ut | tranquillum sequens | —

f. 2 cognoscant [3]) | uale in dño ihu xpo. exp̃. | Incipiunt brebes| i Simon Petrus — cxxxv hieronimus pb̃. us|que hic ad se fecit [4]) ✠ | Incip̃ indicul. uirorũ | int̃ quos gennadius pb̃. post. | obitum beati hieronimi addidit | cxxxvi Iacobus cognomen|to sapiens | — f. 5 ccxxvii Iohannis pb̃. expl. | indicu|lum | Incip. ipse lib̃. || f. 5ᵇ Simon petrus filius | iohannis prouinciae | galileae —

f. 47 nunc habeo | in manibus et nec|dum expleta sunt [5]) | (*in mg.* ora pro me | dñe bene|rauilis | pater) Exp̃. inl̃. uirorum lib. i | hieronimi | Incipit. idem inl̃. | uirorum. lib̃. secun|dus Gennadi presb̃ | Massiliense subiunctus | feliciter [6]) || f. 47ᵇ cxxxvi Iacobus cognomẽ|to sapiens niziui|ne [7]) nobilis persa | —

f. 78 dicitur ex [8]) tempore | declamare [9]) | *Über der Zeile* ✠ de duobus testibus | ✠ Incipit de enoc et helia | Dicitur [10]) uenire enoch | et helia praedicatu|ri —

f. 78ᵇ potuit extorque|re sermonem | explicit || f. 79 *Über der Zeile* inm̃ dñi incipit ratio paschae | Ratio paschae. Dicente dño ad moysen mensis hic | —

f. 79ᵇ Post octogesimo quar|to anno. reuertitur ad se cyclus || f. 80 i Anno kal̃. iañ. die sab̃ba lun. xxi dies pasc. vi kal. ap̃ril. l.xvi Const̃ vii et const^no. —

f. 81 lxxxiiii Ann. kal̃. Iañ. d. viĩ. Lun. x d. p. iii d̃. apr̃l. l.xxi actio. iterum et segr//$_{\text{uerto}}$| ✠ Expl conp. pasc. cum conpitem lunae quae si custoditur repraehendi ñ. potest | Id est hic usq. ad ann. cccc. a passione dñi et in alio sequitur. a felice et ////// ||

f. 81ᵇ *Über der Zeile* Inm̃ dñi inc̃ cronica | ✠ adam | seth | —

---

1) Palimpsest der Verrinen. Vgl. über diese Handschrift Mommsen Hermes I S. 130 ff., de Rossi inscr. Christ. I p. LVIII sq. — 2) XXIII 601 Hortaris me — 3) agnoscant. — 4) usque — fecit *om.* — 5) In der Ausgabe folgt noch 'adversus Jovinianum — epitaphium'. — 6) Die Vorrede des Gennadius fehlt (LVIII 1059). — 7) Nisibenae — 8) et ex — 9) l. c. 1115. Cap. 94—100 des Gennadius fehlen. — 10) ?

f. 93 deportatus est. quo persequentibus || f. 93b barbaris et incensa cum eo domo sepultura quoque caruit. | huc usque hieronimus. exhinc prosper consecuta | subiunxit. Igitur Ualente a gotis —

f. 96b Leone aug̃. ter. | Incip̃. epitoma temporum et indiculus pascae | Sc̃orum [1]) et uestris orationibus. faciam spiritaliter | quod solent hii facere qui in breui tabella terrarum | *u. s. w.* [2])|| f. 99 Nox in octo partibus diuiditur | uespera. fax. concubia. intempesta | gallicinium. conticinium. crespulum. aurora. | *folgt eine Tafel der Winde* | A quarta usq; xi. B̃ est. ab xi usq; xviii cauendum ab xviii usq; | xxvii B̃ est xxxvii usq; quarta. id̄. cauenda est. || f. 99b Ex libro quarto publi uegati renati. de re militari. in titulo xxxviiii post prae|cepta belli naualis quae incipiunt a titulo supra scripti libri xxxi inter ce|tera et ad locum [3]). Igitur uentorum numerum atque uocabula. ars naui|gandi primum debet inspicere —

f. 100b non solum peritiae ratiorum. eti|am uulgus intellegit. | Item ex superioribus libris eiusdem operis inter cetera et ad locũ. | Aput romanos in legione .x. cohortes erant — in praelio in quibus. e|rant sena millia armatorum || f. 101 Inc̃. nomina heresum quarum etiam opiniones | subter adnexae ab augustino episc̃; in hoc uo|lumine congestae sunt: | i Simoniani — xc Eutychianistae [4]). ||

Q. Julius Hilarianus.

213. membr. 4. foliorum 157. saec. X.

f. 1 [5]) In dĩ nomĩn | incipit libel|lus quinti Ju|li (lii *corr. m. al.*) hilarionis | *Petavius fügt hinzu* de Danielis Hebdomadibus, *Angelo Mai* seu potius de cursu temporum vel de mundi duratione. | Quantocumque [6]) | tempore in diui|nis legibus cuius|cumque timentis | dñi intentus fuerit | animus tanto e lege [7]) que uera sunt disc& ut discendo | — f. 13b manebunt. Impii in ambustione ęterna |

---

[1]) ? — [2]) Die epitoma temporum geht bis 562. — [3]) Die von Mommsen als juristische Formel bezeichneten Worte 'inter cetera et ad locum' kehren überall in den patristischen Handschriften in Excerptentiteln wieder. — [4]) Bloss die nomina sind erhalten. — [5]) Unten: PPetauius. — [6]) XIII 1097. — [7]) Das corrupte *eligere* der Ausgabe wird durch die obige Lesart schlagend emendirt.

iusti aut cum dō in uita a&erna. amen. | Explicit libellus quinti iu|lii hilariani | Incipiunt capitula chroci | hieronimi excarpsum ⁖ | I De regnu · asyriorum —

f. 15ᵇ LXII De iustiniano imp̄ & belsarium patricium | Expliciunt capitula | Incipit liber | Regnum [1]) Assyriorum. | Primus rex nimus regnauit an̄ LI & mu|lier sua —

f. 52ᵇ (XLIX) ita cuncta mixta sunt ut gestorum ueritas quę | historię insere possit ad plenum repperiri non | potest | Ydacius [2]) seruus dn̄i n̄ri ihū xp̄i uniuersis fide|libus in dn̄o n̄ro ihū xp̄o & seruientibus se [3]) | in ueritate salutem probatissimorum in om|nibus uirorum studio [4]) —

f. 53 ignarus | indignissimus omnium seruorum dī ydacius | seruus ihū xp̄i & dn̄i n̄ri que secunt ab anno pri|mo theodosi agusti & conper& descripsi breue | ante factę prefationis inditio. | *in mg.* L | Romanorum XXXVIIII teodosius per gratia|num —

f. 75ᵇ (LXII) nominis gloriosis | uictus nomen uitāque amisit. Explicit liber | Incipit prefati greca [5]) | Decedant eo [6]) atq: immo potius pereunte ab | urbibus gallianis [7]) liberalium cultura litte|rarū —

f. 76 ab ipso mundi pricipio libri poneretur initium primi [8]) | Explicit prefatio liber. Incipiunt | capitula libri quod est excarpsum | de chronica grecū epis̄ thoronaci | I De hunis et agetiū patritium [9]). — f. 78ᵇ XCIIII De chilperico quod filiā suā hispaniā [10]) cum thes|auris direxit et in continuo calauilla mortu|os [11]) est. Expliciunt capitula | I Cumque uuandali p̄terissent a galliis | —

f. 105ᵇ (XCIIII) crudelissimam uitam digna | morte femuit *sic.* || f. 106 Incipiunt capit̄ chronici libri. | I De bonitate guntramni et ecclesia sc̄i marcelli | —

f. 108 (LXXXV) De uuillibadi interitū et flaocati obitū | Explcūt capitula. | Incipit prologus | Cum [12]) aliquid ūiusso uebi [13]) proprietate non habeo. | —

---

[1]) f. 13ᵇ—157 Fredegarii chronicon. Denselben Inhalt hat die Wiener Handschrift des Hilarianus (vgl. *Tabulae* 482) und der Vossianus 5 in Leyden (Pertz, Archiv 7, 255). — [2]) LXXIV 701. — [3]) servientibus se *om.* — [4]) studia — [5]) Fredegars Auszug aus der historia Francorum Gregors von Tours. — [6]) Decedente (LXXI 159). — [7]) Gallicanis — [8]) libri primi poneretur initium: cuius capitula deorsum subieci — [9]) Agecio patricio (l. c. 573). — [10]) in Spaniam. — [11]) ad Calam villam mortuus — [12]) l. c. 605. — [13]) unius uerbi

f. 109 cũ childerici uita finis|set. scripsi [1]). Explicit prologus | Incipit liber chronici | Guntrãnus. rex francorũ cum iã anno xxiii. burgun|dię —

f. 157[b] Karlus cũ exercitũ regressus in loco | qui dicitur sillis sup ripam. | *Von einer Hand des eilften Jahrhunderts* Remigius p̃sul meritis ortuque uenustus | francorum domino gentẽ peperit luculentã ||

HILARII *tractatus super psalmos.*

95. membr. Grossquart. foliorum 229. saec. X.

f. 1 Incip̃ tractat̃ sc̃i hila|rii ep̃i pictauiensis super psalmos | Diuersas [2]) esse plurimorum in [3]) psalmorum | libro oppiniones. — ꝓpria [4]) & congrua claue pandamus. | Beatus uir. qui non abiit in consilio impiorũ. et in uia peccatorũ non st&it. | —

f. 7[b] sc̃lorũ. amen. Explicit. psalmus .i. Incipit psalmus .ii. | Quare fremuerunt —

f. 229 qđ cũ ds̃ sp̃s sit dñ | tamen non caro iã sit ////////// [5]) sed sp̃s. Finit tractatus de psalmis .c.l. | in xp̃o dñõ nr̃o amen | Hic est liber Sc̃i maximini miciacen|sis monasterii quem petrus abbas | scribere iussit et ꝓprio labore ꝓuidit atque distinxit | et diae caene dñi super sacrũ altare sc̃i stephani dõ et sc̃õ | maximino habendũ obtulit sub huius modi uoto. ut quis|quis eum inde aliquo ingenio non redditurus | abstulerit cum iuda ꝓditore anna /// caipha | atque pilato damnationem accipiat | Amen ||

IGNATII *epistulae.*

81. membr. Kleinquart. fol. 1—12 saec. X, fol. 13—97 saec. XI.

f. 1 Ampla [6]) pectoralem suscitat uernia cauernam. | mestum extrico pulmone tonstrum. Sed gaudi|fluam pectoreis arto procellam arthereis. Cum | —

f. 12[b] in solum fabulosam exprimunt accolę soriam. | Hisperica finiunt famina. amen. || f. 13 *Name des früheren Besitzers* Loys Cartier ||

---

[1]) Chilperici vitam finisse scripsit — [2]) IX 232 Varias — [3]) de — [4]) propria sua — [5]) laudatura — [6]) Herausgegeben von Mai CA 5, 479.

f. 13ᵇ Incipiunt eple sci ignatii mris | numero .xii. Incipit prima. | Ignatius qui et theophorus mise|ricordiam —

f. 88ᵇ in pacientia ihu | xpi. Expliciunt .xii. eple. sci igna|tii. mris antiocensis. | Incipit laus Hˢronis discipli sui | atq. successoris in eum. | Sacerdos & assessor sapientissimi di ignati. | —

f. 89 sicuti prius solebas. faciebas; | Explicit laus hyronis. Incipit | epła beati policarpi Smirneoꝝ | ęccłę epi ad philipenses confirman|tis fidem eorum. | Policarpus & qui cu eo st —

f. 95 gra ipsius | cu omib; uobis am Explic ep!a bi | Policarpi ad philipenses. | Policarpus iohis apłi discipłs & ab eo | —

f. 97ᵇ que ndu ad nos ꝑuenerunt. | hui' op' scripti finalit explicit istic. | hic lib ignatii radiatur dogmate sci. | Que lector sci fore cognoscat iuliani. | hunc si quis nequa sco subtraxerit uq. | p' fine uite barathri cruciet in igne ·,· ||

Isidori *allegoriae.*

231. membr. 8. foll 1—40 saec. XII — XIII, fol. 41 — 165 saec. X, fol. 166 — 191 saec. XII—XIII [1]).

f. 1 Incipiunt capitula libri | magni aurelii cassiodo|ri senatoris de anima | Quid amici requisierint. i | — Oratio. xvii | Expliciunt capitula | Incipit liber cassiodori senatoris | de anima; Quid amici requisiuerint; | Um [2]) iam suscepti opis | optato fine gauderem. —

f. 18 cuersatione tractare. Explicit liber | Cassiodori de anima. pax legenti. | uita credenti. salus scribenti. | gloria deo largitori. regnanti in | secula seculorum amen. Incip lib sci | prospi ꝓ pdicatorib' grae dei. contra libru | Cassiani prbi q pnotat de ꝓtectione di. || f. 18ᵇ Gratiam [3]) di qua xpiani sumus qda | dicere audent. —

f. 40ᵇ pmatu. q se dix [4]) ee pncipiu. qm ex ipso ⁊ p ipsu ⁊ in ipso sunt | omia. ipsi głа. in secula. amen. Explicit lib | sci prosperi contra librum abbatis quondam | cassiani qui prenotatur de protectione dei. | siue aduersus dogma pelagii et celesti⁎i ⁎⁎⁎⁎ |

---

1) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 99, 28. — 2) LXX 1279. — 3) LI 213 (de gratia dei et libero arbitrio liber contra collatorem id est pro defensione S. Aurelii Augustini Hipponensis episcopi contra Cassiani presb. librum qui titulo de protectione dei praenotatur). — 4) dixit se.

××××××××××××××××××××[1]) inimic[rū][2]) grę di & dñi | nostri ihū xpi. || f. 41 nere[3]). rata pcipere. scā admonere; Ut quisq; lę|tus —

f. 44 Quāuis enī in huius exilii aerūnosā caecitatem —

f. 54 ingrediat explа|nare. Incip prolog libri secdi | Omnis itaq; scōrum auctoritas —

f. 69[b] melius | arbitror. Incipit prolog libri ttii. | Duas enim creaturas —

f. 86[b] confitenti in oma scla scōrū *sic* | Adesto lumen uerū —

f. 88 gratiarū actio in scla sepitna | Credimus scām trinitatem id ē patrem & filiū | —

f. 89[b] beatitudo & gloria. | Desiderantissimo filio fredegiso albinus | salutem placuit prudentia urāe fili | —

f. 94 in cruce spm xps | Carissimae in xpi caritate sorori eulaliae uir|gini albinus in dño salutem scāe sollicitudini urae | —

f. 105[b] fulgeat in meritis sic pia uirgo sacris. | Incipit expositio. sci euangelii. | Matheus sicut in ordine primus ponitur | —

f. 109 in intellectu uertitur | Incipit de seriem generationis ihū xpi dni nri secundum carnem | Quomodo iuxta historiae fidem accipiendū | —

f. 113[b] passionē | finem accepit | Item de nouo testamento | Quattuor[4]) euangeliste dnm[5]) ihm xpm sub quat|tuor —

f. 122[b] refectione saturabuntur[6]). Item praefa|tiones librorū noui testamenti | Euangeliorū predicatio. quāuis quadrifaria | —

f. 123 eloquio ediderunt. | Incipit liber de int|pretatione quorundam nominū | ueteris nouique testamenti[7]) | Dño & di seruo orosio epō[8]) isidorus quedā notis|sima nomina legis & euangeliorū[9]). quae sub alego|ria —

f. 131 coronam accepit[10]). | Dñs & saluator noster —

f. 138[b] ipsius misericordia liberamur. amen | Incipiunt int|pretationes no|minū ex hebreo in | latinū | hel: ds —

f. 141 Anien: fidelis s nutricius | Gr nom in l interp | O theus. ds | —

[1]) In veteri Corbeiensi exemplari: nefandi dogmatis repertores ac defensores et — [2]) inimicos — [3]) Ein Blatt fehlt. Vorrede von Alcuinus de trinitate.—[4]) Isidori allegoriae quaedam ex novo testamento LXXXIII 115.— [5]) *om.* [6]) saturabuntur, ad quam saturationem nos perducat Christus. Amen.— [7]) Allegoriae quaedam sacrae scripturae l. c. 97 — [8]) Domino sancto ac reverendissimo fratri Orosio. — [9]) evangeliorumque — [10]) l. c. 116. Die allegoriae ex novo testamento siehe oben fol. 113[b].

f. 141[b] Biblioteca repositio librorũ | f. 142 Incipt explanat symboli apostolice | Quando beatum legimus paulũ apłm dixisse | —

f. 152[b] in symbulo continen|tur. amen | Iniunxisti mihi illud fidei opusculũ qđ passym in | ecclesiis recitatur —

f. 165[b] de illius laude & nos gloriemur qui uiuit & regnat | p infinita semp secula seƚorum. amen | Iñ Quomodo intellegendũ ẽ illut qđ in libro deuteronomi um scriptũ ẽ: ego enim sum dñs dš tuus emulator. | reddens iniquitatẽ —

ibid. a dño redduntur. | f. 166—191 *enthalten die Apocalypse.*

Isidorus *de natura rerum.*

255. membr. 4. foliorum 194. saec. X [1]).

f. 1 Dnõ [2]) & filio sisebuto ysidorus, dum intepręstantẽ [3]) ingenio facundiaque | — efficiat | i de diebus — f. 1[b] xlvi De monte ethna [4]) | f. 2 Dies est solis orientis pręsentia quousque —

f. 21[b] Finem numquam est habiturus | Explicit liber primus sči Ysidori | Tu [5]) forte inluculentus [6]) uaga carmina gignis —

f. 22 luna meat fratrem rectis | obiectibus urgens | kł Octbr antiphona sči Germani | O atleta inuictissimum germanum —

f. 22[b] a periculo mortis. A. | f. 23 Incipit lib pronosticoř | editus a iuliano tolotanę | episcopo ad dida|lium episcop|um barcinonensem [7]) | Diem illũ clara redemp torũ omniũ exceptione | conspicuum. —

f. 25[b] debeat publicari sententia. Oratio | Desertum idumeę cecus et morbidus possessor inha|bitans —

f. 26 rerum euidentia contueri. | Explicit prologus siue oratio | Iuliani cathedre Toletane epi. Incipiunt capt lib prim. | f. 26[b] De originae mortis humanae | i Quomodo mors primum subintrauerit in mundũ | —

f. 27 xxii De oblationibus quę ꝓ defunctis fidelibus | offeruntur. Expliciunt capitula lib prim | Incipit liber de origine mortis | hu-

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 99, 39. — [2]) LXXXIII 963. — [3]) te praestantem — [4]) Cap. 44 und 48 fehlen. Vgl. Isidorus de natura rerum ed. Becker prolegg. p. XXVI. — [5]) l. c. 1112. Vgl. Arevalus l. c. 76, 12 Isidori lib. de nat. rer. ed. Becker S. 78. — [6]) in luco lentus — [7]) XCVI 453.

manę quomodo mors primum | subintrauerit in mundum | Peccato primi hominis actum esse ut mors in mun|dum —

f. 78b nisi peruenire ad regnum cuius nullus est finis. Expl | Tractatus sci̅ ambrosii de superbia carnis *(von anderer Hand)* | LXIII Ad te [1]) manũ meã extendo quẽ sentio in timore di̅ tenere vexillũ —

f. 79 Itaque mortificem' carnem ꝑ abstinentiã & ieiunio. | & oratione. Explicit liber. pro⁎nostico⁎ || f. 79b *Hymnus* || f. 80 larum brachia decoraris. ille uirtutum ornamenta | animę suę. a xp̅o decorem accipit. Semper enim caeleste donum a xp̅o expectat. — Ideo frater carissime. Consideremus quis est qui nos | pr&ioso sanguine redemit. —

f. 109 atque in aeterna beatitu|dine una cum sc̅is & electis tuis aeternaliter | regnare concedis. quia est tibi cum aeterno | patre & spũ sc̅o una deitas. gloria. uirtus. impe|rium. & potestas in scła scłorum. amen: | Confessio ad prima | Confiteor dño et ti pater. quia peccaui in cogita|tionibus pessimis —

f. 109b perducat te ad uitam aeternam. Amen. || f. 110 *capła libri primi* [2]) | I Quod [3]) ds̅ sũmus & incomutabilis sit | — XXXI de gloria sc̅orũ | *hic desunt capła secundi libri* | *Capła libri tertii* | I de flagellis di̅ — LXVI de exitu | Incip̅. liber. spermologon. Isydori. | I Quod ds̅ summus et incommutabilis sit | Summum bonum ds̅ —

f. 134 & nos ascensuri sumus. Explicit liber ⁎⁎⁎⁎⁎⁎ | Incipit liber ⁎⁎⁎⁎⁎⁎⁎⁎ | Omnis qui secundum dm̅ sapiens —

f. 159b periculum exhibent [4]). Explicit liber secundus | Incipit liber tertius. .I. De flagellis di̅ | Diuinae sapientiae subtilitas —

f. 190b caelestis aula lętificandos includit. | — f. 192b *Hymnus auf S. Germanus* | f. 193. 194 *m. s. XIII: Gebete* ||

1260. membr. 4. foliorum 178. saec. X [5]).

f. 1 [6]) Liber Baedae prb̅ti de natura rerum.

---

[1]) ? — [2]) Das cursiv Gedruckte von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts. — [3]) LXXXIII 537 (Isidori sententiarum libri tres). — [4]) exhibet — [5]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 101, 8. — [6]) Unten: Petri Danielis Aurel.

f. 7[b] Tempora. momentis. horis diebus mensib; annis. sc̃lis aetatibus diuiduntur Momentũ ẽ | —

f. 14[b] apr̃ die non fuisse aut ante aequinoctiũ fuisse confirmet. | Est eni racio qualiter terminus paschalus *(corr.)* inueniri possit. mar̃ habet regula | — f. 16[b] ordo appelland̃. xi. kl̃. apl̃. ||

f. 17—43 *Isidorus de natura rerum* [1])

f. 43 Tu [2]) forte inluculentus [3]) uaga carmina gignis —

f. 44 luna meat fra|trem rectis obiectibus argens [4]). ||

f. 44[b] Incipit liber Hygini | periti magistri de as|tronom̃ hyginus m̃. fabio | plurimam salutem. | Etsi te studio —

f. 86 In sinistro lumbo .i. || f. 86[b] Ad boreae partes arcti uertunt & anguis | — eridaniq. fluenta. ||

f. 87 In dĩ nomine incipiunt pauca de ratione | conputandi secundum solem et lunam | Me legat annales uult qui cognoscere ciclos | tempora qui uaria qui simul astra poli | Sciendũ nobis. quomodo so|l —

f. 118 Incipiunt argumenta de titulis paschalib; | aegiptiorũ inuestigata sollertia q̃ dionisius | conposuit utraq; lingua grec̃ uidelicet et lat̃ eruditus | Si uis scire qt̃ anni s̃ —

f. 118[b] illius mensis. | Aliud argumentum. de hac eadem ratione | Si uis scire septimane —

f. 119 luc& luna xv̊. | Aliud argumentum de hac eadem ratione Victurius | Massiliensis dicit. | Si quis scire quot horas —

f. 120[b] lun̄ xiiii paschalis. *u. s. w.* || f. 123[b] De saltu lunae uicturius dicit. | Post decem & nouem an̄n aegyptiorũ more continuato or|dine —

f. 124 dili|gentius animaduerti deb&. || *zwei Blätter fehlen.* || f. 125 [5]) Incipit lib̃ aethici philosophico editus | oraculo. a hieronimo presbitero tr̃as|lat' in latinũ. Ex cosmografia .i. mundi scriptura; | Edicta aethici philosophi. cosmographi; | Philosophorum scedulas —

f. 164[b] Propauit in montẽ sacrũ arasq. iouis famosissimã ||

f. 165—178 *Griechisch-lateinische Glossen.*

---

[1]) Der Titel fehlt. Ebenso fehlt c. 44 und 48. — [2]) LXXXIII 1112 Vgl. Arevalus a. a. O. 76, 12 Becker a. a. O. S. 78. — [3]) in luco lentus — [4]) urgens. — [5]) 125—178 saec. XII.

Isidori *origines.*

1953. membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 210. saec. X [1]).

f. 1 [2]) Domino | meo et dī | seruo brau|lioni epō | Isidorus ·,· | Omni desiderio — frater | Domino meo et uere domino | xp̄ique electo Isidoro epis|coporum summo braulio ser|uus inutilis sc̄orum dī | O pie domne —

f. 1ᵇ marcescens | domino meo et dī seruo brau|lioni epō Isidorus | Quia te incolumem — domne Domino | meo et uere dn̄o xp̄ique elec|to isidoro episcoporum summo | braulio seruus inutilis seruōrū dī | Sol& repleri —

f. 3 mereamur Domino meo et dī seruo | braulioni episcopo isidorus | Tuae sc̄itatis — frater | Domino meo et dī seruo brau|lioni epō hisidorus | En tibi — maiorum. Explicit. ||

f. 3ᵇ *(manu s. XI)* Sancta [3]) dei genitrix. post partū uirgo phennis — Mille p effusos uincis quos luminis orbes. | hic est Liber *S̃cī Maximini* [4]) || f. 4 En tibi — maiorum *ausradirt.* | Incipiunt capitula grammati|cae artis isidori epī *(m. s. XI)* | I De disciplina & arte — XXIII De 'storia | De disciplina et arte *(m. s. XI)* | Disciplina a discendo —

f. 210ᵇ ignis ardore siccetur [5]). | Explicit &himologiarum | Dō gratias ||

Isidori *prooemia, liber de natura rerum, originum X., differentiae, synonyma.*

310. membr. Kleinfolio. foliorum 221. saec. IX—X [6]).

f. 1 [7]) In noīm. sc̄e trinitatis inc̄p lib̄ proe|mioꝝ de libris noui ac ueteris | testamenti [8]) plenitudinē [9]) quā in canoñ. | catholica re-

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 101, 32. — [2]) Unten: οἷς ἀτυχῶ, λίαν εὐτυχῶ — [3]) Nach dieser Handschrift herausgegeben von Arevalus IV 500 LXXXII 729. — [4]) Das cursiv Gedruckte ist ausradirt. — [5]) Das vierte Buch der Origines ist in dieser Handschrift das sechzehnte. — [6]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 100, 19. — [7]) Unten οἷς ἀτυχῶ, λίαν εὐτυχῶ | Petaui' paul' Genabens.— [8]) in libros veteris ac novi testamenti prooemia — [9]) LXXXIII 155 Plenitudo novi et veteris testamenti.

cipit ecclesia iuxta u&ustam priorum | traditionem. [1]) In principio uidelic& quinq libri moysi. Genesis exodus | —

f. 8^b duces [2]) actaq; legationem [3]). It͞ prefationes | librorum noui testamenti [4]) | Euangelioru͞ p͞dicatio quamuis quadrifaria sit. | —

f. 10 flumen &iam baptismi mundu͞ uitę [5]) dn͞m ihu͞ | xp͞m Expł Lib͞ proemioꝶ. || f. 10^b Incip͞t adnotationes prouin|tiaꝶ galliaꝶ cum priui|legiis suis prouintia Lugdunensi | M&ropbł ciuitas. Lugdunensium. | Ciuitas ⁎ aeduorum Ciut͞ aurilianorum. —

f. 11^b ciu͞t. uallensiu͞. octodorum. | In prouintiis. decim. eseptem. | ciuitates .cxv. || f. 12 Incipit rotaru͞ lib͞ | Isidori | Dno͞ [6]) et filio Sesibuto | isidorus dum te prestante [7]) | ingenio fecundiaq; [8]) —

f. 12^b dictorum fide͞ | efficiat. expł p͞fatio. | Incip͞. capitulatio. | I de dieb; — f. 13 XLVI De monte | &hna. [9]) | Expliciunt. ca|pitula. || f. 13^b Incipit textus. | de diebus | Dies e͞. solis orientis p͞sentia. quousq; | —

f. 51^b corpora damnatorum finem nu͞|quam .e͞. habiturus. Finit do͞ gra|tias. amen | ✠ Gardum. garda. ingardum. Sc͞a maria ora ꝓ me famulo di͞. łł. ihu͞. ihu͞. ihu͞ || f. 52 [10]) Incpn͞t glosę (*corr. m. rec.*) ex no uo et ueteri testamento | seu ex ethimologiaru͞ spiri|taliter. compositae. | Abauu. pat͞ ꝓaui. id .e͞. auus aui | Abba pat͞. syrum nomen e͞ | Abbacuc. amplexans | —

f. 151^b Zizania. lolium. | Expliciunt glosae | do͞ gratias | amen [11]) | *Von anderer Hand folgt* accio. euoco .i. accerso. abarceo. arcesso. — satni falx lelifag' uocat herba saliua. || f. 152 Incipiunt capitula | libri decimi. [12]) Id .e͞. de qua|dam nomina ꝑ alfabe|tu͞ distincta. | De reliquis nominibus | iuxta ordine͞ elem͞toꝶ | litteraꝶ | I. De quib;da͞ uocabulis. | hominu͞ ꝑ denominatione͞ | Licet origo nominum unde ueniant [13]) a phi|losopis —

f. 168^b Uenator. quasi benabulator | a uenatione [14]). scilic& | quo bestias premit. quat|tuor autem uenatoru͞ | officia. uestigatores |

---

[1]) traditionem, ista est — [2]) ducibus — [3]) legationum — [4]) *om.* — [5]) lignumque vitae — [6]) LXXXIII 963. — [7]) praestantem — [8]) facundiaque — [9]) Auch in dieser Handschrift fehlen cap. 44 und 48. — [10]) Unten: Pa Petaui' in Regni Christ^mi. | Curia. C. — [11]) Die Subscription ist ausradirt. — [12]) Das zehnte Buch der Origines. LXXXII 367. — [13]) veniat — [14]) venabulo.

| indagatores. alatores. | pressores. || f. 169 Incp̄ de proprie | sermonum. uel rerũ | Inter polliceri [1]) & ꝓmittere hoc int.ẽ | qđ ꝓmittimus rogati. pollicemur | —

f. 175[b] Int̃ homines & bestias. h'. int.ẽ. | ꝗ bestiae uentri seruiunt. ho|mines. ratione | Expł feliciter | Int̃ basium. & osculł. & suauiũ h' int.ẽ basiũ | pietatis. osculum. amicitiae. suauiũ. luxoriae. || f. 176 Incp̄nt differentiae. | spiritales. [2]) Isidori ep̄i | iunioris. spaniensis. | Inter dm̃ [3]). et dm̃m. Ita quidam | diffinierunt. —

f. 189[b] diabolicae ruinae. absq; | exemplo. humilitatis. xp̄i [4]) | Expłunt differentiae | spiritalium. siue car|naliũ beati. Isido|ri. episcopi. || f. 190 In nomine dñi. in xp̄o [5]) karissimo | et dilectissimo fr̄i Braulioni archi|diaconi Isidorus | Quia non ualente [6]) perfruere [7]) oculis. carnis perfruar saltim. elo|quiis. [8]) — la&ifica|re. eloquiis. Incipit. Soliloquiorum Isidori Iunioris Spalen|sis ep̄i [9]) Isidorus [10]) Lectori. Salutem. | Uenit nuper. ad manus meas. quaedam scaedula. cyce|ronis quem sinonimam [11]) dicunt cuius formula per|suasit —

f. 201 Qui enim perseuerauerit usque | in [12]) finem hic saluus erit | Explicit liber primus | Incipit liber secundus | Quaeso te anima. obsecro te. deprecor te. inploro te | —

f. 214[b] Talis misericordia peccata non purgat. sed ampliat [13]). ||

f. 215—221 *saec. IX.*

f. 215 Sermones sc̄i agus|tini ep̄i de natale dñi | Audistis [14]) fr̄s quemadmodum | nobis beatus euangelista hodie generationis xp̄i. r&ulerit | —

f. 217[b] reformationis dñi nostri ihũ xp̄i. qui cum *etc.* amen. | Item ubi Supra | Audiat [15]) in praesente dilectio uestra fr̄s kmĩ | quemadmodum esaias proph&a —

---

[1]) LXXXIII 1319. — [2]) Liber secundus de differentiis rerum — [3]) LXXXIII 69. — [4]) Deprimit exemplum humilitatis Christi atque diabolicae metus minae. Qui dum vult esse quod non erat et ipsum quod erat perdidit et tartari inferna promeruit. — [5]) l. c. 898. Nach dieser Handschrift von Breulius herausgegeben? — [6]) valeo te — [7]) frui — [8]) alloquiis — [9]) Synonymorum libri. — [10]) l. c. 827 (prologus alter). — [11]) schedula quam Synonyma — [12]) ad — [13]) l. c. 867a. amplificat. Der Schluss fehlt in der Handschrift. — [14]) Fulgentii Ruspensis sermo (ed. Venet. 1742 p. 356). — [15]) ?

f. 219 xp̄s circa quingentos annos natiuitatis suae [1]) causas prestatu|rus ⁎ lites patitur. —

f. 221[b] humanis gressibus portabatur dictura dific̃a. & in angus |

Isidori *sententiarum libri.*

1823. membr. 4. foliorum 181. saec. X [2]).

f. 1 [3]) quorum [4]) creator sp̄s sc̄s superferri ////// ///////// stolum [5]) —

f. 22 & nos ascensuri | sumus. Explicit liber primus. amen | Incipiunt capitula libri secundi. | i De sapientia — xliiii de abstinentia. | Incp̄ lib̄; secundus | de sapientia | Omnis qui secundum dm̄ sapiens est bea|tus —

f. 69[b] adhib& Sed etiam periculū exibet. | Ex̄pt. liber secūd | Incip̄. liber. tertius | f. 70 .i. De flagellis dī — f. 71 lxvi De exitu. Incp̄ liber tertius. | .i. Dibine sapientię. subtilitas sicut interius | —

f. 117 aula letificandos includit. | Explicit feliciter | liber tertius | deo gratias. | amen | Ego iohannes. quamuis. indignus | diaconus. qui hoc codicem exara|uit om̄s qui hunc librū | lecturi estis oret pro me peccatorem si dm̄ | habeat protectorē ||

f. 118 *über der Zeile* Eucherii ep̄i [6]) | De questionibus difficilioribus uete|ris et nobi testamenti quibus [7]) scripturarū | testimoniis trinitas adprobatur. | Multifariā & multis id quidem significationib; | — exordio. | In principio. Inquit fecit dš cęlū et | —

f. 148[b] pstringamus ut possumus locū istū [8]) obscuritatib; | *unter der Zeile* Explic̄ lib̄ q̄stionū noui ɔ ueter̄s testam̄ti || f. 149 inuolutū disputat contra eos q̧ ex iudeis x̄piani [9]) prologus | de nominib; hebreis | Qm̄ [10]) filii kme superiori libro pro petitionib; [11]) — cau-

---

[1]) Also nicht von Augustin, sondern von einem Autor des sechsten Jahrhunderts. — [2]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 101 LXXXI 849. — [3]) Unten lib̄ maioris ecc̄e beñ. d. h. Beneventanae. — [4]) 1, 8 LXXXIII 550 b. — [5]) diceretur quod et apostolus — [6]) Unten lib̄ e c̄ ben[ne]. Derselben Bibliothek gehörte ehemals der Casanatensis B. IV 18 (siehe oben S. 173) an, in dessen Provenienzangabe statt bon[n] zu lesen ist ben[ne]. — [7]) Eucherii instructionum 1, 2. Die praefatio ad Salonium fehlt. L 773. — [8]) sumis — [9]) l. c. 807 c. Der Rest des ersten Buches fehlt. — [10]) Eucherii instructionum 2 l. c. 811. (Excerpte). — [11]) propositionibus

sam [1]) ponam. de nominib; hebreis | Adonai in latinum significat [2]) dn̄s sabaoth exercituum | —

f. 157ᵇ integra hostico igni tradita consumebatur. [3]) || f. 158 Quedam [4]) notissima nomina leguntur [5]) & euangeliorū [6]) | —

f. 165 coronam accepit. | Quattuor euangeliste dn̄m̄ [7]) ihm̄ xpm̄ sub quattuor | —

f. 175 ęterne [8]) beatitudinis. resurrectione [9]) saturabuntur. | amen. || f. 175ᵇ Inter natiuitatem xp̄i et nostram hoc | interest. [10]) | Quod omnis homo ex delicti lege conceptus est [11]) ille | —

f. 181ᵇ gaudium sempiternum. ||

Isidori *sententiae de activa vita atque contemplativa.*

281. membr. 4. foliorum 101 saec. X [12]).

f. 1ᵇ [13]) Incipiunt sent̃ differentiarum | bē isidori de actiua ui|ta adque contepla | Duae [14]) **** sunt uitae. p quas om̄s electi | ad aeternā beatitudinē pueniunt. —

f. 7 ad id quod ardenter di|ligit puenire potest. Finit | Incipiunt capitula libri primi de | uita contepla .I. Praef̃. | *26 Cap.*

f. 8 Diu [15]) multūq ·; renisus sū uoluntati tuę mi dn̄e | studiosissime | pontificū iuliane —

f. 31 discucienda contine|tur ratio disseramus. Expl lib̃ primus | Incipiunt capitula libri secundi | .I. prologus — f. 32 Expliciunt cap̄ *(25)* | Incipit liber secundus | Superiori libro rationē contemplatiuae uitae | —

f. 59 in tertio uolumine donante dn̄o [16]) disputemus. | Explicit liber secundus feliciter. dō | semper laus et gratias in xp̄o ih̄u dn̄o nr̄o | Incipit capitula libri tertii. | I Quantū a ueris uirtutib; uirtutū similitudines distent. *28 Cap.*

---

1) causa — 2) sonat — 3) l. c. 822. — 4) Isidori allegoriae LXXXIII 97. — 5) legis — 6) evangeliorumque — 7) *om.* — 8) aeterna — 9) refectione — 10) Excerpte aus Isidors differentiarum lib. 2, 8—12. 14. 15. 19. 21. 26. 27. 31. 36. — 11) invenitur esse conceptus — 12) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 100 LXXXI 832. — 13) Oben Nů. 59. n. P. | 1656. Unten Volumen LIX | Non Petauianum. — 14) LXXXIII 1243. — 15) Iulianus Pomerius de vita contemplativa LIX 415. — 16) deo

f. 60b Incipit lib̄ tertius de uita contepl̄t | et quantū ab ea differat actualis. uel qualit̄ poss&is [1]) ipsius | —

f. 101b res ꝑ uerƀ sed ꝑ reb; enuntiandis uerba s̄ instituta | Expl̄ lib̄ ter̄ de uit̄ cont̄ | Putas (*sic*) qui legis ora pro ipso scriptore si dn̄i habeas in omnib; protectorē | Agambaldus indignus uocatus monachus scripsit dō gratias. ||

Iohannis Chrysostomi *et aliorum sermones.*

195. membr. 8. foliorum 66. saec. X.

f. 1—23 *Commentar zur Passion* [2]) || f. 23 Rectum igitur fuit | ut qui patrē aut filiū dispexerant a filio & patre | id̄ tito & uespasiano delerentur. & qui in sollemni|tatē pharce dn̄m crucifixer̄. in eadē sollempnitate | ab ostibus conclusi perirent. Finit. || f. 23b Bisdeni bideni (niq.). deio scribuntur in anno. | — Ne in medio ima ruas sed clara ** teneto | p ętherias uiuas. || f. 24 conciliū malignantiū obsedit me. Canū aū | nom̄ in eos. ē. &iā p ꝓphetā alterū constitu|tū. In esaia enī scriptū. ē. Om̄s canes cęci | nescientes latrare. Canū enī mos. ē. ut ait | nr̄. hilarius. pastorē adludere gregē nos|se. —

f. 29b circū edificauit aduer|sum me ut non egrediar | Sermo scī hieronimi | pr̄bi de uigilia osanne | Factum [3]). ē. cum adpropinquasset ihs̄ hierosolimā | —

f. 31 sc̄lo⁊ amen. Incipiunt sermo|nes in cena dn̄i | Pascha [4]) non sicut ęstimant grecum nom̄. ē. | —

f. 39b sc̄lo⁊. Item sermo scī io|hannis costantino|politano in parascħe | Hodierna die dn̄s nr̄ pependit in cruce. | & nos epulemur. —

f. 47 dn̄e ne statuas illis peccatū hoc. | Item alius sermo de parasc(h)eue. | Conuenientes ad stationē ęccl̄ę matris lec|tū —

f. 50b possi|deam' pp&ua claritate. Alexander puer magnus circuiuit — ex maria | uirgine || f. 51 Sermo beati Fulgentii | episcopi de eo quod ait | Micheas propheta. Indicabo | tibi homo quid sit bonum | De praesenti [5]) proph&ica lectione in qua nrarū | —

---

[1]) possitis — [2]) Am Anfang scheinen drei Blätter zu fehlen. Das erste Blatt oben beschädigt. Fol. 1: Numero 95. N. Pet. | 1656. — [3]) ? — [4]) ? — [5]) LV 246.

f. 55ᵇ iudicio misericordiam inuenire | possimus. Explicit | Duodecim [1]) abusiua s̃ seculi | Hoc ẽ sapiens. sine operibus — Populus. sine lege | Sic suffocat̃ iustitia. haec sunt duodecim abusiua scl̃i rota *sic* | si in illo fuerint decipitur & ad tartari tenebras nullo | inpediente iustitiae suffragio ꝑ iustum d̃i iudiciũ | rotatur. Sapiens sine | bonis operibus || f. 56 Primus —

f. 58ᵇ dubitatur. lic& [2]) enim inimicum esse diligendum [3]) || f. 59 dum [4]) ergo xp̃s finis ẽ legis [5]). qui sine lege sunt | — xp̃s esse incipiat in futuro. | Sc̃i iohannis chri|sostomi de epis|tola beat̃ pauli ap̃ | ad corinthios prim̃ || f. 59ᵇ In loco ubi dicit. Omnes quidem *** dormiemus | omnes autem immutabimur & c&. Quod autem dicit | —

f. 60 absorta ẽ mors | in uictoria. Sc̃i thanasi archiep̃i | alexandriae | Saluatoris quidem resurrectioñ | communis ẽ omnium reparatio. —

f. 60ᵇ in gaudio consummatio | Sc̃i Epiphanii episcopi cypri | Duo enim certa testimonia dederunt | —

f. 61 & corruptibile incorruptibile | Sc̃i Effrem de aduentu dñi | Quando uidebimus oculis nostris ĩeffa|bile —

f. 61ᵇ resur|git omnis creatura | Sc̃i Gregorii episcopi | Niseni | Peracta quidem hominum genitura | —

f. 62 & sic semper cum d̃o erimus | Sc̃i Augustini de re|surrectione xp̃i et genere humano | Sicut [6]) dicit in epistola iudas apostolus iacobi infi|delitas —

f. 64 absorta | ẽ mors in uictoriam. Rufini praespite|ri maxilliensis de simbulo ad | Laurentium episcopum | Ecce [7]) mysterium dico uobis. Omnes quidem resurgimꝰ | —

f. 65ᵇ hii autem in confusionem & obprium &ernum. | Quantum remedii habeat confessio | peccatorũ. Et quale mereatur | occultatio dolosa supplicium || f. 66 *über der Zeile* Prosperi | [8]) huc accidit qđ & ipsa peccata sic habent —

f. 66ᵇ ciues supnę ciuitatis effecti ad gaudia sempiterna ꝑue|niant ||

---

[1]) Vgl. IV 869 XL 1979. — [2]) sic — [3]) IV 872 d. — [4]) l. c. 881 b — [5]) legis est — [6]) ? — [7]) Excerpt. — [8]) Am Rande: de vita contemplativa 2, 7.

Iuvencus.

333. membr. 4. foliorum 163. saec. X [1]).

f. 1 Incip praefatio iuuenci presbiteri | Matheus [2]) instituit uirtutum tramite mores | — Intonat aeternae pandens mysteria uitae | Item praefatio | Inmortale nihil mundi conpage tenetur | —

f. 2 Dulcis iordanis ut xpo digna loquamur. | Explicit praefatio | Rex fuit herodes iudaea in gente cruentus | —

f. 26[b] Sana ministerium prębebat femina mensis | Explicit liber primus; incipit liber secundus | Jamq: dies prono decedens lumine pontum | —

f. 43[b] Oblatusq: illi est. quem daemonis horrida uirtus || f. 44 [3]) Si uultis uolucris penetralia noscere sęcli | —

f. 44[b] Et pecus abrupto toll&is uile profundo || f. 45 Et lingua & uisu trăncatum. uiuere poenę | —

f. 52 In[de] domum rep&it serus turbasq: reliquid [4]) | Explicit liber secundus; incpt liber tertius | Fuderat in terras rosaeum iubar ignicomus sol | —

f. 76 Paucorum felix hominum selectio fi& | Explicit euangeliorum liber tertius | Incipit liber quartus | Talia dicentem confestim factio frendens | —

f. 101[b] Per dnm lucis xpm qui in secula regnat. finit | Explicit liber. IIII euangeliorum uersibus | Gai uetti aquilini iuuenti presbiteri. | Incipit prologus sedulii amacedonā | presbiteris: Domino [5]) sco ac beatissimo patri macedonio prbro sedulius | caelius in xpo salutem. | Prius quam me uenerabilis pater operis | —

f. 107 immolatus ẽ xps | Cui honor *etc.* amen; explicit praefatio | Incipit secunda | Paschales quicumq: dapes conuiua requiris | —

f. 107[b] Rubra quod oppositum [6]). testa ministrat holus. | Explicit metricus prolocus | Incipit sacrum opus id ẽ de ueteri testamt | Lib .I. Noua lege uel uetera || f. 108 Cum sua gentiles. studeant figmenta po&ae. | —

---

[1]) Mit Interlinearglossen. Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Prolegomena zu Juvencus 2, 48, zu Sedulius 3, 66. — [2]) XIX 53. — [3]) f. 44 eingesetzt von einer Hand des 11.—12. Jahrhunderts. — [4]) reliquit — [5]) l. c. 333. — [6]) appositum

f. 119 Portantes nostros xp̃o ueniente maniplos | Explicit liber ueteris testamenti | Incipit liber primus in nouo testamento | Expulerat primogenitum seuissimus anguis | —

f. 139 & speciale bonum cum sit generale reuoluam | Explicit liber secudus | Incp̃ lib̃ .iii. in xp̃o | Iam placidas iordanis itẽ trans|gressus arenas | —

f. 148b Qui regit a&heriũ princeps in principe regnũ | Expł lib̃ .iii. Icpt̃ liber quartus | Has inter uirtutes *(corr.)* opes iam | proxima paschae | —

f. 162b Sufficere densos p tanta uolumina libros | Finitum est *(über der Zeile von späterer Hand)* | Explicit lib̃ iiii Incipit lib̃ aratoris | Domino [1]) sacro sc̃o. beatissimo [2]) atq: aposto|lico et in toto orbe primo omnium | sacerdotum papae uigilio arator subdiaconus [3]) || f. 163 Hoc op; sedulius incerta cartulas dispsum reliquid qđ recollectum adunatum atq; ad omnem | elegantiam diuulgatum est a turcio ruffo asterio uiro claro exc̃sule ordinario atq; patricio; | Sume [4]) sacer meritis ueracis dicta po&ae | — Plus tam̃ ad meritum ẽ si uig& or&uo | Sedulius epistola macedonia premissa — coaptata | Iheronimus in cathalago scriptorum dicit; Sedulius uersificus — theodosii; | Sedulius xp̃i miracula uersibus edens — Stabunt in garrula ducti testudine uers; ||

Lucifer Calaritanus.

133. membr. 8. foliorum 166. saec. IX—X.

f. 1. Quia absentẽ nemo debet iudicare nec damnare [5]).| Cogis [6]) nos constanti. absentem damnare —

f. 41b ille est testis qui nobis tribuere hoc potens est | De Athanasio [7]) lib̃ .i. explicit | incipit lib̃ .ii. | Audes ad dõ dicatos tendere constanti manus. ad eos uexandos quo|rum —

f. 72 has tam salubres admoniones nostras despexeris; | De athanasio lib̃ ii. explicit. | incipit de regib. apostaticis liber .i. | f. 72b Vsitatum [8]) quia ha|bere dignaris uerbum. quod enim nisi & in|tegre —

---

1) LXVIII 71. — 2) sancto ac beatissimo — 3) subdiaconus salutem. — 4) l. c. 779. — 5) Capitelüberschrift. — 6) XIII 817. — 7) Pro sancto Athanasio ad Constantium imperatorem — 8) l. c. 793.

f. 87 pter cruciamenta peepturus paenarum ·;· | De regibus apostaticis liber [1]) ✝ | explicit incipit de non conue|niendo cum haereticis || f. 87ᵇ Cum omnibus [2]) perniciosis tuis conatibus aduertisses. itum ob uiam. —

f. 103 narrat praecipites datos. lib̃. de non. | conueniendum (do *corr.*) cum haereticis. explicit. | Incp̃t. lib̃. de non parcendum (do *corr.*) in dñ̃ delinquentib; | lib̃ i. Superatum [3]) te imperator a dĩ seruis ex om|ni —

f. 144 ubi nunc | sunt cuncti illi contyranni tui. Explicit de non | parcendõ in dñ̃ delinquentib; Incipit mo|riendum esse pro dĩ filio; | Decuerat [4]) quidem constanti imperator. nihil iam te|cum —

f. 162 pollice|atur ad gloriam sempiternã; Explicit moriundũ pro dĩ filio | Incipit epistola florenti ad luciferũ episcopum. | Dño [5]) benignissimo lucifero florentius; nomine tuo codicem | quidam domino & augusto nostro —

ibid. denuo offerri. | Forentio [6]) magistro officiorum lucifer ep̃s. codicis platorẽ | quem memorat —

f. 162ᵇ coeperit inueni&. | Domino [7]) dilectissimo fratri lucifero episcopo. & confessori | athanasius in dño salutem; dõ fauente corpore ualentes | misimus —

f. 163 uere homo dĩ; his acceptis litteris | beatus lucifer. misit libros quos ad constantium scripserat; | quos cum legiss& athanasius. hanc infra epistulã misit [8]). | Domino [9]) gloriosissimo ac merito desiderantissimo coep̃õ lucife|ro athanasius in dño salutem. &si credo peruenisse &iã | —

f. 164ᵇ & in omnibus desideran|tissime. | Gloriosissimo [10]) constantio augusto liberius ep̃s opto [11]) tranquil|lissime imperator ut mihi benignas aures —

f. 166ᵇ clemtissime ac religiosissime augustae. Explĩc. | Incĩp exemplũ epistulae athanasi de greco in lã. translt̃ [12]). | Athanasius solitariae uitae estudentib; & in fide dĩ roboratis ac dilec|tissimis fratrib; in dño salutem. dño quidem gratias ago qui dona|uit uobis —

f. 167 deputentur. | Explicit. ||

---

[1]) *ad Constantium imperatorem* fügen die Ausgaben hier und im Folgenden hinzu. — [2]) l. c. 767. — [3]) l. c. 935. — [4]) l. c. 1007. — [5]) l. c. 935. — [6]) l. c. — [7]) l. c. 1037. — [8]) Diese Notiz scheint unedirt. — [9]) l. c. 1039. — [10]) VIII 1351. — [11]) obsecro — [12]) ?

Orosii *apologeticus*.

286. membr. 4. foliorum 91. saec. XI.

f. 1 [1]) Incipit epistola siue lib̃ beati Hieronimi pr̃bi | ad Tesiphontem Urbicium [2]). | Non audacter ut falso putas —

f. 6 conprobentur. Explicit | epistola ad thesifontem | Sequitur prologus dialogi sc̃i Hieronimi | recte fidei presbiteri cũ Pelagio moñch | heretici dogmatis repertore quem sub | Attici et Crit̃ nominibus uoluit | adnotare || f. 6ᵇ Scripta [3]) iam ad thesifontem — xp̃s reliquerit uoluntati. | Explicit prologus. Incipit dialogus sc̃i | Hieronimi sub nominibus Attici et Critoboli compositus [4]) | Atticus Dic mihi crithobole —

f. 20ᵇ repl&um est malitia Explicit pars | prima: Incipit pars .II. eiusdẽ libri | C̃R Multa quidem de scripturis sc̃is —

f. 34 quae saepe replicauimus. Explicit | pars .II. Incipit III. || f. 34ᵇ C̃R Delectatus sum tuorũ —

f. 42 errorem | sequamini. Explicit dialogus sc̃i hieronimi | Orosii presbiteri liber apologeticus incipit | Possibilitatis [5]) ẽ [6]) neq. prȩsumtionis meae. —

f. 59 et sic implebitis [7]) legem xp̃i; | Explicit liber Orosii praesbiteri | Dilectissimis [8]) fratrib: sunniae et | fretele et cȩteris qui uobiscum dñõ deseruiunt [9]) hieronimus | Uere in uobis apostolicus et ꝓpheticus sermo completus ẽ —

f. 68 ergo. dolatorium dici potest. || f. 68ᵇ Incipit prefatio beati Hieronimi in libro psalmorum. | Eusebius [10]). hieronimus. Sofronio suo salu|tem dicit [11]). || f. 68ᵇ Scio quosdã putare. psalterium. —

f. 69 cupio. & meminisse mei. Explicit prologus. Ieronimus Marcellae | Nudius [12]) tertius. cum centesimum —

---

[1]) Unten Volumen XLIX | non Petauianum. Die ersten zehn Quaternionen der Handschrift fehlen. — [2]) XXII 1147. Die Handschrift hat Vallarsi benutzt. Nach seiner Gewohnheit erwähnt er den Zusatz Urbicium, ohne ihn aufzunehmen. Thesipontem] lies Ctesiphontem. — [3]) XXIII 495. — [4]) Bei Vallarsi lautet der Titel: dialogus adversus Pelagianos sub persona Attici catholici et Critobuli haeretici. Vgl. fol. 6. — [5]) XXXI 1173. Bei Havercamp. lautet der Titel: Liber apologeticus contra Pelagium de arbitrii libertate — [6]) non est — [7]) adimplebitis — [8]) XXII 837. — [9]) seruiunt — [10]) XXVIII 1123. — [11]) *om.* — [12]) XXII 441. —

f. 69[b] sub pedibus | nostris uelociter. Expl̄i || f. 70 Incipit epistola sc̄i hieronimi ad augustinum | Domino [1]) uere sc̄o ac [2]) beatissimo pape augustino. hieronim' | in xp̄o salutem. Anno p̄terito p frm̄ nrm̄ asteriū yppodia|conum [3]) —

ibid. suscipiende papa Explic̄ | Hieronimus. Alipio. et Augustino episcopis | Dominis [4]) uere sc̄is atque omni affectione ac uere [5]) uenerandis ali pio & ag̃ epis̄. hieronim' in xp̄o salutem. Sc̄s innocentius prb̄r | qui hui' sermonis —

f. 70[b] paucis lucubratiun|culis respondebim' [6]). ||

f. 71 Item de hoc utrum in nouissimo dn̄i aduentu sit futurum iudicium questio .I.

Item de hoc quod dicitur a quibusdam sarra adulterium non euitare questio .I.

Item de hoc quod dn̄s ait elegi dauid scd̄m cor meum questio I.

Item ad sc̄m aurelium p amouendis conuiis dedect̄is. epistola I.

Item ad sc̄m alypium p dioscori conuersio I.

Item eiusdem ad abbatem eudoxium insulae cappraríae

Item ad abbatem sebastianum epistola I.

Item ad marianum ut conuerteretur epistola I.

Item ad caelestinum diaconum salutaria epistola (to)

Item ad restitum diaconum p uitiosis in ecl̄a tolerandis epl̄ I.

Item ad largum ammonens eum p bonis operibus epl̄ I.

Item be(ati) augustini cui' supra ad bonifacium comitem p contēpnis (i)renis: epl̄ I.

Item eiusdem ad crisimum cur in se man' inicere uoluisse diceretur epl̄ I.

Item memoratum episcoporum ad maximum medicum thenitanum eunomianista ep̄ I.

Item beati augustini ad ep̄m esycium solitanum de aduentu dn̄i & fine scl̄i ep̄ I.

Item rescriptum ep̄i esici ad beatum augustinum quid de questione supernis sentiret ep̄ I.

---

1) l. c. 831. — 2) et — 3) hypodiaconum — 4) l. c. 1181. — 5) iure. — 6) Der Schluss des Briefes non ut convincamus — venerabilis patres fehlt in der Handschrift, die hier kein Blatt verloren hat.

Item beati augustini resurrectionis x͞pi & lazari contra paganos questio .i.

Item cui' supra ad ep͞m dehutherium ꝓ uictorino manicheo subdiaco ep͞ .i.

Item ad uictorianum prƀm de cladibus bellorum & cl͞ ep͞ i.

Item beati augustini sđ ad macrouium ep͞m donatistam ꝓ diac͞ ne eum rebaptizar& ep͞ i.

Item eiusdem ad cecilianum contra dona^ti^stas ep͞ i.

Itē ei'dem ubi sibi successorem prƀt eraclium elegit ab eo confecta gesta ep͞ i.

Itē prƀi abiti qui reliquias martiris stephani primum destinauit ad inspaniam epistola i.

Itē beati augustini ad quintillianum epis*copum commendandas gallam & simpliciolam ep͞ i.

Itē cuius superius ad felicitatem & rusticum de correptionib: praesentis uitae ep͞ i.

Item beati augustini ad egdigiam cur nesciente suo uiro bona sua ^dis^tribuerit. ^ep. i.^

Item ei'dem ad seleucianam eo qđ apł͞i baptizati credendi sint ep͞ i.

Itē cui' superius ad italicam de corpore mediatoris filii d͞i quod oculis corporeis non uideat substantiam d͞i ep͞ .i.

Item ep͞i eubodi ad sc͞m augustinum de ratione & d͞o ep͞ i.

Item eiusdem ad q͞sp de uirginitate beate mariae et corpore fili d͞i ep͞ i.

Item eiusdem ad memoratum augustinum ut ei ꝓ inquisitis s͞s questionibus respondeat ep͞ i. ||

f. 71[b] Item supra augustini ad memoratum eubodium de uisis somniorum ep͞ i.

Item cuius ad quem supra de corpore fili d͞i quod oculis corporeis non uideat diuinitatem. & de uirginitate sc͞ae mariae & imaginib; epł .i.

Item beati hieronimi ad uitalem ep͞m quomodo salomon & achaz undecim annorum filios genuisse dicant ep͞ i.

Item memorati hieronimi papae damaso de tribus hypostasis. & cum quib: debeat communicare ep͞ i.

Item c͞os ad theudosium & alias anachoritas ep͞ i.

Item ēs hieronimi ad marcellam de quinq: questionib: noui testamenti ep̄ i.

Incip̄ retractatio questionis euangeliorū. lib̄ ii | Sunt [1]) quaedam expositiones | — non ita scriptum est Explicit retractatio | Incipit prologus | Hoc [2]) opus non ita scriptum est. ac si euangelium exponendum | —

f. 72 facile inuestigar&. Explicit prologus | Incipiunt capitula lib̄ i. secundū math̄ | i Quod ait nemo nouit filium nisi pater —

f. 72ᵇ xlviii Quod ter dn̄s orauit priusquam trader&ur Expliciunt capitula | Incipiunt capitula in Lucam | i. Quod Zacharias *u*dit ab angelo exaudita est oratio tua | —

f. 73ᵇ l Quod scriptum est de dn̄o finxit se longius ire || f. 74 Cum dicer& nemo nouit filium nisi pater. non dixit & cui uo|luerit —

f. 79 impler&² uoluntas patris. Explicit lib̄ i in math̄ | Incipit in Luca | Quod zacharias orans ꝓ populo audit ab angelo || —

f. 91 Non | enim illud ita loquimur. ut dominas ueritatis [3]) ||

Orosii *historiae.*

296. membr. fol. 2 col. foliorum 108. saec. IX—X [4]).

f. 1 *fast ausgegangen*

f. 2ᵇ scien|tiam consequantur. [5]) Expl. prol̄ | Incipit liber sc̄i orosii de | ormesta mundi | Maiores [6]) nr̄i orbem | totius —

f. 13 (xx) [7]) eruditiorib; ʰomⁱnib; | continebit. | Finit liber prim. | Incipit lib̄ secun|dus. ab orbe condito usq; ad urbē | conditam anni .īīī. milia .cccc. | lxxxiiii. ab urbe condita usq; ad na|tiuitatem xp̄i. anⁿi. dccxv. colligunt̄. | ergo ab origine mundi in aduentū dn̄i nr̄i ihū xp̄i anni .v̄.clxlviiii. [8]) | Neminem ***iam | esse hominum | arbitror —

f. 23ᵇ ut in subsequentibus caetera | prosequamur. | Expletis orosii duobus | libris prioribus. nunc | in xp̄i nomine sequitur | tertius | Et superiore iam libro | contestatus —

1) Retract. 2, 12 XXXII 634. — 2) XXXV 1321. — 3) Cap. 33 l.c. 1348. — 4) Mit vielen Glossen von einer Hand des zwölften Jahrhunderts. — 5) XXXI 672 Ende von Oros. 1, 1. — 6) Oros. 1, 2. — 7) Die Zählung der Capitel geht durch das ganze Werk durch. Die letzte Capitelzahl CCLXXXVIII. Vgl. Halm, Verzeichniss der älteren Handschriften u. s. w. S. 49 (cod. Bern. 169). — 8) Dieser chronologische Zusatz scheint sonst nicht vorzukommen.

f. 35[b] mox | punica consequantur. Explicit lib. iii. | feliciter. incipit liber .iiii. | Dixisse aenean uirgi|lius refert. —

f. 50[b] si interioris spem a*cumi|nis inuenirem. | Explicit orosii liber .iiii. | Incipit liber quintus | Scio aliquantos post haec de| inceps —

f. 67[b] libri saltim ter|mino separent ·; | Finit quin|tus liber. in| cipit liber .vi. clviii | Omnes homi|nes cuiuslib& sectae [1]) | ł uitae —

f. 83[b] corripiuntur. expediam. | Finit liber .vi. | Incipit liber .vii. || f. 84 Sufficientia ut arbitror docu|menta collecta —

f. 107[b] si aedas p te iudi|cata si deleas. | Expl septeni libri sci orosii. quos. lios | monocus. iussit pingi diaconus. | Idcirco frs kmi qui istos scrutemini. | orate rogo pro illo ut ds ei longeuã || f. 108 felicemq; tribuat uitam. | & post in die ultimo eius ani|mae in caelo: Requiem con|cedat cum scis & sedem regni | perennis. amen ||

Epitome de Orosii *historiis.*

342. membr. 8. foliorum 128. saec. X.

f. 1 ////////////////////// cognoscere [2]) mores haec praecepta legat qt lib iste ten& | Scripserat h inter curas rex Karlus aulae albinusq: simul. hic dedit ille probat | Unũ opus amborum disparsi causa duorũ. ille pater mundi. hic habitator inops | Ne temnas modico lector ꝓ corpore librũ corpore p̄ modico mel tibi portat apes | Quia te ueneran|de magister albine ds adduxit & reduxit. Quaeso | ut liceat mihi —

f. 26[b] legentẽ non corrumpit. ||

f. 27—33 *enthalten Schemata der* divisiones *mit Erklärungen und Versen* | f. 34 ℟ Disce precor iuuenes motus moresq. uenustos | laud&ur toto. ut nomen in orbe tuum || f. 34[b] Incipit de dialectica | Quia mentionem | philosophiae in priore disputationis nrae | sermone fecimus. —

f. 54 iudex iniquus conferendus .ẽ. | De periermeniis || f. 54[b] Periermeniarũ subtilitates a te audire desidero. | —

f. 57 socrates non disputat ·; || f. 57[b] 58 *leer.*

---

[1]) vel sectae — [2]) Alcuins Rhetorik.

f. 58[b] Explic̄ responsio beatissimi con|tra uigilantiū Incp̄t epła theo|phili ad beatum hiern̄m̄ prb̄m. | Dilectissimo [1]) et amantissimo fratri hiero|nimo prb̄ro. theophilus [2]). sc̄s ep̄s agathos [3]) | cum dilectissimo diacono athenasio in ec|clesiastica directus est causa. —

f. 58[b] sopire doctrinas ·,· | It̄ heernimi ad teophił || f. 59 Beatissimo [4]) papę theophilo hieronimus duplicem | mihi gratiam —

f. 59[b] falce non ces|sent. Incp̄t cathalogū eusdē | hieronimi prb̄i. | hortaris [5]) dexter ut tranquillū sequens | —

f. 103 & necdum expleta sunt [6]) || f. 104 *Orosius vel potius Orosii epitoma.* [7]) | Praeceptis [8]) tuis parui beatissime | —

f. 110 athinienses | fuisse refer̄. Finit liber primus | Nunc de initio babilloniae uł nini | —

f. 113[b] c&era ꝑsequamur, finit liber ɪɪ. | Eo quidem tempore qđ galli romā | —

f. 115 ꝑ breuitate libri ommisimus, Expł. | liber .ɪɪɪ. | Anno ab urbe cond̄. .ccc.ʟxxx. | —

f. 116[b] in puluere | fuisse redacta. Finit liber ɪɪɪɪ. | Anno ab urbe cond. dcxxvɪɪ. cartha|go —

f. 128[b] d&ri mentū magis reipublice fuit. si quis | in postero sollicitus ꝑsecutor adgre|ditur quae acta fuerint ꝑsequatur ||

Pacianus.

331. membr. 4. foliorum 79. saec. X.

f. 1 mercede[9]) uilissima. Unde beneficentissima ꝓuidentissima [10]) omp̄s ds̄ terrenā felicitatem | —

f. 22 magistrum nos habere testa|mur. Explicit. Incipit epła sc̄i aug̅ ad uolusianum. | Domino *etc.* legi [11]) litteras tuas —

f. 28[b] prestantiā ur̄am multū salutat. | Explicit epła sc̄i aug̅ ad uolusianum. | Domino [12]) nimium [13]) uenerabili & omnib; mihi officiis

---

[1]) XXII 755 — [2]) Theophilus episcopus — [3]) Agatho — [4]) l. c. — [5]) XXIII 601 (Hortaris me) — [6]) Schluss des inlustrium virorum liber. In der Ausgabe wird noch hinzugefügt: adversus Jovinianum epitaphium. — [7]) Das cursiv Gedruckte von ganz neuer Hand. — [8]) XXXXI 663 — [9]) XXIII 543 (ep. 140). Die Schrift auf der ersten Seite fast ausgegangen. — [10]) providentia — [11]) Ep. 137 l. c. 515 — [12]) Ep. 136 l. c. 514 — [13]) nimiumque.

unice percolendo | patri augustino marcellinus. Uir inlustris uolusianus —

f. 29b incredibiliter profuturos. Explicit. | Domino [1]) eximio & merito insigni carissimo ac desiderantissimo filio | marcellino augustinus. [2]) Inlustri uiro & eloquentissimo nobisq; —

f. 36 respondere curemus. [3]) Explicit. | Bonifatio [4]) ep̃o [5]) Aug̃ in dñõ salutem. | Quaeris a me. utrum parentes —

f. 39 reddidi quam potui rationem. Explicit. | Incipit liber sc̃i Paciani ep̃i de paenitentibus. | Etsi [6]) aliquotiens. tumultuose licet. de penitentium curatione non tacui. me|mor —

f. 44b Uides. ubi de tuo reditu gaudeatur. Amen; | Meropius [7]) paulinus & therasia. sc̃o & amando sc̃is [8]) fratribus in dõ xp̃o | salutem. Omnibus tempus & tempus omni rei sub caelo. Sup caelũ | —

f. 50 ut portio nr̃a communiter sit in terra | uiuentium. Finit. It̃ incipit eiusdẽ ad Sulpiciũ. Seuerum. | Habeo [9]) tibi adhuc aliquid dicere quamquam tu qui [10]) in opertis litte|rarum —

f. 54b q̃m ego uici mundum. Explicit | Sc̃i Paciani ep̃i de baptismo | Aperire [11]) desidero. qualiter in baptismo nascamur. & qualiter innouemur. | —

f. 57b uotis spiritalibus optin&e. | amen. Expł. Incipit epła Paciani ep̃i. ad simprotia|num nouatianum. de catholico nomine. | Pacianus [12]). simproniano fratri [13]) Si non carnalis intentio. sed ut ego arbitror | —

f. 61 quid tu sentias scripseris frater. plenius instrueris. Ad Simpro|nianum prima explicit; Incipit epła secunda. | Pacianus [14]) ep̃s. simproniano fratri salutem. In quęstione prolixa. quan|tum —

f. 64 & concorda|re nobiscum. [15]) Finit ad Simpronianũ de uerbo catholico. || f. 64b Item incipit ad eundem. contra tractatus nouatianorũ. | Pacianus [16]) ep̃s. simproniano fratri salutem. Tractatus omnis nouatiano|rũ. —

---

[1]) Ep. 138 l. c. 525. — [2]) augustinus in domino salutem — [3]) curemus Sis in Domino felix — desiderantissime fili. — [4]) Ep. 98 l. c. — [5]) coepiscopo — [6]) XIII 1081 (Titel 'Paraenesis sive exhortatorius libellus ad poenitentiam'). — [7]) LXI 367. — [8]) *om.* — [9]) l. c. 286. — [10]) *om.* — [11]) XIII 1089 (Titel 'sermo de baptismo'). — [12]) l. c. 1051. — [13]) Sympроniano fratri salutem — [14]) l. c. 1058. — [15]) nobiscum. Amen. — [16]) l. c. 1063.

f. 76 & xpianum uiuere faciat ad concordiam spiritalem; | Cum [1]) religiosissimus imperator constantinus. constanti adęque | —

f. 78ᵇ Quae etiam nunc ad memoriã | sollicita ueneratione seruatur; | Sed [2]) sicut omnes per singulos enumerare non solum difficile sed & im|possibile —

f. 79ᵇ hierusolymis locus. & golgothana rupis sub patibuli onere ///// ||

Paulinus Petricordiensis.

582. membr. Kleinfolio. foliorum 66. saec. IX—X.

f. 1 Incipit prologus | Domino sc̃o ac beatissimo speciali apud dm̃. pa|trono & cum omni cultu & admiratione uene|rabili uereq; apostolico in omni religione | doctori perpetuo ep̃o paulinus: Studio | caritatis —

f. 1ᵇ sumpsistis incognitum | Explicit prologus [3]) || f. 2 Sparserat [4]) in toto lumen uenerabile mundo; | —

f. 10 atq; hostis spolium credentis gaudia plebis. | Finit in xp̃o liber primus habens uersus .ccc. lxxxv [5]). | Incipit liber secundus. | Panditur ecce nouũ pelagus flatusq; benigni. | —

f. 25 Prodidit & meritum quia me [6]) meruisse negauit. | Finit in xp̃o lib̃ .ii. habens uersus | dccxxvii. Incipit. lib̃ .iii. in dñõ | Quo rursus. sterilis calamus [7]) & sibila ruptis [8]). | —

f. 28ᵇ Plus peccata dolens plebis quam uulnera carnis | Finit in xp̃o lib̃ .iii. habens uersus | cccclviiii. Incipit lib̃ quartus | Finierat sumptũ translatio coepta uolumen. | —

f. 45 Finierit teneat transcripta oratio laudem. [9]) | Explĩ lib̃ quartus. de uita sc̃i mar|tini ep̃i. Incp̃. lib̃ .v. de uirtutibus | sc̃i martini presentibus. | Incipit de uirtutibus sc̃i martini presentib; | Instauras [10]) nostram. renouanda [11]) ad murmura curã | —

f. 55 Perp&uo [12]) urbs toronũ martino antestite *(in ras.)* gaud& | Finit .lib̃. vi. habens uersus .cccc. lxxiiii. | Domne [13]) ac beatissimo patrono perp&uo ep̃o paulinus. | Iterato. asinę —

---

[1]) Rufini (Eusebii) hist. eccl. 9, 9. — [2]) l. c. 8, 15 l. c. — [3]) Der Prolog unedirt? — [4]) LXI 1009. — [5]) Die stichometrischen Angaben fehlen in der Ausgabe. — [6]) se — [7]) steriles calmos — [8]) rupti — [9]) Das vierte und fünfte Buch bildet irrthümlich ein Buch. — [10]) Invitas — [11]) revocanda. — [12]) Perpetuum — [13]) l. c. 1071. Domino sancto.

f. 55[b] quia permittis [1]) audeamus. [2]) | Incp uersus. paulini. de uisitatione nepotuli sui | Quam modicā stillā quanto torrente. rependis | —

f. 58 Laudari meruit iudicis ore dī [3]). Finit. | Basilica sci. ac beatissimi martini epi. abest | — columnas .cxx. | Incipiunt uersus. | Mitis [4]) corde pio castusq; & corpore puro | —

f. 58[b] Dum modo n&repidus te diffidentia uincat. | męstus adis. limina sci la&us abis. | Solus [5]) in antiquo fulgebat claro potestas | —

f. 63 Omnia quę u&eri. d&estamento locutus. | Finiunt uersus uictorini. de lege | dñi nostri. ihū. xpi. ccxvi. | Item alii de natiuitate siue passione | uel resurrectione. domini. | Actus euangelii. confirmant gesta priora | —

f. 65 O dī genitrix piissima domina —

f. 65[b] scła. amen. | scā maria dī genitrix sēpq. uirgo — filiūq: tuū q te elegit. || f. 66 Currimus. in longas. uiuendo luminis horas. | Expliciunt uersus .cvii. ||

PHILIPPI *commentum in Job.* [6]).

111. membr. Grossquart. foliorum 131. saec. X.

f. 1 Capitula de cō|mento libelli primi | Iob xpi gessisse personam —

f. 1[b] (k viiii) & de clamore iniquitatis. | Capitula de libro .ii. | k i Tenebitur planta illius laqueo —

f. 2. (k viiii) Clamo ad te & non exaudis me | It̄. de libro. .iii. k. i Finita sunt uerba iob | Ecce et me sicut & te fecit dš. | — (k iiii) Scio quia omnia potes || f. 2[b] Epistola philippi praesbiteri et | commentatoris ad aepisco|pum nectarium incipit. | Adhortante [7]) immo potius conpellente te nectari pat̄ beatissime adgredior opus mihi | — absq; ulla scāe fidei lesione pduci ·; | Incipit exposio in iob liber primus. | Scs̄ iob uir summae pacientiae & uirtutis diq; testimonio adprobatis. multa de xpo dño | —

---

[1]) permittimur — [2]) adeamus — [3]) ? — [4]) ? — [5]) Links am Rande: Versus | Victori|ni, rechts de lege dnī | nrī | ihū | xpi (Mai AC v 382). — [6]) Fälschlich Beda beigelegt. Vgl. XXIII 1471. — [7]) Beda 4, 447 ed. Col.

f. 40 qui aliis | locis ait ad dñ. Scio quia in inferno protegas me. et abscondas me donec | transeat furor tuus ; | Explicit liber primus. || f. 40[b] Incipit liber secundus | Uerba baldad ; Usque ad finem uerba iactabitis. intelli|gite —

f. 67 uenisset eum malum non enim dedi ad peccatũ guttor meum. ut | Omnia quae m̃ sunt fili minime t desunt ·;· || f. 67[b] *leer.* ||

f. 68 expeterẽ maledicens animam eius; Cum magnum sit. si de inimicis suis quis eum possit | —

f. 76 sicut de eodem dño ait euangelista & contristatus est sup duritia cordis eorum Expl lib | secundus utere felix expositionum in iob. liber tertius. | Cedentibus aduersariis iob post multa proph&iae suae mistyria & ipse finiuit sermonẽ | —

f. 99[b] circa te uero | non ita. ẽ. sicut iam dixi. cui ʹussionẽ imperii mei hoc modo praecipi dicens. || f. 100—110 *saec. XIV: Schenkungen an Andr. Chiurot prior S. Vincentii* || f. 111—131 *saec. XV—XVI: Vitae regum Francorum von Chilpericus bis Ludwig XII. (Anfang fehlt).*

Prosperi *epigrammata.*

230. membr. fol. fol. 1—40 saec. XII—XIII, fol. 41—87 saec. XII, fol. 88—116 saec. X.

f. 1 *Aratoris versus in actus apostolorum*

f. 41 *Commentarii in libros Aristotelis categoriarum & de enuntiatione*

f. 88 *Anfang der Capitulatio erloschen* || f. 88[b] lvii De intemporali ope dĩ | — ciii De q.rendo pseuerant dõ | Expliciunt capit | haec ¹) agustini ex sacris epigrãmata dictis | —

f. 89 ²) Sidere eũ caeli cupiunt qui scandere regnum | Incipiunt epigrãmata prosperi uiri discertis|simi deflorata agustini. in nõe dĩ sũmi am̃ | Dum ³) sacris mentẽ placet exercere loquelis | — Venerat ⁴) hoc ꝓmat carmine laeta fides | i De uera innocentia ⁵) | Innocentia uera ẽ — peccat Epigrãmata | Perfecte bonus est et uer dicitur insons —

¹) Mai AC v p. 386. — ²) f. 102 oben: Hic est liber sci Benedicti abbatis *d. i.* Floriacensis. — ³) LI 497. — ⁴) Venerit — ⁵) Quae sit vera innocentia.

f. 113b Crescere non cupiens pdit adepta tepens | Expliciunt epigrāmata prosperi || f. 114 Vers ꝓsperi ad coniugem suā | Age ¹) iam precor mearū comes in remota rerū | *u. s. w.*

f. 115b 116 116b *fast erloschen.*

Prudentius.

321. membr. fol. 2 col. foliorum 66. saec. X ²).

f. 1b Haec lege qui rectū fidei uis dinoscere callem — Pro me ꝓq. meo qui notat haec famulo | Aurelius. prudentius. clems̃ iste — & alios quos p̄ manib; habem̃. | Aurelii. prudentii. clementis. | Viri consularis libri numero | nouē. Catemerinon. | apotheosis | amartigenia | Psichomachia | Contra Symmachum | It̃ c̄tra symmachum | Romanus | Peristephanon | Tituli istoriarū. | Gennadius prb̄t in catalogo uiroꝝ illus|triū — palatiū miles fuisse; | M&rum hoc tricolon tristrophon uocat̃. | — inuentore ΑϹΚΛΕΠΙΑΔΕΟΝ || f. 2 Praefatio | Per quinquennia iā decem — Liber. quo tulerit̃ lingua sono mobilis ultimo. | Liber cathemerinon. incip̄ | Ymnus. ad galli cantū | Ales diei nuntius — Nouumq; lumen ingere. || f. 2b Hymnus matutinus. | Nox & tenebrę & nubila —

ibid. Hunc nemo fallit iudicē. || f. 3 Hymn' ante cibum. | ΔΑΚΤΙΛΙΚΟΝ | O crucifer bone lucisˢator —

f. 4 Ignea xp̄s ad astra uocat | Hymn' post cibum. ΦΑΛΛΕΥΤΙΟΝ | Pastis uiscerib; ciboq; sūpto —

f. 4b Constantq̃; tuā crucē ferem'. | Hymn' ad incensū lucernę | ΑϹΚΛΕΠΙΑΔΕΟΝ | Inuentor rutili dux bone luminis —

f. 5 Texens pp&uis saecula saeculis. | Hymnus ante | somnum | ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΙΚΟΝ | Ades pater supreme —

f. 6 Meditabim̃ sopore | Hymnus ieiunantiū | O nazarene lux betleē uerbū patris —

f. 7 Ditatq. fructus fenerante contiplex | hymnus post ieiunium | Xp̄e seruorū regim̃ tuorū | — Christicolarū. Amen. | Hymnus om̃is hore | ΤΡΩΧΑΙΚΟΝ | Da puer plectrū choreis ut canā fidelib; —

f. 8 Om̃ibus te concelebrent secl̄oꝝ (sectis) hymnus circa exequias | defuncti ΑΝΑΠΕϹΤΙ|ΚΟΝ | Ds̃ ignee. fons animarū —

---

¹) L. c. 611 (coniugis ad uxorem.) — ²) Mit vielen Glossen und Scholien. Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Prolegomena zu Prudentius 4, 78, Dressel p. XLVI.

f. 8[b] Liquido spargem' odore | Explicit | hymnus .viii. kl | Ianuarias | Quid est qđ artũ circulum —

f. 9 Mors hausit & mox reddidit; | hymnus in epiphania | Quicũq. xp̃s queritis —

f. 10[b] Iam nemo post hac mortuus | f. 11 Incipit apotheoses | Est tria summa dš. trinũ specimen. uigor unus | — zizaniorum semina | Incipit contra heresim quae | patrem passum affirmant | Plurima sunt sed pauca loquar. nec dira relatu —

f. 12[b] Contra unionitas | Cede profanator xp̃i iam cede sabelli —

f. 13[b] Aduersum Iudaeos | Haec si iudaicos sic intellecta rigassent —

f. 15 Contra homuncionitas | Sunt qui iudaico cognatum dogma furori —

f. 16[b] De natura animae | Occurrit dubitans hic dissertator & illud —

f. 17[b] Aduersum fantasmaticos | qui xp̃m negant uerũ corpus | habuisse | Est opere p̃tium nebulosi dogmatis umbram —

f. 18[b] Dispuite. exsurgens quo xp̃s ꝓuocat ite | Finit apotheoses | Incip̃ amartigenia Liber | Fratres ephebi fossor & pastor duo —

f. 19 Aduersus marcionitas qui duos deos affirmant | Quo te p̃cipitat rabies tua ꝑfide eam —

f. 25[b] Glorificent. me poena leuis dem̃t adurat. | Finit amartigenia liber .iii. | Incipit Psichomachia Liber .iiii. | Senex fidelis prima credendi uia —

f. 32 A&ernũ solio diues sapientia regn& | Finit Liber .iiii. Psychomachia | Incipit contra orationem | Symmachi Liber .i. | Paulus praeco dei qui fera gentium —

f. 37 Ne tractũ sine fine ferat fastidia carmen. | Explicit contra symmacũ liber .i. | Incipit Liber .ii. Feliciter. am̃ | Simon quẽ uocitant petrum — f. 37[b] Insistã fluitantibus Explic̃ P̃fatio | Hactenus et ueterũ cunabula prima deorũ | —

f. 45 Queq. ducẽ bellis sequit̃ pietate sequat̃ ·;· | 45[b] Aur̃ Prudentii | Clementis .ũ. c̃. | Finit contra | symmacũ lib̃ .ii. | Incipit eiusdem | Romanus contra | gentiles | Romane xp̃i fortis assertor dĩ —

f. 50[b] Sit dext̃ agnus induat̃ uellere, | Finit Romanus | Aurelii Prudentĩi | clementis ũ. Incipit | lib̃ peristefanon. | Hymnus in hono-

rem | scõrũ martyrũ emi|terii. et chelidoni. | calagurritanorũ | Scripta s̃ in celo duoꝝ martyrũ uocabula | —

f. 51 Sit dies haec festa nob̃ sit sacratũ gaudiũ; | Incipit passio | laurenti beatissi|mi martiris | Antiqua fanorũ parens —

f. 53[b] Absolue uinclis seculi. | Hymnus in honorẽ | passionis eulaliae | beatissimae | martyris | Germine nobilis eulalia | —

f. 54[b] Carmine ꝓpiciata fouet; | Incip̃ passio scĩ | uincenti martiris | Beate martyr ꝓspera | —

f. 57 Cunctis in aeuũ seculis: | Hymnus in honore | scõrũ .x. et octo | martyrum caesar|augustanorum. | Bis nouẽ nr̃ populus sub uno —

f. 58 Tota sequeris ·; | Finit passio scõrũ .xvIII. | Incipit passio agnes | Agnes sepulchrũ ẽ romulea in domo —

f. 58[b] Dignaris. almo ł pede tangere; | Finit passio Agnes | Incipit hymnus in | honorẽ beatissimorũ | martyrũ fructuosi | ep̃i eccl'ae terraco|nensis et augurii | et eulogii diaconorũ | Felix terraco *(corr.)* fructuose ur̃is | —

f. 59[b] Dulces endecasyllabos reuoluens | Hymnus in honorẽ | Quirini beatissimi | martyris ep̃i eccłae | sciscianae | Insignẽ meriti uirũ —

ibid. Fit pondus graue saxeũ ; | Finit passio quirini | Incip̃ passio cassiani | forocorneliensis || f. 60 Sylla forũ statuit corneli' hoc itali urbẽ | — Domũ reuertor, cassianũ p̄dico ; | Explicit | Incipit de loco in quo | martires passi sunt | nunc babtisterium .ẽ. | Electus xp̃o loc' ÷ ubi cordo ꝓbata —

f. 60[b] Euectus gladiis alt̃ & alt̃ aquis | Ad Valerianũ ep̃m de pas|sione hyppoliti beatissi|mi martyris | Innumeros cineres scõꝝ romula in urbe | —

f. 61[b] Diem bifestu sic colas memento; | Passio beati Cypriani martyris | Punica t̃ra tulit quo splendeat om̃e qeqd usquã ÷ | —

f. 62 Intruit *(corr. m. post.)* hic homines. illinc | pia dona dat patron'; | De opusculis suis | Prudentius | Pius. fidelis. innocens. pudicus. | Dona conscientiae | —

f. 62[b] Quo regente uiuim', | Finit c̃tera | Sym̃. Incipiunt tituli [h]istoriarũ. | De adam et eua | Eua colũba fuit tunc candidi *(in a corr.)* nigra deinde | —

f. 64 Et septẽ potuit signacula pandere solus. | Epilogus id̃ clausula uł finis libri | Pius. fidelis. innocens. pudicus. Dona conscientiae | —

ibid. Quo regente unū; || f. 64[b] In natiuit Mariae | Exoritur hodie uirga radicis iessae | *8 Verse.* | In f̄ sc̄i michahel | Qđ michahel idicos merito celebr& in aruis. *8 Verse, ebenso im Folgenden*

In asspt scāē mariae
In nat. innocentium
In pascha
In ascensa dn̄i
In pentecosten
In nat s. Petri et Pauli
In nat sc̄i iohis baptistae

f. 65 In memoria sc̄i syrenei
In loco sc̄i iuliani
In laudē Wilelmi com̄ | Inclite tu princeps natiuo germine p̄ses — Teq; uuil datāq; comm̄d& alocon ||

f. 66 Xp̄ē qui lux es ac dies | *etc.* Te lucis ante terminū *etc.* || f. 66[b] *unleserlich.*

348. membr. 4. foliorum 38. saec. X [1]).

f. 1. ΟΔΕ ΤΡΙΚΟΛΟϹ ΤΡΙϹΤΡΟΦΟϹ | Nam primus uersus diconius dicitur — pyrricho | Per quinq.nnia iā decē —

f. 2 Liber. quo tulerit lingua sono mobilis ultimo. | Explicit praefatio. | Incipit liber | ymnorum. au|relii. prudentii. clem̄tis | nobilissimi. ac facundis simi * * * * * * * * * * * * * * * * * * po|etae || f. 2[b] Metrum Iambicum. | Ymnus ad gal|licinium. | Ales di|ei nuntius. | —

f. 3[b] Nouumq̧ lumen ingere | Ymnus. ad matut. | metrum quod supra. Nox. et tenebrae. et nubila. —

f. 5 Hunc nemo fallit iudicē | Ymn' ante. cibum. | Metrum alcmanium — heroico | O Crucifer bone lucisator —

f. 8 Ignea xp̄s ad astra uocat. | Ymnus. post cibum | Ode monocolon — trocheis | Pastis uisceribꝫ ciboq̧ sup̄to | —

f. 9[b] Constanterq̧ tuam crucem feremus. | Incipit ymnus ad incensū lucis | —

---

1) Mit Glossen. Vgl. über die Handschrift Arevalus 4, 78, Dressel p. LII.

f. 10 Metrum monocolon — pirrichio | Inuentor rutili dux bone luminis | —

f. 12[b] Texens perpetuis scl'a sęculis | Ymnus ante somnum | Dimetrum —

f. 13 & syłł. | Ades pater supreme. Quem nemo uidit unquam. | —

f. 14[b] Meditabimur sopore | Ymnus ieiunantium | Metrū iambicū — diiambis. | O Nazarene. lux bethleē. uerbū patris | —

f. 19 Ditatque fructus fenerantem centuplex. | Ymnus. post ieiunium. | Metrum saphicū. — dactilo. | Xp̄o seruorū regimen tuorum. | —

f. 20[b] cibus obsecrantum. xp̄icolarum | Ymnus. omni hora. | Metrum trochaicum — ordinatū | Da puer plect℞ choreis ut canā fidelib. —

f. 23 saeculorum saeculis. Am̄. | Ymnus. circa. exequias. defun̄c. ||

f. 23[b] Metrum anapesticum — syllaba | Ds̄ ignee fons animarum. —

f. 25[b] Liquido spargemus odore. | Finit liber primus. de ymnis. | Incipit liber .ii. | ΠΕΡΙϹΤΕΦΑΝωΝ | ymnus. in honore | martyrū. emeterii et cheledonii calagurritanorū | Metrum trochaicū — admittit || f. 26 Anima [1]) absoluta uinculis cęlum petit | —

f. 26[b] Sit dexter agnus induatur uellere | Finit romanus. aurelii. prudentii | clementis. | Incipit. ymnus. viii. kł. ian̄. | Dimetrum — diiambis. | Quid est quod artum circulum | —

f. 28 mors hausit. & mox re^d^didit | Fin̄. ymn' .viii. kł. ian̄. hoc est. nat̄ dn̄i. | Incip̄ ymn' de epiphania | Quicumq; xp̄m̄ quaeritis. oculos. | —

f. 30[b] Iā nemo posthac mortuus | Finit cathemerinon. prudentii. cle|mentis. c̄v c̄v | Incipit de opusculis suis. im|molat patri dō| Trocheum — ende|casyllabum || f. 31 Pius. fidelis. innocens. pudicus. Dona conscientię | — quo regente uiuimus | Finit peristefanon | Incipiunt tituli hystoriarum | p adam. et eua. Tetrasticha | Eua columba fuit tunc candida. nigra deinde || —

---

[1]) Lücke.

f. 37 Et septem potuit signacula pandere solus. | Expliciunt tituli hystoriarum || f. 37[b] Incipit ΑΠΟΘΕω|CIC. id est de diuinitate. | Est tria summa ds̄. trinum spe|cimen — Et patris & xp̄i uirtutem in corpora transfert | Est uera secta. te magister consulo —

f. 38[b] Zizaniorum semina ||

Codex Regularum.

140. membr. 8. foliorum 150. saec. IX — X [1]).

f. 1. 2 *saec. X—XI Fragment der* vita S. Germani.

f. 3 In nomine scāe trinitatis hae sunt | in hoc codice collationes septem Id est abbatis piamon. de tribus generibus mona|chorum. Abbatis iohannis. de fine coenobitae et he|remitae. Abbatis penuphii de penitentiae fine. et | satisfactionis indicio. Abbatis theone de remissione | quinquagensimae. Eiusdem de nocturnis illusioni|bus Eiusdem de anamarteto. Abbatis habraham de | mortificatione. Incipiunt capitula. | *16 Cap.*

f. 3[b] Incipit. praefatio in nomine patris | et filii et spūs sc̄i. | Emissis [2]) iuuante gratia xp̄i —

f. 4 instruxit industria. | Nunc conlatio abbatis Piamonis. | Post conspectum —

f. 19[b] inbuente pcepimus; | Finit conlatio abbatis Piamon | de tribus generibus monachorum | Incipit abbatis ioh̄ de fine coenobitae | et heremitae. | Incipiunt capitula *(16 Cap.)* —

f. 20 Conlatio abbatis Iohannis orditur. | Post dies admodum —

f. 26 xi Interrogatio de remedio eorum | qui cito de coenubio congregatione discurrunt [3]). | — decepti. Tranquillitatem nos mentis [4]) immobilē [5]) || —

f. 27 Incipit [6]) exhortatio ad monachos | sc̄i eucheri | Quid [7]) uobis exhibeamus fr̄s kmi. quod et no|bis —

[1]) Diese Handschrift ist der von Lucas Holstenius in seinem Codex Regularum zu Grunde gelegte Reg. — [2]) Joh. Cassiani praefatio (in septem ultimas conlationes) ad Jovinianum Minervium Leontium et Theodorum XLIX 1087. Emensis. — [3]) coenobiis discedunt — [4]) mentis nos — [5]) l. c. 1141. Von der Handschrift des Cassianus ist nur ein Quinternio und zwei Quaternionen erhalten. — [6]) Hier beginnt ein neuer Quaternio und ein anderer Schreiber derselben Zeit. — [7]) L 865.

f. 29 sclorum amen. Explicit exhortatio. Incipit sententia paulini ad monachos de paenitentia [1]) Interrogat quomodo debemus agere penitentiam: Respondit —

f. 29[b] tabernaculi ñ erit apta. Explt sententia Eucheri ad monachos In hunc [2]) fere modum artifex et rector mundi [3]) dš eum cetera ani|malia —

f. 31[b] consectatur aeterna. | Incpt lib sci Atanasi epi. de obser|uationibus monachorum Etsi [4]) gloriari in xpo licet huius mundi principiis sitis | —

f. 36 pacis erit uobiscum Explicit lib Atanasii epi. Incpt de ieiunio et de iona dicta | dominica .i. quadragesimae | Ad.ē [5]). nobis splendidissimus dies. et desideratum tempus | —

f. 40[b] sclorum. amen. | Incpt tractatus Sci ambrosii de ieiunio [6]) | Diuinum ad patres resultauit oraculum. ut *(corr. m. al.)* eum | —

f. 44[b] in xpo ihū dño nostro. | Incpt sermo de hospitalite dictus a scō ābrosio [7]) | Legimus in libro genesis quod abraham tribus superue|nientibus —

f. 45[b] sede [8]) teneatur; finit *(del. m. al.)*. | Incipiunt sententiae de opusculis || f. 46 Sci hieronimi ad monachos | Alii [9]) festinant ad caelestia et superna desiderant. Alii ter|renis —

f. 51[b] uicturus occiditur. || f. 52 Incipit tractatus sci augustini | de oboedientia | Nihil [10]) itaq; (sic) *(m. al.)* dō placet. quomodo oboedientia. Cham | —

f. 53[b] honor et uirtus et cetera. | Sci Agustini de eo quod scriptum ē | inuicem honera ura portate | et sic adimplebitis legē xpi. | Quia [11]) ueteris testamenti custodia timorem habebat | —

f. 56 diligere propter xpm. || f. 56[b] Incpt epl sci agustini ad letū missa | Domino dilectissimo et desiderantissimo fratri leto | augustinus in dño salutem. Legi [12]) epistolam quam | —

f. 60 commendare uoluisset. | Incipit sermo sci cesarii. qualiter uerbum | di desiderari debeat uel requiri. | Inter reliquas [13]) beatitudines. quas in euangelio dñs et [14]) sal|uator —

---

[1]) Cod. reg. I 494 — [2]) L 1207 — [3]) artifex mundi (et rector *om.*) — [4]) C. r. I 444 — [5]) ? — [6]) XIV 697 de Elia et ieiunio — [7]) Maximus Taur. sermo 96 LVII 725. — [8]) aede — [9]) Nach dieser Handschrift von Vallarsi herausgegeben XXX 311. — [10]) XL 1221 — [11]) ? — [12]) ep. 243 XXXIII 1055 — [13]) Aug. sermo app. 299 XXXIX 2317. — [14]) ae.

f. 62 uiuit et regnat. | Incipit sermo sci̅ cesarii epi̅ | de uersu psalmi LXXV. | Vouete [1]) et reddite dn̅o d̅o ur̅o. quis quod potest. uo ueat —

f. 64 cum ipse dimiserit. | Explicit. Itē sermo sci̅ cesarii ad monachos | Admonet [2]) me fr̅s dilectissimi amor conuersationis ur̅ę | —

f. 66 uiuit et regnat. | De electis omnia relinquentibus | et cum xp̅o iudices uenientibus. | In fine [3]) scl̅i cum d̅o iudices uenient. qui nunc pro d̅o. ^ia^ iuste iudi|cantur —

f. 67ᵇ quod uiueret inuenit. | De spontanea paupertate | Quisquis [4]) stimulo diuini amoris —

f. 68 conscientiis n̄ sunt. | De uita ł conuersatione monachorū | Omnes [5]) monachi sclm̄ relinquentes. —

f. 69ᵇ implicatione cessetur. | De humilitate ł opere monachorum. Ammonendus [6]) .ē. monachus —

f. 70 de minimis purgat. | De remissa conuersatione monachorum. | Sunt [7]) nonnulli qui post uitam —

f. 71 aridi apparent. | De monachis qui in curis scl̅i inplicantur | Nequaquam [8]) mens monachi —

f. 72 actionis nostre neglegimus. | De tepi^di^tate monachorum | Nonnulli [9]) monachorum mundi quidem actionem | —

f. 72 ^a.d^ su÷ma *(m. al.)* conetur | De libro moralię (ę *eras.*) Iob [10]) | Vnde [11]) et bene subditur. et dederunt ei unusquisq; | —

f. 74ᵇ metalla transcendat. | De contemptoribus mundi | et libro Isidori episcopi | Ea [12]) quae scl̅i amatoribus —

f. 75 ad superna | reuocare ubi se *(die beiden letzten Worte durchgestrichen)*. De sc̅is qui a consortio mundi se separant | Sci̅ [13]) uiri funditus scl̅o renunciantes. —

f. 75ᵇ futura inueniatur. | De p̄ceptis altioribus monachorum | Alia [14]) sunt precepta quae dantur —

ibid. abneget semetipsū. | De tēpore monachorum. | Qui [15]) non rigida intentione —

f. 76 xpi̅ laborem. | De humilitate monachi uel opere | Summa [16]) monachi uirtus —

f. 76ᵇ in idolatria lapsum. | De monachis qui curis saecu|li occupantur. | Hi [17]) qui pro d̅i timore scl̅o renuntiant —

---

[1]) ? — [2]) ? — [3]) ? — [4]) ? — [5]) ? — [6]) ? — [7]) ? — [8]) ? — [9]) ? — [10]) Gregorii Magni — [11]) ? — [12]) ? — [13]) ? — [14]) ? — [15]) ? — [16]) ? — [17]) ? —

f. 77 a bono prepedire | proposito | De his qui mundi amore ppediuntur | Multi [1]) cupiunt conuolare ad gratiam dĩ. sed timent carere | —

f. 77^{b} agendo obtinuerat. | De libro soliloquiorũ isidori || f. 78 Curiositas periculosa. praesumptio .ẽ. —

f. 78^{b} par poe|na constringit | Incipit ordo lectionum officii | scĩ columbani abbatis | Cogita [2]) non quid [3]) es miser homo —

f. 79 licet si nihil accepisses. | Qualiter monachus dõ placere debet | Quid [4]) in mundo obtime [5]) ẽ —

f. 81 in scła scłorum. | De octo uitiis. | Octo [6]) sunt uitia principalia quae merguntur (ur *del. m. al.*) —

f. 81^{b} timorem uincuntur. | De disciplina. | Moyses [7]) in lege scripsit —

f. 83 scłorum. Incipiunt dicta uenerabilis famuli | dĩ. nili monachi de octo prin|cipalibus uitiis | Principium fructus flores —

f. 84 ab impetu libidinis. | Incipit de fornicationis uitio. | Castitatem gignit abstinentia —

f. 90 si ceciderit conteretur. || f. 90^{b} Incipit ammonitio Fausti episcopi | Instruit [8]) nos atq; hortatur sermo diuinus —

f. 94^{b} scłorum. Amen | Incipit sermo Scĩ Fausti de admonitione* monachorum | Si [9]) quando terrae operarius et ruris cultor —

f. 98 haec [10]) sempiterna felicitas. | Epistola patris nostri Etropii [11]) abba|tis ad petrum papam de districtione | monachorũ. et ruina monasteriorũ directa romę | Omp̃s [12]) dñs pro sua misericordia humanos miseratus errores. | —

f. 101^{b} sua dextera protegit et c̃fortat. am̃. | Incipit liber scĩ ũaleriani (ualerianum *corr. m. post.*) [13]) cimil|lensis epĩ (ep̃m *m. post.*) de bono disciplinae | Multi s̃ [14]) qui *(m. al.)* sanę doctrinę aduersantur. iustitiam culpant. | —

f. 105. sequen|ti tempore disseramus. | cxviii | deo *(sic)* quod scriptum ẽ in psalmo | bonitatem et disciplinam. lxviii | Inter cetera [15]) quibus beatus dauid infirmitatibus nr̃arum medetur | —

---

[1]) ? — [2]) LXXX 258. — [3]) non quid] numquid — [4]) l. c. 235 — [5]) optimum — [6]) l. c. 259. — [7]) l. c. 250 — [8]) Fausti sermo 7 LVIII 883 Eucherii hom. 3 L 836. — [9]) Eucherii hom. 8 L 850. — [10]) ac — [11]) Eutropii — [12]) LXXX 15. — [13]) Am Rande von derselben späteren Hand: ;. Agustini — [14]) XL 1219 — [15]) Aug. sermo app. 55 XXXIX 1849 Max. Taur. hom. 107 LVII 499.

f. 106[b] et districtior. bonitas et [b]landior *(m. al.)* disciplina. LX sententia cuius[d5] *(m. al.)* de laude psalmodiae 1). | Quia 2) etiam prophetiae sp̃s non semper eorum mentibus | —

ibid. intellectus per dĩ gratiam perueneris. LXI | Epł̃a cuiusdã ad adolescentulos missa | Dilectissimis in xp̃o filiis boneq: spei adolescentulis | qui in ecclesia dõ ihũ deseruire uidentur atq; ab ec|clesiasticis erudiuntur magistris in domo dĩ; Ego ilł | benecupiens salutis ur̃ae aeternę prosperitatis in xp̃o dõ salu|tem. Desiderans 3) uos filii —

f. 112 eorum prosperitatis mercedem habeatis per|petuam in caelis. LXII | De humilitate et oboedientia. et de cal|canda superbia sententia nouati sed ca|tholici. fr̃s | Secularibus 4) aliter in ecclesia loquimur. aliter uobis loqui | —

f. 114[b] uiam humilitatis tenuit proficit et non perit | Incipiunt prouerbia) euagrii ep̃i ad eos | qui in cenobiis et sinodochiis | habitant fratres 5) | f. 115 Heredes dĩ audite uerbum 6) dĩ. coheredes autem xp̃i sus|cipe 7) —

f. 118[b] animę meae 8) in tempore orationis. | Explicit homelia secundum matheum | f. 119 libri iohannis hosaurei | Vae mundo ab scandalis. necesse ẽ enim ut ueniant —

f. 120[b] scłorum. amen | Incipit epistola sc̃i cesarii ep̃i arelaten|sis. ad cesareã abbatissã eiusq. congraegationẽ || f. 121 Coegisti 9) me famula dĩ. ac uenerabilis in xp̃o soror. —

f. 123[b] mansura cum xp̃o. | Cesarius 10) ep̃s minimus omniũ seruorũ dĩ famulus cesariae sc̃ae sorori abbatisse ł omni | congregationis 11) suae. in xp̃o aet̃na salutem. | Vereor uenerabiles in xp̃o filiae. ne dum uobis pro con|seruanda —

f. 129[b] sc̃ae ac uenerabiles femine. | Epistola 12) ortatoria ad uirginem dõ dedicatã | O profundum diuiciarum sapientiae et scientiae dĩ —

f. 132 scłoꝝ am̃. | Incipit sermo de decem uirginibus | In lectione 13) quae nobis recitata ẽ. fr̃s dilectissimi. audiuimus dñm̃ | dixisse. Simile —

---

1) Am Rande von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts: sententia ñ | legenda in conuentu. — 2) ? — 3) ? — 4) XVIII 67. — 5) Euagrii monachi sententiae ad eos qui in coenobiis et xenodochiis habitant fratres XX 1181. — 6) sermones. — 7) percipite. — 8) animae eius. — 9) LXVII 1125. — 10) l. c. 1128. — 11) congregationi. — 12) l. c. 1135. — 13) Anonymi sermo LXXXVIII 1071 Aug. serm. app. 228 XXXIX 2164.

f. 134 intra in gaudium dñi tui quod ipse prestare dignetur. Item seq̄ eiusdem In lectione [1]) euangelica quae nobis de decē | uirginibus —

f. 135[b] accipere. prestante dño nrõ ihū xpo | Si uis hic eam diuide [2]) | Virgines uero qui integritatem corporis dõ auxiliante | —

f. 137 excusare cor|recta. Prestante — saeculorum amen. | Incipit ad uirgines quae tamen et in admo|nitione monachorum commutari potest. | Si [3]) diligenter adtenditis uenerabiles filiae euidenter —

f. 139[b] sc͡lorum. amen. | Item ad uirgines | Quantum [4]) in caelestibus beatitudinem uirginitas sc̄a possideat | —

f. 149 sacri|ficio et ipse sit dignus. | Finit ad uirgines. Incipit ad uirgines. | Dilige [5]) dn̄m et amabit te. (*in mg. m. rec.* Euagrii monachi) et serui illi et inluminabit cor tuum. | —

f. 150[b] adorandum et unius substantiae trinitatem. | Explicit de uirginibus ||

Sedulius.

166. membr. 8. fol. 1 — 26 saec. XIII. fol. 27 — 41 saec. XI — XII, fol. 42 — 49 saec X, fol. 50 — 55 saec. X — XI [6]).

f. 1 Incipit ꝓlog' in librū q' uocat̄ sidonius | Tu precipis domine maior sūma suaden|di *u. s. w.* | *Folgen ausgewählte Briefe des Apollinaris Sidonius.*

---

[1]) Anonymi sermo LXXXVIII 1073 Caesarii hom. LXVII 1160 (unvollständig) Aug. serm. app. 67 XXXIX 1892. — [2]) Die Handschrift diente nämlich zum Vorlesen. — [3]) Eucher. app. L 1210. — [4]) Athanasii exhortatio ad sponsam Christi XVIII 77 Hieronymi ep. XXX 163 Epistola Severi ad Claudiam sororem XX 227. Für Athanasius als Verfasser fällt die Autorität des Aachener Concils von 816 schwer ins Gewicht. — Neu herausgegeben von Halm in der Ausgabe des Sulpicius Severus p. 226. Die von Halm benutzte Collation dieser Handschrift rührt nicht von mir her (vgl. p. XII), sondern ist von Aug. Wilmanns in meinem Auftrage besorgt worden. — [5]) Euagrii monachi sententiae ad virgines XX 1185. — [6]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Prolegomena seiner Ausgabe des Sedulius 3, 68 XIX 466.

f. 27 Incip epla Boetii contra Euticen | et nestoriũ de psona dni nri ihu xpi | Dño scõ ac uenerabili patri | iohi diacono. boetius filius salutẽ | Anxie te quidem diuq: sustinui. | —

f. 41 causa pscripsit. Ipsi honor | *etc.* amen. *Zwischenraum* | nõ scissimo | & a me plurimũ uenerando sacro | egipio presbitero. dionisius exiguus [1]). Scõ uenerationis tuę stu || f. 41[b] *leer* | f. 42 Domno [2]) meo patri macedonio presbitero | Priusquã me uenerabilis pater operis —

f. 45[b] selos amen | Hoc opus sedulius int cartulas — patricio; || f. 46 Senex [3]) fidelis prima credendi uia —

f. 47 Herede digno patris implebit domum. | Explicit pręf. Incip inuocatio | f. 47[b] Xpẽ graues hominũ *(m. 2 in ras.)* semp miserate labores | —

f. 49[b] p uarias [4]) inmota accies uariosq; tumultus [5]) || f. 50 Quęnã [6]) bella tibi clanget tuba rege pemto | —

f. 52 Sufficer& densos p tanta uolumina libros | Explicit lib sedulii | Canteñ [7]) dño [8]) cantemus honorem | —

f. 54[b] cum scõ spũ gloria magno patri | Sedulius [8]) xpi miracula uersib: edens | —

f. 55 semotis cunctis modicis saturaũ abesus | Sedulius [9]) dni p culta noualia pgens —

ibid. Stabunt hi garula dicti [10]) testudine ũsus | Utilib; [11]) monitis prudens accomodet aurẽ | —

ibid. Proximus esto bonis si ñ potest optim' ẽẽ | Carmen alphabeticũ sedulii [12]) A solis ortu [13]) cardine ad usq; tr̃e limitẽ xpm̃ canam̃ prin|cipem natũ maria uirgine | —

ibid. dm̃ fatentur munere [14]) ||

---

[1]) LXVII 345. — [2]) XIX 533 Domino sancto ac beatissimo patri Macedonio presbytero Sedulius Coelius in Christo salutem — [3]) Prudentii psychomachia LX 11 — [4]) medias — [5]) Vers 110 l. c. 32. — [6]) Sedulii opus paschale 5. 354 XIX 742. — [7]) l. c. 753. — [8]) l. c. 782. — [9]) l. c. 784. — [10]) gracili ductu — [11]) ? — [12]) l. c. 763 (Hymnus). — [13]) ortus — [14]) Vers 36 l. c. 765.

TICHONIUS.

590. membr. 8. foliorum 148. saec. X.

f. 1^b *Grammatisches Fragment, aus welchem als Probe genügen möge* Queritur enim si littere declinantur aut si n̄ declinantur quare n̄ decli|nantur sciendum ē enī quia n̄ declinant nec aput ebreos nec | aput grecos ideo nec aput latinos *u. s. w.* ||

f. 2 [1]) Incipit uita sc̄i | fulgentii | epis|copi quae est | kł. Ianuarii. | omnis [2]) noui testamen|ti fidelissimus dispensator —

f. 39^b eloquenter ab omnib: sapientibus lectoribus | ueniam p&as. | Explicit uita | sc̄i | fulgenti. || f. 40 Incp̄ beati fulgen|tii ep̄i lib̄ .I. ad eutimiū [3]) | de remissione pec|catorum | Explicare [4]) nequeo uerbis eutimi carissime | quantum —

f. 63^b dare possimus exordium. | Explicit. liber. primus. || f. 64 Incipit lib̄ .II. | de remissione | peccatorum. | Non ignoro libri supe|rioris initio —

f. 90 in|tra eccł catholicam perseuerauerit usque in finem. hic | saluus erit [5]) ·; Exp̄l. lib̄. secundus | fulgentii de remissione | peccatorum. || f. 90^b *leer.* || f. 91 In nomine dn̄i incipit | thiconi (i *add. m. post.*) [6]) regula lib̄ .I. | de dn̄i corpore bipertito [7]). | Necessarium [8]) duxi ante omnia quae mihi uident | libellum —

f. 95^b donec de medio eius | discedat ecclesia. | Explicit liber | primus. || f. 96 Incipit lib̄ .II. de corpore | dn̄i bipertito. | Regula bipertiti corporis | dn̄i multo necessarior. & a nobis tanto di|ligentius —

98^b cres|cere & florere. atque perire testatur | Explicit. liber. secundus. | Incipit liber .III. de promis|sis et lege. | Auctoritas est diuina [9]) neminem aliquando | ex operibus legis iustificari —

f. 112 reuelatio hominis | peccati discedente loth a sodomis Expł. de prom̄. et lege. || f. 112^b Incip̄. de specie et genere. | liber .IIII. | De specie & genere loquimur. non secundum uir|tutem —

f. 127^b sed aduersus spiritalia nequitiae in ce|lestib. Explicit de speciae. et genere. amen || f. 128 Incipit de temporibus. lib̄

---

[1]) Über der Seite m. s. XIV: Iste lib̄ est b̄i dyon̄ — [2]) LXV 117. — [3]) Euthymium — [4]) l. c. 527. — [5]) erit amen. — [6]) Tichonii — [7]) De domino et corpore eius. — [8]) XVIII 15. — [9]) divina est.

quintus. Temporū (ū *in ras.*) quantitas in scripturis frequenter mystica ẽ tropo sinedoche [1]). —

f. 134 quadragesimo die aut mense septimo aut | decimo. Explicit liber quintus. | f. 134ᵇ Incipit liber .vi. de recapi|tulatione. | Recapitulationis [2]) sunt enim ista. ab initio usq: in finẽ. | —

f. 136ᵇ apl̄s dicens. fili abstinete uos a simu|lacḥris. Explicit. liber. sextus | f. 137 Incipit liber .vii. de diabolo et corpo| re eius | Diaboli et corpori [3]) eius breuiter ui|deri potest si id quod de dn̄o —

f. 146ᵇ sui parte debilitata ꝑditio·facta es & non eris in aeternum | Explicit de diabolo et corpore eius | liber septimus. |

f. 147 hictus id ẽ pcusus deriuat ab eo quod ẽ icor iceris icit. unde hict' participiū pcutit enī aer hictu. causa enī uocis ẽ hictus id ẽ conlisio conlisionis autem | —

f. 148ᵇ denario senario numero | latinas litteras computant. dicentes y z grece littere in [4]) ||

Valerianus Cimeliensis *de bono disciplinae.*

29. membr. 4. fol. 1—38 saec. X. fol. 39—46 saec. X—XI. fol. 47—54 saec. XI, fol. 55—69 saec. XII—XIII, fol. 70 saec. XV.

f. 1 Sita [5]) est p angulos supꝑellex. fulg& aureus scyfus — Iuuabit ore psonasse xp̄m. quo regente uiuimus; Finit peristefanon. | Incipiunt tituli hystoriarū | p adam. et euā. | Eua columba fuit. —

f. 4 (domus ezechiae) Lumine perfusis docuit sol uersus in ortum. | Finit uetus testamentum. | Incipit nouum testamentum | maria et angelus gabrihel. | Aduentante dō descendit nuntius alto —

f. 6ᵇ (apocalipsis iohannis) Et septem potuit signacula pandere solus. | Expliciunt tituli hystoriarum | Incipit liber. AΠO ΘEωCIS. id est | de diuinitate. | Est tria summa ds̄ tri num specimen. uigor unus. | — Tempore nec senior pater ẽ. nec nomine maior || f. 7 *(saec. XI—XII) Geschlechtstafel von Childerich bis zu Pipin (dem Sohne Karls des Grossen) mit historischen Notizen*

---

1) synecdoche. — 2) Recapitulationes. — 3) De diabolo et corpore — 4) Bruchstücke derselben Schrift, zu welcher das Fragment auf fol. 1 gehört. — 5) Prudentius. Weder von Arevalus noch von Dressel wird diese Handschrift erwähnt.

über Schenkungen an die Kirche S. Galli und S. Otmari. Unten Bibliothecae Schobingiae fol. 32 || f. 7ᵇ Incip̄. lib̄. s. ualeriani cimelensis epī. de bo|no disciplinę | Multi [1]) qui sanę doctrinę aduersantur iu|stitiā culpant. — cursū solis lunęque globū dis || f. 8 *ponerꝫ omnia sub disciplina cstuit* [2]). | Quid aut̄ non ꝫꝫ tenebrosum. quid non incompositum. quid n̄ | —

f. 13ᵇ nul|la aduersitate turbatus. non innitur propriis uiribus nec ad nō || f. 14 recedit corcius. Regni fastigium humili | — f. 14ᵇ Sic̄ legit̄ in hieroboā q peccauit & peccare fecit || f. 15 israel. Illius aut̄ adscribitur. quicquid exemplo —

f. 15ᵇ qui eorum potestati suam ecclesiam credidit. Explicit || f. 16 De festiuitate scī michaelis archangeli | Memoriam beati michaelis archangeli. toto orbe ueneran|dam. —

f. 18ᵇ propter eos qui hereditatem capiunt | salutis. in xp̄o ihū dn̄o nostro. || f. 19 Sol morat in uno quoq. signo xxx dies *u. s. w. Allerhand Notizen, darunter* pilum dr̄ thiutizze tart *und* umbo dr̄ tiutizze rantbouc || f. 19ᵇ Prologus de uita. karoli. augusti. | Vitam & conuersationem & ex parte non modica res gestas domni | —

f. 20 mihi parcendo p̄terire. || f. 20ᵇ Vita. karoli. imperatoris | Miserere dn̄e miserere xp̄e | Gens meringorum de qua franci reges sibi creare soliti erant. usque in | —

f. 38ᵇ post obitum eius. summa deuotione adimplere curauit. | Finit uita karoli imperatoris dō | gratias amen || f. 39 Incipit prologus in uita | scī ac beati amandi epī et cf. | Scripturus uitam beati amandi. habitatorem eius | —

f. 40 tradere curabo. | Explicit praefatio | Incipiunt capitula | I De initio conuersationis illius | — XXVI De obitu uel sepultura ipsius. Atque uirtutibus reliquis. || f. 40ᵇ Incipit uita | scī ac bea|ti amandi | episcopi | et confe~ || f. 41 A|mandus || f. 41ᵇ igitur s̄cissimus atque religiosissimus aquitaniae —

f. 46ᵇ (XIIII) corpus ad sepeliendum sicut mos est abluere deberꝫ. || f. 47 Incipiunt capitula qvᵃnte. ciuitates | metropoles sunt sub se quales ciuita|tes habeant et castra | Prouincia lugdonensis. habꝫ ciuitates numero quattuor. | ciuitas lugdonensiū. Ciuitas edu-

---

[1]) LII 691. Stimmt im Folgenden nicht überein. — [2]) Das Cursivgedruckte von späterer Hand auf Rasur.

orū. Ciuitas linguonū. Ciuitas abillonensis. Castra matisconinsis. rotomaginsis. —

f. 49 In brittania. ꝓuintias .v. brittania prima. brittania secunda. flabia maxima. ualentina. | Sunt simul nūm̄ .cxii.

ibid. ΟΡΟΘΕϹϹΙΑ. ΚΑΙ. ΕΚΘΕϹΙϹ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΝ (ΕΒΡΑΙΙΚΟΝ.) | Adam primus homo doctrinā commouet aleph | Bet-h domus exprimitur signans ϹΧΗΝΩΜΑ piorū —

f. 49ᵇ Tau signum. ϹΤΑΥΡΟΥ. uel consummatio fertur | Haec elementa bis undeno conscripta tenore | — Quo baptizari uoluit sine ΠΤΕΓΜΑΤΕ xp̄s . ΤΕΤΕΛΕϹΤΕ. ΕΡΓΟΝ. ΕΝΓΡΑΠΤΟΝ | ΚΑΤΑΛΟΓΟϹ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΝ. ΕΛΛΙΝΩΝ. | Quattuor his nunc uersiculis perpende magister Tres in personis unū in d̃itate potentem. | A alfa patrem signat quō caput esse uidetur | —

f. 50 ωω finis pfecta iugans & iuncta resoluens | Pharisei. diuisi. — Quanto magis homo ad aliquā artē escenderit tanto | magis ad hominē ars ipsa descend& sic̄ legit moyses | ascendit in montē & dn̄s descendit. | —

f. 53ᵇ vi. sunt locales mutationes cor poru. ante & retro. sursum & deorsū dextrorsum. sinistrorsum ℔ Libra uel as. siue assis .xii. uncię — ℈ Scripulus —

f. 54 Siliqua hab& grana hordei (.VI. siliquę) || —

f. 54ᵇ Lupinos .iiii. lentis ł speltae xvi. ||

f. 55—69 *Gilonis Carnotensis presbyteri de miraculis S. Mariae virginis*

f. 69ᵇ Liber sc̄e Marie de Sarnaio Quicūq; eum | furat'. fūit anatħa sit. am̄. | In eo ↄtinent̄ hi libri. Quart' liƀ sn̄aꝝ. de sacramtis eccłie. Aurea | gemma ƀnardini. de erudit'one dictaminis. Op' magr̄i ƀnardi siluest's. | Furta modnoꝝ latinoꝝ in unitate t'nitatis. Prou'bia autoꝝ płioꝝ. Miracula ƀate marie uirginis. in carnoteñ. eccłia facta. uel ad laudem ip̄i' alibi patrata. & ibi scripto mandata. f. 70 Ex Ms. Cod. Monasterii S. Galli inter Illustres | Viros Hieronymi et Geñadii. interqͻ Cl. Claudianum | Romulus p'mus Roānoꝝ Rex — Traianus (viroꝝ illust'u; nomina). ||

Victorius Aquitanus.

586. membr. 4. fol. 1—10 saec. X, fol. 11—96 saec. XI—XII, fol. 97—106 saec. XII, fol. 107—125 saec. X, fol. 126—140 saec. X—XI, fol. 141—154 saec. XIV.

f. 1 Incipit. epistola. theophili. epi. | Post resurrectionem [1]) & [2]) ascensionem dni saluatoris. | —

f. 3 uobis iustum est celebrare; | Incipit. epistola. hilarii. ad uictorium. | de postulatione cycli. | Dilectissimo [3]) & honorabili sco fratri uictorio hilarius | episcopus urbis romę. cum pleriq; de ratione —

f. 3b dirigantur; | Ora pro nobis dilectissime frater. | Responsio uictorii ad hilarium | Domino [4]) uere sco & in xpo uenerabili hilario papę urbis | romę episcopo. Uictorius. utinam pręceptis tuis —

f. 4 uideres exposci; Finit. | Incipit prologus uictorii. ad hilarium. | papam urbis romae de ratione paschali. | Paschalis igitur festi cursum — diligenter obsoluam. | Incipit de diuersis cyclis. | Dis*crepare inter se disputatores —

f. 8b repperiri non posse. explicit [5]). || f. 9—10 *Ostertafeln.*

f. 11—71 Vita S. Mariae Aegyptiacae
Vita beate Eufaxie Vita b. Nicholai epi *(Vorrede)*
Obitus sci Nicholai epi

f. 71b Incipit apologitica prefatio cuiusdam diederici mo|nachi ad uenerabilem richardum amarbacchensis | coenobii abbatem. | Exigis a me mi pater reueren|de richarde. quatenus aliquo tibi compendiosę —

f. 73 euolare pmittas. Explicit | Incipit textus narrationis propositę festiuitatis. | Cum ca*lestiu* sacramen|torum limpidissimus —

f. 82b re|gressi laudantes et benedicentes dnm. qui uiuit et reg|nat in scła scłorum. amen. | Explic illatio. || f. 83 Primo igitur ut retinetis auditores | prudentissimi. ꝓprię dici hominis animã —

f. 84 nõ monstrarent indicia. | *Folgen Gebete* — f. 88 Bene fecit noƀ ds bene fecit noƀcu. quando noƀ tã grande & ammirabile —

---

[1]) Vgl. LXXXII 741 — [2]) ed. Bucher. p. 1. — [3]) l. p. 2. — [4]) vel. — [5]) Darauf vier ausradirte Zeilen.

f. 91ᵇ existere gaudio⁊ p xpm dnm̄ nr̄m: | f. 92 Piget multā diabolo p iniurias nocendi —

f. 96 ċtingat cōphendere. grā ⁊ miā dn̄i nr̄i ih̄u | xp̄i cui gl̄a in sel̄a sel̄o⁊. am̄; | f. 96ᵇ De aegiptiacis diebus. | Si tenebrę ęgiptus graio sermone uocantur — Ne medio una ruas sed clam p aethera uiuas | f. 97 In pcessu sermonis *etc.* | f. 97ᵇ Meminit eugl̄ii p̄dicator *etc.* | f. 102ᵇ Sermo Ambrosii ep̄i de pentecosten. | Perfido⁊ [1]) crebro cadit om̄ino —

f. 103ᵇ nob aduenit *etc.* | f. 104 Allocutio sc̄i augustini ep̄i de ephiphañ. Post miraculū [2]) uirginei partus — f. 105ᵇ post sepulchra | uictores. || f. 106 Certi simus fratres *etc.*

f. 107—107ᵇ *historisches Fragment (Zug Pipins nach Italien)*

f. 108 In nomine di summⁱ. incipit epistola dionisii | exigui ad paetroniū ep̄s de ratione paschae [3]) | Domino beatissimo et nimium desiderantissi mo [4]) patri patronio [5]) episcopo dionisius exiguus. paschalis fes ti ratione̅ —

f. 111ᵇ custodire dign&ur: | f. 112 Incipit disputatio dionisii exigui Dominis [6]) a me plurimum uenerandis bonifacio primicerio | notariorum & bono secundicerio dionisius exiguus [7]). Reuerentię [8]) | paschalis regulā —

f. 115ᵇ p᾽ alios conscribere [9]); finit dō gratias. | Incipit ępistola pascassini ep̄s ad papā leonem | Domino uero [10]) sc̄o atq; beatissimo. Ac apostolico mihiq; post dn̄m̄ | plurimum colendo papa [11]) leoni paschassinus ep̄s. Apostola tus [12]) ur̄i scripta diacono pan ormitanae aecclesię silano —

f. 117ᵇ erit luna pascalis xiiii [13]) | Arcades annū suū trib; miensib; explicabunt. carnenses. sex. | —

f. 125 unde & greci lunam | APTMIN nuncuparent. id est IPOTMHN quia aera secat. iono | h̄ arbitra aeris merito initio mensiū id est kalendas huic deae consecrant. | Agustinus de bissexto | Sic h᾽ modo intellegamus tempora & dies & annos & ar ticulos quosdā. quos sup᾽ arologia conputamus —

---

[1]) ? — [2]) ? — [3]) LXVII 19. 483.— [4]) desideratissimo. — [5]) Petronio. — [6]) l. c. 23. — [7]) Exiguus salutem. — [8]) Observantiae. — [9]) Stimmt nicht. — [10]) uere. — [11]) pa; ae. — [12]) LIV 606. Die Ballerini haben diese Handschrift benutzt. — [13]) Stimmt nicht.

f. 125b bissextũ uocant. Ut eundem | f. 126 Incip̃ uita sc̃i ac bea|tissimi briccii ep̃i | et confessoris | Igitur post excessum beati | martini turonicae ciuitatis —

f. 128 magni|fice sc̃itatis Praestante *etc.* amen. | Incipit omelia albini | magistri de uita sc̃i | martini | Posquã dñs nr̃t ihs̃ xp̃s | triumphator —

f. 131b pietates lae|tantium. P̄stante *etc.* | Explicit feliciter. amen || f. 132 Volum' nob̃ breuit exponere fr̃s. unde cepit solle̅pnitas purificationis *etc.*

f. 133 Item alius quando | corpus eius trans|latum est | Opere praetium | est enim etiam illud inserere —

f. 134 silere niquimus (nequiuimus *corr. al. m.*) Hic finit. || f. 134b Incipit liber sc̃i | martini ep̃i | de trinitate | Clemens trinitas est. una diuinitas | —

f. 135b in inmortalia scła scłorum. | uae parua admodũ tabernaculũ illius am|biebat —

f. 136b auditoribus caena deberet. || f. 137 Incp̃nt uer̃s in foribus | prim̃ cellae sc̃i marti|ni ep̃i

It̃ in cella alia

It̃ in cella interiore

f. 137b It̃ illic super locũ lecti eius | Incp̃nt uersi basilicae

f. 138 Item alius

It̃ in introitu a parte occidentis sup | ostiũ. hystoria picta uiduae

f. 138b It̃ uer̃s sup ostiũ. a part̃ ligeris

f. 139 It̃ sup arcũ absidae in altare

It̃ circa tumulũ ab uno latere

It̃ in alio latere

f. 139b Item desuper

Item in absida

f. 140 Item incp̃t | Depositio — media nocte | It̃ incp̃t in memoria securi rem̃ | Quinq: beatorum retinet — aeuum praeconia | Basilica sc̃i martini abest — f. 140b ut uiuas in aeternum. ||

f. 141 — 154 *quaedam praecepta synodalia dioecesis Carnotensis.*

Nachtrag.

Hieronymi *chronicon.*

1709. membr. 8. fol. 1—14 saec. XII—XIII, fol. 16—23 saec. XI, fol. 24—31 saec. X, fol. 32[b] saec. XI, fol. 34. 35 saec. VI—VII, fol. 36—99 saec. XII, fol. 100—119 saec. XV, fol. 120. 121 saec. XI—XII.

f. 1—13[b] *Priscianus de figuris numerorum, de metris fabularum Terentii, eiusdem praeexercitamina, Rufinus Antiochenus (anonym)*

f. 14 Tractatio usus | Feneratur dño qui — recipere habeamus; || f. 14[b] 15 *leer,* f. 15[b] *einzelne Bemerkungen.* || f. 16 si homiada. In egestate inquit eram. Indigebam cibo. Tegum̃. — f. 16[b] seuit ut misereat. *Folgen Verse des Johannes Scotus und Excerpte aus Augustin.* — f. 21 || f. 21[b] Messuit hos flores magni de fonte magistri | Odulricus athis plectro filamina texens. | Persona dr̃ a psonando — f. 23[b] Trapezites collibistes. | nummularius. ||

f. 24 Incipit epistola Johannis. diacoñ ad Senarium. | Domino *etc.* sublimitatis uestrae [1]) — f. 31 minuitur ipsius naturae propri&as [2]) || f. 32 *leer* || f. 32[b] *Hymnus*

f. 34. 35 *Fragmenta Petaviana chronici Hieronymiani* [3])

f. 36—99 *Ovidii fastorum I—V 24*

f. 100—119 *Altfranzösische Urkunden und Gedichte*

f. 120. 120[b] *Excerpte aus Venantius Fortunatus und Andern* || f. 121 *Conflictus veris et hiemis*

---

[1]) LIX 399 — [2]) Unten: Ex libb. Petri Danielis Aurelii | 1564. Ausserdem das Quaternionenzeichen VIIII — [3]) Vgl. Schoene, Euseb. p. XII.

6. Die vaticanische Bibliothek.

c. Bibliotheca Vaticana antiqua.

Ambrosii *epistulae.*

286. membr. 8. foliorum 208. saec. IX—X.[1])

f. 1—16 *Epła ambrosii ad uercellenses*
Epła de inuentione pascę[2])

f. 17 Haec tibi sc̃e tuus condonat munera seruus | Eusebi bonizo prl̃ inmeritus. | Ordo epistolarũ sc̃i ambrosii | i Ambrosius iusto salutem — ii Ambrosius hireneo salutem. | Item lib̃. ii epistolarũ sc̃i ambrosii | i Ambrosius simpliciano salutem | — f. 18 lxxviii De traditione basilicae. | lxxx De obitu theodosi imp̃. | lxxxi Tractatus de sc̃o geruasio et protasio. | lxxxii De nabuthae || f. 18ᵇ Expliciunt capitula | Ambrosius iusto salutem | pulchrae[3]) ammones frater ut epistolares fabulas —

f. 22 committere ne dubitaueris. ii. | Ambrosius. simpliciano salutem. | Motum[4]) te cum legeres significasti —

---

[1]) Vorn und hinten je ein Blatt, Fragmente Mailänder Urkunden enthaltend — [2]) Beide Briefe von einer Hand des zwölften Jahrhunderts — [3]) XVI 904 d — [4]) l. c. 1222 b

f. 23[b] affectu dilige ut facis. III. | Ambrosius simpliciano salutem | Quantus[1]) sit unusquisq, in suo munere exemplo de | —

f. 26 quia nos te diligimus. IIII *in marg.* | Ambrosius. Ireneo salutem. | Moueri[2]) te significasti mihi —

f. 28[b] in passio nib. xp̄i gloriari V | Ambrosius felici salutem | Etsi[3]) corporis habitu[4]) minus ualebam —

f. 30 refundatur gratia. Vale et nos di|lige ut facis VI. | Ambrosius ireneo salutem. | Pythagoricum[5]) mandatum in aliquorum scriptis prędicari inuenimus —

f. 31[b] in dm̄ regi pharao[6]). Vale et nos ut facis. quasi filius dilige. | VII Explicit liber primus incipit liber II | Ambrosius simpliciano salutem. | Proxime[7]) cum ueteris amoris usu familiaris —

f. 37[b] deniq, et episto|lam scripsit. Calanus Alexandro. VIII. | Amici persuadent tibi manus et necessitatem in|ferre indorum. —

f. 39[b] trahens[8]) aera | f. 40 peccati. Vale et nos dilige ut facis. quia et ego[9]) diligo. VIIII | Ambrosius. faustino salutem | Acerbo[10]) te doliturum dolore obitum germanę | —

f. 41[b] remuneratione securi Vale et nos dilige q̊a n' te diligim'. | X. Ambrosius. bellicio salutem. | Iactatum[11]) te graui aegritudine significasti mihi credi|disse —

f. 42 sanet te dn̄s ih̄s. Vale. XI. | Ambrosius simpliciano salutem | Videbamur[12]) proximae in disceptationes incidisse philo|sophiae —

f. 44 uite aeterne hereditatem. Vale *etc.* XII. | Ambrosius ireneo salutem. | Inter[13]) legendum cum paulum requieuissem animo. | —

f. 48[b] q̊a nos te ut parentes dilim' *sic* | Ambrosius ireneo[14]) XIII | ubi[15]) superiorem absolui epistolam et per|ferendam tibi tradidi. —

f. 51[b] et iustitia et redemptio. Vale *etc.* | XIIII Ambrosius. ireneo | Differentia[16]) caritatis utrum sit aliqua apud dm̄ | —

f. 54 operum sobrietate. Vale. *etc.* XV. | Ambrosius ireneo | Superiore[17]) epistola scripsimus liberandā ab aduer|sariis —

---

[1]) l. c. 1228 a — [2]) l. c. 1046 d — [3]) l. c. 889 a — [4]) habitu corporis — [5]) l. c. 1051 a — [6]) Pharaoni — [7]) l. c. 1084 a — [8]) contrahens — [9]) te *add.* — [10]) l. c. 1099 a — [11]) l. c. 1270 a — [12]) l. c. 1096 a — [13]) l. c. 1054 a — [14]) salutem *add. sic fere semper* — [15]) l. c. 1061 a — [16]) l. c. 1065 c — [17]) l. c. 1071 c

f. 55ᵇ ppetua conlata sunt. Vale *etc.* | Ambrosius ireneo xvi | Pertulisti[1]) ad me quasi filius quęsiuisse aliquos | —

f. 56 quae referas requirentibus. Vale *etc.* | Ambrosius. ireneo. xvii. Poposcisti[2]) ut summam epistolae quae ad efe|sios —

f. 59ᵇ ut po|tui pͤtrinxi. Vale *etc.*| xviii. Ambrosius. clericis. | Plerũq,[3]) humanis obrepit m̃tib. ut aliqua leui p|stricti[4]) offensione. —

f. 61 seruite dño quia bonus dñs. | Explicit liber iiii incipit liber quintus. | Ambrosius orontiano. | Prophetae[5]) quidem congregationem gentium. | —

f. 66 remuneratione͂ | dñi ih̃u. Vale *etc.* xx. | Ambrosius orontiano.| Superiore[6]) epistola de ea anima sermonem con|tulimus —

f. 67ᵇ omnium resurrectio.| Vale *etc.* xxi | Ambrosius orontiano. | Non[7]) ociosae quaerendum putasti —

f. 70ᵇ Iustus enim ex fide uiuit. Vale *etc.* xxii. | Ambrosius. orontiano. | Quaesisti[8]) a me utrum anima caelestis esse ui|deatur —

f. 72ᵇ solemur[9]) gloriae[10]) xxiii | Ambrosius. orontiano. | Superior[11]) epistola tuae inquisitioni —

f. 76 quae praeparauit | dñs diligentib. eum. xxiiii. | Ambrosius orontiano.| Concatenantur[12]) sibi epistulae nr̃ae. ut tãquam | —

f. 77 interpellat et sp̃s Vale | *etc.* xxv. | Ambrosius marcello | Apud[13]) me decursus est tui textus negotii —

f. 79 cari|tatis. et tranquillitatis. Vale *etc.* xxvi | Ambrosius. theodosio. imperatori. | Silentium[14]) meum rupit. sermo clementiae tue | —

f. 80 comm̃|do dño. xxvii. *m. al. add.:* diligat te dñs. quia tu dñi seruos diligis. | Ambrosius. eusebio ep̃o.[15]) | Apparitor[16]) praefecturae. qui propter ||

f. 80ᵇ ad medicamenta sua reuer|tatur. Vale. *etc.* | Explicit liber v. Incipit liber vi. xxvi *sic* | Ambrosius. Sabino episcopo | Paulinum[17]) splendore generis in partibus —

---

[1]) l. c. 1232 b — [2]) l. c. 1259 c — [3]) l. c. 1273 b — [4]) praestricti — [5]) l. c. 1234 a — [6]) l. c. 1241 b — [7]) l. c. 1263 d — [8]) l. c. 1074 a — [9]) consolemur — [10]) Vale *etc. add.* — [11]) l. c. 1077 c — [12]) l. c. 1082 b — [13]) l. c. 1276 a — [14]) l. c. 1165 b — [15]) *om* — [16]) l. c. 1167 a — [17]) l. c. 1178 b

f. 83[b] Cuius am|mictus. non temporalis sed aeternus est xxviii. | Ambrosius cromatio. | Numquidnam [1]) mentitur ds̄. sed non men|titur —

f. 86 aptū nec uirib. Vale *etc.* xxx.| Ambrosius. orontiano. | Mouere[2]) te insinuasti mihi lectio[3]) εξαημερω. | —

f. 91 in caelo triumphauit. Vale *etc.* xxxi. | Ambrosius. ualentiniano imperatori | Etsi[4]) superioris legationis meae fides ita adpro|bata —

f. 94 inuoluero [5]) bellum tegentem. Vale.[6]) xxxii. | Ambrosius. orontiano. |Diuisionem[7]) egregie aduertisti proph&i|cā —

f. 98 cuius[8]) est om̄is honor | sēp & gl̄a. Vale *etc.* xxxiii | Ambrosius. Sabino. | Remisisti[9]) mihi libellos. quos tuo iudicio probatiores —

f. 99[b] inciderit attexere. Vale fr̄ et dili|ge amantē tui quia plurimum te diligo. xxxiiii. | Ambrosius. Sabino | Quoniam[10]) tibi quoq. conplacuit nr̄arum usus —

f. 100 ut dn̄s nobis|cum sit Vale *etc.* xxxv.| Ambrosius. Sabino. | Lecto[11]) exęmero. utrum paradisum subtexuerim —

f. 102[b] tanto maiora pericula. Vale. | *etc.* xxxvi.| Ambrosius. sisinnio.| Quod[12]) filio nr̄o remisisti meo rogatu. quia te inconsul|to —

f. 103[b] excitandum arbitrati sunt. Vale *etc.* Explic̄ liber | vi. Incipit. liber. vii. xxxvii.|| f. 104 Ambrosius. constantio. | Suscepisti[13]) munus sacerdotii et in puppe —

f. 110 moderatorē potestatū omnium. Vale.| *etc.* xxxviii.| Ambrosius. Sabino. | Transmisi[14]) petitum codicem scriptum aptius atq, enoda|tius. —

f. 111 in opere significauit. Vale et nos | dilige ut facis.[15]) xxxviiii.| Ambrosius. eusebio. | Faustinus[16]) uterq, tibi redditus est. nob̄ utrūq, ambro|sium pignus —

f. 112 se in uleus *sic* [17]) excussit. Vale *etc.* xl.| Ambrosius. Sabino.| Quem[18]) scripsisti maledici seminatorem sermo|nis[19]) —

---

[1]) l. c. 1155 b — [2]) l. c. 1129 b moveri — [3]) lecto — [4]) l. c. 1035 c — [5]) involucro — [6]) *om.* — [7]) l. c. 1136 a — [8]) cui — [9]) l. c. 1151 c — [10]) l. c. 1153 c — [11]) l. c. 1142 a — [12]) l. c. 1279 c — [13]) l. c. 879 b — [14]) l. c. 1150 b — [15]) quia nos et te diligimus *add.* — [16]) l. c. 1168 a — [17]) illaesus — [18]) l. c. 1145 — [19]) sermonis seminatorem

f. 115b deniq, adornat fugam. Vale *etc.* XLI. | Ambrosius. ireneo. | Clamauit[1]) pdix. congregauit quae non | —

f. 117b ut sit sapi|ens. Vale *etc.* | Ambrosius. siricio. XLII | Prisco[2]) amico et equaelio[3]) meo dedisti | — adipisci gratiae. Vale *etc.* XLIII. | Ambrosius. attico. | Prisco[4]) meo dedisti litteras. priscus meus mihi red|didit — priscus aduenerit. Vale *etc.* XIIII. *sic* | Ambrosius felici. | Misisti[5]) mihi tubera. et quidem mirae magni|tudinis —

f. 118 redimendum putes. uale et nos amantes | tui dilige *etc.*[6]) XLV | Ambrosius. romulo. | Cum[7]) sis in agro. miror qua ratione de me quę|rendum —

f. 118b panes dic dn̄s. uale *etc.* XLVI | Ambrosius. titiano | Venit[8]) tibi innocens uictoria —

f. 119 offen|sionis. Vale & nos dilige ut filius. quia nos te | ut parentes diligimus. XLVII. | Ambrosius siricio. | Gratum[9]) est mihi cum litteras accipio tuas. | —

f. 119b in israhel. Vale et nos dilige. quia et nos | amantem nr̄i et parentem diligimus. XLVIII. | Ambrosius. foegadio[10]) et delfino epis̄. | Polibius[11]) filius nr̄ cum de africanis regressus | partib. —

f. 120 orate pro nobis. quia ego uos diligo. XLVIIII. | Ambrosius. romulo. | Epistolarum[12]) genus propterea reptum. ut quidā | —

f. 122 eligendum | & sequendu (e. s. *add. m. al.*) sit. Vale *etc.* | Ambrosius seuero ep̄o. | Ex[13]) ultimo persidis profectus sinu. iacobus frater et conpb̄r nr̄ | —

f. 122b a nemine diiudicat.? | Vale *etc.* | Ambrosius studio. LI. | Recognosco[14]) purae affectum mentis & fidei studium —

123b in necessitate sit legis. Vale *etc.* | Ambrosius. anatolio[15]). munerio[16]). seuero. .LII. | Filippo machedonio. ammiano. theodosio. Eutropio. claro. | —

f. 125b sicut lilium floreat. Valete *etc.* | Ambrosius ep̄s anisio fratri. | Iam[17]) dudum te[18]) teneo. et si nuñ primo[19]) lego. meritisq. compertum —

---

[1]) l. c. 1069 a — [2]) l. c. 1283 b — [3]) aequaevo — [4]) l. c. 1284 b — [5]) l. c. 888 a — [6]) *om.* — [7]) l. c. 1231 b — [8]) l. c. 1164 c — [9]) l. c. 1282 b — [10]) Segatio — [11]) l. c. 1283 b — [12]) l. c. 1225 a — [13]) l. c. 1182 b — [14]) l. c. 1040 a — [15]) l. c. 955 c — [16]) Numerio — [17]) l. c. 959 b — [18]) *om.* — [19]) primum

f. 126ᵇ testamentum pacis | custodias. Vale *etc.* | Ambrosius. candidiano fratri. LIIII. | Summus[1]) quidem splendor — sermonibus. dilige *etc.* | Explicit. lib̄ VII. Incipit liber. VIII. | Ambrosius. ireneo LV. | Quaeris[2]) * a me cur dn̄s ds̄ manna. —

f. 128 summenda populo forent. Vale *etc.* | Ambrosius. iusto. .LVI. Negant[3]) plerique nr̄os secundum artem scripsisse nec nos ob| nitimur. —

f. 130 natura et substantia | Vale *etc.* LVII. | Ambrosius. syagrio. | Prospiciendum[4]) ēē. ne de nro obloquantur iudicio —

f. 134 se praeberent misericordia. | Vale *etc.* LVIII. | Ambrosius siagrio. | Quae[5]) sint in nr̄o iudicio decursa. —

f. 138ᵇ acerba et grauis contume|lia. Vale *etc.* .LVIIII. | Ambrosius paterno. | Paterni[6]) quidem unanimi mei saluationem[7]) legi —

f. 140 carissima pronepotes. Vale cum tuis omnibus.| Ambrosius cinegio. .LX. | Quam[8]) ingenuo commendasti pudore. — ad uere|cundiam. Vale *etc.* | Ambrosius antonio. .LXI. | Numquam[9]) est acitus[10]) mihi. nec umquam tuo me —

f. 140ᵇ non defuisse | arbitrerer. Vale *etc.* | Ambrosius. alipio. .LXII. | Anthiocus.[11]) u. c̃. reddidit mihi eximi&atis tuae — referre quod acceperat. Vale *etc.* .LXIIII. *sic* | Explic̃ liber VIII Incip̃ lib̃ VIIII. | Ambrosius uigilio. | Poposcisti[12]) a me institutionis tuae insignia. qm̃ nouus | adscitus[13]) es ad sacerdotium. —

f. 148 insidiae suc cedant. Vale *etc.* LXIIII. | Ambrosius. ireneo. | Decursa[14]) lectione apl̄i. non perfunctorie mo*tus es. | —

f. 150ᵇ et uenia donatur. Vale *etc.* .LXV. | Ambrosius. ireneo. | Audisti[15]) fili hodie lectum in apl̄o quia lex pedagogus nr̄ | —

f. 152ᵇ quos timebatis. | Vale *etc.* .LXVI. | Ambrosius clementiano. | Etsi[16]) sciam quod nihil difficilius sit quam de apl̄i lec| tione —

f. 154 exurgit plenitu dinis xp̄i. Vale *etc.* LXVII. | Explicit ep̄la. II. Incipit epistola. III. | Ambrosius orontiano. | Si[17]) abraham credidit dō et reputatum est ei —

---

[1]) l. c. 1286 a — [2]) l. c. 1219 b — [3]) l. c. 912 a — [4]) l. c. 891 b — [5]) l. c. 898 c — [6]) l. c. 1183 b — [7]) salutationem — [8]) l. c. 1282 a — [9]) l. c. 1284 c — [10]) es tacitus — [11]) l. c. 1284 b — [12]) l. c. 982 c — [13]) accitus — [14]) l. c. 1251 b — [15]) l. c. 1254 b — [16]) l. c. 1257 b — [17]) l. c. 1267

f. 155ᵇ et ego mundo. Vale *etc.* LXVIII. | Explicit epistola. III. Incipit epistola. IIII. | Audisti [1]) fr̃ lectionem euangelii in qua decursum est. | —

f. 157 nocere se credunt. | Vale *etc.* LXVIIII. | Ambrosius ireneo. | Etsi [2]) iam superiore epistola. hanc quam proposuisti —

f. 160 sed plecteret. Vale *etc.* Expliċ epl̃a. III. ad gal̃s. LXX. | Ambrosius constantio. | Non [3]) mediocris plerosq, mouet quaestio. quaė causa circum|cisio —

f. 165 si qua pro religionis obsequio | deferuntur. Explicit lib̃. VIIII. Incip̃ lib̃. X. feliciter. | Ambrosius theophilo. .LXXI. | Non [4]) habeat [5]) quod urgeat euagius et habet quod metuat | —

f. 166 huiusmodi examinis adipiscamur. LXXII. || f. 166ᵇ De [6]) bonoso direx̃ ep̃o. quibus uel pro ueritate uel pro modestia | —

f. 167 unde ur̃ae normam expectamus sententiae. || f. 167ᵇ Ambrosius ep̃s. beatissimo pricipi et xp̃ianissimo imp̃ri ualen|tiniano. LXXIII. | Cum [7]) om̃s homines qui sub dicione romana sunt uobis mili tent —

f. 170 intellegis profuturum. LXXIII. | Expliċ epistola sc̃i ambrsii. *sic* ep̃i | Incipit. relatio. simma|chi praefecti. urbis. romae. [8]) | Vbi [9]) primum senatus amplissimus. semperq. ur̃ subiecta le|gibus —

f. 173 principis non fuisse. | Expliċ relatio symmachi uiri clarissimi prf̃ti | urbis. Incip̃ ambrosii ep̃i contra relationē [10]) || f. 173ᵇ Ambrosius ep̃s. beatissimo. principi. et clementissimo. imp̃ri | ualentiniano. aug̃. | Cum [11]) uir clarissimus pęfectus urbis symachus ad clem̃tiam —

f. 179ᵇ iudicas c̃uenire. LXXVI. | Clementissimo principi. ac beatissimo imperatori theodosio aug̃o. ambrosius episcopus. | Exercitus [12]) semper iugibus fere curis sum imperator beatissime | —

f. 185 nec [13]) si necesse. ẽet audires in ecclesia. || f. 185ᵇ Incipit contra auxentium. [14]) LXXVII. | Clementissimo imp̃ri. et beatissimo augusto. ualentiniano. | ambrosius ep̃s. Dalmatius [15]) me tribunus et | notarius —

---

1) l. c. 1271 a — 2) l. c. 1042 b — 3) l. c. 1243 c. — 4) l. c. 1170 a — 5) habet — 6) de causa Bonosi ex Capuanae synodi decreto iudicanda l. c. 1172 b — 7) l. c. 961 b — 8) urbis praefecti — 9) l. c. 966 b — 10) *om.* — 11) l. c. 972 a — 12) l. c. 1101 c — 13) ne — 14) *om.* — 15) l. c. 1063

f. 187^b^ qui palatii secreta | nec quaero. nec noui. LXXVIII. | Ego ambrosius eps̃ hunc libellum obtuli clementissimo. im|peratori et beatissimo augusto ualentiniano | Incipit contra[1]) auxentium de basilicis tradendis. | Video[2]) uos pręter solitum subito ẽẽ turbatos. atq. adser uantes mei. —

f. 195 ad redimenda nr̃a peccata donauit. Explic̃ LXXVIIII. | Qm̃[3]) omnibus epistolis fere sollicite quaeris de eccl̃a | —

199^b^ suã expleant. | Incipit de obitu theodosii[4]) imp̃. ubi diei quadragesimę eius fecit uerbũ ambrosius. LXXXI. | Hoc[5]) nobis motus terrarũ graues. hoc iuges pluuiae mina|bant. —

f. 208^b^ tenebis hospitio. ||

Ambrosius *de fide, de spiritu sancto, de incarnatione dominica.*

267. membr. 8. foliorum 183. saec. IX—X.

f. 1[6]) *Ueber der Zeile* lib̃ sc̃i ambr̃ ad gra̅nũ impr̃e de fide | Epistola augusti gratiani ad domnũ ambrosiũ[7]) | Ambrosio religioso sacerdoti omnipotentis dĩ. gratianus augustus. | Cupio ualde — quẽ colimus ih̃m xp̃m.[8]) Expl̃ | Incipit de fide liber primus. sc̃i ambrosii ep̃i | Regina[9]) ausfri uenit audire —

f. 1^b^ pietatis exemplum. | Expositio fidei.[10]) Adsertio autẽ nostrae fidei —

f. 2 sed unitate naturae | De dõ uno. Vnũ ergo dm̃ non duos aut tres deos dicimus. —

f. 17 qui id etiã tuis ope|ribus contulisti. Explicit liber primus. | Incipit liber secundus *m. s. XIV add.:* pme partis | Satis ut arbitror libro superiore sancte imperator. | edoctũ est —

f. 32^b^ fidei su*e tropea mereatur. Explicit | liber. II. de fide. Incipit liber eiusdem. III. | quoniam clementissime imperator gratiane[11]) (g. *add. m. post.*) instruen|di tui gratia —

---

[1]) sermo contra — [2]) l. c. 1007 c — [3]) ? — [4]) oratio *add.* imp̃ — ambr. fehlt — [5]) l. c. 1385 a — [6]) Vorn und hinten je zwei Blätter dem Anschein nach aus einer Handschrift der vitae pontificum des Anastasius (saec. XI—XII) — [7]) Gratiani ad Ambrosium epistola XVI 875 b — [8]) Iesu Christi — [9]) l. c. 527 a — [10]) Die Capitelüberschriften fehlen — [11]) *om.*

f. 49 aduersarii cruentatū sed xp̄i p̄miis coro|natum. Explicit lib̃. III. Incipit liber. IIII. | Consideranti mihi imperator auguste. qua ratione sic | —

f. 67 brachiis crucis umbra uelaret. Explicit | liber IIII. incipit liber quintus. | Quisnam est fidelis seruus et prudens quem constituit dn̄s | —

f. 98 sed ex carnis infirmitate me|titur. amen [1]). Explicit liber. v. | Incipit liber. VI. | Ambrosio [2]) religioso sacerdoti omnipotentis dĩ gratianus | augustus. Cupio ualde — quem colimus ih̄u xp̄i. Tituli. libri. I. | I. Non esse inter creaturas sc̄m sp̄m —

f. 98ᵇ (XVIIII) ita et filius et | sp̄s dĩ. Tituli libri. II. | I. Quia dn̄s sp̄s quia uirtus sp̄s —

f. 99 (XI) sic et spiritus reuelauit. | Tituli libri. III. | I. Quia sp̄s super xp̄m. et sicut filius —

f. 99ᵇ (XXIII) Quia omnipotens etiam sp̄s sc̄s. | Hieroboal[3]) cum sub arbore ut legimus quercum[4]) tritici | —

f. 122ᵇ (XXVIIII)[5]) & meretrices in lacū[6]) Iezabel se cruore lauerunt. | Finit liber VI. | Incipit liber VII. | Etsi in libro primo ueteris historię lectione patefactum sit. | —

f. 143 nã qui imparem [7]) nescit fecit[8]) aequalem | Explicit liber. VII. || f. 143ᵇ Incipit liber VIII. Superiore [9]) libro | euidentibus testimoniis scripturarū docuimus apł̄os | —

f. 166ᵇ (XXIII) [10]) detra|hes eum. qui alta scrutatur dĩ. | Explicit de spū lib̃r. VIII | Incipit liber. VIIII de incarnatione[11]) | Debitū[12]) cupio soluendū sed hestños meos ñ inue|nio —

f. 183ᵇ et per omnia | p*enetrans. Spirituum intellegibilium. | Explicit liber VIIII. | ϽϹΗϽϹΗΘω ϽϹΗΥ Δω ϽϹΥ Δ ωϽϹ//ΝΗ:·||

Ambrosius *de fide, de spiritu sancto, de incarnatione dominica, de sacramentis, de Nabuthe.*

5760. membr. Grossoctav. foliorum 193. saec. IX—X.

Vorsetzblatt In hoc uolumĩe *etc.*

---

[1]) *om.* — [2]) cf. f. 1 — [3]) de spiritu sancto libri tres ad Gratianum Augustum l. c. 703 b. Hierobaal — [4]) quercu — [5]) XVI — [6]) lacu — [7]) se imparem — [8]) facit — [9]) superiori — [10]) XXII — [11]) de incarnationis dominicae sacramento liber unus l. c. 817 — [12]) fratres *add.*

f. 1 Iste liber est — sub nūo 33. | Liber sc̄ti .33. columbani de bobio | Liber fidei [1]) primus sc̄i ambrosii ad gratianum imp̄rm. [2]) | Regina [3]) austri uenit audire sapientiā salomonis ut in libro regnorū | — *Unten* Iste liber ē sc̄i colūbani de bobio *m. s. X.*

f. 13 qui [4]) sciā | tuis operibus contulisti. Explicit liber primus. | Incipit liber secundus Satis ut arbitror libro superiore sancte imperator. —

f. 26^b fidei suę tropea mereatur | Explicit liber secundus || f. 27 Incipit liber tertius. testimonia libri tertii. [5]) | Quia altissimus dī filius — quod unus sit filius cum patre substantię. | Qm̄ clementissime imperator instruendi tui gr̄a —

f. 46 aduersarii cruentum [6]) sed xp̄i p̄miis | coronatum. Explicit lib̄. III. Incipiunt capitula libri. IIII. | I De eo quod scriptū. ē. om̄is uiri caput xp̄s est. caput aū mulieris uir. Caput xp̄i ds̄. | — VIIII [7]) Quod uitē se filius scd̄m incarnationem dixerit. | Consideranti mihi imperator auguste qua rati|one —

f. 55^b salutaribus | brachiis crucis umbra uelar&. Explicit liber quartus || f. 56 Incipiunt capitula libri. quinti. | De eo quod scriptum est ut cognoscant —

f. 56^b Non est ur̄m scire tempora & annos quę pater posuit in sua po|testate. Explic̄ capit̄ libri. Incipit liber.v. | Quisnam est fidelis seruus & prudens quē constituit dn̄s | —

f. 78^b sed ex car|nis infirmitate metitur. || f. 79 Incip̄ ep̄la gratiani imp̄ris ad sc̄m ambrosium ep̄m. [8]) | Ambrosio religioso sacerdoti omp̄tis dī. gratianus augustus. Cupio | ualde [9]) quē recordor — colimus ih̄u xp̄i. Incipit liber primus sc̄ti ambrosii. de trinitate [10]) (*m. s. XV.*) | Hierobaal [11]) cū sub arbore ut legimus quęrcu tritici messē uirga cęderet. —

f. 95 & mer&rices illacu [12]) Iezabel se cruore lauerunt. | Explicit lib̄ primus felicit̄. Incipit liber scd̄s. || f. 95^b Etsi in libro primo ueteris historię lectione —

f. 110^b nam qui se inparem | nescit fecit [13]) aequalem. Explicit liber secundus felicit̄ || f. 111 Incipit liber tertius | Superiore [14]) libro euidentib. testimoniis —

---

[1]) de fide — [2]) Augustum — [3]) XVI 527 a — [4]) id *add.* — [5]) *om.* — [6]) cruentatum — [7]) XII — [8]) Gratiani ad Ambrosium ep. l. c. 875 b — [9]) ut *add.* — [10]) de spiritu sancto — [11]) l. c. 703 b — [12]) in lacu — [13]) facit [14]) superiori

f. 127[b] sed quomodo detrahes e. qui alta scrutat[2] dī. | Explicit liber tertius. Incipit lib̄ quartus.[1]) | Debitū[2]) cū disoluendū.[3]) sed hesternos meos —

f. 140[b] penetrans. spirituum intellegibilium. | Explicit deo gratias amen.| Incipit libellus fidei sc̄i ambrosii.| Vnus[4]) ds̄ sic̄ scriptū ē. Audi isrł dn̄s ds̄ tuus ds̄ unus —

f. 141[b] deputata sunt. non colenda. Explicit libellus fidei sc̄i ambrosii. | amen. || f. 142 Incipiunt libri sc̄i ambrosii de trinitate[5]) | Tu[6]) unus ds̄ pater &[7]) fili & sc̄e sp̄s qui unitam[8]) dītatē nobis declara|sti. —

f. 146 sc̄i sp̄s fecisse memini.[9]) | Explicit lib. I. de unitate trinitatis.[10]) Incipit | liber secundus de propriis personis et[11]) unito nōē diuinit̄[12]) | Nunc per singula nomina personarum. —

f. 148[b] tantū dicas &[13]) filiū & sc̄m sp̄m[14]) | Expl̄ lib̄. II. de propriis personis. e[t] de unito nōē diuinitatis. || f. 149 Incipit liber tertius de assūtione hominis.[15]) | Quemadmodum in dītatē[16]) unā ęqualitatē —

f. 154[b] om̄is infirmitas[17]) homini. ē. imputanda. | Exp̄ lib̄ tertius. Incipit lib̄ quartus de singulis | nominibus aduersus nouellas hereses potentini[18]). | hinc[19]) iam de singulis nominibus atq. personis. Identidē re|fers[20]) mihi. —

f. 157[b] in psonis pfecte | distinguntur.[21]) Expl̄ lib̄ quartus de singulis nōib; | aduersum nouellas hereses potentini. | Incipit lib̄ quintus de una[22]) ac sempiterna | substantia trinitatis. | hic contradicentis psona ē. arriomanitarum cur cone|xus[23]) —

f. 161[b] inuisibilis plenitudo diuinitatis[24]) || f. 162 Expl̄ lib̄. v. Incip̄ lib̄ VI. de beatitudine filii dī[25]) | et de praescriptione[26]) sectae pessimae. | Posco a te de unito deitatis nomine multifarie dictū | —

---

1) de incarnationis dominicae sacramento liber unus — 2) l. c. 818 — 3) fratres cupio solvendum — 4) ? — 5) Vigilii Tapsensis de trinitate lib. XII quos edidit sub nomine S. Athanasii, episcopi Alexandrini. — 6) LXII 237 b — 7) unigenitus deus filius, deus spiritus sanctus — 8) unam — 9) me memini — 10) de unita trinitate deitatis — 11) de *add.* — 12) trinitatis — 13) sic profitearis esse — 14) spiritum sanctum — 15) contra Marcellinum haereticum *add.* — 16) in una deitate eademque — 17) passionis *add.* — 18) novellam haeresim cuiusdam Potentini Urbici — 19) hic — 20) refer — 21) ostenduntur et deitatis — indicatur — 22) unita — 23) confessus — 24) Unde ne malus — investigandum sit *add.* — 25) fidei — 26) proscriptione

f. 165 deitas in eo uidebatur[1]). | Expł lib̄. vi. Incipit lib̄ vii. de professione re gulae catholicae cum increpatione heretica[2]). | Propter qđ impensissime obsecro tuę[3]) sublimitatis gloriā | —

f. 167 eorū[4]) operatio in factura. | Expl̄ lib̄. vii. de professione regulae | catholicae cum increpatione heretica. || f. 167b *Ueber der Zeile m. s. XV:* Amb̄ de iniciādis sacramētis[5]) | Celebrata[6]) actenus mysteria scrutaminum inquisitum est ne immun|ditia —

f. 169b fortius recensis[7]) ubi s̃ fideles[8]). || f. 170 Finit liber primus. incipit liber secundus.[9]) | De[10]) sacramtis quę accepistis sermonem adorior —

f. 174 uitę pręferas temporali[11]). Finit lib̄. ii. Incip̄ lib̄ tertius | Hesterno de[12]) fonte disputauimus cuius species ueluti quędam | —

f. 176 de sacramtis ipsius[13]) tractabimus. Finit lib. iii. Incipit lib̄. iii. | In ueteri testamto sacerdotes frequent inprimū tabernaculum | —

f. 178b semp & in om̄a secula seculorū. | Amen. Explicit lib̄. iiii. Incipit lib̄. v. | Hesterno sermo n̄r atq.[14]) tractatus usq. ad sc̄i altaris sacramta deductus | —

f. 181 semp & in om̄a scła scłorū.[15]) | Explicit liber quintus Incip̄ lib̄ sextus | Sicut uerus. ẽ. dĩ filius dn̄s nr̄ ihs̄ xp̄s. Non —

f. 182b uir|tutis. ẽ. non pudori.[16]) ẽ. Tamen quomodo possis orare[17]) *über die Hälfte der Seite leer* || f. 183[18]) mulieris grauitas & pudicitię[19]) &*ius[20]) bona conuersatio ut uirū suū uoc& —

f. 183b semp & in om̄a scła seculorū. | Amen. ||

f. 184 Nabutę[21]) historia tempore uetus est usu cotidiana. | Quis enim diuitum —

f. 193b Parricide cain peccasti qui|esce. ut modū peccato suo imponer&.[22]) cogitationes ur̄ę[23]) ||

---

[1]) sicut dixit — fiat *add.* — [2]) haereticorum — [3]) *om.* — [4]) eiusdem trinitatis — [5]) Maximi Taurinensis (app.) sermo VII de die dominicae ascensionis — [6]) LVII 853 d celebratis — mysteriis — [7]) fueris, recenses — [8]) incipias — recenseri *add.* — [9]) Ambrosii de sacramentis lib. I. — [10]) XVI 417 — [11]) Per Christum — amen *add.* Ende des zweiten Buches — [12]) die de — [13]) ipsis — [14]) ac — [15]) amen *add.* — [16]) pudoris — [17]) l. c. 458 b — [18]) l. c. 459 a — [19]) pudicitia — [20]) eius — [21]) Ambrosii de Nabuthe Jezraelita liber unus. XIV 731 a. Von hier an eine spätere Hand, saec. X—XI. — [22]) poneret — [23]) l. c. 753 a

Ambrosius *de fide, de spiritu sancto. de incarnatione dominica, de dignitate sacerdotali, de mysteriis, de sacramentis, de officiis.*

266. membr. fol. foliorum 195. saec. IX.

f. 1 Incipiunt nomines. sacerdotales. frs | hugbtus. psb. Leutric'. monac'. | hadlebtus. Berengarius. Theotrad. | Viuerius. Rotrad. Randuin'. Giselmund. | Aldbtus. Heligaud. | Noduinus. Sicaud. | Lantharius. Drotbt'. Leotuuald. | Irmenulfus. hodo. Lantharius. simil't | Ermenharius. Rodouuard. Bernegarius. | Odold. (*ex* Otold.) Audinus. | *Folgen vier Alphabete, zuerst das einer Geheimschrift, dann ein Runenalphabet mit übergeschriebenen Namen*[1]*), schliesslich das griechische und hebräische Alphabet* ||

f. 1ᵇ In hoc corpore continent | libri. sci. ac beatissimi ambrosii ortodoxi epi | de trinitate libri. v. | De dominica incarnatione liber unus | de pastoribus liber unus | de misteriis liber unus | de sacramentis libri vi | de officiis libri. iii. | Ambrosio.[2] religioso sacerdoti omnipoten|tis di gratianus augustus | Cupio ualde[3] quem recordor absentem —

f. 2 quem colimus ihu xpi. Explicit | Epistola gratiani augusti | ad scm ambrosium epm incipt | Ambrosio religioso sacerdoti omnipotentis di. gratianus | augustus. cupio ualde quem recordor absentem — que colimus ihu xpi. explicit || 2ᵇ Incipit liber sci ac beatis|simi. ambrosii. ortodoxi | episcopi. de[4] trinitate | ad gratianum imperatore | Regina[5] austri uenit audire sapienti|am salomonis. ut in libro regnoru legimus. hira quo|que rex ad salomonem misit ut cognoscer& eum. | tu quoque sancte mperator (*corr. m. al.*) gratiane u&eris imitator | historiae —

f. 3 sed unitate naturae. De do uno[6] | Vnu ergo dm non duos aut tres deos dicimus. ut impia arrianoru | —

f. 15ᵇ (vii)[7] inui|sibilis aut bonus non ee. qui[8] &ia tuis operibus contulisti. | Finit liber primus. Incipiunt capitula | libri secundi. | i Quod arriani bonum di filium negent. | — iiii. De dno

1) Nach meiner Mittheilung von Dietrich herausgegeben Germania N. R. I S. 77 ff. Die Handschrift stammt übrigens nach meiner Ansicht aus Corbie in Frankreich, nicht aus Corvey in Westfalen — 2) Gratiani ad Ambrosium epistola XVI 875 b — 3) ut *add.* — 4) de fide ad Gratianum Augustum libri quinque — 5) l. c. 52 — 6) Die Capitelübersch iften fehlen — 7) XXII — 8) id *add.*

maiestatis di filio | Incipit liber secund de patre et filio[1]). | Satis ut arbitror libro superiore sce impe|rator edectum —

f. 26b (IIII)[2]) fultus auxilio fidei | suae trophea mereatur.| Explicit liber secundus de patre et filio[3]) | Non ee. inter creaturas spm nec inter | omnia sed super omnia. —

f. 27 Quia sicut pater flumen ita et filius ita et sps di | Expliciunt capitula in libro .I. | Incipit liber primus de sco spu. | Hieroboal[4]) sub arbore ut le|gimus quercus[5]) —

f. 45 (XX)[6]) & meretrices ad lacum[7]) iezabel se cruore lauerunt; | Explicit liber primus de spu sco | I Quia dns sps quia uirtus sps sicut filius uirtus & pat uirtus |—

f. 45b (XII) Quia sicut filius patrem nouit & pat filiu sic & sps patre dnm nouit | & sicut pat reuelat nobis q sua s sic & filius. sic & sps reuelat. | Incipit liber .II. de spu sco | Etsi in libro primo libro[8]) *(corr. m. al.)* uete|ris historiae lectione patefactum —

f. 62b (XII)[9]) Nam qui | se inparem nescit fecit[10]) aequalem; Finit liber. II | Incipiunt capitula libri .III. de spu sco | I Quia sps sup xpm & sicut filius spm misit et sps filiu di misit | —

f. 63 (XXII) Quia omps &ia sps scs; | Expliciunt capitula libri tertii de spu sco | Incipit liber. III. de spu sco | Superiore[11]) libro euidentibus testimoniis | scripturarum docuim'. —

f. 64 dns mi|sit me[12]) & sps eius; I Quia sps super — misit[13]) | Quis. e. qui dicit misit me dns —

f. 84 (XXII) Sed quomodo detrahes eu qui alta scrutat di. | Explicit liber tertius de spu sco feliciter | Incipit liber sci ambrosii | de incarnatione dominica[14]) | Debitum[15]) cupio soluendum sed hesternos meos | non inuenio creditores —

f. 101 oma spectat.[16]) et p oma penetrans spuu intellegibiliu; | Incipit sermo scissimi ambrosii ortodo|xi mediolanensis epi qui pastoralis dicit | Si[17]) quis fr oraculum reminis|catur. quo fruge famulorum[18]) de seruata sibi pecunia qua | —

---

[1]) de patre et filio *om.* — [2]) XVI — [3]) Buch 3—5 fehlen — [4]) l. c. 703 Hierobaal cum — [5]) quercu — [6]) XVI — [7]) in lacu — [8]) *om.* [9]) XIII — [10]) facit — [11]) superiori — [12]) *om.* — [13]) quia — misit *om.* Das erste Cap. der Ausg. beginnt mit Superiori f. 63 — [14]) de incarnationis dominicae sacramento lib. unus l. c. 817 — [15]) fratres *add.* — [16]) spectans — [17]) XVII 567 b de dignitate sacerdotali — [18]) dominus frugi famulum

f. 107ᵇ quae scis in regna[1]) saeculorum dare ꝑmisisti.[2]) Amen; | In nomine dn̄i nostri ihū xp̄i | Incipit liber beatissimi[3]) ambrosii | mediolanensis ep̄i primus liber de mysteriis[4]) | De[5]) moralibus cotidianū | sermonem habuim'. Cum uel patriarcharum ges|ta uel ꝓuerbiorum —

f. 116ᵇ consecunt² ueritatem regenerationis cooperet.²[6]) Explicit liber de mysteriis feliciter | Incipit de sacram̄tis lib̄ primus | De[7]) sacramentis quae ac|cepistis sermonem adorior —

f. 119 gratiam patris & filii & sp̄s sc̄i; cui trinitati ppetuum. ẽ.[8]) | a scl̄is. & nunc et semp et in omnia saecula saecu|orum. | Explicit liber prim̄ sc̄i ambrosii de sacram̄tis | Incipit eiusdem liber secundus | In diluuio quoq; figuram baptismatis | praecessisse —

f. 121ᵇ uitae p̃feras | temporali.[9]) Explicit liber secundus de sacram̄tis | Incipit eiusdem liber tertius fl̄ctr | Hesterno die fonte[10]) disputauimus. cuius species uelu|ti —

f. 123ᵇ si dn̄o plac&. de sacramentis ipsis tractabimus; | Explic̄ liber .III. | Incipit liber .IIII. | In ueteri testamento sacerdotes. frequenter in primū | tabernaculum —

f. 125ᵇ inluminare dignet². p unigenitum — f. 126 saecula saeculorum. am. *add. m. post.* Explicit liber quartus | Hesterno sermo n̄r adtracta|tus[11]) usque ad sc̄i altaris sacramenta deductus. ẽ —

f. 128ᵇ Quis[12]) contra nos. Ipsi ergo laus — saeculorum. Amen. | Expl̄ct liber .v. Incipit liber VI | Sicut uerus est dī filius dn̄s nost̄ ihs̄ xp̄s non quem|ammodum —

f. 131 et ad praemia uirtu|tum puenire possetis (e *in* i). p dn̄m — saeculorum; Amen | In nomine sc̄ae trinitatis | Incip̄ tract̄ sc̄i ambrosii con|f̄ et ep̄i de officiis[13]) lib̄ primus | Non[14]) adrogans uideri ar|bitror. si inter filios suscipiam affectum —

f. 161 profeticę benedictionis inueniat. Apud eum | qui uiuit.[15]) | Beatę memoriae ambrosii confes|soris et ep̄i. de officiis explicit liber | primus. | Incipit liber secundus | Supẹriore libro de officiis tractauimus. quę conuenire honestati —

---

1) in fine — 2) perpetua *add.* — 3) sancti — 4) de mysteriis liber unus — 5) XVI 389 a — 6) operetur — 7) l. c. 417 a — 8) regnum *add.* — 9) per Christum — amen *add.* — 10) de fonte — 11) ac tractatus — 12) qui — 13) de officiis ministrorum — 14) l. c. 23 a — 15) et regnat — amen *add.*

f. 179 erit uobiscum in dño ihū. cui est honor gloria | magnificentia potestas cū spū scō in secula seculorum. Am̄. || f. 179ᵇ Explicit liber secundus.| Incipit liber. tertius. | Dauid propheta docuit | nos tamquā in ampla domo deambulare in corde nr̄o & conuersari | —

f. 195ᵇ conpendio expressa. plurimum instructionis conferat; | Explicit de officiis lib̄. III | sc̄i ambrosii ep̄i ecclesię | mediolanis·,· ||

Ambrosius *de Isaac et anima, de bono mortis, de fuga saeculi, de Jacob et vita beata.*

5759. membr. 8. foliorum 113. saec. IX—X.

Liber sc̄ti .34. columbani de bobio | Incipit. liber. beati. ambrosii. de isa'ac. et. anima.| In. patre.[1]) nobis. sc̄i. isaac. uel | origo satis expressa est.[2]) uł grā. Cū[3]) ad —

f. 20ᵇ q his utit̄ seruare se debet et | custodire. Expl̄ de isaac et anima liber .I. || f. 21 Incipit liber secundus | de bono mortis. | Quoniam[4]) de anima superiore | —

f. 42 decus. głа.[5]) ppetuitas. a seculis et nunc et sē|p. et in om̄ia scła scło℞. amen. Exp̄. de bono mortis; | Incipit de fuga seculi. liber .III. | Frequens[6]) nob̄ de effugiendo scło isto[7]) sermo; | atq; utinā —

f. 55ᵇ Fuga hec nescit | frigus timoris. tremorē mortis. contractionē[8]) ||

f. 56—63 *mit ausradirter Schrift*

f. 64 nedixit[9]) dominus. Videtur naturę gratiam p̄|tulisse cultionis labori. Et confirmauit | esau dicens. Iuste uocatum est nomen eius[10]) |iacob. —

f. 66ᵇ reconcilia|cionis futurę fidem auserint. Per domi|num nr̄m ih̄m.[11]) cui regnum est a scłis et nunc | et sēp et in omnia scła seculorum. amen. Expl̄c || f. 67 Incipit de iacob et uita be|ata. liber

---

[1]) XIV 501 a — [2]) est expressa — [3]) cui — [4]) l. c. 539 a — [5]) gloria decus — [6]) l. c. 569 a — [7]) est *add.* — [8]) l. c. 585 a — [9]) l. c. 592 c — [10]) illius — [11]) Christum *add.*

.IIII. | Necessarius [1]) ad disciplinam bonis [2]) sermo | omnibus [3]) plenus prudentię. et mens | —

f. 83ᵇ si|bi adsit summa animi tranquillitate | pfusus. Amen. [4]) Explicit. de iacob et uita beata liber primus. Incipit li|ber secundus || f. 84 Superiore libro de uirtutū pre|ceptis disputauimus. sequenti cla|roꝝ uirorum —

f. 104ᵇ et q2 ṅos non potuit | uincere. & quia atroci peremptus ÷ morte. || f. 105—113 *mit ausradirter Schrift* ||

AMBROSIUS *de mysteriis, de sacramentis, de paenitentia, alia.*

296. membr. 4. foliorum 144. saec. X. [5])

f. 1 hęc s̃ nomina libroꝝ sc̃i iuuentii. Expositiones | euangelioꝝ sex. Vnū de uerbis dñi scđm mat .I. | Al. scđm marcū tertiū scđm iħm quartum simił scđm iħann | v expositio esaie; VI flores euangelioꝝ. libros ꝓph&arū .III. | Pasionales. VIII sive. uitas; de cantica canticoꝝ .I. | de templi sc̃oꝝ .I. Regulas .III. bestiarū .I. | librū .I. inaronima c̃tra eluidiū; hymnarios III | lib̄ c̃m̃tarioꝝ in ritoricis. lib̄ de agone xp̃iano. | Chronicoꝝ .I. Volumina ////ta gramatica .XXIII. | de arta medicina .I. Bibliotecas .II. Martyrolog//// | Missales duos. dialogo///// I ||

f. 1ᵇ Libri sc̃i ambrosii me|diolanensis ep̃i unus de myste|riis. VI de sacram̃tis | felit̃ incipiunt. | De [6]) moralibus cotidianum ser|monem —

f. 11ᵇ ueritatem regenerationis cooperetur [7]) Lib̃. ⁎ expłc. de mysteriis | Incipit. ⁎I. [8]) | De [9]) sacramentis quae acce|pistis sermonem adorior. —

f. 14ᵇ gratiam patris & filii & sp̃s sc̃i. | Cui trinitati pp&uū regnū ẽ [10]) a scłis & nunc et semp. & in om̃a | scła scłorum. | Explicit liber prim' sc̃i ãbrosii | de sacramentis. Itẽ eiusdem. | liber secundus. | In diluuio quoque. figuram baptismatis —

---

[1]) l. c. 597 a — [2]) bonus — [3]) omnibus sermo — [4]) *om.* — [5]) f. 2 unten: Io. Ioffridi — [6]) XVI 389 a — [7]) operetur — [8]) *in mg.* Incip .I. de sa|cram̃|tis — [9]) l. c. 417 a — [10]) est regnum

f. 18 uitae praeteras temporali.[1] Lib .ii. explic. || f. 18[b] de sacramtis lib .iii. Incipit Hesterno[2] de fonte disputauimus. cuius species | —

f. 21 de sacramentis | ipsis tractabimus. lib .iii. finit. | Incipit .iiii. de sacra[mentis.] | In ueteri testamento sacerdotes frequenter —

f. 25 plenius inluminare dignetur p unigenitũ | *etc.* sclorum.[3] Explicit liber iiii; Incipit quintus beati ambrosii de sacramt' | Hesterno sermo nr attractatus[4] *(corr. m. al.)* —

f. 28[b] quis[5] contra nos. | Ipsi ergo laus & gloria — saeculorum. amen. | Explicit. liber .v. Incipit .vi. de sacramt || f. 29 Sicut uerus est di filius dns nr ihs xps —

f. 32[b] puenire possumus *(corr. m. al.)*. p dnm nrm ihm xpm | *etc.* saeculorum. amen. amen.[6] Incipit tractatus domni ambrosii | mediolanensis epi ad marcellã | sororem suam de inuentione | corporum scorum ptasii et geruasii *(p. e. g. m. al.)* Dominae protasii et geruasii *(eras.)* sorori uitae atque oculis | preferendę frater. Quam[7] *(ex* Quia *m. al.)* nihil scitatem tuam soleo *sic* | eorum pterire —

f. 37 in hodiernum diem differemus[8]. Explicit. | Incipit libellus uenerabilis uiri | ambrosii. mediol epi qui pastoralis dicit | Si[9] quis fratres oraculum reminiscatur quo —

f. 44[b] in regna[10] saeculorum dare pmisisti[11]. Amen. | In nomine scae trinitatis. incipit tractat' | sci ãbrosii. de penitentia. aduersus nouatianũ[12] | liber primus. | Si[13] uirtutum finis ille est maximus. —

f. 67 ut repressa magis quam assumpta[14] credatur. De pe|nitentia lib .i. explicit. Incipit .ii. ad|uersũ nouatianum | Etsi non pauca quae ad cohortationem penitentiae | —

f. 83 mundi istius nexu debemus | absoluere. | Explicit de penitentia lib secund | de paradiso lib ambrosii | epi felicit incipit |

---

[1] per Christum — amen. *add.* — [2] die *add.* — [3] amen *add.* — [4] ac tractatus — [5] qui — [6] *om.* — [7] l. c. 1019a quia — [8] differremus reliquias — [9] XVII 567 b de dignitate sacerdotali — [10] in fine — [11] perpetua *add.* — [12] adv. Nov. *om.* — [13] XVI 465 a — [14] absumpta

De [1]) paradiso adoriendus sermo non mediocre mestum [2]) *(corr. m. al.)* —

f. 114ᵇ metemus | ea quae sunt spiritalia. | Incipit de concordia testimo niorum sci gregorii pape | urbis rome. [3]) | Paulus [4]) seruus ihi xpi in sco euangelio sedm | iohannem non dico [5]) uos seruos sed amicos. | Interragatio *sic* Quid est quod magister xps | — serue bone & fidelis. [6]) Responsio | Sine preiudicio alterius sententiae —

f. 129 ante acta non inputa|rentur. Finit. ||

f. 129ᵇ W. cabilonensis eps. dilecto fri. W. archidiacono atq; arnulfo | archipsbitero salute. Fr gauscerann' uergiacensis por | coquerendo de uob sic scitis nob sepissime pclamauit. & in | psenti cora frm nro cōuentu. grauissima querimonia fec; Mandam' gº atq; pcipim'. quatin' ecliis uergiacensis | ecle ptinentib; psbiteros collocare put meli' potuerint | pfato gausceranno ⁊ frib; ei' absq; ulla cōtrarietate pmit|tatis. ita tam ut ius cabilonensis ecle uidelicet obedientia. | sinodales seruiciu. iusticia in admissis. hospitalitas ubi | necessu fuerit no deleant. s& firmiter teneantur. ||

f. 130 [7]) Obiectiones ctra dicta sci aug post morte sua | et responsiones prosperi epi ut aiunt pro eo [8]) Incip responsions. cu capus obiectionu uincentianaru | praefat pmissa | Quidam [9]) xpianae ac fratnae caritatis obliti. in tantu existimatione — censeant | debere punire [10]) Explicit praefatio. | Obiectio. Quia [11]) dns [12]) ihs xps non p omniu [13]) salute & redemptione | sit passus. Responsio. Contra uulnus originalis peccati. | —

f. 134 uoluntatem di sentiant [14]) indicantem. [15]) | Explic responsionu lib pro beato augustino. ||

f. 134ᵇ Incipit liber de locis et nominibus [16]) | Quoniam [17]) filii carissime superiore [18]) ppositionib; | tuis — breuitatis

---

1) XIV 275 a. In der Ausgabe geht nach einigen Handschriften die Bibelstelle vorher — 2) mediocrem aestum — 3) Gregorii Magni concordia quorumdam testimoniorum s. scripturae — 4) LXXIX 659 a — 5) dicam — 6) Et iterum: beatus — facientem *add.* — 7) Von hier an eine etwas jüngere Hand — 8) Prosperi Aquitani pro Augustino responsiones ad capitula obiectionum Vincentianarum — 9) LI 177 a — 10) puniri — 11) quod — 12) noster *add.* — 13) hominum *add.* — 14) sentient — 15) vindicantem — 16) Eucherii Lugdunensis episcopi instructionum liber II. — 17) L 811 c — 18) libro *add.*

causā [1]) ponā. Incipit expositio de decem nominib: dī quibus modis | apud hebreos dm̄ uocant. [2]) hierusalem hebraice dicet —

f. 135 athenas thebas salonas | Finit expositio nominum dī | De nominib: hebraeorū. [3]) Adonai. in latinū significat [4]) dn̄s | —

f. 136 Aggeus festus siue sollemnis | *Zwischenraum* [5]) | Maria inluminata siue stella maris —

f. 136[b] conlocati sint iudaeorum. [6]) | De uariis uocabulis. Alleluia in latinum —

f. 137 aut picturam aliquam [7]) Expositio [8]) diuersarū rerū | Mandragora in genesi genus pomi —

f. 137[b] incastraturas aspidiscos [9]) uncinos *sic* brias [10]) catenulas [11]) scytalas uestes [12]) | f. 138 Cenothopa [13]) simulacra quae graecae ΜΟΡΦΟΑΑΑΤΑ [14]) Incipit de gentibus; | Gomer [15]) in genesi galathae —

f. 138[b] de sem posteritate | procedunt; De locis. Iebus. ipsa est hierusalem —

f. 139 quae a marte nom̄ accepit. | De fluminibus uel aquis. Geon. fluuius [16]) aethiopiae | — sacerdotes libabant | De sollemnitatibus. Annus iubeleus annus quinqua|gesimus —

f. 139[b] absolutisq; requieuit. De idolis. | Idolum simulacrum [17]) est. —

f. 140 intellegendos [18]) putauerunt. De graecis nominibus. [19]) | Theos [20]) ds̄. theos autem ut quorumdam —

f. 140[b] necessariisque congessi. | Incipit expositio litterarū hebraicarum [21]) | ı Aleph. doctrina —

f. 141 xp̄s peruenitur. Amen. De uestibus [22]) | Ephod. uestis sacerdotalis —

---

[1]) causa — [2]) Excerpt aus Hieronymi ep. ad Marcellam de decem nominib. Dei XXII 428 — [3]) Wieder Eucherius. Hebraeorum nominum interpretatio (instr. ıı 1) — [4]) sonat — [5]) Malachias angelus meus — Ioseph auctus — [6]) Cum in caeteris — interpretationem ponamus *add.* — [7]) indicat aut varietatem *add.* — [8]) de expositione — [9]) aspidiscas — [10]) fimbrias — [11]) catenas — [12]) scitalas vectes — [13]) cenotaphia — [14]) *μορφώματα*. Sed haec — vocentur — [15]) Gomor — [16]) est *add.* — [17]) Idola simulacra graecum — [18]) *om.* — [19]) instr. ıı 15 — [20]) Accipe nunc — ex Graeco Theos — [21]) Excerpt aus Hieronymi ep. ad Paulam de alphab. hebraico XXII 443 — [22]) Wieder Eucherius instr. ıı 10

f. 141[b] crutum [1]) *sic* ornamentum. | De auibus uel uolatilibus. | Pellicanus auis parua — aculeis pmolestum. | De bestiis uel reptilibus | Rinoceron. fera. terribilis. gemina in naribus gestans —

f. 142 Eruca. [2]) quam uulgo dulbam [3]) uocant. | De ponderibus Talentum pondus. LXIII. [4]) quod faciunt — obolus [5]) | hab&. De mensuris. Corus. ẽ. mođ. xxx. —

f. 142[b] uertuntur ex grecum. [6]) | Item eiusdem de octo quaestionibus ex uetere testa[mento] [7]) | Generalem iustitiã non uiolat quis. — quae eis interna est. Item uoluntas uerbi sempiterni. | — Itẽ si fuerunt in illo uerbo om̃a q̃ facta sunt. —

f. 143 Item quomodo uolo uelle mori. si sic uellem mori |

ibid. De eo quod in ecclesiastico salomonis dictũ est | Omnem masculum. excipiet mulier | —

f. 143[b] De eo quod in [pro]uerbiis dictum est

ibid, De eo quod scriptum est in deuteronomio

f. 144 De eo quod scriptũ est | Non coques agnum in lacte matris suae —

f. 144[b] arietes in grege | amen. | Explicit tractatus sc̃i augustini de octo. | quaestionibus ueteris testamenti [8]) ||

Ambrosius *de officiis.*

293. membr. 4. foliorum 133. saec. X. [9])

f. 1 Beati ambrosii ep̃i de officiis | ministrorũ lib̃. prim̃ incipit | Non [10]) arrogans uideri arbitror si inter filios suscipiã | —

f. 45 ut gratiã pph&icę benedictionis inueniat. [11]) | Explicit lib̃ primus de o[f]ficiis ministrorum. | Incipit lib̃ secundus. Superio[ri] [12]) libro de officiis tracta|uimus quae conuenire honestati arbitraremur. in qua | —

---

[1]) crurum — [2]) *om.* — [3]) olbam — [4]) est pondo LXII — [5]) obolos — [6]) convertuntur ex Graeco. Fortsetzung auf f. 140 — [7]) *in mg. m. al.* Excerptũ | ex augs̃tn | — [8]) Excerpte. Folgen zwei Blätter aus derselben Handschrift, von der sich Fragmente in cod. 267 finden — [9]) f. 2 unten: I. Ioffridi — [10]) XVI 23 a — [11]) apud eum saeculorum amen *add.* [12]) superiore

f. 70ᵃ erit uobiscũ in dño ihũ. cui est honor glā magnificentia & [1]) potestas. cũ spū sc̄o in scla sclorũ amen. Explicit liber secundus Incip̄ tertius Dauid pph&a docuit nos tãquã in ampla domo deãbulare in corde nr̄o. —

f. 94ᵇ profuit illis amicitia quib. obfuerat insolentia [2]) Haec apud uos deposui filii — plurimũ instructionis conferat. Explicit liber tertius sc̄i ambrosii de officiis am̄ ||

f. 95 *Ueber der Zeile* Sc̄i ambrosii liber .I. Pulcre [3]) ammones frater ut epistolares fabulas & sermonem absentiũ —

f. 98 cõmittere ne dubitaueris. finit ad iustũ Ambrosius simpliciano salutem. | Motum [4]) te cũ legeres —

f. 99 sanguis uale & nos parentis affectu dilige ut facis. finit ad simplicianũ .I. Incp̄ ad q̃ sup̄ .II. Quantus [5]) sit unusquisq. in suo munere. —

f. 100ᵇ in sermone requiescamus. uale *etc.* Explic̄ ad simplicianũ | Moueri [6]) te significasti m̄ eo qđ legeris —

f. 102ᵇ in passionib. xp̄i gloriari Finit lib̄ .I. Ic̄p̄ II. Pythagoricũ [7]) mandatum in aliquorũ scriptis —

f. 103ᵇ in dm̄ regi farao [8]). Vale *etc.* finit ad hireneũ Incip̄ ad simplicianũ. Proxime [9]) cũ ueteris amoris usu familiaris int̄ nos sermo cederetur —

f. 108 & epistolam scripsit calanus alexandro [10]) amici ꝑ suadens tibi manus —

f. 109ᵇ trahens [11]) aera peccati Vale *etc.* finit ad simplicianũ tertia Incp̄ eiusđ IIII Videbamus [12]) ꝓxime in disceptationes incidisse filosofiae —

f. 111 uitae aet̄nae hereditatē Val&& [13]) *etc.* Incp̄ eiuđ ad clericos. Plerumq. [14]) humanis obrepit mentib. ut aliqua leui prestricti —

---

[1]) *om.* — [2]) Conclusio *add.* — [3]) (*in mg.* ambrosius iusto salutem) l. c. 914 d — [4]) l. c. 1222 b — [5]) (*in mg.* ambrosius simpliciano salutem) l. c. 1228 a — [6]) (*in mg.* ambrosius ireneo salut̄) l. c. 1046 d — [7]) (*in mg.* Ambrosius hireneo sal̄) l. c. 1051 a — [8]) Pharaoni — [9]) (*in mg.* Ambrosius simpliciano salut̄) l. c. 1084 a — [10]) *in mg.* de gymnosofistis | indorum — [11]) contrahens — [12]) (*in mg.* Ambrosius simpliciano salutem) l. c. 1096 a. videbamur — [13]) vale et — [14]) (*in mg.* ambrosius clericis) l. c. 1273 b

f. 112 transi & [1]) recūbe ⁎⁎ - ual&e fili' & seruite dn̄o q̄ȓ bon' dn̄s. | Profetae [2]) quidē congregationē gentium —

f. 115 remuneratio|nē dn̄i ihū. Vale *etc.* Exp̄ ad orontianū .i. Incp̄ eiusđ .ii. Superiore [3]) epistola de ea anima sermonē contulimus —

f. 116 in xp̄o omnium re|surrectio. Vale *etc.* Explic̄ ad orontianū .iii. Incp̄ ad q̄s .iiii. | Non [4]) otiose quaerendum putasti. quae sit rei diuinae hereditas. —

f. 118 ex fide uiuit. Vale *etc.* Expł iiii. Incp̄ .v. | Quęsisti [5]) a me. utrum anima caelestis ēē uideatur —

f. 119ᵇ expectatione solemus [6]) gloriare Vale *etc.* Explc̄ .v. [7]) Superior [8]) epistola. tuae inquisitioni respondit (i *ex* e) haec —

f. 122 p̃parauit dn̄s diligentib; eū. Explic̄ .vi. [9]) | Concatenantur [10]) sibi epistulae (u *in* o) nr̄ę. ut tamquam int̄ p̃sentes. uideamur | —

f. 122ᵇ ꝑ his [11]) int̄|pellat [12]) sp̄s. Vale *etc.* Explic̄ ||

f. 123 Sermo beati fulgentii ep̄i de eqđ ait micheas ꝓfeta Indicabo t homo qd sit ^honū^ | De [13]) p̃senti profetica lectione in qua n̄rarū magna continetur utilitas —

f. 126 misericordiam inuenire possimus. Expłc | duodecim abusiua sunt scłi [14]). hoc est [15]) Sapiens sine | operib. — Populus sine lege. Sic suffocatur iustitia. | haec sunt duodecim — iudicium rotatur. Sapiens sine bonis operibus. | Primus [16]) abusionis gradus [17]) —

f. 133 *(Populus sine lege)* Non simus [18]) itaque [19]) sine xp̄o in hoc tempore | transitorio. ne sine nobis xp̄s esse incipiat in futuro ||

---

[1]) *om.* — [2]) (*in mg.* Ambrosius | Orontiano) l. c. 1234 a — [3]) (*in mg* Ambrosius | Orontiano) l. c. 1241 b — [4]) (*in mg.* Ambrosius | Orontiano) l. c. 1263 d — [5]) (*in mg.* Ambrosius | Orontiano) l. c. 1074 a — [6]) consolemur — [7]) *in mg.* Inc̄p. vi ām̄brosius | orontiano — [8]) l. c. 1077 c — [9]) *in mg.* incip̄ ad q̄ sp̄ vi ambrosius | orontiano — [10]) l. c. 1082 b — [11]) iis — [12]) et *add.* — [13]) LXV 746 a — [14]) de duodecim abusionum gradibus liber unus — [15]) hoc est — rotatur *om.* — [16]) XL 1079 — [17]) gradus primus — [18]) fiamus — [19]) ergo

Augustinus *de bono coniugali, de nuptiis et concupiscentia, de adulterinis coniugiis, de sancta virginitate, de professione sanctae viduitatis.*

512. membr. 4. foliorum 168. saec. X.

f. 1 [1]) Incipit liber sc̃i augustini | de bono coniugali. | Quoniam [2]) unusquisque homo | humani generis pars. ē. et sociale | quiddā̃. ē. humanę naturae [3]) magnũq. | —

f. 20ᵇ ppt̃ hoc sc̄lm sed ppt̃ xp̃m coniuges ppter | xp̃m patres fuerunt. | Explicit liber de bono coniugali. | Incipit liber sci augustini de nuptiis | et concupiscentia ad ualerium co|mitē. Incipit epl̄a ad eundē comitē. | Domino [4]) illustri et merito p̃stantissimo | atq. in xp̃i dilectione kñio filio | ualerio augustin' in dño salutem. | Cũ diu moleste haberē qđ aliquoti|es scripserim et nulla tuae sublimitatis re|scripta meruerim —

f. 21ᵇ ipse suo pincipio cõmodius intimabit. | Explicit epl̄a. Incipit liber primus. | Heretici [5]) noui dilectissime fili ualeri q̇ | medicinā̃ xp̃i qua peccata sanant car naliter natis paruulis necessariā̃ non | .ēē. contendunt dā̃natores nos .ēē. nuptiarũ | —

f. 43ᵇ ut etiā̃ nocturnas aliqs̃ horas lectioni uigilant | impendas. Finit liber primus. | Incipit lib̃ sc̄ds ad eundem comi|tem. | Inter militiae tuę curas | et illustris psonę quā̃ p meritis gestas | actusq. rei publicę [6]) fili dilectissime et | honorande ualeri —

f. 80 Saluũ faciet aut̃ [7]) peccatis ori|ginalib; [8]) ppt̃ quae ih̄c id .ē. saluator possit | esse et ipsorũ. Explicit liber sc̄ds || f. 80ᵇ sc̃i augustini. de nuptiis et con|cupiscentiis ad ualeriũ comitem. | Incipit ad pollentium de adulterinis | coniugiis [9]) liber primus sc̃i augus|tini. | Prima [10]) questio | est frat̃ dilectissime | pollenti. harũ [11]) quas ad | me scribens litterarũ [12]) | tanquā̃ consulendo trac|tasti —

f. 100 Nec ipsũ [13]) eni̅ ex hac uita sine arra suae pa|cis exire uelle debet mater aecc̄l̄a. | Explicit liber primus de adulteri|nis

---

[1]) Auf dem Vorsetzblatt einige altfranzösische Worte, auf der Rückseite das Inhaltsverzeichniss der Handschrift — [2]) XL 373 — [3]) humana natura — [4]) XLIV 411 — [5]) l. c. 413 — [6]) necessarios *add.* — [7]) autem faciet a — [8]) eorum sunt ergo et in parvulis peccata originalia — [9]) de coniugiis adulterinis ad Pollentium — [10]) XL 451 — [11]) earum — [12]) *om.* — [13]) psos

coniugiis. Incipit retractatio | eorundem librorum. | Scripsi [1]) duos libros. — Ad ea quę m̄ scripse|ras. Incipit liber sc̄ds de hoc opere ad eundem. | Ad ea quae m scripseras | frat̄ religiose pollenti. iā rescripse|ris [2]) non paruū uolumen de his [3]) q̇ uiuen tib; —

f. 116 fiet [4]) illis āpli|oris siue ꝓbatioris occasio castitatis. | Explicit liber secundus ad pol|lentium de adulterinis coniugiis ||

f. 116ᵇ Incipit aurelii augustini liber | de sc̄a uirginitate. | Librum [5]) de bono coniugali | nup edidimus. In q̊ etiā xp̄i uir|gines admonuimus atq. mone|mus. —

f. 149 ymnū dicite et supexaltate eū in scła. | amen. [6]) Explicit. | Incipit liber augustini aurelii | de professione scę. uiduitatis. [7]) | augustinus ep̄s seruus [8]) ser uorū [9]) xp̄i. religiosę famulę dī | iulianę. in dn̄o dn̄orū salutem. Ne [10]) peticioni tuae et in xp̄o di|lectioni diuti' ēēm debitor ꝓmissionis | —

f. 168ᵇ quae hic | ꝓpterea partim tenuit̄ attigi. part̄i om|nino p̄termisi quia ibi copiosius disputa ui. Perseveres in gr̄a xp̄i. amen. [11]) | Explicit liber de professione sc̄ae uidu|itatis. in hoc corpore c̄tinent libri s̄ aug̃ .vii. ||

Augustinus *de civitate dei I—X.*

426. membr. fol. foliorum 162. saec. IX—X.

f. 1ᵇ Incipiunt capitula | i De his quę usque tempus saluatoris xvii uoluminibus disputata sunt. | —

f. 3ᵇ De stultissimo mendacio paganorū quo xp̄ianā religio|nem non ultra .ccclxv. annos mensurā ēē finxerunt. || f. 4 Incipit prologus sc̄i augustini episcopi decem librorum de | ciuitate dī. dī; | Interea [12]) roma gothorum irrupti|onem [13]) —

f. 4ᵇ om|nes illius populi dicunt filii israħ. [14]) | Explicit prolocus. | In nomine dn̄i nr̄i | iħu xp̄i. incipiunt sc̄i augu|stini ep̄i libri

---

[1]) Retract. 2, 57 XXXII 653 — [2]) rescripseram — [3]) iis — [4]) fiat — [5]) XL 397 — [6]) *om.* — [7]) de bono viduitatis liber seu epistola ad Iulianam viduam — [8]) Christi *add.* — [9]) servorumque — [10]) l. c. 431 — [11]) *om.* — [12]) Retract. 2, 43 XXXII 647 — [13]) irruptione — [14]) hoc opus sic *etc. add.*

decem contra a *sic* paganos de ciuitate dī [1]) || f. 5 Gloriosissimā [2]) ciuitatem dī siue in hoc temporum cursu cū inī impios pe regrinatur —

f. 23ᵇ ab alio sumamus exordio. | Explicit liber primus | incipit liber secundus | Si rationi perspicuae ueritatis infir|mitas [3]) —

f. 39 hic sit huius uoluminis modus: | Explicit (*corr. m. al.*) | liber secundus | incipit liber tertius | f. 39ᵇ Iam satis dictum arbitror de morum malis et animorum | —

f. 54ᵇ ptulerint a quibus antea colebantur Explic̄ liber tertius | f. 55 Incipit liber quartus (*I. l. q. in ras.*) | De ciuitate dī dicere exor sus pr'us responden dum —

f. 70ᵇ dandus huius prolixitatis modus; | Explicit liber quartus; | f. 71 Incipit liber quintus: | Quō constat omnium rerum optandarum plenitudinem esse feli citatem —

f. 82 honeste grauiter libere quod oport& audire: | Explicit. liber. quintus: | Incipit liber sextus. | Quinque superioribus libris satis mihi aduersus eos uideor disputasse | —

f. 93ᵇ coniungendum est. | animum intendat. amen [4]) || f. 94 Sc̄i augustini epī ecclesiae cat'olicae | contra paganos. liber .vi. dn̄o adiuuante | finitus. est. | Incipit. liber. septimus: | Diligentius me prauas & ueteres opiniones ueritati pi&atis | —

f. 110ᵇ qua produntur & uincuntur agnoscat: | Explicit liber septimus: | f. 111 Incip̄. liber. octauus. | Nunc intentiore nobis opus est animo. —

f. 129ᵇ iam in uolumine sequenti uidendū ē. | Explicit lib̄ viii | Incp̄ liber viiii | Et bonos & malos deos esse —

f. 141ᵇ in sequenti libro diligentius disseremus. | Explicit liber viiii. Incipit liber x | ecclesiae catholicę contra paganos. de ciuitate dī aurelii augustini + ep̄i | Omnium certa sententia. ē qui ratione —

f. 162ᵇ quantum | diuinitus adiuuabor expediam; | Explicit contra paganos. sc̄i augustini ep̄i liber decimus: *zweimal wiederholt* |

---

[1]) de civitate dei contra paganos. f. 4 von einer Hand des 11. Jahrh. — [2]) XLI 13 — [3]) infirmus — [4]) *om.*

Augustini *confessiones.*

5756. membr. 4. foliorum 191. saec. X.

f. 1 Liber scti .17. columbani de bobio | Incipit liber primus confessionum sci augustini | epi | Magnus [1]) es dne et laudabilis ualde magna uirt' | —

f. 13b ut sim tu dedisti mihi. explic conf lib .i. | Incipit idem ii. | Recordari uolo transactas uoluptates [2]) —

f. 20b mihi regio ęgestatis. Explic lib ii. Incip ide tertius | Veni cartagine & circustrepebant [3]) —

f. 30 ac si de cęlo sonuiss&. expl cfession. lib iii. inci. iiii. | Per idem tempus annorum nouem —

f. 42b domus nra ętnitas tua. Finit lib iiii. Incip lib v | Accipe sacrificium confessionum —

f. 55b elucer& quo cursu dirigere. Expl lib .v. | Incip lib vi. | Spes mea a iuuentute mea —

f. 71b pdu cam & ibi ego feram. Exp lib vi. Incp lib vii | Iam mortua erat adulescentia —

f. 86b opera tua & expauera Exp lib vii. inc lib viii | Ds meus recorder in gratiarum actione —

f. 102 de nepo|tibus carnis meę requirebat. Exp lib .viii. incp lib .viiii. | O dne ego seruus tuus ego seruus tuus —

f. 117b p confessiones qua p orationes meas. Expl. lib. viiii. Incip .x. | Cognoscam te cognitor ms. cognoscam —

f. 146 lauda|bunt [4]) dnm qui requirunt eu. Exp lib x. Incp xi. | Nunquid dne cu tua sit ętnitas —

f. 160 n cadunt quoꝝ celsitudo | tu es amen [5]) Exp lib. xi. Incip lib. xii: | Multa satagit cor meu dne in hac inopia —

f. 175 uoluerit quę illi quoq' dixit quod uoluit. Exp lib. xii. Incip lib. xiii | Inuoco te ds ms mia mea qui fecisti me —

f. 191 a te |petat. in te requirat. [6]) ad te pulset sic sic accipiat [7]) sic inueniet. sic aperiet Amen. ||

f. 191b Excomunicatio infra xxx dies aut | emdatione copellens aut morte inferens. | iuste et legalit illata. inpmis | letania pat nr. pces. exurge dne. adiu|ua nos et lib exurge ds. iudica causa tua. |

---

[1]) XXXII 659 — [2]) foeditates — [3]) circumstrepebat — [4]) laudant — [5]) *om.* — [6]) quaeratur — [7]) accipietur

ñ nobis dñe ñ nobis. sed nom̃. psł dš ueneř | Qui reg̃ Dš quis simił t ti | Dñica expbratione — separatis nominant psonis | Excellentissimo⁊ regũ nro⁊ | Doñi scilicet Berengarii & splendidissime indoł filii ei᾿. Adelbti | atq; atq; dominę nrę uuillę gloriosę reginę. filiorũq: ei᾿ ac filia⁊. Qb; — necessitate maxime cõpulsi; ||

Augustini *in ep. ad Romanos, in ep. ad Galatas, hypomnesticon libri.*

491. membr. 8. foliorum 51. saec. IX.

f. 1 Sensus ¹) hii sunt in epistula ad romanos. pauli aposli; primo omnium^ut quis ²) intellegat in hac epistula ques|tione uersari operum. ³) et gratiae, quod is dicit ⁴) | —

f. 13^b non seruiunt. sed suo uentri. de quib. alio loco dicit Quorũ dš uenter est | expłi lib. aureli augus̃ ex epist̃. pauli ad romanus. inc̃ eiusdẽ ad galatas | expositio c, pace amen || f. 14 *Ueber der Zeile* Incip̃ expositũ in epistola ad gałat. ⁵) eiusdẽ augustini. | Causa ⁶) ppt̃ quã scribit apostolus ad galatas. haec est ut intellega|nt gratiã dĩ id secũ agere. ut sub lege iã ñ sint. quũ ⁷) p̃di cata eis es|set —

f. 32^b Et propheta clamat; sustine dnm̃ uirilit̃ | age et ɔfortet' cor tuũ Et sustine dnm̃; qđ nunc apostolus ⁸) || f. 33 bonũ h̃ ⁹) facientes inquit ñ infirmemur pprio tempore metemus infatigabiles; —

f. 33^b gratia dñi ¹⁰) | ihũ xp̃i cum sp̃u uestro. ff̃. amen. || f. 34 in xp̃i nõe incipit liber hypomnesticon sc̃i augustini ep̃i .i. commemoratoriũ ¹¹) | ɔɔ ¹²) pelagianos siue ¹³) caelestianos hereticos. ¹⁴) | Aduersarii ¹⁵) catholicae fidei dum ɔtra regulã ueritatis diabolicis / c'nis pugnare nitunt' | —

f. 34^b p̃ h̃ extoritur ¹⁶) | .i. Adam ergo inquiunt siue peccasset —

f. 37 haec ager ¹⁷) ñ habebit. Expt̃ responsio p^ima. ¹⁸) incp̃t .ii. | .ii. Item peccatũ aiunt adae ¹⁹) neminem nocuit —

---

¹) XXXV 2063 (Expositio quarumdam propositionum ex epistola ad Romanos liber unus) — ²) quisque — ³) legis *add.* — ⁴) propositio prima. Quod autem ait — ⁵) epistolae ad Galatas expositionis liber unus — ⁶) l. c. 2105 Praefatio — ⁷) = enim — ⁸) ait *add.* — ⁹) autem — ¹⁰) nostri *add.* — ¹¹) *om.* — ¹²) = contra — ¹³) et — ¹⁴) *om.* vulgo libri Hypognosticon *add.* — ¹⁵) XLV 1611 — ¹⁶) et torquetur — ¹⁷) agere — ¹⁸) lib. primus — ¹⁹) Adae aiunt

f. 38 a peccato uel morte redemit. | Explicit responsio secunda incipit responsio tertia. || f. 38[b] III Iterum posse dicunt hominē p' liberū arbitriū —

f. 39[b] per[ficit] | ipse. De libero arbitrio. [1]) | Igitur liberū arbritriū hominib esse —

f. 41[b] nec [2]) cum gratiā meritis ueli|tis accipere mirifice sed totū sua misericordia dm̄ peragere. || f. 42 sed [3]) ĩtum respondetis [4])- ut sup'ius dixi tāq clypeo ūo dogmati adhibententes [5]) *sic* ne uo | ualeant simplices qs decipitis resistere dicentes [6]) nuptiae damnabunt si libido dāne|t' —

f. 43 nisi gtia p̃ ihm̄ xp̄m dm̄m nm̄ subueneri salutaris || f. 43[b] *Ueber der Zeile* Expl resp̃ .IIII. incip̃ resp̃ quinta | V. Item inquiunt paruulos ñ trahere originale peccatū —

f. 47 q sup̃ oms̃ et p̃ omnia et in omb; nobis amen. [7]) expl res. V. incp̃t resp̃. VI. de p̃dis[tinatione] | VI. Addere [8]) etiā hoc [9]) q maxime huic operi oportet ut [10]) uest calumnia in q nob. | obecire [11]) soletis p̃ inluminationē —

f. 50[b] damnationis [12]) gtiā p̃distinationis indebitā p̃rogare. finit. | Item qd domus cessaris sensit ɔt eos q ant. qr̃ aliis det ds̃ g̃tiā aliis non det. Se|cund. scripturas ueteris & noui testam̄ p̃cipue iuxta auctoritatē euangeli|cā —

f. 51[b] sc̃ptū ē de illo q se ex|altat humiliabit'. | explt sentia sc̃i cesarii ɔt eos q ant. q̃re aliis det gratiā | et aliis ñ det ||

Augustinus *de musica (Excerpte).*

4929. [13]) membr. 4. 2 col. foliorum 199. saec. IX—X.

Vorsetzblatt Emptum ex libris Cardinalis Sirleti ||

f. 1—1[b] Animi p̃bitate ac corporis uenustate decus atoanarino philosopho .V. scolasticorū uilissimus | bene ualere & ēē felicem. In

---

1) de lib. arbitrio *om.* — 2) ? — 3) l. c. 1645 — 4) respondetis — 5) opponentes — 6) et dicitis — 7) *om.* — 8) Licet latius de gratia et libero arbitrio iam superius disputatum sit, tamen addere — 9) nonnihil — 10) et *add.* — 11) quam nobis obiicere — 12) et *add.* — 13) Vgl. über diese Handschrift O. Jahn Censorinus prolegg. p. XVIII

indagine arguorũ aelementorũ non segnis exquisitor extiti. | in inuentione tamen eorũ diu oppido laboraui. *Folgen Bemerkungen über das griech. Alphabet und über das Wort* Alleluia ||

f. 2 Incipit liber | censorini ad .q. | cerellium | Munera. ex auro | uel quae ex argento | nitent caelato | opere nonnumquam materia cariora c&eraque | —

f. 26ᵇ multa nox. quia nihil agi tem pestiuum tunc cum ad mediã noctem dicitur & sic media nox. | De naturali institutione. | Initia rerũ eadem elementa & | principia dicuntur —

f. 34 Itaem priapeum. | si syllabam subripias fieri heroicũ. |

f. 35 Praecepta artis musicae collecta ex | libris sex aureli *(eras.)* aug̃. | de musica Musica scientia bene mo^dulandi^ | Igitur modulatio a modo ẽ nomina|ta. —

f. 50 Dici enim uix potest | quantum inter istorum aequa|litatem in membris imparibus | & aliorum omnium intersit. | Institutiones mu|sicae artis sum ptae ex lib. aur. | aug. explicitae | feliciter. |

f. 50ᵇ Ad [1] cursum spiritalis stadii hodierna leccione prouocati. qualit̃ currendũ. & a quib; abstinendũ | —

f. 51ᵇ possint gaudentes recipere Amen; | Stud&e [2] karissimi qui ur̃as animas a peccato mundare cupitis. | —

f. 52ᵇ postea totidẽ ab om̃i esca | abstinuit: | Decedente [3] iam quadragesimae tẽpore & adpropinquantib; —

f. 53ᵇ post iudicium felicit̃ ascendere Amen. | Delectatione [4] p̃sentis diei fr̃s km̃i l&ati misteria quib: fulg& deb&is agnoscere solliciti ut l&itiae | —

f. 54 ad uirtutũ celsitudinẽ resurgere | queamus Amen; ||

f. 55 Plauti aulularia | Incipit feliciter | Vtili uenerandi | semp̃ magnis laudibus — librũ scripsimus. Argumentum. | Materia haec est | Pater queroli nr̃i fuit auarus euclyo | —

f. 55ᵇ uotis nostris et tuis. | Pacem quietemq. uobis specta|tores — plauti p uestigia. Fabella haec ẽ. | Felicem hic inducimus —

---

[1]) Monumenta vetera ad Arianorum doctrinam pertinentia. Sermones dominicales. Sermo I in septuagesima XIII 641 c — [2]) Sermo II in Quadragesima l. c. 645 a — [3]) Sermo III in dominica passionis l. c. 647 a — [4]) Sermo IIII in dominica palmarum. l. c. 649. Diese vier Sermones hat A. Mai zuerst nach dieser Handschrift herausgegeben

f. 56 in hac parte sequeremur duces. | Lar familiaris | Ego summus et cultor dom̄ | cui fuero adscriptus | —

f. 78 habebit fugiendi liberam pote|statem. | Aulularia | plauti | explicita | feliciter. || ff. 78b 79 *leer* ||

f. 79b Iulius. Paris. Lici|nio Cyriaco. suo. | salutem. Exemplorum conquisiti|onem. —

f. 148 uo|carentur gaias. ēē. se dicerent. | C. titi probi | finit epitoma historiarum | diuersarum | exemplorumq' | romanorum |

Feliciter emendaui
descriptum rabennae
Rusticius Helpidius domnulus ūc [1]) ||

f. 149b Septem mira. | I. Aedes dianae epheso. quam | — VII Pyramides. CCCLXVIII. | Pensiles etiā | orti — pro miraculo | habentur. | Pomponii | Melae. de | chorogra|phia | libri tres. feliciter. || f. 150 Orbis situm dice|re aggredior. —

f. 188 atlantici lito|ris terminus | Pomponii Melae | de chorographia | libri tres expli|citi. feliciter. | Fl. Rusticius Helpidius domnulus. ūc. | et spc. com. consistor. emendaui ra|ben|nae. | Vibii Sequestris. | de fluminib. fontib. | lacubus. nemorib. | paludibus. montib. | gentib. per litteras | Vibius Sequester. uirgili|ano filio salutem. | Quanto ingenio — obtin& primum. | Fluminum. || f. 188b Achelous. | ętoliae —

f. 195 *(Gentium)* Vuulsci. italici. europae. | X. Y. Z. | Felicite uibii seque|stris de fluminibus. | fontibus. | nemorib. | lacubus. paludibus mon|tib. gentib. per lit̃t explicts̃. ||

f. 196b De ministerio Arnulfi

Petuer. V	Telliac'. II
Eura. V	Lucrias. III
Bulliacy. niehil	Noua uilla. IIII
Litmarus. III	Lauriac'. III
Virinacis. I	Ingrana. II
Bosonis uilla. IIII	Suriacig. VI. dr

[1]) Die diesen Zeilen vorgesetzten Transpositionszeichen sind bisher nicht beachtet worden. Ihnen zufolge ist die auch aus inneren Gründen sich empfehlende Ordnung: Rusticius Helpidius Domnulus V. C. | feliciter emendaui | descriptum Rabennae

Centellu'. II
Marogilus III
Serenas. V
Stoicus. II
Gaudiac'. V
Granionis. uil. IIII
Vuanionis uil. III
Vuignedis uil. V
Bolonis uil. V
Ingenis uil. V
Baldauret. III
Dadonis uil. IIII
Fulbodis uil. **
Calodorus. V
Stricus. III
Montiniac'. IIII
Soliacus. I
Criptas. IIII
Cōbrosiu'. I
Vitriae'. uil.
Treonau. II
Dōniciac'. V
Curceles
Lega. III

Augustinus *de psalmis LXI—LXX.*

4938. membr. 8. foliorum 115. saec. VIII—IX.

f. 1 Emptum ex libris Cardinalis Sirleti. || f. 1ᵇ Tractatus sc̃i augustini sup psalteriũ || f. 2 Dilectatio[1] diuinorũ eloquiorũ et dulcido intellegendi | —

f. 14ᵇ unicuiq; secundũ opera eius.[2] || f. 15 Explt̃. sermo. de psalmo. LXI. Incp̃t. psał. LXII | propter eos qui forte rudes — discant qui non nouerunt. expł. [3] | Psalmi isti quos cantamus antequam dñs nẽr| —

f. 24 oppilatũ est os.[4] loquentium | iniqua. | Explt̃. sermo de spł LXII incp̃t sermo de spał III | Passiones[5] sc̃orũ martirum die[6] hodiae festum ha|bentes —

f. 32ᵇ parturit si non fiat | Exp̃ psal̃ LXIII. Inc̃. psal̃. LXIIII. Agnoscenda est uox sc̃ae prophetiae. ex ipso titulo | —

f. 42 in hymno abundas frumento | Exp̃ de psal̃ LXIIII incp̃t de psal̃ LXV | Scribitur[7] in titulo psalmus iste in fine[8] canticum psalmi | —

---

[1] XXXVI 729 — [2] l. c. 746 in der Ausg. folgt: et post tractatum de Psalmo cum mathematicus in populo monstraretur de eo idem ipse intulit. Illa — vobiscum. l. c. 747 — [3] *om.* — [4] eos — [5] Passionis — [6] diem — [7] Inscribitur — [8] finem

f. 53[b] amota misericordia ipsius. [1]) | Exp̃. ser̃. de. psal̃ LXV. Inc̃ de pãl LXVI | Meminit caritas uestra in duobus psalmis qui iam trac|tati —

f. 62 cognoscere et coronare dignetur. amen [2]) | Exp̃. ser̃. de psal̃. LXVI. inc̃ de psl̃. LXVI. | Psalmi huius titulus non uidetur esse operose dispu|tationis. —

f. 67 finim' [3]) | benedictus ds̃; Amen | Exp̃. ser̃. psal̃. LXVII. inc̃. de p[s]al. LXVIII [4]) | Eo tempore in hoc sęculo exorti su*mus et agregat (adgregati *corr. m. post.*) | —

f. 78 tu esto accusator. | Exp. ser̃. de psal̃. LXVIII. inc̃. quentia eiusdẽ [5]) | Posterior pars psalmi de quo externo [6]) diae locuti sum' | —

f. 83[b] pmittitur acedere iudęorum ubi potuerunt aduersus [7]) || f. 84 tatem [8]) habet enim iniquitatem quam adponat scimus [9]) ueꝶ | esse —

f. 87 non se negent semen ser|uorum eius | Exp̃ sermo de psal̃. LXVIII. incp̃ de psal̃ LXVIIII | Gratias grano tritici. qui[a] mori uoluit | et multipli|cari —

f. 93[b] in illo diae iustus iudex; | Expc̃ de psal LXVIIII. incp̃ de psal̃ LXX | In omnibus scribturis scĩs gratia dĩ que liuerat (*corr. m. al.*) nos. | —

f. 108 memo|rabor iustitiae tuae sol[i]us; | Expl̃. sermo. primo. incp̃ secund̃ | Gratiam dĩ qua gratis salui facti sumus. nullis nos|tris —

f. 115[b] Cum confusi fuerint. | et erubuerint qui quęrunt mihi mala Ex̃ spl̃ ||

---

[1]) eius — [2]) *om.* — [3]) finivimus — [4]) sermo I de prima parte psalmi — [5]) de posteriore parte — psalmi — [6]) hesterno — [7]) l. c. 860 — [8]) l. c. 862. Ein Blatt fehlt — [9]) enim *add.*

Augustinus *de psalmis CXIX—CXXXX.*

5757. membr. 4. foliorum 151. saec. VII—VIII. [1]

f. 1 [2]) Liber scti .IO. columbani de bobio | Sed [3]) noli aliquid terrenum cogitare nec quia montem audisti. alta quaedam cogites terrae —

f. 7ᵇ Multa [4]) peregrinata est anima mea. cũ his quod erant [5]) || f. 8 ergo [6]) si manus potestas. quiᵈ est manum [7]) dexterae nihil arbitror intel legi —

f. 11ᵇ sine labore hic sunt nobiscum. amen. [8]) | Explicit. expositio psalmi centesimi uicesimi | Incp̃t expositio psalmi | centesimi uicesimi primi | Sicut amor imundus inflammat —

f. 22 conualescite currite adpraehendite amen | Expĩc expositio psal̃ .c.xxi | Inc̃. expositio psal̃ .c.xxii | Ascendentes [9]) cantica ex ordine cum sc̃itate uestra consideran|da —

f. 30ᵇ quoniam ipsi saturabuntur. dõ gratias. sẽper amen. [10]) | Explicit expositio psalmi centesimi uicesimi. secundi | f. 31 Inc̃. de psalmo c.xxiii | Bene iam nostis. ff̃. [11]) canticum graduum esse canticũ ascensionis | —

f. 38 ubi se occultet ad | decipiendos fideles. amen | Explicit de psalmo c.xxiii | Inc. de psalmo cxxiiii | Psalmus iste pertinens ad numerum canticorum graduũ | —

f. 38ᵇ Quare | quia zelaui in peccatorib' pacem peccatorum intuens. Inde ergo [12]) | f. 39 nostram. [13]) quomodo post septuaginta annos rediit populus [14]) a captiui|tate babyloniae. Babylonia est enim mundus iste. —

---

[1]) Palimpsest von Cicero de republica — [2]) Auf dem Vorsetzblatt von einer Hand des 10—11. Jahrh. das fehlende Stück des ersten Tractats (de ps 119) ergänzt. Dies Ergänzungsblatt wurde später zum Index der Handschrift verwandt. Von der alten Handschrift fehlt ein Blatt — [3]) XXXVII 1597 — [4]) multum — [5]) qui oderant (l. c. 1604) — [6]) l. c. 1614 (de ps. 120). Ein Quaternio fehlt — [7]) manus — [8]) *om.* — [9]) ascendentis — [10]) deo — amen *om.* — [11]) carissimi *add.* — [12]) l. c. 1649 — [13]) l. c. 1659 (de ps. 125). Ein Quaternio fehlt — [14]) ille populus post septuaginta annos rediit

f. 46 cantemus | et proficiamus. ut perueniamus. amen. dō gratias [1]) | Expl̄. expositio psalmi cxxv. | Inc̄. expositio psalmi cxxvi | Inter omnia cantica quibus est titulus canticum gradum *sic*. iste psalmus | —

f. 54 ne audaces fuerimus promis|sores. orate pro nobis. | Expl̄ de psalmo. centesimo xxvi | Inc̄. de psalmo. centesimo xxvii | Sicut dicit apostolus. [2]) S̃pitalib' s̃pitalia [3]) conparamus. animalis autẽ | —

f. 55ᵇ Intellegebamus [4]) ergo uocem huius hominis. in cuius corpore unus homo sumus. [5]) | f. 56 baut. [6]) torquere carnificem [7]) absentem inuenerunt perdiderunt saeui|tiam suam. —

f. 56ᵇ Tanto tẽpore uobiscum sum et non me uidistis [8]) || f. 57 cui [9]) desponsati sumus. Insultant nobis pagani et dicunt Vbi est quod | —

f. 57ᵇ in|uenimus ecclesiā. et ff̃. ipsius esse et sorores ipsius esse et matrem [10]) /// || f. 58 dn̄s [11]) tales ff̃ mei. Benedictio ista dn̄i est, aut si non est a dn̄o quis du|cit uxorem —

f. 60 et pas|cet [12]) in aeternum. nobis uiuere donando. amen [13]) | Expl̄. sermo de psalmo cxxvii | Inc̄. de psalmo. cxxviii | Psalmus quem cantauimus breuis est. sed sicut scriptum est in euan|gelio —

f. 65ᵇ Qui [14]) amici sunt sponsi. Nolunt esse | adulteri sponsae. | Expl̄. de psalmo .c.xxviii. | Inc̄ de psalmo cxxviiii. | Quoniam uos non solum oculis corporis. sed etiam corde uigilare prae|sumimus —

f. 71ᵇ et ipse redimit [15]) israhel ex [16]) omnib. iniquitatib' eius. amen. [13]) | Expl̄ de psalmo centesimo uicesimo nono contuli [17]) | f. 72 Inc̄. expositio psalmi. cxxx. | In isto psalmo commendatur nobis humilitas serui [18]) et fidelis; cuius uoce can|tatur —

f. 81 Iam | spes non erit sed ipsa res erit | Expl̄. de psalmo centesimo xxx | Inc̄ de psalmo centesimo xxx.i. | Iustum quidem erat carissimi. ut fratrem potius audiremus collegam. | —

---

[1]) amen *etc. om.* — [2]) fratres carissimi *add.* — [3]) spiritualibus spiritualia — [4]) intelligamus — [5]) sumus homo l. c. 1679 — [6]) l. c. 1680. Ein Blatt fehlt — [7]) carnifices — [8]) l. c. 1681 — [9]) l. c. 1683. Zwei Blätter fehlen — [10]) l. c. 1684 — [11]) l. c. 1686. Ein Blatt fehlt — [12]) nos *add.* — [13]) *om.* — [14]) quia — [15]) redimet — [16]) ab — [17]) In Cursivschrift — [18]) dei *add.*

f. 91[b] quando omnis caro faenum | et omnis claritas carnis ut flos faeni. contuli [1]) | Expl̃. de psalmo. cxxxi. | Inc̃. de psalmo cxxxii. dō gratias | f. 92 Psalmus breuis est. et [2]) ualde notus et ualde nominatus. | —

f. 98[b] in noctibus extol|lite manus uestras in sc̃a et benedicite dñm. [3]) | f. 99 dñi [4]) est super omnem carnem, ne putes te non uideri quando peccas. ne putes | —

f. 104[b] Domus aaron benedicite dñm. domus leui benedicite dñm. [5]) | f. 105 quinam [6]) sint dii et domini quorum deorum et dominorum sit ds̃ et dn̄s qui est | uerus ds̃ —

f. 108[b] Cui confitebimur quoniam in aeternum misericordia eius.| Expl̃. expositio psalmi. cxxxv | Inc̃. expositio psalmi cxxxvi | Oblitos uos esse non arbitror conmendasse nos uobis immo conme | morasse —

f. 119 [7]) damnabitur hostis | extremus et cum rege sine morte| trumphabimus. amen. [8]) explicit. || f. 119[b] Inc̃. de psalmo. cxxxvii | Titulus psalmi huius breuis est [9]) et simplix est ne|qꝫ nos tenit *(corr. m. al.)* scientes cuius | —

f. 135 [10]) dn̄e opera manuum tua|rum ne dispicias. [11]) amen. dō gratias semper [12]) | Expl̃. expositio. psalmi. cxxxvii | Inc̃. expositio psalmi cen|tesimi trecensimi octaui. lege felix. || f. 135[b] Psalmum uobis breuem paraueramus quem mandaueramus | —

f. 127[b] non intellegebatis. et innouatum est quod noueratis amen [13]) | Expl̃. expositio psalmi cxxxviii | Inc̃. expositio psal̶. cxxxviiii | Iusserunt domni fratres et ipsis dn̄s omnium ut istum psal|mum —

f. 129[b] erue spinas de terra. contrecta radices spinarum [14]) et uide si sentis do [15]) | f. 146 quid [16]) est in uasis suis. Audi ipsum

---

[1]) Hier nicht in Cursivschrift, aber von anderer Hand — [2]) sed — [3]) l. c. 1737 (de ps. 133) — [4]) l. c. 1748 (de ps. 134). Ein Quaternio fehlt — [5]) l. c. 1755 — [6]) l. c. 1756 (de ps. 135). Ein Blatt fehlt — [7]) Von f. 118 fehlt der vierte Theil — [8]) *om.* — [9]) *om.* — [10]) Quaternionenversetzung. Die richtige Reihenfolge f. 130—137 (= Quat. 20), 138—145 (= Quat. 21),121 —129 (=Quat. 22) — [11]) despicias — [12]) amen *etc. om.* — [13]) *om.* [14]) iparusm — [15]) dolorem l. c. 1805 — [16]) l. c. 1824 (de ps. 140). Zwei Quaternionen scheinen zu fehlen

apostolum. Nam gloriā nos|tra haec est. testimonium conscientiae nostrae. —

f. 150^b Custodi me a musci|pula quam statuerunt mihi. [1]) || *Von f. 151 nur ein schmaler Streifen übrig; die letzten Worte:* ut iħs ransiret [2]) ||

Augustinus *de diversis quaestionibus LXXXIII, de magistro.*

515. membr. 8. foliorum 112. saec. X.

Vorsetzblatt In hoc codice contin& | Lib̄ agustini q'đ inchoat utrū | anima a se ipsa sit. continens | capitula diuersa. numero. LXXXV. | Et quedā ex libro r&ractationū. | & lib̄ de magistro. ||

f. 1 Incipiunt capitula | I Vtrum anima a se ipsa sit. | —

f. 3 LXXXV. Vtrum &iam infidelitas ad fornicationē | pertinere intellegenda sit. In eo quod dn̄s ait. si quis dimiserit uxorem suam. excepta causa fornicationis. | I Vtrum [3]) anima a se ipsa sit. | Omne uerum a ueritate uerum est. Et | omnis anima eo anima est, quo uera ani|ma ∻; —

f. 83^b (LXXXV) [4]) ut neuter alterū demitter& (de *corr. in* di) si fideles ambo essent dō [5]) | gratias Ex libro retractionū primo titulo | XXV [6]) Est [7]) &iā inter illa quae scripsimus. qđdā ꝓlixū opus. | qu tamen unus liber deputatur. [8]) —

f. 86^b unde mihi tamquam | scriptum sit occurrerit nescio. [9]) || f. 87 Incipit liber sc̄i augustini | de magistro. colloquendo & | disserendo habitus cū filio | suo adeodato. ꝑ intro|gationē | & responsionem. [10]) | Aug̃. Quid [11]) tibi uidemur | efficere .ł.le (uelle) cū loquimur. | Ad̄. quantū quidem | mihi nunc occurrit. | —

f. 112 de quo non ita mi|hi respondere', secretū | illud oraculum. ut tuis uer|bis adserebatur. | Explicit. liber | agustini | de magistro. ||

---

[1]) l. c. 1830 — [2]) l. c. 1831 — [3]) de diversis quaestionibus LXXXIII unus XL 11 — [4]) LXXXIII — [5]) *om.* — [6]) XXVI — [7]) XXXII 624 — [8]) deputatur liber — [9]) l. c. 628 — [10]) colloquendo — responsionem *om.* — [11]) l. c. 1193

Augustini *sermones*.

3758. membr. 4. foliorum 181. saec. VII.

f. 1 ✠ Incipiunt dicta sc̄i agustini de diuersis titulis | Liber. de area dom̄ Bobuleni | *In hoc uolum̄ie ĩfrascpta cõtinẽt* v𝔷 | *Aug̃ s̄mones de diu̇sis titulis siue mat'iis.* | De area domni boboleni abbatis de bobio monasterio | *In*iunt dicta sc̃i agustini de diuersis titulis | *In hoc uolum̄ie ĩfras'cpta cõtinẽt* v𝔷. [1] ||

f. 1ᵇ Inc. sermones sc̄i augustini | I de adam et eua et sc̄a maria | II de natale dn̄i et de eo quod fugit in aegyptum | III de occisione infantum ab herode | IIII de epifania | V de natale sc̄i iohannis baptistae | VI de eo quod scriptum est in euangelio | rogauit ihm quidam fariseus | ut cum illo pranderet et curauit | ihs ydropicum | VII de arbore fici | VIII de ieiunio | VIIII de diuite et lazaro | X de muliere cananea | XI de iracundia fratrum || f. 2 XII de inimicis diligendis | XIII de prandio farisaei et muliere peccatricae | XIIII de muliere quae depreusa est | in adulterio | XV de resurrectione dn̄i | XVI Itē de natale dn̄i | XVII de psalmo XXXVI | XVIII de psalmo XL | XVIIII de psalmo XLVIIII fieri simul trac̄t XX | I Inc̄ sermo de peregrinatione uitae huius | II de paupere laxaro et diuite qui indueba|tur purpura | III de caritate et de solo amando dō. | IIII de responsorio psalmi. ds̄ meus erue me | de manu peccatoris et de manu facine|rosi et iniuriosi || f. 2ᵇ V de respons. psalmi. confitebimur tibi ds̄ | confitebimur et inuocabimus nomē | tuum | VI de responsorio psalmi XL. ego dixi dn̄e mi|serere mei sana animam meam quo|niam peccaui tibi | VII de natale sc̄i iohannis | VIII de euangelio ubi laudata est a dn̄o fides cē|turionis | VIIII de fide | X de tiulitate ieiunii | XI de natale apostolorum petri et pauli | XII de natale sc̄i cypriani | XIII de natale martyrum. de cap. euāng | ecce ego mitto uos. | XIIII de titulo psalmi LXXXIII. | XV de natale dn̄i; *m. post.:* in circumcisione; | XVI de epifania | XVII de respons. psalmi LXXXIII. beati qui | habitant in domo tua | XVIII de humilitate | XVIIII de eo quod obtulit habraam filium suū. | XX de alleluia | XXI Item

---

[1]) Das Cursivgedruckte rührt von einer Hand des fünfzehnten Jahrhunderts her

sermo de alleluia | xxiii *sic* de dominica pascae | xxiiii de octauis infantum. ||

f. 3 *m. s. XV* Liber scti columbani .16. de bobio | *m. s. IX* Incp de^sermo^ adam & eua et sca maria | Cum [1]) ds opifex rerum huius mundi | —

f. 5^b ad caelum ele|uati per mariam *m. s. IX add.:* ipsa enim genuit dnm | ihm xpm qui regnat in saecula saeculorum [2]) *die Zeile in ras.* | Exp de euua et maria. Incipit de ^na^tale dni [3]) | Debetur [4]) quidem uobis ff [5]) kk [5]) natali eius [6]) | —

f. 8^b uiuificatio filiorum. qui be|nedicendi erunt in natiuitate eius id e dni nostri | ihu xpi qui uiuit & regnat in saecula saeculorum [7]) | Exp inc Alius sermo de natale [8]) dni | Vt [9]) hodie a me possit ff. k maiestas nati|uitatis —

f. 10^b perpetuam consequamur [10]) In natiuita///// dni | nostri ihu xpi qui regnat in saecula saeculorum am. | Exp de eo quod fugit. in aegyptum || f. 11 *Ueber der Seite* de eo quod fugit in aegypto [11]) | hodierna [12]) lectio ff [13]) mouit corda concus|sit —

f. 13 dns [14]) panderet in [15]) figuram. exp | Inc tractatus de occisione infant. ab herode || f. 13^b Zelus [16]) quo tendat. quo prosiliat liuor | —

f. 16 ad coronam perpetuam ad uitam et eternam in xmp ihm dnm n [17]) | Exp. Inc. sermo de epifania [18]) | Intellegere [19]) possumus ff. k. quantam | —

f. 18 fluc|ta mundaret q^i [20]) cu [20]) Exp inc sermo | de nat sci iohann [21]) bapt. | Aurum [22]) de terra legere qui nouerunt | —

---

[1]) Mai PNB i 1 — [2]) ipsa — saeculorum *om.* — [3]) de annuntiatione d. Mariae virg. — [4]) Petri Chrysologi sermo cxliii LII 582 — [5]) *om.* — [6]) natalitius — [7]) qui benedicendi — saeculorum *om.* — [8]) in natali — [9]) Aug. serm. app. cxxiv XXXIX 1992 — [10]) Stimmt nicht — [11]) de fuga Christi in Aegyptum — [12]) Petri Chrysologi sermo cli LII 602 — [13]) *om.* — [14]) *om.* — [15]) per — [16]) Mai PNB i 230 — [17]) perpetuam — nostrum *om.* — [18]) in epiphania domini — [19]) Aug. serm. app. cxxxv XXXIX 2011 — [20]) *om.* Interea magorum — saeculorum amen. *add.* — [21]) in natali Joannis — [22]) Aug. serm. app. cxcix l. c. 2117

f. 20ᵛ dñicae cantilena | Exp. Inc sermo contra fariseos | Contra fariseos [1]) loqui nos hodie non stu|dio —

f. 23 miserabiles non tenebant | Exp̃ Incp̃ sermo de arbore fici [2]) (l. — f add. ead. m. s. IX) | Sicut [3]) peritus magister ad audiendũ —

f. 26ᵇ cremabit incendium | Exp̃ Inc̃ sermo de ieiunio [4]) | Quoniam [5]) ieiunii uernum et tempus | —

f. 29 superare uersutias | Exp̃ Inc̃ sermo de diuite et lazaro | Non [6]) tam facile auspicia temeritatis nostrae | —

f. 31ᵇ aelymosinis redimistis | Exp̃ Inc̃ sermo de muliere cananea | que dixit si tetigero uestimenta dni salua ero [7]) | Dñi [8]) et saluatoris nostri benigni | —

f. 34ᵇ impetrare mereamur amen | Exp̃ | Inc̃ sermo de ira|cundia fratrum || f. 35 *Ueber der Seite* de iracundia fratrum | Audistis [9]) hodie qualiter auctoritate gra|tiae —

f. 37ᵇ praecipitat in ruinam. Exp̃ | Inc̃ sermo de inimicis diligendis | Conpello [10]) caelum uoco terram. ut | —

f. 40 sc̃am reportare uictoriã. | Exp̃ | Inc̃ sermo ubi rogatus ẽ. ihs ad prandiũ || f. 40ᵇ Omnia [11]) quae a xp̃o corporaliter gesta re|feruntur —

f. 43 mereamur auctore ipso dño | ñ. ihu xp̃o amen exp̃ | Inc̃ sermo de muliere adultera *m. s. IX add.:* que in adulterio depraehensa est [12]) | Agnouistis [13]) ff̃ si tamen euangeliorũ [14]) | —

f. 44ᵇ saeculorum amen Exp̃ Inc | Sermo de resurrectione dñi [15]) | *in mg. m. s. IX* In sabbat̃ paschae [16]) | Quantum [17]) a uobis ego a me tantum | —

f. 46 prohibuit lassitudo. Exp. | Exp̃ Inc̃ sermo de natale dñi [18]) || f. 46ᵇ Quantum [19]) secretum cubiculi sit regalis | —

---

[1]) Mai PNB I 4 — [2]) de ficu quae fructum non protulit — [3]) Petri Chrysologi sermo CVI LII 495 — [4]) et tentationibus Christi *add.* — [5]) Petri Chrysologi sermo XII l. c. 222 — [6]) Mai PNB I 6 — [7]) quae — ero *om.* — [8]) l. c. 8 — [9]) l. c. 10 — [10]) l. c. 13 — [11]) Petri Chrysologi sermo XCV LII 467 — [12]) quae — est *om.* — [13]) Mai PNB I 17 — [14]) euangelium — [15]) Christi — [16]) in — paschae *om.* — [17]) Petri Chrysologi sermo LXXV LII 411 — [18]) de incarnatione Christi — [19]) Petri Chrysologi sermo CXLI l. c. 577

f. 48 sermo | compellit Exp //// | Inc̃ sc̃i augustini sermo | de psalmo xxx.vi. | Ante [1]) paululum cantauimus ff̃ cus|todi —

f. 49[b] saeculorum amen exp̃ | Inc̃ eiusdem de psalmo xl | Bene [2]) scitis ff̃ quoniam unaquaque *(corr.)* anima —

f. 50[b] per xp̃m dñm nm̃ | Eiusdem Inc̃ de psalmo xlviii [3]) || f. 51 Quantum [4]) nobis ualeat sermo dĩ ad cor|reptionem [5]) —

f. 52 per xp̃m dñm nm̃ Exp̃ tractatus sc̃i august̃ felicit̃. || f. 52[b] *m. s. VIII* i de adam et eua et sc̃a maria | ii de natale dñi | iii Item de natale dñi | iiii de eo quod fugit in aegyptũ | v de occisinẽ *sic* infantũ ab herode. | vi de epifania | vii de natiuitate sc̃i iohannis bap̃ | viii contra fariseos | viiii de arbore fici in quã quesiuit dñs fructũ | x de ieiunio | xi de diuite et lazaro paupere | xii de muliere cananea | xiii de iracundia fratrũ | xiiii de inimicis diligendis | xv ubi rogatus | *m. antiqua alia* Sermo [6]) de peregrinatione hui' uite. | Vitam [7]) istam nostram ff̃. kk̃. peregri|nationem —

f. 55[b] hac aperis xp̃o exp̃ || f. 56 *Ueber der Seite* Inc̃ sermo de lazaro paupere. et diuite qui induebatur purpura | et bysso de capitulo euangelii | Sancta [8]) lectio si in ista uita nos salu|briter —

f. 58[b] conuersi ad dñm || f. 59 exp̃ sermo de diuite et | paupere lazaro incipit | de caritate et de solo amando | dõ || f. 60 Exhortationib. [9]) diuinarum lec|tionum —

f. 63 sufficit de paupertate | Exp̃ sermo de amore | dĩ | et de caritate et de uersu psalmi | xxxvi | Inc̃ sermo de respons̃. psalmi | lxx | ds̃ meus. erue me de manu pec|catoris || f. 63[b] Omnis [10]) anima quae intenta canta∗t uoce | —

f. 67 quem gratis amas. | Explic. sermo de responsorio | psalmi lxx | Inc̃ sermo de responsorio psalmi | lxxiiii | Confitebimur tibi ds̃ confitebimur | et inuocabimus nomen tuum || f. 67[b] Felices [11]) sumus si quod audimus et can|tamus —

f. 70 humilat exaltabitur conuersi ad dm̃ | Exp̃ sermo de respons. psalmi. | lxxiiii. | Inc̃. sermo de resps. psalmi .xl. | Vna [12]) uoce multi cantauimus quia in | xp̃o —

---

[1]) Mai PNB i 18 — [2]) l. c. 19 — [3]) in psalmum xlviii enarratio. sermo ad plebem — [4]) XXXVI 564 — [5]) correctionem — [6]) *om.* — [7]) Mai PNB i 22 — [8]) l. c. 24 — [9]) l. c. 26 — [10]) l. c. 30 — [11]) l. c. 33 — [12]) l. c. 35

f. 73[b] cui confitemini; conuersi [1]) | Exp̃ sermo de respons. salmi XL. | Inc̃ de natalicio sc̃i iohannis || f. 74 Hodierni [2]) diei festiuitas nota est | —

f. 76[b] ds̃ paci[s] erit uobiscum | Exp̃ de natalicio sc̃i iohannis | Inc̃ de capit̃ euangel̃ mathei. | ubi centurio pro suo puero | dñm rogauit. [3]) || f. 77 Audiuimus [4]) cum euangelium legeretur | —

f. 79[b] et sanabit te [5]) | Exp̃ sermo de puero centurionis | Inc̃ sermo de fide [6]) feliciter | Arcana [7]) et secreta regni dĩ prius quae runt —

f. 83[b] sanorum requi es laborantium [8]) | Exp̃ sermo de fide | Inc̃ de utilitate ieiunii. | De [9]) utilitate ieiunii [10]) aliquid loqui | —

f. 86[b] cuius triumfus (ph) est | dissensio xp̃ianorum; *m. s. IX:* ergo ieiunemus | et oremus [11]) in *(corr. in* p) dum̃ ihm xp̃m qui uiuit regnat in saecula saecu lorum amen | Inc̃. de natale apostolorum petri et pauli | Beatissimorum [12]) petri et pauli apos tolorum —

f. 89 ds̃ debitor quia promissor | Exp̃ de natale apostolorũ | Inc̃ de natale sancti | cypriani. [13]) || f. 89[b] Sermonem [14]) (a)nobis debitum auribus et | —

f. 92[b] dicamus et nos dõ. gratias. | Exp̃ de natale sc̃i cypriani | Inc̃ de capit̃ ecce ego mitto | uos sicut oues. et cetera | de natale martyrum *(add. m. al.)* || f. 93 Sollemnitas [15]) martyrum dilec tissimi —

f. 96 columbarum innocentiam te neamus. | Exp̃. sermo. ubi dicit ecce. | ego mitto uos | sicut oues in medium luporũ | Inc̃ sermo de titulo psalmi | LXXXIII. [16]) || f. 96[b] psalmus [17]) iste pro torcularibus | —

f. 100 su perna [18]) uocationis dĩ. in xp̃o. ihu. | Exp̃. sermo de titulo psalmi LXXXIII | Inc̃ sermo de natale dñi | nostri ihu xp̃i [19]) | *Ueber der Zeile* In circumcisione *(m. s. IX)* | Saluator [20]) noster natus de patre | —

---

[1]) etc. *add.* — [2]) l. c. 38 — [3]) de verbis evangelii *etc.* — [4]) XXXVIII 414 — [5]) l. c. 417 Fimbria — conversi ad dominum (l. c. 425) *add* — [6]) de verbis evangelii Ioannis: non potest filius *etc.* — [7]) l. c. 698 — [8]) ? — [9]) XL 707 — [10]) admonemur *add.* — [11]) ? — [12]) Mai PNB I 40 — [13]) in natali Cypriani martyris — [14]) XXXVIII 1410 — [15]) Mai PNB I 42 — [16]) in psalmum LXXXIII enarratio — [17]) XXXVII 1055 — [18]) ? — [19]) Aug. (?) sermo de nativitate domini — [20]) XXXIX 1655

f. 103 incorrupta feminea eti am carne[1]) processit.[2]) | Exp̃. de natalicio. dñi Inc̃ de epiphania[3]) || f. 103[b] Hodierni[4]) diei per uniuersum mūdū | —

f. 106 non qua uenimus redeamus. | Exp̃. sermo de epifania | Inc̃. de responsorio. psalmi | LXXXIII. beati qui habitant. in domo | tua. et cetera feliciter || f. 106[b] Presentem[5]) psalmum simul nobiscū. | —

f. 109 qui simpliciter bonus est. | Exp̃. sermo. de responsor. psalmi | LXXXIII | Inc̃. de humilitate. dni ñ. ihū. xp̃i. || f. 109[b] humilitatem[6]) dñi ñ ihū. xp̃i. commen|damus —

f. 112 uere ubique mise|ricors. | Exp̃. de humilitate dñi ñ ihū xp̃i. | Inc̃ de eo quod optulit abraam filium | suum isac feliciter[7]) || f. 112[b] Adhibete[8]) huc aures qui accessis|tis ad dm̃. —

f. 115[b] affectus. deputabitur et uobis || f. 116[b] catur[9]) uita futura quam nondum te|nemus —

f. 118[b] sine defectu | dm̃[10]) laudabimus. | Exp̃. sermo de alleluia | Inc̃. sermo de psalmo CXLVIII || f. 119 Sollemnitas[11]) paschae[12]) est et inlu|minationis —

f. 122 non in saeculo | sed in xp̃o suo. conuersi[13]) | exp̃. sermo. de alleluia | psalmi CXLVIII origenis | Inc̃ sermo ep̃i sc̃i augustini | de confessione et alleluia[14]) || Confitemini[15]) dño quoniam bonus | —

f. 122[b] Videtur nonnullis male[16]) esse quaedã || f. 123 creatura quia imperitorum sen|sus offendit —

f. 126[b] exultemus | et letemur in eo | Exp̃. de dominico paschae | Inc̃ de. octauis paschae infantum[17]) || f. 127 Sermo[18]) mihi est ad uos modo nati in|fantes —

f. 129 in saecu lum misericordia eius | Exp̃ de confessione et alleluia. | Inc̃ de domenico paschae. || f. 129[b] *Ueber der Zeile* Incp̃ omilia beati augustini de dominica resurrectione[19]). | In[20]) omni qui-

---

[1]) carne — [2]) qui est benedictus — am. *add.* — [3]) in epiphania domini — [4]) XXXVIII 1033 — [5]) Mai PNB I 44 — [6]) l. c. 46 — [7]) *om.* — [8]) l. c. 49 — [9]) In psalmum CXLVIII enarratio. XXXVII 1938 — [10]) *om.* — [11]) Mai PNB I 52 — [12]) haec *add.* — [13]) etc. *add.* — [14]) de psalmi CXVII versu I. Confitemini *etc.* [15]) XLVI 841 — [16]) mala — [17]) In octava paschatis ad infantes — [18]) l. c. 838 — [19]) *om.* — [20]) Mai PNB I 20

dem psaltirio *(corr.)* dn̄s. n̄r | — sanguis effunditur. si habuerimus [1]) || f. 130 ecclesia [2]) dī ecclesia sc̄a. cui est ille caput | si enim ille caput nos corpus —

f. 132[b] credamus ut salui esse possemus [3]) | Exp̄ | Exp̄ sermo de muliere. quae fluxū | sanguinis patiebatur. Incip. sermo [4]) | de tribus [5]) quos dn̄s suscitauit. id [6]) est | filium uiduae. et filiam archisynagogi | et lazarum quadriduanum || f. 133 ita tamen ut legatur lectio de filio uiduae | qui in publico suscitatus est. || Miracula [7]) dn̄i n̄. et saluatoris ihū xp̄i [8]) | —

f. 138[b] inuenerint [9]) iam resurgant | conuersi [10]) | Exp̄ de tria genera mortuorū. | quos dn̄s ih̄s xp̄s resuscitauit || f. 139 Inc̄. sermo de euangelio | ubi dn̄s dicit nolite dare sc̄m canib. | neque miseritis margaritas uestras | ante porcos | et cetera quae sequuntur | Nouit [11]) caritas uestra quandoqui|dem —

f. 143 fides tua fiat tibi sicut uis | Exp̄. sermo ubi dicit discipulis suis | nolite dare sc̄m. canibus. et cetera. || f. 143[b] Inc̄ sermo de diuite qui audiens a dn̄o | de uenditione rerum suarum | ut esset perfectus. | contristatus est et discessit [12]) *die übrige Seite leer* || f. 144 *m. saec. IX* sermo pape leonis in natale [13]) apostolorum petri et pauli | omnium [14]) quidem sanctorum sollemnitatum dilectissimi totus | mundus est pariceps —

f. 144[b] unius [15]) fenere regi|men ciuitatis *m. al. add.* st̄ nepotes *die halbe Seite leer* || f. 145 Euangelium [16]) nos admonuit de [17]) lectione | praesenti —

f. 153[b] si [18]) uideat et manus operan|tium || Explic. sermo de auaritia | et luxuria | Incip. [19]) sermo de decem plagis | aegyptiorum | et decem praeceptis legis || f. 154 dn̄o [20]) dō. n̄. cuius cultores sumus. in | laude —

---

[1]) Ende auf f. 126[b] — [2]) l. c. 54. Von f. 116 an Blätter theils versetzt theils ausgefallen — [3]) possimus — [4]) de verbis evangelii Lucae et *add.* — [5]) mortuis *add.* — [6]) id est — suscitatus est *om.* — [7]) XXXVIII 591 — [8]) Christi Iesu — [9]) agat ut celeriter *add.* — [10]) *om.* — [11]) Mai PNB I 56 — [12]) XXXVIII 523 de verbis evangelii Matthaei *etc.* — [13]) natali — [14]) LIV 422 — [15]) ? — [16]) XXXVIII 523 — [17]) *om.* — [18]) ? — [19]) sancti Aug *add.* — [20]) Mai PNB I 15

f. 170^b suaui|ter inuenirentur Explic. sermo. de decem plagis. et dece̅ praeceptis legis. in̅c̅ de psalmo. LXIII[1]) | Passiones[2]) sanctorum martyrum | —

f. 181^b mittere in gehennam. praedicaue runt dn̅m̅. nam primo petrus timuit.[3]) ||

474. membr. fol. 2 col. foliorum 165. saec. X.

f. 1 I | Sermo s̅c̅i augustini de uerb̅ dn̅i in eugl̅o secd̅m math̅ | Agite penitentia̅ appropinquabit eni̅ regnu̅ cęloru̅ | — XXII Sermo ei'd̅ de uerb̅ dn̅i in eugl̅o secd̅m math̅m | — de dece̅ uirginibus. Finit de mathaeo | XXXIII Sermo de eisdem. Incipit de luca | XXXIIII Sermo ei'd̅ de uerb̅ dn̅i in eugl̅o secd̅m lucam | qui uos spernit me spernit & c& | — XXXVII Serm̅ eiusde̅ de uerbis apl̅i Omnes nos ma|nifestari oportet ante tribunal xp̅i || f. 1^b Finit de luca Incipit de iohan̅n̅ | XXXVIII Sermo eiusdem in eugl̅o secundum iohanne̅ | In principio erat uerbum. & contra arrianos — LXV Serm̅ ei'd̅ de scripturis u&erib; ac nouis c̅tra arri^anos | Expliciunt capitula | Incipit sermo s̅c̅i̅ | augustini de uerb̅ | euangelii secundu̅ | matheum. Agite pae|nitentiam appro pinquabit enim re|gnum caelorum.[4]) | Euangelium[5]) audiuim'. | & in eo dn̅m̅ eos arguentem —

f. 95 sed er̅ aequales angelis di̅. p̱ xp̅m dn̅m̅ nr̅m; | Explicit feliciter | do̅ gratias amen. | Item eiusdem de corpore et | sanguine dn̅i et de uerbis | apl̅i. cum tremore et timore | ur̅am et ipsoru̅ salute̅ operamini.[6]) | I Audiuimus[7]) ueracem magistru̅. diui|nu̅ rede̅ptorem humanu̅ saluatore̅. | —

f. 164 XXXIII Eiusdem sermo de uerbis apl̅i. om̅s nos | manifestari oportet ante tribunal xp̅i. | Omniu̅[8]) xp̅ianoru̅ spes fr̅s̅ kmi in futuru̅ | te̅p' ^2 extendit. —

f. 165 gloria̅ p̱uenire. ^(& uiuere) in secl̅a secl̅orum am̅ | Explicit amen Beatus homo qui corripitur a dn̅o | — causas | percussionis ignorat Constituisti t̅minos ei' qui preteriri — spiritalibus prouectibus. |

---

[1]) In psalmum LXIII enarratio. sermo ad plebem — [2]) XXXVI 760 — [3]) l. c. 768 — [4]) de verbis euang. Lucae: faciem coeli *etc.* deque istis: si vadis *etc.* — [5]) XXXVIII 636 — [6]) de verbis evang. Ioannis: nisi manducaveritis *etc.* deque verb. apostoli et psalm. contra Pelagianos. habitus — dominica — [7]) l. c. 729 — [8]) sermo app. CIX XXXIX 1961

Augustinus *de trinitate.*

3755. membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 163. saec. XI.[1])

f. 1 *Vorsetzblatt: Fragment eines Lectionars s. XII*

f. 1ᵇ In hoc uolumie continet ifra septa. vȝ Aug. de trinitate. libri nuo .xv. | Expositio fidei. catholice ||

f. 2. 3 *saec. IX Fragment eines Computus mit gälischen Glossen:* nihil remanserit bissextus est. i unum aut duo ł tres remanent bissexti n ÷ & ne tibi forsitan aliqua — pariter ad sū mā. Finiunt argumenta pascaliū titulorū. || f. 2ᵇ Incipit calculatio quomodo rep'iri posit. quota feria singulis | annis xiiiluū pascalis occurrat — anni deducas. || —

f. 4 Incipiunt capitula ex libro beati augu^stini epi . de trinitate^ [2]) | i De triplici causa erroris falsa de | do opinantiū | — xiii de unitate psonę. filii di. et filii homi|nis. siue in gła. siue in humilitatę. | Itē. Incip cap lib .ii. | i De regulis scđm qua scriptura de patre | et filio loquitur. —

f. 4ᵇ xviii De uisione danihelis. in qua illi et patris | et filii psona apparuit in specie corporali. Incip cap lib .iii. | .i. Vtrū cū dš hominib. uisus ē. ipse p assūptā creatura speciē apparuerint an uero | angłi ex psona ipsius sint locuti | — viiii Et sentiā trinitatis nūquā oculis apparu isse mortaliū sed p subiectā sibi crea|turā significasse. quę uoluit. Incip cap lib .iiii. | .i. De gra di qua sibi humanū genus recon|ciliat ut saluatur quod perierat. | —

f. 5 xxi De sensibili demonstratione sps sci | et de coaetna unitate trinitatis | Incip cap lib .v. | i Quā modeste ac sobrię debeat homo. | cui etiā sue mentis natura inexplica|bilis ē. de di substantia cogitare. — xvi. De appellationib. relatiuis quę n ad dm. | sed ad crea-

---

[1]) Ueber diese Handschrift vergl. Mai PNB i 2 p. 153. Sie ist fast durchaus palimpsest. enthält aber nicht bloss wie Mai angibt Fragmente der Vulgata. Vielmehr enthält die ältere Schrift f. 47 Fragmente derselben Handschrift, welcher die Bruchstücke des Computus f 2. 3 angehören, f. 48—65 Fragmente eines Homiliars (f. 64 am Rande: in nᵗ sci pauli) saec. VI, f. 66—73 wieder Fragmente der Computushandschrift, f. 74—162 die von Mai erwähnten Bibelbruchstücke. Die gälischen Glossen sind soviel ich weiss unbekannt —

[2]) Von Mai zuerst nach dieser Handschrift edirt PNB i 2 p. 153

tura refferenda sunt quoniã | Incip̄ cap̄ lib vi | .i. De eo quod apostolus ait. xp̄m dī uir|tutē et dī sapientiã. | —

f. 5[b] x De sententia sc̄i hylari. qua in trinitate | psonaꝝ ꝓprietatē inte|legit demonstrasse. Incip̄ cap̄ lib .vii. | .i. Vtrū quidqd de dō relatiue sed ad se ipsū recte dr̄ cuilibet psonę [in] trinitatę conueniat. — vi. De trib. psonis unius essentię. | Incip̄ cap̄ lib .viii. | .i. De indifferentia et magnitudine trinita tis in qua non ē ipsa plus ipsa trinitas | simul simul quã singula quoq. psona. | — viiii. Quod ex ea forma qua diligit iustus diligatur dš. qa non potest ea quę dilectionè excitat forma non diligi eademq. ē dš. | quia dš caritas ē | Incip̄ cap̄ lib̄ viiii. | i De dō sēp quęrendo. | —

f. 6 xii Cur sīc noticia mentis ē. ꝓles non | etiã amor partus ei'dē sit. | Incip̄ cap̄ lib̄ .x. | i. De studiis discere amantiū. qđ igno|rant qđ tamen ñ expeterent. scire se | penit' ignorarent. | — xii De querenda imagine trinitatis etiã | in his quę anima ex corporis sensib. | Incip̄ cap̄ lib̄ .xi. | De imagine trinitatis. etiã in eo qđ | imago dī ñ ē. id ē. in homine. exteriorae. quęrenda | — xi De mensura et numero. et pondere quoꝝ | similitudo sit in memoria. et uisione. | Incip̄ cap̄ li. xii. | .i. ꝗ sit quod etiã animo nr̄o intellegendū sit ad exteriorē hominē ptinere | —

f. 6[b] .xv. De opinione platonis qua credidit ani mas aliã uitã priusquã prius. quã corpo rib. inderentur habuisse. | Incip̄ cap̄ lib̄ .xiii. | .i. De gemino rationalis mentis officio. quoꝝ | unū ad tēporilia aliud ptinet ad [ae]tna. | —

f. 7 xx Neminē posse sine fide ad uerã beatitu|dinē ꝑuenire. | Incip̄ cap̄ lib̄ .xiiii. | .i. Quę sit hominis. uera sapientia — xiiii. Quo sui parte homo ad imaginē et si militudinē dī factus sit. ad quã ꝓfi|ciendo renouatur. Incip̄. cap̄ lib̄ .xv | .i. De excellentia dī animi ad imaginē | creatoris sui conditi. | —

f. 7[b] xxvii Qui[d] quodam sermonē ad populum. | disputatū sit. de differrentia gene|rationis filii. et ꝓcessionis. | Sp̄s sc̄i. | Expliē cap̄ li bror̄ .xv. gr̄s | dn̄o nr̄o ih̄u | xp̄o . amen. | Iste liber est— sub nūo. .14. | f. 8 Liber sc̄i .14. columbani de bobio | Dn̄o [1]) beatissimo et sincerissima | karitate uenerando. sc̄o fr̄i ac coep̄o [2]) papę aurelio ag̃ in dn̄o salutē. De tnitate quę dš sūm' ae [3]) | uer' ē. libroꝝ

[1]) XLII 817 — [2]) co·sacerdoti — [3]) et

iubeas anteponi. [1]) Ora ꝓ nobis. [2]) | Expliĉ epła aurelii agustini. ad aureliū cartaginensē̃ | epm. Incipiunt libri de tnitate đi[3]) | Lecturus hęc quę de trinitate disse|rim'. —

f. 22 (xiii) conside|randa sunt. ab alio iā pętam' exordio am̄. [4]) Expliĉ. lib̄ .i. de trini tate. Incip̄ lib̄ .ii. | Cum homines dm̄ quęrt. et ad intelle gentiā — non inpinquabit. caput meū | f. 22[b] i | Quam ob rē. quam|quā firmissime teneam' —

f. 34 (xviii) ea quę restant | in ēsequentib' uideamus. | Expliĉ lib̄ .ii. Inc̄p lib̄. iii. | Credant qui uolunt. mallē [5]) lęgendo. | quā lęgenda dictando laborare. | —

f. 34[b] nec tuū sit nec meū | Hinc itaq. t̃cius iste [6]) lib̄ sumet [7]) exordiū | —

f. 35 textus indiciis circūstantib; significaret. | Cap̄ .i. Nunc ġ pmū quęrem' [8]) qđ seqt̃ —

f. 43[b] (viiii) [9]) Qđ ab alio uolumine cōmodi'us ordiem̄. am̄. [10]) | Expliĉ liber .iii. | Incip̄ lib̄ iiii. | Scientiā terrestriū. caelesti q. | rerū magni —

f. 44 cara ueritas. i. | Sed quoniā exulaui|mus ab inēmutabili gaudio. —

f. 55 (xxi) et queam modū [11]) redarguant̃ uidebimus. | Expliĉ lib̄ .iiii. aurelii augustini de | trinitate. am̄. Incip̄ lib̄. | quintus. dō grās. | .i. Quā modeste — cogitare. [12]) | hinc iam exordiens ea | dicere —

f. 61 (xvi) ipsoꝝ scilicet mu|tatione non sua. Explicit lib̄ .v. | Incipit lib̄ .vi. de trinitate. | .i. De eo quod — sapientia. | Aequali[ta]tē patris et filii —

f. 66[b] (x) nec diis mul|tis. Sed ipsi gła in scła scłoꝝ am̄. | Expliĉ lib̄ .vi. de trinitate. Inci|pit lib̄. vii. de trinitate .i. | Vtrum quidqd — conueniat. | Iam nunc queramus | diligentius —

f. 74[b] (vi) Nisi credideritis | non intellegetis. Expliĉ li b̄. vii. de trinitate. Inci|p̄ lib̄. viii de trinitate | f. 75 Incip̄ lib̄ viii. đ trinitat. | Diximus alibi ea dici ꝓ|prie in illa trinitate. —

---

[1]) vale *add.* — [2]) me — [3]) *om.* — [4]) *om.* — [5]) malle me — [6]) hic — [7]) sumat — [8]) quaeramus — [9]) xi — [10]) *om.* — [11]) quemadmodum — [12]) Die Capitelüberschriften fehlen

f. 81^b (VIII) [1] alicuius exordii | cetera contexamus. Explic̃ lib̄ VIII. | đ trinitate. Incip̄ lib̃. VIIII. | đ trinitate | I. de deo sẽp querendo. | Trinitatẽ certe quęrim'. ñ quãli|bet. —

f. 95 (XII) ꝑpt̃ huius | libelli modũ. Explic̃ lib̄. x. | de trinitate. Incipit lib̃ | XI. de trinitate. | De imagine — quaerenda. Nemini dubiũ ẽ. sic̃ | interiorẽ hominẽ —

f. 103^b (XI) et pondere disposuisse | testatur. am̃ [2]. | Explic̃ lib .XI. đ trinite. | Incip̄ lib̃. XII. đ tri|nitate .I. Quid sit | — pertinere. | Age nunc uidea|mus ubi sit —

f. 111^b et quod inuentũ fue|rit explicari. Expli|c̃. lib̃ .XII. de | trinitate. | Incip̄ lib̃ .XIII. | de trinitate. I. De | gemino — ad aeterna. | In libro superiore | huius operis duodecimo sa|tis —

f. 125 (XX) qđ in futuro | uolumine lector ex^s^pec|tet. Explic̃ lib̄ de | trinitate .XIII. | Incipit li|ber. de trini|te .XIIII. | I Quę sit — sa|pientia. | Nunc de sapientia nob̄ ẽ. | disserendũ. ñ illa [3]) dĩ —

f. 137 quantũ | potui demonstrare curaui. amen. [4]) | Explic̃ .XIIII. đ tri|nitate. Incip̄ lib. | XV de trin|ite. I. De excellen|tia — condiditi *sic*. | Volentes in re|bus quę facte st̃. ad cognoscendũ | —

f. 160^b (XXVII) melius quã disputatione concludã. | Dñe ds̃ nr̃. credimus in te. | —

f. 161^b Si qua de meo | et tu ignosce. et tui. [5]) | Explic̃ lib̃ | XV. de trini|tate. emendaui | Incip̄ exposicio fidei | Profitem^2^ [6]) nos credere indiuisibilẽ | et inseparabilẽ sc̃am trinitatẽ. hoc ẽ | patrẽ. —

f. 162 factus ẽ hominis filius. | Ideo | et unus ẽ dñs. | Expliciunt libri bt̃i aug̃. de t^i^nitate. | Iste lib̄ ẽ mõasterii sc̃i columbani de Bobio. ||

f. 163 *Bruchstück desselben Lectionars wie auf f. 1*

Boethius *de consolatione philosophiae.*

3363. membr. 8. foliorum 60 saec. IX—X.

f. 1 [7]) armina [8]) q ꝯdaꝫ studio florẽte pegi —

f. 9 Nubila mens est. uinctaque frenis Haec ubi regnant (H. u. r. *m. al. ut vid.*) | Anicii Manlii seuerini | boethii excons̃ ord̃ | patr̃ phi-

---

[1]) x — [2]) *om.* — [3]) de illa — [4]) *om.* — [5]) amen *add.* — [6]) Mai PNB I 463 — [7]) f. 1. 2 von einer Hand des 15. Jahrh. — [8]) LXIII 581 a

losophiae consolationis | explicit lib̄ .i. Incipit lib̄ .ii. feliciter | Post haec paulisper obticuit atque ubi adten|tionem meam —

f. 20 Si uestros animos amor. Quo caelum regitur regat || f. 20[b] Anicii Manlii Seuerini Boe|thii excons̄ ord̄ patric̄ philo|sophiae consolationis lib̄ ii | expl̄ incipit lib̄ iii feliciter | Iam cantum illa finiuerat cum me audiendi auidū | —

f. 36 Quicquid praecium [1]) trahit perdit dum uidet inferos | Anicii Manlii Seuerini Boethii ex|cons̄ ord̄ patricii philosophiae || f. 36[b] consolationis liber tertius (c. l. t. *in ras.*) explicit Incip lib̄ quartus. | haec cum philosophia *corr. m. al.* dignitate uultus & oris grauitate | —

f. 49[b] ducit exempli uia cur inertes. Terga nudatis superata tellus | sidera donat | Anicii. manlii seuerini boethii vc̄ || f. 50 et inl̄ excons̄ ord̄ | ex|maḡ off̄ atque patricii | philosophicae consol̄ lib̄ iiii ex̄ | Incip̄ lib̄ quintus felicit̄ | Dixerat orationisque cursum ad alia quaedam trac|tanda —

f. 60 cum ante oculos agitis iudicis cunc|ta cernentis. Explicit feliciter | Incipiunt glosae huius libri | Cluis Illuminans — tubis comis uel crinis || f. 60[b] *unleserlich*

3865. membr. 4. foliorum 57. saec. X—XI.

f. 1 Incip̄ liber prim̄ de consolatione philosop̄ | anicii manlii seuerini boetii excons̄ | ord̄ patricii | Carmina qui quondam studio florente peregi | —

f. 9 haec ubi regnant. | Anicii manlii seuerini boetii excons̄ ordi̅ patritii philosophiae consolationis. | explic̄ .ii. liber boetii. | Post haec paulisp obticuit. atq. ubi attentionē meā modesta taci|turnitate —

f. 19[b] Quo caelū regitur regat | Anicii. manlii. seuerini. boetii. excons̄. ordiñ. | patr̄. philos̄. consolatis. | Explicit lib̄ .ii. | Incipit tertius liber. || f. 20 Iam cantū illa finiuerat cū me audiendi auidū stupentēq; arrectis | —

f. 36 Perdit dum uid& inferos. | Explicit liber .iii. | Anicii. Manlii. Seuerini. Boetii. excons̄. ordiñ. patric̄. | Incipit liber quartus. | Haec cum philosophia dignitate uultus & oris grauitate ser|uata —

---

[1]) praecipuum

f. 50_b Terga nudatis supata tellus | Sydera donat. | Anicii. manlii. seuerini. | exmag̃. off. atq. patritio philosophiae conso|lationis. liber quartus explicit. Incipit | liber quintus feliciter. | Dixerat orationisq. cursum ad alia quaedã tractanda | —

f. 57[b] sciẽtie nulli' termini | inclusa simplicitas. [1]) ||

Canones *conciliorum et pontificum epistulae.*

5748. membr. Grossoctav. foliorum 131. saec. X.

Vorsetzblatt In hoc uolumĩe ĩfrascpta cõtinẽt. vз.
Canones antiqui sctoꝝ patruз
De modo celebrandi cõciliuз
Tractat' cresconij (litĩio pape) de cõcordia canonuз
Tractat' rabani de canonibз ||

f. 1 Liber scti .43. columbani de bobio | Incipiunt canones sc̃ siluestri ep̃i Vt sequentes | se gradus clericorũ *u. s. w. Excerpte aus Canones und aus den Patres* [2]) ||

f. 9 De modo celebrandi conciliuз *(m. s. XV.)* | Hora diei prima ante solis ortũ | —

f. 11[b] excõmunicationis sententiã ꝓferat. | Canon grece. latine regula —

f. 12[b] sic conciliũ a soci&ate multorũ in unum. | Apostolorum canones qui per clementẽ | —

f. 13[b] capitula interius anexa. | Prima annotatio anquiranae synodi quae ante | —

f. 15 Vicesima quarta itẽ lugđ in qua patres xx. stat̃ cañ. quorũ auctor maxime itẽ priscus lugduñ ep̃s extit̃. | Siluester papa a petro .xxxiiii. congregatis cum | consilio constantini aug̃i in urbe roma .cclxxvii. | —

f. 15[b] Gregorius scđs a petro xci. scripsit cap̃ | xvii. om̃i ecłę seruanda cum patrib; xxxii (xxxiii *corr.*) eaq. sub | anathematis uinculo alligauit. || f. 16 Beatorum apłorum p clementẽ ꝓlatę. Regulę num̃ .l. | Concilii niceni. Regulę numero .xx. — cxxx.viii. sub uno

1) l. c. 856 a — 2) f. 1—8 von verschiedenen Händen

redaetae. Domino uenerando mihi patri | stephano archiepo. Dionisius | exiguus in dño sał. Quãuis ka rissimus fr̃ nr̃. laurentius assidua | —

f. 17 aliquod attulisse uideamur. | Iste liber est monachorũ — sub nũo .43. —

f. 17ᵇ Domino uere sc̃o semperq. beato | pontifici liberino. cresconius xp̃i famu lorum exiguus. aeternã in dño nr̃o sał. | Vr̃i sacerdotii incomparabile decus. | —

f. 18ᵃ inscientiae ueniã dones. Ora ꝑ me meique semper | memento pontifex dõ digne. | Incipiunt capitula de concordia canonum. | .i. De ordinatione ep̃i in canonib; apłorũ tit̃ .i. concilio nice no —

f. 26ᵇ ccc. Vt ep̃i & cł̃i non ordin&ur. nisi om̃s suos fecerint xp̃ianos. coñ aff̃. tit̃ .iii. | f. 27 Liber sc̃ti columbani de bobio | Incipiunt cap̃ siue concor diae canonũ secdm̃ cresconiũ | de ordinatione ep̃i. in canonib. apłor. titulo .i. | Ep̃s a duobus aut tribus ep̃is ordin&ur. | Concilio. niceno. titulo .iiii. | Ep̃m conuenit maxime —

f. 121ᵇ (.ccc.) om̃s qui s̃ in domu eorũ xp̃ianos catholicosq. fecerint. | f. 122 Dns nr̃ ihs̃ xp̃s loquens in euangelio dicens. | In ore duorum uel | trium testiũ stabit om̃e uerbum. *etc. Folgen Excerpte aus Concilien und Pabstdecreten* — f. 122ᵇ | f. 123 Domino serenissimo et xp̃ianissimo regi hludo uuico. uere religionis strenuissimo rectori ac defensori sc̃ae d̃i ecłę una cũ uxore & ꝑle sua eiusq fidelib: uita & salus honor | & benedictio cũ uictoria sine fine mansura. dignissimę re|uerentiae urãe patefecim᷑ —

f. 125 ab om̃i hoste ꝓtegat in sempit̃num. Incip̃ cap̃ rabani magonens̃. archiep̃i. | De fide catholica —

f. 125ᵇ xxxi. De modo dandę poenitentię | De fide catholica. cap̃ .i. | Initiũ actionis nr̃ae de fide ẽe —

f. 131ᵇ temporibus regni ur̃i usq. in finẽ seru&ur. ||

5750. membr. 4. foliorum 143. saec. VII—VIII. [1])

f. 1 Liber sc̃ti 135 columbani de bobio | *über der Zeile* Inc̃ epistula pape caelestini ad nestorium ////// *darunter m. s. XV* Incipit epła celestini pape urbis rome ad nestorium directa. Calcedoñ synod᷑ | i Aliquantis diebus | —

---

[1]) Palimpsest des Fronto u. s. w.

f. 6 quotiens om|nium causa tractatur expl̂t epist̃ | caelestini papae urbis romae ad nestorium directa || f. 6b Principiũ *über der Zeile* | Rescribtum de fide factum manu propria flauiani cons̃ archi| datum ab eo poscenti imp̃ri *m. al.* ep̃pi hinc incip̃ actio prima synodi calcidoninsis | Flauianus epis̃c. constantinupulis (u *in* o *corr.*) piissimo et amatori | xp̃i imp̃i nostro theudosio salutem | Nihil ita conuenit sacerdoti — et expositiones s̃corum || f. 7 patrum qui nicea —

f. 7b nostrae bonae et sim plici in xp̃o conuersationis | epistula leonis archiep̃i romani scripta ad eutychen pb̃m | ii *in mg.* | Desiderantissimo filio eutyche pb̃o leo ep̃s. | ad notitiam nostram — custodiat fili desideran|tissimae epistula petri ep̃i rauennae scrip|tam ad eutychen | + iii *in mg.* | dilectissimo et honore digno filio eutycheti | petrus epis̃c rauennensium | tristissime legi — fraterna | discordia. prae cipuae quando ex talibus causis || f. 8 libellum eutychetis pb̃i qui sequitur accusante | eusebio ep̃o. inmerito in communione priuatum | —

f. 8b cuiusquam interpraetationem uidens odecretur | dat̃ sub d̃ xii ka martias // ssõ | epistula flauiani archiep̃i constantinopolitani | ad leonem archiep̃m rom̃. | sanctissimo et d̃o amantissimo patri et | consacerdoti leoni flauianus in d̃n̄o sal. | Nihil est quod stare faciat. diabuli nequiti|am —

f. 10 qui mecum sunt plurimum salutamus | et alia manu incolomis in d̃no orans pro nobis || f. 10b epistula archiep̃i scissimi romae leonis ad faustum pb̃m | — epistula enclia siue synodica scissimi ar|chiep̃i romae leonis ad flauianum | archiep̃m constantinopolitanum ||

f. 18 epistula flauiani archiep̃i constantinopolitani | scriptam ad eundem archiep̃m senioris rome leonis | viii

f. 20b epistula s̃cissimi archiep̃i romae leonis ad iulianum ep̃m coensium ciuitatis | viiii

f. 23b epistula s̃cissimi archiep̃i romae leonis ad faustum et marchianum et reliquos archimandritas | x

f. 24 epistulam s̃cissimi archiep̃i leonis ad imp̃ theodosiũ | xi

f. 25 epistulam leonis archiep̃i rom̃ ad pulceriam aug̃ | xii

f. 26b xiii | epistulam̃ eiusdem ad secundum concilium ephesenũ

f. 27b epistulam eiusdem ad imp̃ theodosium pro concilio in ita|lia faciendo et in nullo alio loco et eo quod contraria | sit canno nibus secunda synodus ephesina | xiiii

f. 29 + Epistula scissimi archiepisc. romae leonis alia ad imperatorem theo dosium culpans secundum ephesenum concilium | xv

f. 30^{b} + xvi epistula leones archiepisc. et sci concilii quod romae collec|tum est ad pulcheriã augustã

f. 31 xvii epistula hilari diaci. romani ad pulcheriam augam.

f. 31^{b} + epistula gallae placidiae augae ad pulcheriam august.

f. 32 Sacrae litterae directae. tam a domno | nostro ualentiniano quam a diuae memoriae placidia | nec non et eudoxia augusta ad theodosium diuae memoriae ut iuberit in partib. italiae con|cilium celebrare | xviiii

f. 32^{b} xx | domino uictori theodosio triumphatori semper aug | filio galla placidia piissima et perpetua auga. mater | dum in ipso ingressu

f. 33 epistula licinae eudoxiae augae ad theodosio imp | xxi

f. 33^{b} + epistula theodosii rescribta ad ualentinianum | xxii

f. 34 epistula theodosii rescribta ad gallam pla(ci)diam | xxiii

epistula theodosii. imp ad eudoxiam augustam | xxiiii

f. 34^{b} epistula scisimi archiepiscopi romae leonis et eius sci concilii ad clericos et honoratos et | omnem populum constantinopolitano | xxv

f. 35 xxvi epistula scissimi archiepiscopi romae leonis ad archimandritas constantinopolitanus

f. 35^{b} xxvii epistula ualentiniani. martiani ad archiepiscm romae leonem

xxviii Epistula piissimi imp marciani ad archiepiscm leonẽ

f. 36 epistula pulciriae augae ad scissimum archiepiscopum romae leonem | xxviiii

f. 36^{b} xxx | Sacrae litterae missae ad ualenti(ni)ano et marciano ubiq. ad religiosos epos | quatenus omnes in nicea conuenirent

xxxi | Similiter aliae sacrae litterae eorundem piissimorum | imperatorꝝ ubiq. ad dõ amant epos.

f. 37 xxxii | Sacrę litterae missae ad synodum in nicaea a ualentiniano et marciano

xxxiii | Sacrae litterae mis|sae a piissima et xpianissima auga pulcheria ad consolarem bythi|niae stratigium et curam haberet

circa disciplinam synodi perhiben|dam quam placerit de nicea ad calchedonam mutari concilium

f. 37ᵇ xxxIIII | Sacrae litterae missae sc̃o concilio quod nicea concurrirat ut deberit calchidona mi|grare

f. 38ᵇ xxxv | Similiter exemplar imperialium litterarum quae niceae | missae sunt sc̃o concilio dum adhuc piessimus imp in thracia | desiderit ut deberet indiffirenter chalcedona migrare | —

f. 39 permultos annos sc̃issimi ac dõ amantissimi | patres. dat̃. xx Kᵃꝉ octub̃ heraclea ||

f. 39ᵇ *leer* ¹)

f. 40 Inc̃ responsio seu alloquutio. sc̃i et uniuersalis. calcʰedonensis con|cilii habita apud marchianum uenerabilem principem. quod non inno|uasⁿ aliquid aduersus nicenam fidem | Sc̃issimus archiep̃s leo scripsit epistulam ad sc̃ae memoriae | flauianum.

f. 44ᵇ sc̃orum patrum tes|timonia ad certiorem notitiam uestrae pie|tatis pauca subdedimus | Incipiunt testimonia sc̃orum patrum qui duas naturas in | xp̃o confesi sunt | consubstantialem patri dm̃ uerbum ////// | nobis secundum carnem ex maria consubstantia|lem ueraciter ~~ostenden~~ᵃˢˢᵉʳᵉⁿtes

Sc̃i. basili ex his quae contra eunomium scribsit

beati ambrosi ex his quae* scribsit ad | gratianum imperatorem

f. 45 sc̃i gregori epistulam ad cledonium

eiusdem gregorii ex secundo sermone de filio

amphiloci ep̃i hiconii de explanatione euangelii secun|dum iohannem

anthiochi ep̃i tholomaidae

f. 45ᵇ flauiani ep̃i anthioceni de epyphania

sc̃i iohannis ep̃i constantino|politani de explanatione euangelii secundum iohannẽ

attici constantinopolitani ep̃i ex epistula ad esiciũ

f. 46 beati procli ex sermone

beati cyrilli ex epistula ad nestorium

eiusdem ex epistula ad iohannem anthiocenum

---

¹) Auf diesem Blatt wird die ältere Schrift des Codex deutlich sichtbar, unverdeckt durch die spätere Hand: sie enthält hier Iuvenal. XV 18 sqq.

it eiusdem epistula ad successum diocesariensis epm
eiusdem ex epistula ad beatum iohannem directa

f. 46b sci iohannis explanatione euangelii secundum | mattheum Explicit alloquutio seu responsio | sci calchedonensis concilii | cum subiectis. testimoniis patrum | inc sacra impp. ualentiniani et marchiani in formatione totius concilii calchedonensis uel abdicatio heretiquorum | Imperatores ualentinianus et marchia|nus augg tandem aliquando quod summis uo|tis —

f. 47b et iudicum auctoritate cohercibitur | It. alia sacra ad palladium praefectum praetoriorum | de eodem concilio.

in nomine dni n. ihu xpi inc | act. prima synodi | calchedonensis j. 48 consulatu domni ni marchiani pp aug | —

f. 89b monumentis et cum legerentur | gloriosissimi iudices et amplissimus senatus d || f. 90 et paries filium et uocabis nomen eius ihu ipse eni | —

f. 135 et per eundem uirum debutum | exceptore relecta est | ultima actio septima. | *vier leere Zeilen* | Congregato rursus scissimo et magno con|uentu —

f. 143b Magnificentissimus comis et ma gister sacrorum officiorum d Praeces quae a uiro religioso | eutyche prbo inuictissimus (u *in* i *corr.*) prince|pibus porrectae sunt ||

5751. membr. 8. foliorum 77. saec. X. [1])

f. 1 [2]) Constitutio ///// ynodi in ciuitate agathensi sub die | IIII id septemb. anno XXII. alarici regis. | Cum in di nomine ex permissu domni nri gloriosissimi magnificentissi|mi piissimiq. regis in agathense ciuitate —

f. 3b regni dom nri alarici regis. Finit. | ///// qualit suscipere debeant penitente epi uel prbi | Quotiescuq; xpiani ad penitentia accedunt —

f. 4b sed in ebri&ate. Explicit prologus. | Si quis forte n potuerit ieiunare —

f. 8 si iam egit penitentia potestate hab&. | Incipit sinodus aralatensis qui ad didicationem basilicae scae mariae conuenerunt | hoc int se obseruandum ee diffiniunt. Vt nullus episcoporu ł diacm. —

[1]) Die Ränder der Handschrift stark beschädigt, namentlich zu Anfang —
[2]) f. 2 Liber scti 57. columbani de bobio

f. 8[b] culpa capitalis deiecerit. Explicit. || f. 9 Incipit de utilitate poenitentiae. et quomodo credendũ sit de remissione peccatorum per poenitentiam. | Exepto baptismatis munere quod contra peccatum origi|nale —

f. 11[b] censuram canonum ęstimare. | In xp̃i nomine incipit de poenitentia iohannis | os aurei. | Prouida m̃te & profundo cogitatu cognoscere debent duorũ distincta negotia. | —

f. 14[b] inuenies requiem in uitã &nã. Amen | Incipit de octo uitia principalia. | Octo sunt uitia principalia quę humanum genus infestant. —

f. 15 plectantur sentiendum est. | Quomodo debent consilium xp̃iani dare propter uti|litate animarum. | Insinuamus caritati ur̃ę qm̃ multi antiquorum —

f. 16 nisi p lacrimas & ationẽ dñm | deprecantes. Incipit de sacrificiis et remissione fratrum | Sed fortasse dicant auditores ęclę Melius. —

f. 17[b] altissimo | uota sua. p ih̃m xp̃m dñm nr̃m. Item de remissionib. peccato⁊ | De remediis uulnerũ —

f. 18 a licitis cohercere se deb&. De poenitentis utilitate exerptio alitgarii ep̃i. | Quãuis originalia in baptismatis munere gr̃a. —

f. 18[b] in cęlo solutum promittitur. | Haec dicta sunt de publica satisfactione | Qua quisque humiliando se. non solum coram dõ —

f. 19[b] censuram canonum aestimare. Incipit libellus | de uiciis octo principalibus eorum que remediis quem | de libris gregorii. augustini. nec non et prosperi | excerpsimus. de octo principalibus uitiis et unde | oriuntur | a paradysi gaudiis postquam expulsum —

f. 26 plenius disputemus Explicit liber primus. Incipit | liber secundus | Superiore lib*ro rationẽ uitiorum princi|palium — curaui. Capitula libri secundi. | I De uita actiua. — x. de tẽperantia .I. De uitia actiua | PR̃S | Actualis ẽ uita —

f. 29 in sequentis operis libello inserendũ. Explicit. lib. secundus. | Hoc capitulum est de epł̃a sc̃i gregorii papę ad secundinum inclausum | Dilectissimo filio secundino seruo dĩ inclauso gregorius seruus | seruorum dĩ. Dilectionis tuę litteras suscepi quę in meo sensu | —

f. 30 redimere uenit. Incipit epł̃a hysidori ad masonẽ ep̃m | Dñо uero sc̃o meritisque beato fr̃i masoni ep̃o hysidorus ep̃s in dño | salutem. Veniente ad nos famulo ur̃o —

f. 30b potior extat | auctoritas. Explicit epistola. || f. 31 In nomine dn̄i nr̄i ihū incip̄ excerptū de canonib. sententie tantū | ex lib bracarensi martini ep̄i gallitiae de diuersis conciliis | Vt populus non eligat ep̄m nisi sacerdotes —

f. 32 cōmunicauerit deponat.[2] | Ex libro cōpluensi ex concilio. niceno. uel aliis conciliis. | Qui se absciderint nullaten' —

f. 33 teneat pascha ex c̄cilio niceno de ep̄la innocentii pape
ex c̄cilio arelatensi.

f. 33b ex concilio anciritano.
ex c̄cilio cesariense.
ex c̄cilio cangrensi.

f. 34 ex c̄cilio laudociae phrigie.

f. 34b ex sinodo constantinopolitano.
ex sinodo. offensino.

f. 35 ex concilio calcinense.

f. 35b de concilio ualentino.
de concilio regiense.
ex concilio causico.

f. 36 ex c̄cilio uasense.
ex c̄cilio aurelianense.
ex c̄cilio arelatensi.

f. 36b ex c̄cilio cartaginis affrice.

f. 37b cartaginis africe.

f. 38 ex concilio agatensi sub dieb; sept̄ebris.

f. 38b ex c̄cilio t̄raconensi.
ex c̄cilio ter//dense.

f. 39 ex c̄cilio toletano.
ex concilio hilerdense.

f. 39b ex concilio brarense.
ex concilio toletano.

f. 40 ex concilio cesaraug̃.
ex c̄cilio aruanensi.
ex c̄cilio cesaraugusti.
ex c̄cilio taurinati.

f. 40b ex c̄cilio barcillonensi.
ex c̄cilio urbico.

f. 41 ex epistola clementis
ex epis̃. sirici pape.
ex epistola innocentis pape.
it̃ innoceñ pape.
it̃ innocent̃ pape.

f. 41^b It innoc̃entii pape.
ex epistola zosimi.
ex epis̃. celestini pape.
ex epis̃ leonis pape.
it̃ leonis pape.
it̃ leonis pape.
item leonis.
gelasii pape.
uigilii pape.
it̃ sirici pape.

Excerpta theodori de canonibus. | In ordinatione ep̃i —

f. 49 sup humeros ponat. | Incipit ep̃la sc̃i clem̃tis pape urbis romę de sacramentis dominici corporis. | Qm̃ sicut a petro accepimus —

f. 49^b ipse damnationem accipi&. | In xp̃i nomine incip̃ ordo ad dandã penitentiam. || f. 50 Primum interrogas cũ facinora — restituat. p dnm̃. Incipit iudicium patrum | Qđ. (instituerunt) sc̃i patres ad pęnitentẽ —

f. 52^b ne timeas | dęmonem. Explicit iudicium patruum. | Sunt enim aliqũi qui culpis exigentibus —

f. 53^b peruenire dignamini. | Sunt quoq; alia capitula quę nobis utilia huic pręcedenti. ammo|monitioni subiungere uisa sunt | Primo om̃ium ut fides catholica —

f. 54^b De ęlemosinis & confessione peccatorum suorum ///// ||

f. 55 *Ueber der Zeile m. rec.* Synodus romana Bonifatii pp. II. | Post consulatũ lampadii & orestis. ũũ. cc. sub die VII. iduum decembriũ | —

f. 58 intimare nõ differas Pc̃ lampadii & orestis ũũ c̃c̃ sub die v. | idũ decembrium *u. s. w. Von f. 59^b — 75^b an Briefe der Päbste Siricius, Innocentius, Bonifatius, Xistus, Leo. Dazwischen*

f. 62ᵇ Saphicum | carmen adelardo epo | Siderum factor dn̄sq. cęli | — Sp̄s cōpar sociatus ęque | Glorificetur am. ||

f. 72 Lamentum r | cuiusdam | Nocte dieq. gemo qui sum peregrinus & egens | *etc.*

f. 75 seruaretur. Data xiiii Kł octuƀ monaxio | ūc conss̄ Item recitata est. | f. 75ᵇ Omelia gregorii papae die natalis dn̄i | Largiente[1]) dn̄o missarū —

f. 77 recuperat dn̄s ihs̄ xp̄s. [2]) ꝗ cū patre & spū s̄co uiuit & reḡ in scła scłoꝝ ||

Cassiani *conlationes.*

5766. membr. fol. foliorum 100. saec. VIII.[3])

f. 1 tias[4]) animae uoluntas. In meditulleo quodam uitupera| biliore consistens. —

f. 7 (xxi) quia cum censum | habeat. pauperis. non abiecit[5]) diuitis. uoluntatem. | Expl̄. conl̄.[6]) abbatis. danihelis. de concupis centia. carnis. ac[7]) sp̄s | Incp̄. conlatio. abbatis sarapionis.[8])| de octo uitiis. principalibus[9]) | i In illo. coetu antiquissimorum senum. fuit uir no|mine sarapion[10]). —

f. 21 uelut in speculo uidere mur | Exp̄. conł. abbat̄ sarapionis | de octo. uitiis principalibus. | Lib̄. conlacion̄. quinq; id. ē | abbatis theodori de nece s̄corū conła. i. | abbatis sereni de animae mobilitate | et spiritalibus nequitiis conł. i. | eiusdem de principatibus conł. i. | abbatis isaac de oratione conł. ii | capitula de abbatis theodori conlation. | i descriptio haeremi et inquisitio de nece sc̄r | —

f. 21ᵇ xvii quod nemo ruina subitanea conlabatur. | Itē capitula de abbatis sereni conlat̄. prim̄. .i. de castitate abbatis sereni. —

f. 22ᵇ xxxiiii dilatio sup absolutione propositae questionis | Item capitula secunda conlatione eiusdē senis | i de humanitate abbatis sereni.| —

f. 23 xxv de diabulo quod dicitur in euangelio quomodo | intellegendū sit quia mendax est et pater eius | Itē capitula de abbatis isaac conlation. prim. | i prooemium conlationis | —

---

[1]) LXXVI 1103 Quia largiente — [2]) ? — [3]) Palimpsest der fragmenta Vaticani u. s. w. — [4]) Conlatio iv 12 XLIX 597 b — [5]) abiicit — [6]) quae est *add sic semper* — [7]) et — [8]) Serapionis — [9]) principalibus vitiis — [10]) Serapion

f. 24 (xxxvi) de utilitate breuis. ac. tacitae orationis | Item capitula de secunda conlacione eiusdē.| senis.| i prooemium | —

f. 24ᵇ xiiii Responsio quemadmodum stauilitas. | cordis seu cogitationū possit adquiri | Finiunt. capitula. conlat. | inc conlatio abbatis theodori [1]) | de nece sanctorum. || f. 25 In palaestinae partib; iuxta thecuae ui|cum —

f. 36ᵇ sub [2]) | quaestionis interrogatione cognouimus, | Expl. conl. abb. theodori. de | nece. scorum. | Incp. conlat. abbat. sereni [3]) de ani|mae mobilitate. et spiritalibus | nequitiis | Summae scitatis et continentiae | —

f. 53 (xxxiiii) desiderio uestro largitus fuerit. duplicato | gaudio conferemus. [4]) | Expl. abbat. sereni. conl. prima. de | animae mobilitate. et spiritalib. ne|quitiis.| Incpt. eiusdem senis. conlt. secun|da. [5]) de principatibus. [6])| .i. Consummatis. quae diei sollemnitas | —

f. 67 (xxvi) [7]) doctrinae eius. plenitu|dinem siterimus (sitiremus *corr. m. al.*) | Exp. abbat. senire conlacio .ii. | de initio principatu | Incpt. conlaci abbt. isaac. i [8]) de oratione | De perpetua orationis adq. incissabili iugi|tate —

f. 86 (xxxv) [9]) percepisse illis disputationibus | senseramus | Expl conlt abbat. isaac. prima | Incp. eiusdē senis conl. ii [10]) | Inter haec anachoretarū (e *in* i) instituta | —

f. 100ᵇ iugi ad dm̄ uersiculi. huius | meditatione seruauerint. [11]) ||

Cassiodorii *historia tripertita.*

1970. membr. fol. foliorum 196. saec. X.

f. 1ᵇ In hoc corpore conti|nentur historiae ecclesiasticae ex so|crate ꝛ (*m. rec. in ras.*) sozomeno et theodorito | in unum collectae et nuper de greco in la|tinum translatae libri numero xii [12]) | lege feliciter in dn̄o amen | praefatio senatoris serui di [13]) | Vtiliter [14]) nimis in capite libri praefatio —

---

[1]) Theodori abb. — [2]) illius *add.* — [3]) prima Sereni abb. — [4]) conferamus — [5]) secunda abb. Sereni — [6]) seu potestatibus *add.* — [7]) xxv — [8]) prima abb. Isaac — [9]) xxxvi — [10]) secunda abb. Isaac de oratione — [11]) l. c. 844 — [12]) hist. ecclesiastica vocata tripartita ex tribus graecis — redacta — [13]) senatoris — dei *om.* — [14]) LXIX 879

f. 2 prędic tum esse cognoscit perlegi. p. | Cassiodori senatoris iam dño prestante^conuersi | explicit praefatio. | Incipiunt tituli ecclesiasticae hysto riae cum opere suo ab epiphanio scolastico | dño prestante translati | incipiunt tituli libri primi. | I Allocutio [1]) sozomeni ad imperatorem theodosium [2]) | —

f. 2^b xx Quia tam pro arriana — cęlebrare concilium. | Expliciunt tituli | Incipit liber primus feliciter | oratio allocutoria sozomeni in [3]) theodo|sium imperatorem sozom̄. [4]) | Aiunt antiquis principibus diligentiae studium [5]) fuisse. —

f. 27^b p̱uenit [6]) p̄cipiens (p̄ *ex* p *m. al.*) || f. 28 Explicit lib primus ecclesiasticae hystoriae sozomeni. | Incipit eiusdem historiae. liber .II. | Incipiunt tituli libri secundi | I De p̄sulibus ecclesiarum qui interfuerunt niceno concilio —

f. 28^b xxv De diuisione antiocheni populi propter eustachium [7]) Expł breues | Incipit liber secundus feliciter. | Nomina episcoporum niceni concilii. [8]) Sozomenus | Communicabant igitur niceno concilio ex apostolicis quidem sedibus macha|rius —

f. 41 ut sequentis libri ordiamur [9]) initiū; hystoriae aeccłe lib̄ .II. explicit. | Incipiunt tituli libri tertii | I De conuersione gentes indorum atque persarum. | — (XII) sit defunctus; Incipit liber .III. sozomenus | In temporib; religiosi principis constantini & indorum gens [10]) —

f. 48 ducentesimae octauae olympiadis (is *ex* us). Hystr̄ eccl̄ę liber .III explicit. | Incipiunt tituli libri | .IIII. I Quomodo p̱ quoddā [11]) presbiterū dogma arrii pu*lulauerit —

f. 48^b xxxvIIII De machedonio eiusq; crudelitate; Expliciunt tituli. | Incip̄ eiusd̄. hystor̄ liber .IIII. sozomenus. || f. 49 Igitur sub imperi*o constantini p̱ ecclesias —

f. 62^b (xxxvIIII) nec ñ & hesperie partes manebant inmotae. || f. 63 Eiusdem hystoriae liber quintus incipit | Incipiunt tituli libri quinti | I Quia [12]) defuncto constante rursus arriani [13]) aduersus athanasium incitarunt. [14]) | —

---

[1]) oratio allocutoria — [2]) Theod. imp. — [3]) ad — [4]) *om. sic semper* — [5]) diligentiam studiumque — [6]) venire — [7]) Eustathium — [8]) de praesulibus ecclesiarum qui interfuerunt Nicaeno concilio — [9]) ordinetur — [10]) gentes — [11]) quemdam — [12]) quod — [13]) Constantium *add.* — [14]) excitaverint

f. 63b (L) & de | morte constantii. Theodoritus | I Breui siquidem tempr̃ praetereunte∗ —

f. 90 appellatus | est imperator hist̃ eccł liber v explicit incp̃ eiusđ | hist̃ liber VI felicit̃ incipiunt libri VI. | I De iuliani genere & [1]) disciplinis eius [2]) & quomodo ꝑuenerit ad imperium. | —

f. 90b (XLVII) [3]) inuente sunt. [4]) | Incipit liber VI Socr̃ | Nunc igitur de iuliano pauca dicenda sunt. eiusq. —

f. 110b impi&atis potentia copul&ur. Hystr̃ eccl̃ lib̃ VI explicit. | Incip̃ eiusdem lib̃ VII | I De iouiani imperatoris auspitiis —

f. 111 (XL) mala referuntur. | Expliciunt tituli libri VII | Incipit liber VIImus feliciter. Socrates | Milites igitur in maxima aestuatione —

f. 132b & cum haec. ita sint gesta | non enim quieuerunt [5]) || f. 133 Incipit eiusdem historiae liber octauus | Incipiunt tituli eiusdem libri VIII | I De conuersatione et [6]) miraculis — XV quomodo ualens contra gothos pugnando sit deuictus ac [7]) mortuus. | Socrat̃ de conuersatione monachorum | Eo tempore fuit arsenius —

f. 144b taliq. | sorte defunctus ∻. Explicit hystoria. eclesiastica lib̃. VIII. In|cipit lib̃ nonus. eiusdem historiae felicit̃ | I Quia mortuo ualente —

f. 145 L. De fine theodosii principis. Expł. capłi. libri noni. || f. 145b .I. Igitur defuncto ualente denuo barbari usq. —

f. 169b ex quibus sedecim imperauit; | Explicit historiae ecclesiasticae liber nonus. || f. 170 Incip̃ eiusdem hyst̃ lib̃ decimus. | Incipiunt tituli lib∗ri decimi | I De successione arcadii & honorii —

f. 170b XXXV De fine imperatoris arcadii. Explñ tituli lb̃i .x. | .I. Defuncto [8]) theodosio eius [9]) imperio —

f. 182 (XXXIIII) quattuordecim. uixit annis. | XXXI. Explicit liber .x. | .I. Quia theodosii iunioris —

f. 182b (XVIII) in occidente fuerat [10]) superatus. | Incipit liber. XI. hys̃ socrates. I. | Igitur archadio [11]) imperatore defuncto. —

f. 189 gratias dño retulerunt. | Explicit liber XI. eiusdem hystoriae | I De ortu ualentiniani principis filiae [12]) placidae. | —

---

[1]) ac — [2]) *om.* — [3]) XLVIII — [4]) sint — [5]) l. c. 1102 d. Es fehlt ein kleines Stück — [6]) *om.* — [7]) et — [8]) igitur *add.* — [9]) in eius — [10]) fuerit — [11]) Arc. igitur — [12]) filii

(xvi) cappadociae fecit [1]) epm. | Incipit. liber .xii. .i. | Igitur occiso tyranno cogitabat theodosius imp —

f. 193ᵇ quinta & uicesima die mensis octb causae ecclesiasticae quieuerunt .viii. Circa || f. 194 Circa h' tempus —

f. 196 ɔsolatu sepcies deci|es [2]) ĩpatoris th'odosii pconntuli. Explic ystorie Eccl'astice lib' | xii'. gła deo Amen. ||

Ennodius.

3803. membr. 4. 2 col. foliorum 156. saec. X.

f. 1 Dictio ennodi d' in nat | laurenti mediol' epi. | Quousque [3]) me iners diffi|dentia —

f. 3 sine labe pdura | Dictio ennodi. d̄ | quando de [4]) roma rediit. | Amica [5]) est homini ad genita|le solum —

f. 3ᵇ affectũ reuocare iã desidem. | Post canas hiemes gelidi post dampna ꝓfundi | —

f. 4 Ambrosius uatis [6]) carmina pulcra loqui | Itẽ dictio cuius supra | in dedicatione auditorii | quando ad forum trans|latio facta est. | Vt [7]) campus militem. mare | nauitas —

f. 5 possessione de|cerpam | Ennodius. iohanni | Dum [8]) salum quaeris | —

f. 5ᵇ extitisse sermonis. | Ennod. floro. | Noui [9]) me durã cepisse | ꝓuintiam —

f. 6 studes | euadere. | Fausto. Ennodius [10]) | Acta [11]) est causa desiderii mei. | —

f. 6ᵇ inpasta moriantur. | Fausto. Ennodius. | Anagnistici [12]) fidem secutus | —

f. 7 meus terga mulcare [13]). | Preceptum quando | iussi sunt omnes episcopi | cellulanos habere. | Nulli [14]) dubium est homi|nem —

f. 8 dampnum opinionis | incurrat. | Fausto. Ennodius. Abundantem [15]) dĩ misericor|diam —

---

[1]) fecerit — [2]) decimo septimo — [3]) Sirmondi opp. var. i 1727. Sirmond hat diese Handschrift benutzt — [4]) *om.* — [5]) l. c. 1807 — [6]) vates — [7]) l. c. 1745 — [8]) l. c. 1365 — [9]) l. c. 1367 — [10]) Ennodius Fausto *sic semper* — [11]) l. c. 1368 — [12]) l. c. 1370. Anagnostici — [13]) multare — [14]) l. c. 1715 — [15]) l. c. 1372

f. 9ᵇ parua loq | ēē contentum. | Fausto. Ennodius | Dš [1]) bone quam nihil est | —

f. 10 uestrū melius ēē legere quam uidere. | Fausto. Ennodius | Quantus [2]) est fascis inuidię | —

f. 10ᵇ frequenter errare. | Firmino Ennodius | Iucunda [3]) sunt commertia litterarū — fauor attollat. | Olybrio ennodius. | Dum [4]) fauus loqueris. —

f. 11 incrementa pensamus. | Benedictio cerei | Dignum [5]) et iustum est. uere dignum | & iustum est. Vt quod a te dñe accipimus [6]) —

f. 12 tem|pestate concede. | Iohanni ennodius | Vicem [7]) redderem. nisi honeraret | — intentione perueniant. | Castorio et floro ennodius | Amantem [8]) ūr̄i gratia deberetis | —

f. 12ᵇ deesse conloquiis. | Auieno ennodius [9]) | Si quaeras cur [10]) silentio ūr̄o multata | — indefessa significe&. | Agapito ennodius. | Male [11]) est animo —

f. 13 ubertate sermonis. | Fausto ennodius | Nollem [12]) fateor morarum causas aperire. | —

f. 13ᵇ adipiscantur effectum. | Floriano ennodius. | Idem [13]) est terminū in arrogantia | — pectus in|uenias. Floriano ennodius. | Illud [14]) fraternitas tua amori —

f. 14 inpedimur ignoscas. | Fausto ennodius | Si [15]) a consuetudine officiorū — pro uicissitudine commendatur. | Ennodius auieno. | Quam [16]) bene quod uerecunde renuis | —

f. 14ᵇ non conuenit. | Ennodius deuterio | Quam [17]) uelim saepe officium — nitore mund&ur. | Ennodius fausto | Vere [18]) gratias trinitati —

f. 15 ad potio|ra praepar&ur. | Praefacio fausto [19]) | Nisi didicissem quod serenitas conscien|tiae —

f. 15ᵇ decora conprimite. | Versus [20]) | Fluminis in medio succendis uiscera fauste | — Anchora proscissum mordeat uda [21]) solum | Safficum [22]) | Musa dictorum caput optimorum | —

---

[1]) l. c. 1376 — [2]) l. c. 1377 — [3]) l. c. 1379 — [4]) l. c. 1380 — [5]) l. c. 1721 — [6]) accepimus — [7]) l. c. 1381 — [8]) l. c. 1382 — [9]) l. c. 1383 — [10]) a *add.* — [11]) l. c. 1384 — [12]) l. c. 1385 — [13]) l. c. 1486 — [14]) l. c. 1387 — [15]) l. c. 1388 — [16]) l. c. 1389 — [17]) l. c. 1390 — [18]) l. c. 1391 — [19]) Ad Faustum de carminibus eius. Praefatio l. c. 1811 — [20]) *om. sic semper* — [21]) unca — [22]) *om.*

f. 16 Inter infantum triuiale murmur; pendere laus est. | Lux mea fauste | — Farra piorum | Praefacio [1] | Non [2] canit fistula. quotiens —

f. 16b subiectum carmen ostendit. | Ennodius Olybrio. [3] uersus | Fama refert u&erum quae nescit perdere gesta | —

f. 17 Qui solum noui quod bene nil didici. | Ennodius fausto | Diu [4] super aduentu amplitudinis | — beneficio succuratis. | Ennodius opilioni | Coeperat [5] paruitatem meã —

f. 17b ad gemina desideria peruenire. | Ennodius senario. | Perdit [6] affectio ualetudinẽ. — caritatis et sanguinis. | Ennodius asturio | Quae [7] malũ ratio est — non inueni. | Ennodius olybrio et eugeneti | Desiderio [8] paginarũ ũrarũ facta est | — inp&rass& affectio. || f. 18 Ennodius fausto | Votis [9] et desideriis satisfaciãt (*corr. m. ead.*) — officio litterarum. | Ennodius armenio consolatoriã. | Diu [10] frater carissime festinante uoto | —

f. 18b lamenta conloquiis. | Ennodius speciosae | Silentiũ [11] meũ dolor exigit. —

f. 19 festinatio portitoris. | Ennodius speciosae | Quanto [12] deprimuntur peccatores — suggerenda | cognoscas. | Ennodius olybrio | Nulli [13] dubiũ est inter prudentes —

f. 19b fucatione deludere. | Ennodius * laconio | Numquã [14] inter amantes. silentio — contingat ista uerborũ. | Ennodius pomerio | Quousq. [15] tantũ licebit —

f. 20 similia poenaelopae. [16] | Ennodius firmino | Exigat [17] licet amor quod non potest im|plere —

f. 20b nec facundum | Ennodius apollonari | Pro [18] uoto militãt — nunti& sospitatem. | Ennodius olybrio | Vix [19] aliquando mihi ea quae — ubertate pens&is. || f. 21 Inc̃ dictio quę habita est in na|tale [20] sc̃i ac beatissimi papę epifani in an|nũ tricesimũ sacerdotii. p̃facio | Sentio [21] quid pleriq: taciti loquuntur [22] | — maiora non fingam. | Finit praefacio. | Versus | Vatibus antiquis dicendi maxima uirtus —

---

[1] ad Olybrium de eius eloquentia. Praefatio — [2] l. c. 1815 — [3] *om.* — [4] l. c. 1392 — [5] *ibid.* — [6] l. c. 1393 — [7] l. c. 1394 — [8] l. c. 1395 — [9] l. c. 1396 — [10] l. c. 1397 — [11] l. c. 1400 — [12] l. c. 1401 — [13] l. c. 1402 — [14] l. c. 1403 — [15] *ibid.* — [16] Penelopae — [17] l. c. 1405 — [18] l. c. 1406 — [19] *ibid.* — [20] natali — [21] l. c. 1819 — [22] loquantur

f. 22b Vsquam ne fallax nutar& 1) syllaba dixi. | Ennodius fausto | Meritũ 2) meũ regnator —

f. 23 terre|na non subtrahat. | Ennodius fausto | Quid 3) faciam quando — inpugnat affectum. | Epitafium hominis boni. | uersus. | Gente 4) bonus ꝓbitate nitens & nominis auctor | — Quem subito ex oculis sors inimica tulit. | Finit | Ennodius astyrio || f. 23b Profeticis 5) oraculis sublimitas — consi|deratione transmittere. | Ennodius olybrio | Vt 6) tradit quaedam eloquentiae —

f. 24 non celasse. | In nomine patris et filii et | sp̃s sc̃i. 7) libellus aduersus | eos qui contra synodum | scribere pręsũpserunt. | praefacio. | Solet 8) dicendi affectum | multarum rerum ardor —

f. 24b opus incipiam. Finit praefacio | Sufficeret quidaem scismaticã imperi|tiam —

f. 34 actuum emendatione cognoscam. | Finit. Epitafiũ abundati uĩ uersus | Numquam 9) morte perit meritis post busta supstes | —

f. 34b Inque uicem templi pectora munda tulit | Afris | Lucrum 10) forsitan putaret inimicus | — dulcedine consol&ur. | Euprepiae ennodius | Caelestis 11) dispensatione mysterii | —

f. 35 ille praest& auxilio. | Ennodius fausto. | Par 12) quidem fuerat sublimo uiro pamfronio | —

f. 35b potest | esse subsidium. | Ennodius. constantio | Nemo 13) peritiam pomposa — faciatis optabilem. | Ennodius Iohanni | Probabiles 14) causas habeo — abstinentiã conti|gisse. Ennodius constantio. | Abundo 15) gaudio. Nec clauda —

f. 37 partus excutiat. | Ennodius constantio | Dabis 16) ueniam — stimu|lis incitemur. | Ennodius albino | Quater 17) ad magnitudinẽ ur̃am — commu|nione releuare. | Fausto ennodius | Superuacuis 18) ad beneficia — dotibus adiuturum. | Domno suo fausto ennodius diac̃ | Sine 19) dispendio tutelae —

f. 37b caeleste comit&ur. | Domno suo fausto ennodius diac̃. | Dispendium 20) credo esse — conpens& oblatio. | Fausto quaesitori ennodius diac̃ | Pro 21) caelesti disposition reditus —

---

1) mutaret — 2) l. c. 1407 — 3) l. c. 1408 — 4) l. c. 1837 Mente — 5) l. c. 1409 — 6) l. c. 1410 — 7) in — sancti *om.* — 8) l. c. 1615 — 9) l. c. 1839 — 10) l. c. 1412 — 11) l. c. 1413 — 12) l. c. 1414 — 13) l. c. 1415 — 14) *ibid.* — 15) l. c. 1416 — 16) l. c. 1420 — 17) *ibid.* — 18) l. c. 1421 — 19) *ibid.* — 20) l. c. 1422 — 21) *ibid.*

f. 38 expectatur accommoda. | Ennodius liberio | Aut [1]) alitur aut sustentatur — quae debent extulerit. | honorato ennodius | In [2]) uicinitate uos degere —

f. 38^b sustineo fata [3]) perfecti. | Auieno ennodius | Dō [4]) gratias quod principis — de humilitate nascuntur. | Senatori episcopo ennodius | Prima [5]) res est sancto conueniens —

f. 39 sententiā mox mer&ur. | Eugeneti ennodius | Quamuis [6]) commertia litterarū magis sint [7]) l&itię | — con|fabulatione reuiuiscat. | Dño suo fausto ennodius | Cum [8]) scribendi occasio —

f. 39^b fauore comit&. | Prefacio dica lupicino [9]) | Quotiens [10]) amomi flosculus —

f. 40 efficiatur obse|quium. de epigrāmatis per ar|maria domini [11]) fausti factis. uers̄. | Consona [12]) diuersis finxisti carmina libris | — Ludus erit semp si bene nota loquor. | Ennodius abbati stefano | Litterarū [13]) urarū quā dulce —

f. 41 sententia depromatur. | Ennodius maximo | Grandes [14]) hiatus paterer — sentit absentes. | Ennodius laurentio | Dandae [15]) sunt manus — pro rogatione responsum. | Ennodius adeodato presby^{tero} | Quis [16]) ūrae affectionis —

f. 41^b mereris audiri. | Ennodius auieno. | Si [17]) offensa praestat — semp scribas. Finit. | Ennodius marcelliano. | Scio [18]) magnitudinē tuā grandibus dī beneficiis | — facit acceptos. | Ennodius luminoso. | Posset [19]) amicitiarū religio —

f. 42 ꝓuisio|nis expendere. Ennodius senario. | Si [20]) diligentiae memorię — monstrata per litteras. Finit. | Ennodius abbati stefano. | Geminantur [21]) dī dona —

f. 42^b saeculi | praesentis ostende. | Incip̄ uita beatissimi | uiri epifani ep̄i ticinen|sis ecclesiae. | Quamuis [22]) me urgeat suscipien|di —

f. 58 reꝓ|missionem redde participem. Finit. | Inc̄. benedictio cerei. | Dignum [23]) et iustum est. Vere dignum | et iustum est. ět (*m. al.*) principe loco fores —

---

[1]) l. c. 1423 — [2]) l. c. 1424 — [3]) facta — [4]) l. c. 1425 — [5]) *ibid.* — [6]) l. c. 1428 — [7]) sunt — [8]) l. c. 1429 — [9]) quando in auditorio traditus est Deuterio V. S. *add.* — [10]) l. c. 1747 — [11]) domni — [12]) l. c. 1839 — [13]) l. c. 1429 — [14]) l. c. 1430 — [15]) l. c. 1431 — [16]) *ibid.* — [17]) *ibid.* — [18]) l. c. 1432 — [19]) *ibid.* — [20]) l. c. 1434 — [21]) *ibid.* — [22]) l. c. 1647 — [23]) l. c. 1723

f. 59 et prosperitate concedas. finit. | Ennodius. apollenari. | Quantum[1]) cura mea quae | affectui uro—quaere|re sospitatem. | Ennodius. promoto. | Frequentia[2]) et necessitudini et amo|ri exhiber& — reseretur affatibus. | Ennodius euprepiae. || f. 59ᵇ Parum[3]) est ut necessitati amor | fultus — redde conspectib. | finit. | Praefatio[4]) quando arator | auditorium ingressus est. | —

f. 61 adscribenda | quam meritis. | Prosecutionem meam quam uere | rusticam —

f. 61ᵇ degene|rare sublimiter. | Ennodius laconio. | Diu[5]) est quod animus meus | — subleuer de responso. | Stefano epo ennodius. | Postquam[6]) meritis uestris | dignitas — sine intermissione psonę. | Ennodius epo eulalio. | Ad[7]) quantum me fastigium —

f. 62 testimonio litte|rarum | Ennodius. fausto. | Dō[8]) gratias qui iuxta desideria mea[9]) | — sequenda | cognoscam. | Ennodius fausto. | Multiplicibus[10]) ueneratoris | uri — litteris subleuetis. | Ennodius fausto. || f. 62ᵇ Paucis[11]) adserendus est. quem et | notitia — restitutione conloquii.[12]) | Ennodius fausto.| Inludit[13]) mihi spes. — soluo per iuditium. | Ennodius marcelliano. | Apud[14]) amantes et honore pollentes | — detur effectus. | Gratiarum actio gramma|tico. quando partenius be|ne recitauit. | Quando[15]) debitas benefitiis —

f. 63ᵇ pros|peritas non amare. Finit. | Ennodius mascatori. | Nouo[16]) me genio infucata —

f. 64 scriptione multiplici. || f. 64ᵇ Versus[17]) | Antistes[18]) — facit. | Epitaphiū rusticę | Rustica[19]) pp&uae non te sors pallida uitę | — Coniugis ad natū cū bene ductus amor | Epitaphiū melissae | Corpore[20]) deuicto morit² quicūq. supstat | — De uita ad uitā Transitus iste plac&. | Occisor[21]) mortis dux uitę planta salutis | — Iam fuerat miseris est mihi certa salus || f. 65 Versus in basilica sc̄i | xysti epi facti et scripti quā | laurentius ep̄s fecit. | Antistes[22]) genio pollens probitate pudore | — Obtulit hic tēplū ueniens qđ consecrat

---

[1]) l. c. 1435 — [2]) l. c. 1436 — [3]) *ibid.* — [4]) l. c. 1750 — [5]) l. c. 1438 — [6]) *ibid.* — [7]) l. c. 1439 — [8]) *ibid.* — [9]) *om.* — [10]) l. c. 1440 — [11]) *ibid.* — [12]) alloquii — [13]) l. c. 1441 — [14]) *ibid.* — [15]) l. c. 1754 — [16]) l. c. 1442 — [17]) de plaustro quod episcopus donarat — [18]) l. c. 1841 — [19]) *ibid.* — [20]) *ibid.* — [21]) *ibid.* — [22]) l. c. 1843

ille. | ĩt in alio loco factos [1]) in basilic | sš quia arserant aedificia quę | prius ibi fuerant. et sic facta ẽ. | Vilia [2]) tecta prius facibus cessere beatis | Si [3]) splendor p dāna uenit si [4]) culmina flāmis | — Instrue ne uerbis titub& mens nescia recti. | Dictio missa honorato ep̃o | nouariensi in dedicatione | basilicę apl̃r ubi templum | fuit idolorum. | Credo [5]) ego uos ff kmi tota mentis —

f. 66 incedit ostendit. Adiuuante se | dn̄o nr̄o ihū xp̄o cum patre regnante in sę cula saeculorum. amen. | Versus in domo mediolani [6]) | Edib. [7]) ad geniū duo sunt concessa p aeuum | — Moribus ut constes crede laboris erit. | Versus ibidem | Ecce [8]) nit& templum quod sorduit ante | — Non datur ut faciat culmina pulcra dō. | *Zeile leer* | Accipe [9]) de cuius biberit domus arta fluentis | — Quod uincens aeuū nomen ad astra ferat. | *Zeile leer* | Ille [10]) fuit rigidi semp seruator honesti | —

f. 66[b] Moribus antefuit Quod gerit officio. | *Zeile leer* | Qui [11]) possesa diu felix habitacula liquit | — Si reddunt mundos tecta dicata uiros | Da [12]) pater omp̃s p saecula longa p̃camur | — Celsa tenebroso frondescunt arbuta luxu | Quae nullis strinx̃ falcib. agricola. | Eloquium [13]) certus naturę ẽstitit index | — Ad portum cumbā flectet alia [14]) meam | Eugeneti ennodius. | In [15]) statione ñ ẽẽ apud uos [16]) — nube. dilucides. Vale. | Auieno ennodius. | Adest [17]) magnitudo tua partib. suis. — cura multiplic&. Vale [18]). | f. 67 Auieno ennodius. | Nescio [19]) utrū magnitudini urę grata — p̃tio destinantis. Vale. [20]) | Ennodius euprępiae | Quãuis [21]) caritatis ur̃ę paginam — ꝓuocata conceditur. [22]) | Ennodius eugeneti. | Quotiens [23]) sensuū pignorib. —

f. 67[b] qua | praeuales. Ennodius auieno. | Miror [24]) fauis — affectionis impende. Vers̃ | sup regiā triclinii in domo. | Nauita [25]) p postes suspendit munera ponti | — aspice serpentis hic eliconis aquas. | Ennodius. auieno. | Quamuis [26]) epistolarū qualitas ꝓ ingeniis — imperante con cede. Vale. Ennod̃ passiuo. | Si [27]) adeo quendam [28]) sufficer& —

---

[1]) in — factos *om.* — [2]) *ibid.* — [3]) sic — [4]) sic — [5]) l. c. 1734 — [6]) *om.* — [7]) l. c. 1843 — [8]) Antiquum ecce l. c. 1845 — [9]) *ibid.* — [10]) *ibid.* — [11]) *ibid.* — [12]) l. c. 1847 — [13]) *ibid.* — [14]) flecte Thalia — [15]) l. c. 1443 — [16]) apud vos non esse — [17]) *ibid.* — [18]) *om.* — [19]) *ibid.* — [20]) *om.* [21]) l. c. 1444 — [22]) concreditur — [23]) *ibid.* — [24]) l. c. 1445 — [25]) l. c. 1847 — [26]) l. c. 1445 — [27]) l. c. 1446 — [28]) ad exequendam

f. 68 benignitas incre|mentum. Vale. Ennod. fausto. | Proposito[1]) obsecuntur paginę — effectus[2]) aspicis. Vale. Ennodius. Senario. | Nihil[3]) est quidem qđ non a ueritate — in stitutus adhibeo. Vale. Symmacho papae. ennodius. || f. 68[b] Boni[4]) imperatoris est ꝓbatã — resecsis errorem. Vale. | Ennodius. aliconi. | Venerabilis[5]) amantius prb. — resersis alloquio. Vale. [6]) || f. 69 Eulalio epo. ennodius. | Trinitati[7]) gratias —

f. 69[b] Agapito. ennod. | Credidi[8]) postquã — pducatis ⁎ ef|fectum. Vale. [9]) Petitorium. | quo absolutus est geron|tius puer suprascripti. [10]) | Ds̃ [11]) arbiter uniuersitatis | —

f. 70 &iã potioribus subsequendum. | dictio quę dicta est quando eu|sebi filius traditus ẽ ad studia. | Lic& [12]) sicut nouitas. —

f. 70[b] in ipso iubar effulserit. | Ennodius. iuliano | ũ. i. c. p. | Suscepi [13]) litteras gemino splendore —

f. 71 secunda disquiro. | V̄S̄ in missorio qđ habet | luricatũ iuuenẽ sup equũ | tenentẽ uictoriã in manũ. [14]) | Ecce [15]) ten& — simulacra uid&. | De leone marmoreo qui | aquã mittit in domo. | Aspice [16]) deposita — lauant² aquis. | V̄S. in baptisterio agello | factos [17]) ubi picti sunt martyr̃ | quorũ reliquię conditae sunt ibi. | Conditor [18]) armenius — alma fide. | Epigrãma [19]) de scutellis septẽ ha|bentib. feras uel dianam. | Delia [20]) — docte tuis. | Epigr̃ de cõpostile || f. 71[b] habentes [21]) septẽ gauatas. | Diuersis [22]) dapibus — uenter hab&. | de eo qui ut filiũ matri recon ciliaret² furtum fecit. | Quis [23]) rogo — mentita qui&em. | De eo qui dicebat meretricis | filius et asellionis esse. | Di [24]) prohib&e — rostra [25]) iuuencos. | de gemeo [26]) cuiusdam habente pa|siphę [27]) et taurum. ex tempore. | Pasiphę [28]) niueum — corpore uero. | V̄S de eo qui nũquã nisi in depo|sitione filii pauit. | Praeparat [29]) — magnas | Aliter. | Numquam [30]) — amicis. | Aliter. | Conuiuae [31]) — fuerint | Ennodius Sy̆macho papę | Vsq. [32]) ad temeritatem —

---

[1]) *ibid.* — [2]) affectus — [3]) l. c. 1447 — [4]) *ibid.* — [5]) l. c. 1449 — [6]) *om.* — [7]) l. c. 1450 — [8]) l. c. 1451 — [9]) *om.* — [10]) Agapiti — [11]) l. c. 1719 — [12]) l. c. 1756 — [13]) l. c 1452 — [14]) manu — [15]) l. c. 1849 — [16]) *ibid.* — [17]) *om.* — [18]) *ibid.* — [19]) *om. sic semper* — [20]) l. c. 1851 — [21]) habente — [22]) *ibid.* — [23]) *ibid.* — [24]) l. c. 1853 — [25]) terga — [26]) cauco — [27]) Pasiphaën — [28]) Pasiphaë. *ibid.* — [29]) *ibid.* — [30]) *ibid.* — [31]) l. c. 1855 [32]) l. c. 1453

f. 72 me releuate colloquio. It uers | de cauco habente pasiphę[1]) | et taurum. | Blandit[2]) mulier — animas | Aliter | Et[3]) fictus — labellis. | Aliter | Si[4]) tibi — puellę. | Ennodius. fausto. | Sol&[5]) epistolaris concinnatio —

f. 72^b damna uerborũ. | Ennod. luminoso. | Quia[6]) amicam — conticescat. Epigr | de eo qđ messala consul. ennod. | in cognomine dictus est. | Consulis[7]) ad genium —

f. 73 nr̄a tibi. | Ennodius iohanni | Natura[8]) partũ est — sacramenta[9]) concordiae. | Ennod. constantio. ũ. ĩ. | Seruat[10]) magnitudo —

f. 73^b manifest&is alloquio. de obloquente sibi aduocato. | Improbe[11]) — uacuis. | Ennodius fausto. | Quae[12]) saepe mediocriter —

f. 74 Ennodius. Agapito. | Iure[13]) responsũ — cer|tis exhibeo VS. script. agello | ubi filiũ armeni. angeli | Xp̄o offer qui penitentiã egit. | Suscipit[14]) oblatũ — uita pios. | de eo qui gallis ipso p̄sente ob|locutus ẽ cũ ẽẽt detractor uenetus. | Inludis[15]) gallis — ꝓbitatis hab&. | Ennodius decorato. | Recte[16]) credit —

f. 75^b (Ennodius dominatori) muniis inuitare. | Epigrãma in subscripti[17]) | Quod[18]) tibi — aquę | Ennodius. fausto. | Ęge[19]) animus —

f. 76 (Ennodius agapito)[20]) congruã pducatur. | Epigr in domo ante orator | Commoda[21]) — fides. | Ante olearium. | hoc[22]) est — ante fores. | Ante horreum. | horrea[23]) — merui. | Ante scalas. | Adueniant[24]) — indicio. | Ante cellarium. || f. 76^b Nulla[25]) — latitat. | Ante coquinam. | Non[26]) mihi — salutis hab& | Ante ganauam[27]) | Sobria[28]) — corda mero. | In ingressu horti. | Respice[29]) — tẽpora formas. | Intra hortũ sup̄ limen | Conlaud&[30]) spatiis — sine fraude lib&. | Epigr de murona[31]) inl. f. quae | in septicio claudit et[32]) tenuis[33]) ℞ R[34]) | Spiritus[35]) — anhelę. | Aliter de ipsa[36]) | Aurea[37])

---

[1]) Pasiphaën — [2]) l. c. 1855 — [3]) *ibid.* — [4]) *ibid.* — [5]) l. c. 1454 — [6]) qui l. c. 1455 — [7]) l. c. 1855 — [8]) l. c. 1456 — [9]) sacramento — [10]) l. c. 1457 — [11]) l. c. 1857 — [12]) l. c. 1458 — [13]) l. c. 1459 — [14]) l. c. 1857 — [15]) *ibid.* — [16]) l. c. 1460 — [17]) subscripto — [18]) l. c. 1857 — [19]) l. c. 1464 aeger — [20]) l. c. 1466 — [21]) l. c. 1857 — [22]) l. c. 1859 — [23]) *ibid.* — [24]) *ibid.* — [25]) *ibid.* — [26]) *ibid.* — [27]) canavam — [28]) *ibid.* — [29]) *ibid.* — [30]) *ibid.* — [31]) Murena — [32]) ita — [33]) est *add.* — [34]) *om.* — [35]) *ibid.* — [36]) de ipsa *om.* — [37]) l. c. 1863

— manus | Aliter. | Contulit [1]) — oculi. | Aliter | Est [2]) nihil — aura. | Papae. ennodius | Caelestis [3]) utilitatẽ —

f. 77 obsequentem. Vale. | Ennod̃. eugeneti. ũ. ĩ. | Postquam [4]) prima spei meae | — egena gemin&. Vale. | Ennodius. auito. | Lic& [5]) multã — diducere. [6]) | Epig̃ de eo qui ficus munere | et tesseram simul misit. [7]) | Damnati [8]) fructus mitte — uita pependit | Ennodius eugeneti. | Non [9]) aestimo rem obsequii. —

f. 77ᵇ uestra multiplic&. | Ennodius. senario. | Si [10]) amor pudori — subiaceat. Vale. —

f. 79ᵇ (Ennodius auito) [11]) uincula ꝓximitatis ostendere. | Epigr̃ de adultero et molle. | Omnia [12]) memphitis — flammas. | Aliter. | Vir [13]) facie — colla leonis | Aliter. | Exige [14]) — labra tuum. | Aliter. | Respice [15]) — omnis. | Aliter. | Ludit [16]) — mas est. | In baptisterio mediolañ | Mundior [17]) —

f. 80 rub& | V̄S̄ (ni) de iouiano qui cũ haberet | barbã goticã lacerna ues|titus processit. ex tẽpr̃ facti | Barbaricam [18]) — ~~guttas~~ (gentes) *(m. ead.)* | Aliter. | Romuleam [19]) — uultus | Aliter | Nobilibus [20]) — proles. | In basilica sc̃i calymeri [21]) | quando reparata est. | Libera [22]) captiuũ — genius. | De quodã ueteri inimico stulto | et bene pascenti [23]) | Prandia [24]) — dominus | De eodẽ [25]) quia opes pauperũ [26]) uorabat. | Visceribus [27]) — ꝓprius. | de eodem | Artubus [28]) — debilium. | De eo qui ut amicos eius ad se tolleret pascebat | Merger& [29]) — hospitium | de defensore callido. | Nescires [30]) —

f. 81 supba tuum. | p̃fatio totius operis poetici qd̃ fecit | Dũ [31]) mea — la&itiam. | De eo qd̃ uindemiarũ tẽpr scrips̃ | Musta [32]) — ad bromium. | De quodã gluttone qui opus eĩ imperitus | carpebat. | Nescio [33]) cur — satient. | De Eunucho tribuno nomine pere|grino om̃ã pambulanti. [34]) | Testibus [35]) — nominibus —

ibid. de uita et actib. domni [36]) ambro|sii ep̃i. [37])

---

[1]) *ibid.* — [2]) *ibid.* — [3]) l. c. 1467 — [4]) *ibid.* — [5]) *ibid.* — [6]) deducere. vale — [7]) mittit — [8]) l. c. 1863 — [9]) l. c. 1468 — [10]) l. c. 1469 — [11]) l. c. 1476 — [12]) l. c. 1863 — [13]) *ibid.* — [14]) *ibid.* — [15]) l. c. 1865 — [16]) *ibid.* — [17]) *ibid.* — [18]) *ibid.* — [19]) *ibid.* — [20]) *ibid.* — [21]) Calemeri — [22]) l. c. 1867 — [23]) pascente — [24]) *ibid.* — [25]) eo — [26]) *ibid.* — [27]) l. c. 1869 — [28]) pauperum opes — [29]) *ibid.* — [30]) nesciris — [31]) *ibid.* — [32]) *ibid.* — [33]) *ibid.* — [34]) perambulanti — [35]) l. c. 1871 — [36]) S. — [37]) l. c. 1875

f. 81ᵇ de beat ueneri [1]) sequente [2])

f. 82 de gerontio uiro simplici [3]) epo [4])

ibid. (de domno theodoro uirtutū ōniū uiro^epo^) [5]) supcilii [6]). *Zeile leer* Restat [7]) — aeuo. | *Zeile leer* | Dictio ex tempr̄ quā ipse deuterius ^iniunxit^ || f. 82ᵇ Thema. | pfunctus [8]) — placidi. | Allocutio. | O numina si uobis —

f. 83 uota recipere. | *Zeile leer* | Imperii [9]) custos — dictis. | — *ibid.* (de equo quē accep̄ hunisco) [10]) amare neces. | Dictio data deuterio. ū. s. | grāmatico. nomine ipsius | eugeneti. ū. ī. mittenda. | Gaudia [11]) —

f. 83ᵇ mihi concilia. | dictio data stephanio | ū. i. uicario dicenda ma|ximo epo. | Prodit [12]) religiosae uotum | —

f. 84 secutura seruentur. | Epitaphium sci uictoris | nouariensis epi. [13]) | Nomine [14]) ꝓposito — p̄mia mēbris. || f. 84ᵇ de quodā romano qui uo|luit magister esse. | Index [15]) — magist | De anu quadam. | Algidus [16]) — ad ora. | Leontio abbati. ennod | Supra [17]) meritū meū — ur̄a contingat. | Euprepię. ennodius. | Quamuis [18]) sępe ingenii —

f. 85 laedatur officiis. | Epitaphium [19]) | Nil [20]) sexus — amare dn̄i. | Verba tethidis cū achil|lem uideret extinctū | Intercepta [21]) est —

f. 85ᵇ de natura. | In legatū qui patriā hos|tibus prodidit. | Si [22]) excellentius crimen —

f. 86 uitia | prouoc&is. dictio in nouer|cā quę cū marito priuigni | odia suadere ñ possit utris|q. uenena porrexit. | Adest [23]) iudices nouerca —

f. 87 cruce no|xiorum. In eum qui premii | nomine uestalis uirginis | nuptias postulaū. | Creditis [24]) iudices p hunc —

f. 87ᵇ secunda captiuam. | Ennodius. petro. | Postquam [25]) uenerabilis | iudicia [26]) —

f. 88 aquas calidas | quas inuises. [27]) | Tollitur [28]) adcliui tellus subnixa tumore — concordia pugnax | Ennodius fausto | Secund& [29]) desideria —

---

1) Venerio — 2) l. c. 1877 — 3) viro simplici *om.* — 4) l. c. 1881 — 5) episcopo *om.* — 6) *ibid.* — 7) l. c. 1883 — 8) l. c. 1785 — 9) l. c. 1883 — 10) l. c. 1885 — 11) l. c. 1795 — 12) l. c. 1736 — 13) ep. Novariensis — 14) l. c. 1886 — 15) *ibid.* — 16) l. c. 1887 — 17) l. c. 1477 — 18) l. c. 1478 — 19) Cynegiae *add.* — 20) *ibid.* — 21) l. c. 1787 — 22) l. c. 1763 — 23) l. c. 1764 — 24) l. c. 1766 — 25) l. c. 1479 — 26) iudicium — 27) versus *add.* — 28) l. c. 1480 — 29) l. c. 1481

f. 89 (Ennodius fausto iuñ)[1]) formā eloq'i. | De anulo firminę. inl. f. | Nil[2]) fallit — egentum *Zeile leer* | Aspicis[3]) albinū — ille locus. | *Zeile leer* | Cr&icus[4]) hic sollers — fraude molossū. | De scutellis. | Tot[5]) iouis inlecebras — gaud& adulterio. | *Zeile leer* | Laesa[6]) uenus ñ est —

f. 89^b marcida loro. | *Zeile leer* | Forma[7]) caput — plena uident | Ennodius. hormisdę. | Scimus[8]) religiosi – conueniat. | Ennodius. seruilioni. | De[9]) pfectione confidunt —

f. 90 polli|centur. Epigr̃ in nľ infan|tis aratoris ex tempr̃ | Iure[10]) colis — eras. | De quodā incerti propositi | et uitae turpis. | Torrebus[11]) fallax sancte ꝓfane. | In eum qui seni patri cibos | subtraxit data aratori | Nescio[12]) iudices utrum —

f. 90^b corpus exir&. | Magni felicis ennodi de | uita beati antonii.[13]) incip̃ | praefatio | Vt[14]) proeliantes adsurgunt | —

f. 91 ꝓuintiam cōmisisti. | Incipit discriptio uitę | beatissimi antoni monachi. | Igitur beati antonii nar|raturus insignia —

f. 94 bona primus accessi. Explicit | uita beati antonii fel̃. | Ennodius. senario | Numquam[15]) apud dm̃ fusa — habitaculum. | Ennod̃. pamfronio. | Magna[16]) sunt gaudiaorū — cumulo decerpsisti. | f. 94^b In tyrannum qui p̃mii | nomine parricidę sta|tuam inter uiros fort̃ | dedit. data aratori. ũc | Quamuis[17]) iudices uirorū —

f. 95 sors delicti. | Auieno. ennodius. | Bene[18]) magnitudo urã dñ origini —

f. 95^b restituat legi.[19]) Itinerariū | bregantionis[20]) castelli. | Celsior[21]) astrigerum titan conscenderat axē | — hoc sēp placeat quod dec& hoc liceat. | Fausto. ennodius | Vix[22]) est ut intentus —

f. 96 ēstituta respir& | Auito. Ennodius | Non[23]) in te admiror — assiduitate | diuulga. Auito. ennodius. | Dum[24]) remedia sua —

f. 98 (Eugeneti. Ennodius.)[25]) non dubito rescribatis. V̄S missi agnel|lo uiro sublimi. ex tep̃r. | Lucidum[26]) tinxit — ore

---

[1]) l. c. 1483 — [2]) l. c. 1887 — [3]) *ibid.* — [4]) *ibid.* — [5]) *ibid.* — [6]) l. c. 1889 — [7]) *ibid.* — [8]) l. c. 1484 — [9]) *ibid.* — [10]) l. c. 1889 — [11]) Tot rebus *ibid.* — [12]) l. c. 1767 — [13]) monachi Lerinensis *add.* — [14]) l. c. 1693 — [15]) l. c. 1485 — [16]) l. c. 1486 — [17]) l. c. 1769 — [18]) l. c. 1486 — [19]) amen *add.* — [20]) Brigantionis — [21]) l. c. 1793 — [22]) l. c. 1487 — [23]) l. c. 1488 — [24]) *ibid.* — [25]) l. c. 1493 — [26]) l. c. 1891

sepultus. | Scindit [1]) urgens — defectus es. | Ennodius. agnello. | Ante [2]) imperium — transcribas. | *Zeile leer* | Vincula [3]) soluit — sequentè. | *Zeile leer* | Nũquã [4]) frugiferis — musa uale. | Ennodius. partenio. | Nisi [5]) te efflictem [6]) —

f. 98[b] (Ennodius. fausto) [7]) assiduitate merear. | Vers̃ | de castello honorati ep̃i. | Pontificis [8]) — m&uens. | Dictio data ambrosio in | aleatorem qui agrũ in quo | parentes eius erant positi | pro ludi pretio dedit. | Postquã [9]) iudices deforme —

f. 99[b] sine labe sanciri. | Praefatio dicta nepotib. | proculi [10]) sub d̃ xv kł mai | Exprimit [11]) in spicã tellus iam f&a papillas — Marsia si ueniat. | Incipit panegyricus | dictus clementissimo re|gi theoderico ab ennodio | dĩ famulo. [12]) | Illum [13]) princeps uene|rabilis —

f. 107 oratione | conclusi. Finit panegyricus. | De ortu [14]) regis. | Dextera [15]) bellipotens — abire fames. | De cęco quodam et [16]) luxurioso. | Orbe p effosso — iter scelerum. | De equo suo sene. | Fixior [17]) annoso — ẽẽ facit | De flagello infant̃ arato[ris]. | Quae [18]) capiunt — plagas. || f. 107[b] Aliter. | Argenti [19]) — auara suo. | Aliter. | Dentib. — pati. | Euprepiae. ennodius. | Rerum [20]) omnium cursus. —

f. 108 delect& agnoscere. | Aureliano. ennod̃ | Non [21]) est fiducia mea —

f. 109 (Ennod̃. auieno) [22]) &iam insperata tribuuntur. | Dictio in dedica|tione. missa maximo | ep̃o. | Numquã [23]) paup uena timeat ingenii. | —

f. 109[b] qui laudanda meditatur. | dictio in eum qui in lu|panari statuã miner|uae locauit. | Semp [24]) uenerandorum iudicũ ancipitẽ | —

f. 110[b] actuum turpitudo. | Liberio. Eugeneti. aga|pito senario. albino. | Vberioribus [25]) opus est paginis. —

f. 115[b] (Ennod̃. ferminae) [26]) incessabiliter supplicate. | Ennod̃. iuliano. | P̃ceptis [27]) magnitudinis ũrae —

---

[1]) *ibid.* — [2]) *ibid.* — [3]) *ibid.* — [4]) *ibid.* — [5]) l. c. 1493 — [6]) efflictim — [7]) l. c. 1495 — [8]) l. c. 1891 [9]) l. c. 1771 — [10]) nepotibus Proculi dicta — [11]) l. c. 1797 — [12]) ab — famulo *om.* — [13]) l. c. 1593 — [14]) horto — [15]) l. c. 1893 — [16]) *om.* — [17]) flexior. l. c. 1895 — [18]) *ibid.* — [19]) *ibid.* — [20]) l. c. 1496 — [21]) l. c. 1497 — [22]) l. c. 1501 — [23]) l. c. 1738 — [24]) l. c. 1772 — [25]) l. c. 1501 — [26]) l. c. 1513 — [27]) *ibid.*

f. 119 (Ennod. arcotamię)[1] adiumenta deneg&is. | dictio data arato|ri quando ad laudē | prouectus est dicta sub | die.[2] | thema. laus littera^{rum.} | praefatio. | Littera[3] de proprio — nobilitat. | Narratio. | Omnibus rebus quae ęstimantur digna | —

f. 120 remedio possid&e. | Ennod. agnello. | Dō[4] gratias qui circa —

f. 120[b] (Ennod. auieno)[5] conualescat effectu. | Epytafium domnae | mellesę[6] inlustris feminę. || f. 121 Sanguine[7] mente opib. — ꝓpriis. | —

f. 121[b] (VS de uectatione sua nocte | in aestate)[8] | constant adactis. | Simpliciano. ennodius. | Diuini[9] fauoris adiumento — xp̄s inspir&. In basterna | uxoris bassi uiolae. | Quā[10] uaga constantē — ubiq. suos. | Epitafium eufemiae | Obruit[11] haec tumulus[12] —

f. 122 amare dm̄. | Maximo. ennodius | Dum[13] praelorum famuli — non respuenda subreptio. | Maximo. ennodius. | Vbi[14] est fides splendentis —

f. 122[b] fontibus unda fluat. | Dictio incipientis ep̄i. | Par[15] quidem discipulis —

f. 123 non in|uenit efficiat. P̄catio missaꝶ. | Dignū et iustū ē. | V͞D ∗[16] ut inter exordia dignitatis. | tibi — dignitate p dn̄m nr̄m.[17] | Oratio ante missā. | Collator[18] honorum ds̄. — decolorat abiectio. p đ[19] | Maximo. ennodius. | Fidelius[20] a sublimitate tua —

f. 123[b] dissimu|latione responde. De spata in fuste. | Vtimur[21] incluso — obsequiū. | De boetio spata cincto | Languescit[22] — mauortis opē. | De stomacho[23] eburneo. | Sollicita[24] — arca tui est. | Thema[25]. | Lex. Liberi[26] parentes alant —

f. 124 putes qui legeris. | Praefatio. | Numquid fas est — post interualla iustitiam. | Principium. | Gauderem cognitores —

f. 124[b] lacrimas quas | emisti. Narratio. | Ꝑpetuo iudices honestatis —

---

[1]) l. c. 1522 — [2]) dicta s. die *om.* — [3]) l. c. 1758 — [4]) l. c. 1524 — [5]) l. c. 1526 — [6]) Melissae — [7]) l. c. 1895 — [8]) l. c. 1899 — [9]) l. c. 1526 [10]) l. c. 1899 — [11]) l. c. 1901 — [12]) tumulos — [13]) l. c. 1527 — [14]) l. c. 1528 — [15]) l. c. 1740 — [16]) Vere dignum est l. c. 1741 — [17]) Jesum Christum *add.* — [18]) l. c. 1742 — [19]) per dominum nostrum christum — [20]) l. c. 1529 — [21]) l. c. 1901 — [22]) *ibid.* — [23]) Stomatio — [24]) Sollicitata. *ibid.* — [25]) dictio in patrem quendam — ali petebat. Thema — [26]) l. c. 1774 —

f. 125 mer&ur offensas. | Obiectio. | Quid quod barbarus — efficax fuit. Excessus. | P̃terea ut est fandi locuples —

f. 125ᵇ ꝓmittit exitium. | Exempla. | Deinde ꝓtulisti exempla —

f. 126ᵇ nominis euanescunt. | Epilogus | Et hoc sc̃issimi cognitores — capias de sepulchris. Finit. | V̄S epiğ de principe p̃p̃. | ebrioso qui uitem tenebat. | Verus [1]) honor —

f. 127 (Vers̃ domni fausti) [2]) uina bibens ligurũ. | Fausto. ennod̃. | Solida [3]) est spes — simulatione [4]) p̃stare. | Partenio. ennod̃. | Par [5]) quidem fuerat —

f. 127ᵇ orbis parte | fautorem. | Boetio. ennod̃. | Optimae [6]) spei plenus —

f. 128 dirigite firmitatẽ. | Versus messale. | Suscipe [7]) uersiculos —

f. 128ᵇ Epitaf̃ domnę dalmatię. | Funus [8]) obit uirgo — consociata fuit. | Ennod̃. auieno. | Par [9]) erat magnitudinem ur̃am conloquii. | Ennod̃. messalę. | Post [10]) unam epł̃am —

f. 129 resigna muniis litterarũ. | Ennodius. aratori. | Ad [11]) longinqua digrediens — hederis efferaris. De fonte | baptisterii sc̃i stephani | et aqua quę ꝑ colũnas uenit | En [12]) sine nube — ministerio. | Prefatio. | Copiose [13]) quidem egregrius —

f. 129ᵇ largus effuderit. | Thema. lex. | De capta ciuitate hostium. | — dimittant. | Post secundos —

f. 130ᵇ fulgor enuntiet. | Fausto. ennodius. | Directos [14]) a sc̃o ep̃o —

f. 131 salti|bus elocutus. Auieno ennodius | Credo [15]) ad iustitiam —

f. 131ᵇ (Aratori. enñ) [16]) transcursione dictaui. | Epitalamium dictũ | maximo. ũsq; [17]) pr̃f | Annus [18]) sole nouo —

f. 132 in ora notas. | Alio metro [18]) | Adsit oro — uerticem | Alio metro [19]) | Orbe captiuo — spicula gestans | Tunc sic alloquitur —

---

[1]) l. c. 1903 — [2]) l. c. 1905 — [3]) l. c. 1537 — [4]) dissimulatione — [5]) *ibid.* — [6]) l. c. 1539 — [7]) l. c. 1905 — [8]) l. c. 1907 — [9]) l. c. 1542 — [10]) *ibid.* — [11]) l. c. 1543 — [12]) l. c. 1907 — [13]) l. c. 1781 — [14]) l. c. 1543 — [15]) l. c. 1545 — [16]) l. c. 1547 — [17]) V. S. — [18]) l. c. 1799 — [19]) *om.*

f. 133 sis felix semperq. feras mea uulnera tecum. | Nunc me pierio — decore uernum. | Ennodius. floro | Qua [1]) te deuinctione —

f. 137 (Ennod. Boethio)[2]) ut multus incumbas. || f. 137[b] uerba menelai cum tro|iam uideret exustã. | Etsi [3]) grauibus — custodiunt & co|actae. | Ennod. boethio. | Quamuis [4]) tenui —

f. 139 (Enn̄. messalę)[5]) congaudeam [6]) Enn̄. aratori. | Velim [7]) ita labori — iã | d&estor. Itinerariũ. [8]) | Ingenii [9]) cultor fons oris copia linguę. | —

f. 139[b] ptulit oris. | Fausto. Ennodius. | Stat [10]) apud conscientiam —

f. 142[b] (Panfronio. ennod) [11]) fragilitate uenire | festino. Verba iunonis cũ | antheum uideret parẽ | uirib. herculis extitisse. | Tandem [12]) aliquando | qui iudicio — res sugger&. | hilpidio [13]) diac. ennod. | Ds̃ [14]) scitatẽ tuã —

f. 143 intimare procures. | *Zeile leer* | In nomine patris et filii et sps̃ sci. | Oraculũ [15]) est scientissimi doctoris gentiũ. | —

f. 145 secutura dispone. Gloria patri | filio & spũi sc̃o. | Enn̄. stephanię | Bene [16]) est animo meo —

f. 147[b] (Ennod. agnellae) [17]) ipse non ne|glegam. | Qui [18]) miratur officii — mentiebat excessum. | *Zeile leer* | Vt ualeant aquilę — fulgora uisu. || f. 148 Dictio. [19]) | Si nauta secundis flatibus —

f. 148[b] sum uocatus. | Ennod. ãbrosio et beato [20]). | Dõ [21]) obsequimur. dũ eius —

f. 149 exacta suscipite. | Laus uersuum. | Quãuis sit tenerũ — cauere ductũ. | *Zeile leer* | Ergo dictorum aliquotiens — tendatis hort&ur. | Verecundia. | Tinguite candentes — tibi concilia. | *Zeile leer* | Nefas est huic —

f. 149[b] oport& eloquiis. | Castitas. | Nil moror afflictos — p̃sumite uitam. | *Zeile leer* | Hanc admittentes fidei — put&ur affatibus. | Fides. | Qui cupit cęlo — nec mala uitę. || f. 150 De praefatis

---

1) l. c. 1548 — 2) l. c. 1560 — 3) l. c. 1788 — 4) l. c. 1561 — 5) l. c. 1564 — 6) vestra gaudeam — 7) l. c. 1565 — 8) Padi *add.* — 9) l. c. 1805 — 10) l. c. 1566 — 11) l. c. 1574 — 12) l. c. 1789 — 13) Elpidio — 14) l. c. 1575 — 15) l. c. 1701 — 16) l. c. 1575 — 17) l. c. 1582 — 18) l. c. 1909 Excusatio Ennodii de laudibus — 19) l. c. 1760 Quando Paterius — ad studia — 20) Paraenesis didascalica ad A. et B. — 21) l. c. 1707

uirtutibus facessat — ista | sic loquitur. | Grammatica. | Mentib. damus saporem — dari [1]) pectoris | *Zeile leer* | hac [2]) uos digredientes —

f. 150[b] suggerit ludus officii. | Rethorica. | Sit noster tantū — regna dedit. | haec ergo dulcissimi —

f. 151[b] professionis adiuui. | *Zeile leer* | ꝑ te p̄ qui — ampla [3]) loco | Ennod. messalę. | Scio [4]) equidem uos pro desiderio —

f. 152[b] (Ennodius liberio) [5]) poposcerat impetrasse. In xp̄i signo | Natura rerū est ut &iam idoneus | — referamus. | Quia in soci&atem —

f. 153[b] cōmemoratione nominentur. | Enn̄. auieno. | Dū [6]) iucundis adhuc dō —

f. 155 (Enn̄. auieno.) [7]) animū c̄donare. | In xp̄i nomine [8]) | Pro [9]) ratione soluendū est. quod ꝓ rati|one —

f. 155[b] premuntur habuerunt. | Nec [10]) tibi diua parens gene[ris] | Quantū doc& —

f. 156[b] oculos non habemus. [11]) | Ennodius messalae. | Solent [12]) inauspicata — dignū facias [13]) arguentem. ||

Eucherius.

552. membr. 4. foliorum 180. saec. IX—X.

f. 1 De formulis spiritalibus intellegentiae [14]) | Eucherius uerano filio in xp̄o salutem [15]) | Formulas [16]) spiritalis intellegentiae [17]) conponendas tibiq; mittendas ꝓ | studio —

f. 2 quomodo secriciore [18]) in|tellectu sentiendū sit. | I [19]) De his quae appellantur menbra dn̄i. uel que eos [20]) significantur. | — X. De numeris | Ergo ipsas iā nunc nominū atq. uerboꝝ —

---

[1]) clari — [2]) hoc — [3]) ?— [4]) l. c. 1583 — [5]) l. c. 1585 — [6]) l. c. 1588 — [7]) l. c. 1592 — [8]) de haereticis et synodo — [9]) l. c. 1742 — [10]) l. c. 1790 Verba Didonis — Aeneam — [11]) (dictio in abdicatum — insidiabatur) l. c. 1785 — [12]) l. c. 1592 — [13]) facias dignum — [14]) Eucherii formularum spiritalis intelligentiae ad Uranium liber unus — [15]) Eucherius — salutem *om.* Praefatio — [16]) L 727 a — [17]) latinorum nominum *add.* — [18]) secretiora — [19]) II — [20]) de eo

f. 2ᵇ explicemus. | ✓ Diuina in psalmo. I. Oculi dñi intellegunt[1]) inspectio ✓ | Oc^{ul}i dñi /// super iustos. [2]) Aures dñi cum | exaudire dignatur. In psalmo. | —

f. 18ᵇ (x) ipse diuina[3]) lectionis scrutator inuenies. Explicit liber | Item instructionū liber. II. De questionibus difficili|oribus ueteris. et noui testamenti. lib̄. primus. hoc ẽ | de pentatheuco questiones —

f. 19 de apocalypsi | Item secundus. | De nominib; hebraicis —

f. 19ᵇ de grecis nominibus | Eucherius. salonio in xp̄o salutem dicit[4]) | Saepe a me requiris multarū rerū absolutionẽ quae in diuinis uolumini|bus interpraetẽ —

f. 20 respondentẽ cog|nosce.[5]) Vale in xp̄o. de questionib; difficiliorib; ueteris & noui testamen|ti.[6]) de genisi. | Incipit de[7]) genesi quibus[8]) scripturarum. tesmoniis | trinitas adprobetur[9]). | Multifaria[10]) & multis. id quidem significationib; per omnia fere | —

f. 49 (De[11]) apocalypsi) I Non ab uno me sequuturū ẽẽ. meliora. | Explicit de questionibus. *m. rec.:* Liber secundus. | Qm̄ filii carissime superiore libro ꝓpositionib; tuis se retulit. | iā[12]) crebra responsio. — & celebriora breuitatis causā[13]) ponā. || f. 49ᵇ De nominibus hebręis[14]) | Adonai. in latinū significat[15]) dñs. Sabaoth. exercituū siue | —

f. 59ᵇ te ex reb; uariis necessari|isq. congessi. Explicit instructionum liber. III. | Sermo s̃ci ambrosii. ep̄i. de homine qui se dic̃. peniteri. ins̃. est[16]). | Ad.[17]) te adsurgo[18]) hominẽ quẽ scio. eẽ. fidelẽ ad te increpatio mea festinat. | —

f. 62 &[19]) tunc erit merces tua in saeculum.[20]) | I. Incipit liber secundus de cruce | Crux[21]) benedicta nit& dñs qua carne pe-

---

1) intelliguntur — 2) Palpebrae — confirmantur *add.* — 3) divinae — 4) Praef. ad Salonium — 5) recognosce — 6) cap. I. de quaest. diff. vet. test. cap. II. de quaest. diff. novi test. — 7) in — 8) Interrogatio. Quibus — 9) approbatur. Responsio — 10) Multifariam — 11) in — 12) *om.* — 13) causa — 14) hebraeorum nominum interpretatio — 15) sonat — 16) Hieronymus ad quendam qui in saeculo poenitebat — 17) XXX 242 b — 18) surgo — 19) *om.* — 20) tua copiosa in coelis, quia — aeternum — 21) Venantius Fortunatus.

pendit — Dulcia sanguineo uina rubore fluunt. Versus. xviii. | ii. In honore scae crucis ||

f. 64 (vi) quia uita mortem pertulit & morte uitam reddidit. Versus xxxii. | Incipit liber. iiii. habet uersus. dcclxxxii. | Epitaphium. eumeri epi ciuitatis mamnetice. | Quamuis cuncta auido rapiantur ab orbe uolatu. | —

f. 75 (xxvi) qui melius discunt. uiuere post obitum. ū. clx. | Explī. lib. iiii. Incipit lib. v. ad martinū epm galliae | Marti[ni] meritis cū nomine nobis eris | pro fortunato quaeso praecare dm | ii. Item ad eundem | Lumen apostolicū cū spargerꝫ una triades | —

f. 85[b] (xviiii) agnes amore pio cum radegunde simul. uer. xii. | Explī lib. v. incip. uersus | de domno sigiberctho rege || f. 86 Vere nouo tellus fuerit dum exuta proinis —

f. 89 Et de natorum teneatis prole nepotes. explī. uer. | De sigiberti regi et brunichilde regina. | Victor ab occasu quem laus extendit in ortu —

f. 115 (xxv) qui modo mitto apices te rogo mitte pices. ū. xxvi. | Explī. liber vii. feliciter. incipit liber viii. | de nomine suo ad diuersos. | Aonias auido qui lambitis ora cane enas | —

f. 125[b] sed tonat arcytipo barbytus inde sopho. uer. lxxii. | i | Expl. liber vi. felicit incip vii. ad gogonem | Orpheus orditas mouerꝫ dum police cordas | —

f. 131[b] (v) nec mea quem cupiunt membra tenere queunt || f. 132 Acuminum suorum luculenta uꝫeris aꝫatis ingenia | —

f. 133[b] quęso conlatura committas. | Incipiunt capitula. lii libri. i. | .i. Ad uitalem epm — xviii. De bissono uilla | Incipit liber secundus | i. De cruce dni | —

f. 134 xvi. De sco medardo | Incipiunt capitula lib tert. | i. Ad eufronium epm turon'. | — xxviiii Ad sindulfum diac | Incip capitula libri. iiii. | i Epitaphiū eumeri epi | —

f. 134[b] xxviii Epit eusebiae | Incpt capl libri. v. | i Ad martinū epm gallicies i. | — xviii Ad arediū abbatem | Incipiunt capitl libri sexti. | i De segeberto rege & brunechilde —

f. 135 x Ad eundem | Incipiunt capitl libri septimi. | i Ad gogonem — xxiiii Versus in gauatis. | Incipiunt capl lib octaui. | i Ad diuersos ex nomine suo | —

f. 135ᵇ xxi Ad eundẽ ꝑ pellibus | Incipiunt cpł lib̃ noni. | i Ad chilpericũ regẽ in c̃uentu episcopoꝝ | — xvi Ad chrodinũ ducẽ | Incipiunt capł lib̃. x. | i Expositio orationis domini —

f. 136 xviiii Ad galactorium comite | Incipiunt capitu|la libri undecimi | i De expositione simbuli | — xxv De oratoria piliacinse | ∗xvi | Venanti honori | clentiani fortu|nati praesbyteri | italici liber brim' | Incipit feliciter ad uita|lem ep̃m rauesem: || f. 136ᵇ Antestis dñi meritis in sęcula uiuens. | —

f. 137 Dĩ flores templa locando colas. Versus xxviii. | Versus de templo domni andreae quod aedificauit uitalis | eps̃ rauenna. | —

f. 149 Quod tribuit pisces euacuatus aquis. Versus lxii.| Habet uersus dlxxvi; | Explicit uenanti honori clementiani | fortunati presbiteri *(corr.)* italici liber | primus feliciter | vii. De domno saturnino | Ianua celsa poli terra pulsante patescit. | —

f. 159ᵇ (xvi) Auxilium posco da mihi uota precor. Vers̃. cxlvi.| Explicit liber secundus | i Incipit tertius ad eufronium epõ | Domino scõ et meritis apostolico domno et dulci | patri eufronio papę fortunatus. Ante paucorum dierum uolubilitate —

f. 180ᵇ xxviiii ad anthemium diaconum | Suscipe uersiculos anthemi pignus amantis | — Sed cui plura uolens poteram tunc dicere p̃sens. ||

553. membr. 8. foliorum 45. saec. IX. [1]

f. 1 Incip̃ prologus. instructionum. [2] Eucherius | ep̃s. uerano filio in xp̃o salutem. dicit [3]. | Formulas [4] spiritalis intellegentiae [5] conponendas | —

f. 2 secretiore [6] intellectu sentiendum sit. Expł prołg | Incipiunt capitula interp̃tationũ diuersoꝝ nominum | i [7] de his quę appellant membra dñi uel que de eo significantur | — .x. de numeris [8] | Capitula in libro secundo. [9] De questionibus difficiliorib;

---

[1] Zu Anfang der Handschrift fehlen acht Quaternionen — [2] Eucherii formularum spiritalis intelligentiae ad Uranium liber unus — [3] Eucherius — dicit *om.* praefatio — [4] L 727 a — [5] latinorum nominum *add.* — [6] secretiora — [7] II — [8] quorum — trahuntur. Ergo ipsas — explicemus *add* — [9] Eucherii instructionum ad Salonium lib. primus

ueteris. & noui testamenti id est de pentatheuco questiones | quadraginta.[1]) — de apocalipsi una[2]) expl' I de his quae appellant membra dni l que de eo significantur | Oculi[3]) dñi. Intellegunt inspectio diuina in psalmo. Oculi dñi | sup iustos.[4]) Aures —

f. 16 (*de numeris*) sacrati qui quomodo fiant. ipse diuinę | lectiones[5]) scrutator inuenies.[6]) Amen[7]) || f. 16ᵇ Incip interrogationes. et absolutiones diuersarum. questionum. de ueteri. et nouo testamen|to. Eucheri lugdunensis epi. Cum prologo suo. | Eucherius. saloni filio in xpo salutem dicit.[8]) | Saepe a me requires[9]) multarū rerū absolutionem | — recognosce. Vale in dño[10]) sēp[11]) | Incipit expositio ueteris et noui testamenti. | amen. Interrogationes et responsiones.[12]) f. 17 Interrogatio Quibus scripturarū testimoniis | trinitas adprobatur. Resp Multifariae[13]) & multis | id quidem significationibus —

f. 21 prenuntiatio futurorum;[14]) | De libro exodo;[15]) Interrogatio | Loquitur ad abraham ds quod quarta ꝓgenie —

f. 44 ñ abnuo me. secutuꝶ ēē meliora; Explicit. liber. II. eucherii epi ||

f. 44ᵇ Versus Siluii de cognomentis saluatoris | Spes ratio uia uita salus sapientia. | Iudex porta gigans rex gemma ꝓph&a sacerdos. | Vesias sabaoth rabbi sponsus mediator; | Virga columba manus petra filius emmanuhel; | Vinea pastor ouis pax radix uitis oliua | fons panis agnus uitulus leo iesus; | uerbum homo rete lapis domus omnia xps | Septem circuli sunt. relegionis. Lex. conti|nentia. exemplum seniorum. regula. diligentia | utilitas. taciturnitas impletur testimoniū Septem lucernę relegionis sunt. oratio pax | laenitas laetitia ospitalitas. indulgentia | conpassio; Septem casus iusti. p cogitationē | p subreptionem p ignorantiam. p obliuionē | p sermonem. p necessitatē p uoluntatē cadit | Septem res sunt. quę catholicum. & pfectū | iustum. faciunt. Sapientia sine arrogantia | Intellectus sine nequitia. consilium sine in stabilitate. fortitudo. sine subreptione. | Scientia sine superbia. pietas sine aspe ritate. Timor sine dispera-

---

1) I de quaestionib. difficiliorib. vet. test. II de q. d. novi test. — 2) in apocalypsi — 3) l. c. 737 c — 4) Palpebrae — confirmantur *add.* — 5) lectionis — 6) invenies — 7) *om.* — 8) Praef. ad Salonium — 9) requiris — 10) Christo — 11) *om.* — 12) I de quaest. diff. veteris t. in genesi 13) multifariam — 14) Int. Quid est -- fundorum *add.* — 15) in exodo

tione; | Septem sunt inimici relegionis. gula. forni|catio. adrogantia. cupiditas. superbia. | acidia. ira. tristitia; Septem initia sunt | relegionis. abstinentia. castitas. temperantia | humilitas. largitas. stabilitas. laetitia | spiritalis; ||

credo in unum dm̃ patrem omnipotentem factorem celi
f. 45 Pisteuo isena theon pathera panticratoran | pyitin uranu
& terrae
kae gis —

& uitã futuri saeculi amen
f. 45^{b} kae zoin tumellostos aeonas. amin |

Eugyppius.

3375. membr. Grossoctav. foliorum 305. saec. VII.

Vorsetzblatt Eugippo Abbate quasi un compendio di | varii scritti di S. Agostino in perg. in lr̃a | maiuscola, in foglio, antico più di mille anni. Ful. Vrs. ||

f. 1 xxx quod non per ipsam dĩ substantiam sed per subditã. | creaturam. et loquutio diuina ad adam. et deambu|latio in paradisso debeat incunctanter intellegi viii | —

f. 10 cccxlviii sermo de laude caritatis [1] ||

f. 10^{b} 11 *leer* || f. 11^{b} Quod [2] ad te scribsi honorande mihi in xp̃o frater hieronyme | quaerens de anima humana. si nascentibus singulis. nouae | singulae nunc usque fiunt. ubi peccati uinculum contra|hant. —

f. 305 (cccxliii) et interiora suaserunt | quib. interior est ds̃. itaq. etiam si aliquam sc̃am caelitem potes|tatem uel audierint uel utcumq. cogi /// [3] | *der vierte Theil des Blattes fehlt: die Rückseite schwer lesbar* ||

Gregorii Magni *dialogi.*

5753. membr. Grossquart. foliorum 109. saec. X.

f. 1 Iste liber est monachoꝝ — sub nũo 78 (*in ras.*) | Liber sc̃i columbani de bobio | Incipiunt capitula li|bri dialogorũ beati | gregorii

[1]) Diese Capitulation hat Mai herausgegeben PNB i 2 p. 134 ff. — [2]) LXII 561 (Eugypii thesaurus ex S. Aug. opp.) Der Text in dieser Handschrift von dem in der Ausgabe sehr verschieden — [3]) ?

papae. | i De honorato abbate monast. flundensis. [1] | — xii De seuero pbro prouintię cuius supra. [2] | Expliciunt capit libri primi. Incipiunt capit | libri secundi. de uita et miracula. uenerabilis | benedicti abbatis monast quod appellatur | arcis prouint campaniae. | i De capisterio fracto et solidato. | —

f. 2 xxxviii. De insana muliere p eius specũ sanata. | Explicit capitula libri secundi. item capitula | libri tertii. incipiunt. | i. De paulino nolanę ciuitate [3] epo. | —

f. 2ᵇ xxxviii. De uisione redepti ferentinę, ciuit epi || f. 3 Explicit capit. lib. iii. lib. iiii.ⁱⁱ incipiunt. | i Qđ ꝗerna [4] spitalia ideo a carnalib; min' credantur | qui [5] ea quę audiunt p experimentũ minime nouerunt. | —

f. 4ᵇ lxii. De relaxandis culpis alienis. ut nrę laxentur [6] | Expliciunt capitula libri. quarti dialogorum | gregorii papę urbis romę libri numero quattuor. | de [7] miraculis patrum italicorum. [8] Incipit liber | primus. | Quadam [9] die nimis quorundam secularium | tumultibus depressus. —

f. 26ᵇ (xii) Liberius itaq. hec loquimᶻ. [10] si aliud exordiũ sumamus. | Explicit liber primus. Incipit liber secundus. | de uita et miraculis uenerabilis benedicti conditoris | uel abbatis monasterii. quod appellatur arcis | prouintiae campaniae | Fuit uir uitę uenerabilis gra benedictus et nomine. —

f. 41ᵇ (xxiii) ultra quã debebat diligens. atq. ad eoꝝ habitaculũ || f. 42 tendens. sine benedictione de monasterio exisset. eodem die | —

f. 42ᵇ (xxvii) ut ei nesciẽti in potũ uenenũ daret. Qui [11] || f. 43 quãuis uitã auferre non ualuit. —

f. 49 Loquen|di uires interim p silentium reparemus. | Explicit lib. scds. de uita et miraculis uenerabilis | uiri benedicti abbatis monasterio qđ appellatur | arcis prouintiae campaniae. | Dum uicinis ualde patribus intendo maiorum facta | —

f. 80 (xxxvii) [12] subse|quenti hoc quarto uolumine demonstrabo. Explicit lib tcius | Incip lib quartus *der Rest der Zeile ausradirt*

---

[1] Fundensis — [2] eiusdem provinciae — [3] urbis — [4] ac *add.* — [5] quia — [6] nobis relaxentur — [7] vita et *add.* — [8] et de aeternitate animarum *add.* — [9] LXXVII 149 — [10] loquemur — [11] f. 42. 42ᵇ *manu saec. XV* — [12] xxxvii

| Postquã de paradisi gaudiis culpa exigente pulsus [1]) est primus huma|ni —

f. 90ᵇ (xviii) [2]) sic̃ arbitror quinque. Quẽ nimis || f. 91 carnaliter diligens remisse nutriebat. —

f. 93ᵇ (xxvii) [3]) dicens apparuisse sibi iuuenẽ. [4]) || f. 94 atq. epistolas detulisse dicentem. Aperi & lege. —

f. 95ᵇ & [5]) quid hac de re habeat ueritas || f. 96 ignoro. Nam humana existimatio non ħt. peccoꝝ aĩas —

f. 109 salutari | hostia post mortem non ĩdigebimus si ante mortẽ deo hostia ipĩ [6]) fuerimus. | Explicit liber dialogorum Beati Gregorii papę. [7]) ||

Gregorii Magni *epistulae.*

621. membr. Grossquart. foliorum 146. saec. X.

f. 1 In hoc codi|ce continen|tur epłae bĩ | gregorii papae numero. cc ⁱⁱⁱ⁄₊ xc | Gregorius petro epõ corsicae. | Susceptis [8]) epistolis fraternitatis urãe | —

f. 1ᵇ amplius possit. | Gregorius. Anastasio epõ antiochiae. [9]) | ii Suscepi epistolas suauissimę —

f. 2ᵇ gaudia pducat. Greg̃. dono epõ mens̃s [10]) | iii Filius nr̃ faustinus —

f. 3 inuidiam sustinere. | Greg̃. brunigilde [11]). reginae francorũ. | iiii Quanta [12]) in omnipotentis —

f. 4 ęterna pducat. amen. [13]) M̃ [14]) oc̃tb.| indictio [15]) i. Gregorius uenantio epõ lunensi. | v Fraternitatis [16]) urãe insinuatione — scđ morem. || f. 4ᵇ m̃ noũ ind̃. i. Greg̃. amos epõ hierosolimor̃ [17]) | vi Cum [18]) fraternitatem urãm confidam'. — insistente periculo. | vii Gregorius. leoni epõ. cathenensium. [19]) | Ad hoc locorum gradus —

f. 4 *(bis)* pficere. | Gregorius. uitaliano epõ. Sipontino. | viii Si [20]) custos religiosi habitus — sollicitudo minuere. || f. 4ᵇ *bis* viiii

---

[1]) expulsus — [2]) xviii — [3]) xxvi — [4]) f. 91—93 *manu saec. XV.* — [5]) ? — [6]) ipsi hostia — [7]) f. 96 — 109 *manu saec. XV.* — [8]) LXXVII 903 c — [9]) patriarchae Antiocheno — [10]) Messanae — [11]) Brunichildae — [12]) l. c. 951 c — [13]) *om.* — [14]) data mense — [15]) indictione — [16]) l. c. 908 c. — [17]) Ierosolymitano — [18]) l. c. 910 b — [19]) Catnensium — [20]) l. c. 912 a

Gregorius Sergio defens nro. [1]) | Si homo [2]) esses aut districtionem — cognoscere. Greg | eusebio [3]) thesalonicense [4]) urbicio diracitano | Constantino [5]) mediolanensi —

f. 5 cognoscit. Mens dec. ind .i. Greg. sabiniano epo | iadertino. xi Sicut [6]) perseueranti —

f. 5ᵇ dno ualeamus. m feb. indict .i. Greg candido abb | mon sci andreae. ad clibum. scauri. | xii Sicut [7]) loci nri consideratio —

f. 6 concessimus. Gregorius. adeodato. [8]) | maurentino epis africa [9]) a paribus | xiii Multum [10]) fr kme sinceritatis — predicat. Greg. uictori. et columbo epis numidi|ae [11]) a paribus. Quanta [12]) cordi nro —

f. 6ᵇ occasio. | Gregorius. columbo [13]) numidiae | xv Qualiter de fraternitatis —

f. 7 defensione inpenderis. Men. mar [14]) gregorius. | xvi Bonifatio. primo [15]) defensori priuil primicerii defens | Ecclesiasticis [16]) utilitatibus —

f. 7ᵇ dissoluere. m apr. ind. i. Grs mariano epo. rauenne. [17]) | Quam [18]) sit necessariu —

f. 8 omnino grauari non possit. | Gregorius. mariniano epo. rauenne.

f. 8ᵇ Greg agnello epo terracinense
ibid. Greg mauriano epo rauennae
ibid. Greg ioh epo siracusa.
f. 9 Greg. rusticianae. patriciae.
f. 9ᵇ Greg. fantino def

f. 10 Greg sabiniano epo iadertino
f. 11 Gregorius. uictori epo panormitano
ibid. Greg. iohanni epo siracusano
ibid. Gregorius. iohanni epo syracusano.
f. 11ᵇ Eulogio epo alexandriae

---

[1]) *om.* — [2]) l. c. 913 a — [3]) l. c. 909 b — [4]) Thessalonicensi — [5]) Constantio — [6]) l. c. 913 c — [7]) l. c. 914 c — [8]) et *add.* — [9]) Africae — [10]) l. c. 915 c — [11]) Africae — [12]) l. c. 929 b Quanto — [13]) episcopo *add.* — [14]) indictione prima *add.* — [15]) de privilegiis defensorum — [16]) l. c. 917 a — [17]) Ravennati — [18]) l. c. 918 a

f. 12 Eulogio epo alexandrino. ubi memorat in | scā calcedonense synodū papa romanū. uniuersal oblatū
f. 13 Secundino epō Tauromī
ibid. Dominico epō Cartaginensis
f. 13b Iohanni epō Scillitano
f. 14b Leontio exconsuli
f. 15 Adeodate inlustri
f. 15b Ianuar̃ epō sardiniae
f. 16 Leuatus est maximus p̃sumptor —
f. 16b eiusdē | epĩ. Id. c̃. viii; kl̃ feb̃. indic. secd̃. meñ seb̃ ind̃.
II. | Gregorius. ianuar̃ epō caralis.
f. 17 Iañ epō Sardis
f. 17b Fortunato epō neapolim
ibid. Victori epō panormo
f. 18 Praeiectae
ibid. Martino scolastic̃
f. 18b ioh̃ epō Syracusano.
f. 19 ioh̃ epō Syracusañ.
f. 19b ioh̃. epō Syracusano.
f. 20 felici sicilia
f. 20b ioh̃ epō syrac̃.
ibid. teodoro curat̃ rañ
f. 21b ioh̃ epō sor̃ent agnello — alcuino epō ferme
ibid. chrysanto epō
ibid. sereno epō anchonitano
ibid. demetriano et ualeriano clericis firmañ
f. 22 maurentio magistro militum
f. 22b passibo episcopo
f. 23 constantino epō narniensi
ibid. romano defens̃
f. 23b fortunato epō neapolim
ibid. fortunato epō neapolim
ibid. antonio subdĩ et dometio abb̃. atq; presb̃o a parib;
f. 24b uenantio epō lunensi
ibid. anthemio subdiancoñ. neapolin
f. 25 fausto
ibid. andraeae
ibid. uenantio epō

f. 25b Constantio epõ. mediolanensis.
ibid. fortunato epõ. neapolim
f. 26 Chrisanto epõ. Spolitano
f. 26b Anthemio. subdiac̃.
f. 27 romano defens̃. sicilia.
ibid. romano defensor̃. fantino defens̃.
ibid. Bonifacio | defens̃. a paribus. et expatronibus.

f. 27b Viuiconi duci. | Vbi ei scribit de pace conseruanda et quicquid ab hominibus reipublicae | et eorũ excessum est auxiliante dõ debeat ordinatio ꝓuenire.

ibid. Sergio defens̃
ibid. Sauino subdiac̃
f. 28 Paulino epõ taurensis — Marciano epõ Lucris
ibid. Anastasio epõ antiocheno
f. 29 Bonae abbatissae
f. 29b Mariniano epõ archiepõ. rauennae.
f. 30 Clero et plebi consist̃ ariminiae
ibid. Sebastiano episcopo
f. 30b Gallinico ex|arco italiae
ibid. antemio subdc̃ campaniae
f. 31 Secundino. seruo di inclauso
f. 33 Mariniano epõ rauenne
f. 33b Constantio epõ mediolanens̃

ibid. Habitatoribus insule Capraeae. histriae prouintiae. constantiae.

f. 34 basilio
f. 34b gallinico exarcho. italiae
f. 35 mariniano epõ rauennae

f. 36 eusebio thess̃. urbico diracino andraeae | neapolitano. | ioħ corinthi. ioħ prime rusticiañ. ioħ cre|tensis. ioh̃. laristo. et excodritano.

f. 37 romano defensor̃
ibid. chrisanto epõ. spolitano
f. 37b castorio notario nrõ rauennae
f. 38 dõnello erogã.
ibid. eulogio patriarche alexandrino
f. 38b maximo epõ. Salonitano

ibid. mariniano epō rauenne
f. 39 castorio notar̄ nrō rauenne
ibid. uenato epō. tundari
f. 39^b fortunato epō. napolitañ.
ibid. constantio epō. mediolañ.
ibid. gaudioso epō egubio
f. 40 clero ordini. et plebi consis̄ tadinas.
ibid. Constantio epō. mediolanensis
f. 40^b ianuario epō carali
f. 41 eusebio archiepō. thesalonicenses.
f. 42 ianuario epō. caralitano
f. 42^b uincentio. Innocentio — et uictori epīs Sardinia.
f. 43 Vitali defensori. sardinia.
ibid. Iañ. epō sardinia
f. 44 Occiliano tribuni. ydrontino.
ibid. Sauiniano epō. callipolitani
f. 44^b fortunato epō. neapolim
ibid. sereno epō masiliensis
f. 45 Brunechilde regine francor̄
f. 46 Suagrio epō galliis
ibid. Teuderico et teudeberto | regibus francorum
f. 47 uirgilio epō arelatens̄
f. 47^b etherio epō. suagrio | uergilio et desiderio epīs. a parib. galliar̄.
f. 49 aregio epō in franciis
f. 50 desiderio epō galliarū
ibid. suagrio epō de augustiduno
f. 51 suagrio epō augustiduno
ibid. uergilio epō arelatensi et suagrio epō augustiduno
f. 51^b teoderico. et teodeberto regibus francor̄
f. 52 leandro epō. spanior̄
f. 53 Recaredo regi uuissigotharum.
f. 54^b maximo epō. salonitano
f. 55 Italicae patriciae domno uenantio
f. 55^b maximo epō Salonitano
f. 56 constantio epō mediolanensis
f. 56^b romano defens̄. siciliae.
f. 57 sauino subd̄. regionario

f. 57ᵇ stephano
f. 58 romano defensoȓ nȓi siciliae
ibid. codiscalco dux cāpaniae
f. 58ᵇ clementinae patriciae
ibid. anthemio subdiac̄ campaniae
f. 59 ioħ pp̄
ibid. fortunato epō neapolim
f. 59ᵇ Zittano magist militiae
ibid. Constantio epō mediolanensis
f. 60 libtino exptorio
f. 60ᵇ ecclesio epō clusino
ibid. eulogio patriarche alexd
f. 61 maximiano epō. salonitano
f. 61ᵇ innocentio epō. africo
f. 62 iohanni epō. caralis.
f. 62ᵇ adeodato abb. neapolim. Italice. Patricie. domno uenantio
ibid. clero et nobilib. ciuiū neapoli
f. 63 dominico epō cartagine.
f. 63ᵇ eulogio patriarchae. alexandrino
f. 65 paladio presbitero de monte syna
f. 65ᵇ ecclesiae epō
f. 66 leontio exconsul
f. 67 adeodate inlustris feminae
f. 67ᵇ pp̄ bb̄ dd et clero mediolanš
f. 68 innocentio pȓo africae
ibid. alexandro presbitero siciliae
ibid. conon abb. galliae montis lirinensis
f. 68ᵇ Sereno epō massiliensis
f. 69ᵇ pp̄ dd et clero mediolansis
ibid. Spes in dn̄o. praesidis sardiniae
f. 70 iañ epō caralitano
ibid. pantaleoni notario

f. 70ᵇ In nomine dn̄i dī et saluatoris nȓi. ihū xpi impris | domnū mauritium. tiberio papa aug̃ anno xiii. eodēq. | dn̄o constantino anno xi. Sub die tertio nonaȓ | octobrium. Indictione quarta | Praesidente beatissimo et apostolico papa gregorio atq. consedentib' *etc.*

f. 71^b Ioh̃ subdiac̃ rauenñ
ibid. ioh̃ religioso
f. 72 uenantio siracusañ.
f. 72^b pascasio epõ neapolim
ibid. mariniano epõ arabiae
f. 73 mariniano epõ rauennatis.
ibid. pascasio epõ neapolim
f. 73^b barrara et antonine
ibid. romano defensor̃ siciliae
f. 74 ioh̃ epõ siracusano
f. 74^b rusticiane patriciae
f. 76 theothistae patriciae
f. 79^b isacio epõ. ierusolimitano.
f. 80^b anatholio diac̃ constantinopol̃i
f. 81 adriano notario panormo
ibid. uniuersis epĩs siciliae constant̃.
f. 81^b dono epõ messanens̃
ibid. hadriano notar̃
ibid. desiderio epõ. galliae.
f. 82 bertae reginae anglor̃.
f. 82^b uergilio epõ. arelatensis in galliar̃
f. 83 monne telone — licinio epĩs. francorum. a partibus |
ibid. aregio epõ galliarum.
f. 83^b aregio galliarum
f. 84 uergilio epõ arelatensis
ibid. theodib̃to regi francor̃
f. 84^b hlothario regi francor̃
ibid. agapito abbati
f. 85 eusebio epõ. thesalonicensi
f. 85^b Mellitoni abbati in franciis
f. 86 petro epõ ydrantino
ibid. bonefatio defens̃ corsica
f. 86^b barbare et antonine
ibid. dominico epõ carthagins̃
f. 87 Sauinelle. colũbe et galle parib;
f. 87^b columbo numidias
f. 88 passibo epõ
ibid. oportuno de abrutio

f. 88[b] ioh̄ subdiac̄ rauenn̄

f. 89[b] Promissio quā solui. feci. imp̄ cons̄ et die et ind̄ | Quotiens cordis oculus *etc.*

ibid. colūbo epō

ibid. uictori episcopo

f. 90[b] ioh̄ epō prime iustiniane

f. 91[b] constantino epō scodritano

ibid. uniuersis epis̄ concilii uiza

f. 92 firmino epō histriae

ibid. deusdedit epō mediolanens̄

f. 92[b] lucido epō leontinis

ibid. eulogio. patriārchae. alexandrino

f. 93 epistola iohannis epī. ad gregorium.

f. 93[b] Exemplum praecepti

f. 94 Per indictionē sextā. — in oratorio scī cesarii. intra palatio | Oportet frs̄ kmi. ut flagella dī *etc.*

f. 94[b] dilectissimis filiis suis romae

f. 95 adeodate abb̄ neapoli

f. 95[b] adeodato seruo dī

f. 96 Ianuario epō caralis

ibid. brunechilde regine francor̄

f. 97 aetherio epō

f. 97[b] theoderico regi francor̄

f. 98 maximo epō salonitano

ibid. senatori epō. et abb̄s enodochio francr̄.

f. 99 Talasiae abbatisse

f. 99[b] Lupo prb̄o et abbati

f. 100[b] Venantio patricio panormo

f. 101 paschasio epō neapoli

ibid. barbaro epō. carinis

f. 101[b] clero ordo et plebi Cons̄ panormo

ibid. passibo epō firmano

ibid. iohann̄ subdiac̄ rauenne

f. 102 clero ordini et plebi. const̄. taurianis. turris. et consentias.

ibid. uenerio epō. et stephano epō

f. 102[b] gregorio. leoni. secundino. ioh̄. dono lucido. traiano epis siciliae

f. 103 iulino
ibid. honorio epõ terentiano
ibid. paschali et consolantiae. siciliae
f. 103^b rusticiane patriciae
f. 104 bonifatio notario constantinopol
ibid. philippo prbro
ibid. antemio subdiac̃ campaniae
f. 104^b mariniano epõ rauenne
ibid. anthemio subdiacõ c̃apaniae
f. 105 iohanni epõ siracusañ
ibid. deusdedit epõ mediolañs̃.
ibid. focae augusto
f. 105^b eusebiae patriciae
f. 106 samaragdo pater exarcho
f. 106^b pantaleoni. notr̃
f. 107 catulo roma|no. et uuintaret.
ibid. crisanto epõ. Spolitano
f. 107^b iohanni epõ. panormo.
ibid. focae augusto
f. 108 leontiae augustae
f. 108^b ciriaco patriarche c̃stantinopol̃i
ibid. eulogio epõ. alexandriñ
f. 109 eulogio epõ alexandrino
f. 109^b Gregorius. ut sp̃ Ĩt. ut sp̃.
ibid. Ioh̃ panormo

f. 110 iohanne defensore. in nomine dñi | eunti spaniã. capitulare. qualiter obseruandũ sit.

f. 111 Iohanni defensor̃.
f. 111^b Ioh̃ defensori eunti in spaniã
ibid. Ioh̃ defensori eunti in spaniã

f. 113 Incipit. ex registro domno gregorio papa. mens̃. seb̃ | indictioñ. VII. greg̃ paulo scolastico sicilia

f. 113^b uitali defensori sicilia
f. 114 Ioh̃ epõ panormo
f. 114^b fantino defens̃. panormo
ibid. ioh̃ epõ panormo

f. 115 marinian epō rauenne
f. 115b alcisoni epō corcyra
f. 116 bonifacio diac. constantinopolim
f. 116b iohanni epō
ibid. guduin duci neapolī
f. 117 iohanni epō
f. 117b theodelinde regine

ibid. alcisoni epi. corsyra || f. 118 Resipiscentibus — coram responsalibus.[1] | Incipiunt. capitula. diuersarū epistolarū beati. *in ras.* | gregorii papae urbis. romae. | i Ad sabinianū diac. constantinopolitanū | ii Ad felicem epm̄. In serdica | iii Constantino diac iiii Iuliano scriboni. v Mauritio augusto vi Conducto|ribus massarū siue fundorū p gallia const. vii Cypriano diac viii Constantię augst | viiii It constantinę augsto. x Sabiniano epō rimiensis. xi Eulogio epo alexand. et | anastasio epō antioceno. xii It anastasio epō antioceno xiii Domitiano epō metro|politano xiiii Iohanni epō constantinopolitano xv Castorio epō ariminensis. | xvi Fortunato epō neapolitano. xvii Virgilio epō arelatensi in gallia missa p ioh̄ prb̄m | et sabinianū diaconū. xviii Vniuersis epis galliarū qui sub regno hildeberti sunt. | xviii| hildeberto regi francorū. xx Iohanni epō corintiorū. xxi Vniuersis i epis per elledem constitutis ꝓuintiae xxii Augustino epō angłorum | xxiii Virgilio epō arelatensis gallia xxiiii. It augustino epo angłorū. xxv Ethe|rio epō galliarū xxvi Paladio prb̄o xxvii Iohanni abbati montis synai. | xxviii Canoni abbati montis lirenis gallorū. i xxviii Asclepidoto patricio gallorū. | xxx. Brunechilde regine francorū xxxi Theodorico regi francorum. | xxxii It Brunechilde regine francorū. xxxiii It regine francorū brunechilde | xxxiiii Quirico epō et ceteris in hiberia catholicis epis xxxv Antemio subdiac căpanię | xxxvi Bauacde et agnello epis de hebreis. xxxvii Felici epo mesanensi de eccła | construenda xxxviii Sabino subdiac de orto monasterii tradendo. | xxxviiii Eusebio abb de subiectione epi sui. xl ad iustinianū de leone epo sus|cipiendo xli. Veloci magistro mił de psecutione hariulfi xlii Ad mauritiū | et uitalianū mag mił xliii Ad stephanū cartharīu sicł de monc restituenđ. | xliiii Maurio et uitaliano mag mił de pdicatione. xlv Vniuersis militibus in neapoli. | xlvi Maximiano epō de abb suo

[1] l. c. 1317. Nur der Anfang des Briefes ist erhalten

refouendo XLVII Honorato diac̃ de uenantio | honorando. XLVIII Squillatino de ordinibus sacris. XLVIII[I] Petro subdiac̃ siciliȩ de | diuersis causis || f. 118[b] Secundino seruo đi inclauso. Gregorius Sereno ep̃o maxiliensi. Paladio prb̃o. | Expliciunt capitula. Gregorius. Sabiniano | I diacono. apud constantinopolim | De causa[1]) maximi praeuaricatoris — dare debuiss&. | —

f. 145[b] Greg̃ palladio prb̃o | Epistolis[2]) dilectionis tuae susceptis. filium meum (simplicium pall. simpl. *in ras.*) | —

f. 146 suscipe qua nobis[3]) transmissa sunt. amen. | *m. s. XIII—XIV* Gregorius omnibus ep̃is | Nulli fas est uel uelle — obtẽperare apostolicis. ||

Gregorii Magni *homiliae in evangelia.*

5752. membr. fol. foliorum 202. saec. IX—X.

Vorsetzblatt mit Index || f. 1 Iste liber est monachoꝝ — sub nũõ ** | .71.| In nomine dñi. incipit liber sc̃i gregorii ad | secundinum taurominitanum episcopum | Reuerentissimo & sc̃issimo fratri secundino coep̃o[4]). gregorius | seruus seruorum dĩ; Inter[5]) sacra missarum sollempnia. | —

f. 1[b] quae emenda|ta[6]) sunt certiores fiant. Incipiunt capitula de lectio|nibus sc̃i euangelii. prima humilia (*corr.*) | I Lectio sc̃i euangelii secundum lucam. | In illo tempore dix̃ ihs̃ discipulis suis; Erunt signa in sole & luna & | II Omelia sc̃i euangelii secundum lucam. | In illo temp̃r. Adsumpsit ihs̃ duodecim discipulos suos. & ait illis . | ecce ascendimus hierosolimam. (li *in* ly *m. post.*) & consummabuntur omnia. | —

f. 3 *oben* Liber sc̃ti columbani de bobio | — XL Omelia sc̃i euangelii secundum lucam; | In ill̃ tep̃r. dix̃ ihs̃ discipulis suis; homo quidam erat diues q | ** induebatur purpora & bisso. (i *in* y *m. post.*) & epulabatur cottidie. | Explicit capitula; Incipit. liber humiliarum *corr.* | sc̃i gregorii papae urbis romae de diuersis ł̃b. | Lectio

---

[1]) l. c. 720 — [2]) l. c. 1119 — [3]) suscipi qua a nobi — [4]) episcopo — [5]) LXXVI 1075 — [6]) emendatae

sci[1]) euglii secund lucam. | In ill tepr. dixit ihs discipulis suis. Erunt signa — uer|ba aut mea. non transibunt | . Omelia eiusdem lectio|nis habita ad populu in basilica beati[2]) p&ri apostoli.[3]) | Dns ac redemptor nr. frs kmi. paratos nos inuenire de|siderans. —

f. 6 districtionem illius timendo prae|uenitis; Lectio. sci. euangelii secund luca. | In ill tepr. Adsumpsit ihs duodecim *etc*. —

f. 78ᵇ misaericordiae | pignus tenemus; Ipso adiuuante qui cum patre saeculorum amen;[4]) Explicit omelia xx. do gratias amen. | Lectio[5]) sci eugl secd marcum. | In illo tempore Maria Magdalenae —

f. 79 sicut dixit uobis. xxi omelia lec eiusdem habita | ad populu. in basilica beate mariae[6]) die scm[7]) paschae; | Multis uobis lectionibus frs kmi p dictatum loqui | —

f. 198ᵇ (xl) p se in uestris mentibus loqua|tur; qui uiuit — p cuncta[8]) saecula saeculorum; amen; explitiunt homelias. | de diuersis lectionibus euuangelii; | Incipit sermo de mortalitate ad populu[9]) in basilica | beati iohannis quae appellatur constantini.[10]) | Oport&[11]) frs kmi ut flagella di quae m&uere uentu|ra debuimus. saltim[12]) —

f. 199ᵇ propositae dampna|tionis parcat.[13]) Qui uiuit — p cuncta saecula saeculorum. amen[14]). | Incip decr&um clericoꝝ in basilica sci p&ri apli; | Regnante[15]) in pp&uum dno do[16]) nro ihu xpo temporib. | piissimi ac serenissimi domni mauricii et[17]) tiberii | —

f. 201 districtiorem subire[18]) app&it ser|uitutem; explicit decr&um gregorii papae urbis ro|me. do. gratias. Subscriptio episcoporum | Gregorius gratia di[19]) eps his dretis[20]) subscripsit; | Marianus[21]) eps ciuitatis rauennae. | —

f. 201ᵇ proculus eps ciuitatis praenestinae; | Subscriptio presbiterorum; | Laurentius prb tituli[22]) sci siluestri. | —

f. 202 Furtunatus prb tituli[23]) scoꝝ. quatuor coronatoꝝ | Gregorius papae urbis romae numeru xl | Sermo de mortalitat*e &

---

[1]) *om*. — [2]) sancti — [3]) dominica — domini *add*. — [4]) ipso — amen *om*. — [5]) In der Ausgabe beginnt hier das zweite Buch — [6]) virginis *add*. — [7]) die sancto — [8]) omnia — [9]) oratio — ad plebem de m. — [10]) in — Constantini *om*. — [11]) l. c. 1311 — [12]) saltem — [13]) Litania clericorum — Caeciliae *add*. — [14]) Qui — amen *om*. — [15]) LXXVII 1334 — [16]) *om*. — [17]) *om*. — [18]) *om*. — [19]) dei gratia — [20]) decretis — [21]) Marinianus — [22]) *om*. — [23]) *om*.

decr&um u&eri' testa|menti. uersuum numerum LXXXVIII. CCLXIII; | noui testamenti uersuum numerū CVIII CCCCXLV [1]) ||

Gregorii Magni *homeliae in Ezechiel.*

5754. membr. Grossquart. foliorum 229. saec. X.

Vorsetzblatt In hoc uolumīe īfrascͥpta cōtinēt'. vȝ. *etc.*

f. 1 Iste liber est Monachoꝝ — sub nūo. 72 (*in ras.*) | Liber sc̄ti columbani de bobio. | Incipit prologus sc̄i | gregorii. in exposi|tio ezechil̄. proph̄e | Dilectissimo [2]) fratri mariano ep̄o. | gregorius episcopus seruus seruoꝝ dī. | Omelias quae in beato ezechiel [3]) — auidius redeatur | Explicat prologus [4]) || f. 1ᵇ Incipit omelia I | Dī omnipotentis aspiratione de eze|chiel [5]) —

f. 8ᵇ quod ꝑ nob̄ incarnatū | uiuit et reḡ cū patre in unitate sp̄s sc̄i ds̄ per omnia secula | saeculorum. amen | Explicat omelia I. || f. 9 Incipit omelia II. | Vsus propheticae locutionis est. ut prius | —

f. 17 loquim̄ habem' adiutorem. | qui uiuit *etc.* amen. | Explicat omelia II | Incipit omelia III | Sc̄a quattuor animalia quae [6]) prophe|tiae —

f. 24 sit laus aeternę sapientiae. | Qui uiuit — amen. | Explicat omelia. tertia. | Incipit omelia IIII | Per [7]) prophetiae sp̄m pennata animalia | —

f. 29 adiutorem unicum | patris ihm̄ xp̄m̄ dn̄m̄ nr̄m̄ | qui cum eo uiuit *etc.* amen. | Explicat omelia. quarta | Incipit omelia V | O quam mira est profunditas eloqui|orum —

f. 34 demus ei [8]) laudē. qui uiuit — amen Explicat omelia. quinta | Incipit omelia. VI. | Tenebrosa aqua in nubibus aeris. quia | —

f. 42 dō [9]) dn̄o nr̄o ihū xp̄o confidentes. qui uiuit — amen | Explicat omelia sexta | Incipit omelia VII. | Sicut nostis fratres carissimi consuetudo ꝓphetiae —

f. 51ᵇ in aduocati. nr̄i allegatione confidam' qui uiuit — amen | Explicat omelia. VII. | Incipit omelia. VIII. | Quod per exempla iustorum multi pro|ficiunt —

---

[1]) Das Blatt beschädigt — [2]) LXXVI 785 — [3]) beatum Ezechielem — [4]) praefatio — [5]) Ezechiele — [6]) per *add.* — [7]) sanctum *add.* — [8]) *om.* — [9]) et *add.*

f. 63 dat uitā mundo. qui uiuit — amen. | Explicat omelia. VIII. Incipit omelia VIIII Initium libri in ezechiel ꝓpheta magnis obscuritatib; clausū. & quib; dam —

f. 74 omnipotentis patri quoaeternus qui cum eo uiuit — amen. Explicat omelia VII Incipit omelia. x. Solent quidam scripta sacri eloquii legentes cū sublimiores ei' sen|tentias —

f. 87 & ipso adiuuante faciamus. qui uiuit — amen. | Explicat omelia. x. Incipit omelia XI. Inter cetera prophetiae miracula hoc quoque | —

f. 95ᵇ firmitate roboraret. Ih̃s xp̃s dñs nr̃t qui uiuit — amen | Explicat omelia. XI. Incipit omelia. XII. | Seruata ueritate historiae diuina eloquia —

f. 106ᵇ sine carne roborare. Ih̃s xp̃s dñs noster qui | uiuit — amen Explicat omelia. XII. expositionis beati gregorii in prima parte ezechielis prophetae. || f. 107 Incipit omelia prima in extrema parte. ezechie Quia [1]) multis curis praementibus eze|chiel [2]) ꝓph&ę librum —

f. 118ᵇ ꝓspere p *(add. m. al.)* grām re demptoris [3]) qui uiuit *(q. u. m. al. in ras.)* — sęculorum [4]) Explicit omelia pri|ma. Incipit ome lia secunda f. 119 Ne quidam me fortasse taci ta cogitatione —

f. 127 retributionē reddat ihs̃ xp̃s dñs [5]) unigenit' patris qui [6]) uiuit — sclor̹ [7]) Explicat omelia secunda Incipit omelia tertia Vir cuius [8]) ca|lamus mensurę —

f. 139ᵇ sperantes in uerbo. quod | uiuit — amen. Expl̃i omel̃. III. in extr̃ par̃ ezech̃. proph̃. Incipit. omelia. IIII. | Vir cuius erat species quasi species | aeris. —

f. 150 gloriam perduxit. in qua uiuit — amen | Explicat omelia IIII. || f. 150ᵇ Incipit omelia. quinta. | Memoratis superioribus [9]) tha lamis propheta. subiungit. —

f. 162 ihū xp̃o ueniamus. qui uiuit—amen. Explicat omelia quinta Incipit omelia sexta Postquam de contemplationis gr̃a | obliquas fenestras —

---

[1]) omnipotenti — [2]) quoniam (lib. sec. praefatio) — [3]) Ezechielis — [4]) nostri *add.* — [5]) amen *add.* — [6]) *om.* — [7]) cum eo *add.* — [8]) cui — [9]) superius

f. 174ᵇ ad perfectionem ueniunt. [1] | Explicat. omelia. vi. | Inciqit. omelia. vii. | Magna legentium debet esse | discretio. —

f. 187ᵇ palmas hinc [2]) inde monstramus [3]). | Explicat. omelia | septima. feliciter || f. 188 Incipit omelia. viii. | Prophętae uerba quae largiente dño hodie caritati | —

f. 200ᵇ post culpas. lauemus | holocaustum. [4]) | Explicat omel̄. viii. | Incipit. omelia. viiii. | Quid sumus de mysticis sensibus | ezechiel [5]) prophętę loquuturi. —

f. 215ᵇ in cruce sanguinem fudit. Qui | uiuit — amen | Explicat omelia. viiii. || f. 216 Incipit omelia. x. | Sacri eloquii mysticos sensus prophae (*s. p. m. ead. in ras.*) |ta per aspirationem —

f. 229ᵇ perpetuā erudit | Sit itaque gloria omnipotenti dño nr̄o ih̄u xp̄o. qui uiuit | — saeculorum. amen. | Expliciunt omelie. sc̄i gre|gorii papae numero x. | in extrema parte. ezech̄i |

Obtulit ut maneat sacrū p tempora munus.
Supplex ac humilis abba agilulfus acris.
Xp̄e tibi magnoq. patroni nempe columbę.
Quo miserante iugi floreat auxilio.
Diuinis librū constat dogmatib. auctum.
Exerat hinc pectus quiq. dō militat.
Sedulo quē uoluens xp̄m p&at ore modesto.
Pauendis flamis eripiat famulum. ||

Gregorii Magni *moralia XI—XVI.*

583. membr. 8. foliorum 234. saec. IX—X.

f. 1 In expositione beati gre|gorii. iob moralia sc̄i gre|gorii. per contemplationē | sumpta libri pars. tertia. | Quamuis [6]) in prolixo opere | eē culpabilis —

f. 42 quia nec p carnalem huc | delectationem uenit; | Explicit liber. xi. Incip̄ liber. xii. | mos iustorū ē tanto sollicitius p̄sentē | —

---

[1]) largiente — amen *add.* — [2]) et *add.* — [3]) cui — amen *add.* — [4]) ad haec — amen *add.* — [5]) Ezechielis — [6]) LXXV 953

f. 76 de cordis simplicitatẽ lau dabit [1]. Explic̃ lib̃. xii. | Incip lib̃. tercius decimus. | Esse hoc puersorũ propriũ sol&. ut mala | sua [2] —

f. 100[b] in suis uocib; se|curus ñ est; Incip̃ lib̃ xiiii. | Superiorib; huius operis parte tractaui | —

f. 143[b] iudicium diutius ex|pectat [3]. Explic̃ lib̃. xiiii. incipit | liber quintus decimus. | Quia amici beati iob nequaquã | —

f. 190[b] in se sed &iam in aliis | oderunt: Explic̃ lib̃. xv. | Incip̃ lib̃. sextus decim' | Qui contra ueritatis uerba in al ligatione [4] deficiunt. —

f. 234[b] Obliuiscatur eius misericordia omnipo [5] ||

Gregorii Magni *moralia XXVII—XXX.*

555. membr. fol. foliorum 158. saec. IX—X.

f. 1 Incip̃ lib̃ xx [6] | Quisquis [7] de magnis dictis —

f. 45 adhuc sicomori arborẽ non inueneř. finit. | Explic̃ lib̃ xxvii pars. v. | f. 45[b] Incip̃ lib̃. xx.viii. moralia sc̃i gre|g̃ p̃p. urb. rom̃. in lib̃. iob par. vi | Post damna rerum. p' funera pignorũ. p' uulnera | corporis. p' uerba male suadentis uxoris. —

f. 75 qui fluctus frango | temptationis in corde. | Explic̃ lib̃· xx.viii | Incip̃ lib̃ xxviiii. | Dñs ds̃ nr̃ ihs̃ xp̃s in eo qđ uirtus & sapientia dĩ ẽ. | de patre ante tempora —

f. 116 quanto secr&orũ cęlestiũ ignarus cur hęc pateris nescis. | Explicit lib̃ xxviiii. | f. 116[b] Incip̃ lib̃. xxxmus | Beatus iob talia utrum ne facer& [8] dño interrogan|te requiritur. —

f. 158[b] Quisq[u]is a đo [9] pquiri desiderata [10] &ernã patriã ap p&ens. in interna cordis plantatione uiridescat hęc [11] ||

Hieronymi *epistulae.*

355. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 184. saec. IX—X.

f. 1 *saec. XV* Iste liber est sc̃i martini ||

f. 1[b] In xp̃i nomine incipiunt capitula | libri huius | i. Epistola damasi pape ad hieronimũ | presbyterum | — xxxvi Item ad paulinum de om̃ibus diuine | historie libris. ||

---

1) laudavit — 2) quod sua mala — 3) exspectavit — 4) allegatione — 5) l. c. 1161a — 6) Der Seitenrand beschädigt — 7) LXXVI 399 — 8) feçerit — 9) domino — 10) desiderat — 11) l. c. 569 c

f. 2 sc̃ę marcelle. | cxxiii. Ad pammachium de morte | paulinę: Expliciunt capitula libri | huius. | In nomine trino diuino | incipit epesła | pape damasi | ad hieronimum | presbiterum [1] | Dormientem [2] te & longo iam tem|pore —

f. 2ᵇ in xp̃o ih̃u grãs referant. [3] | Incipit epistola | sc̃i hieronimi | pr̃sbi ad papã da|masũ de vii uindic|tis cain [4] Beatissimo pape damaso | hieronimus. Postquã [5] | epistolam — uenit. [6] deferens [7] ||

f. 3 xxxvii hieronimus amando pb̃ro de diuer|sis questionibus —

f. 3ᵇ cxxii Ad principiam uirginem de uita ||

f. 4 non pauca uolumina quę de syna|goga —

f. 5ᵇ de egressione filiorum iliorum ih̃l ex e|gypto. iii. | Cur ds̃ loquitur —

f. 6 imiter simplicitatem. | Explicit. damasus de isaac | iiii. Cur Isaac uir iustus & dõ carus | —

f. 8ᵇ saluus erit. Finit. | heronimus. damaso pape. | Beatissimo papę damaso. hiero|nimus. Origenes [8] cum in ceteris — parua | sunt. Explicit. translatio sc̃i ih̃ier | de tractatu origenis in epithalamicis | v De cantica canticorum trac|tus. [9] —

f. 15 sponsa formosa. | cui est głа in sęcła secłorum. amen. | Incipit homelia secunda. | v.i. | Ab eo loco — forma tua speciosa. | Om̃s anime motiones uniuersita|tis —

f. 22 ser|monem [10] sapientia xp̃o [11] ih̃u. cui est honor | & [12] głа & imperium in sęcla secłorum. amen. | hieronimi epistola a tran|quillinum quomodo orige|nem legere debeat. [13] | Maiora. [14] sp̃s uincula —

f. 22ᵇ inpendio resalutat. | Explicit. hieronimus | ad papam damasum de osan|na. [15] viii. | Multi [16] sup hoc sermone diuersa —

f. 24 referre sententiam. | hieronimus ad papam da|masum. de fide cui in anti|ochia communicare deber& [17] | viiii. | Qm̃ [18] uetus [19] oriens —

---

[1] dilectissimo filio Hieronymo Damasus — [2] XXII 451 — [3] l. c. 375 — [4] Hieronymi ad Damasum — [5] l. c. 452 — [6] intervenit — [7] Fortsetzung auf f. 4 — [8] XXIII 1117a (Praefatio interpr. homil. duar. Origenis in cant. cant.) — [9] homilia prima — [10] sermone — [11] Christi — [12] honor et *om.* — [13] quomodo debeat *om.* — [14] XXII 606 — [15] ep. seu rescriptum H. ad Damasum — [16] l. c. 375 — [17] ad Damasum papam — [18] l. c. 355 — [19] vetusto

f. 25[b] sensu prę dicent. Item ad papam dama|sum unde supra [1]) x. Inportuna [2]) in euangelio —

f. 26 pro qua xp̄s | mortuus est. Explicit. Item ad | damasum [3]) sc̄s hieronimus de sera|phin & calculo .xi. | Septuaginta [4]) & missum est —

f. 27[b] actibus non legimus. [5]) Explicit. Sermo | sc̄i hieronimi de morte ozie regis | & seraphin & calculo in esaie pro|pheta. xii. | Et [6]) factum est in antiquo [7]) —

f. 33[b] studeamus & lingua. [8]) | hieronimus ad damasum de filio | prodigo. [9]) xiii. | Beatitudinis [10]) tuę interrogacio disputa|tio —

f. 41[b] sustentanda | non siliquis. Explicit epła sc̄i | agustini ad beatum hieronimum. [11]) | xiiii Dn̄o carissimo & desiderantissimo [12]) & | honorando [13]) fratri & conpb̄ro hieroni|mo augustinus in dn̄o salutem. Audi|ui [14]) puenisse —

f. 42 in dn̄o gloriantur. [15]) | xv Rescriptum beati hieron̄ ad gustinum. | Domino uere sc̄o & [16]) beatissimo | papę augustino hieronimus in dn̄o | salutem. In [17]) ipso profectionis articulo —

f. 42[b] aliqua uel discere|mus. [18]) Item rescriptū [19]) hie| xvi ronimi ad augustinum. | Domino uere sc̄o & beatissimo | papę augustino. hieronimus in xp̄o sa|lutem. Anno [20]) preterito —

f. 43 culpam ipse cognouero. [21]) Explicit. | xviii Epistoł sc̄i [22]) augustini ad sc̄m [23]) hieronimū | Cur [24]) itaq; conor —

f. 45 concordiam reuer|tisse. exp̄. Item ag̃ ad hieronimū. xviiii | Domino dilectissimo & cultu sinceris|simo [25]) caritatis obsequendo atq; am|plectendo fratri & conpb̄ro hieronimo. | augustinus. Numquam [26]) quisquam [27]) fa|cile —

f. 46[b] tulisse sententiam. hieroni̅ [28]). ad augusti̅. xx || f. 47 Domino uere sc̄o & beatissimo papę | augustino hieronimus. [28]) crebras [29]) ad | me epistolas —

---

[1]) ad Damasum p. — [2]) l. c. 358 — [3]) papam *add.* — [4]) l. c. 372 (Anfang des Briefes f. 27[b]) — [5]) actis non legamus — [6]) l. c. 361 — [7]) anno — [8]) l. c. 372 — [9]) de duobus filiis — [10]) l. c. 379 — [11]) Augustini ad H. — [12]) desideratissimo — [13]) in Christo *add.* — [14]) l. c. 829 — [15]) Memor nostri — in Christo frater *add.* — [16]) ac — [17]) l. c. 830 — [18]) Misit mihi — te salutat *add.* — [19]) epistola — [20]) l. c. 831 — [21]) l. c. 946 (Aug. ad Praesidium) — [22]) *om.* — [23]) l. c. 911 (Anf. d. Briefe) l. c. 909 — [24]) sincerissimae — [25]) l. c. 565 aeque *add.* — [26]) tam *add.* — [27]) *om.* — [28]) in domino salutem *add.* — [29]) l. c. 834

f. 48 facias | peruenire. Explicit Epistola | xxi sci [1]) agustini. ad beatum [1]) hiero|nimum. | Domino dilectissimo & cultu sincerissi|mo caritatis obseruando atq; am plectendo. fratri & conpbro hieronimo | augustinus. habeo. [2]) gram —

f. 50 de cari|te presumentis. [3]) Expl. Item sci [4]) | austini ad beatum [4]) hieronimū. | Domino uenerauili & desiderauili sco | fratri & conpbro hieronimo. agusti|nus in dno salutem; Ex [5]) quo coepi ad te | scribere —

f. 51ᵇ potueris presentiam tuam. Exp. | xxiii domino [6]) uere sco & beatissimo | papa agustino hieronimus [7]). | Tres [8]) simul epistolas immo libellos —

f. 59ᵇ in angulo monas|terii susurrare. xxiiii. | hieronimus marcellino & anab|sychię [9]). | Dominis uere scis atq3 omni officio|rum caritate uenerandis filiis mar|cellino & anapsychie hieronimus in | xpo salutem. Tandem [10]) ex africa —

f. 60 tueatur | omips. domini uere sci. Exp. xxv. | Epistola beati [11]) augustini. ad scm [11]) | hieronimum [12]) de °rigene animę [13]). | Dnm [14]) dm [15]) nrm qui nos uocauit —

f. 68 posse liberari. Exp. | Itē ag ad hiero de eo quod scriptum ∸ | qui totam legē seruauerit offendat | aū in uno. factus ē omium reus [16]). | xxvi Quod [17]) ad te scripsi honorande mihi | in xpo frater hieronime. querens | —

f. 73ᵇ communi|care digneris. hier ag. | xxvii Venerabili pape augustino hiero|nimus [18]). uirum [19]) uenerabilem [20]) fratrem | meum filium —

f. 74 cuiusdam amisimus. | Item ad eundem | xxviii Domino sco ac beatissimo pape au|gustino. hieronimus. omni [21]) quidem | tempore —

---

[1]) *om.* — [2]) l. c. 647 — [3]) hunc — perhibemus *add.* — [4]) *om.* — [5]) l. c. 832 — [6]) Hieronymi ad Aug. Domino *etc.* — [7]) in Christo salutem *add.* — [8]) l. c. 916 — [9]) Ad Marcellinum et Anapsychiam [10]) l. c. 1085 — [11]) *om.* — [12]) sive liber *add.* — [13]) hominis *add.* — [14]) *om.* — [15]) l. c. 1124 — [16]) Aug. ad H. seu liber de sententia Jacobi — [17]) l. c. 1138 — [18]) Ad Aug. Domino vere sancto et omni mihi affectione venerabili papae Aug. H. in Christo alutem — [19]) l. c. 1161 — [20]) honorabilem — [21]) l. c. 1179

f. 74' beatissime papa. | xxviii ad ipsum [1] | Multi [2]) utroq; claudicant — pereat sempiterna. Exp. | hieronimus alypio & agustino | xxx epis. [3]) | Dominis uere scis atq; omni affectione ac iure uenerandis alypio | & agustino epis. hieronimus in xpo | salutem. Scs [4]) Innocentius pbr qui | huius sermonis —

f. 75 affectione uenerabiles patres. | Explanatio fidei sci hieronimi ad | agustinum & alipium episco|pos missa. xxxi | Credimus [5]) in dm patrem omipoten|tem —

f. 76b me hereticum conprobabit. dispu|tatio de ratione anime [6]) xxxii | Cum [7]) apud uos cęlestis eloquentia [8]) | —

f. 83 re|dundetis fluenta scarum. [9]) expli|cit de ratione anime. Incipit | epistola sci hieronimi ad heliodo|rum epm [10]) exhortatoria [11]) xxxiii | Quanto [12]) amore & studio contende|rim —

f. 86b labor du|rus est aggredere. [13]) epistola | sci hieronimi presbyteri ad nepotia|num pbrm [14]) de uita clericorum & mo|nachorum xxxiiii. | Petis [15]) a me nepotiane kme —

f. 92b quod talis est [16]) confitebitur. | Incipit epistola sci hieronimi | ad paulinum pbrm de institutio|ne clericorum uel monachorum | & diuine historie. expositionibus | diuersis. [17]) xxxv. | Bonus [18]) homo de bono thesauro | —

f. 96 p te salutare [19]) uolo. amen. [20]) | Item epła sci hieronimi secunda | ad paulinum presbyterum de om|nibus diuine historie libris [21]) scripsi | ego manu. xxxvi. | f. 96b Frater [22]) ambrosius tua mihi munuscu|la —

f. 101b cogitat es|se moriturum. Exp. Incipit epła | sci hieronimi pbri ad amandum | pbrm de diuersis questionibus. [23]) | xxxvii. Breuis [24]) epła longas explanare | non ual& —

---

1) Aug. Domino sancto ac beato papae Aug. Hieronymus — 2) l. c. 1180 — 3) Ad Alyp. et Aug. — 4) l. c. 1181 — 5) ? — 6) epistola s. dialogus sub nomine Hieronymi et Augustini. de origine animarum — 7) XXX 261 — 8) eloquentiae — 9) fluentis sanctorum — 10) monachum — 11) *om.* — 12) XXII 547 — 13) *om.* — 14) ad Nepotianum — 15) l. c, 527 — 16) sit — 17) ad Paulinum — 18) l. c. 579 — 19) salutari — 20) *om.* — 21) Ad Paulinum. De studio scripturarum — 22) l. c. 540 — 23) Ad Amandum. Domino vere sancto et suscipiendo fratri Amando presbytero Hieronymus — 24) l. c. 560

f. 103^b parcit. ut medicus pareat. [1]) seuit | ut misereatur. | epistolaris respon sio ad quem supra. [2]) | Propositio [3]) fuit de eadem apłi epistola | —

f. 104 xp̄e | totus in cunctis. hieronimus | pammachio [4]) de optimo genere int̃|pretandi. xxxviii. | Paulus [5]) apostolus presente agrip|pa rege —

f. 109^b tullii philippicas [6]) scri|bere. pammachius & oceanus | hieronimo. xl || f. 110 Sc̄s aliquis ex fratribus scidulas consen|sisse uidearis. hieronimus pam|machio & oceano [7]) xli. | Scidulas [8]) quas misistis honorifica | me afficere [9]) contumelia. —

f. 113 uelit eloquii uenustatem. | hieronimus ad oceanum de uita | clericorum. .xlii. | Sofronius eusebius hieronimus | oceano suo salute. Depreca|tus [10]) es ut tibi brebiter —

f. 117 casto confir|metur affectu || f. 117^b Item ad oceanum de unius uxoris | uiro. [11]) xliii | Numquam [12]) fili oceane fore puta|bam. ut indulgentia principis | —

f. 123^b obiciunt quod concessum est. | hieronimus ad euangel×um qualĩt | pb̄r & diaconus differant. [13]) | xliiii. Legimus [14]) in esaia fatuus fatua loqui|tur. [15]) Audio quendam —

f. 124^b in eccła | uindicent [16]). Item ad euangel×um | pb̄rm de melchisedech. [17]) xlv | misisti [18]) mihi uolumen anonimona | ϹΕϹΠΟΤΟΝ [19]) —

f. 127 nocuerit corporis ualitu|dini. Epła sc̄i hieronimi ad marcum pb̄rm calcide [20]). xlvi. | Decreueram [21]) quidem utendum | mihi psalmistę uoce dicentis cū | consister& —

f. 127^b qui hinc [22]) su|mus plurimum salutamus. hieronim; | ad auitum ubi ea que in libris periar|con aduersus fidem catholicam sunt | pandit [23]). xlvii | Ante [24]) annos circiter decem sc̄s uir pā|machius. ad me cuiusdam scidulam [25]) | —

---

[1]) medicus ut parcat — [2]) Ausg. in der Fortsetzung desselben Briefes — [3]) Tertia id est extrema propositio tua — [4]) ad Pammachium — [5]) l. c. 568 — [6]) tibi *add.* — [7]) fratribus salutem *add.* — [8]) l. c. 744 Schedulae — [9]) affecere — [10]) XXX 288 — [11]) de — uiro *om.* — [12]) XXII 653 — [13]) qualiter — differant *om.* — [14]) l. c. 1192 — [15]) loquetur — [16]) vindicent in ecclesia — [17]) *om.* — [18]) l. c. 676 — [99]) ἀνώνυμον ἀδέσποτον — [20]) *om.* — [21]) l. c. 359 — [22]) hic — [23]) Ad Avitum. Quid cavendum in libris περὶ ἀρχῶν — [24]) l. c. 1059 — [25]) schedulas

f. 134 que sibi cauen|da sint nouerit. Incip̄ definitio fidei | simbuliq; niceni concilii.[1] | XLVIII | Credimus[2] in unum dm̄ patrem om̄i potentem —

f. 137ᵇ celorum hereditatione non ambi gua sunt sortiti. | Epła sc̄i hieronimi ad exuperantiū | XLVIIII | Inter[3] om̄a que mihi sc̄i fris quinti|lianė amicitie prestiterunt —

f. 138 habebis hospites. | Hieronimi ad rusticū exortatoria | sup poenitentē.[4] L | Quod[5] ignotus ad ignotum audeo scri|bere scę ancille xp̄i edibie; & filii mee | coniugis tuę arthemie —

f. 142ᵇ qm̄ mandata tua non | sum oblitus. ad desideriū. L.I. Lectus[6] sermo[7] dignationis tuę quem | mihi necopinanti tua ueniuolen tia tribuit. —

f. 143 paulatim scribi fa ciam si uolueris. Exp | Incip̄ epła sc̄i hieronimi de tribus | uirtutibus. LII | Tres[8] quodammodo uirtutes dī assu mens —

f. 146ᵇ ascendere ad sapientiā | & uirtutem dī xp̄m ih̄m cui est gła | & uirtus & imperium in secła secłorū | amen.[9] Exp. | Incipit ad dardanum de terra re|promissionis[10] LIII | Queris[11] dardane xp̄ianorum nobi|lissime & nobilium xp̄ianissime | —

f. 150 quo|rum alterum pudoris alterum cari|tatis est. Exp. ad dardanum. | Incipit epła epiphani cyprii mis|sa ad iohannem a sc̄o hieronimo trans|latam.[12] LIIII | Domino dilectissimo fr̄i iohanni ep̄o. | epyphanius. | Oportebat[13] nos | dił me clericatus —

f. 155ᵇ ad puersitatem | sui inducat erroris.[14] exp. ad iohannē. | epła sc̄i hieronimi ad lucinum be ticum.[15] LV | Necopinanti[16] mihi subito littere | tue reddite sunt que quanto in|sperate —

f. 157ᵇ litterarum | uicissitudine sentiamus. Exp. | Epistł sc̄i hieronimi contra helui dium. de uirginitate sc̄e | marie. LVI | Nup[17] rogatus a fratribus. ut ad|uersus libellum cuiusdam | heluidii responderem face|re distuli. —

---

1) ep. seu explanatio fidei ad Cyrillum — 2) XXX 176 — 3) XXII 1191 — 4) ad Rusticum. De poenitentia — 5) l. c. 1038 — 6) l. c. 492 — 7) Lecto sermone — 8) XXX 116 — 9) *om.* — 10) promissionis — 11) XXII 1099 — 12) ep. S. Epiphanii ad Ioannem episcopum Ierosolymorum a Hieronymo latine reddita — 13) l. c. 517 — 14) Opto — in domino *add.* — 15) Ad Lucinium — 16) l. c. 669 — 17) XXIII 183

f. 167 ser|uus dñi pariter experiatur & mater. | Epła beati hieronimi aduersus uigi|lantium ubiq̧ arguit blasphemias. [1]) | LVII. | Iustum [2]) quidem fuerat nequaquam | tibi litteris satisfacere. qui tuis au|ribus non credidisti. neq; eñi scidule | potes [3]) adquiescere. —

f. 169 ut audeas [4]) & tace|as. ut intellegas & sic loquaris. | Epła sc̄i hieronimi ad ripariũ | pb̄rũ contra [5]) uigilantiũ [5]) LVIII | Acceptis [6]) (is *in ras.*) primũ (ũ *in ras.*) literis tuis ñ | respondere —

f. 170 excidentur & in ignẽ | mittentur. [7]) Item sc̄i hieronimi | aduersus uigilantium [8]) LVIIII | Multa [9]) in orbe monstra gene|rata sunt. centaurus [10]) et si|renas. ululas & onocrotalos. —

f. 176ᵇ maritos earum xp̄i minis|terio arbitrantur indignos. | *m. rec. über der Zeile* Adusus [11]) magnũ oratorẽ urbis Rome. LX. | Sebesiũ [12]) nr̃m tuis monitis pro|fecisse. non tam epła tua | —

f. 178ᵇ sed iam epłaris angus|tia finienda est. Epła | sc̄i hiero|nimi ad ruphinũ pb̄rũ rome de iudi|cio salomonis in sectione paruuli. [13]) LXI | Multum [14]) in utramq; partẽ crebro | —

f. 180ᵇ dictaui uulnus sustinuerim. | Epistł sci hieronimi ad uitalem | pb̄rũ de salomone & achaz. | LXII Quomodo salomon & achaz undecim annorum genuisse dican|tur filios. [15]) zenon [16]) nauclerus p̧ quem mihi dicis tuę sc̄itatis lite|ras ẽẽ transmissas. —

f. 182 nr̃a ui|cissim p̧ desideriũ missa suscipe. | hier̃ ad florentinũ de hortu amicitie. [17]) | LXIII Quantus [18]) beatitudinis tue ru|mur (*corr. ead. m.*) diuersa popłorum ora com|pleuerit —

f. 182ᵇ catena languoris innector. [19]) ad eundem. [20]) | In [21]) ea mihi parte heremi cõmoran|ti quę iuxta syriã sarracenis iun|gitur —

f. 183 instan|ter negotium ꝓsequatur. [22]) | LXV hieronim; ad abigaũ spanũ. [23]) Quamquã [24]) mihi mul|torũ si inconscius (*corr.*) pec|catorum & cotidie —

f. 184 p̧ te oppido salutam; — | Ad castricianũ ut de ᶜᵉcitate que ei | contigit ñ debeat c̃tristari. [25]) LXVI | Sc̃s [26]) filius m̃s eraclius dia-

---

[1]) Ad Vigilantium — [2]) XXII 602 — [3]) poteris — [4]) audias — [5]) *om.* — [6]) l. c. 906 — [7]) excidetur — mittetur — [8]) Contra Vigilantium liber unus — [9]) XXIII 339 — [10]) centauros — [11]) Ad — [12]) XXII 664 — [13]) de iurgio duarum meretricum et iudicio Sal. — [14]) l. c. 682 — [15]) quomodo—filios *om.* — [16]) l. c. 673 — [17]) ad Florentium — [18]) l. c. 335 [19]) Valein Christo *add.* — [20]) Ad Florentium — [21]) l. c. 336 — [22]) Cupio—in Christo *add.* — [23]) *om.* — [24]) l. c. 689 — [25]) Ad Castrutium — [26]) l. c. 651

conus mihi rettulit quod cupiditati nrē [1]) scissam [2]) usq: uenisses. & homo pannonius id est terrenū animal non timueris hadriatici maris extus [3]) et ęgei atq: ioni [4]) subire discrimina. | — non desperamus aduentū tuum. quod si sc̄s diaconus portitor lite| *unter der Zeile* rarum tuis — duplicat [5]). Explicit.

356. membr. Grossquart. foliorum 191. saec. IX-X. [6])

f. 1 rarum tuis rursum amplexibus | — fęnoris duplicat. [5]) hieronim: | ad sabianum diac̄o lapsum. [7]) LXVII Samuhel [8]) quondā lugebat sau|lem. quod [9]) poenituerat dn̄m —

f. 5ᵇ maledictioni [10]) ꝓxima cuius consū|matio [11]) conbustionem. | hierō ad iulianū diac̄ aquilegie. [12]) | LXVIIII Antiquus [13]) sermo est mendaces faciunt ut nec [14]) uera dicentibus | credatur. —

f. 6 sermonib; lętiorem expl. | ad iulianum. hic ad niceā ypodiac̄ aqleię LXVIIII Turpilius [15]) comicus tractans | de uicissitudine literarum sola inquid res est quę homines | absentes presentes faciat [16]) —

f. 6ᵇ literas uel indignantis accipiā. | Expl. ad niceam. | Epła sc̄i hieronimi ad rusticū monach̄ | LXX Nihil [17]) est [18]) xp̄iano felicius cui ꝓmittuntur regna [19]) —

f. 13 durum grande difficile. | sed magna sunt premia. | hierō ad paulū senē mon̄ [20]) concordie | LXXI Humane [21]) uitę breuitas dam|natio delictorum est. & in ipso | sępe lucis exordio —

f. 14 si sp̄s sc̄s adfla|uerit nauigabunt. hierō ad chro|matiū Iouiṇianū [22]) & eusebium. | LXXII Non [23]) deb& charta diuidere quos | amor mutuus copulauit —

f. 15 confusa turbatur | oratio. amor ordinem nescit. | hierō ad chrisocomā [24]) monachū aqleiae | LXXIII Qui [25]) circa te affectus meus sit | km̄s ambobus heliodorus tibi potuit fideliter nuntiare. —

---

[1]) cupiditate nostri — [2]) Cissam — [3]) aestus — [4]) Ionii — [5]) duplicari — [6]) Fortsetzung der vorhergehenden Handschrift — [7]) Ad Sabinianum lapsum — [8]) l. c. 1195 — [9]) quia — [10]) maledicto — [11]) fit in *add.* — [12]) Aquileiae diac. — [13]) l. c. 337 — [14]) sibi *add.* — [15]) l. c. 341 — [16]) facit — [17]) l. c. 1072 — [18]) *om.* — [19]) promittitur regnum — [20]) *om.* — [21]) l. c. 343 — [22]) Iovinum — [23]) l. c. 338 — [24]) Chrysogonum — [25]) l. c. 342

f. 15ᵇ non habuisse quod scri beris [1]). expl. | Hieronimus ad antoninum [2]) | LXXIIII Dn̄s [3]) nr̄ humilitatis magister | disceptantib; de dignitate —

f. 16 conseruus inpertias. uale in dn̄o. LXXV Ad theodosiū & ceteros anachoritas | intrinsecus cōmorantes. [4]) | Quam [5]) uellem | | nunc ur̄o interesse conuentui & ad|mirandum —

ibid. optati litoris ꝑsequatur. | hieronimus ad minerbiū & alexan drum monachos de resurrectione car|nis. [6]) In [7]) ipso iam ꝑfectionis articulo | sc̄i fr̄is nr̄i sisinnii —

f. 24 inmutabimur. quorum qui [8]) sen|sus sit supra diximus. Explicit de | resurrectione carnis hieronimus. cypriano pb̄ro de psał. LXXXVII** [9]) | Frat̄ [10]) km̄e cypriane scito prenos|cens quia si scribatur extre ma [11]) —

f. 25 confitentis [12]) dī auxilio deseretur. explicit | hieronimi pb̄ri apologeticū ad pā|machium. [13]) LXXVIII. | Quod [14]) ad te hucusq; non scrip|si. causa fuit silentiū tuū. | Verebar eni —

f. 35ᵇ uel la|zarum sequi uel diuitem. | Itē hieronim: adpāmachium. LXXX | Christiani [15]) interdum pudioris ÷ | etiam apud amicos tacere. | —

f. 36ᵇ uniuerso loquatur | hominum generi. Hieronim; ad pā|machiū & marcello. [16]) LXXXI. | Rursum [17]) orientalibus uos locuple|to mercibus. & alexandrinus [18]) | opes —

f. 37ᵇ longo tempore are|facta moriantur. expł ad pāmachiū. | hieronim; ad domnionem | Litterę [19]) tuę & amorem sonant | pariter. [20]) & querellā. —

f. 40 Volo oms̄ qui ꝑpter noc|turnos forsitan metus soli cubi|tare non possunt uxores ducere | Expłic ad dōnionē. epła sc̄i hieronimi | ad eustochiū filiā sc̄e paule [21]) de uirgini|tate seruanda. [22]) LXXXIII. | Audi [23]) filia & uide & inclina aurem | —

---

[1]) scriberes — [2]) monachum *add.* — [3]) l. c. 345 — [4]) *om.* — [5]) l. c 331 — [6]) de carnis *om.* — [7]) l. c. 966 — [8]) quis — [9]) Ad Cyprianum presb. — [10]) (l. c. 1166) Anfang stimmt nicht — [11]) l. c. 1177 quod in singulari numero si scribatur extrema — [12]) contemnentis (*al.* confidentis) — [13]) ep. seu liber apologeticus ad Pammachium pro libris contra Iovinianum — [14]) l. c. 493 — [15]) l. c. 511 — [16]) Marcellam — [17]) l. c. 790 — [18]) Alexandrinas — [19]) l. c. 512 — [20]) pariter sonant — [21]) Paulae filiam. — [22]) de custodia virginitatis — [23]) l. c. 394

f. 56 & flumina non cooperient [1]) eã. | hieronim; ad asellã de fictis ami|citiis qui sibi detrahebant. [2]) | LXXXIII. | Si [3]) tibi putem a me gr̃as referri | possem [4]) non sapiam. potens ÷ | —

f. 57[b] tuis precib; mitigat. [5]) Explic epła hieronimi ad uirgines hemonenses | LXXXV. | Chartę [6]) exiguitas. indicium | solitudinis est. Et idcirco lon|gum sermonem —

f. 58 tuus nequam est. Explic epła | Itẽ ad demetriadem. [7]) | LXXXVI Inter [8]) om̃s materias quas ab adu|lescentia —

f. 68 quorum [9]) imitatio forma uirtutis est. | Epła sc̃i hieronimi ad aletã [10]) de in|stitutione filię. LXXXVI* | Apostolus [11]) paulus scribens ad co|rinthios & ruden [12]) xp̃i ecclam | —

f. 73 sponsam xp̃i erudiã | regnis celestib; offerenda [13]). | Explicit ad leta. hieronimus ad | fabiola de ueste sacerdotali | LXXXVI Vsq; [14]) hodie in lectione uete|ris testam̃ti —

f. 80 meis sũ uiribus | estimandus. Explic ad fabiolam | hier̃ ad matrẽ & filiã in galeis cõmanentib. [15]) ||Retulit [16]) mihi quidam fr̃e gallia | se habere sororem —

f. 83[b] tu itineris | longitudinem. explc prephatio. | Primum scire uos [17]) cupio soror —

f. 84 ignos|cat uł tempori. expl. ad matrẽ ad filiã. | Item hierõ epła ad castorinã matertera. | Iohannes [18]) idem apłs & euange lista. in epła sua ait. qui [19]) XCI odit | fr̃m suũ —

f. 84[b] cum lecta fuerit absolu&.| expl. ad castorinã. hieronim| ad furiã de uiduitate seruanda. XCII. | Obsecras [20]) litteris & supp|ciliter deprecaris —

f. 90 de secundis | nuptiis cogitabis. Expł ad furiam | Incp̃ ad saluinam consolatoria de | nebridio & uiduitate seruanda. [21]) | XCIII | Vereor [22]) ne officium putet [23]) | ambitio & quod illius exem|plo —

f. 95 occultũ iudiciũ legentiũ [24]) pti|mestico. Expl ad saluinã de uiduitate. Hieroñ ad aggeruciã [25]) de monogamia. | XCIIII | In [26]) uetere uia nouam semitã | querimus —

---

[1]) operient — [2]) de — detrahebant *om.* — [3]) l. c. 480 — [4]) gratias a me referri posse — [5]) mitiga — [6]) l. c. 344 — [7]) de servanda virginitate *add.* — [8]) l. c. 1107 — [9]) quarum — [10]) Laetam — [11]) l. c. 867 — [12]) rudem — [13]) offerendam — [14]) l. c. 608 — [15]) in Gallia commorantes — [16]) l. c. 953 — [17]) vos scire — [18]) l. c. 346 — [19]) quicumque — [20]) l. c. 550 — [21]) consolatoria — servanda *om.* — [22]) l. c. 724— [23]) putetur — [24]) legentium iudicium — [25]) Ageruchiam — [26]) l. c. 1046

f. 102 sub | nomine tuo titulum possidebit. | Explicit ad aggeruciam de mono|gamia. Incip̄ ad hedibiā questione | Scī hierō pb̄ri numero duodecim [1] | xcv | Ignota [2] uultu fidei mihi ar|dore notissima es. —

f. 102ᵇ & ego adimplebo [3] illud. | ɪ Interrogas. quomodo p̄fectus esse | quis possit. —

f. 116 (xɪɪ) & accendun|tur [4] extinguntur in nobis. | Expłic ad hedibiā questionū. ᴄʏᴍᴍʏ|ᴋɪωɴ. Incipiunt capitula questio | ad algasiam. [5] | ɪ Quur [6] Johannes discipulos suos mit|tit ad dnm̄ ut interrogarent eum. | tu es q̄ uenturus es. an̄ [7] aliū expectam; | cum prius ipse de eodem dixerit. ec|ce agn; dī. ecce qui tollit peccatū [8] mundi —

f. 116ᵇ (xɪ) homo peccati et rełiq | Ad algasiam questionū ᴍᴍɪᴋɪωɴ. | Incipiunt questiones scī heroni|mi ad algasiam [9]. | xcvɪ | Filius m̄s apodemius qui int̄|pretationem nominis sui | —

f. 117 sup mel | ori meo. | ɪ Quur Joh̄s discipulos—mundi. De hac questio|ne in conmentariis —

f. 133ᵇ (xɪ) mendacium | id est antichristum suscepturi sint [10] | Expłic ad algasiā questn̄s num̄. xɪ. | Incip̄ ad marcellā de [11] q̄nq; quęstionib; | noui testamenti uł de his q̄ dn̄o occursu|ri sunt. hieronimus. xcvɪɪ. | ɪ Magnis [12] nos prouocas ques|tionibus & torpens otio | —

f. 135 (v) describuntur. apud quos ēē [13] | dignatur. Expl de v. questionib; | Itē ad marcellā hierō de onaso. xcvɪɪ. | Medici [14] quos uocant chirurgicos | crudeles putantur —

f. 135ᵇ dissertus [15] uideri poteris. Expl. | hieronim; marcelle de hebręicis no|minibus & uerbis [16] xcvɪɪɪ | Nuper [17] cum pariter essemus n̄ | p̄ epłam ut ante consueueras | —

f. 136 uelis audire que tacita sunt. Expl. | hieř. ad marcellā de .x. nominibus | q̄bus apud hebreos ds̄ uocatur. xcvɪɪɪɪ | Nonagesimum [18] psalmū legens | in eo loco —

---

[1] Hier. ad Hedybiam de quaest. xɪɪ — [2] l. c. 981 — [3] implebo — [4] et *add.* — [5] Ad Alg. capitula xɪ quaest. Algasiae ad Hier. — [6] l. c. 1006 — [7] an — [8] peccata — [9] Hier. ad Alg. de quaest. xɪ — [10] sunt — [11] de quinque q. n. *etc. om.* — [12] l. c. 586 — [13] vel non esse *add.* — [14] l. c. 473 — [15] disertus — [16] ad eandem Marc. de quibusd. hebraeis nominib. — [17] l. c. 430 — [18] l. c. 428

f. 136ᵇ in lingua nr̃a habere possumus. AIKNACIKEBAC [1]). Salonas. Expl. de. x. nom̃. Itẽ ad [2]) marcellã de [3]) fide nr̃a et dogmata heretica. CI Testimonia [4]) de iohis euangelio congregata —

f. 137ᵇ sentirẽ a me uolueris sciscitari. | Expl. contra montanum. Item ad marcellã de blasphemia in sp̃m sc̃m inremissibile [5]).; CII Breuis [6]) questiuncula quã | misisti & apta responsio est. —

f. 138 epl̃a quam commentariolum dictarem; | Expl hieronim; ad [7]) marcellam de tractatorib; suis [8]) c.III. | Post [9]) priorem epl̃a in qua de hebreis | uerbis pauca pstrinxeram. —

f. 139 aquã ubi bos & asinus calcant. expl. CIIII | hieronimus ad marcellam de muneribus Ut [10]) absentia [11]) corporũ — accendisse sit gratũ. Item ad marcellã de [12]) urbe secedendũ. |CV Ambrosius [13]) quo chartas sumptus no|tarius [14]) (u *ex* o) ministrante tam innumerabiles libros —

f. 140 ut uulgo d̄r amatoriȩ | cantiones [15]). Vale. Expl. Item ad marcellam ne contristetur [16]) de egrotatione. blesille. | Abraham [17]) temptatur in filio & fide|lior inuenitur. —

f. 141 cum dñs ej dict; | sit belzebub. Itẽ epl̃a sc̃i hieronimi. | ad [18]) marcellam [19]). | c.VII. Epistole [20]) officiũ est de re fami|liari aut de cotidiana —

f. 144 secta|mur etiam minor apdentes. *(corr. m. post.)* | Expl. Itẽ. ad marcellam [21]). | CVIII. Beatus [22]) pamphilus martyr | cuius uitam eusebius cesari|ensis ep̃s —

f. 145ᵇ somno frustetur [23]) infir|mitas. Ep̃l. It̃ ad marcellam. | CVIIII. Ut [24]) tam paruã epl̃am scriberem | causȩ duplicis fuit. — xp̃ianã simul alligat² et [25]) | mater. Ep̃l. Hier̃ ad marcellam [26]). |

---

[1]) Athenas, Thebas — [2]) eamdem *add.* — [3]) de f. n. et d. h. *om.* — [4]) l. c. 474 — [5]) Ad Marc. contra Novatianos haereticos — [6]) l. c. 477 Brevis est — [7]) eamdem *add.* — [8]) de tr. s. *om.* — [9]) l. c. 431 — [10]) l. c. 480 — [11]) absentiam — [12]) de urbe s. *om.* — [13]) l. c. 478 — [14]) notarios — [15]) l. c. 480 adn. d. — [16]) ne contr. *om.* — [17]) l. c. 463 — [18]) eamdem *add.* — [19]) de Ephod et Taraphim *add.* — [20]) l. c. 435 Epistolare — [21]) de locis aliquot psalmi CXXVI *add.* — [22]) l. c. 448 — [23]) frustaretur — [24]) l. c. 446 — [25]) diligatur — [26]) ad Paulam de alphab. heb. psalmi CXVIII

Nudius [1]) | tertius cum centesimũ | octauodecimum [2]) psalmum | —

f. 147 satanan [3]) sub pe|dib; nr̃is uelociter ep̃l. cxi. | hieronim; marcelle de diapsalma [4]). | Quę [5]) acceperis reddenda cũ feno|re sunt [6]) —

f. 148 stultam | habere scientiam nescientũ [7]). ep̃l | Incip̃ ad heliodorũ ep̃m de [8]) pitha|phium nepotiani ep̃i [9]). cxii | Grandes [10]) materias ingenia | parua non sufferunt. —

f. 153ᵇ de eo loq numquã desinamus. | Hieronimus consolatoria ad tyrasiũ | de morte filie suę [11]). cxiii. | Benedicto [12]) & dilectissimo parenti [13]) | tyrasio hier̃. caritatis [14]) tue | scripta pcepi. in [15]) quib; animũ tuũ | dolore cõmotum. —

f. 155ᵇ eos qui dormierunt. in xp̃o [16]) addu|c& cum illo [17]) hieronim; ad iulianum | exortatoriã [18]) de pignorib; consultum. | cxiiii Filius [19]) ms̃ fr̃ tuus ausonius in ipso iã | —

f. 158ᵇ sit tibi tanti dux femina facti. | Ep̃l ad iulianum. Consolatoria. hierõ | ad paulã de dormitione [20]) blesille [21]). | cxv Quis [22]) dabit capiti meo aquam. | & oculis meis fontẽ lacrima|rũ —

f. 162ᵇ loquentẽ cũ sorore. cum | matre. am̃ [23]) Expł de dormitione blesille. | Inc̃ epithapiũ sc̃e paule a sc̃o hieroni|mo editum [24]) | Si [25]) cuncta mei corporis [26]) membra uer|terent —

f. 175 impleuit annos [27]) lvi. mensibus viii. diebus xxi. cvii. | hier̃m; ad teodorũ spanã de morte lucini [28]). | Lugubri [29]) nuntio c̃sternatus sup sc̃i | & uenerabilis mihi dormitione lucini | —

f. 176 ego [30]) dormio | & cor meum uigilat. Hier̃ ad ocea|nũ de morte fabiole. | cxviii Plures [31]) anni sunt quos [32]) sup dormitione blesille. paulam —

---

[1]) l. c. 441 — [2]) octavum decimum — [3]) Satanam — [4]) ad eamdem Marcellam. De voce diapsalma — [5]) l. c. 433 — [6]) sunt cum foenore — [7]) nescientium — [8]) ep. de *om.* — [9]) *om.* — [10]) l. c. 589 — [11]) ad Tyrasium super filiae suae consolatoria (ad Turasium presbyterum) — [12]) (Cyprianus bened. & dil. parenti Turasio in domino aeternam sal.) — [13]) *om.* — [14]) XXX 278 (IV 434) — [15]) *(om.)* — [16]) (Jesu) — [17]) Haec tibi — armare *add.* (Haec tibi — armare. Opto — meminisse *add.*) — [18]) exort. de p. c. *om.* — [19]) XXII 960 — [20]) super obitu — [21]) filiae *add.* — [22]) l. c. 465 — [23]) *om.* — [24]) Ad Eustochium virginem. Epitaphium Paulae matris — [25]) l. c. 878 — [26]) corporis mei — [27]) annis — [28]) ad Theodoram viduam — [29]) l. c. 685 — [30]) *om.* — [31]) l. c. 690 — [32]) quod

f. 180[b] suphabundauit grā. Cui plus dimittit. plus amat. | Explič de morte fabiole. Incip ad mar|cellam de exitu leę. hieronimus [1]) cxviii Cum [2]) hora ferme tertia hodier|ne diei —

f. 181 ut possimus esse | perpetui. Itē ad marcellā. hier | de uita & obitū [3]) aselle. | Nemo [4]) reprehendat qđ in eplis ali|quos aut laudam: aut carpim; | —

f. 182 noxie timeant. suscipiant [5]) sacerdotes. | hierō ad innocentiū de [6]) septies pcussa. | cxxi Sepe [7]) a me innocenti kme postulasti | ut de ej rei miraculo — flagitare ñ poteris. | Igitur. uergellenoꝝ [8]) ciuitas haut pcul | —

f. 184 ut redditam uitę redder& | libertati. Ad principiā uirginē | de uita sc̄e marcelle hieronim; [9]) | cxxii | Sępe [10]) & multum flagitas uirgo | xp̄i principia ut memoriam scę fe|mine marcelle —

f. 187[b] & dō & legentibus placere desiderans. | Explic ad principiā uirginē. Incip | ad pammachiū de morte pauline [11]). | Sanato [12]) uulnere [13]) & in cicatrice [14]) | supducte cutis [15]) —

f. 191[b] dulci somno fruitur tu duarum | medius.ad xp̄m leuius subuolabis. ||

5762. membr. 4. foliorum 130. saec. X.

f. 1 *(halb ausradirt)* in libano. quia nimirū sc̄e ecła que ex causis | singulis tētam̄ta pdeant p discretionē —

f. 3 [16]) alie|na delicta ñ ualeat his quē adhuc ppria deuastant ||

f. 3[b] *manu rec.* Regulae. S. Augustini pars. | hae s̄ que ut obseruetis pręcipimus in mo|nasterio constituti. —

f. 16[b] Ille uerus. ē | monachus qui aurū contēnet & scripturas secta|| f. 17 *Über der Zeile* agustinus ad hieronimū. [17]) | Dn̄o carissimo & desiderantissimo [18]) & | honorando [19]) fratri & c̄prb̄o hieronimo | agustinus in dn̄o salutē. Audiui [20]) pue|nisse ī manus tuas —

---

[1]) *om.* — [2]) l. c. 425 — [3]) ad Marcellam. De laudibus — [4]) l. c. 427 — [5]) suspiciant — [6]) muliere *add.* — [7]) l. c. 326 — [8]) Vercellae Ligurum — [9]) Ad P. virg. sive Marcellae viduae epitaphium — [10]) l. c. 1087 — [11]) de m. p. *om.* — [12]) l. c. 639 — [13]) vulneri — [14]) cicatricem — [15]) cuti — [16]) fol. 2 oben: Liber sc̃ti 94 columbani de bobio — [17]) *om.* (Ep. Aug. ad H.) — [18]) desideratissimo — [19]) in Christo — [20]) Aug. epp. II LXVII XXXIII. 236 (Hieron. ep. CI XXII 829)

f. 17ᵇ de te in dn̄o gloriant.[1]) respt hieronim.[2]) | dn̄o uere sc̄o & [3]) beatissimo pape agustino | hieronimus in dn̄o[4]) salutē. In ipso pfectionis | articulo —

f. 18ᵇ disceremus.[5]) explicit. dn̄o[6]) uere sc̄o[7]) | beatissimo papę agustino. hieronimus in xp̄o | salutē. Anno[8]) p̄terito p fratrē nr̄m austeriū[9]) | —

f. 19 suscipiende papa | Agusti[10]) | Dn̄o beatissimo & merito uenerando || f. 19ᵇ fratri & c̄sacerdoti p̄sidio agustinus in dn̄o sa|lutē. Sicut[11]) p̄sens rogaui — co|gnouero. explicit. agustini. hieronimi[12]) Cur[13]) itaq: conor c̄tra tractū fluminis[14]) —

f. 24 ᵃᵈpristinā concordiā reuertisse | Item agustinus[15]). Dn̄o uere sc̄o & beatissimo | papae agustino hieronimus[16]) | crebas[17]) ad me epitalas *(sic)* dirigis —

f. 26 fatias puenire. expicit. agustini ad hieronim̄ | Dn̄o dilectissimo & cultu sincerissimo carita|tis obseruando adque amplectendo fratri & | prb̄o[18]) hieronimo agustinos. habeo[19]) gratiā qđ[20]) | subscripta —

f. 32 p̄sentiā tuā.[21]) explicit | hieronimus agustino[22]) | Venerabili[23]) papae ag̃t hieronimus[24]). Uirū[25]) uenera|bilē[26]) fratrem meū filium dignationis tuae orosium —

f. 33 amisimus. expli | Item ad eundem | Dn̄o sc̄o ac beatissimo | papae agustino hieronimus omni[27]) quidē tēpo|re —

f. 33ᵇ beatissime papa. ad ipsū expł | Multi[28]) utroq: claudicant pede — sempit̃na. explicit | hieronim̄ alypio agustino episcopis[29]) | Dn̄o uere sc̄is atq; omni affectione ac iure | uenerandis alypio & agustino episcopis. hie|| f. 34 ronimus in xp̄o salutē. Sc̄s[30]) inocentius | prb̄t qui huius sermonis. ē petitor[31]) —

---

[1]) gaudent. Memor — frater (gloriantur. Memor — frater) — [2]) *om.* (H. ad A.) — [3]) ac — [4]) Christo (domino) — [5]) Misit mihi — te salutat *add.* — [6]) vorher ad Aug. — [7]) et *add.* — [8]) XXII 831 — [9]) Asterium — [10]) ad Praesidium *add.* — [11]) l. c. 945 — [12]) Aug. ad Hieron. — [13]) l. c. 911 (Anf. des Briefes 909). — [14]) fluminis tractum — [15]) ad Aug. — [16]) in domino salutem *add.* — [17]) l. c. 834 — [18]) compresbytero — [19]) l. c. 647 — [20]) pro *add.* — [21]) l. c. 834 (Ende des Briefes Ex quo coepi) — [22]) ad Aug. — [23]) Domino vere sancto et omni mihi affectione venerabili — [24]) in Christo sal. *add.* — [25]) l. c. 1161 — [26]) honorabilem — [27]) l. c. 1179 — [28]) (ad Aug.) l. c. 1180 — [29]) ad Alyp. et Aug. — [30]) l. c. 1181 — [31]) portitor

f. 35 uenerabiles patres. Explanatione fidei sci hierō | ad agustinū & alypium epis missa. | Credimus [1] in dm̄ patrē omnipotentē cunc|toꝝ —

f. 38ᵇ heriticū conꝑbabit. explicit | hieronimi ad amandū prb̄m [2] Breuis [3] epła longas ex|planare —

f. 39ᵇ saeuit. ut misereat. explcit | responsio ad quē supra [4] || f. 40 Propositio [5] fuit de eadē apostoli —

f. 41 totus in cunctis; explicit. | hieronimi ad marcum prb̄m calcide [6] Decreueram [7] quidē utendū mihi psalmiste uo|ce —

f. 42 plurimū salu|tamus; explicit || f. 42ᵇ sci hieronimi ad exuperantiū | Int [8] ōnia quae mihi sci frs quintilianę [9] —

f. 43ᵇ habebis hospites. explicit. ad desideriū | Lectus [10] sermo [11] dignationis tuae. —

f. 44ᵇ fatiā si uo|lueris. explicit. hieronim̄. de trib̄. uirtib: | Tres [12] quodāmodo uirtutes dī —

f. 48 negotiū ꝓsequat; [13] hieronimus| ad abigaum spanum [14] | Quāquam [15] mih multoꝝ sim conscius pecca|toꝝ —

f. 49ᵇ n̄ de|beat c̄tristari [16] Scs [17] filius [18] eraclius diaconus | —

f. 51ᵇ magnitudine ✶ fenoris duplicatā [19] | ad sabianū diaconū [20] lapsum. Samuel [21] | quondā lugebat saulē —

f. 59ᵇ cuius consumatio in con|bustione. [22] explicit; hyeronimus ad iulianū diconum aquileiae [23] | Antiquus [24] sermo est mendaces fatiunt | ut nec [25] uera dicentib: credat. —

f. 60 sermonib: | leciorem. hyeronim' ad niceā ypodiaconū aqleie. | Turpilius [26] comicus tractans de uicissitudi|ne litterarū. sola inquit res. ē. quae homines | absentes. p̄sentes fatiat [27] —

f. 60ᵇ indigantis accipiam explicit || f. 61 hyeronimus ad rusticum monahum | Nihil [28] est [29] xp̄iano felicius —

---

[1] ? — [2] *om.* Domino vere sancto — Hier. — [3] XXII 560 — [4] Fortsetzung desselben Briefes — [5] Tertia id est extrema propositio tua — [6] *om.* — [7] l. c. 359 — [8] l. c. 1191 — [9] Quintiliani — [10] l. c. 492 — [11] lecto sermone — [12] XXX 116 — [13] (ep. ad Florentium. In ea mihi) l. c. 337 Cupio — in Christo *add.* — [14] *om.* — [15] XXII 689 — [16] ? — [17] ad Castrutium l. c. 651 — [18] meus *add.* — [19] duplicari — [20] *om.* — [21] l. c. 1195 — [22] fit in combustionem — [23] Aquileiae diac. — [24] l. c. 337 — [25] sibi *add.* — [26] l. c. 311 — [27] facit — [28] l. c. 1072 — [29] *om.*

f. 73 sed magna sunt p̃mia; hieronimus ad paulũ senẽ | monahũ [1]) concordiae humane [2]) uite breuitas. | damnatio —

f. 74ᵇ sp̃s sc̃s adflauerit nauigabunt. hieroni | ad chromatiũ iouianũ [3]) & eusebiũ | Non [4]) deb& (b *ex* u) charta diuidere. quos amor mutuus | —

f. 77 amor ordinẽ nescit | hieronimus ad crissocomã [5]) monachũ aquileiae | qui [6]) circa te affectus meus sit. —

f. 78ᵇ conseruus inpcias [7]) uale in dño [8]) | ad theodosiũ & c&eros anachoritas intrinsecus | c̃omorantes [9]) Quam [10]) uellem nunc uestro int|ẽẽ. conuentui —

f. 79 optati lito|ris ꝓsequat'. hiro. ad mineruiũ & alexandrũ moñ || f. 79ᵇ de resurrectionis *(corr.)* carnis [11]) | In [12]) ipso iam ꝑfectionis articulo sc̃i fratris | nr̃i sisinnii. —

f. 97ᵇ quorũ qui [13]) sensus sit | supra diximus. Epistl̃ de resurre | carnis. hieronimus. cypria|no prb̃o de psalmo. LXXXVIIII [14]) | Fr̃t karissime cypriane scito p̃no|scens [15]) —

f. 101 dĩ | auxilio deseretur. explicit. | Quid sit q̃d in matheo scriptũ.ẽ. [16]) di|co autẽ uobis. ñ bibã amodo de hoc | genimine uitis. —

f. 102ᵇ sanguinẽ suũ; III | Quae causa sit. ut de resurrectione | —

f. 103 uisũ ẽẽ demonstrans. IIII. | Quomodo iuxta matheũ uespere | sabbati —

f. 105 repperit [17]) feminaꝝ; V | Quomodo iusta matheũ maria mag|dalenę —

f. 108 ibiᵐᵉ u'de|bunt. VI. Quomod custodiente militũ | turba. —

f. 109 claritate uincente; VII | Quomodo matheus scribit & marcus. [18]) | quod mandatũ sit [19]) —

f. 110 fecisse narrat; VIII. | Quid signific&. q̃d in euangelista | matheo scriptũ ẽ. ihs autẽ clam|ans —

f. 112ᵇ eius inditũ [20]); VIIII | Quomodo saluator secundum iohannem | —

---

[1]) *om.* — [2]) l. c. 343 — [3]) Jovinum — [4]) l. c. 338 — [5]) Chrysogonum — [6]) l. c. 342 — [7]) impertias — [8]) (Ende des Briefes ad Antonium monachum) l. c. 346 — [9]) int. com. *om.* — [10]) l. c. 331 — [11]) de res. c. *om.* — [12]) l. c. 966 — [13]) quis — [14]) ad Cyprian. presb. l. c. 1166 — [15]) Anfang stimmt nicht — [16]) (ad Hedybiam de quaest. x I) praef. u. cap. I. fehlen. quomodo accipiendum sit illud salvatoris apud Matthaeum l. c. 985 — [17]) ruperit — [18]) et Marcus scribant — [19]) apostolis mandatum — [20]) inclyum

f. 117 non sint hominib: mti|ti sed dō [1]); Incipiunt capła ad galasiā [2]) f. 117b Filius [3]) meus | apodemius qui in tptationē — f. 118b sup me lorio [4]) meo; .I. | Cur iohannes discipulos — f. 130 (capl. v.) fuit dominicae uoluntatis; Deniq: apostoli in lege [5]) ||

341. membr. fol. 2 col. foliorum 218. saec. X—XI.

Erstes Vorsetzblatt: Excerpte aus Isidor s. XII || *Zweites Vorsetzblatt:*

саииѡн|кіа Me pater ingenitus genuit sermone coaeuam | — грьэсэс тікь Pulchra medela fio balbis dū reddo loquelas | Oris enim vitiis sum medicina potens. | Sex etiam foliis gustum cōpono suauem. | Postea mille modis addo salutis opes. | Omps agamus docet ut q fecit agamus. — Ut non lapsurus prupat in arbore fructus. |

Episła [6]) damasi pape | ad ieronimum super | tribus questionib; | libri geneseos

Itē epła Jeronimi ad | damasū de septē uindictis cain. | interrogatio | hieronimi responsio. de IIII ge|neratione filiorum isrł.

Interrogatio damasi ad | hieronimum

Responsio hieronimi ad que supra

Epła hierm̄ ad damasum pp

Incipit translatio Scī hieronimi de trac|tatu origenis in epythalamicis

Incipit | homelia. II. ab eo loco in quo scriptū est. nardus — spetiosa

Epła hieronimi ad tranquillinum quomodo origenem | legere debeat

Itē hieronimi adamasum | de osanna

hierm̄ ad papam damasi (*corr.*) de fide cui | in antiochia cōmunicare debeat

Itē ad damasum hieronim' de seraphin | et calculo

Scī hieronimi | de morte ozie regis & seraphim & calculo | in isaya propħa

---

[1]) x—xII fehlen — [2]) Algasiam — [3]) l. c. 1007 — [4]) mel ori — [5]) l. c. 1017. f. 24. 54. 63—70. 81. 82. 87. 88 palimpsest, aber wie es scheint werthlos — [6]) Inhaltsverzeichniss nach den Überschriften der einzelnen Briefe

ħierm̃' ad damasũ de filio ꝓdigo
Epł̄a augt̃i | ad hieronimũ expostulantis et excu|santis
Epł̄a hieronimi ad ᵃugustinum ut cer|tius scribat hortantis
Rescriptũ hieronimi | ad augustinum
Epł̄a augustini ad p̃sidiũ. ut destinataˢ littãs | hieronimo sc̃o mittere
non grauetur
Epł̄a agt̃i | ad hieronimum excusantis & calũniam | propellentis
Augñi ad hie|ronimum ꝑ lxx interpretũ sugil|latione
Itẽ hier̃ ad augt̃m | supeʳmissa epł̄a arguentis
Augt̃i | ad ihẽrm gr̃as ꝓmissa epł̄a agentis. | & eum de quodã
capitulo epł̄e ad galathas | redarguentis
Eiusdẽ | augustini ad hierm̃ de int̃ptatione | ipsius & lxx
Hier̃m ad augt̃m trib; | epł̄is una⁎ respondit
hieronimi ad marcellinũ & anapsichiã | opusculorum suo⁎ in
ezechihelẽ ꝓpħam | memoriam facientis
Liƀ beati augt̃i | ad sanctum hieronimũ de origine anime | siscitantis
Itẽ augt̃ | ad hierm̃. de eo ꝗ scriptũ ẽ. ꝗ totã legẽ ob|seruaũit.
offendit aut̃ in uno. factus | est om̃ium reus
hierm̃ augt̃m ꝑ duobꝫ destis | libellis precipue laudat.
Itẽ eiusdem | ad p̃dictum de hereticis ꝗ eo | tempr̃ emerserunt
Iheronimi | ad eundem augustinũ de hereticis
Expositio fidei. Sc̃i iheronimi ad alippiũ | & augustinus episcopo' missa
Epł̄a iherm̃ | ad heliodorum episcopum exhor|tatoria de contemptu mundi
Item sc̃i | iherm̃ ad nepotianum pƀrm de uita clerico⁎ | & monachorum liƀ precepto⁎
Sc̃i hierm̃ ad paulinum | pƀrm de institutione clerico⁎ uł | monacho⁎ & diuine istorie exposi|tionibus diuersis
Item sc̃i hierm̃ epistola scđa ad paulinũ | pƀrm
De om̃ibꝫ diuine historie libris
Epł̄a Sc̃i hieronimi ad amandum pƀrm | de quibꝫᵈᵃ questionibus
Eiusdẽ epł̄aris responsio ad quẽ supᵃ
Itẽ hieronim' pa|macho. de optimo gñe int̃ptandi
Incipit epł̄a epiphanii cypri | missa ad ioħm episcopũ a⁎ sc̃o
iħermo translata
Pamachii & oceani | epł̄a ad ħierm ꝑ int̃ptatione periarchon
supplicanti'

Item hyeronimi ad predictos. De libris | origenis et laude ipsius
Item iħer pamachio et oceano
Epła sci iħerm ad occea|num. De uita clericorum
Itẽ sci hieȓ. ad oceanũ | de uniusu uxoris uiro
Itẽ Sc̃i hieronimi ad euangłium | qualiter pƀt & diaconus differant
Iherm̃ ad euangelũ pƀrm de melchisedech
Item. Beati iheronimi ad marcũ pƀrm Super postulata fide
iħrm ad auitum ubi ea | quae in libris periachon aduersus catho|licã fidem sunt pandit
Symbolũ niceni concilii
Itẽ beati iħerm ad | rusticum ortatoria sup penitente
Itẽ iħerm ad desideriũ ad mutuũ | aspectũ inuitantis
Itẽ epła Beati iheronimi ad dar|danum de terra repromissionis
Item hieronimi** ad lucinũ beticum
Epła Sc̃i iħerm contra heluidium incipit | de uirginitate Sc̃ae marię
Incipit aduersus Iouinianum sancti | Iheronimi liber primus
Incipit. II.
Item beati iherm̃ ad eustochiũ de uirginitate ser|uanda
Itẽ Beati Ihermi | aduersus uigilantiũ ubi eius arguit | blasphemias
Epła sc̃i Iħerm ad ripa riũ pƀrm c̃ta uigilantium
Sc̃i Iherm̃ | aduersus uigilantium
Iheȓ ad magnum | oratorẽ urƀ rome de exemplis seculariũ | litterarum
Iheȓ. ad ro|fi*nũ pƀrm Rome de iuditio* | salomoniˀ & iñt|fectione paruuli
Iheȓ. ad uitalem | epm̃. De salamone & achaz
Iheȓ ad florentinũ de ortu amicitię
eiusđ ad predictũ | de stabiliena amicitia
Iheȓ abigaũ spanũ ad humilitatẽ | & patientiã prouocat
Iheȓ ad castricianum ut de cęcitate quę ei contigit ñ. debeat c̃triˀ tari
Iheȓ ad iu|lianum aquileię rescripta deposcit
Iheȓ. Niceã ypodiac̃ aquileię ꝓuocat ad scribendum
Iheȓ. Paulũ senẽ monch̃ c̃cor diẹ laudib; p̃fert & de qb;dã postulat libris

Iherm' ad chromatium | Jouianum & eusebium scribit ad | amicitiam inuitans & de quodam | bonoso

Iher̃ | ad crisogoniã monachũ aq̲leie cõpellit | quo^{da} mo^{do} ad scribendum

Iher̃ antonium | monachũ compellit ad scribendum

Iher̃ | theodosiũ & ceteros anachoritas intrin|secus commorantes ut ꝓ se orent rogat

hier̃. ad mineruũ & alexandrũ monachu | de resurrectione carnis

hierm̃. cipriano pb̄to. | de fine psalmi octuagesimi noni. | dexterã tuã sic notam fac mihi

Incipit lib̄ locorum & nominũ ebreoꝝ | Iheronimi. doctoris

Finit liber locoꝝ. | Incipit nominum liber

Explicit liber locoꝝ. & nominũ | hebreoꝝ. Incipit alphabeti he|breoꝝ intpretatio .

Aleph. mille. uł doctrina — Thau. signũ uł subt̃.

Incip de ponderib; sc̃i heronimi | Talentũ. est pondus. LXII. q̲ fatiunt libra' | — pondera q̲ fatiunt lib̄ LXXX. It̃ de m̃suris. | Gorus ht mod̄. c.xxx. — solid̄. DCXXV. |

De decẽ nominibus q̲bus apud hebreo' | uocatur ds̃.

De filio
De Spiritu Sc̃o
De noĩb'clericoꝝ
de gradibꝫ
de monachis
de xp̃ianis
de t̃ra
de mari
de noĩbꝫ
de medit̃raneo
de paradiso
de ꝓuintiis
de montibus
de inferioribus
de edifitiis
de habitaculis
de edifitiis sacris
de reposituris
de operariis
de aditibus
de partib, edis firmam̃ti
de munitionibus
de tentoriis
de sepulchris
de rusticis edifitiis
finis
de gleris puluere
de lapidib, uulgarib,
de metallis
de ponderibus
de m̃suris
de cult̃ agroꝝ
de uitib,
de nomine prouintię
de diversis ꝓuinciis
de ꝓuintiis gallię

de ꝑuintiis africę	ꝑuintię tratię
de ꝑuintiis spanię	ꝑuintię asię
de ꝑuintiis ilirice	ꝑuintię orientaliū

f. 214 Isidorus. Cham dr̃ calidus. & ipse ex p̃sagio — Olda districtio. siue diūticulū | De apl̄oꝝ noīb; Petrus a petra nom̄ accep̃ —

f. 214ᵇ filius consolationis. De reliqs de eugl̄io noīb;. | Maria illuminatrix siue stella mari' — f. 215 corona dr̃. | Impatores romę l̄ constantinopolī regñtes | Augustus Octauianus. Regna|uit annos Lᵗᵃ viᵉˣ uixit annos | LXXᵗᵃ vᵉ. Obiit morte communi | in oppido campanie atellę —

f. 216 Anastasius orientale gubernans | imperium. Regnauit annos | XXVII. menses duos. Communiq' | morte. apud comitatum periit. | Justininus. Constantinopolim | regens imperium per annos | VIIII. Dies XXIIII. morbo periit. | Incipiunt nomina epõꝝ qui fuerunt | urbi romę | Lib̄ gestoꝝ pontifical̄ | Primus beatus petr' apl̄s & princeps | apl̄oꝝ antiocenus fil̄ius iohis prouincia | galileę de uico bethsaida fr̃ | andreę primo se|dit cathedrā —

f. 218 Leo | natione romanus azuppio sed̄ añ XX. | m̃. V. d̃ XVI. hic constituit ut trib' | dieb' ante dominicā ascensionem lęta|tanię celebrarent̄. hic eciā ordinauit | epõs CXXVI. pb̄ros XXV. diac̄ XI. | Stephan'. nat̄ *Lücke* ex patre marino | sed̄ m̃. VII. hic ordinauit epõs V. pb̄ros | VIIII. diac̄ III. Pascalis sed̄. añ. VII. d̄ XVI. | — Nicolaus | sedit añ VIIII. m̃. VI. d̃ XV. Adrian' sed̄. añ. IIII. m̃ XI. d̄ XI. | Iohs sedit | annis decem *vier Zeilen leer* ||

f. 217 *s. XII. Excerpte aus Isidor* de clericis. de mnh̄is. de cętis fideliū noīb;. de aeccl̄a & synaga. de religione & fide.

Hieronymus *in epistulam ad Galatas.*

340. membr. 8. foliorum 97. saec. IX—X.

f. 1 Seq̃ comentarius beati geronimi prb̄i in ęp̄a pauli ad galathas

f. 1ᵇ Incipit prefatio | hieronimi preb̄i|super explana|tionem pauli | in epl̄a ad galatas |

Uber der Zeile m. s. XII lib sci pet corbeie | Pauci [1]) admodum | dies sunt. quod [2]) epis|tolam pauli ad filemonem —

f. 2[b] ponentes. singula quaeq: pandamus; | Explicit prefatio | incip expositio sci | hieronimi in epistolā | pauli ad galatas. lib primu || f. 3 Paulus apostolus. non | ab hominibus. neque | per hominem. sed | per ihm xpm et dm | patrē. qui suscita|uit eum a mortuis. | Non supbe ut quidam putant sed necessarie. neque ab | —

f. 33 sed qđ [3]) ex ea parte | unusquisq: appell&ur. quam uel maxime hab&; | Finit explanationis ad ga|lathas tomos primus (u *in ras.*); | Incipit liber secundus | in eadem epistola || f. 33[b] Quod in primo commen|tariorum. ad gathas *sic* libro | cū de gentiū proprietatib. —

f. 33[b] Sed iam ad pro|positum reuertamur; Quicūq; enim ex ope|ribus legis sunt. sub maledicto sunt; — in libro legis ut faciat ea; | hunc morē habeo ut quotiens cūq: ab apostolis. | —

f. 68 &iā hanc quorundam usurpationē. cautissime nunc exclusā; | Finit liber secundus | Incipit tertius | Tertium ad galathas | o paula & eustochium uolumen | hoc condimus [4]). non ignari inbecillitatis | —

f. 70 Sed iam tempus est. ut reliqua persequamur; Currebatis| bene. quis uos inpediuit ueritati ñ oboedire | Id quod nunc latinus posuit interpres. ueritati non oboedire; | in [5]) greco scriptū. ē. ΤΗΑΘ. ЄΤΑΜΝΙΤΙΘЄЄΟΑΙ [6]) in superiori | —

f. 97[b] Ex quo ostendit. non posse idioten | respondere uerum esse quod dicitur. nisi intellexe|rit quod dicitur [7]); ||

HIERONYMUS *in Ezechiel.*

326. membr. 4. fol. 1—10 saec. XV, fol. 11 — 47 saec. XIII — XIV, fol. 48—80 saec. XV, fol. 81—247 saec. X.

f. 1 Incipit explanatio sancti Hieronimi presbiteri in iezechiel propheta [8]) | initis [9]) in ysaiam decem et octo explanationū uoluminibus ad Hiezechiel — plangit alphabeto | t [10]) factū est in tricesimo —

---

1) XXVI 307 (Prologus) — 2) ex quo — 3) quo — 4) cudimus — 5) et in — 6) τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι — 7) docetur — 8) comment. in Ezechielem prophetam — 9) XXV 15 Finitis — 10) et

f. 10ᵇ Dicente domino saluatore. Ego in patre. et | f. 11 ⁊ pat̃ in me. hoc idem⁎ significat ⁊ micheas. —

f. 46ᵇ dein [1]) uini austeritate conpescuit. Dñs autẽ nr̃ alio unct' ÷ oleo. | f. 48 Dñs aũ nr̃ alio unctus ẽ oleo. qđ ñ dolorẽ uulnerũ mitigaret. sed —

f. 80ᵇ suo probari [2]) aduentu. Explicit | explanationum in iezechihel liber sep timus. Incipit prolog̃ in librũ octauum || f. 81 Explicit liber vɪɪ Incipit liber octauus. | Quod [3]) aliis prosit in prophetas nostra dictatio — hoc habeat [4]) exordium. || f. 81ᵇ Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis pone siue | offirma [5]) —

f. 109ᵇ quia idẽ. sermo utrumq; significat. | Explicit liber octauus Incipit liber nonus | Consequens erat filia eustochium ut ꝓph&iam tyri —

f. 110 respir& in partibus. | Et factus est sermo dñi —

f. 130 intẽptes [6]) excelsa posuerunt. Explicit explanationũ | in hiezechihel liber nonus. incipit lb̃ xmus | Vellem ut ante iam dixi ꝓph&ias contra unam ꝓuintiã —

f. 150 qui p proph&am & uirum ecclesiasticũ lucutus est | Undecimus in hiezechihelem explanationũ lb̃ | In extrema sui parte contra gog & magog —

f. 179 melius arbitrantes interim nihil quã parũ dicere | Finit in hiezechihel liber undecimus Incipit xɪɪmus | Trepidationem meam in explanatione templi hezechihel immo | —

f. 201ᵇ repperi [7]) quod absq; m̃sura & sapientia constitutum sit. In hiezechihel finit liber duodecimus Incipit xɪɪɪm' | Tertius decimus explanationũ in hezechihelem liber scđs ẽ expositionis | —

f. 226 ꝓuocantur dicentes [8]). Discite a me quia mitis sum & humilis corde | Finit liber in hiechihel xɪɪɪ Incipit liber xɪɪɪɪ | Quod in principio tẽpli hiezechihelis debui dicere. Nunc p̃postero ordine | —

f. 247ᵇ isdem discipulis reꝓmit tens ecce ego uobiscũ sum usq: ad consumationem scl̃i. Amen [9]).

---

[1]) deinde — [2]) probarit — [3]) quid — [4]) habebit — [5]) obfirma fol. 97 unten Sc̃i Remigii — [6]) interpretes — [7]) reperiri — [8]) discentis — [9]) *om.*

Hieronymus *in Isaiam.*

321. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 189. saec. X.

Vorsetzblatt (Rückseite) manu saec. XIV Explicit prologus | Incipit exposicio | domni iheronimi | presbiteri in libro | isaie ꝓphete [1]) | Visio [2]) isaie filii | amos — partem | ꝓph&icus sermo p̃dixerit. Ergo isaias principaliter ||

f. 1 [3]) ////////////////// ous [4]) iuda & benia|min ////////////////// quae in samaria erant | & uocabantur ephraim & isrł. & quas sub | otia [5]) —

f. 9 ignis pabulum sit; Finit in | isaia uisio. I. [6]) Incipit. II; sed non ẽ | finis libri | Uerbum quod uidit isaias filius amos —

f. 14 in narib; sicut & ceteri spirant homines | Expłic lib̃. I. Incipit lib̃. secd̃us | Finito in isaia ⁎ primo uolumine. quod | —

f. 31ᵇ congruere quae secuntur. | Explc̃ lib̃ secundus; incipit | liber tertius | Sufficit mihi uoluminum magnitudo | quae in explanatione isaiae —

f. 50 nunc | ad reliqua transeamus. Explicit liber | tertius. Incipit lib̃ quartus | Inaequales dictamus explanatione [7]) libros. & ꝓ diuer|sitate —

f. 62 pater clementissimus [8]) | Incipit liber quintus | Plures anni sunt quod a sc̃ae memorię | uiro amabili ep̃o —

f. 87 absq; aquis ut cybo | augerent sitim | *drei Zeilen Titel ausradirt* || f. 87ᵇ Onus uallis uisionis. LXX licet non ha|beatur in hebraico [9]). manifestius —

f. 94 ut ex supfluo non quesita dicta|rem. quique sita ⁎ [10]) uix scripsi. | Explicit liber qu^i^ntus | Incipit liber sextus | Quod in precedenti uolumine | pollicitus sum ut sup fundam̃|ta —

f. 109ᵇ post paenitentiã | paruus & paup sit in malitia ⁜ [11]) septimus | liber idem iuxta anagogen secundus ẽ | —

f. 118ᵇ qui [12]) liberar& eos de angustiis. || f. 119 Epistola. in esaiam | liber octauo | Sextus & septimus superiores | libri allegoriam quinti uolumi|nis —

---

[1]) Comment. in Isaiam prophetam — [2]) XXIV 21c — [3]) Unten: J. Joffridi — [4]) (tribu)bus — [5]) Ozia — [6]) cap. I — [7]) *om.* — [8]) immolavit *add.* — [9]) Hebraeo — [10]) qui quaesita — [11]) *in mg.* ⁜ Incip| lib̃ sep|timus — [12]) ?

f. 137 alterius prophetię habe|bit exordium Finitus in isaiam | explanationum lib viii | Incipit liber nonus | Uariis molestiis occupati. expla|nationes in isaiam prophetam | —

f. 156 medullata ecclae sacra|menta contexere | Finitus in isaiam liber nonus | Incipit explana|tionum liber x | Decimus liber quem | nunc habemus in manibus. nono | —

f. 171[b] & uxorum pul|chritudinem desiderantes; | Finitus in isaiam | explanationum liber decimus | Incipit undecimus | Difficile immo inpossibile | est placere omnibus. —

f. 189 sed omnium uias rationesq; | & cursus creator sua maiestate | cognoscet[1]) Explicit lib xi || f. 189[b] *saec. XI* Passio Sce anastasie

5761. membr. fol. 2 col. foliorum 224. saec. IX—X.

f. 1 Liber scti. 86. columbani de bobio. | In xpi nomine ex|planatio in esaia | propheta libri xviii (*add. m. s. XV*) | sci hieronimi pres|biteri | incipit prologus | Expletis[2]) longo uix tempo|re —

f. 1[b] iam propositum persequamur;[3]) | i Uisio esaię filii amos. quem (a *ex* e *m. al.*) ui|dit super iudam —

f. 11[b] spiramen habere in naribus sicut & c&teri spi|rant homines; Explicit liber. i. | Incipit liber. ii. in esaiã | Finito in esaiam primo uolumine. qđ | ut potui —

f. 24 huic sensui possint congruere quę secunt'; | Explicit liber. secundus: ii. || f. 24[b] Incipit liber. iii. | in esaiam prophetam. | Sufficit mihi uoluminum mag|nitudo. —

f. 38 nunc ad reliqua transe|amus; Explicit liber. tertius[4]) | Incipit liber iiii | Inaequales dictamus libros. | & pro diuersitate —

f. 47[b] pater clemen|tissimus immolauit; Explicit lib. iiii.[5]) Incipit liber quintus | Plures anni sunt. quod a scae memo|riae uiro amabili epo rogatus. | —

---

[1]) creatoris maiestate cognoscit — [2]) XXIV 17a — [3]) exsequamur — [4]) f. 37 zelus đni ex|ercituum faci& hoc; | *in mg.* expli Lib. iii | hoc uer siculo fi|nito — [5]) f. 47[b] magnus in medio tui scs isrł. | *in mg.* in ista sententia fi|nita lib iiii

f. 65b qui quaesita uix scripsi; | Explicit liber. v. [1] || f. 66 Incipit explanatio | in esaia liber. vi. | Quod in pręcedente [2] uolumine | pollicitus sum —

f. 77b paruus & | pauper sit in malitia; | Explicit liber. vi | Incipit lib̃ vii | Septimus liber id est (qui *corr. m. al.*) [3] iuxta | ANNARRAIN [4] secundus est. immo ex|tremus. —

f. 91b audeat (e *in* i) nouatianus. & ta|ceat; Explicit liber septim; vii. | Incipit liber octauus | Sextus et septimus superiores | libri. allegoriam —

f. 102b proph&iae hab& [5] | exhordiũ; Finit lib̃ viii; | Incipit liber viiii | Variis occupati molestiis [6] expla|nationes —

f. 113b medullata | ecclesiae sacramta contexere; | Explicit liber nonus viiii. | Incipit liber decimus | Decimus liber qu*e [7] nunc habe|mus in manib; —

f. 121b uxo|rũ pulchritudinẽ desiderantes; | Finit liber. x. dõ gratias amen || f. 122 Incip̃ lib un|decimus. in e|saiã prophe|tam | Diffici|le | immo | inpossibile est placere omnibus. —

f. 132b creatoris | magestate cognoscit. | Finit lib̃ undeci|mus. Incip̃ xii. | Nullus tã | imperitus scriptor est | —

f. 143b unus đs id est quę [8] condiderit. | Finit lib̃ duodecimus | Incipit lib̃ tertiodecĩ [9] | Multi casus | opprimunt na|uigantes —

f. 154b indige|rem [10] misericordia dĩ. | Finit liber xiii. || f. 155 Incip̃ liber | quartodecimus [11] | Dñs qui respicit | terram & facit | eam tremere | —

f. 166b Quod enĩ | faciunt nesciunt. Expł. | in esaį. | Liber. xiiii || f. 167 Incip̃ liber xv | in esaiã prophẽt | Crebro es|tohicum [12] dixisse me noui apostolos | —

f. 178b ad isaiae referunt passionem, | Explicit. liber. xv. | Incp̃it. liber. | xvi | Aegregia di^s^ertissim*i oratoris sententia | —

f. 187b Quod & hieremiae dicitur Ne occurrat | dñõ ne ire eius | *Der grösste Theil der Columne leer* [13]

---

[1] *in mg.* Finit li|b. v in is|to uerso — [2] praecedenti — [3] idem — [4] anagogen — [5] habebit — [6] molestiis occupati — [7] quem — [8] idemque — [9] decimus tertius — [10] indigere — [11] dec. quartus — [12] Eustochium — [13] es fehlt nichts

f. 188 uelit resistere [1]). Indignationē. Ita prae cibus —

f. 192ᵇ p apostolos electi sunt ex isrłh | Expliē. lib̄. XVI. | Incipit liber | XVII. Quantum [2]) misteria septimus | —

f. 208 de cuius uentre fluunt aquae uiuentis | flumina; Explicit. liber. | XVII | Incip̄ lib̄ in isai|am XVIII | Duodeui|cesimo [3]) (ce *ex* ci) in isa|iam [4]) Extre mus liber | tu o [5]) filia | e*ustho|chium | —

f. 224 mixtā | clemenciae sentenciam iudicis; finit. | Explanationum in isaiam | prophetam łib. XVIII. | beati hieronimi p̄rsbiteri. | amen. | Iste liber est monacho* — sub nuō. 86; (*in ras.*) ||

Hieronymi *breviarium in psalterio.*

316. membr. fol. 2 col. foliorum 223. saec. IX–X.

f. 1 Incipit bre|uiarium | s͞ci hiero|nimi pr͞bi | in psalterio [6]) | Proxime [7]) cum origenis. | psalterium. quod //nchi|ridion. ille uocabat — aut in p̄sona xp̄i aut in p̄sona ecclesiae aut in p̄sona proph&ae | Beatus uir. qui non abiit in con|silio impiorum. Quidam dicunt | hunc psalmum. quasi p̄l'ationē | esse sp̄s s͞ci & ideo titulum | non habere. Alii in eo | quod pri--mus sit ordinis | sui habere principium. | —

f. 2 Et iter impiorū peribit. quam clement | non impii peribunt sed impi&as. | Quare fremuerunt | gentes. & populi medita|ti sunt inania. Audacis ē | hunc psalmum. interp̄tare (i) —

f. 222ᵇ CL psalmus [8]) tertii quinquage|narii contin& sacramentum id est —

f. 223 fructibus his mereamur adiun|gi /////entibus. Ipsi gloria | & imperiū cum & d͞no patre & sp͞u | s͞co & in cuncta sęcula sęculorū aм̄ | Explicit tractatus | psalmorum s͞ci hieronimi | pr͞bi numo CL | Ego norbertus scripsi | acolitus ||

---

[1]) et *add.* — [2]) quanta — [3]) duodevicesimus — [4]) immo *add.* — [5]) tuo o — [6]) in psalmos — [7]) XXVI 821 — [8]) Alleluia. iste psalmus

ISIDORI *differentiae.*

3321. membr. 8. foliorum 234. saec. VIII [1]).

f. 1ᵇ + In nomine dì summi incipiūt | glossulas diuersarum rerū | nominibus seu uocabulis | per singulis litter**us | appellandis ab a usq; u | recapitulantes singu las per uocales et semi uocales et liquidis et | mutis recte per ordinem | consequentes | Abstrusa abscondita | abdicat alienat uel respuit | abactus ab actore motus | —

f. 3ᵇ absurdum infhimum ū. inconueniens | De a. et. c | Accola alienus cultor aut nouicius | acrocheria ligatura. articulorum. | acrementis ualidae mentis | —

f. 5 acoluthus subdiaconus | affatim abundae satis | de a. et d. | adimit tollit uel negat | —

f. 16ᵇ appulit applicuit | apopla scriptura || f. 17 burgos castra | bucerum uox. inepta | bucula bacca | brucus lucustas | bullantaes aquae exundant | bustantes funestantes. saepelientes | buceriae armenta | bursa corium | bullae ornamenta regalium puerorum u. ęquorū. ū camelorū | de .c. et. a. | Canit cantat | —

f. 163 de u. et. u. | Vuulcus pastor. bobum | — uulgo populi passim. ū. omnes. || f. 163ᵇ *leer* || f. 164 Incp̄. synonima | *Acer* [2]) | intentus | ueemens | atrox | concitatus | ardens | *Acuus* | asper | amarus | *Acutus* | Sagax | —

f. 169ᵇ *mens* | animus | consilium | sententia | iudicium | propositum | ratio | census | facultates | copiam || f. 170 potestatem | condicionem | tempus | occasionem | *folgen grammaticalische Bemerkungen des 14. Jahrhunderts* || f. 170ᵇ 171 *erloschen* || f. 171ᵇ *leer* ||

f. 172 Incp̄. differentiae uerborū | hisidori iunioris | Plerumque ueteres | sermonum differentias distinguere — legentium subnotabi. + | Incp̄. de A. | Inter. aptum. et utilem (m *in ras. m. al.*) quit interest. | Aptum. ad tempus. utile ad (*in ras. m. al.*) perpetuum. —

f. 176ᵇ Intr. agere. causam. et dicere qū. inte. r̄. | quod agit. patronus. dicit. reus. p B | B Intr. Int̄ benignitatem et bonitatem q R̄. | Stoico ita definiunt —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus Isidoriana IV 96, 46, sqq. f. 233ᵇ: Ant. Pañormitae — [2]) Das cursiv Gedruckte miniirt

f. 207[1] Z Int. zelum. et inuidiã qũ. int. r̃. zelum | interdum. et in bonam partem accipi — protinus ipsum auctorem | rodet ex cruci. adq: animum | Inc͠p capł. đ. nominib; ebreis | i de uariis. uocabulis | ii de expositione diuersarũ rerũ | iii de gentibus | iiii de locis | v de fluminib; | vi de mensibus. | vii de sollemnitatib; | viii de idolis | viiii de uestib; | x de abibus. ũ. uolatilib; | xi de uestiis. ũ. serpentib; | xii de ponderib; | xiii de mensuris | xiiii de grecis. nominib; | Inc͠p. de nominib; ebreis | Adonai in latinum significat. dn͠s | Sabaoth exercituũ. ũ. uirtutũ | —

f. 220 tropologia moralis intellegentiã. | parabola similitudo | ✠ Inc͠p orthografia. | A asper. a. sola | scritur | Arena. p h. et a. sc͠ib. | Aurit. p. a. et u. scri͠b. | id͠. aqualeuat | —

f. 220[b] per. B. | Birtus. boluntas. bita | uel. issimilia q; scri|uendo uitiant. omni|modo reicienda sunt | et p u. scriuenda sunt | —

f. 223 (per. z) | zenon. et cetera | siui similia nomina | scriũ. est enim. z. | greca littera. du|plex quia brebis est. | It͠. alia or|thografia. | Religio dicitur ideo | quod animas reli|git ad cultũ diuinũ | —

f. 226 y. et z. litteris | sola greca. nomina. scriuenda. sunt. | Nã cũ iustitia so|nũ. z littera ex|primat tamen q̌ia | latinũ est p. t scrũ.| sic. militia. malitia | nequitia et cete|ra similia. in du|biis quoq; uerbis con|suetudo ueterum | erat. ut cũ eadem | littera aliũ intel|lectũ correpta. | aliũ producta habu|ere longe syllabe | apicẽ adponebant. | ut puta populus. | arbor //////// | an hominũ multitudi|nẽ apice distingueban|tur. sic et uui lit|tere consonantes | geminabantur. sici|licũ supponebant | ut cella. serra. asseres. | ueteres enim non | duplicabant litteras | sed supra sicilicus ad|ponebant. qua nota | admoneuantur lec|tor geminandã | esse litteram | Explicit ||

f. 226[b] ✠ Inc͠p. curiosum urbis *(eras.)* | urbis romae. regionum. | xiiii. cũ brebiariis suis. | Regio prima. porta. capena. conti|net haedem. honoris. —

f. 227[b] (regio xiiii) continet. pedes xxxiii | Bibliothece. xxviii —

f. 228[b] ciminia. horũ brebiarium. | Capitolia. ii. circi. ii. — p totam | urbem ĩiccc.explicit ||

f. 228 Alia
talentu
que fiunt.
Una ∗ q: latine

Argenteus.[1] hab̃. ut quidam dicitur dragma. I. | id est. siliquas decem. et octo. | Alia. ratio de mensuris. | Corus hab̃. modios. xxx. Metreta. hab̃ | sextarios centum. Batus hab anfora. I. | —

f. 228ᵇ quadragesima octaba. pars sextarii. | —

f. 229ᵇ Alia ratio. de diebus. | Dies est solis. horientis. praesentig *etc.* | Interrogationes et respon|siones. uerissimas. | —

f. 230 Ratio de nocte

f. 231 de ebdomada. est septimana. | Interrogatio. de mensib;

f. 232ᵇ de concordia mensuũ | mensura pedum horarũ. dierũ p sin|gulos menses

f. 233 de annis

de tempore

f. 233ᵇ de bisextus

f. 234 alia ratio | Simili modo rationem. rem. p xv dies — horas nox xviii. et dies.

Isidori *etymologiae.*

5763. membr. 4. 2 col. foliorum 78. saec. VIII—IX[2]).

f. 1[3]) Liber scti 104. columbani de bobio | Tractatus ysidori ethimologiaꝝ | ✠ domino[4]) meo | & dĩ seruo braulioni aepescopo | isidorus omni[5]) desiderio desideraui | — concedat | et manu sua ora pro nobis beatis|sime dominae & frater | domino[6]) et ue|rae domino xp̃ique electo isidoro | aepiscopoꝵ summo brau|lio seruus inutilis seruoꝵ[7]) dĩ. | O piae dominę | —

f. 1ᵇ maercescens[8]). | domino[9]) et dĩ seruo | braulioni ep̃o. isidorus quia te in|colomem —

---

[1]) f. 228 und 234 stark beschädigt — [2]) Palimpsest der von Vercellone herausgegebenen Bibelübersetzung. Ein anderes Fragment derselben Handschrift in Wolfenbüttel. Vergl. über diese Handschrift Arevalus Isidoriana IV 91, 11 sq. — [3]) Unten m. s. X: Obtulit hunc librum boniprandus mente libenti | Columbę eximio patri qui legeris ergo. | Dic ueniam largire ds̃ meritumq: repende | — [4]) (ep. Isidori Braulioni episcopo) — [5]) LXXXIII 908 — [6]) (ep. Braul. episcopi Isidoro) meo *add.* — [7]) sanctorum — [8]) marcescens — [9]) (ep. Isidori Braulioni episcopo) meo *add.*

f. 2 re cipiam & manu sā. ora | pro nobis beatissime domine | domino [1]) meo & uere dn̄o xp̄ique electo isido|ro episcopoꝝ summo. brau lio seruus inutilis. sc̄oꝝ di | Sol& repleri laetitia —

f. 4[b] inlustrari mere|amur. amen [2]) dō. | domino [3]) meo | et di seruo braulio ep̄o ysidorus | tuae sc̄itatis epistulae me in urbe toll&ana [4]) —

f. 5 re mittantur facinora [5]). | Explicit epistola | ysiduri ad braulium ep̄m Incipiunt. libri. ysidori. spa|lensis. ep̄i ad braulium cęsar. augus tanum ep̄m. | uel ad sesibutū | suū scilicet dn̄m | et filium [6]) En. [7]) uobis [8]) sicut pol licitus — stilo maioꝝ | ✠ haec sunt. capito|la libri primi. |.I. de disciplina & arte —

f. 5[b] XXIIII [9]) de [h]storia. | Expliciunt capi|tola libri primi. | Disciplina [10]) a discen|do nomen accepit —

f. 27 (XXV) [11]) quia | contra naturam sunt. | etymologiarum | liber primus expl̄t. | Incp̄t capitula libri | secundi. | I de rethoricae & eius [12]) nomine | —

f. 27[b] XXI de figuris uerboꝝ & sententiaꝝ | XXII De rethorica eius nomine [13]) *sic* Explt. capitula. |incpt̄. lib̄. secd̄s. [14]) | Rethorica est| bene | discendi sententia [15]) —

f. 45 lippido [16]) | hic [17]) ergo legit non legit tertium nihil | hab& | Expl̄t. lib̄. secund̄ | incpt̄. liber. tertius. | Pręfatio. de. IIII. se|quentibus disciplinis [18]) | de mathematica [19]) | Mathematica latine dicitur doctrinalis | scientia —

f. 45[b] conpe|tenter possint ostendi. | I Prima arthimeahimetica. *sic* [20]) | — XI quod numeri infiniti existunt | I. Arithmetica est disciplina numeroꝝ | —

f. 50 & omnes infiniti sunt | De [21]) inuentoribus geome|tricae [22]) et uocabolo eius | Geometrica est [23]) disciplina quae [24]) primū | ab egyptiis reperta dicitur —

f. 55[b] eleuatione | et positione | I De [25]) astronomiae nomine —

---

[1]) (ep. Braulionis episcopi Isidoro) — [2]) *om.* — [3]) (ep. Isidori Braul. episcopo) — [4]) Toletana — [5]) Item manu sua. Ora — frater *add.* — [6]) Domino meo et dei servo Braul. episcopo Isidorus — [7]) LXXXII 73 — [8]) tibi — [9]) XLI — [10]) (De grammatica. I de disciplina et arte) — [11]) XLIV — [12]) de rhetorica eiusque — [13]) ? — [14]) de rhetorica et dialectica — [15]) scientia — [16]) (cap. XXXI) lippitudo — [17]) hoc — [18]) de quatuor disciplinis mathematicis. Praefatio — [19]) *om.* — [20]) cap. I de vocabulo arithmeticae disciplinae — [21]) (De geometria) — [22]) geometriae inventoribus — [23]) geometriae — [24]) *om.* — [25]) (De astronomia)

f. 56 xlvii De numinibus stillaꝝ [1]) quibus ex causis | nomina acciperunt [2]) | i De astronomiae nomine | Astronomia est astroꝝ lex quae cursu [3]) sideꝝ [4]) | —

f. 63ᵇ xvi [5]) et in superna con|templatione attollat [6]). | Explicit liber. iiii. [7]) | Incipit liber quintus [8]). | i de legibus — xxviii [9]) de poenis in legibus constitutis | i de legibus [10]) | Moyses gentis [11]) aebreicae. primus omnium | —

f. 71ᵇ (xxviii.) per naturam concessum est [12]) Explct. lib. | quintus. Incpt. lib. vi [13])| i De medicina — xii De odoribus & unguentis | xiii De medicina [14]) | i. de medicina | Medicina est quae corporis uel | tu&ur uel restaurat salu|tem. —

f. 77ᵇ (xiii) ita per istam [15]) corpus curatur. | Explt. de medicina. lib. | vi. Incipit de tempo|ribus. liber. vii. | i. De cronicę uocabulo. | — xii. de discriptione [16]) tempoꝝ | i de cronicae uocabulo | Cronica grece dicitur [17]). latine tem|poꝝ —

f. 78ᵇ quando iam nox uenit ut unus | quisq. [18])

5764. membr. 8. foliorum 192. saec. IX—X [19]).

f. 1ᵇ Esidori aethimologiarū | libri octaui. Incipiunt capi|tula de scis scripturis; | i de nouo & u&eri testamento. | —

f. 2ᵇ lvi de inpositione manus pontificis; || f. 3 Liber scti .101. columbani de bobio | i De nouo et ueteri [20]) testamto | Uetus [21]) testamentum ideo | dicitur quia ueniente nouo | cessavit. —

---

1) lxxi de nominibus stellarum — 2) acceperunt — 3) cursus — 4) f. 59ᵇ unten manu saec. viii—ix: geon (p&us) gean gain ma̅ mel mar̅ leac luc̅ oleo ⁊ ob uino — 5) lxxi — 6) collocaret — 7) iii — 8) de legibus et temporibus — 9) xxvii — 10) de auctoribus legum — 11) genti — 12) Die Capitel de temporibus (xxviii—xxxix) folgen als lib. vii — 13) iv de medicina — 14) de initio medicinae — 15) hanc — 16) discretione — 17) quae *add.* — 18) Die Hälfte des Blattes fehlt — 19) Vorne und hinten je ein Pergamentblatt mit Fragmenten des Sulpicius Severus saec. vii—viii. Die Varianten wurden seiner Zeit Halm mitgetheilt. — Vergl. über diese Handschrift Arevalus Isidoriana iv 98, 13 sqq. — 20) veteri et novo — 21) Isid. etymol. vi de libris et officiis ecclesiasticis LXXXII 229

f. 70 (LVI De inpositione manus ponti|ficis [1]). ysidorus.) benedicta corpora libens | a patre descendit; ||

f. 71^b I De disciplina & arte —

f. 73 LXXXIII d&riumphis.

I
*LXXXIII descriptio prouintiarum | italicarum.

f. 73^b I. de [2]) disciplina *** et arte. | Disciplina [3]) a discendo nomen accepit. ut [4]) & | —

: licarũ
f. 152^b LXXXIIII descriptio [5]) prouintiarum ita: | Prima igitur italiae prouincia uenetia | appellatur. Uen&ia enim ñ solum in pau|cis insulis quas nunc uenetias dicimus con|stat. sed eius terminus a panoniae finibus | usque addam fluuium protelatur. pro|batur hoc annalibus libris in quibus per|gamus ciuitas esse legitur ueneciarum | —

f. 150^b fu|giens intra eam inueniss& latebram || f. 151 *leer* ||

f. 151^b de [6]) homine et partibus eius. | Natura [7]) dicta eo [8]) quod nasci aliquid fa|ciat. —

f. 179 nam humare obruere dicimus. hoc | ẽ humo * iniecere [9]); || f. 179^b *leer* ||

f. 180 Philosophi [10]) greca (cae *man. al. corr.*) appellantur [11]) qui | latine amatores sapientiae interpr&an|tur. —

f. 185 metus [12]) diabolicae ruinae atque | exemplum humilitatis xp̃i. || f. 185^b de quattuor uirtutibus sc̃i gregorii in ezechiel | homelia tertia parte prima | Et [13]) manus hominis sub pennis eoꝝ in quattuor | —

f. 186 cuius seruare | moderamina ignora [14]).; | de octo uitiis [15]) | Octo [16]) sunt principalia uitia [17]) quae humanum | infestant genus [18]). —

f. 186^b (VIII) blasphemiae [19]) murmuratio [20]) detractio [21]) | ypocratis. de IIIIor uirtutibus | Prudentia [22]) est in rebus quȩ discernuntur | a bonis mala — sua queque distribuit. | —

---

[1]) de ecclesiasticis officiis II 27 de manuum impositione vel confirmatione LXXXIII 824, abweichend — [2]) (Etymol. I de grammatica) — [3]) LXXXII 73 — [4]) unde — [5]) ? — [6]) Etym. XI de homine et portentis. — [7]) LXXXII 397 — [8]) ab eo — [9]) iniicere. V 2 — [10]) Etym. VIII 6 de philos. gentium l. c. 305 — [11]) Graeca appellatione vocantur — [12]) ? — [13]) (Gregorii M. homilia in Ezechiel. I 47) LXXVI 808 d — [14]) ignorat l. c. 809 b — [15]) Eutropii ep. ad Petrum papam de octo vitiis — [16]) LXXX 9 d — [17]) vitia principalia — [18]) genus infestant — [19]) blasphemia — [20]) atque *add.* — [21]) l. c. 12 d — [22]) ?

f. 187 Philosophia trifaria primo diuiditur | id In theoricam. practicam. & loicã; sed | —

f. 189 laudatur a dño; | Tria igitur uolumina ęcclesia dĩ a salomo|ne —

f. 191 ad scientiam pfectorum. | de [1]) septem regulis legis [2]). ysidori *add. man. al.* | Septem [3]) esse inter ceteras regulas locutio|num —

f. 192ᵇ (sexta regula) ex|pl&is omnibus operib; dum dm̃ dicit [4]) |

Isidorus *de officiis ecclesiasticis.*

576S. membr. 4. foliorum 36. saec. VII—VIII [5]).

f. 1. Liber s̃cti .106. columbani de bobio | Incp̃t lib̃. ii. sc̃i ysidori. | de ministĩs eeclesiasticis [6]) (*m. s.* xv.) | Qnm̃ [7]) originis [8]) cau|sas officiorum — ordi|ne persequimur [9]); | Incipiunt capitula; | i De clericis. —

f. 1ᵇ xxvi [10]) De manus [11]) inpo|sitione. uel con|firmatione; | i De clerecis. | Itaq: omnes. qui in ecclesiasticis | ministeriis [12]) gradibus ordinati | —

f. 3ᵇ (iii) prolisq: [13]) | bifformis (*corr.*). quorũ quidem [14]). || f. 4 quod (*corr.*) [15]) loco contemplari oportit (*corr.*) | aaron —

f. 5ᵇ apostoli. in latinam linguam (*corr.*) missi interpraetantur; [16]) || f. 6 (vii) si [17]) quis sine crimine est. unius | uxoris uirum. filios habentẽ [18]). | —

f. 36ᵇ (xviiii [19]) De coniugatis) uiris su|is seruiant [20]). communi lege natu|rae seruatur. ergo lex naturae [21]) ||

Iosephi *historiae.*

1992. membr. fol. foliorum 172. saec. X.

f. 1 Historiaru iosephi. libri numero. vii. | Liber primus incipit feliciter. | Quoniam bellum quod cũ populo roma|no gessere —

---

[1]) Isidori sentent. i 19 — [2]) *om.* — [3]) LXXXIII 581 a — [4]) l. c. 585 d — [5]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus Isidoriana iv 98, 20 — [6]) de ecclesiasticis officiis lib. ii de origine ministrorum — [7]) LXXXIII 777 — [8]) origines et — [9]) prosequamur — [10]) xxvii — [11]) manuum — [12]) ecclesiastici ministerii — [13]) prolesque — [14]) l. c. 779 b — [15]) l. c. 781 b. Ein Blatt fehlt — [16]) l. c. 782 b — [17]) l. c. 787 c. Ein Blatt fehlt — [18]) habens — [19]) xx — [20]) serviant viris suis — [21]) l. c. 814 b

f. 3 quo capitula | sunt digesta. Incipit liber primus. | Cum potentes iudẹorũ inter se dis|sidẽnt —

f. 47ᵇ in castellũ heroden. ibiq; secđm ipsi' regis mandata sepultũ ẽ. | Fl̃ Josepphi liber primus explicit: | Incipit liber secundus. | Et herodis quidem hic finis fuit. turbarũ autẽ —

f. 83ᵇ Et idumeae quidem res ita se habebant. | Fl̃ Josippi | liber secundus explicit; | Incipit liber tertius; || f. 84 Nero autem ubi res apud iudẹam non prospere | —

f. 100ᵇ capti sunt sexto iduum | septembriũ die. Fl̃ Josippi liber tertius explicit. | Incipit liber quartus. | Quicumq; autem judẹi iotapatis excisis | —

f. 111ᵇ tantũ licuiss& uitiis flentem | Fl̃ Josippi liber quar|tus explicit. Incipit liber quintus. | Anano quidem et hiesu eiusmodi finis euenit. | —

f. 122 decreto apđ se alias militũ copias congregare. | Fl̃ Josippi liber quintus explicit. | Incipit liber sextus. | Titus quidem ad eum | modũ quẽ p̃dximus emensã ultra aegyptũ ad syriam | —

f. 141 quod iam et ipsis aderat et ciuitati. Fl̃ Josippi liber |sextus explicit.' Incipit liber septimus. | Clades quidem hierosolimorũ in peius quotidie | —

f. 170ᵇ quod eorũ solum per oĩa que scripsi | habuerint coniecturam. Feliciter iosippi liber septim' | explicit; ||

f. 171 Josephus mathiẹ filius ex hierusolimis sacerdos a ues pasi|ano — uocabulũ non deficit. Expł. |

f. 171ᵇ Anno dominicẹ incarnationis octingentesimo. LXX.ᵐᵒ III. | Rex Karolus andecauensẽ obsedit urbẽ. Nanque | norhmanni postq̱ irotbertũ andecauensiũ & ramnul|fũ pictauensiũ comitẽ & alios multos generosẹ styrpis uiros | qui patriẹ terminos armis tuebant. deo habitantib; terrẹ | aduersante occiderunt. cũ nemo inueniretur qui eorum | uiolentiae resisteret — f. 172 in eodẽ loco manentes. multo peiora & inma|niora quã antea p̱petrarunt. Eodem anno inestimabilis | locustarũ multitudo ab oriente pẹne p̱uastauit galliam. ||

Leonis Magni *et aliorum sermones.*

3835. membr. 4. 2 col. foliorum 329. saec. VIII—IX.

f. 1 ✠ Inep̃ sermo | sc̃i Leonis p̃p̃ | de passione dñi ñi ihũ xp̃i [1]) i | Sacramentũ [2]) | dil' dñicae pas|sionis quam | dñs ihs̃ dĩ fili|us pro huma|ni generis sa|lute susce|pit. —

f. 3ᵇ credimus quod loqᵛa|mur. per dñm̃ ñm̃ | ihm̃ xp̃m cui est ho|nor et gloria. in sęcu|la sęculorum amen | ✠ It̃. ser̃. sc̃i Leonis. de | passione dñi [3]) || f. 4 Exigit [4]) —

f. 5ᵇ per|uenire mereamur. | per ihm̃ — amen explicit | ✠ It̃ ser̃. sc̃i. Leonis de | passione dñi [5]) iii | iii Inter [6]) omnia d'd'. | ope|ra misericordię dĩ | —

f. 8ᵇ promit|timus impleamus. | per eundem [7]) dñm̃ ñm̃ | — amen | ✠ It̃ ser̃. sc̃i Leonis de | passione dñi [8]) | iiii | iiii Expectationi [9]) ues|trae d'd'. quod | debetur dño largiente reddendũ | est —

f. 11 sibi seruientium non | reliquit. cui est *etc.* amen | ✠ It̃ ser̃. sc̃i. leonis de | passione dñi [10]) | v Creator [11]) et dñs re|rum omnium [12]) || —

f. 13ᵇ promittimus | impleamus per eun|dem — amen. | ✠ It̃. ser̃. sc̃i. leonis de | passione dñi [13]) vi | Sponsionis [14]) nos|trae memores | d' d' s̃citati ues|trae reddimus —

f. 16 omnia nobis dona|bit. qui uiuit — amen | ✠ It̃ ser̃. sc̃i. Leonis de | passione dñi [15]) vii | Scio [16]) quidem d'd' pas|chale festum tam | sublimis esse || —

f. 20 tribuat facul|tatem per [17]) ihm̃ — amen | ✠ It̃ ser̃. sc̃i. Leonis de | passione dñi. [18]) viii | Sermone [19]) proximo d'd' [20]) his [21]) quę conprę|hensionem —

---

[1]) domini — Christi *om.* i. Habitus dominico die *add.* — [2]) Leonis Magni sermo lii LIV 313c — [3]) ii. Habitus feria quarta *add.* — [4]) Leonis M. sermo liii l. c. 317a — [5]) Habitus dominico die *add.* — [6]) Leonis M. sermo liv l. c. 319 a — [7]) *om.* — [8]) feria quarta *add.* — [9]) Leonis M. sermo lv l. c. 322 c — [10]) die dominica habitus. — [11]) Leonis M. sermo lvi l. c. 326 a — [12]) omnium rerum — [13]) feria quarta *add.* — [14]) Leonis M. sermo lvii l. c. 328 c — [15]) Habitus die dominico — [16]) Leonis M. sermo lviii l. c. 332 a — [17]) dominum nostrum — [18]) feria quarta habitus — [19]) Leonis M. sermo lix l. c. 337 b — [20]) decursis dilectissimi ser. prox. — [21]) iis

f. 23b esse participes. per | dnm̃ — amen.[1]) explicit. | ✠ Ĩt. ser̃. sc̃i leonis de | passione dñi viiii | Sacramentum[2]) d'd' dñicae passi|onis in salutem | humani generis | ante tempora | —

f. 26b suppli|cio non timeret per | ihm̃ — amen | ✠ It. ser̃. sc̃i. Leonis de | passione dñi x | Cum[3]) multis mo|dis d'd'. iudaica | impietas labo|raret. ut causã | —

f. 29 prae|paremur adiubante | dño nostro ihũ xp̃o | qui uiuit[4]) — amen | Expliciunt sermones | Sc̃i Leonis papae de pas|sione dñi ñi ihũ xp̃i | numerum. decem ||

f. 29b ✠ Inc̃. ser̃. sc̃i hieroni|mi *eras. m. rec.:* aug̃stini | in uigilia osannę | i Postquam[5]) dñs | quadriduanũ | mortuum sus|citauit stupentib; | —

f. 32 fu|erant crediturae | *man. s. XV add.:* Uñ p̃dictũ est. exultare sup celos ds̃ et sup om̃em t̃rã gł̃am tuã | Explicit. || f. 32b ✠ Ĩt. inc̃. ser̃. sc̃i aug̃ de | u feria passionis dñice | In[6]) hodiernum conuiuium | qui sollemni frequentia con|uenistis —

f. 35b cęlestib; tri|umphemus per ihm̃ | *etc.* — amen | ✠ Ĩt. ser̃. sc̃i. aug. de fal|so amico. et de. v. fer̃ | passionis dñicae | xiii ii | Protector[7]) om|nium. et nu|tritor sp̃s | sc̃s. qui cupit | —

f. 38 in omnib; pro|tectorem. qui uiuit | — amen | ✠ It. ser̃. sc̃i. aug̃. de v.[8]) | passionis dñicae | xiiii iii | Fecundum[9]) saluta|ris propositi mu|nus. et s̃pitalis re|medii sacramentum. | —

f. 39b paenitentię reseca|uit. per ihm xp̃m dnm̃ | — amen | Explicit | ✠ Inc̃. omelia beati | iohannis. chrysosto|mi de. v. fr̃. passionis. || xv iiii | Paucis[10]) hodie | necessariũ | est tractare | uobiscum. | et ideo paucis —

f. 41b supra | caput effudit v | Grandem[11]) fidem mul|tam reuerentiam | —

f. 43b cupiditatum no|minat. vi | Quid[12]) mihi uultis dare | et ego uobis trado | eum —

---

[1]) qui cum patre — amen — [2]) Leonis M. sermo lx l. c. 342 c — [3]) Leonis M. sermo lxi l. c. 346 a — [4]) cum patre et sancto spiritu vivit — [5]) ? — [6]) ? f. 32b. 33. 33b manu saec. ix — [7]) ? — [8]) feria *add.* — [9]) Mai PNB i 59 — [10]) ? — [11]) ? — [12]) ?

f. 45b sua sponte con|cepit. vii | Ubi [1]) uis paremus ti|bi manducare pas|cha. —

f. 47b remis|sione peccatorum | ✠ viii | Et [2]) praesens iudas erat | ista xp̄o dicente. Iste | —

ibid. accedamus ad mensā | xp̄i. cum quo patri om|nis gloria — amen. Explicit. | f. 50 ✠ It̄. ser̄. sc̄i. ambrosii. | de. v. fer̄. passionis | xvi viiii | Judas [3]) osculo filium | hominis tradis. mag|na diuinę —

f. 51 pro om|nib; prophetatur. ih̄s xp̄s d̄ns noster | Expliciunt sermones | de. v. fer̄. passionis. | num̄. v. perlectiones | viiii ||

f. 51b ✠ Inc̄. ser̄. sc̄i. aug̃. de. vi. | fer̄. passionis d̄nicae; | xvii *(in ras.)* i | Euangelicę [4]) seri|es lectionis qua | per ordinem | passionis d̄nicę glori|am didicistis. credo | —

f. 54 et rediuiua corpora | d̄nm̄ agnouerunt | Explicit | xviii ✠ It̄. ser̄. sc̄i. aug̃. de. vi. fer̄. | ii | Sufficit [5]) quidem ff̃ kk̃. ad testimo|nium uenerandę || —

f. 55b ecclesię congre|garet | ✠ It̃. ser̄. sc̄i. aug̃. de fer̄ vi | xviiii iii | Posteaquam [6]) uir|ginei partus | orbe toto mi|raculum caeleste res|plenduit. —

f. 58 ipso xp̄o | satisfaciente respon|deat Explicit | ✠ It̄. sers c̄i. aug̃. de. vi. fer̄. | xx iiii | Proxime [7]) cum | d̄nice passio|nis multas | et aceruas | —

f. 61 poterit aperire trac|tatus. Explicit | ✠ It̄. ser̄. sc̄i. aug̃. đ latro|ne. in. vi. fer̄. passionis | xxi v | Lectio [8]) euangelii do|cet nos quemam|modum multis | —

f. 63b latro mereretur | in paradiso [9]) | ✠ It̃. inc̄. ser̄. sc̄i. iohan|nis chrysostomi | de cruce et latrone | in. vi. fer̄. passionis [10]) | xxii vi | Hodierna [11]) die nos|ter d̄ns [12]) pepen|dit in cruce —

f. 67 memor esto mei d̄ne | in regno tuo [13]) vii | ✠ Nec [14]) transitorię istum | praetereamus latro|nem —

f. 70 cum cruce ueniet | requiramus. viii | Non [15]) 'enim' hanc ques|tionem aliquando | —

---

[1]) ? — [2]) ? — [3]) ? — [4]) Mai PNB i 60 — [5]) l. c. 63 — [6]) l. c. 64 — [7]) l. c. 66 — [8]) l. c. 69 — [9]) in paradisum — [10]) Aug. app. sermo clv de passione domini vi seu de cruce et latrone — [11]) XXXIX 2047 — [12]) dominus noster — [13]) ? — [14]) ? — [15]) ?

f. 73[b] seculorum | amen + It. ser. sci. ioh̄a. chry|sostomi. de cruce feria. vi.[1]) | xxiii viiii Hodie[2]) incipiamus k̄k de crucis | tropeo[3]) —

f. 77[b] seculorum | amen | f. 78 + Expliciunt. ser. sci. aug. et sci. iohannis. chrysosto|mi de. vi. fer. passionis. | num. vii. per. lect. viiii | + Inc. ser. sci. ioh̄. chry|sostomi. de cruce dñi eã. in sabbato sc̄o | xxiiii i | Quid[4]) dicam. quid | loquar. quid uo|bis nomen inpo|nam. —

f. 79[b] agricola | deputabor ii | Tunc[5]) enim beatus sū | quando in aures audi|entium loquor. —

f. 80[b] li|beremur ex ipsa iii | Talem[6]) enim habe|mus dm̄ —

f. 82[b] factum est | iiii | Uides[7]) qm̄ hic est qui | uerbo celum —

f. 84 saeculorum amen | explicit | + It. inc. ser. sci. iohañ. | chrysostomi. in ioh̄. | euang. et in sabbato sc̄o | xx v | Uerbum[8]) caro | factum est | et habitauit | in nobis. —

f. 86[b] seculorum amē | It. ser. sci. aug. de pas|sione dñi. et latro|ne. in sabbato sc̄o | xxvi vi | Audiat[9]) in praesenti di|lectio uestra ff̄. | —

f. 89 eius humilitas | patientiae expl | + It. ser. sci. aug. de ligno | crucis. et de latrone | in sabbato sc̄o | xxvii vii | Fratres[10]) carissimi | in primordio ex uir|ginis terrę limo —

f. 92 seculorum amen | explicit | + It. ser. sci. aug. de sab|bato paschae[11]) | xxviii viii | Scimus.[12]) ff̄. et fi|de firmissima | retinemus. | —

f. 93 seculo|rum amen | Explicit | + It. ser. sci. aug. de sab|bato paschae[13]) | xxviiii viiii | Exulta[14]) caelum et | in lętitia esto | terra —

f. 95 se|culorum amen | Expliciunt sermones sci. | ioh̄. chrysostomi. et sci. | aug. episc. et conf. num. | sex. in sabbato paschae | lectiones. viiii | + Inc. ser. sci. aug. de re|surrectione dñi ñ. ihū |

---

1) Aug. sermo de passione domini — 2) Mai PNB i 156 — 3) trophaeo — 4) ? — 5) ? — 6) ? — 7) ? — 8) ? — 9) ? — 10) Mai PNB i 70 — 11) Aug. sermo ccxx in vigiliis paschae ii — 12) XXXVIII 1089 — 13) Hieronymi ep. xxvi seu sermo de resurrectione domini — 14) XXX 215

xp̃i. in pascha [1] | xxx i | Fratres. [2]) Kmi quam | speciosa et grata | hodie ecclesia no|bis enituit. —

f. 97 ad xp̃i cle|mentiam expl | + It. ser. sci aug. in pasc. | xxxi ii | Maria [3]) ueniens ad | xp̃i dñi monume|tum || —

f. 99 mater catholica ec|clesia expl | + It. ser. sci. aug. de re| surrectione dñi. | in pascha | xxxii iii | Una [4]) sabbati ait | euangelista | uenit maria mag|dalene —

f. 100b iam sufficit | mihi expl. | + It. ser. sci. aug. [5]) in pascha | xxxiii iiii | De [6]) resurrecti|one dñi ñi. [7]) qã|tum ualemus | lingua —

f. 102 quam pę|nitentiam peccatoris. Explicit | + It. ser. sci. aug. in pasc. | xxxiiii v | Post [8]) custodias | saeuas. et uin|cula dura. —

f. 105 cum | in cęlo fuerit caro | mea. Expl | + It. ser. sci. augusti|ni. in pascha. [9]) | xxxvi vi | Sicut [10]) audistis | praedicari dñm | xp̃m quia in pri|cipio erat uerbum. —

f. 105b dis|putandum est | + It. ser. sci. aug. in pasc. | xxxvi vii | Dñi [11]) resurrectio | induxit mundo || —

f. 106 pro eruditi|onibus animarum | dedit dñs ds | Explicit || f. 106b + It. ser. sci. augus|tini. de pascha [12]) | xxxvii viii | Sicut [13]) dño do [14]) no | cantauimus | ita illo adiuba|te faciamus | —

107 in cordib; ues|tris. Explicit | + It. ser. sci. aug. | de pascha [15]) | xxxviii viiii | Licet [16]) omnes sollem|nitates d'd'. quę in ec|clesiis —

f. 108b saecu|lorum amen | + Inc. ser. sci. aug. de | ospitalitate in | sco paschae. [17]) fer. ii. [18]) | xxxviiii i | Fratres [19]) kk. ospes | in terra esse uo|luit dñs caeli . —

f. 111b cum uiderint gaude|bunt explicit | + It. ser. sci. aug. đ se|cunda fer. paschae [20]) | xl ii | Haesterno [21]) die | id est nocte | lecta est ex | euangelio —

---

[1]) nostri — pascha *om.* — [2]) Mai PNB i 344 — [3]) l. c. 75 — [4]) ? — [5]) de resurrectione *add.* — [6]) l. c. 76. — [7]) Jesu Christi *add.* — [8]) l. c. 77 — [9]) die paschae — [10]) XXXVIII 1098 Sic — [11]) Mai PNB i 79 — [12]) in diebus paschalibus — [13]) XXXVIII 1103 — [14]) *om.* — [15]) Leonis (?) sermo de resurrectione domini — [16]) Leonis M. opp. app. LIV 495 — [17]) pascha — [18]) fer. ii. *om.* — [19]) Mai PNB i 80 — [20]) in diebus paschalibus — [21]) XXXVIII 1117

113ᵇ iusti aū in uitā aeter|nā [1]) Explicit | + It̃. ser̃. sci. aug̃. d̃. III. fer̃. paschae [2]) | XLI I | Dn̄s [3]) n̄ ihs̄ xp̄s si|cut apostolus | dicit. mortu|us est —

f. 116 alleluia. lauda|te dm̄ explicit | + Inc̄. ser̃. sc̄i aug̃. de | alleluia. pasche. [4]) | XLII I | Quoniam [5]) placuit dn̄o | dō nō. ut hic cons|tituti. pręsentia | —

f. 120 noli remanere. conuersi | ad dn̄m [6]) | + It̃. omelia. sc̄i. ioh̄. | chrysostomi. ad | neophitos | XLIII I | Benedictus [7]) ds̄ | ecce stella eti|am de terra | micuerunt. | —

f. 127ᵇ sęculorum | amen. explicit | + It̃. ser̃. sc̄i. aug̃. de fara| one dicendus. in dieb; | azym̄ꝶ et de resurrec|tione dn̄i | XLIIII I | Fratres [8]) kk̄. auditus lectionis sensum | excitat auditoris. —

f. 128ᵇ ad terram pro|missam. Ex̃pl. | + Inc̄ ser̃. sc̄i. aug̃. in | die [9]) octauaꝶ. paschę | XLV I | Hodiernus [10]) dies | in [11]) magno sa|cramento | perpetuę felicitatis —

f. 132 in sęculum | misericordia eius [12]) | explicit | + It̃. ser̃. sc̄i. aug̃. de oc|tabas [13]) paschae | XLVI II | Paschalis [14]) sol|lemnitas d̄d. | hodiernae [15]) di|ei festiuitate conclu|ditur. —

f. 133ᵇ habere mereamur ꝑ | dn̄m n̄m ihm̄ xp̄m | + It̃. ser̃. sc̄i. aug̃. de octa|bae [16]) paschae | XLVII III | Post [17]) dies octo | iterum erant | discipuli eius | intus. —

f. 136 adesse martyri|um. per dn̄m n̄m ihm̄ | xp̄m explicit | + It̃. ser̃. sc̄i. ambrosii | de octabe paschę | XLVIII IIII | Habuit [18]) autem | ff̄. kk̄. ammi|randi causam | thomas. —

f. 137 uicariū | relinquebat. | Expliciunt sermones | sc̄i. aug̃. et sc̄i. ambrosii | de octabae paschę. num̄. | quattuor | + Inc̄. ser̃. sc̄i. aug̃. de as|censione dn̄i nos|tri ihū xp̄i | XLVIIII I | Fratres. [19]) d̄d. corti|na [20]) hodie nuuium | —

---

[1]) Conversi ad *etc. add.* — [2]) in diebus paschalibus — [3]) l. c. 1120 — [4]) in diebus paschalibus de alleluia — [5]) l. c. 1190 — [6]) etc. *add.* — [7]) ? — [8]) Mai PNB I 82 — [9]) dominico *add.* — [10]) XXXVIII 1196 — [11]) *om.* — [12]) l. c. 1199 — [13]) octava — [14]) Mai PNB I 83 — [15]) hodierna — [16]) octava — [17]) l. c. 85 — [18]) ? — [19]) l. c. 87 — [20]) cortinae

f. 138^b paternaq: sub|stantia [1]) expł | ✠ It̃. ał ser̃. sc̃i. aug̃. de| ascensione dñi ñi ihũ xp̃i | L II | Fratres [2]) dił. dies isti | caelestes quibus | —

f. 142 bonę uoluntatis | explicit | It̃. al̃. ser̃ sc̃i aug̃. de | ascensione dñi nos|tri. ihũ xp̃i [3]) | LI III | Fratres kk̃. [4]) ascen|sionis [5]) dñicae incly|tum et regale —

f. 144 ianuas [6]) securus intra|bit [7]). | ✠ Itẽ sermo sc̃i aug̃. de | ascensione dñi | LII IIII | Sollemnitatem [8]) diei huius am|monemus scien|tes . —

f. 152 laudate nomen dñi | explicit | ✠ It. ser̃. sc̃i. aug̃. de ascẽ|sione dñi ñi ihũ xp̃i | LIII V | Miror [9]) inter|dum ff̃. dd̃. | unde istud fiat ut | —

f. 155 saeculorum amen | explicit | ✠ Ite. ser̃. sc̃i aug̃ de as| censione dñi | LIIII VI | Etsi [10]) ad demons|trandam dĩ as|censionem lec|tio —

f. 157 de futuris sperare | possimus. exp̃l. | ✠ Ite sermo sc̃i aug̃. de | ascensione dñi | LV VII | Glorificatio [11]) dñi ñi | ihũ xp̃i. resurgẽdo et in caelis [12]) —

f. 159^b consummationẽ | saeculi | Explicit | Inc̃. tractatus sc̃i io| hannis constantino|politani. episcopi. | de ascensione dñi | LVI VIII | Et [13]) quando de | cruce nostra | processit o|ratio. —

f. 169^b sęculorum | amen | ✠ Explicit. ser̃. sc̃i iohañ. | chrysostomi. de ascen|sione dñi ñi. ihũ. xp̃i. || f. 170 ✠ It̃. inc̃. sermones. sc̃i | Leonis pontificis de | ascensione dñi | LVII VIIII | Post [14]) beatam | et gloriosã resurrecti|onem dñi ñi | ihũ xp̃i. quia [15]) uerũ | —

f. 172 saeculo|rum amen. Expłi | It̃ sermo. sc̃i leonis. de | ascensione dñi | LVIII. X | Sacramentum [16]) dd̃ | salutis nostrae | quam praetio | sanguinis | sui | —

f. 176 saeculo|rum amen | Expliciunt sermones dom|ni leonis papae de ascensi|one dñi ñi ihũ xp̃i. numero duo. dõ gratias | Inc̃

---

[1]) paternamque substantiam — [2]) ? — [3]) nostri-Christi *om.* — [4]) fratres car. *om.* — [5]) Aug. sermo app. CLXXIX XXXIX 2084 — [6]) per ipsum *add.* — [7]) amen *add.* — [8]) ? — [9]) ? — [10]) ? — [11]) Mai PNB I 88 — [12]) caelos — [13]) ? — [14]) Leonis M. sermo LXXIII LIV 394 — [15]) qua — [16]) l. c. 397

ser̃ sci aug̃. de ad|uentu. sp̃s. sci in | pentecosten | LVIIII I | Fratres[1]) dil̃. quadra|gesimum nuper | diem sollemniter | celebrauimus. in qo | —

f. 177[b] incolumes ue|niamus. expli | + Ite sermo. sci aug̃. d[2]) | pentecosten | LX II | Fratres[3]). kk. hodier|no[4]) die anniuersa|ria sollemnitas agi|tur —

f. 179[b] non deuet offẽ dere explicit | + It al. ser̃. sci aug̃. de | pentecosten[5]). | LXI III | Propter[6]) aduẽ|tum sp̃s sci | hodiernus | dies ff̃ kk[7]). sollem|nis est nobis —

f. 183 in hunc die[8]) ueniente | explicit | It. ser̃. sci. aug̃. de pentecosten[9]) | LXII IIII | Grata[10]) est dõ sol|lemnitas. ubi | uiget pietas. —

f. 184 quo factus ẽ mundus || f. 184[b] + Ite sermo. sci aug̃. | de pentecosten | LXIII V | Post[11]) miracula | tanta signo|rum. post confracta —

f. 187 ab ipso dño mansio|nem explicit | + Ite sermo sci | augustini. de | pentecosten[12]) |LXIII VI | Aduentus[13]) sp̃s sci an|niuersaria festi|uitate celebra|mus. huic sollemnis | —

f. 190[b] tacentibus[14]) despe|rantes expl̃ | + It. ser̃. sci aug̃. de sa|cramentis in pen|tecosten[15]) | LXV VII | Hoc[16]) quod uide|tis in altare[17]) | di etiam tran|sacta nocte uidistis. | —

f. 192 testi|monium contra se con|uersi ad dnm[18]) expl̃ | FR IIII. M. IVX. Qvattuor tẽpora *man. s. XIII. in ras.* | It. inc. sermones. sci | + Leonis pontificis. | de pentecosten[19]) | LXVI VIII | Hodiernam[20]) sollemnita|tem dd. in prę|cipuis festis esse | uenerandam. —

f. 195 sęculo|rum amen expli | + It. ser̃ sci leonis pa|pae rom̃. de pente|costen[21]) | LXVII VIIII | Plenissime[22]) qui|dem nobis d'd' | causam atq; rationẽ | —

---

[1]) ? — [2]) in pentecoste — [3]) Aug. sermo app. CLXXXIII XXXIX 2091 — [4]) hodierna — [5]) in die pentecostes — [6]) XXXVIII 1231 — [7]) fratr. car. *om.* — [8]) hodie — [9]) in die pentecostes — [10]) XXXIX 1673 — [11]) ? — [12]) in die pentecostes — [13]) XXXVIII 1234 adventum — [14]) iacentibus — [15]) in die pentecostes postremus ad infantes de sacramento — [16]) XXXVIII 1246 — [17]) altari — [18]) deum—amen *add.* — [19]) pentecoste — [20]) Leonis M. sermo LXXV LIV 400 — [21]) pentecoste — [22]) l. c. 404

f. 200 saeculorum | amen | + It. ser̄. sc̄i leonis. de | penteco-sten[1]) | LXVIII X | Hodiernā[2]) d̄d̄. fes|tiuitatem to|to terrarum | orbe uenerabilem il|le sc̄i sp̄s consecrauit | aduentus. —

f. 203 saeculorum amen | Expliciunt. sermones. sc̄i | leonis almi pontificis | urb. rom̄. de pentecos|ten. numero tres || f. 203[b] + Inc̄. ser̄. sc̄i aug̃. de na|tale sc̄i iohannis bap|tistae | LXVIIII I | Gratias[3]) agimus dn̄o | dō[4]) n̄o. ff̄. kk̄. qui nos | ad uidendum —

f. 205[b] inueniatur | in honorem dī | explicit || f. 206 + It. ser̃ sc̄i aug̃. de na|tale sc̄i iohannis | baptistae[5]) | LXX II | Fratres[6]). kk̄. natalem | hodie magni hominis | celebramus —

f. 209 saeculorum | amen explicit | + It. ser̄. sc̄i aug̃. de nata|le sc̄i iohannis bap|tistae | LXXI III | Cum[7]) et patriar|chas pariter | et prophetas | et uniuersos | —

f. 211[b] amabiliter exigo | + It. ser̄. sc̄i aug̃. de n̄at. | sc̄i io-hannis baptist. | LXXII IIII | Beati[8]) iohannis me|rita exordia nati-uitatis —

f. 214 cum uenerit | sentiamus | + It. ser̄. sc̄i aug̃. de n̄at. sc̄i ioh̄. baptistae | LXXIII V | Vox[9]) dn̄i in uirtu|te. uox dn̄i in mag-nificentia —

f. 216 permane|at caecitate[10]). | It ser̄. sc̄i. aug̃. de n̄at | sc̄i ioh̄. baptistae | LXXIIII VI | Persuasum[11]) habet | ac tenet error || —

f. 218[b] sim|plicitate peccatis | Explicit | + It. ser̄. sc̄i. aug̃. de n̄at[12]). | sc̄i[13]) ioh̄. baptistae | LXXV VII | Sc̄i[14]) iohannis cuius | natiuitatem euā|gelium cum[15]) le|geretur. mirantes —

f. 222 sc̄ificatio me|a VIII | [16]) Quomodo per hanc | lucernam inimici | eius induti sunt —

f. 229 liberauit | ipse saluator | explicit | + Incp̄. omelia. sc̄i aug̃. | kal̄. mai̅. natl̄. aposto|lorum iacobi. et | philippi | LXXVI I | Erit[17]) ff̄ ad dm̄ ma|ior intentio. | ut uerba sc̄i | euangelii —

---

[1]) pentecoste — [2]) l. c. 411 — [3]) Mai PNB I 90 — [4]) deo — [5]) de sancto Ioanne Baptista — [6]) XLVI 994 — [7]) Mai PNB I 92 — [8]) ? — [9]) l. c. 97 — [10]) id est synagoga — amen *add.* — [11]) l. c. 98 — [12]) in natali — [13]) *om.* — [14]) XXXVIII 1327 — [15]) cum evang. — [16]) l. c. 1329: ohne Absatz — [17]) ?

f. 239[b] sermo iste | differri | Explicit || f. 240 + Incipiunt. lectiones in uigi lias beati petri apostoli | LXXVII I | Petrus autem et iohannes ascen debant —

f. 241 uestra peccata. | + Item alia lectio | LXXVIII II | Factum est autem petrus dum pertrā siret uniuersos —

f. 241[b] in conspectu dĩ | LXXVIIII + Ĩt. alia. lectio. | III Eodem autem tempore misit herodes rex || —

f. 243 crescebat et multi plicabatur | Expliciunt lectiones | actuum apostolorũ + Ĩt. incp̃. sẽr. sc̃i aug̃. | de nat. scõrum aposto | loꝝ. petri et pauli [1]) LXXX IIII Apostolum [2]) petrũ | primum omniũ apostolorum | ff̃ kk̃ [3]) meministis | —

f. 244[b] testimonium di lectionis. Explicit. || f. 245 + Ĩt. sẽr. sc̃i aũg. in nat. apostolorum [4]) | LXXXI V | Filioli [5]) mei audite | nos et liberate | uos. —

f. 247[b] coro nabit [6]) uincentes [7]) exp̃. | + Ĩt. sẽr. sc̃i leonis pontificis. in natale [8]) apos tolorum [9]) | LXXXII VI | Omnium [10]) quidem scõrum [11]) sollem nitatum ff̃. [12]) dd̃. | totus mundus est | particeps. —

f. 250 saecu lorum amen. exp̃li | + Ĩt. sẽr. sc̃i aũg. in nata le apostolorum LXXXIII VII | Duorum scõrũ | apostolorum | petri et pauli | ff̃ [13]) kk̃. hodie ce lebramus —

f. 251[b] sęculorum amẽ | explicit | + Ĩt. [14]) sẽr. sc̃i aug̃. de euan gelio ubi dicit ihs̃ pe tro. simon iohannis | amas me | LXXXIIII VIII | Quantum [15]) nos re citata [16]) euange licae lectionis | textus edocuit [17]). | —

f. 253 angelis confiteri | explicit | + Ĩt. inc sẽr. beati [18]) hieronimi. p̃rbi. romani. | ex libris. commentariorum | LXXXV VIIII | Uenit [19]) autem ihs̃ in partes caesa reae philippi | philippus i'te | — solutum et in cę lis [20]). | + Expliciunt. sẽr. in natale | sc̃i. petri apos-

---

[1]) de—Pauli *om.* — [2]) XXXVIII 797 — [3]) fratres c. *om.* — [4]) Petri et Pauli *add.* — [5]) Aug. sermo app. CCIV XXXIX 2124 — [6]) coronavit — [7]) Mai PNB I 101. Durch ein Versehen ist der Anfang dieses Sermo und der Schluss des vorhergehenden nicht notirt worden — [8]) natali — [9]) Petri et Pauli *add.* — [10]) Leonis M. sermo LXXXII LIV 422 — [11]) sanctarum — [12]) *om.* — [13]) ? — [14]) Incipit — [15]) Mai PNB I 102 — [16]) recitatae — [17]) docuit — [18]) sancti — [19]) Commentariorum in evang. Matthaei III XXVI 113 — [20]) ?

toli. de | prima uigilia | ✠ It inc̃. lectiones de | natalẽ apostolorũ | in secunda. uigilia | LXXXVI I | Factum est autẽ | in crastinum —

f. 256b uerbum dni | cum fiducia explicit | Ite. alia. lectio. eiusdem || f. 257 ✠ LXXXVII II | Ioseph autem qui cognominatus est barnabas | —

f. 258b obuedientib: sibi expli | ✠ It. alia. lectio eiusdem | LXXXVIII III | Ascendit petrus in superiora —

f. 260b rece|perunt uerbum dĩ. | ✠ Expliciunt. lectiones | actuum apostolorum | numero tres | ✠ It. inc. ser. sci aug. | in nat. scoꝶ: apostoloꝶ. petri et pauli | LXXXVIIII IIII | Cum [1]) omnes bea|ti apostoli pa|rem gratiam | —

f. 262 uniuersam deiecit [2]) ua|nitatem. Explicit | ✠ It. ser. sci. agu. innat. | apostolorum [3]) | XC V | Piscatoris [4]) et per|secutoris sacra|| f. 262b tissimum diem —

f. 265b aula introire [5]) | pastoris. expli | ✠ It. ser. sci aug. in nat. sci | petri. ubi dubitauit | in fluctib; cum ad eũ | uenit super aquas | XCI VI | Fratres [6]) kk. aut er|roris [7]) est aut de|licti. —

f. 267 saeculorum amen [8]) | explicit. | ✠ It. ser. sci aug. de nata. apostolorum | XCII VII | Audiamus [9]) ff. kk. | hunc piscatorẽ | principem —

f. 269 sę|culorum amen expl | ✠ It. ser. sci aug. de natal. apostolorum | XCIII VIII | Apostolorum [10]) pe|tri et pauli dies | quorum trium|phales —

f. 270b conuerten|tur explicit | ✠ It. ser. sci leonis pa|pae in natal. sci petri | apostoli | XCIIII VIIII | Exultemus [11]) in dno dd et spita|li iocunditate | —

f. 272b sae|culorum amen | Expliciunt sermones in | natale. beati petri apos|toli. de secunda uigilia. | numero. VIIII. || f. 273 ✠ Incp. lectiones in uigilias. beati pauli. apostoli | XCV I | Saulus autem adhuc spirans —

---

[1]) Aug. sermo app. CCII XXXIX 2120 — [2]) deiicit — [3]) Petri et Pauli *add.* — [4]) Aug. sermo app. CCV l. c. 2125 — [5]) caulas intrare — [6]) Mai PNB I 103 — [7]) reus *add.* — [8]) *om.* — [9]) l. c. 106 — [10]) ? — [11]) Leonis M. sermo LXXXIII LIV 429

f. 274 dni ihu xpi | xcvi ✠ Ite. alia. lectio ii | Placuit itaque apostolis et seniorib; | —

f. 275b numero | cottidie. | ✠ Ite. alia. lectio | xcvii iii | Factum est autem euntib; nobis —

f. 276b dni ni. ihu xpi. | explicit | ✠ It. inc. ser. sci aug. de nat. beati pauli. apos | xcviii iiii | Videte ff. kk. | omnipoten|tis di diuini | mysterium —

f. 278b regni caelorum | explicit | ✠ It. ser. sci aug. in nat. | beati. pauli. apostoli | xcviiii v | Procedat[1] nobis | ff. kk. et beatus | paulus. ut pau|lulum aliquid de | paulo dicamus. —

f. 281 dignatus est non defui | Explicit | ✠ It. ser. sci aug. in nat. | sci pauli apostoli[2] | c vi | Hodie[3] dd no|bis[4] lectio | de actib; | apostolo|rum hęc pręnun|tiata[5] —

f. 284 saeculo|rum amen[6] expl | ✠ It. ser. sci aug. inna. | sci pauli. apostoli[7] | ci vii | Debuimus[8] quidem ff | kk.[9] tanto|rum mar|tyrum diem. —

f. 288 saeculorum | amen[10] explicit | ✠ Al. ser sci aug. scriptum | est. in secunda uigilia beati | petri apostoli lectione. iiii. | ✠ It. ser. sci aug. innat. | sci pauli. apostoli | cii viii | Fratres[11] kk. immo | uerba per apos|tolum xpi loqen|tis. —

f. 290 terram glo|ria tua expl | ✠ It. ser. sci aug. in nata. | beati pauli apostoli | ciii viiii Scae[12] scripturae | semper docent | nos et monent | —

f. 291b saeculorum | amen expl | ✠ It. ser. sci gregorii. | anzianzeni. de apo|logeticu | ciiii x | Si[13] poenitus ef|fugere macula | ff dd uolueri|mus. —

f. 294b spu simi|les ei | expliciunt. lectiones. | in prima. uigilia. sci | pauli. apostoli. nume|ro. decem | ✠ It. inc. lectiones. | eiusdem.

---

[1]) Mai PNB i 214 — [2]) de vocatione apostoli Pauli et commendatione dominicae orationis. pro solemnitate conversionis S. Pauli — [3]) XXXVIII 1268 — [4]) dil. nob. *om.* — [5]) pronuntiata — [6]) stimmt nicht — [7]) in natali apostolorum Petri et Pauli — [8]) l. c. 1365 — [9]) fratres c. *om.* — [10]) stimmt nicht — [11])? — [12])? — [13])?

beati | pauli. apostoli. | in secunda. uigi. de actibus. | apostolorum || f. 295 cv i | Paulus autem | cum athenis | —

f. 295b dn̄o dō nr̄o ihū | xp̄o cvi + It̄. alia. lectio. eiusdem ii | Factum est post hęc egressus —

f. 297 suadens de regno dī | cvii + It̄. alia. lectio iii explicit | Factum est autem cum apollo esset —

f. 297b crescebat [5]) et confirmabatur | explicit || f. 298 + It̄. inc̄. ser̄. sc̄i aug̃. innatl. | sc̄i pauli. apostoli | cviii iiii | Apostolus [1]) autem | paulus ff̄. kk̄ primo saulus etiā | inimicus xp̄i —

f. 300 promittitur | praemium. expł. | + It̄. ał. ser̄. sc̄i aug̃ in̄nat. | beati pauli. apostoli | cviiii v | Liceat [2]) audenter dicere | ff̄. kk̄. de paulo a|postolo quando —

f. 302b dona sunt | merita tua expł. | + It̄. inc̄. ser̄. sc̄i ioħ. chry|sostomi. in natale. be|ati pauli. apostoli | cx vi | Praeclarus [3]) no|bis hic hodie | dd̄. nouissimus | effulsit coronator. | —

f. 304b mun|di inluminatorem. | explicit | + It̄. ser̄. sc̄i ioħa. chry|sostomi. in nāta. bea|ti pauli apostoli | cxi vii | Audistis [4]) ff̄. kk̄. qͦd | saulus dum xp̄i|anos perseque|retur a cęlesti | —

f. 306b saeculorum amen | explicit || f. 307 + It̄. ser̄. eiusdem. in nāta. beati pauli. apostoli | cxii viii | Gemina [5]) hodiernae | festiuitatis nobis [6]) | ff̄. kk̄. renouantur | gaudia. —

f. 309b sęculo|rum amen explicit | + It̄. in n̄t. sc̄i pauli apost. | euangelium. secun|dum. mattheum. | viiii In illo tempore dixit | — aeternam possidebit | + Inc̄. eiusdem euange|lii. omł. sc̄i hilarii. pic|tauiensis episcopi || f. 310 cxiii | Dn̄s [7]) ac redemptor | noster ff̄ kk̄. breui absoluta quae | ratione apostolorum | —

f. 313 sęcu|lorum amen | + al. ser̄. sc̄i aug̃. scriptū. | est. in prima. uigi. beati | petri apost̄. lectione. vii | + It̄. ser̄. sc̄i aug̃. in n̄at. | beati pauli. ap̄osto | cxiiii x | Fr̄s [8]) kk̄. gubernator | in tempestate di|noscitur. milex || —

f. 316 saecu|lorum amen | + Expliciunt sermones. de sec̄. uigilia. beati pauli ap̄ost. [9]) n̄um x | + It̄. incp̄. ser̄. sc̄i iohañ. |

---

[1])? — [2])? — [3])? — [4])? — [5]) Leonis M. sermo xvii LIV 513 — [6]) *om.* — [7])? — [8]) Mai PNB i 108 — [9]) apostoli Pauli

chrysostomi in sco|rum. xii. apostolorum | cxv i | Hodie[1]) nobis terra factum est | caelum. non | stellis de cęlo | —

f. 324 saeculorum amen | explicit | It̃. inc̃. ser̃. sc̃i aũg. de nãta. apostolorum[2]) | cxvi ii | Istum[3]) diem nobis[4]) ff̃ | kk̃.[5]) beatissimorum | apostolorum petri et | —

f. 329 saeculorum amen[6]) | ✝ Explicit. ser̃. sc̃i aug̃. | de natale apostolorũ dõ gratias | Qui[7]) legis. obse|cro ut oris pro | scriptore. ut p apostolorum prin|cipum soluatur | uincula. agimun|di. pr̃b peccatori. | sicut inutili scrip tori[8]) | dõ caeli. grates | Basilica apostolorum. philippi | et iacobi. ||

3836. membr. 4. 2 col. foliorum 314. saec. VIII—IX[9]).

f. 1 ✝ Inc̃. ser̃. sc̃i aug̃. | de sc̃orum mac|cabeorum. Kal̃. au|gustas[10]) | i i | Gratias[11]) d'd'. dñõ dõ | nr̃o quod quan|ta sit diei huius[12]) —

f. 2ᵇ sęculorum amẽ | explicit | ✝ It̃. ser̃. sc̃i aug̃. de sc̃o|rum maccabeorum | ii ii | Audita[13]) a uobis ho|die d̃d *******|***** fratrum | gloriosissi|mam passionem —

f. 4ᵇ est tamen infirma | consilio. inuenit enim || f. 5 li[14]) expauescere non dixi | morere. putasti enim | —

f. 8ᵇ manet in ę|ternum ẽxpl || f. 9 ✝ It̃. ser̃. sc̃i aũg. in nata. sc̃orꝶ. maccabeorꝶ | kal̃. augustas iiii | iiii Si[15]) uelimus ff̃ d̃d. | de singulis istis | sc̃is hac beatissi|mis —

f. 12 ęternam quam | speramus explicit. | ✝ It̃. ser̃. sc̃i aũg đ euãng[16]) | v v | Fratres. d̃d.[17]) admonent[18]) | nos eloquia diuina | quę lecta sunt . —

f. 14ᵇ sollemnia relinqe|runt. explicit | ✝ It. ser̃. sc̃i aug̃. in natl̃. sc̃ę. massę. candidę. de martyribus | vi i | Fr̃s[19]) kk̃. natalem | martyrum cele|bramus quorũ multi —

---

[1]) ? — [2]) in natali apostolorum Petri et Pauli — [3]) XXXVIII 1348 — [4]) nobis diem — [5]) fratres car. *om.* — [6]) ? — [7]) Mai PNB i 111 — [8]) sicut—scriptori *om.* — [9]) 3835 und 3836 gehören zusammen — [10]) in natali sanctorum septem fratrum martyrum Machabaeorum — [11]) Leonis M. sermo xix LIV 517 — [12]) huius diei — [13]) ? — [14]) zwei Blätter fehlen — [15]) ? — [16]) de verbis evang. Matthaei *etc.* habitus in solemnitate martyrum — [17]) Fratres dil. *om.* — [18]) XXXVIII 426 — [19]) ?

f. 16 morib; nos|tris explicit | ✠ It. ser. sci aug. de mas|sa candida [1]) | VII II | Sicut [2]) audiuimus | et cantando res|pondimus. prę|tiosa —

f. 22ᵇ non formidemus. | per ihm xpm | dnm nostrum [3]) | Expliciunt. ser|mones sci au|gustini. de sca | massa candida | ✠ Incipit. sermo. sci au|gustini. de natale sci | xysti. scriptum est | quarta decima lectio|ne. post sci lauren|ti martyris [4]) || f. 23 Inci. ser. sci. laurenti | VIII I | Beatissimi [5]) laur|ti martyris cu|ius natalem hodie cęlebramus | passione [6]) nos|se —

f. 25 sęculo|rum amen explicit | ✠ Item unde supra. | VIIII III | Sicut [7]) dns in euange|lio cui simile est | —

f. 27 atrocia fe|cerunt. | In nat. cuius supra [8]) | X III | Cum [9]) omnes bea|tos martyres | quod [10]) nobis tra|dit [11]) —

f. 28ᵇ crux est atque | martyrium | ✠ Ite. sermo. alius | XI IIII | Cui [12]) simile est regnu | caelorum et cui | illud aestimabo [13]) | —

f. 30 sęculorum amen | ✠ Inc. ser. sci leonis pap. in | natale [14]) sci laurenti [15]) | XII V | Cum [16]) omnium dd | summa uirtutu | —

f. 32 sęculorum | amen. explicit | ✠ It. ser. sci aug. in nata sci laurenti. martyris [17]) | XIII VI [18]) | Beati [19]) laurentii | triumphalem | diem quo cal|cauit —

f. 33 xpm sequi debet [20]) xpi|anus. VII [21]) | Apostolus dicit loqens | de dno xpo. cum [22]) in | forma —

f. 34ᵇ eius morte fecerunt | Explicit. | ✠ It. ser sci aug. đ natale· | sci [23]) laurenti | XIIII VIII | Beati [24]) martyris | laurenti dies | sollemnis ho|diernus est | —

f. 36ᵇ terminu | non habebunt. VIIII | Uerum [25]) tamen ut di|cere coeperam ff | —

---

[1]) in natali martyrum Massae Cand. — [2]) l. c. 1400 — [3]) per — nostrum *om.* — [4]) in natali sancti Laurentii — [5]) Aug. sermo app. CCVI XXXIX 2127 — [6]) passionem — [7])? — [8]) sancti Laurentii — [9]) Aug. sermo app. CCVII l. c. 2128 — [10]) quos — [11]) antiquitas tradit— [12]) Aug. sermo app. LXXXVIII (de verbis evangelii etc.) l. c. 1014 — [13]) simile aestimabo illud — [14]) natali — [15]) martyris *add.* — [16]) Leonis M. serm. LXXXV LIV 435 — [17]) in solemnitate Laurentii martyris — [18]) In mg. m. s. XIII: istu | scri|be. — [19]) XXXVIII 1395 — [20]) debeat sequi — [21]) ohne Absatz — [22]) qui cum — [23]) in solemnitate martyris — [24]) l. c. 1385 — [25]) (cap. IV)

f. 38b in fine. [1]) hic | saluus erit. x | Sed [2]) dicunt multi ma|li multa mala. —

f. 40 simi|liter faciat xi | Volumus [3]) ut audiant mi|lites —

f. 43b ubi est ds̃ eorum | explicit | + It̃. ser̃. sc̃i. aug. ad mensã | sc̃i martyris. cypria|ni de natale. sc̃i mar|tyris laurenti [4]) | xv xii Agnoscit [5]) fides ues|tra granum quod in terram cecidit. | —

f. 46b glo|riam aeternitatis [6]) | It̃. ser̃. sc̃i aug̃. de natl̃. | sc̃i laurenti [7]) mar|tyris. | xvi xiii | Inter [8]) laurigeros con|fessores quos ad cae|lum prouexit peren|nis —

f. 48 confitearis adq|ris expl | + Inc̃. ser̃ sc̃i aug̃. d natã. | sc̃i xysti [9]) xvii xiii | Omnium [10]) quidem | bonorum fideli|um xp̃ianorum ma|xime —

f. 50b pro reb: om|nib: satiare | Expl. sc̃i xysti | + Incp̃. ser̃. sc̃i aug̃. de su|sanna. et seniorib: | xviii i | Dilectissimi [11]) fra|tres pratum | nobis liliorum | —

f. 53 non perdo uictoriam meam | ii [12]) Inter istas aduocato|riae. orationes [13]) | —

f. 54b saecu|lorum amen | Explicit. dõ | gratias amen || f. 55 [14]) Incp̃ sermo sc̃i ioh̃ | crisostomi *m. rec. add.: l. vii* | Omnium [15]) quidẽ | martyrum | solemnitatẽ | mirauiles —

f. 56b annem creaturã. explicit le'tio. vii | incp̃ lectio. viii. | Celi quidẽ | uero | glo|riam —

f. 57b seculorum amen | *m. s. XIII: lec̃. sc̃i evg̃ sec̃ lucan* | *In ill t. Intravit ihs in quoddã cas|tellũ. & mulier quedã martha nomine. & rl | oml sc̃i avg. ep̃i.* [16]) | Sẽm [17]) euangeli|um cum lege|retur. | Audiuimus —

f. 61 uerbum [18]) dĩ et custodiunt. + | Incip̃ sermo sc̃i anti|patri ep̃i patri nr̃i | ad matutinũ in ad|sũptio. Sc̃e mariȩ. lec̃. i. | Iterum nos sc̃a et | superlaudauilis | dĩ genetrix. —

f. 62b dispensa|tionis ministerium | lectio ii | In hoc enim primitiis | et per ueritatem | —

---

[1]) finem — [2]) (cap. xi) — [3]) Fortsetzung — [4]) in solemnitate martyris Laurentii habitus ad mensam S. Cypriani — [5]) l. c. 1397 — [6]) *om.* cf. Mai PNB i 111$_2$ — [7]) Laurentii — [8]) Mai PNB i 111 — [9]) in natali martyrum — [10]) XXXVIII 1467 — [11]) Mai PNB i 113 — [12]) iv — [13]) orationis — [14]) f. 55—70 manu saec. ix—x. Von der alten Handschrift fehlt hier ein Quaternio — [15]) ? — [16]) In illud evangelii Lucae ubi de Martha et Maria — [17]) XXXVIII 616 — [18]) ?

f. 64 apud dm̃ omnem | uerbum. | Expł. lectio. II. | incp̃. lectio. III. | Propter hoc uero | sicut equa|lem. que | in ea mira|culum. —

f. 65[b] ampliore gloria. | lectio. IIII. | Uere benedicta | tu in mulieri|bus. —

f. 67 uer|bum tuum || f. 67[b] Item lectio. V. | Et quomodo | beatior | tu semper | laudabilis | —

f. 68[b] ancillę suę | lectio. VI. | Haec quę sic | uere exis|tunt diuina. | —

f. 70 sęculorum. amen. || f. 70[b] procli episcopi. con|stantinopolitani. | homelia. in scē dī gene|tricis marię. [1] lec̃ VII. | Uirginalis [2] hodie sollemnitas linguā | —

ibid. carne. animatu | naturę. || f. 71 non [3] adiuuet. siquidem | exercendis a[d] s̃cimoni|am mentib; atq: corpo|rib; ipsa quoq; mundi | elementa famulantur. | —

f. 72[b] sęculorum amen | ✠ It̃. cuius supra [4] | XXIII II | Apostolica [5] institu|tio dd̃ quę dn̄m ihm̄ | xpm̄ ad hoc uenis|se —

f. 74[b] saeculorum amen | ✠ Item. alius. [6] | XXIIII III | Scio [7] quidem dd̃ plu|rimos ur̃m ita in | his [8] q; ad obseruā|tiam —

f. 76[b] deuotione | placeamus. [9] | ✠ Item. alius [10] | XXV IIII | Sacramentum [11] dd̃ | in septimo mense | ieiunium —

f. 79 sęcu|lorum amen | ✠ Item alius [12] | XXVI V | Omnis [13] dō [14] diuino|rum eruditio | pręceptorum. —

f. 80[b] re|missio peccato|rum [15]. exp̃l. | ✠ Inc̃. om̃l. sc̃i gregorii. | in sc̃i archangeli [16] | XXVII I | Angelorum [17] quippe | et hominum natu|ram ad cognoscē|dum se dn̄s con|dedit [18] —

f. 87 in haliis habentur | ✠ Inc̃. ser̃. sc̃i hisydo|ri in sc̃i archangeli | XXVIII II | Angelorum [19] nomē | officii est. [20] non na|turę. —

---

[1]) homilia Procli episcopi Cyzici habita — homo. Interprete ut videtur Mario Mercatore — [2]) XLVIII 777 — [3]) ? — [4]) Leonis M. serm. XCII de ieiunio septimi mensis — [5]) LIV 453 — [6]) Leonis M. serm. XCIV de ieiunio septimi mensis — [7]) l. c. 458 — [8]) iis — [9]) per dominum — amen *add.* — [10]) Leonis M. serm. XC de ieiunio septimi mensis — [11]) l. c. 447 sacratum — [12]) Leonis M. serm. XCIII de i. s. m. — [13]) l. c. 456 — [14]) dilectissimi — [15]) per dominum — amen *add.* — [16]) (Gregorii M. homiliar. in evangelia lib. II. hom. XXXIV) — [17]) LXXVI 1249 c — [18]) condidit — [19]) l. c. 1250 c vocabulum *add.* — [20]) est officii

f. 91^b ange|lis redditam | + Item. unde supra | xxviii iii | Nonnumquam [1]) | uero etiam p an|gelum huma|nis cordib; —

f. 93^b fine✱ dierum | + It̃. cuius supra | xxx iiii | Aliquando [2]) p angelos | uerbis simul et reb; loquitur ds̃. —

f. 95 sęculorum amen | Explicit | + Incipiunt. homelię in | natale sci̅ andreę apos | xxxi i | Ambulans [3]) autem ih̃s || iuxta mare galileę | uidit —

f. 96^b euan gelium ihũ xp̃i | + In natale ut supra | xxxii ii | Scriptum [4]) est | enim sp̃s dñi or|nauit cęlos. —

f. 98 te | diligatur | + Item. unde [5]) supra | xxxiii iii | Dixit [6]) ihs̃ discipu|lis suis. ecce ego | mitto uos —

f. 101^b sęculorum amẽ | Explicit | Inc̃ lec̃. s̃ci euañ. sec̃. | mattheum. | In illo tempore ambu|lans ihs̃ secus [7]) mare | —

f. 102 secuti sunt eum | + Incp̃. om̃el. lec̃ eius|dem. habita ad popu|lum. in basilica. bea|ti andreę. apostoli. | die [8]) natalis eiusdẽ [9]) | xxxiiii iiii | Audistis [10]) ff̃ kk̃. quia | ad unius iussionis | uocem. petrus | —

f. 104 contempnenda per|ducatur [11]). | Explicit || f. 104^b + Incp̃| ser̃. sci aug̃. de | uigilias beati andre|ae. apostoli | xxxv v | FF̃ [12]) kk̃. cognoscamus | agnum. cognosca|mus pretium nr̃m. | —

f. 107 quo dolus non est | + It̃ ser̃. alius. ut supra | xxxvi vi | Quid [13]) ergo faciemus || f. 107^b ff̃ deberet esse iste | primus in apostolis . —

f. 109^b sup filium ho|minis expl̃ || f. 110 + Inc̃. om̃e. de adue^n tum dñi | xxxvii i | Propitia [14]) diui|nitate ff̃ dd̃ | iam adueni|unt [15]) dies —

f. 112 praemia mere|antur. Explicit || f. 112^b + Item. alius [16]) xxxviii ii | Sc̃am [17]) et desidera|bilem gloriosã | ac singularem | —

f. 115 sc̃lo|rum amen explicit | + Item. unde supra [18]) | xxxviiii iii | Satis [19]) habundeq; | dixisse me [20]) supe|riore tractatu [21]) | —

---

[1]) ? — [2]) ? — [3]) Mai PNB i 117 — [4]) ? — [5]) ut — [6]) l. c. 118 — [7]) iuxta — [8]) in die — [9]) eius — [10]) Gregorii M. homiliar. in evang. lib. i. hom. v LXXVI 1093 — [11]) adiuvante domino *etc. add.* — [12]) ? — [13]) ? — [14]) Maximi Taur. sermo app. i LVII 843 — [15]) adveniet — [16]) de praeparatione ad domini nativitatem — [17]) Maximi Taur. sermo app. iii l. c. 847 — [18]) Maximi Taur. sermo i ante natale domini — [19]) l. c. 531 — [20]) credo *add.* — [21]) *om.*

f. 117 seculorum | amen expli | + Incp. omel. sci gre|gorii. de aduentu | dni. dominica prima [1]) | XL *m. s. XIII add.:* luca gg Er [2]) signa in sole & luna | Dns [3]) * ac redemp|tor noster [4]) pa|ratos nos inue|nire —

f. 120 + It. omelia. eiusde | dominica. II *gg* [5]) *Math.* XLI *Cu* [6]) *audisset iohs in uincul opa xpi* | Quaerendum [7]) no|bis est ff kk. io|hannis *(corr.)* propheta et plus quam —

f. 124 iohanne ualeatis [8]). expl. | + It omel. eiusdem. de. aduentu. dnica. III [9]) |XLII I | —

f. 128 ex humi|litate ualeatis expl | Inc lec. sci eug. sec. | lucam | Anno quinto deci|mo imperii tibe|rii cesaris. —

f. 128ᵇ simi|liter faciat. | Exp. lect. sci eug. Incp. omel. lectionis | eiusdem. hab. ad populum. ad beat. petrum apost. | in .XII. lectiones. et quarta dnica de aduentu [10]) || f. 129 XLIII I | Redemptoris [11]) | prę̨cursor | quo tempore | —

f. 139ᵇ misericor|diae pignus tenemus. | Exp. omelia | + Inc. ser. de incarna|tione dominica [12]) | XLIIII I | Ecce [13]) ex qua tribu | nasciturus es|set xps. —

f. 142 sublimitate conlo|cata [14]) Expl || f. 142ᵇ + Inc. epistola sci pa|pę leonis. de dni in|carnatione [15]) | XLV II | Leo eps. [16]) flauiano | constantino (politano) epo. lec|tis [17]) dilectionis tuę | (litteris) epistolis [18]) quas (s *in ras.*) mira | —

f. 149ᵇ sui prauitate sal|uetur [19]) Expl. | Inc. omel. sci aug. d | incarnatione dnica [20]) | XLVI III | Legimus [21]) scm mo|ysen populo di prę|cepta) —

---

[1]) Gregorii M. homil. in evang. I 1 habita ad populum — dominica secunda adventus domini — [2]) Lectio *etc.* In illo tempore dixit Jesus discipulis suis: erunt — [3]) LXXVI 1077 — [4]) fratres carissimi *add. m. s. XIII cum editis* — [5]) homil. VI habita ad populum — dominica tertia adventus domini. Lectio s. evang. sec. Das cursiv Gedruckte m. s. XIII — [6]) In illo tempore cum — [7]) l. c. 1095 — [8]) quod ipse — amen *add.* — [9]) hom. VII habita — dominica quarta in adventu domini — [10]) ad populum in basilica S. Joannis Baptistae, sabbato quatuor temporum ante natalem Christi — [11]) l. c. 1159 (hom XX) nostri *add.* — [12]) de adventu domini — [13]) Maximi Taur. sermo app. II LVII 845 — [14]) consolatam — [15]) Leonis M. ep. XXVIII ad Flavianum episcopum Constantinopolitanum contra Eutychis perfidiam et haeresim — [16]) dilectissimo fratri *add.* — [17]) LIV 755 — [18]) litteris. Die Verbesserungen m. s. XIII — [19]) Deus te — consulibus *add.* — [20]) Aug. serm. app. CCXLVI de mysterio trinitatis et incarnationis — [21]) XXXIX 2196

f. 151ᵇ et quę in ter|ris [1]) Expli | + Inci. ser. sci papę le|onis mensi decimi [2]) | XLVII I | Si [3]) fideliter dd atq: *(m. post. in ras.)* + sapienter creatio nis —

f. 154 dignabitur ad|iuuare [4]) | Item unde supra [5]) | XLVII II | Pręsidia [6]) dd. scifi|candis mentib; | —

f. 156ᵇ uigilias cele|bremus [7]). Expl | Item unde supra [8]) XLVIII III | Cum [9]) de aduentu | regni di et de fine | temporum —

f. 158ᵇ sęculorum amen | Explicit | Inc. omel. sci aug. | de natal. martyrū [10]) | L I | Cum [11]) omnium sco|rum martyrū | ff. kk [12]) natalem || f. 159 deuotissime [13]) —

f. 160 sę|culorum [14]) amen | Item. alius [15]) | LI II | Quotienscumq; [16]) | ff kk scorum | martyrum sol|lemnia celeᵇramus. | ita ipsis intercedentib; | —

f. 162ᵇ seculorum | amen. | f. 163 Item alius [17]) | LII III | Recte [18]) adq; [19]) ex de|bito ecclę beato|rum martyrū | —

f. 164ᵇ reg|nauit [20]) in cęlo | Ite. unde supra [21]) | LIII IIII | Si [22]) quantum me | necesse est di|cere —

f. 165ᵇ passione | commendaⁿt | Item alius | Dignum [23]) et con|gruum est | ff ut [24]) gaudia | —

f. 168 suscitat cum resur|git | Item alius [25]) | LV VI | Omnium [26]) quidē | bonorum fide|lium xpiano|rum —

f. 169ᵇ ihm [27]) xpm | It. quorum supra [28]) | LVI VII | Coronam [29]) uniuer|sorum martyrum fulgere [30]) | —

---

[1]) qui vivit — amen *add.* — [2]) Leonis M. sermo XII de ieiunio decimi mensis — [3]) LIV 168 — [4]) per dominum — amen *add.* — [5]) Leonis M. sermo XVIII de ieiunio decimi m. — [6]) l. c. 182 — [7]) ipso praestante — amen *add.* — [8]) Leonis M. sermo XIX de i. d. m. — [9]) l. c. 185 — [10]) Maximi Taur. hom. in natali ss. martyrum Taur. *etc.* — [11]) LVII 427 — [12]) *om.* — [13]) devotissime natalem — [14]) *om.* — [15]) de martyribus — [16]) Aug. sermo app. CCXXV XXXIX 2160 — [17]) Maximi Taur. sermo LXXXVIII de natali ss. martyrum — [18]) LVII 707 — [19]) ac — [20]) regnat — [21]) Maximi Taur. sermo LXXXVII de n. ss. m. — [22]) l. c. 705 — [23]) Maximi Taur. sermo LXXXVI de n. ss. m. l. c. 703 — [24]) post laetitiam beati paschae quam in ecclesia celebravimus *add.* — [25]) in natali martyrum — [26]) XXXVIII 1467 — [27]) ? — [28]) Maximi Taur. sermo XCI de natali ss. plurimorum martyrum — [29]) LVII 713 Corona — [30]) fulget

f. 170b postea triūfamus [1] | coronati [2] | Item alius [3] | LVII VIII | Qm̄ [4] dies marty|rum sc̄orum [5] | est. unde potius | —

f. 172 scłorum [6] amen || f. 172b It̃. quorum. supra. | LVIII VIIII | Inlustris [7] huius diei | pręclara sollemni|tas d̃d —

f. 174b saeculo|rum amen Ex̄p | ✠ Inc̄p om̄el. de natali|cia. sc̄orum confesserum *sic* | LVIIII I | Scriptum [8] est eni | in lectione euā|gelica quia ho|mo quidam —

f. 177b co|ronam confessionis | accepit | In nt̃. quorum supra [9] | LX II [10] | Ad [11] sci ac beatissim̃i | istius patris nr̃i | —

f. 181b It̃. quorum supra [12] | LXI III | Heret [13] sensib; ur̄is | ff̃ ✱✱ quod [14] de|scripsimus bea|tos —

f. 183 scło|rum amen Expł | ✠ Inc̄. ser̄. de natalicia | uirginum | LXII I | Audistis [15] ff̄ kk̄. dum | euangelica lectio | legeretur ubi | dn̄s in parauo|lis (*corr. m. al.*) —

f. 190 scłorum | amen Expl | ✠ Inc̄. om̄el. in dedica|tione ecclesiae | LXIII I | Quotienscumq; [16] | ff̃ kk altaris | uel templi —

f. 193 scło|rum amen | LXIIII Item. alius [17] II | Recte [18] festa ecłę | colunt qri secłę [19] | filios esse cog|noscunt [20]; —

f. 195b scłorum amen | Item. unde supra | LXV III | Beatus [21] apostolus | sermo d̄i | sub appellatione || —

f. 198 sę|culorum amen | Explicit || f. 198b ✠ Inc̄p. instrumentū | magnum bonorum | operum ad ędifica|tionem animae | LXVI In [22] primis dnm̄ dm̄ tuū | dilige. ex toto corde | tuo. —

f. 199b scło|rum amen | ✠ Inc̄p. omelia sci au|gustini [23] |LXVII | Audiuimus [24] cum euā|gelium legeretur. | terribile [25] simul | —

f. 202 scłorum amen | Inc̄. alius ser̄. ad | edificane [26]. anime | LXVIII | Dum [27] de bonis ope|rib; frequenti|us —

---

[1] triumphemus — [2] per Christum — amen *add.* — [3] in natali martyrum — [4] XXXVIII 1470 — [5] sanctorum martyrum — [6] ? — [7] ? — [8] ? — [9] de S. Eusebio episcopo Vercellensi — [10] in mg. m. s. XIII: istū dimitte — [11] Maximi Taur. hom. LXXVIII LVII 417 — [12] in natali plurimorum confessorum — [13] Maximi Taur. sermo XCIII l. c. 717 — [14] in quo — [15] ? — [16] Aug. serm. app. CCXXIX in dedicatione ecclesiae vel altaris consecratione XXXIX 2166 — [17] Aug. serm. app. CCXXXI in d. e. v. a. c. — [18] l. c. 2171 — [19] se ecclesiae — [20] recognoscunt — [21] ? — [22] ? — [23] Aug. serm. app. LXXVIII — [24] l. c. 1897 — [25] terribilem vocem, metuendam pariter — [26] aedificationem — [27] Mai PNB I 124

f. 205 feli|citer ueniatis amen | It. ali. ser. ad edifi|catione [1]. anime | LXVIIII | Docet [2]) nos salua|tor noster in | sco euangelio. | quod nunc —

f. 207 possi|deuit ppetua [3]) amen | It. ali ser. ad edificationem animae [4]) | LXX | Rogo [5]) uos ff kk. et | cum grande [6]) hu|militate —

f. 211 adquira|mus aeternam [7]) amen | It. ali. ser. ad edificatio|nem animae | LXXI | Frs [8]) kk. caritatem uram | admoneo. et consilium dare prȩsumo. | et licet —

f. 215 sclorū. amen Expl | Inc. omē. sci aug. | de diem. iudicii LXXII | Frs [9]) kk. quam | tremenda erit | dies illa —

f. 216 sclo|rum amen | + Expliciunt ser. sci. aug. ad ȩdi|fitione anime. num. VI | de die iudicii. unum | + Inc ser. sci aug. de nat. | sci martyris cypri^ani [10]) | LXXIII | Frs kk. [11]) diei [12]) tam gra|ti lȩtiq; sollemni|tas et coronȩ tanti | martyris. tam felix | —

f. 219 ama|uit ^ut pateretur Expl | + It. ser. sci. aug. de natl. | sci cypriani [13]) | LXXIIII | Scissimus [14]) et | solemnissimus | dies atq: huic. ec|clesiȩ ornamē|to —

f. 221^b deinceps morte ponē|dam. Explicit | + It. ser. sci aug. | de natl. sci cypriani | LXXV Gloriosissimi [15]) martyris cy|priani sacratis|simam passi|onem —

f. 222^b cognoscamus | in cȩlo. Explicit | + It. [16]) ser. sci aug. de natl | sci cypriani | LXXVI Duplex [17]) gemma | in sco cypria|no prȩfulsit. | —

f. 224 repetat capud a ca|pite. Expl | + It. ser. sci aug. de natl | sci cypriani [18]). || f. 224^b LXXVII Istum [19]) nobis festum | diem passio beatis|simi cypriani —

f. 231 habetis si dm non | habetis. || + Expliciunt. sermo|nes. sci augustini. | de natale sci cypri|ani num. quinque || f. 231^b + Inc.

---

[1]) aedificationem — [2]) l. c. 127 — [3]) possidebit perpetuam — [4]) de extremo iudicio — [5]) Aug. serm. app. CCXLIX XXXIX 2206 — [6]) grandi — [7]) *om.* praestante — saeculorum *add.* — [8]) Mai PNB I 128 (Aug. serm. app. CCCVI XXXIX 2331 de eleemosyna. Faciendis eleemosynis fratres carissimi, caritatem — admonui — praesumpsi) — [9]) ? — [10]) in natali Cypriani martyris — [11]) *om.* — [12]) XXXVIII 1420 — [13]) in natali Cypriani martyris — [14]) l. c. 1423 — [15]) ? — [16]) Incipit — [17]) Mai PNB I 130 — [18]) in natali Cypriani martyris — [19]) XXXVIII 1414

ser̃. sc̃i. aug̃. de nãt. | scõrum. cosme. | et damiani | LXXVI | Beatorum [1]) germa|norum cosme —

ibid. hoc | utpote summa per|egit potestas. qui su|a ineffabili uoce. pro || f. 232 tor [2]) sp̃s plerumq; im|plet uel fallaces uates | uel falsos martyres | suos —

f. 233ᵇ uitę dator apparet | Explicit. | ✠ It̃. ser̃. sc̃i aug̃. de nãt. sc̃i uincenti [3]) | LXXXII | Frs̃. [4]) kk̃. [5]) magnum [6]) | spectaculum sc̃i [7]) | uincenti [8]) —

f. 235 et coronet | vos. Expliciunt | Inc̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de | nãt. scę [9]) perpetuae | et felicitatis | LXXXIII | Hodiernus [10]) di|es anniuer|saria repli|catione —

f. 238ᵇ amplectimur unita|tem. Explicit || f. 239 ✠ It̃. ser̃. | sc̃i aug. unde sup̃ [11]) | LXXXIIII | Quarum [12]) sc̃arũ | martyrum fes|tum diem —

f. 239ᵇ perpetua felicita|te [13]) certauit. Exp̃l | ✠ It̃. ser̃. unde supra [14]) | LXXXV | Duę [15]) geminę hodi|e in ecł̃a reful|serunt. —

f. 241 me|reamur cum omnib; | sc̃is. | Expliciunt. sermones | perpetuę et felicitatis | ✠ Inc̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de nãt. | scãe. uictoriae | LXXXVI | Refulget [16]) et prę|minet inter | comites et mar|tyres —

f. 244 uictoriam de diabolo | meruerunt. | Exp̃l. sc̃ae. uictoriae | Inc̃. ser̃. sc̃i. aug. de nãt. | sc̃i genesi | LXXXVII | Cum [17]) frequenter | natalib; mar|tyrum festi|uis. intersu|mus —

f. 245 inlece|brę quas subiugetis | Exp̃li. | ✠ It̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de nãt. | sc̃i genesi | LXXXVIII | Quamuis [18]) sc̃s gene|sius dd̃. peculi|aris arelatensi|um. —

f. 246 in dĩ laude et glo|ria cęlebrare. | Exp̃l. ser̃. sc̃i. genesi | ✠ Inc̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de | nãt. sc̃oꝶ. felicis. et adauti. uia hostiense [19]) | LXXXVIIII | Beatum [20]) martyrẽ | inter suspendia | fortem. —

---

[1]) Mai PNB I 131 — [2]) XXXVIII 1254 (in natali martyris Vincentii). Ein Quaternio fehlt — [3]) in natali martyris Vincentii — [4]) *om.* — [5]) *om.* — [6]) l. c. 1252 — [7]) *om.* — [8]) *om.* — [9]) in natali martyrum — [10]) l. c. 1281 — [11]) in natali m. P. et F. — [12]) l. c. 1285 Duarum — [13]) perpetuam felicitatem — [14]) de natali ss. P. et F. — [15]) XXXIX 1715 — [16]) Mai PNB I 132 — [17]) l. c. 134 — [18]) l. c. 135 — [19]) Ostiensi — [20]) l. c. 136

f. 247 cupiat innocentē | Explicit | ✠ It. ser̄. sc̄i aug̃. eiusd̄. sc̄i felicis. et adaucti | xc | Felix [1] dies inclinata [2] | et honorauilis. [3] di es sęculi —

f. 248 et omnia quę in eis sunt. | Exp̄l. ser̄. sc̄i [4] aug̃. [5] inatl. sc̄i felicis || f. 248[b] ✠ Inc̄. omēl. sc̄i iohan. | chrysost°mi. quando de asia. regressus est. | constantinopoli | xci | Moyses [6] magnus | ille dī famulus | ca p^nd propheta|rum —

f. 252[b] sc̄lorum amen. | Exp̄l. de reuersione. eiusdem de. asia ✠ Inc̄. ser̄. sc̄i leo|nis. papae. de | nat̄. ipsius [7] | xcii | Laudem [8] dn̄i loqua|tur os meum. —

f. 254[b] sęculorum amen. Explicit. | It̃. ser̄. sc̄i leonis. | papae. eiusdem | xciii | Quodiens nobis | misericordia dī | donorum suo rum —

f. 257 sc̄lorum [9] | amen. Explicit || f. 257[b] ✠ It̃. ser̄. sc̄i leonis. pa pae. eiusdem [10] | xciiii | Gaudeo [11] dd̄. de reli|oso [12] uestro [13] de|uotionis affec|tu —

f. 260[b] sęculorum amen | ✠ Expliciunt ser̄. sc̄i leo nis. papę. rom̄. de die | natalis eius. siue aliis | pontificis | ✠ Inc̄. ser̄. sc̄i aug̃. | de adam. et | eua | xcv | Fr̄s [14] kk̄. felix esset | hominum genus | si aut uerba dī —

f. 263 ad uitam proficiat et | salutem. Exp̄li | ✠ It̃. al̄. ser̄. sc̄i aug̃. | de adam et eua | xcvi | Litterarum [15] certami|nam undiq; [16] con|stitutionem huma|no generi —

f. 265 maria pepe|rit saluatorem. | Explicit. | ✠ It̃. ser̄. al̄. sc̄i. aūg. | de decimis. infe|rendis | xcvii | Scriptum [17] est | ff̄. dd̄. dn̄i est | terra et pleni|tudo eius. —

f. 267[b] te redimere noluisti | Explicit. | ✠ It. al̄. ser̄. sc̄i aug̃. de | elemosynis [18] | xcviii | Perire [19] multi | extimant qod | pauperib; da|tur. —

---

[1] l. c. 137 — [2] inclyta — [3] honorabilis — [4] *om.* — [5] *om.* — [6] ? — [7] Leonis M. sermo i de natali ipsius S. Leonis habitus in die ordinationis suae — [8] LIV 141 — [9] ? — [10] Leonis M. sermo iv de natali ipsius — assumptionis — [11] l. c. 148 — [12] religioso — [13] vestrae — [14] Mai PNB i 138 — [15] l. c. 140 — [16] certamina mundi (mundique) — [17] l. c. 142 — [18] elemosynis — [19] l. c. 144

f. 270b caduca | omnia reliquisti | Explicit | + It. ser. sci aug. de uir|tutib; dni n. ihu xpi | xcviii | Inter [1]) cunctas dni xpi | uirtutes. primam | —

f. 274 faciem dedicasti | Explicit | + It. ser. sci. aug. de filium | uiduae. unicum. | resuscitatum [2]) | c | Benedictus [3]) dns | qui facit mira|bilia solus. testis | est —

f. 276b cum matre ex|ercitus populorum | do. gratias | Expliciunt. ser. | sci. aug. de sol|lemnitatib. di|uersorum sco|rum. numero | centum. ||

f. 277 Sabbato [4]) de ebdo. ii. | capi. sec. Luc. |homo quidã abuit | — inuentus est. | Omelia ad scm petru | et marcellinum. | Homo [5]) quidam | habuit duos | filios. Et di|xit adules|centior —

f. 279b seculorum. amen | Secundo sermo | eiusdem. | In se inquid re|uersus | dixit. Quanti mer|cennarii —

f. 282 ihm xpm in spu sco. | eo quod ait tertius | sermo eiusdem. | Surgens inquid | uenit ad patrẽ | suum. cum au|tem essed —

f. 284b nrm ihm xpm in | spu sco. | quartus sermo | eiusdem qđ ait. | Erat inquid | filius eius | senior | in agro | et cum ueniret et | —

f. 287b sę|culorum amen. | Quintus sermo eius|dem. Homo quidam | habuit duos | filios et ce|tera calidi [6]) deuitoris | —

f. 290b sclorꝝ. | amen. | Ebdoma. iii. in quadrã | Fr. vi. ad scm lauren|tiu lucina. | Non [7]) rude est | auribus caritati urę euan|gelistã —

f. 298b sęculorum | amen. || f. 299 Ebdomada .iiii. in qua|dragesima. fr. iiii. | homelia eiusdem | in basilica ad scm | paulu. in mediana. | Prolixa [8]) lec|tio recita|ta est quã|si uniuersam —

f. 306b sclorũ. amen || f. 307 Ebdomada. iiii. fr. vi. | h°melia. ad scm euseuiu. | Inter [9]) oma miracu|la quę fecit dns nr | ihs xps lazari —

f. 314b num|quid hoc de paganis di|citur. et non in natura ipsa quodammo||

---

[1]) l. c. 147 — [2]) Fulgentii Ruspensis opp. app. sermo vi de unico filio et puero centurionis — [3]) LXV 865 — [4]) Von f. 277 an m. s. ix — [5]) Petri Chrysologi sermo i de duob. filiis *etc.* LII 183 — [6]) Petri Chrysologi sermo v de isdem. Judaeum et Gentilem figurantibus l. c. 197 callidi — [7]) ? — [8]) ? — [9]) ?

Paulinus Petricordiae.

1664. membr. fol. foliorum 30. saec. IX—X.

f. 1 Incipit opus paulini petre|cordiae [1] de uita sci martini epi [2] uersibus | Sparserat [3] in toto lumen uenerabile mundo | —

f. 5ᵇ Atque honestis [4] spolium credentis gaudia [5] plebis. | Finit in xpo lib i. habens uersus | cccLxxxv. Incipit liber secundus | Panditur ecce nouum pelagus flatusq; benigni | [6] —

f. 6 Angelus adsistit sco uenerabilis ore | — Prodidit & meritum. quia se meruisse negauit | Finit in xpo liber secundus habens uersus dccxxii | Incipit liber tertius paulini | Quo rursus sterilis calamus [7] & sibila ruptis [8] | —

f. 11ᵇ Uerborum iaculis opponens signa salutis [9] || f. 12 Atqui [10] non rudibus su&us sudare sub armis | —

f. 12ᵇ Plus peccata dolens plebis quam uulnera carnis | Finit in xpo liber iii hab uer ccccLviiii | Incipit liber quartus | Finierat sumptum translatio coepta uolum | —

f. 20 Quam uitando fugis laudem uiuendo meritis [11]; | Finit in xpo lib hab iiii. ur. dcLxxiiii | Incipit lib quintus in dno. | Iam semel in laudem tanti ꝑlata patroni —

f. 24ᵇ & iacuit planus placidarū campus aquarum [12] || f. 25 molliter [13] exceptis ulnas resaerasse [14] ruinis | —

f. 30 Perp&uo [15] urbs toronum [16] martino antestite gaud& || f. 30ᵇ Finit in xpo ihū liber vi. paulini | habens uersus ccccLxxiiii | Incipiunt uersus paulini de orantibus | Quisque [17] solo adclinis mersisti in puluere uultum | — In cunctum pg& pi&as tam ꝑdigi [18] mundum | Finit opus paulini filiciter ||

---

[1] Petricordiensis — [2] *om.* — [3] LXI 1009 — [4] hostis — [5] gloria — [6] Unten: Desunt folia sex: id est | vers cccclxxx — [7] steriles calamos — [8] rupti — [9] l. c. 1033 d 'desunt folia duo | id est vers. clx' — [10] l. c. 1036 c — [11] mereris — [12] l. c. 1062 c 'Desut folia duo: | vers. 160' — [13] l. c. 1065 b — [14] reserasse — [15] perpetuum — [16] Turonum — [17] l. c. 1074 — [18] prodiga

Prudentius.

3860. membr. 8. foliorum 80. saec. X [1]).

f. 1 Moyses [2]) nempe dñ spinefera [3]) in rubo | —

f. 3 Texens perpetuis secula seculis | Ymnus ante somnū. Metrū Iambicū — syllaba. | Ades pater supreme —

f. 4 Meditabimur sopore. | Ymnus ieiunantium *der Rest der Zeile und die zwei folgenden ausgegangen* | O nazarene. lux bethleem [4]). uerbum patris | —

f. 7ᵇ Ditatq. fructus. fenerantem centuplex. | *fünf Zeilen ausgegangen* [5]) | Xp̃e seruoꝶ regimen tuoꝶ | —

f. 8ᵇ Sparsus in uenas cib; obsecrantū xp̃icolarum | Ymnus omni hora | Metrum trochaicum — catalectico | Da puer plectrum. choreis ut canam fidelibus. | —

f. 10 Omnibus te concelebrent. sęculoꝶ sęculis amen [6]); | Ymnus circa exequias defunctoꝶ [7]) | Metrū anapesticū — Spondeum | Deus ignee fons animarū duo qui socians elementa | —

f. 11ᵇ Liquido spargemus odore. | Finit liber primus ymnoꝶ | Incip̃ liber secundus. ΠΕΡΙϹΘΗΦΑΘѠΝ [8]) | Ymnus in honore martyr [9]) *Pergament zerstört* et cele|donii calagurritanoꝶ [10]) *Pergament zerstört* ///// | Metrum trochaicū *etc. zum Theil ausgegangen* || f. 12 Scripta [11]) sunt cęlo duorum martyrum uocabula. | —

f. 14ᵇ Respir& ut lassus uigor || f. 15 Presicca rursus ulcera | — f. 15ᵇ Commenta xp̃s destruxit [12]) || f. 16 Nam carceralis cecitas | —

f. 60 Quo regente uiuim' | Finit peristephaton. Incipiunt tituli | hystoriarū [13]) p adam. et euam [14]). | Eua [15]) columba fuit tunc [16]) candida. nigra deinde | —

---

1) Vergl. über diese Handschrift Arevalus prolegg. IV 77 — 2) (Prudentii cathemerinon V de novo lumine paschalis sabbati. vers. 31) LIX 821 Moses — 3) spinifera — 4) Bethlem — 5) Cath. VIII. hymnus post ieiunium — 6) *om.* — 7) defuncti — 8) lib. Peristephanon — 9) honorem ss. martyrum Hemeterii — 10) *om.* — 11) LX 275 — 12) destruit. f. 15 manu saec. XII–XIII — 13) Dittochaeum. testamentum vetus — 14) Adam et Eva — 15) l. c. 89 — 16) tum

f. 62 (Domus ezechię) | Lumine pfusis docuit sol uersus in ortum | Incip̄ de nouo testamento [1]). Gabrihel [2]) | Aduentante dō descendit nuntius alto | —

f. 64 (Apocalypsis Iohannis) Et septem potuit signacula pandere solus; | Incipit liber аποθεωсιс .ı. De diuinitate [3]) | Est [4]) tria sum̄a dš trinū specim̄. uigor unus | — Et patris & xp̄i uirtutem in corpora transfert; | Iambus — pyrrichio | Est uera secta.~ te magister consulo. | —

f. 65 zizaniorum semina. | Contra heresim quę patrem passū adfir^mat [5]) | Plurima sunt sed pauca loquar ni [6]) dira relatu | —

f. 80ᵇ Quid cū sc̄iloquus reuoluto germine lucas [7]) ||

5821. membr. 8. foliorum 140. saec. X. [8])

f. 1 Hęc coerc& torqu& urit. hec catenas incutit | — Sit dies hec festa nobis sit sacratum gaudium. | *Zeile zerstört* | dimetrum iambicum katalecticum | Beate [9]) martyr prospera diem | —

f. 6 Cunctis in ęuum sęculis | Incipit passio sc̄i | laurentii martyris [10]) | f. 6ᵇ Antiqua [11]) fanorum parens | —

f. 11ᵇ Absolue uinclis sęculi | Incip̄ ad valerianū epm̄. de passione | yppoliti martyris [12]). | Innumeros [13]) cineres sc̄orū romula in urbe | —

f. 16 Raptus & ipse sacro sis comes yppolito | Passio sc̄i ci-

---

[1]) Nov. testamentum — [2]) ad Mariam *add.* — [3]) de divinitate *om.* Praefatio — [4]) LIX 915 — [5]) contra-adfirmant *om.* Apotheosis. — [6]) ne — [7]) l. c. 1000 — [8]) Vorn die Bemerkung: Hunc librū. cū Pragae degerem, accepi dono a Christophoro Colero | uiro doctisso; cuq̧ illū cū aliquot Manuscriptis uariis in locis di|ligetisse cōtulerim; et nominatim cū celeberrimo, uetustissimoq̧ illo quod | Ratisponae in S.ti Emerani bibliotheca asseruatur et optimae | notae et ante multos annos ab exercitatiss° ātiquario cōscriptū eē cēseo | Joānes Antonius | Marietus soc.tis | Jesu Presbyter. | MDCXVIII | Idibus Iulii | Vergl. über diese Handschrift Arevalus prolegg. IV 77. Viele althochdeutsche Glossen — [9]) Prudentii peristeph. hymn. 5. Passio sancti Vincentii martyris LX 378 — [10]) *om.* (*ibid.* hymn. 2) — [11]) l. c. 294 — [12]) *om.* (*ibid.* hymn. 11) — [13]) l. c. 530

priani [1]) | Metrum archiloicum (constans *add. m. al.*) tetrametro | bucolico et tribus trocheis | Punica [2]) terra tulit | quo splendeat omne —

f. 18 Instruit hic homines. illinc pia dona dat patronus | Incipit passio apostol̄ petri et pauli [3]) | in primo uersu metrum quod sup̄ͣ. secundo | aut̃ hipponactiū constans trimetro catalectico | Plus [4]) solito coeunt | ad gaudia dic. amice quid sit | —

f. 19 Diem bifestū sic colas memento | Incipit ymnus in honore scorū [5]) | xviii martyrū caesaraugus|tanorum [6]) | Bis [7]) nouē nr̄ populus sub uno | —

f. 22 Mox resurgentes animas. & artus. Tota sequeris | Incipit passio s̃cae agnetis virginis [8]) | inter dispersa reperies alchiacum metrum | constans pentimemere iambica et duob: dactilis | Agnes [9]) sepulchrum est Romulea in domo | —

f. 24ᵇ Dignaris almo uel pede tangere | Uersus constantinae constantini | filiae scripti in absida basilicae. quam | condidit in honorem s̃cae agnes [10]) | Constantina dm̄ uenerans. xp̃oque dicata | — O felix uirgo memorandi nominis agnes | Item damasi papae uersus de eadem. | Fama refert. s̃cos dudum r&ulisse parentes | —

f. 25 Ut damasi precib' faueas precor melita uirgo [11]) | aurelii prudentii clementis v. c. [12]) incipit ymnus | in honore. beatę martiris eulaliae [13]). | Germine [14]) nobilis eulalia | —

f. 28ᵇ Carmine propitiata fou& | Ymnus beatissimorū martyrū fructuosi | ep̃i ecclesiae tarraconensis [15]) et | augurii eulogiiq. diaconorum | M&rum endaecasyllabū phalechiū. Ut pastis uiscerib. || f. 29 Felix [16]) tarraco fructuose ur̃is | —

f. 31ᵇ Dulces endecasyllabos reuuoluens. | Incip̃ ymnus in honore s̃ci quirini [17]) mar|tyris et [18]) ep̃i. ecclesiae suscianae [19]). | Metrum gliconicum. constans | ex spondeo. choriambo. et pyrri|chio. || f. 32 Insignem [20]) meritis [21]) uirum | —

---

[1]) martyris *add.* (*ibid.* hymn. 13) — [2]) l. c. 569 — [3]) *ibid.* hymn. 12 — [4]) l. c. 556 — [5]) *om.* — [6]) *ibid.* hymn. 4 — [7]) l. c. 357 — [8]) ibid. hymn. 14 — [9]) l. c. 580 — [10]) Agnae virginis — [11]) inclyta martyr — [12]) M. Aurelii Clementis Prudentii — [13]) honorem — Eulaliae martyris (*ibid.* hymn. 3) — [14]) l. c. 340 — [15]) Tarraconensis (*ibid.* hymn. 6) — [16]) l. c. 411 — [17]) Quirini beatissimi — [18]) *om.* — [19]) Siscianae (*ibid.* hymn. 7) — [20]) l. c. 424 — [21]) meriti

f. 32ᵇ Corpus suscipiunt aquę | Passio sc̃i cassiani. forocorneli|ensis [1]) Mẚrũ. Vt senex fidelis. | f. 33 Sylla[2]) forũ statuit Cornelius hoc itali urbem | —

f. 34ᵇ Domum reuertor. cassianũ prędico | De loco in quo martyres passi sunt nunc baptisterium est [3]) | Electus [4]) xp̃o locus est ubi corda probata | —

f. 35 Eueetus gladiis alter & alter aquis | Incip̃ passio sc̃i romani martyris | Romane [5]) xp̃i fortis assertor dĩ | —

f. 55ᵇ Sit dexter agnus induat uellere. | Finit romanus. aurelii. pruđ. clement | Incipit ymnus viii kł iañ | Dimetrũ iãbicũ constans ex duob' diambis | Quid [6]) ẽ qđ artũ circulũ. Sol iã recur|rens —

f. 56ᵇ Quẽ te furoris p̃sule. Mors hausit & mox reddidit. | Incipit ymnus de epiphania | metrum quod supra | Quicumq, [7]) xp̃m quaeritis | —

f. 57ᵇ Unus tot inter funera. Impune xp̃s tollitur [8]). | Incipit de opusculis suis [9]). | Trocheum. trimetrum. | endecasyllabum. | Pius. [10]) fidelis. innocens. pudicus. dona conscientię | — Iuuabit ore psonasse xp̃m. quo regente uiuimus | Incip̃. tituli. hystoriarũ per adam ᵉᵗ ᵉᵘᵃᵐ [11]) | Eua [12]) columba fuit tunc [13]) candida. nigra deinde | —

f. 60ᵇ (domus ezechiae) Lumine perfusis docuit sol uersus in ortum Incipit de nouo testamento [14]) | Gabrihel [15]). | Aduentante dõ. descendit nuntius alto | —

f. 62ᵇ (apocalypsis iohannis) Et septem. potuit signacula pandere solus | Incip̃. lib. ΑΠΟΘΕωCΙS. id est de diuiñ [16]). | Est [17]) tria summa dš. trinum specimen. uigor unus | —

f. 83 Despuite. exsurgens quo xp̃s ꝓuocat ite. | Finit liber apotheosis. | Incipit amartigenia id ẽ de origine *(in ras.)* id est de diuinitate *\-\-* peccatoꝶ [18]) || f. 83ᵇ Fratres [19]). ephobi [20]). fossor. et pastor. duo. | —

---

[1]) *ibid.* hymn. 9 — [2]) l. c. 432 — [3]) *ibid.* hymn. 8 — [4]) l. c. 430 — [5]) l. c. 444 (hymn. 10) — [6]) LIX 888 (Cathem. hymn. 11) — [7]) l. c. 901 (*ibid.* hymn. 12) — [8]) l. c. 909 v. 136 (v. 137—208 fehlen) — [9]) Peristeph. epilogus — [10]) LX 591 Immolat deo patri | pius — [11]) Dittochaeum. testamentum vetus: Adam et Eva — [12]) l. c. 89 — [13]) tum — [14]) Test. novum — [15]) ad Mariam — [16]) id — divinitate *om.* Praef. — [17]) LIX 915 — [18]) id — peccatorum *om.* Praef. — [19]) l. c. 1007 — [20]) ephebi

f. 102 Glorificent. me poena leuis clementer adurat | Finit de amartigenia. liber. d. | Incipit praefatio in xpi nomine. | ψιχομαχιαε. | Senex [1]) fidelis prima credendi uia est [2]). | —

f. 103 Herede digno patris implebit domum | Inuocatio [3]) | X xpe graues hominū semp miserate labores | —

f. 120 A&ernū solio diues sapientia regn& | Explicit lib prud de ψιχομαχια || f. 120ᵇ *leer* || f. 121 Contra orat. symmachi. aurelii pru|dentii. clementis. lib. I. incip. praef. [4]) | Paulus [5]) praeco di qui fera gentium | —

f. 122ᵇ Arsurum mediis inferat ignibus. | Explicit praefatio. | Incipit aduersus [6]) symmachum | aurelii. prud. liber prior [7]). | Credebam uitiis ae|gram gentilibus urbem | —

f. 134ᵇ Ne tractū sine fine. ferat fastidia carnem (carmen *corr. m. al.*) Praef. libri. II. aduersus eundē [8]). | Simon quē uocitant p&rum | —

f. 136 Insistam fluitantibus. | Aurelii. Prudentii. clementis. | Hactenus & ueterū cunabula prima deoꝝ — Quo mage sc̄a ducum [9]). illice flecter& arte. corda | Symmachus [10]) | Quis ita familiaris est barbaris. — profitetur optandam. | Prudentius. | Armorum dominos vernantes flore iuuente | —

f. 140ᵇ Sed despexit humū seq, inclinauit ad orbis [11]) ||

Sixti *epistulae.*

3834. membr. 8. foliorum 105. saec. IX—X.

f. 1 Incipiunt capitula | I Epistula bacharii ad ianuarium — XVI. Itē sixti epi de diuitiis | XVII. Itē sixti de malis doctorib; & operib; fidei & iuditio futuro | XVIII Itē sixti de castitate | In nomine di summi incipit liber sc̄i bacharii [12]) | Benedicto in xpo fri omni m in [13]) fide & dilectione uenerabili | ianuario baccharius [14]) peccator salut optat [15]); Nisi [16]) uererer | beatissime fr̄ ne int simulatos amicos —

---

[1]) LX 11 — [2]) *om.* — [3]) *om.* — [4]) Praef. lib. I contra Symmachum — [5]) LX 111 — [6]) contra — [7]) primus — [8]) contra Symmachum — [9]) ducum corda — [10]) l. c. 177 c — [11]) l. c. 199 v. 263 — [12]) Bachiarii ad Januarium liber de reparatione lapsi — [13]) *om.* — [14]) Bachiarius — [15]) *om.* — [16]) XX 1037 a

f. 2[b] Ita aut intellegim' [1]) | apłi dictũ. qđ neq; inuidi neq. fornicatores. neq; aliena apetentes [2]) || f. 3 homini [3]) pparari. ubi nihil capiatur amplius. quã medic' & cadauer; | —

f. 4[b] culpã erroris agnouit. nũquid m * ę [4]) cęlestis extorris ẽ. Ae for [5]) | f. 5 discedentis [6]). genu fixo [7]) patri ꝑ peccatorib; supplicauit; Magistri ni in hoc [8]) secut exẽplũ. | —

f. 9 qui amici tui | sum' intuenire merearis in dño nr̃o iħu xpo. Amen. Explicit. II. | Incipit epistola beati augustini epi ad || f. 9[b] optatũ epm̃ de origin*e animae [9]) Dño beatissimo & sincera dilectione desiderabili fr̃i & coepo optato. | augustinus in dño salutẽ. Quãuis [10]) tuę scitatis nullas ad me ipsũ datas acceperim | —

f. 16 non rennuis. multo uerberius *(corr. al.)* dõ gratias. Memor nr̃i semp uiuas. domine beatissime & sin || f. 16[b] cera dilectione desiderabilis frater. | Expl ad optatum. Incip. ad uictorianũ prbm | de pręssuris bellorum [11]). | III Dño dilectissimo et desiderantissimo fr̃i. et conprbo uic|toriano. agustinus eps [12]) in dño salutem; Litterę [13]) tuę impleuer | grandi dolore cor nr̃m. —

f. 19[b] Si scripturas ei' intentissime legeritis. am̃ [14]). | IIII Gesta a beato agustino. quando sibi successorem | elegit [15]). Gloriosissimo [16]) theodosio duodecies & ualentia|no augusto iterũ consule [17]) VI kł octbrs. cũ augustinus eps. || f. 20 una cũ regiano [18]) & martiniano coepis suis —

f. 21[b] ꝑ me & ꝑ | eraclio prbro [19]). dño pcem fundatis. Item aug ad felici|tatem et rusticum de correptione [20]) V | Dilectissimę et scissimę matri felicitati. & fr̃i rustico et sororib; | quę uobcũ sunt. aug & qui mecũ st in dño salutem. Bonus [21]) ẽ. dñs | & misericordia ei' ubiq; diffusa. —

f. 22[b] horantes simul & | pro nobis. ut ea quę bene monemus alacriter | impleatis [22]). amen [23]); || f. 23 Item conscriptio ad Seleu-

---

[1]) intelligamus — [2]) l. c. 1041 a — [3]) l. c. 1043 c — [4]) misericordiae — [5]) l. c. 1048 b — [6]) l. c. 1051 — [7]) flexo — [8]) in hoc *om.* — [9]) ad—animae *om.* — [10]) Aug. epp. CXC XXXIII 857 — [11]) ad—bellorum *om.* — [12]) *om.* — [13]) Aug. epp. CXI l. c. 422 — [14]) *om.* — [15]) gesta - elegit] acta ecclesiastica seu ep. CCXIII — [16]) l. c. 966 — [17]) consulibus — [18]) Religiano — [19]) presbytero Heraclio — [20]) ad—correptionem *om.* — [21]) Aug. epp. CCX l. c. 957 — [22]) impleamus — [23]) *om.*

ciam inquirentẽ | utrum apl̄s petrus baptizatus sit. [1]) | Religiosę [2]) & in xp̃i dilectione honorandę famulę dĩ seleucianę aug̃|tinus [3]) in dñõ sal̄. Lectis [4]) litteris tuis de salute ur̃a —

f. 24ᵇ ꝓpt̃ quẽ lucrandũ ad me tales litteras dandas [5]) putasti; || f. 25 Explic̃ it̃ eiusdẽ conscriptio ad italicã de corpore | mediatoris si corporeis oculis uideat substanciã dĩ [6]). | Dominae eximię & merito p̃stantissimę atq; in xp̃i caritate | honorandę filię italicę aug̃ ep̃s in dñõ salut̃. Non [7]) solũ litteris tuis uerũ | &iã ipso referente —

f. 26ᵇ habit& cor tuũ domina | eximia & merito p̃stantissima. atq; in [8]) xp̃i caritate honoran|da filia [9]). Expl̄. ad italicã. Incip̃ epla sc̃i eubodii ad bea|tum augustinũ de ratione ac dõ [10]). | Perfecta [11]) ratio illa ẽ. q̃ omniũ rerũ p̃stat scientiã —

f. 27ᵇ p̃cipit diligendã [12]) dilectionẽ uel [13]) exibendã esse. It̃ | alia. c. s. de uirginitate beate marie et de corpo|re filii dĩ [14]) | Per [15]) iobinũ. qui ad possessionẽ. marcianensem —

f. 28ᵇ memorẽ. ꝓficiat. Domine sc̃e uenerabilitq̃; | beatissime frat̃. Item alia sc̃i eubodii ad q. s. de ss. | questionibus et de questione epistolę. | petri apostoli [16]) | Eubodius ep̃is augustino ep̃o. Pridẽ [17]) questionẽ [18]) misi. ad sc̃itatẽ | tuã. unam de ratione —

f. 29 Quid ergo in hac re sc̃itati tuę uidea|t cupio nosse. Itẽ beati augustini ad q̃. s̃. | de uisionibus somniorum [19]). | Domino beatissimo ac [20]) uenerabili & [21]) desiderabili fr̃i & [22]) c̃sacerdoti meo | eubodio [23]) & tecũ fr̃ibus. aug̃ & mecũ fratres in dñõ salutẽ. | Frater [24]) iste nomine barbarus seruus dĩ ẽ. Iã diu apud ipponem. | —

f. 30ᵇ in dñi miscd̄a uegeteris domine beatissi|me & uenerabilis & desiderabilis frater; || f. 31 Item alia. c. s. ad q. sp∗ de ratione et dõ et | de corpore dñi et de uisionibus somniorum [25]) | Dñõ beatissimo

---

[1]) conscriptio-sit *om.* — [2]) Religiosissimae — [3]) episcopus *add.* — [4]) Aug. epp. CCLXV l. c. 1086 — [5]) destinandas — [6]) conscriptio—dei *om.* — [7]) Aug. epp. XCII l. c. 318 — [8]) *om.* — [9]) Honorabiles—resaluta *add.* — [10]) (Evodius Augustino movens quaestionem de ratione et deo) Evodius Augustino episcopo salutem — [11]) Aug. epp. CLX l. c. 701 — [12]) *om.* — [13]) *om.* — [14]) de — dei *om.* Domino sancto, venerabiliter dilectissimo fratri et consacerdoti Augustino et fratribus qui tecum sunt Evodius et fratres qui mecum sunt salutem in domino — [15]) Aug. epp. CLXI l. c. 702 — [16]) sci̅—apostoli *om.* — [17]) Aug. epp. CLXIII l. c. 708 — [18]) quaestiones — [19]) ad—somniorum *om.* — [20]) et — [21]) ac — [22]) ac — [23]) Evodio — [24]) Aug. epp. CLIX l. c. 698 — [25]) ad—somniorum *om.*

& uenerabili frì & coepo sc̃o euhodio [1]) & tecũ fri|b; auḡ & mecũ fr̃s in dño salt; Multa [2]) queris ab homine | multũ occupato —

f. 33ᵇ apud nos aberrans ñ potuit inueniri. | Incipit epła macedonii ad beatũ augustinũ si sapiens | in hoc saeculo beatus sit [3]) | Domino merito uenerabili & uere suscipiendo [4]) | patri augustino | ep̃o [5]). Miro [6]) modo afficior sapientia tua —

f. 34 ęuo largissimo tueat. | domine merito uenerabili [7]) & uere suscipiende [8]) pater; | — xiiii It̃ auḡ ad macedonium [9]) | Auḡstin' ep̃s famulus xp̃i familiaq; [10]) ei' dilecto filio macedo|nio in dño salutẽ; Quãuis [11]) sapientiã. quã m̃ tribuis —

f. 39ᵇ saltim sermonibus tuis | pascar [12]); Item cuius supra ad quem supra | de quo supra [13]) | Augustinus ep̃s famulus xp̃i familiaque [14]) eius. | filio dilecto [15]) macedonio. in dño salutẽ; Negotiosissimũ [16]) | in re publica uirũ —

f. 48ᵇ fuisse lecturum | qđ flagitasti ut rescriberem. Felix in xp̃o uiuas filii | carissime [17]). Explicit *der Rest der Zeile ausradirt: grosser Zwischenraum. add. man. post.:* Epistola sᵗⁱ. Sixti Pape et martyris. De diuitiis. | Mirarer [18]) quorundã hominũ mentes ita t̃rene cupiditatis amore | —

f. 64 opulentię huius pompa sit comitata. Explicit | de diuitiis. Incipit de mał doctorib. et operib; fidei et de iuditio futuro. | Quantã [19]) de purissime mentis ur̃ę sinceritate fiduciã et rã. ex hac | p̃sũptionis miae temeritate ppendite. —

f. 85 certiorem. opto te semper dõ uiuere & ppetui consula|tus honore gaure | Explicit epistola | *zehn ausradirte Zeilen* || f. 84ᵇ *leer* || f. 86 Incipit epła sc̃i sixti ep̃i. | et martyris de castitate *add. m. post.* ad quenda uere xp̃ianũ | Quamquam [20]) illius xp̃ianitates *(corr.)* te *(add. m. post.)* esse cogno uerim. ut omne sc̃itatis bonũ —

f. 105 genere uitiorum multi ////////////// || f. 105ᵇ Cometę sunt stellę flammis crinitę repente nascentes — numquã in occasura parte caeli est. ||

---

1) Evodio — 2) Aug. epp. CLXII l. c. 704 — 3) Maced. – sit *om.* — 4) suspiciendo — 5) Macedonius *add.* — 6) Aug. epp. CLIV l. c. 665 — 7) desiderabilis — 8) suspiciende — 9) Aug. ad M. *om.* — 10) familiaeque – 11) Aug. epp. CLV l. c. 666 — 12) Incolumem- pater Ende ep. CLII l. c. 653 — 13) *om.* — 14) familiaeque — 15) dilecto filio — 16) Aug. epp. CLIII l. c. 653 — 17) fili carissime – 18) ? — 19) ? — 20) ?

Excerpta de TERTULLIANO.

3852. membr. 4. foliorum 118. saec. X.

f. 1 Incipit liber. chronica sci̅ uedae presbyteri. | Prima igitur a&ate sęculi nascentis. prima huius diei fecit. Secunda | —

f. 30ᵇ Ibiq. cum debito tanto | patrem honore recondidit. *Der vierte Theil der Seite ausradirt* || f. 31 *Die Hälfte der Seite ausradirt* Item ex libris hystoriarum pauli horosii. | Maiores [1]) nr̅i orbem totius terrę oceani limbo circumseptum triquadrum statue|re. eiusq. tres partes. asiam. europam & africam uocarunt [2]). Quamvis aliqui | duas hoc est asiam ac deinde africam in europa [3]) accipiendam putarint. | —

f. 37 magnum pelagus constitutae quae & cultu & memoriae magis celebres | habentur. Item ex eisdem libris. diuersis locis sumpta. | Cum [4]) post fabricam ornatumq. mundi huius homo quem rectum atq. immaculatū | fecérat dn̄s. —

f. 50ᵇ discrimine uindicauit. Ita hoc tutissimo uincendi genere securus in italiā rediit [5]). | Item ex libris cuiusdam pauli. historici gentis langobardorum. | Septemtrionalis plaga. quanto magis ab estu solis remota est. & niuali frigore gelida. | tanto salubrior corporib. hominum. & propagandis est gentib. coaptata. Sicut e con|tra —

f. 82ᵇ largus litterarum quidem ignarus. sed philosophis equandus nutritor gentis. legum || f. 119 [6]) augmentator. hic initio regni sui baioariorum plurima castra coepit plus semp orationibus | quam armis. fidens maxima semper cura francorum. auarumq. pacem custodiens. | Uolusii Męciani distributio item uocabula ac notę partium in rebus | pecuniariis pondere numero mensura. | Sepenumero cęso animaduerti | —

f. 122ᵇ note mensurarum. | — cyathi TI | Partium & numeri naturalis causa durat quamuis nominib. apud quasq. gentes | —

f. 125ᵇ miliarii tres apud germanos unam restam efficiunt. | Item ex libris sci̅ eucherii | de uariis uocabulis. Alleluia [7]). in latinum sonat laudate dn̄m ia. enim unum est | —

---

[1]) XXXI 672 (I 2) — [2]) vocaverunt — [3]) Europam — [4]) l. c. 697 (I 3) — [5]) l. c. 1018 (VI 10) — [6]) f. 119—130 verheftet — [7]) (Eucherii instruct. II 2) L 814

f. 129 Tropologia [1]. moralis intellegentia. Parabola. similitudo [2]). Ex libris Tertulliani. de execrandis gentium diis. | Tantum [3]) cecitatis inuasit genus humanum. ut inimicum suum dominum uocent. & abla torem bonorum adeo datorem sibi esse predicent. atq. illi gratias agant. Uocant ergo illos | —

f. 130ᵇ suppositicios. Et deum uiuentem. a&ernum | sempiterni numinis. prescium futurorum | immensum. talib. tam [4]) nefandis criminib. diffuderunt ∗∗∗∗∗∗∗∗∗∗∗∗∗∗∗∗∗∗ ||

f. 83 in [5]) xp̄o ih̄u dn̄o nr̄o. per quem & cum quo dō patri claritas & imperium cum sp̄u sc̄o in scła scło∗. | — pro timotheo. appellen. his ergo scribite. & ab eis iuxta morem ecclesiasticas suscipite | litteras. | Incipit sc̄i epiphanii ep̄i cyprii. ad beatum hieronimum presbyterum [6]). | Domino amantissimo filio ac fratri hieronimo prb̄o & cunctis fratribus qui tecum uer|santur in monasterio [7]). epiphanius in dn̄o salutem. Generalis [8]) epła quę ad om̄s catholicos scrip|ta est —

f. 83ᵇ ser uiunt [9]) & tecum & per te plurimum salutamus. | Item ep̄la sc̄i epiphani cypri ep̄i a hieronimo translata [10]). | Domino dilectissimo fr̄i iohanni ep̄i epiphanius oportebat [11]) nos [12]) clericatus honorem [13]) | —

f. 89 de populo tibi credito ad puersitatem sui inducat erroris. opto ut ualeas [14]) in dn̄o. Expł | Item incipit epła pamachi et oceani ad hieronimum prb̄m. | Pammachius & oceanus hieronimo ∗∗∗∗∗∗∗ [15]). Sc̄s [16]) aliqui∗ [17]) ex fratrib. scedulas ad nos | cuiusdam detulit. que origenis uolumen quo [18]) periarchon describitur [19]) in latinū sermonē | conuersum tenerent. —

f. 89ᵇ purga ergo suspiciones hominum & conuince criminantem; ne si dissimulaueris consensisse [20]) uidearis. | Item hieronimi ad pammachium et oceanum. | Hieronymus pammachio et oceano ∗∗∗∗∗∗ ∗∗∗ [21]) scedule [22]) quas misistis honorifica me | adfecere contumelia. sic ingenium pręedicantes ut fidei tollerent ueritatem. & quia eadem

---

[2]) (l. c. II 15) — [3]) II 1115 — [4]) cum — [5]) ? — [6]) ep. Epiphanii ad Hier. — [7]) et cunctis — monasterio *om.* — [8]) XXII 758 — [9]) servientes — [10]) S. Epiph. ad Ioannem episcopum Ierosolymorum a Hier. latine reddita — [11]) l. c. 517 — [12]) dilectissime *add.* — [13]) honore non — [14]) valeatis — [15]) presbytero salutem — [16]) l. c. 743 — [17]) aliquis — [18]) quod περὶ ἀρχῶν — [19]) inscribitur — [20]) consentire — [21]) fratribus salutem — [22]) l. c. 744

| & in alexandria [1]) & romę & in toto pene orbe boni homines sup meo nomine iactare consuer̃ [2]) | —

f. 94ᵇ & eadem ad uerbum exprimere nequaquã eius qui seruare uelit eloquii uenustatẽ | Explicit ad pammachium & oceanum. || f. 95 Hieronimus ad auitum in [3]) qua ea quae in libris periarcon | quae contra catholicam fidem. sunt. | Ante [4]) annos circiter decem sc̃s uir pammachius ad me cuiusdam scedulas misit | quae origenis ΠΕΡΙΑΡΧΟΝ interpr&ata uolumina continerent immo [5]) uitiata |

f. 101 legat prius hunc librum & antequam | ingrediatur uiam quae sibi cauenda sint nouer [6]) /// ||

f. 102 Capitula .xii. pelagiana. et qui contra eorũ impietatem fides catholica teneat. oppositis | .xii. capitulis expressum. ex libro sc̃i aug̃ ad beatum paulinum nolanum ep̃m. | In oriente. hoc est in syria palestina. pelagius a quibusdam catholicis fratribus. ad episcopalia gesta per|ductus & ab episcopis quattuordecim auditus est. De quorũ iudicio damnatus exisset. nisi obiecta sibi contra | —

f. 102ᵇ cre|dendum est. nisi haec quibus sunt contraria. fideli corde teneantur. & aperta confessione promantur | *zwei Zeilen ausradirt* || f. 103 *zwei Zeilen ausradirt* | uia [7]) est qua potest ire uehiculum & uia dicta. a uehiculorum incursu. nam duos | actus perpeuntium [8]) & uenientium vehiculorum occursum. om̃ aũ uia | aut publica est aut priuata. publica est quae in solo publico est. quae [9]) iter actus | populo patet. haec aut ad mare. aut ad oppida ꝑtinet priuata est quę uicino muni|cipio data est. Strata dicta quasi uulgi pedib. detrita lucretius strata. quę [10]) iam uulgi | pedib. detrita uiarum ipsa est & dilapidata [11]) id est lapidib. strata. primi aut̃ poendi [12]) dicuntur lapidibus. uia [13]) strauisse postea romani eas ꝑ omnem pene urbem [14]) disposuerunt. propt̃ rectitudinem itinerum et ne plebs esset otiosa —

f. 103ᵇ clibosum iter flexuo|sum. uestigia sunt pedum signa primis plantis expressa uocata quod his uiae prae|currentium inuestigentur. id est agnoscantur [15]). De uiridioribus gemmis [16]). | Omnium

---

[1]) Alexandriae — [2]) consueverunt — [3]) quid cavendum sit in libris περὶ ἀρχῶν — [4]) l. c. 1059. — [5]) imo — [6]) noverit — [7]) Isidori etymolog. xv 16, 4 LXXXII 557 a — [8]) capit propter euntium — [9]) qua — [10]) strataque — [11]) delapidata — [12]) Poeni — [13]) vias — [14]) orbem — [15]) cognoscantur — [16]) l. c. (xvi 7) 750 c

gemmarum uirentium zmaragdus [1]) principatum hab& cuius [2]) veteres tertiã —

f. 104ᵇ dic|ta est ex uiridi flugoris [3]) aurei. De rubris gemmis. Comrallius [4]) gignitur in mari forma ramosus colore uiridis et maxime rubens. | —

f. 105 aut sicut & sucinum [5]) fulua astrahens [6]) spũ folia propinquantia. De purpureis. Inter purpureas gemmas principatum ametistus. indicus ten&. —

f. 105ᵇ Roditis [7]). rosea est [8]) ex eo nomen accepit. De candidis | Margarita prima candidarum gemmarum quem inde margaritum [9]). aiunt | —

f. 106 candida qua aurifices aurum poliunt. De nigris. Agates [10]) reperta. primum in siciliam [11]) iuxta flumen eiusdem nominis postea —

ibid. adtrita [12]) digitos adur& [13]). De uariis. | Pancrus [14]) uariis [15]) ex omnibus pene coloribus constans —

f. 107 gelu uehementiori [16]) concreto. De cristallinis [17]). | Cristallus resplendens & aquosus —

f. 108ᵇ candidã lucẽ. De aureis. | Sunt quędam gemmarum genera ex specie metallorum —

f. 109ᵇ densitate sua obscurentur. | Ponderum [18]) ac mensurarum iubat [19]) cognoscere modum nã omnia De Ponderibus | —

f. 111 perfectionem. centenarii numeri instituerunt romani [20]). De mensuris. | Mensura est res aliqua modo suo. uel tempore circumscripta. —

f. 112ᵇ camelli [21]) efficiunt De signis ponderum [22]) | Ponderis signa plerisq. ignota sunt & inde errorem legentibus faciunt | —

ibid. littera coniuncta cenix [23]) est. ||

f. 113 sc̃i uaede pb̃ri ex libro explanationum secundo in samuhelem prophetam | Qm̃ in hoc libello id est secundo nr̃ae allegoricae expositionis in beatum pro|ph&am samuhelem —

---

[1]) smaragdus — [2]) cui — [3]) fulgoris — [4]) Corallium — ramosum — viride — [5]) succinum — [6]) attrahens — [7]) Rhodites — [8]) et *add.* — [9]) quam — margaritam — [10]) Achates — [11]) Sicilia — [12]) attritu — [13]) adurit — [14]) Panchrus — [15]) varius — [16]) vehementiore — [17]) crystallis — [18]) l. c. (xvi 25) 590 — [19]) iuvat — [20]) Romani instituerunt — [21]) cameli — [22]) *om.* — [23]) choenix

f. 114 paulatim ab eius deuiasse uestigiis. | Item eiusdem de naturis et significationibus lapidum. ex apocalypsi. fundamenta muri ciuitatis omni lapide praetioso ornata. | Variorum nominibus lapidum uel species uirtutis —

f. 118^{b} & conditor ds̃ qui est fundamentum fundamentorum & pro nobis &iam ||

---

6. Die vaticanische Bibliothek.

d. Bibliotheca Urbinas.

BOETHII *libri de trinitate.*

532. membr. 4. foliorum 35. saec. X.

f. 1 Anicii. Manlii | Seuerini. Boethii | v̄.c̄. et inl̄. | exconsul̄. ord. patricii. | incip̄. liber | contra euty chen et nes torium. ||

1ᵇ Anxie quidem | diuque. sustinui. | ut de ea quae in conuentū mo ta —

f. 33ᵇ quod illa incommutabilis bonitas. | atq. omnium bonorum | causa perscribit. Explicit lib̄ boethii . v̄. c̄. | contra eutychen | et nestorium. f. 34 Uersus in laudem scī. ioh̄. baptš. | Ut queant laxis resonare fibris. mira gesto rum famuli tuorum. solue polluti labii reatum. | sancte iohannes. | —

f. 35 Ut pius mundi sator & redemptor. mentib. pulsa | luuione puris. rite dign&ur ueniens sacratos | ponere gressus. | *m. al.:* Gloria patri genitoq. proli : & tibi compar | utriusq. semp. sp̄s alme dš unus omni | tempori secli. ||

e. Bibliotheca Ottoboniana.

Augustinus *de psalmis LXXXIV — LXXXVI.*

319. membr. 8. foliorum 46. saec. VI—VII. [1])

f. 1 in eum [2]) qui iustificat inpium. tu [3]) ergo | peccata potes habere fructum bo|num non habebis. nisi ille dederit | cui confiteris — f. 3 ut te in|formet uestigiis suis amen [4]) | Explicit sermo habitus | carthagine [5]) de psalmo lxxxiiii | incp̄ sermo habitus de | psalmo lxxxv in natale | sc̃i cypriani uigiliis [6]) | Nullum maius donum prestare | posset ds̃ hominibus quam ut uer|bum —

f. 32ᵇ in te|nebris [7]) iturus es. fac me|cum signum in bono ut uideant. qui me oderunt. et con|fundantur [8]) || f. 33 Consolatus [9]) est in cor"na modo est [10]) | consolatus. adhuc tristis est dñs [11]) | ihũs xp̄s adhuc interpellat —

f. 35 temtationes et sus|cipiat consolationes. conuersi | ad dñm. amen [12]) | Expl̃ sermo habitus | in mappalia [13]) de psal|mo lxxxv. Inc̃ lxxxvi | Psalmus iste [14]) qui modo cantatus | est breuis est numero uerborum | magnus est [15]) po"dere sententiarum | —

f. 38ᵇ quia ipsos sc̃os [16]) | persequebatur saulus. nondum | paulus. quando ei clamauit de caelo [17]). || f. 39. de 'sta [18]) (*corr*s

---

[1]) Dieser Codex bildete ursprünglich einen Theil des Vallicellianus B. 38. Siehe oben S. 181 ff. Vorn die Bemerkung: Ex codicibus Ioannis Angeli Ducis ab Altaemps. — [2]) XXXVII 1080 — [3]) tua — [4]) *om.* — [5]) *om.* — [6]) in — vigiliis *om.* — [7]) tenebras — [8]) l. c. 1098 — [9]) l. c. 1099. Ein Blatt fehlt — [10]) et — [11]) enim noster *add.* — [12]) conversi *etc. om.* — [13]) *om.* — [14]) *om.* — [15]) *om.* — [16]) eius *add.* — [17]) l. c. 1103 — [18]) ibid. Ein Blatt fehlt

m. 2) ciuitate fundamenta eius in | montibus scis diligit dns portas sion. | iam ideo —

f. 46ᵇ similem inuenisse [1]. sed [2] non est hoc | nec [3] quasi paremus nos talibus ibi | perfrui qualibus hic gaudemus [4]. ||

Sedulius.

35. [5] membr. 8. foliorum 81. saec. X.

Vorsetzblatt Ex bibliotheca Serenissimae Reginae | Num. 1396. | *m. al.* Sedulium et Juuencum ambos | magni pretii codices ad Bibliothe|cam Reginae Suecorum perti|nuisse dicendum est. Huic quippe | Montfoconius in sua Biblioth. | Bibliothecarum attribuit notatos | illum n. 1395 cum aliis in eodem uolumine codicibus hunc | n. 1396. ||

f. 1. Domino meo [6] ac beatissimo pa|tri macedonio presbitero | sedulius [7] in xpo salutem | Priusquam [8] me uene|rabilis pater operis | —

f. 3 immolatus ÷ xps cui honor & gloria cum patre | & spu sco p oma secła seculoꝝ am. | hoc [9] opus sedulius inter cartulas dispsum reliquit qđ [10] | recollectū adunatū atq; ad omnē eligantiam deuulgatum ÷ a turtio ruffo asterio quinto uicario consule ordinario atq; patricio. || f. 3ᵇ Summe [11] sacer meritis ueracis dicta poetę | — Plus tamen ad meritū ÷ si uig& or&uo. | Sedulius epistolā [12] macedonio premissa presbitero. xvi. | dehinc uersuum prolego lecturos inutans. paupertatē exilis ingenii olerum comparat uilitati ex cuius | carmine de singulis utriusq: testamenti miraculis | haec sunt capita prenotata. sequuntur indicia titu|loꝝ xxiii [13] singulis sequentib; capitulis [14] siue coaptata | Versus sedulii [15] de xpo | [16] A [17] solis ortu [18] cardine adusq: terrae limitem | —

---

[1] invenimus — [2] et — [3] ne — [4] l. c. 1108. Die sechs Quaternionen (viii—xiii) dieser Handschrift gehören zwischen Fragm. xii und xiii des Vallicellianus: a. a. O. S. 183 — [5] Vgl. über diese Handschrift Arevalus Sedulius prolegg. Iuvenc. 2, 49 prolegg. Sedul. 3, 75 — [6] sancto — [7] Coelius *add.* — [8] XIX 533 — [9] Arev. prolegg. Sedul. 3,136 — [10] *om.* — [11] Epigramma Turcii Rufii Asterii qui — dedicatio carminum XIX 779 sume — [12] epistola — [13] xxv — [14] capitibus — [15] Coelii Sedulii hymnus — [16] de chr. *om* — [17] l. c. 763 — [18] ortus

f. 4 calcauit unicus di̅ seseque cęlis reddidit || f. 4ᵇ Explicit uersus | Incipit prologus sedulii [1]) | Paschales [2]) quicumq: dapes conuiua requiris | — Rubra qđ appositum testa ministrat holus. | Incipit paschalis carminis utri|usq: testamenti | Incip̅ liber primus sedulii. | Cum sua gentiles studeant figmenta po&ę | —

f. 15ᵇ Ora lupi uitaq:ᶠʳᵘⁱ p pascua xp̅i. Explic liber sedulii primus [3]) || f. 16 noui testamenti. Incip̅ lib̅. ii | ubi aquā in uinum conuertit [4]) | Prima suae dn̅s thalamis dignatus adesse | —

f. 21 & speciale bonum cum sit generale revoluam | Finit lib̅. ii Incip liber iii. | euangelistę. sequitur tituli | singulis capitulis. coartari. | Jam placidas iordanis itē transgressus arenas | —

f. 26 Qui regit &hereum princeps in principe regnū | Explicit liber. iii. | Incip̅ lib. iiii. feliciter | Mas inter uirtutes *(corr.)* opes iam ꝓxima paschę | —

f. 33 *m. al. in ras.* Sufficeret densos per tanta uolumina libros | Sedulius [5]) xp̅i. miracula uersib; edens — Semotis cunctis modicis saturauit ab escis || f. 33ᵇ Cantemus [6]) socii domino cantemus honorem | —

f. 35 Cum sc̅o sp̅u gloria magna patri ∗ Finit amen | Incipit ars sedulii poetę qui primo laicus in | italia philosophiam didicit postea cu̅m aliis | metrorum generibus heroicum metrum ma|cedonio consulente docuit in achaia libros suos | scripsit in tempore imperatorū iunioris [7]) theodosii | filii archadii et ualeⁿtiⁿiani *(corr. m. al.)* filii constantii. pax ||

f. 35ᵇ Incipit glossa de prosa sedulii | Dn̅s dictus est qđ dominet — (Beatus) opulent' potens. abundans. Beat' *der Rest abgeschnitten*

f. 36 Saturnus | Quatuor una simul dat dictio nomina reb; | Tota namq. dm̅ designat uoce latinum | Parte sed ablata fit ꝓles daunia prima. | Sublato medio reman& c̄trarius aegro | Extremo. restat qđ prandia cuncta recusat. ||

f. 36ᵇ Incipit praefatio iuuen|ci presbiteri | Inmortale [8]) nihil mundi conpage ten&ur — dulcis iordanis ut xp̅o digna loquamur |

---

[1]) prol. metricus ad lectorem — [2]) l. c. 549 — [3]) Ende des zweiten Buches — [4]) ubi — conv. *om.* — [5]) Belisarii scholastici acrostichis de Sedulio l. c. 782 — [6]) (Elegia) l. c. 753 — [7]) minoris — [8]) l. c. 57 (evangelica historia)

Explicit praefatio || f. 37 Juuencus nobilissimi generis hispanus | presbiter IIIIor euangelia exametris uer sib. pene ad uerbum transferens. IIIIor libros composuit. et nonnulla eodem | m&ro ad sacramentorum ordinem ptc̃ nentia floruit sub constantino princi|pe ut hieronim' [1]) prbt̃ de eo scripsit. | Rex [2]) fuit herodes iudaea in gente cruentus | —

f. 49 sana ministerium praebebat femina mensis. | Explicit. liber. primus. | Incipit. liber secundus | Jamq: dies prono decedens lumine pontum | —

f. 59[b] Inde domum rep&it serus turbasq: reli*quid | Explicit. liber. secundus. || f. 66 [3]) Incipit liber tertius | Fuderat in terris [4]) roseum iubar igniscomus *corr.* sol | —

f. 65[b] constitu& uobis sublime *corr.* in uertice sedes [5]) || f. 67 ad potiora [6]) prudens [7]) transibit strata tororum | —

f. 68[b] paucorum felix hominum selectio fi&. | Explicit liber. III. || f. 69 Incipit eiusdem lib̄ IIII. | Talia dicentem confestim factio frendens | —

f. 81 donec consu-mens dissoluat saeculi finis. | has mea mens fid-ei uires sc̃iq. timoris coepit — lucis xp̃m qui in saecula regnat; Finit | Explicit liber. IIII. euangeliorum [8]). | uersib; gai. uetti. aquilini. | iuuenci. presbiteri. | *m. al.:* Jamque [9]) galileos conscender& [10]) anxia montes | montes [11]) mandatis. cristi *zwei Zeilen ausradirt.*

f. 81[b] ΚΥΡΙΟϹ dñs — αΠΟΤΥΧωΝ ///////// ||

Valerianus Cimeliensis *de bono disciplinae.*

259. membr. 4. foliorum 1—29 saec. X, f. 30[b]—111 saec. XIV.

Vorsetzblatt Ex bibliotheca Serenissimae Reginae | Num. 1494

f. 1 Ex lib. Petri Danielis Aurelii 1564.

f. 2 Incipit dicta sc̃i augustini de disciplina xp̃ianorum [12]) | Locutus [13]) est ad nos sermo dĩ & depromptus est | —

---

[1]) XXIII 691 b — [2]) XIX 61 — [3]) die Blätter versetzt: die richtige Folge 59. 66. 60-65 — [4]) terras — [5]) l. c. 260 a — [6]) l. c. 266 ein Blatt fehlt — [7]) pudens — [8]) evangelicae historiae — [9]) l. c. 343 a — [10]) conscenderat — [11]) *om.* — [12]) Aug. sermo de d christiana — [13]) XL 669

f. 15 recole euangelium quod audisti. | ego et pater unum sumus [1]) || f. 15ᵇ Item sc̃i ualeriani cimelensis epĩ [2]) | de bono disciplinae | Multi [3]) qui sanae doctrinae aduersantur | iustitiam culpant —

f. 23ᵇ sequenti tempore disseramus | De praelatis | Vir iustus aut omni potestate saeculari | exuitur —

f. 26 accepto regno fiunt iniqui | De iustitia principum | Qui recte utitur regni potestate —

f. 27 resurgere ñ pigeat | De patientia principum | Plerumque princeps iustus. etiam | malorum —

f. 28ᵇ errore quis|que par est ac uitio. Quod princi|pes legibus teneantur; | Justum est principem legib. —

f. 29 suam ecclesiam credidit || f. 29ᵇ 30 *leer* ||

f. 31 *Unten* Petri Danielis Aurelii 1564 | Philobiblon dñ Richardi de buri epĩ Dunelmeñ | Tragicum argumentum de miserabili statu regni | Francie. editum a fr̃e francisco de monte | bellinia ordĩs bĩ benedc̃i. | De statu Romanae ecc̃lae.

---

[1]) Conversi — amen *add.* — [2]) episcopi Cemeliensis — [3]) LII 691